Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Corpus iuris civilis

Accursius, Franciscus

[Venedig], 16. Sept. 1495

Incipit liber sextus. De fugitivis servis et libertis

urn:nbn:de:bsz:31-315879

Visual Library

ius[a] non lata culpa[b] idonee cautus pupillo nõ est: non solet actio dari.

I Mpera. Gor. a. Prouiano.

SI tu & collega tuus cuz mãgistratu fungeremini: minus idoneum tutorem dedisti: cautionẽq; idoneam nõ exegisti[c]: nec als seruari pupillo indemnitas põt[d]: & vtriq; soluẽdo estis: p virili[e] pte in vos actionẽ dari nõ iniuria postulabis[f]. I Dem. a. Fronciano.

ADuersus nominatores tutoris vel curatoris minus idonei non ante peruenire potest cũ si bonis nominnati: item q; fideiussoris ei[g] nec nõ collegar[h]: ad quorũ periculũ consortiuz administrationis spectat excussis: nõ fit indẽnitati pupilli vel adulti satisfactum[i].

I Mp. diocle. & max. aa. eugenie.

IN magistratus municipales[k] tutorum nominatores: si administrationis[l] finito tempore nõ fuerint soluendo: nec ex cautione fideiussionis[m] solidum exigi possit: pupillis quondam in subsidium indẽnitatis nomine actionez vtilez[n] competere ex senatusconsulto qõ auctore diuo traiano parente nostro factum est constitit.

[a] Cuius. s. magistratus.
[b] Nõ lata culpa. sed leui. & sic nõ ex dolo & lata culpa magistratus tenetur heres non pro leui: vt. h: & ff. e. l. non similiter. & l. q; ad here. dl. nisi lz. pte. pro leui ptra magistratũ: vt. ff. de precario. l. quesituz. §. alioq; & §. de hẽ. tu. l. i.
[c] Non exegisti. leui cul pa non lata vl dolo: qz non solidum tenere mus cum effectu: vt. ff. eo. l. magistratus.
[d] Potest. vt. j. l. pri.
[e] Pro virili. nisi accum se inter eos vt alterius nõ periculo detur. vt alter nõ nominat. quibus casibus hi pro ꝓueniunt nõ autez ali liberant: vt. ff. eo. l. iij. §. si inter magistratus. & ff. ad munic. l. impe ratores. §. si. & cauez qz alii tr seruantur i pluribus fideiussoribus vnl tu. quoz quilibet insolidũ tenet cessis actionibus: vt. ff. rẽ pu sal. fo. l. vlt. Item si nõ sunt soluendo hi magistratus non hz pupillus peculegũ aũ alios creditores i bonis eius: vt. ff. eo. l. i. §. peculegium.
[f] Postu abis tu. cõ uentus insolidum.
[g] Aduersus. Cõtra magistratum agitur in subsidiuz. i. ex cussis eorum bus collegis & fideiussoribus. h. d. Saly.
[h] Collegarũ. i. cõtutorũ q cũ eo administrauerũt insimul. vel vnus qdã: alius qdã alia: vt. ff. e. l. duo. nã si nõ administrãt tertio loco eẽt ꝓuẽdi: nisi in suspecto faciendo cessassent vel tarde fecissent vel p ãdidissent: vt. ff. e. l. i. & fa. s. si tu non ges. l. i. & de admi. tu. l. ij.
[i] Satisfactum. & si nunc inueniuntur nõ soluẽdo presumit tpe damnis fuisse nõ soluendo & sic onus probãdi pupillo nõ iminet: vt. ff. eo. l. i. §. si magistratus. & dicit. s. de proba. l. ex persona. Item cõtra. ff. ad ma. l. imperator. sed ibi patet sol.
[k] A magistratus. Ita lex idẽ dicit qõ precedẽs sz addit de tpe finiti officij. & hoc intendit. Sufficit tutores fuisse soluendo tẽpore depositi officij: vt ad magistratũ non possit peruenirl. h. d. Saly.
[l] In magistratus municipales. non aũt in eorũ fideiussores q rem pu. sal. fo. ꝓmiserũt: vt. ff. ad muni. l. ij. §. penul. & ff. eo. l. i. ij. respon.
[m] Administrationis. s. tutele.
[n] Fideiussionis. date ob rem pu. sal. fo. vt. s. eo. l. prori.
[o] Vtilẽ. tutele fm azo. vel in factũ fm. B. que dicit eadẽ cũ sit oio similis: vt. ff. e. l. h. & fa. ff. de cõstr. tu. l. iiij. & in auẽ. de iudi. §. nullo. col. vi. Sed cõtra insti. de satis. tu. §. neq; aũt. vbi dicit magistratum vel p tonem vel prefidẽ nõ teneri. Ad quod dic q; quidã sunt ad quos pertinet nõ dare tutorẽ vel curatorẽ non aũt exigere satisdationẽ. & hi non tenẽt vt ibi. Alij qui vtrũq; & alij qui tñ exigere satisdationẽ possunt & hi tenẽt vt hic: & ff. de admi. tu. l. emilius.

QUm sit. Si notarius qui inuentariũ scripsit minoriz estimationem rerum fecerit: & fm illã fideiussorẽ receperit: tenetur minori actione in factũ: nec ex hoc vitiat datio curatoris. h. d. Saly.

[p] Cũ sit. pretor dedit curatorẽ & generalẽ administrationẽ ei mãdauit vnde decretũ interposuit vt faceret inuentariũ. & fm eius quantitatem fideiussores daret. scriba inuẽtarij scripsit minus valẽ patrimonii & estimationẽ rerũ ibi cõparatarũ: vt sic min⁹ locupletes fideiussores possent accipi: tenet vt hic: & ff. e. l. i. §. diuus.
[q] Adiecta. i. data. vel. i. post dationem curatoris est adiectum de cõmissione administrationis.
[r] Et q eam. s. sententiã que interlocutoria dici potest vel magis decretũ: vt in auẽ. vt hi qui ob. §. fi. col. vi.
[s] Decretũ. de faciendo inuentariũ & fideiussoribus dãdis. Alij dicit de traditõe rez: vt. s. de cpi. au. l. de creatõibus. Alij de alimentis pupillo pstãdis vl occernẽdis. Alij dicũt de quadã solẽnitate q̃ obseruabat qhz in datõe tutorũ: vt. s. de tuto. & cura. illu. per. l. i.

[a] Mpa. zeno. emiliano. pre. pre.

QUm sit adiecta pretoris snia generalẽ curatori administrationẽ mãdãtis. & q; eã p more sequit decretũ pariter sit cõpositus. manifestũ est nõ curatoris dationez fuisse inualidam: sed in estimanda adulte substantia scribe vitiuz: qui tanq; nõ amplius ducentis libris auri patrimonii valeret: fideiussorem acceperat intercessisse: in quo casu nõ curatoris erit ratio reprehẽdẽda: si qua lesio reb⁹ minoris illata fuisse adũsus legũ ordinẽ cõprobet: hz sup negligentia vl dolo scribe q verã sbstãtie taxationẽ passus ẽ occultari: legib⁹ erit agendũ.

Explicit liber quintus.

Incipit liber sextus.

De fugitiuis seruis & libertis mãcipijsq; ciuitatũ artificibus & ad diuersa opa deputatis: & ad rez priuatarz & dñicarz pertinentibus.

I Mperato. dio. & max. aa. emili.

FEruũ fugitiuum sui furtum facere[a]: & iõ nõ habere locuz nec vsucapionem nec lõgi tẽporis prescriptionez manifestuz ẽ: nec capi vel pscribi nõ possit. h. d. Tria facit. Primo ponit dictum. Secũdo cõsequentiam. Tertio rationem cõsequẽtie. Et hoc fm primã lec. Vel sic dicas. qz prio ponit rõnẽ. scõo principalis questiõ determinationẽ. tertio cõfirmat per aliam rationem. partes patent. Bal.

[b] Seruum. casus est an seruus fugitiuus furtũ faciat sui: rñ. sic ex quo sequitur q; nõ põt prescribi: cuius rñsionis ratio est ne tẽ. vel q̃rit an habeat locũ pscriptio. & dic q; nõ qz est fugitiu⁹ & hz hoc ne fuga tẽ. rõ est vtriusq;.
[c] Facẽ. vt. ff. de furtis. l. ancilla. sed cõtra in codẽ ti. l. qui seruo in prin. vbi dicit q; non facit furtum qui persuasit seruo fugam. So. illud ideo qz nemo dicit q; non facit furtum qui persuasit seruo fugam. So. illud ideo qz nemo ex ꝓsilio tenet. vt. ff. man. l. ij. & de reg. iur. l. cõsiliũ. nõ aũt dicit fugientẽ facẽ furtũ sui. & dic qs sit fugitiuus & erro. vt. ff. de edi. e. l. qs sit fugitiu⁹. in pn. & §. errorẽ. qõ tñ in vno dicitur & in alio exaudit: vt. ff. e. l. i. §. pe. hz qdã cõtra.
[d] Et iõ. nõ valet hec argumẽtatio. nã fallit in debitore furripiente pignũ creditori q facit furtũ rõe possessiõis & tñ ẽ res vsucapibilis: vt. ff. ô vsuc. l. sequit. §. si rẽ. adde ergo B quod dã mediũ: & ẽ res furtiua. & sic valet: vt isti. de vsuca. §. furtiue. nisi purgẽt vitiũ: vt isti. e. ti. §. aliqñ. vl hoc spãle i fure. & dic q; vna negatio abũdat. sic in auẽ. de here. & fal. §. inordinatũ. & ff. de dam. in fec. l. fluminum. §. i. als enim due negationes faciũt vnam affirmationẽ: vt ff. de ver. sig. l. duobus.
[e] Prescriptionẽ. sed q̃ dubitatio est de lon. tem. pres. q̃ in reb⁹ tñ imobilibus locũ hz: vt. j. in q̃bus ca. ces. lon. tẽ. pres. l. in seruorũ: rñ. fm quosdã. B loqtur de mãcipijs ascripticijs q sunt pars soli: vt. ff. de vuer. & tẽp. pre. l. ij. in q̃bus ascripticijs hz als locũ habeat lon. tem. pres. B tñ cessat qz fugitiu⁹ est. Et si q̃rat quõ fit furtũ cũ iudicet imobilis: & rez imobiliũ nõ sit furtũ: vt in sti. de vsucap. §. qõ aũt: rñdet ad similitudinẽ crete que est naturalit imobilis hz separata efficiat mobilis: vt. ff. de fur. si crete. Itẽ si q̃rat si emi ascripticiũ tuũ bõafide a nõ dõo qõo prescribã cum nõ possit alienari sine solo: vt. j. de agri. & cen. quẽadmodũ. li. xij. ergo nec vsucapi: vt. ff. de ver. sig. l. alienatõis: rñ. illa quẽadmodũ. loquit qñ dñs vẽdit & quasi mãifesta erat ibi fraus dñi: quia parũ terre dabat & oẽs ascripticij vẽdebant. sed in nro casu nõ sic: qz pscribẽt habito ti. & bõafide emẽtis & vẽdẽtis. sed predicta positio nõ placet. qz eadẽ remanet qõ de vsucap. cũ facias loqui de imobili. s. ascripticio. Dic ergo casum q; loquat de pres. xx. an. q̃ als dat bõafi. morãti in libertate quã B nõ habuit: & iõ nõ pscribit libertatẽ: vt. j. de pres. lõ. tẽ. q̃ p lib. l. i. & ij. & qõ de vsuca. dicit dic si ab alio possideat ti. & bo. fi. & sic sunt hic duo casus. Vel dic q; nec tpe quo mobilia prescribunt nec quo imobilia pscribũt. sic. j. si aduersus cre. l. i. Vl potes dicere q; iperator: ñ habuit respectũ ad tãtã sublitatẽ. sed cũ respõdẽt de vno. s. ô vsuc. icidit in aliud. s. pscr. vt als. ff. ad. l. fal. l. i. §. hz opis. & fa. ber. l. ij. §. si q̃rta. sicut sepe cõtingit cũ aliquis petit ab ali-

[r] Non curatoris. scilicet tñ & hoc quum ipse fecit sic scribi. vel si non fuit in fraude plane leges.
[s] Si qua lesio. quia male administrauit & tunc non est soluendo ipse & fideiussores. & hoc siue fuit in fraude siue nõ ipse curator. vel si tutor damnũ datum ab aliquo in rebus estimauit damnum rerum prout erant estimate a scriba: vel vẽdidit ideo minori precio credens iustam fuisse estimationem scribe.
[t] Legibus. ꝓdictione ex. l. ista. hz quosdã. Vel dic actione in factũ qua tenetur etiam magistratus: vt. ff. eo. l. fi. & dicã in electõe esse minoris an magistratũ prius vel priꝰ scribam & estimatorẽ velit cõuenire: hz quidã dicãt primo tutorẽ gerẽtẽ. scõo magistratum. tertio nõ gerẽtẽ ꝓueniri. & in hoc bñ. Quarto scribã. Quarto estiatores. que vltima nulla lege probantur.

Explicit liber quintus.

[u] De fugitiuis seruis. Remota omni alia continuatione dic qz. ã. dixit de actõibus que sunt ex ꝓtractu vt i quarto libro: vel ex quasi ꝓtractu vt in quinto libro: iõ subiecit de his que fiũt ex maleff. & sic de furtis. sed qz seruus facit furtum sui ideo de eo ꝓmittit & de similibus.
[x] Libertis. s. ciuitatum romane vel alterius azo. vt. j. e. l. mancipia. & l. penul.
[y] Artificibus. s. ciuitatum: hz non sint serui: vt. j. eo. l. fi.
[z] Priuatam. scilicet singulorum de populo. Azo.
[a] Dominicam. scilicet imperatoris.

FEruum. Fuga seruum afficit vt vsucapi vel pscribi nõ possit. h. d. Tria facit. Primo ponit dictum. Secũdo cõsequentiam. Tertio rationem cõsequẽtie. Et hoc fm primã lec. Vel sic dicas. qz prio ponit rõnẽ. scõo principalis questiõ determinationẽ. tertio cõfirmat per aliam rationem. partes patent. Bal.

[b] Seruum. casus est an seruus fugitiuus furtũ faciat sui: rñ. sic ex quo sequitur q; nõ põt prescribi: cuius rñsionis ratio est ne tẽ. vel q̃rit an habeat locũ pscriptio. & dic q; nõ qz est fugitiu⁹ & hz hoc ne fuga tẽ. rõ est vtriusq;.
[c] Facẽ. vt. ff. de furtis. l. ancilla. sed cõtra in codẽ ti. l. qui seruo in prin. vbi dicit q; non facit furtum qui persuasit seruo fugam. So. illud ideo qz nemo dicit q; non facit furtum qui persuasit seruo fugam. So. illud ideo qz nemo ex ꝓsilio tenet. vt. ff. man. l. ij. & de reg. iur. l. cõsiliũ. nõ aũt dicit fugientẽ facẽ furtũ sui. & dic qs sit fugitiuus & erro. vt. ff. de edi. e. l. qs sit fugitiu⁹. in pn. & §. errorẽ. qõ tñ in vno dicitur & in alio exaudit: vt. ff. e. l. i. §. pe. hz qdã cõtra.
[d] Et iõ. nõ valet hec argumẽtatio. nã fallit in debitore furripiente pignũ creditori q facit furtũ rõe possessiõis & tñ ẽ res vsucapibilis: vt. ff. ô vsuc. l. sequit. §. si rẽ. adde ergo B quod dã mediũ: & ẽ res furtiua. & sic valet: vt isti. de vsuca. §. furtiue. nisi purgẽt vitiũ: vt isti. e. ti. §. aliqñ. vl hoc spãle i fure. & dic q; vna negatio abũdat. sic in auẽ. de here. & fal. §. inordinatũ. & ff. de dam. in fec. l. fluminum. §. i. als enim due negationes faciũt vnam affirmationẽ: vt ff. de ver. sig. l. duobus.
[e] Prescriptionẽ. sed q̃ dubitatio est de lon. tem. pres. q̃ in reb⁹ tñ imobilibus locũ hz: vt. j. in q̃bus ca. ces. lon. tẽ. pres. l. in seruorũ: rñ. fm quosdã. B loqtur de mãcipijs ascripticijs q sunt pars soli: vt. ff. de vuer. & tẽp. pre. l. ij. in q̃bus ascripticijs hz als locũ habeat lon. tem. pres. B tñ cessat qz fugitiu⁹ est. Et si q̃rat quõ fit furtũ cũ iudicet imobilis: & rez imobiliũ nõ sit furtũ: vt in sti. de vsucap. §. qõ aũt: rñdet ad similitudinẽ crete que est naturalit imobilis hz separata efficiat mobilis: vt. ff. de fur. si crete. Itẽ si q̃rat si emi ascripticiũ tuũ bõafide a nõ dõo qõo prescribã cum nõ possit alienari sine solo: vt. j. de agri. & cen. quẽadmodũ. li. xij. ergo nec vsucapi: vt. ff. de ver. sig. l. alienatõis: rñ. illa quẽadmodũ. loquit qñ dñs vẽdit & quasi mãifesta erat ibi fraus dñi: quia parũ terre dabat & oẽs ascripticij vẽdebant. sed in nro casu nõ sic: qz pscribẽt habito ti. & bõafide emẽtis & vẽdẽtis. sed predicta positio nõ placet. qz eadẽ remanet qõ de vsucap. cũ facias loqui de imobili. s. ascripticio. Dic ergo casum q; loquat de pres. xx. an. q̃ als dat bõafi. morãti in libertate quã B nõ habuit: & iõ nõ pscribit libertatẽ: vt. j. de pres. lõ. tẽ. q̃ p lib. l. i. & ij. & qõ de vsuca. dicit dic si ab alio possideat ti. & bo. fi. & sic sunt hic duo casus. Vel dic q; nec tpe quo mobilia prescribunt nec quo imobilia pscribũt. sic. j. si aduersus cre. l. i. Vl potes dicere q; iperator: ñ habuit respectũ ad tãtã sublitatẽ. sed cũ respõdẽt de vno. s. ô vsuc. icidit in aliud. s. pscr. vt als. ff. ad. l. fal. l. i. §. hz opis. & fa. ber. l. ij. §. si q̃rta. sicut sepe cõtingit cũ aliquis petit ab ali-

quo.r.⁊ ipse rūdit nec quincꝫ nec.r.debeo tibi.vel nec.r.nec aliud.⁊ pōit in seruo vt i re mobili. Itē quero cū seruus fugitiuus a dño possideat:nisi diu moriet in libertate vel ab alio possideat:vt.ff.de acqui.pos.l.j.§.p seruū .⁊.l. iij.§.si seru⁹.⁊.l.rē q̄ nobis.⁊.l.per eū.§.fi.qualiter dño eius pōt fieri furtū: Rñ.aio nō corpore possidetur a dño:vt de acqui.pos.l.iij.§.si seruus.⁊.sic detentationē nō habet: vt in sti.e.§.placuit. Itē oppono: vt.ff.de fur.l.interdum.§.cum autem.que est ꝓtra: vbi dic q̄ quādiu res surrepta dño p seruū est penes seruū:nō mutatur eius cōditio. respon.illa loquitur in peculiali bus. aliud aūt i dominicis vt hic: in quibus fit furtum etiam si penes seruū cōsistāt.ipse enim non dicitur esse i fui peculio ſz dicitur res dominica:vt.ff. de pecul.l.deposui.§.stich⁹. ⁊ de pecul.le.l.stichus habet in fi. Sed quare secus in dñicis:respon. q: in peculiarib⁹ videt habere quandā licentiam ꝓtractandi ⁊ dānificādi dñm:vt.ff.de pecul.si qs seruum.§. etiā.ſz in dñicis ñ vt in fi.huius.l.ide est q̄ res peculiaris ab alio surrepta si redeat in potestatē fui purgat vitiū:sed non sic de dñica:vt ff.de vsuc.sequit.§.labeo.⁊ p̄ dicta.l.interdum.§.si res. Itē quid valet fieri furtum in domicis p seruū cū nō potest agi furti:vt isti. de ob.que ex delic.§.hi.rñ.pp vsuc. vt hic ⁊ ibi dicit. Itē nunquid.xxx. an.prescribetur seruus fugi. videtur q̄ sic:vt.j.ō prescrip. xxx.an.l. omnes. ecōtra q̄ ñ cum retineatur possessio:vt in eo.ti.l.male agit.ex tunc ergo ex quo desinā possidere prescribetur.xxx.annis.accursius.

a ¶ Ne fuga.i.effectus fuge que est vsucapio vel rescriptio.

b ¶ Ex quacūq̄ causa.hoc q̄ dico ex quacūq̄ cā potest se referre ex preseb iecti ⁊ ex parte predicati.s.ne fuga seruorū sit dāno dño ex quacunq̄ cā.exponе.s.vsucapione vel prescriptōe.si ex parte subiecti.s.ita ne fuga seruorū ex quacūq̄ cā expōe.s.leui aut iusta.secus si magna vel iusta:vt.ff.de his q̄ sūt sui vel ali.iur.l.ij.⁊ insti.de his q̄ sūt sui iur.vel ali.§.vl.tūc enim bene preiudicaret domino vt ibidem dicitur.

Bequirendi Officio iudicis concedit dominis potestas persequendi seruos proprios fugitiuos in domibus alienis.b.d.Bal.

c ¶ Officij est.vt.ff.e.diu⁹.alioquin ⁊ magistratus in centū solidis :⁊ q̄ non patit apud se inquiri in tondē punit:vt.ff.e.l.i.§.hec aūt.⁊ eadē pēa ipōit suscipienti alienū seruū ⁊ nō reddēti infra.xx.dies vt.ff.e.l.i.§.i.⁊ oēs istas penas dicas applicari fisco cū mulcte appellent:vt ⁊.ō.de modo mulc.l.mulctarū. Est ⁊ alia que datur actori:vt.j.eo.l.quicūq̄.

e ¶ Officij.i.ad eius officiū pertinet.

Fugitiui Serui ad barbaros fugientes in actu fuge deprehēsi graiter pro motu iudicis puniuntur mutilatione pedis aut pēa metalli vel simili.hoc dicit Bal.

d ¶ Deprehendant.in itinere.secus si ad hostes iam peruenerint ⁊ sic fuerit delictū consumatū:q: tūc vltimo supplicio puniūtur:vt.ff.de pēis.si quis aliqd.§.i.que est contra.si tamen nō petat pūiri domio iure postliminij reditur:vt.ff.de ca.postliminii.§.transfuge.

e ¶ Barbaricū.i.hostes populi romani:vt.ō.de cōmer.⁊ merca.l.ij.

f ¶ Amputato.⁊ sic in quo deliquit in eo punitur.

g ¶ Metallo.que sit hec pena ⁊ operis metalli ⁊ ministerij metallorū habes ff.de pēis aut dānū.§.inter.⁊.§.Quisqs.⁊.§.in ministeriū.⁊ insti.q.mo.ius pa.po.sol.§.pene.

h ¶ Alia pena.s.simili vel extraordinaria:vt.ff.de pēis bodie.sed in hoc q̄ dicit pedē āputari corrigit p auc.sed nouo iure ⁊c.q̄ hic pōit. Autētica.

i **Sed** nouo.exigat.qō euenit in q̄tuor casibus.vnus est hic i lege si fugitiui.Secūdus i executorib⁹ tributorū si nō faciāt apocham de susceptis vt in auc.de mā.principū.§.coges.col.iij. Tertius est in nouellis de quibus dā hēricis ⁊c.Et est q̄rt⁹ in lōbarda qui dicit manū incidendam tabellioni si falsum fecerit instrumentū:vt.l.lombarda.de eo qui falsum ti.l.i. in casu etiam ex.l.eo.supplicium patitur fugitiu⁹ non solū ratione fuge:sed cū adiuncto:vt.ff.ad sill.l.iij.§.de his.⁊.l.legem.in fi.primi rñ.

h ¶ Sola manus.sed que:rñdeo illa in qua min⁹ pōt:vt.ff.de pēis.l.interp̄tatione.licz alij contra.

l ¶ Castigabit.s.fustib⁹:nisi sit public⁹ latro qui.s.ꝓsueuerit furari q̄ ꝺz furcis suspendi:vt.ō.de penis.l.capitalium.§.famosos.⁊ hic subijcit statim.

seruorum fuga[a] dominis suis ex q̄cunq̄ causa[b] fiat damnosa.

Idem.aa.⁊.cc. Pomponio.

Requirendi fugitiuos potestatem fieri dominis: presidalis officij est[c].

Idpera.ꝓstan.a.ad Probum.

Si fugitiui deprehendant[d] serui ad barbaricū[e] transeuntes: aut pede amputato[f] debilitentur: aut metallo[g] dentur: aut qualibet alia pena[h] afficiantur.

¶ In auten. vt nulli iudicum.§.q: ꝓ.collatione nona.

Idem. Sed nouo iure si criminis qualitas mēbri abscissionē exigat[i]: vna sola manus[h] abscindetur. Sed pro furto nec morietur nec aliquod mēbrum abscindet:sed aliter castigabit[l]. ¶ Fures[m] aūt vocant qui occulte ⁊ sine armis huiusmodi delinquūt. ¶ Qui autē violēter aggrediunt aut cum armis aut sine armis in domibus aut in itineribus aut in mari penis legalibus subijciantur.

Idpa. Costā.a.ad Valianum.

Quicunq̄ fugitiuum seruum in agro vel in domo inscio domino eius susceperit[n]: eum cum alio pari vl.xx.[o] solidis reddat. Si ꝓ secūdo vel tertio[p] eum susceperit:preter ipsum duos vel tres alios vel predictam estimationem pro vnoquoq̄ seruo domino repræsentet. ¶ In minorum[q] personam tutoribus vel curatoribus pena simili iminēte. ¶ Q: si ad ꝓdictam penam soluēdā is q̄ susceperit minime sufficiat estimatiōe cōpetentis iudicis castigatio[r] in eum ꝓcedat. ¶ Q: si seruus fugitiuus ingenuum se esse mētitus sub mercede[s] apud aliquem fuerit:nihil is qui eum habuerit poterit incusari[t]. ¶ Sane mancipium torqueri oꝫ[u] vt manifestet:vtrum ꝓpter lucrum capiēdum callide a dño ad domum vel agrum eius qui suscepit imissus sit an nō. ¶ Q: si maligne factum esse ex serui interrogatione[x] patuerit:seruo[y] etiam suo eum qui hoc fecerat priuari oportet: ⁊ ad fiscū pertinere mancipium.

m ¶ Fures.quidā nō habēt hic pl⁹.sic tñ est in eo.vnde hec sumitur vt in auten.vt nulli iudi.§.q: ꝓ.colla.nona.

Sicunq̄ In ista lege plura bona dicam ⁊ hoc intendu. Suscipientes seruum fugitiuum scienter:pro singulo seruo ⁊ vnq̄ libet puniūtur:tñ de delicto tutoris vel curatoris ipse punitur ⁊ nō dñs. Et q̄ non ꝓ solui luit in corp⁹. certū patet. Et si a dño cōpensa lina:seruo priuabitur ⁊ veritas cruci pr seruū fugitiui torquetur.hoc dicit Bald.

n ¶ Susceperit.s. dolo malo volēs dñm fraudare seruo vt patet.ff.de ser.cor.l.i.§. q̄ aūt.⁊.l. doli.spāle tñ est in colonis illiniciamis:vt si qs eos recepit ignorās in hiloominus tenetur i quadruplū preter operas ⁊ damnū qō locos q̄ de seruerāt factus est.vt.j. d colle.illu.l.i.⁊ hoc fonte hz locū quādo putabat colonū alienū ſz nesciebat cuius esset.si aūt credidit ingenuū nulla patit pēnā:vt.j.e.l.§.q̄ si seruus.

o ¶ Vel.xx.sol.ali sōlidū accipe q̄ valet vnū aureum:vt .ff.de in iuria vo.l.fi.⁊ insti. de pe.ex li.§.fi.⁊ sepe ita ordinatur tales aureī facti libras aurī:vt.j.ō susce.⁊ ar.l. quotiēs. Sed cur⁹ ē dicendo dek alī⁹ par vel solidi:xx.rñ. debētur:vt.ff. de iure do.plerūq̄ in fi. Item qua ac.hoc petit:respon. vl condictio hac.l.vt.ff.de cōdi.ex le.l.i.vel acti.serui cor.vt.ff.de ser.cor.l.i.in fi. Item nō q̄ nō habet ratio quantū valuerit seru⁹.nā semp .xx. sol. eo:ſz multo plus valuerit reddent.vel alius par sicut ⁊.j. de cōdictio. l.fi.sed alīs ꝓtra.j.de cōi seruo ma.l.i.§.fi. Itē nō q̄ hec pena danda actori nō remittit etiā si ille penitet:⁊ velit restituē infra.xx.dies.hz illa que dat in fiscū a suscipiēte remittat si infra.xx.dies penitet:vt.ff. l.i.§.i.⁊ est ratio q: mitius cū lege q̄ cū eius ministro agit:vt.ff.ō arbi.l.celsus. Item nō q̄ etiaz.l.fau.de plagiariis potest accusari illi: vt.j.ad.l.fa.de pla.si quis.

p ¶ Vel tertio.non ita si q̄rto fm.M.vt.ō.de modo mulc.l.fi.vel dicas aliud in mulcta de q̄ ibi dicit.aliud in pena que certa imponi alege.ar.ad hanc solutionem.ff.de pri. delic.l.nūq̄. Itē nō hic ex mora ne delicti augeri penam: vt.ō.de epi.au.l.iij.in fi.

q ¶ In minorū.i.cū tutores vel curatores in domib⁹ vel agris minorū fugitiuū susceperint.sic si patiant fabricari falsam monetaz in pecho pupilli:vt.j.de fal.mo.l.i.in fi.sic ⁊.j. vnde vi.l.meminerint.

r ¶ Castigatio.s.corporalis.qō est generale:vt.ff.de iurisd.om.iud.l.si quis id.§.fuos.⁊ de in ius vo.l.fi.⁊.j. de sepul. vio.l.fi.⁊.ff. de penis.l. i.§.generaliter.accur.

s ¶ Mercede.marie.ſz hoc iō dic q: tūc magis ē credibile q̄ ignoret.

t ¶ Incusari.cū nō scuit cū fugitiuū naz credidit dicenti se ingenuū.

u ¶ Oportet.ad petitiones conuenti ad seruum ⁊ ad penam.

x ¶ Interrogatōe.nō duo mirabilia. Primū q̄ seruus torquet ꝓtra dñm quod est contra cōe ius:vt.j. de questioni.l.i.⁊.l.seruos.⁊ .ō.de iti. seruos.que est ꝓtra.ſz hic spāle.vel nō debet interrogari vt ita nō p facto suo:vt hic.⁊.j. de questioni.l.interrogari.⁊ intelige si indicia precedant.nam a questione non est incipiendū:vt.ff.de questio.l.i.in pn. Scōm q̄ credit ei cum precedentibus indicijs vt hic:⁊ .ff.de edil. edic.l.quero.§.fi.⁊.j.eo.cum seruum.

y ¶ Seruo.etiam suo.q.d.non solū penam petere non potest:sed mal seruo ⁊c.⁊ intelige cū malignitas cepit a domino.secus autem si cepisset a possessore:vt.j.ntu.i.l.si quis seruo.que est contra.⁊ q: pro fugitiuis receptis varie inuenium pene:ideo dic q̄ si seruum primari quis recepit reddat eum cum alio pari vel.xx.solidis vt hac.l. Si aūt ñ sic cultator ⁊ ipm:⁊.xij.lib.argen.reddat:vt.j.e.fi qs. Si iperatoris nunc ipsum ⁊ libra auri:vt.j.de fugi.ser.l.ij.Si cautans. ⁊ ipsum cum pari ⁊.xij.sol.reddat.⁊ idem i liberto ciuitatis:vt.j.l.prop. Si aūt ē liber ⁊ artifex ciuitati astrictus tūc obtinet qō di.j.eo.l.fi.Si vo sit seruus ciuitatis tenetur in quadruplum preter operas ⁊ damnum:vt.j.de colo.illi.l.i.li.ri.Si thracensis duas libras auri.vt.j.de col.tracē.l.i.Si āt sint tributarij vt inglini alicuius primari tunc ipsum domino ⁊ alī

rope bonis.⁊.xij.lib.argenti fisco prestat:vt.J.de agri.⁊ cen.seruos i fi.
ll.in.Jtē si gemmarius punit in.v.libris auri.Jtē q textrinū recipit in
ūb libros auri punit:vt.J.de murilegu.l.v.⁊ vj.ac.

M Ancipia Officialis in suo officio negligens ꝓdemnet.nec pōt
absolutoriū rescriptū impetrare:nec ista solutio dat iudici re-
gressum contra partem
cui fuit iniuste.b.d.bal.

a Publicam.ciuita-
tis alicuius:puta bono
rum:⁊ sic ponit.ff.de pu
blicis ⁊ br.§. preterea.nec
enim loquit de ciuitate
romana q; ibi alia pena
imponitur:vt.J.eo.l.pe.
que est contra.

b Permanere. in g-
bes.Sunt constituti a
naturibus.

c Sollicitauerit. vt
alio vadant.

d Aduocandus.i.vt
ad se vadant.⁊ intelige
in vtroq; casu cum esse
ent.q.inde also frustra
deceret restituat.sed vbi
nō iret teneretur nisi ser
uū corrupti.

e Retinuit. forte ⁊ si
ex furtū manifestū vt
fit hic specialiter:vt ⁊ alis.
§.de pagatis.l.rjuāis.

f Cū eadem forma.i.
cum pena.xij.solidorū.
libertus enim alius cū
sit liber prestari nō pōt
fm azo.Vel dic cū ne-
cessitatis:vt ē b ⁊ alius
pōtari sicut ⁊ alis:vt.ff.
de fū.do.l.i.Ville autē
in lucro sollicitato pri
uati q; in sola reddatio
ne operarū tenetur eus
dem.vt.J.de ope.lib.l.fi.

g Erigat.i. prestare
cogatur.sed nonne alis
punitur pena centū so
lidorū:vt.ff.e.l.i.§.hoc
autē nō q; ibi loq; de priuati seruo:hic ciuitatis. Vel melius hic loq;
de defensore illius ciuitatis cui mancipia sūt abducta:ibi de eo in cuius
ciuitate sūt abducta.Jtē nota hic negligentē administratorē pūiri:vt.§.
de officio pre.pre.si quos.⁊ de admi.tu.l.pupillorū. Repelli et potest
ab administratione:vt.§.de procur.l.cū qui.⁊ predicta.l.si quos.

h Principali.i.principis quo pena sibi remittatur.

i Nec venditione.quasi litis estimationē prestiterit penā solūdo.⁊
ideo iure vēditōis sibi cōpetē retentionē asserebat:vt ar.ff.p emp.l.ij.
in fi.⁊.l.ij.qd remouet lz olim obtinuerat. Vel dic q; sollicitata ei de
cetero vēdi nō possunt.⁊ hoc locū hz si expōas ei.s.defensoris.si vo
leas.i.serui.ē sensus vt ipse seruus in sui penā amodo vēdi nō possit.

Quidam seruum.Si repetēti seruū fugitiuū cū pena qd dūs refer
turp rotturā serui ilico apta veritate res dirimit.h.d.bal.

b Repetit.rei vēdicatōe.ac.vel dic.cōdictione ex.l.ista cuz agat ad
rem ⁊ ad penā p.l.§.pri.⁊.l.qcūq;.Et ꝑ intuit.J.i vbo cuitāde iegj ⁊c.

l Mancipia.s.alienā. m Statuit.vt.§.eo.l.quicūq;.

n Opponit.dicens q; sit seruus vel q; non sit petentis.

o Animauerit.i induxerit eū vt diceret se liberum.

p Nequissimus.i.seruus. q Verbero.i.verberibus dignus.Vel
dic q; verbero sit propriū nomē. q Apta.idest cognita p tormē
ta serui. r Terminus fiat.vt.§.de rei vendi.l.cū sup.⁊.J.de li.
can.l.ea que.⁊.§.eo.l.qcunq;. s Prodeat.quo ad presumptionē azo.vel ad pbationē vt hic dicitur terminus.⁊c.

Si quis seruum.Qui occultat seruum fisci pena huius legis
tenetur.hoc dicit.bal.

t Fiscalem.s.romane ciuitatis vel ipsius imperij.aliter in patrimōia
l seruo iperatoris statuendū est:⁊ in seruo primari alicui⁊ i alijs mul
tis seruis vt plene dixi.§.eo.quicunq; in fi.

u Libras argēti.sic ergo pōt excedē quadruplū si seruus vilis erat.
⁊ sic est contra.ibi.de ac.§.oēs.sol.pena nō excedit q̄druplū qñ iuēit
posita p noia respectiua vt duplū triplū ⁊c.vt ibi.sed qñ certa ipōit pt
excedere quadruplū vt hic.ac. u Dependere.idest solucre.

Si qui publicorū.Si seruus publicis operibus deputatus cō
nubiū contrahit cū ancilla:ipse vxor ⁊ liberi in publicū retrahā
tur.b.d.bal. s Publicorū seruorū.impropre dicit seruorum
nam liberi erant sed seruire tenebant.De seruis aūt talibus publicis dixit
§.eo.l.mancipia. y Ancillarū.scientibus dominis ancillarū:nō ali
ter fm Jo.vt ar.J.de bo.lib.l.y.⁊ de inf.an.ex.l.j.

z Consortijs.nec enim cū ancilla est matrimoniū:sed cōtuberniū:vt.§.d
incest.nup.l.cū ancilla. a Vxores.ipropie dicit vxores. vel dic q;
ille fuerūt habere facte.

b Patrime. patris. accur.

c Restituant.propie ponitur prout refertur ad mares:
sed put ad feminas ⁊ filios i
propie.sic ⁊ alis verbū semel
positum prop.ie ⁊ impropie
pōit:vt.ff.si cer.pe.l.certi cōdi
ctio in prin.Et nō hic q; filij
patris sequūt condationē.⁊ sic
est ꝓtra.§.de rei ven.l.partū.
Sol.hic specialē in odio dūi
ancille.vel dic q; in hoc sequit
matrē.nā ⁊ mater sequit vxē.

De furtis Specialiter de
furtis hominū dixit:nūc ge-
neraliter de furtis cuiuslibet
rei.Vel dic q; corrūpunt ser
uū vt fugiāt:⁊ occasione fuge
cōmittūt furtū iō de hoc pōit.

Si ex pecunia Ille
gans cōtraria agēdo
nō audit.h.d.⁊ ista.l.
semp ad hoc allegat.bal. Et
dividit. Prio pōit themā ex
quo qd.scdo solutō.tertio rō.
s.cōa ibi eligē.tertia ibi.Neq;
saly. a Seruus.s.tuus.

b Comparauerūt.scientes te nolle:vt ⁊.§.qd cū eo.si li-
berā.⁊.ff.cōmoda.si seruū ac.

b Alienē.sez natā ex ꝓtra
ctatiōe pecūie fcā p ultos em
ptores.

c Cōditōez furtiuam.

c Mādati.q; actio ē nata a
pri.ex mādato seruus idest fcō
p seruū lz ipe dūs sit i vita vt
in.l.etiam.ff.de acq.re.do.

d Criminis.scilicet furti.

e Bōefidei contractū.s.mā
dati q est bōefi.vt insti.de ac.
§.actionū.Sed certe imo vt cōcurrere cā criminis cū cā bonefi.vt.ff.p socio
l.rei cōis ⁊.l.se.⁊.§.depo.l.ij.⁊.ff.cōmo.si seruus.⁊ .ff.man. si mandauero.§.
si tibi.q; sunt cōtra.So.ꝑ esset sibi cōtrarius si mādati ⁊ furti ageret.nā agē
do mādati approbat factū serui:agēdo furti reprobat.vnde quasi sibi cōtra
rius repellit.qd ē notandū:vt ⁊.ff.de condi.⁊ de.l.licic.⁊.ff.de minor.si filius
emāpatus.⁊.ff.qñ ap.fit.l.ij.§.sed si alius.⁊ de pe.here.si testamentuz fal-
suz.⁊ vt.§.si seruus certero.l.i.⁊.J.de codicillis.l.fi.⁊.§.de pac.iter emp.l.cōmis
sorie.⁊.ff.d le ij.cū filius.§.varijs.⁊.ff.de tribu.qd in hēdē.§.eligē. Jn legibus
aūt cōtrarijs agēdo p socio ⁊ furti.vel locati ⁊ furti.vel mādati ⁊ furti.vl cō
mo.⁊ furti.vel depositi ⁊ furti:q sūt casus ꝓtrariarū legū:nō ē sibi ꝓtrarius
cū vtroq; agat ad ipbandū factū aduersarij.Et vt clarius videas:ꝑ ex al
teri ꝓtractu.ibi ex suo.vñ hic ꝓtingit hec cōtrarietas.ibi non.Est et hec rō:
ne ⁊ rem ⁊ pretiū consequat:vt ⁊.J.eo.l.si is cui.est ⁊ ꝓtraria.d.l.rei cōis.sz
ibi solui.Qñq; tamē ꝓtrarias pponēs actiones audit:vt.ff. quorū le.l.i.§.
qd aūt.sed quare illud fit plene dixi.ff.de tribu.l.qd in heredē.§. eligē. Illij
respondent illi.l.si mandauero.ff.man.q; ibi naturalis vt nascat mandati ⁊
furti permittit:sed non exercitū vt hic innuit persequaris ⁊c.sic fit ⁊ alis.vt
ff.ad.l.agl.sed si is.⁊ cōmo si seruus.sol.vt ibi.sed prima verior est.

Si cuilem.Qui emit rē furtiuā tenet eam restituere.nec pōt eā pro
pcio retinē.⁊ solut a furib emere suspect habet.h.d.bal.Et prio po-
nit dictū.scdo ratio obiecti remotiua.scōa ibi.Curate igit.saly.

f Incauē.⁊ cōtra ius vt hic:⁊.J.de euic.i super empti.⁊.§. de rei vendi.
si mancipū.⁊ tō non audit:vt.§.de preci.impe.of.l.nec damnosa.

f Desideratis.vos emptores.ac. g Agnitas.i.habitas.ac.

h Furtiuas.⁊ idē dicas si non sunt furtiue pp dictas leges.

i A dūs.sed qd si erat bonefi.pos.is cui furtū factū erat an habeat cōtra
possidentē aliqd auriū: videt q; sic:vt.ff.de agri.⁊ cen.l.si coloni.li.xj.

k Cautius.nō est pricipatio positiui:vt.ff.de reg.ge.heres.ac.

l Incidatis.vel propter frequētē negociationē talū rex: vel propter cri-
mina talia sepe cōmissa.nō aūt ob hoc q; res furtiua apud ipsuz reptit.Illij
dicūt vt. Jo.adeo eū fieri suspectū q; nisi ostendat venditorez furti cōuēiet
nisi sit gratus ⁊ bōesta persona.sed prima verior est.

Si nondum Per destinationem dedicatōis nō transit res in tēplū
nec tēplo querit actio.h.d.Ja.bu.Vel sic. Pro furto rei destinate ad
dedicationē:destinātī cōpetit actio furti nō tēplo.h.d.saly.

Dem.a.ad Januarium.

Mancipia diuersis artibus predita:que ad rempublicaz pertinēt:in his ciuitatibus placet permanere:ita vt si qs tale mancipū sollicitauerit:vel aduocandū cre didерit:cum seruo altero sollicitatū restituat:⁊.xij.solidorū sūma ifere nda reipublice illius ciuitatis cuius mancipū abduxerit. Liberis quoq; artificib:si sollicitati fuerint:cū eadē forma ciuitati reddēdis.Ita vt.p fugitiuo seruo si sollicitudine defensoris nō fuerit req situs ⁊ reuocat:adē defensor duo vicaria mācipia erigat:nec bñficio ēncipali nec vēditōe in ei pso nā decetero valituris. Idez.a. ad tyberia.comitem hispanie.

Cum seruuz quispiam repetit fugitiuum:⁊ alius euitā de legis gratia que in occultātes mācipia certā penā statuit:.pprietatez opponit:vel in vocē libertatis eū animauerit:ilico nequissimus verbero super quo ambiguit tormētis subijciatur:vt apta veritate dicespationi terminus fiat. Nō nō solum vtriusq; iurgantibus prodeat:sed etiā seruorū animos a fuga poterit deterrere.

Idem.a.nego ciatoribus.

Neiculem rez desideratis: vt agnitas res furtiuas nō ꝑ ius reddatis q̄z pretiū fuerit solutuz a dūs.Curate igit cautius negocia ri ne nō tñ in dāna hmōi sed etiaz in criminis suspitionem incidatis.

Idem.a.Antonio.

Si nōdū rē templo diuino de-

a ¶ Dedicatam. destinaueras tñ in animo ⁊ voueras nec ad actū processeras dedicandi. tūc enim esset dedicata: vt. ff. de lib. causa seruos. ⁊. ff. de polli. l. ij. in prin. §. fi. ⁊ non id fieret furtū ſz sacrilegiū si de iacro aufertur. ibi enim duo intueri oportet: vt. ff. ad. l. iu l. pe. l. diu⁹. ⁊ de pēis. aut factam. §. locus. ſz decretaliste dicant vnū sufficere. in vltima volūtate si qs precepit rez dedicari bēs tenet: ⁊ sic forte erit res de bōis heredis propter testamenti auctoritatē: vt. d. l. de polli. l. ij. ⁊ de libe. cā seruos. ⁊. ff. de furtis. l. a ticio.

b ¶ Habes. tu qui dominus es ⁊ non templum. ⁊ hec erat dubitatio.

Aduersus eum. Pro seruo sollicitato agitur serui corrupti. pro subtracto furti. ⁊ vtraqz ciuilis potest per procuratorez exerceri. b. dicit Ja. but.

c ¶ Dūtaxat. q. d. non aduersus heredem. nec enim potest vt. ff. ō seruo cor. l. hec actio. vel cōtūge hoc aduerbiū dūtaxat cum illo verbo sollicitauit. q. d. sollicitauit nō etiam occultauit vel contractauit.

d ¶ Fecit. idem si non fecit ⁊ per eū non permansit qn corrumperet eū: vt ff. eo. si quis. vel ibi speciale.

e ¶ Serui cor. in qua ac. vēit serui cor. estimatio in duplū: ⁊ estimatio etiam rerū secuz ablatarū: vt. ff. de ser. cor. l. si qs in fi. ⁊. l. in hoc iudicio.

f ¶ Potes. tu dñs serui.

g ¶ Etiam furti. q. d. non solū serui corrupti.

h ¶ Prohiberi, ciuiliē agēs quo casu est regulare vt ibi pme ⁊ per procuratorē ago: vt ff. de iniur. ſz si vnius. §. idē iul. secus si criminaliter: vt. ff. ad. l. cor. de fal. l. de fide. ⁊. ff. de pu. iudi. l. pe. §. ad crimē. ſz nūqd vna ista p alterā tollit: tñ fi: cū ex diuersis causis ōbet: vt. ff. ō pua. ōlic. l. nunq̄. §. pe.

Quale est Possessor rei furtiue auctorē suū ex vrbānitate tenet in iudicio noiare si vult euitare suspitionē q̄ i bono viro dz eē rēota. h. b. bal.

i ¶ Ciuile. implorabam officiū iudicis vt diceret venditorem. ciuile. q. d. vrbanū est ⁊ elegās. sed an pōt cogi per officiū vel per act. ad illā vrbanitatē. Rñ. nequaquā: vt. ō. de pe. here. cogi. nam nemo cogit indicare furē: vt. ff. ō fur. q vas. §. furem. ⁊ licite accipit mercēs propter indicū: vt. ff. de prescri. v. l. solent. ⁊. ff. de condi. ob tur. cau. l. idem. §. fi. quod non esset si qs indicare teneret: vt. ff. de condi. ob tur. cau. l. i. §. fi. ⁊. l. ij. ⁊ fi. Sz ar. contra in decretalibus co. ti. qui cū fure. ⁊ quotidie faciūt episcopi q: excōmunicant etiam sciētes furtū esse factū nisi manifestauerint. Sed nōne ad minus tanq̄ testis in iudicio debet furem quilibet indicare cū compellatur testificari contra furē vt. ff. de ta. exhi. locū. §. interdictū. ⁊. ff. de testi. l. i. rñ. illud fit q: iam mihi furti agenti erat notum. sed iudici tñ volebam fieri notum: vt ar. de vsuris. l. si quis solutioni. §. pe.

l: ¶ Fuisse. non q presumat ho die esse apō te q: aliquādo possedisti cū habeat plurimū facti possessio: ⁊ ab inuito vel ignorāte potest discedere. sec⁹ i dñio: vt. ō. de pba. siue possideris. ⁊. ff. de reg. iur. l. id qd nostrū. sed presumit qualiq̄ presumptione esse rē furtiuā ex q̄litate rei ⁊ psone. vt. ff. de qd. l. de minore. §. pe. ⁊ de re. mili. nō oēs. §. a barbaris. ⁊ de of. pref. l. diuus.

l ¶ Venditorē. sic ⁊ als purgat suā innocentiā: vt J. ad. l. cor. de fal. maiorē.

m ¶ Boni viri. i. suspitionē que est aliena a bono viro.

Alienum. Vendens vel donans seruū alienū domino non preiudicat. Et si contractat furtū facit. b. d. bal.

n ¶ Vendiderit. qd ⁊ sine contractatione esse potest. vt si rem apud empto rē constitutam ei vendā: ⁊ tūc non est furtū: vt in fi. hui⁹. l. innuit.

o ¶ Donauerit. q: species lucri est ⁊c. vt. ff. e. si pignore. §. i. Azo.

p ¶ Furtū facit. vt J. eo. si seruū. ⁊ J. de vsuca. pro emp. l. i. ⁊. l. scienz. ⁊ p donato. l. ij. Et nō q̄ q detinet facit furtū. qd intelige detinet mouendo vel includendo qd est cōtractatio. aliogn non esset furtū: vt. ff. ad exhi. l. thesaur⁹ ⁊. ff. eo. si qs vxori. §. neqz verbo. ⁊. l. inficiando. Item vte plagiū committit vt J. ad. l. fal. de plā. l. si qs.

Sibi cui Qui pecuniam quam ad aliū perferendam accepit in vsus suos conuertit furti tenet. b. d. bal.

q ¶ Numerata. s. matri.

r ¶ Furtū facit. hic distingue an fuerit missus a matre: vt tūc agat mater cōdi. furtiua vt pote sibi q̄sito dñio. Itē ac. furti: q: ei⁹ interest. ego quoqz furti agā si mea interest. an a me vt tūc mihi cōdi. fur. ⁊ actio furti det. matri quo

dicata[a] victricus tuus furto abstitulit: habes[b] aduersus eum furti actionem.

I Mpera. alex. a. aurelio herodi.

Aduersus eum dūtaxat[c] quez seruuz sollicitasse dicis: si eum deterioris animi fecit[d]: serui corrupti[e] agere potes[f]. ¶ Q si sollicitatum occultauerit: etiam furti[g] cum eodez agere potes. Quas actiōes etiam per procuratorem exercere minime prohiberis[h].

I Dem. a. Cornelio.

Quale est[i] q a te aduersari[j] tuus exigit: vt rei quam apud te fuisse[k] cōfitearis exhibeas vēditorez[l]. nam a transeunte ⁊ ignoto te emisse dicere non cōuenit volenti euitare alienaz boni[m] viri suspitionem.

I dem. a. Pitodoro.

Alienum seruum sine voluntate domini qui sciens vendiderit[n] seu donauerit[o] vel alio modo alienauerit: nihil domino diminuere potest. ¶ Et si cōtractet vl apud se detineat etiā furtuz facit[p].

I dem. a. Dato.

Sis cui te pecuniam ad matrem tuam perferendam de-

disse proponis: parua quātitate numerata[q]: reliquam in vsus suos cōuertit: furtum facit[r].

I dem. a. Valenti.

Etiam furti[s] actione tributorum exactor tenetur[t]: si te non cessante in tributoria exactiōe: sciēs q̄ nihil debetur: ancillam tui iuris abduxit aut vendidit. Que res facit vt nec emptor vsucapere possit: vendicatioq̄z tibi ipsius[u] cōperat.

I Mperator. Diocle. ⁊ Maxi. aa. Dedisio.

Subtracto furto vel vi abrepto mancipio: quanuis hoc rebus humanis non oblatuz[x] fuerit exemptū: tā ad raptorem q̄z ad furē periculuz redundabit[y]: ⁊ vterq̄z corz pena legitima[z] cohercebit.

I dem. aa. ⁊. cc. Valerio.

Si abducta mācipia furto vel plagio[a] venūdata preses prouincie prospexerit: cum nec ab emptore propter coherēs vitium antecq̄z ad dominum possessio reuertatur[b]: hec vsucapi possunt: ⁊ te ei cuius fuerint successisse[c] repererit: restitui tibi prouidebit.

I dem. aa. ⁊. cc. Demostheni.

Etiam furti Si publicanus furtum officij aliqd auferendo malo tenet furti: ⁊ efficitur res furtiua ⁊ nō pōt vsucapi. b. d. Bal. vl sic. Tributor ⁊ cum scies nil ōberi aliqd ⁊ pōtās tenet furti. cōpētatiōq̄z furtū efficit: nec vsucapū ſz a dño vendicat. b. d. Et diuidere Pdo ponit duoū fōtes remouer dubiū. scīa tāque res Saly.

s ¶ Etiam furti. non solū actione in factū ex. de publicanis in duplū vt. ff. de publi. l. i. §. qd enī edicū.

t ¶ Tenet. immo videq̄ non: vt. ō. de bis qui no. infam. l. ij. q̄ est contra. Solu. hic scīa. non. Vel hic sua auctoritate accepit: als compulit ad volendū. Vel veri⁹ ibi fuit condemnatus ac. in factum in duplum ex edicto de publicanis qd nō ifamat nec vt ob hoc furū dinat⁹ vt ibi dicit: nō aut negat cū posse cōmittere furti. Item contra. ff. de bono. rapto. l. ij. §. publican⁹. vbi dicit nō teneri cū vi bono. rapto.

sol: ibi bōafide accepit credens adhuc aliquid deberi: hic mala.

u ¶ Ipsius. scilicet ancille.

Subtracto. Rei furtiue vel vi possesse periculū ad furē ⁊ violentū pertinet nisi morā offerēdo purgauerit. b. d. bal.

x ¶ Nō oblatū. nam oblatio rei furtiue purgat vtiū. idest mozz. intellige secuta peremptōe: cū per dominū stat quominus accipiat. Sz si stipulet a fure nouādi aio et re nō presente. vel re presente et nō nouandi aio. vt. ff. de cōdi. fur. l. parui vt ibi notaui. Et cōcipit stipulatio hoc modo. promitis q̄ ex cā conditiōis debes. nō aūt valet si seruū ipsum nominatim stipulet dari: vt. ff. de vbo. signifi. scire debem⁹. §. i.

y ¶ Redūdabit. vt. ff. qd me. ca. l. i. ⁊. ff. de vi ⁊ vi ar. l. merito. ⁊. l. i. §. ut cissime. ⁊. ō. de condi. fur. l. ante. ⁊. ff. de fur. l. in furti actione. §. i. intelligē de vi ablatiua. sec⁹ in compulsiua vbi tenet de interitu ātē litis sed postea non infra q̄drimestre temp⁹. postea vō sic: vt. ff. q̄ me. ca. cū ex. §. q̄ si homo. cum si.

z ¶ Legitima. ciuili. ⁊ criminali. s. condictione ⁊ furti actione.

Si abducta. Res furtiua non pt vsucapi ⁊ successori dz restitui. b. d. bal. Vel sic. Subtracta vel plagio exportata nō vsucapitur vt vitiosa sed dño ⁊ ei⁹ heredi debet restitui. b. d. Saly.

a ¶ Plagio. plagiū cōmittit q sciens hominē liberū vel seruū alienū vendidit vel emit vel als celat vt dominū seruo suo pauet. ⁊ illō habeat ex cōsuetudine: vt. ff. ad. l. fal. de pla. l. pe. in prin.

b ¶ Reuertat. scilicet vē vel interpretantur. vē: vt si res in potestate domini scientis fuit reuersa ita vt auelli ab eo nō possit: vt. ff. de vsuca. l. qtur. §. tūc i ptāte. ⁊ J. p emp. si ptē. Interptantur sic: vt si hīs eliminū nē. p ea dñs accepit: vel alij fuerint tradita volūtate ei⁹: vel fur a dño emit: vt. ff. de vsucapi. seqtur. §. sed ⁊ si. ⁊. l. si fur. i. respon. Itez q̄ res ad dñz: idē dic ⁊ si in q̄li dñi potestatē peruenit vt tutoris: vt. ff. de furtis interdū. §. qui tutelas. Itē si est res peculiaris sufficit si in potestatē serui redierit: vt. ff. de vsuca. seqtur. §. labeo.

t ¶ Successisse. ō successore sic dicas: q: aut est vniuersalis ⁊ tūc transit ei actio furti: vt instit. de perpetuis ⁊ tempo. actio. in principio. vbi dicit ex cōtractatione que fuit facta prius in vita defuncti ⁊ non ex q̄ postea: cū eadē sit psona censenda: vt in autē. de iureiurā. a mon. §. i. colla. v. ⁊ ipsi defuncto ex prima ⁊ nō ex assidua contractatione competat actio furti: vt. ff. de fur. ei q. ergo ⁊ idē in herede dicendū ē. Aut est singularis. ⁊ tūc ex sequenti contractatione nō ex prima agitur: vt. ff. qs fit legatarius vel similis: vt. ff. codē si dominū. ⁊. l. si is qui ren. §. i. Sz quomodo aget furti qui nūquā possedit. Rñ. nō interest hoc

De his que subtrariſſe[a] nouercam pupilli tui precibus ſignificas: rectorez adi puicie. Qui ſi eā poſtea cū dñs[b] rerum is[c] pro quo ſupplicas factus ē: aliquid furatā[d] cognouerit: nō ignorat in quadruplū furti manifeſti. nec manifeſti vo duplī actione furti conſtituta condemnationem formare.

I Dez.aa.⁊.cc. Quinte.

Puelle ſubtracte part[e] apud furē editi pulcū a dño poſſideant: vſucapi nequeūt[f]. Matris furē etiā[g] eox cauſa furti teneri cōuenit actiōe. Quapropter furti actione ⁊ condictiōe: vel aduerſus poſſidentē rei vēdicatione ō mācipis[h] vti nō phiberis: cū altera[h] penā continens alterius electione minime tolli poſſit. Nā extra penaz rei perſecutionē eē nulla iuris queſtio[i] ē: cum etiam[k] hi qui aliena mancipia comparauerint[l]: ſi hanc cauſaz nō ignorant furti actione tenentur.

I Dem.aa.⁊.cc. domio.

Post deciſionem[m] furti[n] leges agi phibēt. Q; ſi nō tranſegiſti: ſz de ſublatis partē[o] nīn accepiſti: refidua vēdicare vl condicere: ⁊ actiōe furti apō p̄ſidē puicie agē potes.

I Dez.aa.⁊.cc. dionyſio.

Os qui a ſeruo[p] furtim ablata ſcientes ſuſceperint: nō mīn de ſuſceptis conuenire: ſed etiam penali furti actione potes.

I Dem.aa.⁊.cc. Socrane.

Furti actiōe minime teneri ſucceſſores[q] ignorare non debueras. De iniſtis autem ablatis in rē[r] actiōe tenētes cōuenire potes.

I Dem.aa.⁊.cc. Artemidoro.

Si ſuū vſz nutriēdū q ſuſceperat venūdedit[ſ]: furtū ꝯmiſit.

I Dem.aa.⁊.cc. Cononi.

Quanuis etiam expilate hereditatis crimine promiſcuus[t] vſus exemplo[u] actionis furti reaz vrorem fieri non patiatur[x]: tamen heredes idemcz filij ſuper his que de patris bonis poſſideant[y]: aduerſus eam in rem actione experiri non prohibentur.

I Dem.aa.⁊.cc. dionoſcodoro.

Ineum qui ex naufragio vel incēdio cepiſſe[z]: vel in his rebus damni quid dediſſe dicit: intra annuz vtilē ei cui res abeſt quadruplī: poſt annuz in ſimplū actione[a]: prodita[b] preter penaz oliz ſtatutā edicti forma ꝑpetui[c] declarat.

Nona ꝯſtitutio Federici imp. CON. Nauigia quocuncz lo-

Ex his. Ō poſt adita hereditate poſſeſſionē apprehēdit nouerca abſtulit ſum actiōe venit. h.d. bal. Vel ſic. Vtor quō illi defuncti ſubtrahēs hēditate adita ⁊ poſſeſſione apprehenſa furti manifeſti tenet ad duplum. h.d. Saly.

a Subtrariſſe. ex hereditate. ſ. ad pupillum deuolata.

b Dñs. ⁊ poſſeſſor. ſibi adi: vt. ff. de cri. expi. here. l. ij. ⁊ de vſuca. ſi bona. Prius enī cū ſit his poſſeſſor nō dicit fieri furti: vt dictis ff. ff. de hereditatis. ⁊ ff. de cri. expi. here. l. ſi. vl dic dñs. i. poſſeſſor. nī dñm p poſſeſſiōe cū accipit ⁊ econtra: vt. ō. de rei vē. quoties. ⁊ ff. de ēb. fig. l. inter dāt. rōne aūt p̄ius facti furti nō tenet tā famoſa act. vt. j. de cri. expi. her. l. aduerſus. ⁊ ſic trib̄ rēporib̄ pōt ſumpe in vna vtri. Itē poſt mortē aī apprehēdit bona. ⁊ his calib̄ nō ꝓcuit actiōe famoſa: vt. j. e. l. Qnus. ij. eſt ꝯra. aut poſt apprehēſa bona: ⁊ tūc furti: vt b. Sz qd ſi prius furripuit et hodie poſt apprehēſionē ꝯtractat: rū. tenet furti: nā

c Ignorat. ſ. preſes prouincie.

d Puelle ſue. Partus ancille furtiue editus penes furem eſt furtiuus ⁊ nō pōt vſucapi. Et pro eo cōpetit cōdictio furtiua ⁊ rei vēdicatio ⁊ furti actio. Et pſecutoria nō tollit per penalem nec econtra. Et dicitur etiā fur: qui a fure ſcienter mercatur. h.d. bal.

e Requeūt. imo: vt. j. de vſuca. p emp. l. ſi matrē. que eſt contra. ſol. tu. apud bo. fi. emptorē ꝯceptus fuit ⁊ editus. hic apud furē trīn edit.

f Etiā cor. partuū nō ſolū matris.

g Mancipijs. ſcz natis ex ancilla tua.

h Altera. ſ. actio furti. ⁊ nō alterū de tribus dici ſic de hereticis. l. quicūcz. Itē nota q nō tollitur perſecutoria per penalē nec cōtra: ſed vna pſecutoria per aliā ſic: vt hic. ⁊ ff. de condi. fur. ⁊ p furt. §. i. ⁊ ff. de fur. ſi pignore. §. i. Itē penalis per penalē in id q̄ commiſit: vt. ff. vi bon. raptorum. l. i.

i Quaſtio. ſ. dubitabilis: q; ē cāus. l. vt. ff. eodē. ſi pignore. §. cū furti.

k Cū etiā. bene dico fures alienox mancipiox teneri: cū etiā ꝛc. Et diſtingue hic q partus ancille furtiue q̄ncz eſt furtiuus ⁊ eius noie dpet actio furti: vt ſi cōcepit ancilla ⁊ peperit apud furē: vel ſaltem peperit vt hic in prin. l. ⁊ ff. de fur. qui vas. §. ſi ancilla. in princ. §. aut cōcepit apud furem ⁊ peperit apud bonefi. poſ. ⁊ tunc eſt furtiuus ſz eī nomine nō dat actio furti. ⁊ idē in vacca. vt. e. l. §. ſi ancilla. nec ob. ff. de vſucap. ſi aliena. in fi. vbi dicit poſſe vſucapi partū editū apud bonefi. poſſeſ. q: cōtigit per predictū. §. ſi ancilla. Vel loquit quādo non apud furē: ſz apud heredē cōcepit ⁊ peperit apud bonefi. poſ. ⁊ tūc nō eſt furtiuus: nec eius nomine datur actio furti: vt. j. pro emp. Lā matrem. Et ſi queras an poſſit vſucapi a bonefi. poſ. partus furti ue ancille vel non. Attende ſi ſciuerit hic bonefi. poſ. matrez alienam antē conciperet ⁊ tunc nō vſucapiet: vt. ff. de vſuca. ſequit. §. de illo. ⁊ §. ſed ⁊ ſeruus. ⁊ §. ſi antequā. an poſtq̄ cōcepit: ⁊ tunc ſi ſciat ſimpliciter alienā nō furtuā nō impedit vſucapio: vt. ff. ō vſuca. iuſto. §. ⁊ ſi poſſeſſionis. ſi vo autecz pariat ſciat furtuā impedit vſucapio. vt ff. de vſuca. l. nō ſolū. ſed ſi poſtq̄ peperit ſciat furtuam interpellatur vſucapio niſi dño denunciauerit ſe habere ancillā ⁊ partū eius ſi pōt. alias ſi nō pōt denunciare excuſatur ⁊ pcedit vſucapio: vt. ff. pro ſuo. ſi ancillā. Et nō hic q ſuſpueniens ſcientia in partu impedit vſuca. ⁊ eſt

rō: q: in eo habet ri. vt. ff. de le. ij. ſi qō ex pāphila. ſz habeat in matre. alis cōtra: vt de vſuc. trāſſor. l. i. §. tūmō. ac. Sil'em glo. habes q̄ſi de vbo ad vbū in. l. ſi ego. §. partus. ff. de public.

l Cōparauerint. a fure.

Post deciſionem. Trāſactio nō ptis preceptio impedit petitionez reſidui. h.d. bal.

m Deciſionē. i. tranſactionez ſuper furto factam.

n Furti. furti nomē pōt determinare vbū deciſionis vl verbū agēdi. ſz ſi eſt trāſactū ſup furti actōe. nūqd ꝯdictio tollit: rū. nō: vt. ff. ō cōdi. fur. ſi p fure. §. furti. ſecus ſi iurauerit ſe furtū nō feciſſe: q: videt de toto iurraſſe: vt. ff. de iureiuran. l. ſi duo. §. iul. ⁊ facit ff. de pac. l. ſi tibi. §. i.

o Partez trīn accepiſti. qō noie trāſactionis fieri nō potuit cū trāſactio ſit de re dubia: vt. ff. de trāſac. l. i. Itē nō fit niſi aliquo dato vl retēto qō. p nō eſt: vt. ō. de trāſac. l. trāſactio. ⁊ fa. j. de dona. ſi donatiōis. ⁊ ff. de condi. ob tur. cauſam. l. eum qui.

Os qui a ſeruo. Recipiēs in cuſtodia res furtiuas furti tenet. h.d. bal.

p Al ſeruo. idez ſi a filio vel vrore vel alio q ſeruiat: cū cadez ſit rō: vt b. ⁊ j. ad. l. fa. de pla. l. ſi qs. ⁊ ō. qō cū eo ſi liberaz in fi. ⁊ ff. cōmo. ſi ſeruus. ⁊ de ſeruo cor. l. neratius. §. fi. ⁊ ff. ad. l. iul. pecu. ſacrilegi. §. fi. ſed ipſi ſerui vel filij furti nō tenent: vt. ff. e. ſerui ⁊ filij. ⁊ inſti. de ob. que ex delic. naſ. §. hi. ⁊. ō. de nox. l. i.

Furti actione. Actio penalis non tranſit contra ſucceſſores. ſecus in perſecutoria. h.d. bal.

q Succeſſores. vt iſti. de p pe. ⁊ tem. ac. §. i. niſi in id qō ad eos puenit fm quoſdam

qō nihil eſt: q: nec ad id tenent etiā ex pſona defuncti ſed ex ſua. ſz cōdictione furtiua tenent etiam ex perſona defuncti. qō patet q: ea tenēt etiā ſi nihil ad eos puenit vt inſti. e. §. fi.

r In rē. ⁊ furti ex ſua ꝯtractatiōe. ⁊ qd in eum veniat doceſ. ff. e. qui tabulas. ⁊. i. qui tabularum.

Si ſeruū. Si paſtor efficit lupus tenet furti. h.d. bal. Vel ſic. Rez alienā cōtractans vē vel fiete tenet furti. h.d. cum glo. Saly.

ſ Venūdedit. ⁊ tradidit vl accipe paſſus fuit. vl apud ēptorē eē reliqt. vel preſentē exiſtentem vēdidit: vt. ff. e. l. falſus. §. ſi is q. alis aūt nō eſſet furtuz cum ſola venditione nō ꝯtractet vt. ff. e. l. ſi quis vro: §. nec̄z verbo.

Qēlānis. Crimen expilate hereditatis non poteſt cōtra vrorez defuncti intentari. ſed rei vendicatio intentabit. h.d. bal.

t Promiſcuus. eſt enim ſocia diuine ⁊ humane vite: vt. j. de cri. expi. hered. aduerſus. ⁊ ff. rerum amo. l. i. ⁊ ff. de ritu nup. l. i. ⁊ ideo qō hz vnus ⁊ alius. vt. ff. de vſu ⁊ ha. l. ceterum. ac.

u Exemplo. qua enim ratione furti deneg. at: ſcilicet q: eſt famoſa ⁊ hec: vt. ff. de cri. expi. here. l. fi. ⁊ ff. re. amo. l. ij. Alia autē ratio quādoqz facit ceſſare act. furti. vbi datur crimē expi. here. vt q: res eſt hēditaria: vt. ff. de cri. expi. here. l. ij. ff. de fur. l. hereditarie.

x Patiatur. ō. e. de bis. contra. ſo. vt ibi.

y Poſſidet. ſ. vror.

Si cum. Qui ex naufragio vel incendio ſubrepit intra annū ad quadruplū: poſt annū tenet ad ſimplū. ⁊ poterit criminalī ꝯueniri. h.d. bal.

z Cepiſſe. ſiue rapiat ſiue recipiat: vt. ff. de incen. rui. nau. l. ij. §. nō ſolum.

a Actionem. in factum.

b Proditam. idest datam ex edicti forma. que eſt. ff. de incen. rui. l. prima in principio.

c Olim ſtatutam. vt furti vel vi bo. rapto. vel ex. l. aquil. at exacta vna pena tollit alia niſi in hoc q excedit: vt. ff. vi bonorum rapto. l. i. vel penam intellige criminalem. de qua dic vt. ff. de incen. rui. nau. pedius. poteſt etiam ex. l. iul. de vi accuſari. vt. ff. ad. l. iul. de vi pri. l. i. Itē hodie inponitur pena maior: in naufragio per auē: hic poſitam.

d Perpetui. idest generalis. quod tamen habet locum tunc ſolum quādo in ipſo tempore naufragij fit: vt. ff. de incen. rui. naufra. l. i. §. finali. ⁊. l. ij. ⁊. iij. in principio. ſed hodie generalis prouidet per autenti. nauigia ꝛc. quā hic lege.

Autentica.

Nauigia. Res naufragiorum auferri nō poſſūt preterea alicuius conſuetudinis vel ſtatuti: niſi eſſent res piratarū vel hoſtiū chriſtiani noie:

vel imperij: ⁊ puniunt transgressores. h. d. bal.

a ¶ Reseruent. vt ⁊ ff. de incen. rui. nau. l. fi. in pn. ⁊ J. de naufra. l. pe. in pn. h. x. ⁊ insti. de re. di. §. fi. ⁊ ff. ad. l. ro. de iac. l. q leuãdo. in prin.

b ¶ Incurrissent. nec enim dz addi afflictis afflictio. vt J. de naufra. l. i. in fi. ⁊ ff. de offi. pre. diuus. Itẽ nota q cã de repetẽdis hmõi bonis dz incipi ifra annũ: vt J. ô nauf. l. ij. ⁊ pfici post inchoationẽ vsqz ad biẽnũz: vt J. de nau. l. pe. qõ est spãle. als vsqz ad triẽniũz: vt ô. de iudi. properandum.

c ¶ Cõsuetudie. hic ergo tollit opinio eorũ qui dicebãt cõsuetudinẽ circa talia preuale re legi: vt diximus. ff. ad. l. ro. de iac. l. dñe imperator.

d ¶ Inimica. nã cũ faciũt cõtra. l. nõ debẽt eis vti auxilio: vt. ff. de minori. l. auxilũ in fi.

A Alius procurator. Diuidit in duas partes. nam primo dicit in qõ crimen labat. Secõo qua pena ⁊ qbus actionibus queniat. ⁊ hoc intẽdit. Qõ falso procurator soluit tãquã a fure cõdicit: ⁊ ad penã dupli tenet. h. d. bal. Vel sic. Recipiẽs depositũ vl es alienũ pter vl ꝓtra mandatũ furti nõ mãifesti tenet ad duplũ. h. d. Sal.

e ¶ Falsus. q est siue nõ habuit vnq̃ mandatũ siue habuit sed reuocatum est.

f ¶ Depositũ. quo ad depositum dic q depositari nõ agit sz deponẽs. nã aut fuit i dolo depositari: ⁊ tũc nõ dz cõsequi depositarius de improbitate sua actionẽ: vt. ff. ô furtis. l. itaqz. Aut nõ: ⁊ tũc non interest sua. ⁊ ideo nõ agit: vt insti. de obli. que ex de. §. furti. ⁊ institu. vi bonorũ raptorũ §. fi. In casu tamẽ agit depositarius furti: vt instit. vi bonorum rap. §. sane.

g ¶ Exigendo. hoc verbum quãdã imponit necessitatez: vt. ff. ô le. iij. l. fideicõmissa in §. si decẽ. ⁊. §. si rẽ. idez tũ erit si sponte dedit.

h ¶ Citra. als cõtra. sz tunc ponitur pro citra. sufficit enim si nõ cõsentit dñs: vt ⁊. ff. eo. qui vas. §. vetare.

i ¶ Cõuenitur. a soluente: vt ff. e. l. falsus. §. i. q̃ actio euanescit dño habẽte ratã solutionẽ: vt. ff. e. si vẽdidero. §. si ticius. ⁊. ff. de cõdi. inde. si procurator in fi. huic aũt legi est cõtra. ô. de cõdi. inde. l. creditoris. vbi dicit dari cõdi. inde. Itẽ. ff. de ꝓdi. ob cãz. l. si procuratori. vbi dicit dari cõdi. ob cãm. hic aũt dicit dari ac. furti. Distingue ergo cũ falsus procura. accepit debitũ: aut nunq̃ habuit mandatũ: aut habuit: sed fuit reuocatũ. Primo casu aut debitor credit se liberatũ ⁊ trãstulit dñiũz pecunie in accipientẽ q credebat eũ procuratorẽ in suam rẽ: ⁊ tunc dat cõdictio indebiti: vt. d. l. creditoris. Aut tradidit vt ferat domino ⁊ ipse animo intercipiendi accipit. ⁊ tunc dat soluenti actio furti ⁊ condictio fur. vt hic. ⁊. ff. e. falsus. §. i. Aut dedit vt faciat eũ liberari: ⁊ fecit pecuniã accipientis. ⁊ tunc condicti. ob cãm: vt. d. l. si procuratori. Illud etiã nota: q qui accipit nõ tenet debitori furti si transtulit in eum dominiũ pecunie: vt. ff. de cõdi. cau. da. l. pe. ⁊. ff. e. falsus. §. i. lz. M. cõtra p. l. antepe. eiusdem ti. de cõdi. ob cau. Si aũt mãdatum habuit sz fuit reuocatum liberat debitor ipso iure si bonũ animũ habuit procurator quũ accepit. als si malũ tunc per excep. vt. ff. de so. cũ qs. §. i. ⁊ insti. mã. §. recte. in fi. Creditori aũt in secũdo casu cõdictio cedit a debitore: sed primo dat sibi ꝓdictio ex sua psona ⁊ furti actio: vt in. d. l. dicit. ⁊. ff. de so. si quis suo. in fi. cũ enim pecuniã bono animo accepit procurator falsus possessionẽ dño quesiuit. ⁊ p ꝓsequẽs dominiũ. ⁊ sic cõdictio furtiua que domino dat: vt. ff. de cõdi. fur. l. i. Bene dico liberari debitorẽ ipso iure vel ope exceptionis. nã lz nõ sit reuocatuz mãdatũ tñ ꝓtingunt predicta ppter precedens mandatum: vt argu. ff. pro eorũ peruenerint: si quocunq̃ casu ꝓtingẽte rupta fuerint: vel als ad terrã puenerint: tã ipsa nauigia q̃ nauigãtiũ bona illis integre reseruent ad quos spectabãt anteq̃ nauigia hmõi periculũ incurrissent: sublata penitus omnium locorũ ꝓsuetudine que huic aduersat sanctioni: nisi talia sint nauigia q̃ piratica exerceãt prauitatẽ: aut sint nobis aut xpiano nomini inimica. ¶ Trãsgressores ãt huius nostre ꝓstitutiõis bonorũ omniũ publicatiõe mulctent: ⁊ si res exegerit eorũ audacia iuxta mãdatũ nrũ modis omnibus ꝓpescat.

I Dem. aa. ⁊. cc. Annesteo.

A Alius procurator depositũ recipiendo: vel es alienũ exigendo citra dñi volũtatẽ: furtũ facit. Ac preter eius rei restitutionẽ actiõe dupli nec manifesti furti ꝓuenitur.

I Opera. Justi. a. Joan. p. p.

Si qs seruo alieno suaserit vt aliquã rẽ dñi surripet ⁊ ad se deferret: seruus ãt hoc dño manifestauerit: ⁊ dño cõcedẽte res eius ad iniquũ hmõi suasionis auctorẽ pertulerit: ⁊ ipse inuentus fuerit rẽ detinens: quali tenetur actiõe is qui rez suscepit: vtq̃ ne pro occasione furti an pro seruo corrupto q̃ eiuz corrũpere voluerit: aut non soluz furti sed ẽt corrupti sui is obliget veteres dubitauerũt. Nobis itaqz corũ altercationes decidentibus placuit: nõ solũ furti actiõez sed ẽt serui corrupti ꝓtra eũ dare. licz enim seruus deterior minime factus ẽt: tũ cõsilium corruptoris ad nociẽ, pbitatis serui introductuz est: vt quẽadmoduz fm iuris regulas furtum quidẽ nõ est cõmissum: q̃ is videt furtuz cõmittere qui ꝓtra dñi voluntatem res eius contractat. ipse aũt furti actione pp doluz suũ tenetur. Ita ⁊ sui corrupti ꝓtra eũ actio pp suũ vitiuz nõn ab re extendat: vt sit ei penalis actio imposita tanquã re ipsa fuisset seruus corruptus: ne ex huiusmodi impunitate ⁊ in alium seruum qui possit facile corrumpi: hoc facere pertempter.

I dem. a. Jul. pre. pre.

A Apud antiquos querebat: si seruus quem aliquis bonafide possidebat furtũ cõmiserit alienarũ rerũ: vl ipsius apud quẽ cõstitutus est: si ipse qui eũ bonafide detinet noxalez furti actionez aduersus verũ dñm habet: vel ipse ab eo qui furtuz passus est predicta cõueniatur actione. ¶ Eũq̃ generalis regula ab antiqua prudẽtia exposita est: huius hominis gra pro quo furti noxalẽ actionez suscipere aliquis compellitur: aduersus alium furti actionẽ habere nõ concedẽs. Quidã ita eã per coniecturã interpretari sunt aduersus bõefidei possessorez nullo mõ furti actionez extendi. Ipsi aũt si furtum fuerit passus: aduersus verũ dominuz furti actionem noxalem recte decerni. ¶ Tũc ãt bõefidei possessorẽ furti noie qõ passus est noxalez actionẽ ꝓtra dñz habere posse: qñ suus sub dñi sui fuerit cõstitutus possessione: ⁊ pro his rebus posse eũ adversus dñm hẽ actionẽ: non solũ pro his quas seruus subtraxerit iã apud eum constitutus: sed ⁊ pro his quas furatus est qñ fugit quidem a bonefidei possessore: adhuc autez nondum sub manibus dñi fuerit constitutus. Quã interpretationez prisca quidem iura introducebãt per ꝓiecturã. ¶ Nos ãt alius ⁊ verius ad eã respicientes generalem regulã sic ab initio esse prolatã accipimus. Cũ igitur bonefidei possessor dñi cogitatione furez possideret: merito donec apud eũ ꝓstitutus est ⁊ alijs tenet noxali actione: si extranei furtũ a suo fuerit passi: possessor. ¶ Regula. quã habes hic. ⁊. ff. de noxa. l. antepe. ⁊ ff. de iniurijs. sed si vnus. §. si seruus. ⁊ arg. ff. ô edendo. si qs. §. pbbe. sed arg. cõtra. ff. de exer. l. si eũ in pn. ⁊ nau. cau. sta. l. iij. §. pnul.

t ¶ Huius. als cuius. ⁊ hec est regula.

u ¶ Coniecturã. i. a cõtrario sensu. melius diceret ecõtrario. Est enim coniectura quando sensus tacite ex littera elicitur: ⁊ non est in littera expressus. ⁊ sic est arg. q elicicitur tacite. regula ita dicit eius seruo nomine cuius quis tenetur noxali: eius nomine non agit. conuertunt p coniecturam. ergo cuius nomine agit eius nomine non tenet. cum ergo bonefi. possef. agat contra dominum si sibi fiat furtum: ergo eius nomine non tenetur. ac.

u ¶ Interpãti sunt. subaudi et male vt sequit in. ff. nos autẽ J. e.

x ¶ Tunc. dicit q hz actionẽ furti bonefidei possessor. nunc dicit q̃.

y ¶ Possessorem. tempore facti furti.

z ¶ Jam apud eum. s. verum dominum.

a ¶ Cogitatione. i. credens se dominum.

b ¶ Et alijs tenetur noxali actiõe. nõ bo. fid. pos. teneri noxali magis autem malefi. vt. ff. de noxa. l. ⁊ si bonafide. ⁊. l. non solum. sed ꝓ. ff. ad. l. aquil. si seruus seruum. §. serui. vbi dicit non teneri bo. fi. noxali

empt. l. ij. §. si a furioso. ⁊ de reg. iur. semper qui. ac.

Si quis seruo. In delictis que possunt trahi in crẽplum: puniũt factũ lz nõ sit pfectũ. h. d. Vel sic. Punit delictum cõsumati facto ⁊ animo delinquentis: lz fm verã diffinitionẽ delicti nõ sit ppetratum. h. d. bal. Vel sic. In delictis defacili trahibilibus in crẽplũ eniẽ dũt regule iuris in odium ⁊ penã delinquentis. h. d. Sal.

h ¶ Quali. i. qua.

l ¶ Furti. de qua constat ante. l. istam.

m ¶ Dari. imo dominus dz pdere seruũ vt ô. ti. i. l. iij. in fi. que et contra. so. vt ibi.

n ¶ Regulas. quas habes hic ⁊. ff. e. inter oõs. §. recte. ⁊. ff. de donat. inter vir. ⁊ vxo. de co. in fi. ⁊ insti. ô ob. ex delic. §. i. ⁊. §. vnde.

o ¶ Contractat. q̃ hic nõ fecit. imo voluntate dñi possidet res a seruo portatas. ac.

p ¶ Extendatur. pretur ergo affect. cũ sequit effectus. vt. ff. de episco. ⁊ cleri. si qs non dicã. sed cũ solum intrare eẽ veniat in hac ac. quo modo interest hic et nihil interfit: vt. ff. ô seruo cor. l. si qs. §. fi. ⁊ l. preterite. tri. cõmodi hic qõ estiarẽ si ẽ corruptus esset: vt hic dicit.

q ¶ Corrumpi facile. ⁊ nota q ideẽ dico in filio cũ eadez sit cõditio ẽ. de iudi. placuit. ⁊ di. ri. ff. de seruo corrupti tum. §. fi.

A Apud antiquos. Pro seruo bonefidei possesso quem bonefidei possessor furtiuo rali dum euz possidet. h. d. vsqz ad verũ finem tez. Ipso vo dominum possidere pot agi furti cõtra verũ dominũ a ipso quãdã possessore p furto sibi facto potq̃ euz possidere desinat nõ p facto aũ. h. d. vsqz ad. §. de eo. Ultimo dicit q pro libero bõe nõ hz locũ actio noxalis. Bal. cum Sal.

r ¶ Apud antiquos. ipse. vel possessor.

r ¶ Ipse. sez bonefidei possessor.

s ¶ Regula. quã habes hic. ⁊. ff. de noxa. l. antepe. ⁊ ff. de iniurijs. sed si vnus. §. si seruus. ⁊ arg. ff. ô edendo. si qs. §. pbbe. sed arg. cõtra. ff. de exer. l. si eũ in pn. ⁊ nau. cau. sta. l. iij. §. pnul.

t ¶ Huius. als cuius. ⁊ hec est regula.

u ¶ Coniecturã. i. a cõtrario sensu. melius diceret ecõtrario. Est enim coniectura quando sensus tacite ex littera elicitur: ⁊ non est in littera expressus. ⁊ sic est arg. q elicicitur tacite. regula ita dicit eius seruo nomine cuius quis tenetur noxali: eius nomine non agit. conuertunt p coniecturam. ergo cuius nomine agit eius nomine non tenet. cum ergo bonefi. possef. agat contra dominum si sibi fiat furtum: ergo eius nomine non tenetur. ac.

u ¶ Interpãti sunt. subaudi et male vt sequit in. ff. nos autẽ J. e.

x ¶ Tunc. dicit q hz actionẽ furti bonefidei possessor. nunc dicit q̃.

y ¶ Possessorem. tempore facti furti.

z ¶ Jam apud eum. s. verum dominum.

a ¶ Cogitatione. i. credens se dominum.

b ¶ Et alijs tenetur noxali actiõe. nõ bo. fid. pos. teneri noxali magis autem malefi. vt. ff. de noxa. l. ⁊ si bonafide. ⁊. l. non solum. sed ꝓ. ff. ad. l. aquil. si seruus seruum. §. serui. vbi dicit non teneri bo. fi. noxali

agi. Sed spalle in agi. vt ⁊ alia multa: sed nõ placet Vel dic ꝙ ibi si pos
sidebat nunc licet ⁊ hic distinguitur.
a ¶ Realem actionem. sed ⁊ ipsam possessionem serui posset cõdicere
si restituatur suum: vt. j. de agri. ⁊ cen. l. si coloni. lib. xi.
b ¶ Factus est. hz pro eo qõ fecerit apud bo. fi possel. ꝓstitutus nõ agit
tam postea: vt isti. de nox. §. oes. ⁊. ff. eo. Fui
⁊ si quasi tunc sit re⁹ pe
nes eum: vt. ff. de fur. si
seruus. post pum.
c ¶ Oes⁹ discretis. di
ligenter pa ⁊ peccadabis
semper as. sic in vecre
tis. q. i. si peccauerit.
d ¶ Ji alio. s. repore.
e ¶ De eo tenetur tan
quam seruus.
f ¶ Respõdere. vt ⁊. ff.
ad l. aquil. liq homo.
§. si bõ liber. ⁊ ô inter.
ac confessionibus in fi.
g ¶ Regula. posita
hic. l. ã. circa pum.
h ¶ Incognitus. vt in
stru. de nox. §. si. hz in
eo q dicit possessum te
neri possidẽti cõtra est
ff. eo. si libertus patro
no. vbi dicit ñ agi. So.
illud intelligẽdũ est cũ
modice rei sit furtũ. hic
cũ magne. ar. ff. de acq
rẽ. re. domi. bõ lib. §.
j. ⁊. ff. de penis. respicẽ
dũ §. furti. Posterea
hic loquitur de eo libe
ro qui puto seruũ meũ
esse ⁊ bõa fide possideo.
at ibi nõ possideo eũ ⁊
bene scio eũ liberũ. Sz
qd si bo. fid. possel. sol
uere nonne repetet ab
illo libero. respõ. sic: qr
ipse gesta fecit sibi ne
gotia: vt. ff. de neg. ge.
solueudo. ⁊ qr sepe ex
ea id qõ agitur tacita
nascitur obligatio: vt.
ff. cõmo. si is q. ar. ff. de
p. hẽdita. si qi possessor
ipse. hz ar. cõtra. ff. cõ
muni di. l. in hoc iudi
cio. §. interesse.
m ¶ Manifestissimi.
Quia furti actio
dat ei cuius interest. Et
plurũ pot interesse di
versis respectibus cuius
hz solidũ: nõ sunt hic
obligationes an oblius
vel b actio furti. ⁊. b. d.
Dato furti ei cuius in
terest dat. ⁊ si res cõmo
data subtrahatur ẽ in
dubio dñi verus agat
cõtra furẽ an cõtra cõ
modatarii. ⁊ vno ele
cto cõtra alũ nõ pote
rit agi si facta sciẽs. se
nõ ñ nescius vel dubi
tas. nisi sibi a cõmodatario fuerit satisfactũ. b. d. vsq ad §. hz cũ iscbat.
Et tradiur vsq ibi in tres ptes principales. q: primo ponit regulam.
Secũdo monet quedã dubia ⁊ auget dubitationes ex opinionibus vete
rũ. Tertio determinat ea. partes patent in littera. Bal.
i ¶ Cõmitatur. vt isti. de ob. que ex de. §. furti. ⁊. ff. e. cuius interfuit.
⁊. l. is cuius. Est aũt hic sic exaudiẽdũ vt ei detur actio furti cuius in
terest ex honesta ⁊ probabili cã ratione iuris. i. dominij qõ habeo in re: vl
quasi iuris vt vsufru. vt. ff. e. creditoris. §. i. Aut possessionis vt in credi
tore: vt. ff. e. itaqz. §. hz si res. nõ ex lucratiua cã: vel rõe custodie quã hz
prestare ex voluntate dñi. Probabile cãm sed nõ honestã habet fur.
vade nõ agit nisi in casu. ff. eo. itaqz. §. hz furti. ⁊. l. qui vas. §. si ego. Et
ubera honestã hz non probabile cui res ex cõtractu aliquo debetur,
vñ non agit furti: vt. ff. e. l. si is cui ⁊. l. eum q emit. in pn. ⁊. l. is cuius interest
in fi. Jtẽ non ex lucratiua iõ dicit: qr ꝓ lucro: vt qr poterat vsurapere nõ agi
tur furti: vt. ff. eo. si is cuius. §. eius. Jtẽ ratione custodie ꝓpter commodata
rium vel similes: vt. j. eo. §. tales.
k ¶ Querebatur. prima questio.

⁊ ipse aduersus verum dñz nõ ha
bet actionẽ fm regulaz dicentem.
Qui habet aduersus aliuz furti ac
tionez ipsi ea teneri nõ pot. ¶ Sin
aũt esse desinat in serui retentiõe: ⁊
ille apud veruz dñm fuerit inuen
tus: tũc ipse quidẽ noxali furti actio
ne minime pot teneri. Aduersus ãt
veruz dñz hz ipe furti noxalẽ actio
nẽ p ro rebus quas vel tunc furat⁹
est cũ est apud verũ dñz: vel antea
postq̃ bõefidei possessoris retẽtio
nem excesserit: necdũ apud veruz
dñz fact⁹ ẽ⁹. Sic igitur regule gene
rali casus euenit cõsentaneus. qui
enim hz tũc furti actionẽ aduersus
dñm: ipse alijs teneri furti actione
nõ pot. ⁊ sic ex tpe oibus descretis
vetustissima dubitano nostro fede
re cõquiescat: ⁊ bonefidei possessor
in parte certa tpis habeat actionẽ
⁊ nõ teneatur: ⁊ in alio⁹ sub hac ac
tiõe cõstituat. ¶ De eo aũt q liber
cõstitutus ab alio bonafide tenet:
si furtuz cõmiserit: recte ⁊ sine aliq̃
dubitatione dicitur posse eũ qui li
ber est cognitus: ⁊ ab ipso qui bona
fide eũ detinet pro furto cõueniri:
⁊ bõafide possessor: ẽ si extraneo fur
tũ liber cõmiserit nõ posse cõueniri:
sed ipsũ ꝓ suo furto rẽdere⁷. Quia
generalis regula⁸ de seruo prolata
est. ⁊ pro eo qui nõ seruus sed liber
⁊ sue potestatis est noxalem mone
ri actionẽ impossibile nostrisq̃ le
gibus incognitum⁹ est.

Idem. a. Julia. pre. pre.

Manifestissimi qdez iuris est per
petrato furto ei competere fur
ti actionẽ cuius interest ne furtũ cõ
mittatur¹. ¶ Sz querebatur¹ apud
antiquos legum interpretes. Si
qs cõmodauit alij rem ad se ptinẽ
tez: ⁊ ipsa subtracta est: an furti ac
tio aduersus furẽ institui possit ab
eo qui rez vtendã accepit: idoneo⁷
scilz cõstituto: qr ⁊ ipse commoda
ti actione a domino pro ea re cõue
niri poterit. ⁊ hoc quidẽ pene iã fue
rat ꝓcessuz⁷⁷: vt habeat ipse actiõez
nisi inopia dignoscat laborare. tũc
enim furti actionẽ quidaz dñio cõpe
tere dicebant. ¶ Sed ea satis icre
buit dubitatio. si tpe quo furtũ com
mittebatur idoneus erat is q rẽ cõ
modataz acceperit: postea autẽ ad
inopiam puenit anteqũ moueatur
actio que ei antea cõpetebat: an de
beat actio que semel ei acqsita est:
firmiter apud eũ mãere: vel ad do
minũ reuerti: cũ ⁊ hoc querebatur
an in hoc casu furti actio ambula
toria⁷ sit necne. ¶ Sed oẽm⁹ talez
tractatũ alia seqtur subdiuisio: si ex
parte soluendo sit is qui rẽ vtendã
accepit vt possit nõ in totũ sz pticu
larẽ solutionẽ ei facere: an hẽat fur
ti actionem vel nõ. ¶ Tales itaq̃
ambiguitates veterũ: imo magis
qõ meli⁹ dicendũ est ambages no
bis decidẽtibus in tãta rerum diffi
cultate simplicio⁷ snia placuit: vt i
dñi sit volũtate⁹: siue cõmodati acti
onẽ aduersus rez accipientẽ moue
re desiderat: siue furti aduersus eũ
q rẽ surripuit. ⁊ alterutra earũ ele
cta: dñz nõ posse ex penitẽtia⁷ ad al
terã venire actiõez. ¶ Sz siqdẽ fu
rẽ elegerit: allũ q rez vtẽdã accepit
penitus liberari. ¶ Sinaũt quasi⁹
cõmodato: veniat aduersus eũ⁷ q
rẽ cõmodatã accepit: ipsi: qdẽ⁸ nul
lo mõ cõpetere posse aduersus fu
rẽ furti actionẽ. Eum aũt q ꝓ re cõ
modata cõuenitur posse aduersus
furem furti actionẽ habere. Jta ta
men si dñs sciens⁷ rez esse surreptã
aduersus euz⁷ cui res commodata
fuit pueniat. ¶ Sinaũt nesci⁹ ⁊ du
bitans rem non esse apud eum cõ
modati actionẽ instituit: postea ãt
re comperta voluit remittere qdẽ
commodati actionẽ: ad furti ãt per
uenire tunc licentia ei concedatur:
⁊ aduersus furẽ venire nullo ob
staculo ei opponẽdo: qm̃ iã incert⁹
cõstitutus mouit aduersus eũ qui
rẽ vtendã accepit cõmodati actio
nem: nisi domino⁷ ab eo satisfactũ
est. tũc eteniz⁸ omnimodo furẽ a do
mino quidem furti actione libera
ri. Suppositũ⁹ autem esse ei q pro
re sibi commodata domino satisfe
cit. ¶ Euz manifestissimũ⁷ etiã est si
ideo dic ꝓ quãdo rei subtracte plures sunt dñi: vel plurium interest rõe dñij:
quilibet agit in ptẽ: vt. e. l. fulllo. §. frugibus. ⁊. l. si quis vxori. §. si fulp bura
rie. Quãdoqz pluriũ interest ratiõe custodie: ⁊ tũc quilibet agit insolidũ:
sed si vnus sit cõsecutus: alter ãpli⁹ nõ agit: vt. ff. cõmo. si vt certo. §. fi. ⁊. l. se.
Quãdoqz alter est dñs ⁊ alter habet ius in re. ⁊ si quidẽ ius illud habet si
militudinẽ cũ dñio vtriqz cõperit: vt est cum vnus habet vsufructũ: alter ha
bet proprietatem: vt. ff. e. inter oes. §. si seruus. Si aũt nõ habet illud ius sim
ilitudinem cum dominio: vt qr est ius pignoris. ⁊ tũc quãdoqz creditori tñ
dat: qñqz debitori tñ quãdoqz vtriqz. Datur tamẽ creditori quãdo culpa
eius interuenit in furripiendo: qr est obligatus ad eius restitutionem. ac.

b ¶ Suppositum. i. furtum.
c ¶ Manifestissimum. bene dico impediri variationem post satisfactionẽ cũ

manifestũ est ꝙ quandoq; etiã ante satisdationem impeditur: vt in casu cõtrario, ⁊ hoc dicit.

¶ Sed cũ in secundam Si cõmodatarius a fure rẽ ⁊ penã exigit nõ tenetur dño penã reddere: q; suo periculo est expetus. h. d. vsq; ad. §. cũ ãt. bal.

a ¶ Incidebãt. s. sequentes. b ¶ Aliquis. s. fur c ¶ Pulsat⁹. s. fur.

b ¶ Furtiuã. s. q; qua actio. nã. cõdi. icer. f. l. ii. vt. ff. de cõdi. fur. l. ⁊ iõ. §. fi. nõ furtiua q̃ soli dño dat: vt. ff. de ꝓdi. fur. l. j. s. a30. in factũ vel offi. iudicis: vt ibi no. in. l. ⁊ iõ. Glo. ista q̃ dicit dari ꝓdi. icerti male dicit: q; illud ẽ verũ in eo q bz ius i re. q̃re dic referre an dño subtrahat. q; tũc datur ei ꝓdictio furtiua: vt. ff. ꝓdi. furti. l. i. si subtrahat ei q bz ius in re datur ꝓdictio icerti. ut in creditore vt. ff. de cõdi. furti. ⁊ iõ in fi. si subtrahatur bõefide. possessori dat tritica ria. vt. ff. de tritic. l. i. si habẽti sclaz rei aliene voluntate tñ dñi vt hic subtrahat. Ad rez recuperãdã datur offi. iudi. vl ꝓdi. ex. l. si colẽti. j. de agri. ⁊ cen. lib. xi.

e ¶ Desiderans. hoc cũ dñs ratã bz exactionẽ petẽdo, qõ exactũ est. Sz qd si velit furẽ ꝓuenire. nã. põt vt. õ. §. prio. Sz nunqd tũc fur afficietur duplidãno. Nã. sic q; nõ excepit ó electiõe ꝓtra cõmodatariũ ar. ff. ó reg. iur. l. qõ qs la. q. Vel dic ꝙ nõ sz agit cõtra cõmodatariũ cõdic. inde. vel sine cã vt. ff. de ꝓdi. sine cã l. i. §. fi. Ō.

f ¶ Ortã. s. cõdẽnationez. nõ occasiõe rei mee q̃sitũ mihi ó betur: vt. ff. de rei vẽ. l. solũ. §. j. ⁊. ff. cõmo. si is qui §. si quẽ ⁊ . ff. ad trebel. l. qa poterat.

g ¶ Peruenire. idẽ in cõductore: vt. ff. lo. l. is q. secus in creditore: vt. ff. de pig. act. si pignore. Sz quare secus. nã. q; creditor nullũ vsũ amittit nec. n. debebat vti: als cõmitteret furtũ vt insti. de obli. ex de. §. placuit. at cõmodatari⁹ ⁊ cõductor amittũt vsuz quare habẽt lucrũ. Itẽ ⁊ aliud ẽ in creditore. q; creditor ñ ad tãtã diligentiã tenet sicut cõmodatarius: vt. ff. cõmo. si vt certo. ⁊ de reg. iu. l. ꝓtractus.

ab initio dominus actionem instituit commodati: ignorans rez esse surreptã: postea ãt hoc ei cognito aduersus furẽ transiuit: omni mõ liberari eũ qui rẽ cõmodatã susceperit: quẽcũq; cause exituz dñs aduersus furẽ habuerit. Eadez diffinitione obtinente: siue in parte siue insolidũ soluendo sit is qui rez cõmodataz accepit. ¶ Sed cũ in secundã dubitationẽ incidebãt[a] quid statuendum sit si qs rẽ cõmodataz habuit quã aliqs[b] furto subtraxerat: ⁊ lite pulsatus[c] ꝓdẽnationẽ passus fuerit: nõ tñ in rẽ furtiuam[d]: sed etiã in penã furti: postea dñs rei venerit oẽm ꝓdẽnationẽz accipere desiderãs[e]: vtpote ex siue rei occasiõe ortaz[f]. ¶ Alia dubitatio incidit veteribus vtrũ ne rẽ tñmodo suã vel eius estimationẽ cõsequatur: an etiam summã penalẽ. Et lz ab antiqs variatũ est ⁊ ab ipso Pap. in ꝓtrarias declinante sniias: tñ nobis hoc decidentibus Pap. lz variauerit eligẽdus est: nõ in prima sz in scõa eius diffinitione in qua lucrũ statuit minime ad dñz rei puenire[g]. Ubi. n. periculũ ibi ⁊ lucrum collocetur[h]. Nec fit dãno tñmõ deditus qui rẽ cõmodataz accepit: sed etiaz liceat ei lucruz sperare. ¶ Cũ au ẽ in cõfinio earũ dubitationũ tertia exorta est qõ: quare non etiam eã decidimus? cum enim apertissimi iuris est non posse maritũ cõstãte matrimonio furti actionẽ contra suã vxorẽ habere[i]: quia lex ita atrocẽ actionẽ dare in personas ita sibi cõiunctas erubuit[k]. eiusmodi incidit veterum sensibus questio. ¶ Quidã etenim re sibi ꝓmodata huiusmodi rei furtum a sua muliere passus est. ⁊ dubitabatur vtruz ne dño rei furti actio cõtra mulierẽ prestetur: an propter necessitatem cause ⁊ maritus eius vtpote cõmodati actioni suppositus possit habere furti actionẽ? Et auctores quidez iuris satis ⁊ in hac specie contra se iurgiũ exercuerunt. Ex presenti aũt lege ⁊ anteriorib⁹ nostris decisiõibus que in ista posite sunt ꝓstõne potest ⁊ hec species apertius diirimi. Si. n. domino dedimus[l] electionez ad quez voluerit peruenire: siue ad euz qui rẽ commodatã accepit: siue cõtra euz qui furtũ cõmisit. Et in hac specie maritus[m] qdem, ppter matrimonij pudorẽ nõ furti sed rerũ amotarũ[n] actionẽ habeat si ipsum dñs elegerit. Dñs aũt omnẽ licentiaz possideat: siue aduersus maritũ cõmodati: siue aduersus mulierem furti actionẽ[o] extendere. Ita tũ vt si ipse qui rẽ cõmodatã acceperit soluendo sit nullo mõ[p] aduersus mulierẽ furti actio extẽdatur: ne huiusmõi actione inter maritum ⁊ vxorem que non bene secum viuũt aliqua machinatio oriatur. Et ne forsitan marito eius volente vxor eius extrabatur[q]: ⁊ furti patiatur penalez condemnationem.

¶ De operis libertorũ[r]. iij.

Adpa. seue. ⁊ an. aa. romano.

Si tpe mãnumissiõis[s] opere tibi impositi[t] sunt: scis te eas pstare debere[u]. ¶ Solet autẽ inter patronos ⁊ libertos cõtroueniri vt pro operis[x] aliqd prestetur[y]: licz precium peti non

r ¶ De operis libertorũ. Quia occasione operorũ liberti fugiũt a nobis: ideo supponit de operis libertorum.

Et tepore Opere promisse debẽt prestari: nõ earũ precio nisi ex cã necessitatis. hoc dicit. Primo loquitur quãdo ope sunt imposite an peti possint: vsq; ibi solẽt. Secũdo an possit peti precũ operarũ: vsq; ibi. cũ ⁊ si ope. Tertio loquitur qũ opere nõ sunt impositũ. vsq; ad fi. Bal.

s ¶ Manumissiõis. i. ita tum post mãumissionẽ. nã ante seruus nõ obligaret: vt. ff. e. a. l. vt. iuris. ⁊ de li. cã. l. fi. Sz puto ꝙ ẽt prius si tamen postea sequat mãumissio obligẽt: vt. ff. si cert. pe. l. lecta. ⁊. ã. ó pactẽ. idẽ si postea ex intuallo si mõ actum fuerit tunc ⁊ postea imponeretur: vt. ff. de sol. mo destinus. accur.

t ¶ Impositũ. per stip. vel iusiur. ⁊ hic speciale est vt pactũ vestiat iure iu. vt. ff. e. a. l. vt iuri. ⁊ de libe. cã. l. fi. ⁊ agẽdi. certi. si certa ẽ opera ad istar pecunie creditẽ vt. ff. eo a duob⁹ alias ac. ex stip. vt insti. ó ob. obli. in prin. sed vidẽt ꝙ semp fit agẽdum ex stipulatu. naz opera est diuturnum officiz vt. ff. eo. l. ij. ⁊ ita facti ꝙ incertum est quo ad substantiam. ⁊ ita petãt ex stipulatu. ad qõ facit. ff. de verb. obli. vbi aũt nõ apparet. §. q̃ li qõ in faciẽdo. nec obl. illa a duob⁹. q; vbi dicit ꝙ petitur opera fit pecunia credita. quod illud est verum. quando peritur estimano. Sed nonne operarum alie certe: alie incerte. Nã. id verum est quarum ad qualitatem: sic quo ad substantiam sicut in omni fcõ leges notã. Predicta vera sunt in ipositione facta per stipula. si autem per aliud randum tunc actio ex

u ¶ Debere. s. si non ex necessitate sed ex liberalitate propria manumisit vt. j. eodem. l. ij.

x ¶ Pro operis. olim impositis.

y ¶ Aliquid prestetur. puta equus vel bos vel alia species: licet pretium nõ possit peti operaz futurarũ. i. cogi. ab inuito prestari etiã cõtum. qõ non placet vt. j. e. l. si quã. vel dic lz precium peti nõ possit. l. si vt remaneat integrũ ius patronatus vt. j. e. si quã. Vel dic scõ quo ad primum articulũ solet cõueniri. s. lege: puta in casibus si libertus vitro obtulit patrono preciũ operarũ. Itẽ pp inopiã patroni. Zõ si tale genus est operarũ qõ nõ cõpetat patrono. vt si libertus sit medicus vel pantonim⁹ cuius si velit patronus operis vti semp oportebit eum egrotare vel ludos celebrare: vt hic ⁊. ff. e. patronus. ⁊. l. fi libertus. bis cessantibus non põt peti pecunia: nisi propter iopiã. Vt dic tertio fm a30. ꝓueniri pro operis. s. preteritis lz pro futuris nõ remaneat ius patrõi integruz: vt. j. e. l. si quã. nisi in casu: vt. j. eo. nec patroni. Vel dic autẽ predictas expositiões bene adaptat: nisi qñ ꝛc. Sed videtur ꝙ ita inopia. i. propter inopiã eũ alere nõ tenet: vt. ff. de libe. ag. si qs a liberis. §. sigs a liberti. sed hic nõ dicit libertũ soluẽtẽ preciũ operarũ tenetur ad alimẽta sz tñ ad pstationẽ operaz futurarũ. Dicitur tamẽ. ff. eo. si libertus. vbi dicit patronũ perdẽ ius succedẽdi per operas futuras. scõ dicit ꝙ nõ reuerẽtiã. tertio dicit diuersum in alimentis. sed dic diuersum a reuerẽtia. Vt illud. j. de li. agn. verũ est cũ petiũt ⁊ exegit ⁊ obtinuerit eũ dare pciũ. secus si tñ petiũt ⁊ nõ exegit: vt. ff. de iurepa. sicut ⁊

b ¶ Collocetur. vt. j. de cadu. tol. §. pro secundo. ⁊. ff. de reg. iuris. fm naturam. ar. cõtra. ff. de procu. qui proprio. §. procurator vt in ceteris.

¶ Cum aut. Prio põit pambula dubitãdi rõ. Fo biptita qõ. tertio qõnũ solutio. quarto solunõis modificatio. Scõa ibi. Quidã etenz. Tertia ibi. ex presenti. quarta ibi. ita tñ. Saly ⁊. b. d. Si marito res cõmodata ab vxore sbtrahat. si vxor a dño eligat cõuenit furti. si eligat marit⁹ tenet ei vxor actiõe in factũ pp res amotas. nec põt vxor eligi a dño rei si marit⁹ extiterit soluendo ẽt si hoc affectauerit maritus. b. d. Et no. singularẽ casuz ó isto furto domestico qõ fit p vxorẽ viro de re aliena. cuius periculũ pertinebat ad marituz: ꝙ nõ agit furti nisi in subsidiũ. bal.

i ¶ Vxorẽ hẽ. vt ⁊. ff. de fur. si qs vxori in prin.

k ¶ Erubuit. vt. ã. de iure do. l. i. in fi. ⁊. ã. re. amo. l. ij.

l ¶ Dedimus. vt. ã. e. l. tales.

m ¶ Maritus. si ipse eligatur.

n ¶ Amotaz. s. soluto ma. sed eo ꝓstante in factũ. ⁊ sic nõ ob. cõtrariũ signatuz. ã. rerũ amota. l. ij. vel dic cõstante matrimonio dari rerũ amota. sed in simplum fauore matrimonij ad exempluz actionis serui cor. vt. ff. de seruo cor. l. fi. ⁊. l. aquil. vt. ff. ad. l. aql. si seruus. §. si marit⁹. Vel tertio regulare ẽ qõ. ã. vt. hic aũt spãle pp necessitatẽ: vt. ã. prori. vel q̃rto dat actio rez amotarũ in factũ nomine rerum amo. sic expone. ff. de fur. si quis vxori. circa prin.

o ¶ Electionem furti. i. in factum nomine furti.

p ¶ Nullo mõ. b est ꝓtra. ff. rerũ amota. l. antepe. sed ibi rẽ viri surripuit extraneo: quare extraneus cõtra eã agit furti. hic ecõtra surripuit rẽ extranei viro. Sz quare aliud hic. nã. hic fuit furtũ factũ viro lz extraneus agat. vñ tardius permittitur extraneo agere contra mulierẽ. ibi aũt extraneo fuit factum furtum.

q ¶ Extrabatur. ad iudiciũ. ⁊ est sic. ff. de lib. ex. l. i. i fi.

ste.l.libertus.vl aliter.hic nõ dicit q ipse teneat eũ alere:quiz exegit ab eo operaꝝ pecuniũ:ſz dicit q põt patronus eũ cogere ſoluere pecuniũ operaꝝ propter inopiam alimentorum.

a Id.ſ.pecunia futurarum operarum.

b Cogebaris.ſicut econuerſo te alere cogit.alioquin ius pronatus amittet:vt.ff.de iu.pa tro.nous.§.ſi.7 nota ibi hac.l.q neceſſitas nõ bz legẽ in eo q dicit qõ ꝛc.7 facit.ff.de off.ꝓſid.l.i. Item nota q plus ſubuenit paupi ꝓ diuiti vt.ã.de epiſ.7 clri.l.ſi quis ad declinandũ.§.pe.

Q Anumiſſionis. Ex neceſſitate manumittens in ſeruitutẽ nõ reuocat:nec imponit opas.h.d.Ja.bu. Nõ ꝓſtat bẽificium qui rupẽdit debitũ.7 iõ ꝓmiſſi nõ merẽt.7 erronea pmiſſio operaꝝ nõ valet.h.d.Bal.

c Tarditas.vt eum ab manumittat.

d In ſeruitutem.licz ſit ingratus:vt.J.de li.7.e.li.l.i.7.ff.eo.ſi quis hac in prin.

e Nec impoſitas.ſ.ó facto.de iure cui iponi nõ poterãt cũ nõ ſpõte ſz ex neceſſitate ẽ manumiſus:niſi ſciens nõ poſſe iponi paſſus eſt:vt.ff.e.l.cãpanus. Item 7 in alio caſu:vt.ff.de bo.li.qui ex cã fideicõmiſſi. Item in alio:vt.J.eo.l. mater. Item videtur huic legi cõtra.ff.de don.inter vir.7 vxo.ſi eũ ſeruũ.§.ſi pecunia. Sed ibi loquit in eo caſu cũ ſciens iponi nõ poſſe paſſus eſt.vl cũ nõ manumittit ex neceſſitate.nõ enũ poterat cogi mulier nec venire poterat ad libertatẽ ſi ipſa nõ manumiſiſſet. Nota ẽt ex hac reguli q ille ſolus iponit operas qui ex volũtate manumittit niſi in caſibus vt modo notaui. Item aliã:q ille ſolus reuocat in ſeruitutez q ſpõte manumittit:vt.J.de lib.7 eoꝝ li.l.i.ſed in ꝓtra ta.ſeruat alia regula q quilibet q gratis vel nõ gratis manumittit bz ius ſuccedẽdi: niſi in caſibus vt qñ alienũ ſeruũ redimo ſuis nũmis:vel ab extraneo accipio pecuniã pro manumittẽdo:vt.ff.ó bo.li.l.etiã.§.ſi qs nũmos. 7.§.ſed ſi hac.ſed forte ibi duo caſus nõ excipiunt in beneficio qõ habet patronus.i.ne vocet in ius ſine venia:vt.ff.de in ius vocã. adoptiuum.§.i.7.l.is.7.l.ſed ſi hac lege.

O eu nũmis. Operaꝝ indebita ꝓſtatio cõcidit.h.d. Vel ſic Ei q manumittit acceptis ab extraneo nũmis ope nõ debẽt.h.d.bal.

f Ab extraneo.a quo accipiente pecuniã ab extraneo ẽt inuito libertas põt extorqri:vt .ff.de manu.ſi qs ab alio. ſecus ſi a ſeruo: vt.J. de obſc.l.etiã. vel ab extraneo ſi pactũ factũ fuit cũ ſeruo:vt.ff. de obſe.l. tutius pactũ.7.J.ti.i.l.i.7 arg.J.de li.cã.l.cũ affirmes.ac.

g Cogitur.ſi credens ſe debere ſoluit:vel tantũ ꝓdicit quantũ conditurus erat patronus:vt.ff.de cõdi.inde.ſi nõ ſorte.§.libertus. alio q donare videt:vt .ff.e.l.campanus. Sed cõtra videt.ff.de dona. inter virũ 7 vx.l.ſi eũ.§.ſi pecunia. vbi accepit pciũ 7 põt iponere opas 7 nõ cogit manumittere. nã qdaz huic.l.nõ ſupiori cã ſignãt ꝓtrariã: 7 ſoluit q ibi accepit pecuniã ab ipo ſuo hic ab alio. Sz forte ibi nil refert a ſeruo vel ab alio accipiat .naz 7 ibi in fine loqtur cũ 7 ab alio accpt.ſed tamen dabat.p ſeruo.7 ſic bona eſt ſolutio. Vel ibi nõ dicit operas impoſitas eodẽ caſu quo accepit pecuniã.ſz duo caſus ſũt: nã vtriq; ibi 7 ſuperiori eſt ꝓtraria:q; ſpeciale ibi: q; non cogitur manumittere:quia nec erat ſeruus niſi cum manumittit.ſolue ergo 7 ſiqua vt diti ſuperiori.l.ac.

Q Iqua. Pretium operaꝝ promiſſuz põt peti:tñ exigens perdit ius patronatus:7 nõ tenet ꝓmiſſio facta cauſa libertatis bonorande.h.d.bal. Et diuidit.nam primo ponit dictũ.Scõo effectũ.Tertio excipit a primo dicto.Scõa ibi.ex hoc.Tertia ibi. modo Saly.

b Si quã.primus actus eſt impoſitio operaꝝ:7 in iſto pdit ꝓtra tab. fm.Bd.ſed Azo.q nõ.Secundus actus eſt operaꝝ exactio. Tertius de pretio ſeu de mercede futuraꝝ opationũ cõuentio.oparuz exactio tollit cõtra ta. Precij ꝓuentio ſequat exactio vel nõ:tollit oia iura patronatus:niſi ſpõte libertus offerat.vel niſi inopia ſit patroni.

c Vel dãtione.conſenſu vtriuſq; partis inita.ac.

d Operarũ.plus impoſitaꝝ.vel dic ꝑtertaꝝ 7 futurarum.

e Ex hoc enim.i.vẽditione vel exactione opaꝝ vel mercedis:nõ ex ſola impoſitõe operaꝝ:vt.ff.de libe.agn.l.ſi qs.§.ſi quis a liberti. Aliq vt.Bd.de pouta rauẽnata ex ſola ipoſitione:vt ar.J.de bo.poſſ.ꝓtra ta.

liber.l.ñ.ar.ꝓtra Hugonez .ff. de iurepatro.ſicut p vtriſqz eſt.ff.de ope. libber.l.libertus qui operaꝝ. Item p Azo.q; operas vel mercedẽ p operis ſiue pretiũ operaꝝ accipere a liberto nõ eſt ꝓhibiti:vtpote cuz lex pmittat ei ſoluere ſi velit:vt.ff.e.l.patronus in fi.7.ff. qui 7 a quibus ma.l. fi.§.i. Sed exigere.i.ab eo inuitio operas extorquere vel obligare inuitũ ad mercedẽ eſt ꝓhibitũ. vñ dico q ex ſola ex actiõe opaꝝ amittit pronus cõtra tab.ſz certe iura pona tus retinet:vt.ff.q 7 a qbus.l. fi.§.fi.ſz ſi exigat mercedẽ ſiue pciũ operaꝝ vel obligatiõnẽ mercedis:tũc incidit in legẽ eliaſcẽtiã: 7 ſic amittit oia iura pronat⁹:vt pdicta.l.cõtinet.Diſtingue ergo:q; aut facit hoc patron⁹ ad ſtipulationẽ 7 rogatũ liberti forte:q; libert⁹ vult magis mercedez dare q̃ ſoluere opas.vel petit libert⁹ gra ſui amici a patrono quaten⁹ locet ei opas ſuas:7 tũc nõ delinqt patronus.aut exigit patron⁹ mercedẽ vel obligationẽ mercedis extorquẽdo ab inuito liberto:7 tũc ſiquidẽ p ꝑterita opa.i.ea quã nõ preſtitit ſuo tpe nõ amittit ius patronat⁹: q; pcium opere ꝑterite accepit. Si vo pro futura.ſi qdez patronus facit ex neceſſitate. puta alimentoꝝ non amittit ius patro.ſecus ſi ex volũtate. Probant hec omnia.ff. ó ope.li.patronus.per totã legem.7.l.ſi libertus.7.ff.de lib.agn.ſi quis a liberis.§. ſi qs.7 hic.7.J. eo.nec patronus.7.ã.l.pteri. Si vo exigat quis operas non deſinit eſſe patronus quãtũ ad alia :ſed quantũ ad ꝓtra ta.ſic:vt.ff.e.ſicut.7.J.de bo.poſ.cõtra ta. li.l.ij.7.ff.ó iure pa.l.ſicut.exhibebit ergo ei reuerentiã:7 cetera iura pa.alis enim non eẽt differentia exigat operas vel mercedẽ operarum.qõ lex voluit:vt.ff.e.l.patronus 7.ff.qui 7 a qu.l.fi.§.ij.

m Liberã.huius verbi expoſitio eſt.J.de bo.po.ꝓtra ta.li.l.ij.azo.

n Habet.quãtũ ad eũ qui vẽdidit nõ fratrẽ:vt.ff.de bo.lib.l.ij.M.

o Modo ſi ꝛc.dixit dandã pecuniã ex vẽditione operaꝝ debitã.mõ ſi nõ honorãde ꝛc.7 ſic põt referri hec determinatio ad id qõ primo dixerat:nõ ad prime dictũ. Vel põt determinare primũ.i.dicere habet liberã teſtamenti factionẽ ex vẽditõe facta ex iuſto pcio:animo petendi vt iuſto pcio ſiue exactione 7c.mõ ſi nõ 7c.q; tũc nõ iõ cõſequit liberã teſtamẽti factionẽ libertus qñ iniuſto pcio:q; lex nõ preſumit q exigat niſi exactio fiat:vt.ff.e.l.que honorande. Quãdo honorande libertatis cã cautio emiſſa dicat habes.ff. quaꝝ res ac.non da.l.i.§.que honorande.7.l.fi.§.ſi ſeruus.puta ſi dicat ſic patronus.pmittis mihi.xx.ſi me offenderis. Item bene dicit eum conſequi liberã teſtamenti factionẽ:q; nõ eſt equũ vt vtrunqz.ſ.viuẽtis operas 7 mortui ſucceſſionẽ ꝓſequatur:vt.J.de lati.li.tol.l.vna.§.illud.

Q Ater tua. Manumittẽs ex neceſſitate opas nõ iponit:ſz manumittẽs aũ tps ſicut facit gratia tpis ita interim iponere põt opas. in ſeruitutẽ tamẽ reuocare nõ põt.h.d.tex.7 glo.bal.

p Nõ põt.excipit in filio teſtatoris rogato per fideicõmiſſuz manumittere:vt.ff.de bo.lib.l.qui ex cã.7 bñ dicit nõ põt.nõ enim voluntate ſua ſz neceſſitate manumiſit. Item lz teſtator iuſſerit vt heredi pmittat opas: tñ pmittere nõ cogit.7 ſi pmiſit actio in eũ nõ dat: vt.ff.e.l. cerdonẽ. Item nec is cui bona adiecta ſunt cã ꝓſeruandaꝝ libertatũ petere põt ab his q directo vel p fideicõ.libertatẽ ab eo accipunt:vt.ff.eo.ſi quis.ac.

q Niſi tñmodo.ad hoc eſt.ff.de here.inſti.l.ij.§.qui fideicõmiſſariam.

r Vindicaturũ.nõ vt reuocet in ſeruitutem:ſz vt caſtiget:vt.ã.e.l.manumiſſionis.7.J.de liber.7.e.li.l.i.7 facit.ff.de off.pre.vr.l.i.§. cũ patronus. bz tñ ꝓtra ta.vt.J.de bo.poſ.ꝓtra ta.li.l.i.7 facit.ff.de bo.li.l.etiã.7 .ff.e.l.cãpanus.7.ff.de ritu nup.l.pri.7.ff.de in ius vo.l.is quoq;.

L Iberti. Ope pſonã pſonaliter ꝓcernẽtes ad heredẽ nõ trãſmittuntur extraneũ:nec marito debẽtur ex pſona vxoris.h.d.bal.

s Neq; extraneis.ſed filijs ſic:vt.J.l.pe.7 J. de obſequijs.l.etiaz.filijs dico etiam exheredatis nõ tamẽ mala mẽte.vt.ff. de bo.liber.ſi patronus teſtamento.§.ſi quis non mala.

t Debent.primo dicto eſt cõtra.ã.de in ius vo.l.ij.ſcõo eſt cõtra.in eo.ti. l.i.Sol.pmi ꝓtrarij.hic loqtur de obſequalibus que ſunt in faciẽdo:ibi de obſequalibus que ſũt in nõ faciẽdo:vt ar .ff.e.l.fabiules. Secũdũ ꝓtrariũ ſolue vt ibi.vl ſolue alr ꝓriũ pme.l.ó in ius vo.q; diuerſus ẽ ſenſus.ibi in mliere: hic in viro:vt inſti.de iniur.§.i.Sed videt q etiã illa que eſt in nõ faciẽdo non tranſeat in extraneũ heredẽ.nã dat in eũ de dolo actio.vt.ff.de dolo .l. heredibus.ſed rñ.ibi de calculo nõ de infamia agit:vt in.e.ti.l. ſabin⁹. poſſet etiã ſcõo intelligi q hec.l.dicit in opis incertis:vt.ff.e.ſi oparuz iudicio. Diſtinctionem aũt de opis dic vt.ff.de cõdi.inde.ſi nõ ſorte.§.libertus.

Nec patronus. Pro opis futuris nõ licet mercedẽ accipire: p preteritis sic: ⁊ duo filij ab oparũ pstatione liberant. h.d.bal.

a ¶ Pro opis. futuris. qõ vex est nisi in casib⁹: vt. ff. e. l. pion⁹. ⁊. l. si libert⁹ ⁊ dixi. s. e. in. l. si quã pecuniã. b ¶ Indicte. de incertis dicit que nõ cedũt nisi indicant. aliud aũt de certis: vt. ff. co. ti. si qs hac. §. i. ⁊. l. quotiens.

c ¶ Exactionẽ. ar. q q tenet ad factũ possit se liberare dãdo pecuniã p estimatiõe. nec pcise cõdẽnãdus est ad factũ: vt est arg. ff. de re iudi. l. si qs ab alio. §. fi. ⁊ dic vt ibi.

d ¶ Duos filios. vel vnũ qnquẽnalez. excipit aũt ille q arte ludicrã exercuit: ⁊ qui locauit opas vt pugnet cũ bestijs vt. ff. e. l. q libertn⁹. Itẽ solutur obligatio opax rõne infirmitatis liberti vel dignitatis ei supueniẽtẽ. vt. ff. e. l. libert⁹ q post. ⁊. l. nec audiẽdus. ⁊. l. interdũ. Itẽ rõne etatis qnq̃ginta annox: vt. ff. e. liberta. Itẽ ppter presũptã volũtatẽ patroni qõ habes. j. e. l. liberte. ⁊. ff. eo. l. liberta si in cõcubinatu. Itez rõne vitande sinistre suspitionis: vt. j. e. l. qõ ex liberta. §. is autem.

Si tuis. Empt⁹ suis nũmis ⁊ manumissus non dz operas: nec reuocat in seruitutem. h.d.bal.

e ¶ Nũmis. qõ improprie dicitur: vt. ff. de manu. l. iij.

f ¶ Non oportet. quo ad alia iura patronatus. ⁊ conor. ff. de in ius vo. sz si hac. Sz cõtra. j. de lati. li. tol. l. vna. §. illud. So. ibi accepit ab extraneo: hic a seruo: vt. j. ti. i. l. i.

Liberte tue. Uxor nõ dz opas marito: sz eo inuito nõ põt diuertẽ. h.d.bal. Vel sic. Liberta vxor pfoni fcã ñ tenet ad opas. h.d. saly.

g ¶ Uxorẽ. idẽ si habuit eaz concubinam vt. ff. e. liberta si in cõcubinatu.

h ¶ Auristi. vt ar. j. de postlimi. re. l. si is qui te. ⁊ improperet hic dignitatem.

i ¶ Non possit. vt ⁊. ff. de ritu nup. l. in eo iure. ⁊. ff. de repu. l. patrono. ⁊. l. fi. Sed nunqd idẽ erit post diuortiũ: rñ. idẽ: sz sit ar. ꝓtra. ff. e. plane. sz ibi in alio casu dicit. s. qñ ꝓcessit alij nubere. Itẽ q dicit hic ñ est cogenda pstare. vex est ex obligatione qua tenebat vt liberta: sed tenet pstare opas vt vxor viro: sicut als habet vxorẽ in viri seruitio esse debere: vt. ff. de dona. inter vir. et vxo. sed si vir. in prin. ⁊. ff. e. sicut patronus.

Tiscus si cũ. Lex ista legit duobus modis. Fm primã lec. h.d. Qui bono rat cõmodo nõ pecuniario nõ põt onere fideicõmissi grauari. legit secũdo mõ. Tẽpus adiectũ libertati videt repetitũ ad limitandũ pstationẽ in cõditiõe libertatis adiectã. Vel sic. Tẽpus appositũ principali dispositio intelligit repetitũ in qualibet eius coherẽtia vel appendicie. h.d.bal.

k ¶ Cõpelli. duabus rõnibus. scz q: iste manumisit ex necessitate vt. ẽ. e. l. ij. Et q: liber hõ nõtenet ad opas nec ẽt libert⁹ exq̃ nõ fuit ipositus vt. ff. õ li. cau. l. fi. Ddof. k ¶ Nõ possit. q: nõ põt ab eo relinq fideicõ. cui nõ ẽ relicta pecunia: vt. ff. de le. i. l. plane. §. fi. ⁊. l. videdũ. vel ẽ hoc ex vi repetitõis: q: cũ iussit eũ seruire vsq̃ ad triẽniũ: idẽ ⁊ in pstatiõe dixisse vt: vt ar. ff. de cõ. insti. l. cũ fuus ⁊. ff. de ꝓdi. ⁊ demõ. auia. als. l. q:. ⁊ facit. ff. de manu. l. cãm. §. fi.

Quod ex liberta. Filij libertox sunt ingenui. ⁊ potẽtius ẽ mfumoniuz q̃ ius pfonatus. h.d.bal. l ¶ Ingenuũ est. vt isti. de inge. in prin.

m ¶ Liberte. secus in liberto accipiẽte vxorẽ: q: ibi nõ est suspicio: si ipse operas pstet: vt. ff. e. l. si qs hac. §. ẽt. Itẽ sec⁹ si est patrona femina: q: ⁊ ei possũt pstari ope ⁊ filie ⁊ nepoti patrom cuz ⁊ ibi nõ fit suspicio: vt ⁊. ff. eo. sicut patronus. §. fi. n ¶ Opas. futuri nõ pteriti tpis: vt. ff. e. si libertus ita. §. fi.

o ¶ Non possit. cã vitãde turpis suspicionis q̃ q: qñq̃ cessat: cessat ẽt lex vt mõ dixi. ⁊ facit huic. l. j. de lati. li. tol. auẽ. ad hec. ⁊. ff. e. sicut patron⁹ in pn. ẽ. e. liberte. sed ꝓtra. j. ti. iij. l. ij. so. vt ibi. Itẽ habent locũ hec durante matrimonio. secus si finitum fit: vt. ff. e. l. plane.

Qui manumittuntur. Liberti possunt morari vbi volũt. Et est arg. q̃ postq̃ monachus est licẽtiatus vt transeat ad aliã religionẽ nõ pti net deinceps ad abbatẽ pmi mõasterij ingrere vbi morat: nec cũ ad mona-

Nec patronis pro opis mercedem accipere licet: quãuis si indicte opere prestite non sint: ad pecunie exactionez obsequij nõ pstin estimatio cõuertatur. ¶ Qui autem duos filios in ptãte vel diuersis temporibus habuit: lege iulia de maritandis ordinibus obligatione operarum liberatur.

Idem. a. Augustino.

Si tuis nummis empt⁹ es ab eo a quo manumissus es: nec q̃ opas ei debes: nec puniri ab eo vtpote ingratus potes. Patronũ tamen tuũ esse negari nõ oportet.

Idem. a. Litorio.

Liberte tue ducendo eam vxorem dignitatem auristi: ⁊ iõ non est cogenda operas tibi pstare: cum possis legis beneficio contentus esse: q̃ inuito te iuste nõ possit alij nubere.

Idem. a. Herculiano.

Ticius si cum testamentum faceret seruo suo caio libertatez cum conditione hac dedit. Caius seruum meus a die mortis mee annis tribus peractis manumitti volo: ita tamẽ vt prestet heredib⁹ meis sicut me viuo prestabat. ⁊ cũ idẽ seruus testatori diurnum quid prestaret: ⁊ post mortẽ ei⁹ vsq̃ ad diẽ prestande libertatis etiam heredibus prestiterat: manifestum est q̃ adeptus libertatẽ ad eandẽ prestationem compelli non possit.

Quod. Idem. a. gor. a. aphricano.

Quod ex liberta muliere nascitur ingenuum est. ¶ Is autẽ q liberte sue nubendi commodauit assensum: quanuis operas ab ea exigere nõ possit: iura patronatus non tamen amittit. Imperatores. Diocle. ⁊ maxi. aa. Venerie.

Qui manumittuntur: liberum vbi voluerint commorandi arbitriuz habeant: nec a patronorum filijs quibus solam reuerentiam debent: ad seruiendi necessitatem redigi possunt: nisi ingrati pbentur: cuz neq̃ cuz patrono habitare libertos iura compellunt.

Imperator. Gra. Valenti. ⁊ valens ad Probum.

In redibitione operarum maneat pena in euz qui libertum alienuz recipiendum esse duxerit.

¶ De bonis libertorum. .iiij.

Impa. Seue. ⁊ an. a. Secunde.

Quidnam interest: vtrũ quis suis nũmis emptus ac manumissus sit ab ẽptore: an a domino suo data pecũia mereat libertatem. Priore enim casu ad bona eius contra tabulas admitti patronũ non placet: posteriore autez omnia iura patronat⁹ retinet.

¶ Et ideo cũ fabiniani patroni filij q plenũ ius habuit: vt hostis publici bona fisco vendicata sunt: sz ea que diuo Pertinaci placuerũt ⁊ nos secuti sumus: in iura liberto rum eius fiscus noster successit.

Imperatores Valen. ⁊ valens ad Florianum comitem rerum priuatarum.

scitur ingenuum est. ¶ Is autẽ q liberte sue nubendi commodauit assensum: quanuis operas ab ea exigere nõ possit: iura patronatus non tamen amittit. Imperator. Diocle. ⁊ maxi. aa. Venerie.

Qui manumittuntur: liberum vbi voluerint commorandi arbitriuz habeant: nec a patronorum filijs quibus solam reuerentiam debent: ad seruiendi necessitatem redigi possunt: nisi ingrati pbentur: cuz neq̃ cuz patrono habitare libertos iura compellunt.

Imperator. Gra. Valenti. ⁊ valens ad Probum.

In redibitione operarum maneat pena in euz qui libertum alienuz recipiendum esse duxerit.

¶ De bonis libertorum. .iiij.

Impa. Seue. ⁊ an. a. Secunde.

Quidnam interest: vtrũ quis suis nũmis emptus ac manumissus sit ab ẽptore: an a domino suo data pecũia mereat libertatem. Priore enim casu ad bona eius contra tabulas admitti patronũ non placet: posteriore autez omnia iura patronat⁹ retinet.

¶ Et ideo cũ fabiniani patroni filij q plenũ ius habuit: vt hostis publici bona fisco vendicata sunt: sz ea que diuo Pertinaci placuerũt ⁊ nos secuti sumus: in iura liberto rum eius fiscus noster successit.

Imperatores Valen. ⁊ valens ad Florianum comitem rerum priuatarum.

q ¶ Reuerẽtiã. quid si opas: rñ. adez lz si vlta recedere possit agẽ ad cautionẽ: vt. ff. õ iudi. l. in oib⁹. ⁊. ff. de ꝓdi. cau. da. l. si pecuniã. §. ait quis. ubi plane dicitur.

r ¶ Probent. tunc sic vt hic. ⁊ j. de liber. ⁊ cõsi. l. iij.

s ¶ Cõpellunt. nisi manumisisset eos hac cõditione: vt arg. ff. de cõdi. ⁊ de. l. ticio. §. ticio. ⁊ ff. e. l. hercunius. in fi.

In redibitione. Qui alienũ libertuz occultat tenet loco ipsius ad opax prestationẽ. h.d.bal.

t ¶ In redibitiõe. i. redditione.

u ¶ Pena. q: p eis nec tñ p qbus oculatus erat obligat⁹. aliud in liberto cuitat: vt. j. õ fuis fu. l. mãcipu. §. libertis. Addit tñ hic qdã ⁊ ois dãni cũ pũ q̃drupli pter redditionẽ opax. vt ar. j. õ rel. illicit. l. i. §. i. sz ibi in fine hic i liberto. sz in hs omnibus dic vt dixi. ẽ. õ fu. fu. l. quicũq̃ in fi.

x ¶ De bonis libertorum. Non solum opas sz ꝛ successiões ⁊ insta alia iura vẽdicam⁹ i hoc tõ de bonis liberto: ⁊ iure patronatus ponit.

Si tũ mercede. Datio pecunie ⁊ pactũ de manumittẽdo euz fuerto dño ipedit ꝓcura ta. sc⁹ si cũ pñti. Itẽ fil⁹ fuerit in iure patronatus

h.d. Diuidit in duas ptes. nã pmo ponit quoddã dictũ cũ vtilitate. secũdo infert ex secũdo membro distinctonis. secũda ibi. ⁊ ideo. Bal.

y ¶ Nummis. qõ improprie dr: vt. ff. de manu. l. iij. in prin.

z ¶ A dño. hic ꝓunge libertatẽ mereat. ⁊ dic data pecunia a suo ꝓ vt ⁊. j. ti. ij. l. eriã. secus si ab extraneo dominus pecuniã accepit quia tunc si paciscat cum seruo tñ: idem est qõ in superiori casu quãdo accepit a seruo. ⁊ sic intellige. ff. de obse. l. ticius puerum. si paciscatur cũ extraneo: nec iponit ops: nec succedit: vt. ẽ. ti. i. l. qui nũmis. ⁊ j. de lati. li. tol. l. ita. §. illud. que sunt contra.

a ¶ Retinet. opponitur. iste compellit manumittere: vt. j. õ li. cau. l. cũ affirmes. ⁊. ff. si inge. esse di. l. ij. ⁊. ff. de acqui. here. si seruum. §. fi. q: ergo opas imponere nõ põt: vt. ẽ. ti. i. l. ij. ergo nõ retinet oia iura patronatus: quod hic dicit. Rñ. in prima dicit hortabit. In secunda sponte recepti. ⁊ est fauor preterite libertatis. In tertia non presenti sz futuro dabat domino. vel succurritur non vt sit liber sed vt nõ sit necessarius heres. sic ergo dices eque nõ compelli. vt. ẽ. de transac. l. interpositas. Alij dicunt cum cogi. ⁊ q̃ hic dicit omnia. restringũt ad id de quo ꝛ cit hic de successione tam ꝓtra tab. q̃ ab intestato: vt. ff. eo. l. qui ex cã ⁊ j. de cõtra tab. l. i. ac. Prima verior. B.

b ¶ Et ideo. ꝓcludit ad secũdũ casum. ⁊ ideo sic cõstrue. ⁊ ideo ei filij fabiniani patroni. i. qui erat pfonus. s. fabinus: plenuz ius habuit. bona dico vendicata sunt fisco vt hostis publici. s. filij. Fm ea que ⁊.

c ¶ Plenum ius. post mortẽ patris. si eos habeat ex successione pñs. vel dic q̃ suo iure habebat. ⁊ semp referas ad secũdũ casũ qñ accepit pecunia a seruo manumisit.

d ¶ Ut hostis. ⁊ sic crimine lese maiestatis. ⁊ dicit hic iura liberto: venire ad fiscũ. ⁊ sic est cõtra. ff. ad. l. iul. ma. l. eorum. vbi dicit venire ad filios. So. hic non habebat liberos Fm. R. sed hoc non valet q̃ cum si habet filios non transeunt ad eos hec iura: vt. ff. de interdi. ⁊ re. l.

Dic ergo q̃ si ideo hoc crimine damãtur q̃ aliquid in principẽ cõmi-
serunt non transeunt ad filios vt hic. ⁊ dicta. l. de interdi. ⁊ re. in. l. iij.
aut maio capitulo eiusdẽ legis que multa sunt: vt. ff. ad. l. iul. ma. l. i.
⁊ ij. ⁊ tũc veniunt ad filios: vt in. l. ꝓtraria. Si aũt opponat ex eo
quod est. ff. de iure pa. l. iura. vbi indistincte videntur dari filijs. dic q̃
ibi fuit spãliter cuidam
conuersum loco pueri le
gis. vel dic q̃ in alijs ca
pitulis fuit ibi damna
tus nõ q̃ cõmisit in pri
ncipio. Vel solue tertio
q̃ dicta lege eo: que
di iura reseruant extra
nos heredibus: vt. ꝯ. ꝯ
in ius vocan. l. ij. ⁊ hec
ad istum possunt trã
ferre vt b. iura ꝯ succe
dẽdi reseruantur libe
ris: vt. ⁊. de lati. li. tol. l.
j. §. sed ⁊ si sub cõditione
⁊ in. l. ꝓtraria. sed ince
dit solutio verior est.

§ Liberti. Dissi-
mulans pro cõsen
tiente habetur ⁊ ius su
um perdit. b. d. bal.

a ¶ Conuenientibus. i.
consentientibus. ⁊ facit
ꝯ. de ser. fugi. l. ij. ⁊ ⁊. ꝯ
lati. li. coll. auẽ. ad hec.
⁊. ꝯ. ⁊. quod ex liber-
tu. §. i.

§ Si quis in poste-
rum. Qui remit-
tit ius patronatus om
ne inoperdit preter re
uerentiam ⁊ ius reuo-
candi in seruitutem ob
ingratitudinem. Sz re
stituatur natalibus qua
si meram ingenuitatem
consequatur: ⁊ in serui-
tutem reuocari nõ po-
test. b. d. bal.

b ¶ Posterum. i. post
hanc legem.

c ¶ Acceptantur. i. dantur.

d ¶ Sine scriptis. nota codicillos posse fieri sine scriptis: vt de sacro-
san. ec. l. generali. ⁊ ⁊. de codicil. l. ij. in fi.

e ¶ Est liberti. hec sunt verba narrationis.

f ¶ Remittendum. i. remissum. f ¶ Eorum. s. libertorum.

g ¶ Que. s. successiones.

h ¶ A nobis. huius. l. auctoritate.

i ¶ Reseruãdis. vt in auẽ. vt liberti decetero. §. illud. colla. vi. sz certe
mino videntur reseruari: vt. ff. e. panlus. §. patroni. que est ꝓtra. Sed
aliud est remittere ius patronatus quod potest facere vt hic: q̃ in vi
ta liberti cõpetit. aliud est concedere liberã testamenti factionẽ: que cõ
cessio aut vi pacti valet: qõ est falsum q̃ est de futura successione: vt. ꝯ.
de testi. testa. l. si quãdo. aut vi repudiationis qõ ⁊ falsum est: vt. ff. de
acqu. here. qui superstitis. secus tamen est si a principe liberã testamẽ
ti factionem consequatur: ut. ff. e. l. etiã. §. i. vel dic q̃ ibi filius pioni pa
re suo viuẽte emisit epistolam in qua concessit liberã testamẽti factio
nem. vel tertio hoc corrigit.

k ¶ Dunne ius tollitur. ut. ff. e. etiã. §. plane.

l ¶ Eandẽ vim. fere. nec enim eadem vis est ut habebis ⁊. statim.

m ¶ Concessio. i. remissio.

n ¶ Pene solis. i. restitutionib⁹ natalium. pene aũt dicit quia ⁊ quidã
alij sunt modi per quos inducitur ingenuitas: vt ⁊. de lati. li. tol. §. sed
scimus. ⁊. §. similiq̃ modo. ⁊. §. illud. ⁊ auẽ. ibi posita. ⁊ ⁊. qui mi. non
pos. sup seruis. ⁊ ⁊. de infa. expo. l. fi. ⁊. ff. ꝯ sta. ho. l. ingenuũ. ⁊ in auẽ.
de monachis. §. i. in fi. prune colũne.

o ¶ Reuerentia. redit ad primũ casum. Sed si ois reuerentia durat er
go nil est amissum preter ꝓtra ta. qõ. ꝯ. negasse videtur. vñ dic q̃ ⁊ in
ius vocari potest sine venia: vt ⁊ qui patron⁹ detulit iusiurãdũ ne vxo
rem acciptat: vt. ff. de in ius vo. l. adoptiui. §. fi.

p ¶ Competi. de quo dices. ⁊. de li. ⁊ eo. li. l. ij. ac.

q ¶ Etiã. i. quãus.

r ¶ Hec. s. reuerentia ⁊ ius reuocandi in seruitutem.

s ¶ Quã. scz ingenuitatem. ⁊ plene expone: vt. ꝯ. proxi. ac.

t ¶ Ius patronatus. hic duo scias: ⁊ que sunt patronatus iura: ⁊ qui
sint hic casus ꝯ gbus hic dicit. Sũt aũt sex principalia. primũ q̃ turpis ac
tio etiã de facto nõ ꝓponat aduersus eum: vt. ff. de obse. l. honori. ⁊. l.
parẽs. Secũdũ q̃ turpis exceptio: vt. ff. de excep. doli. l. apud. §. aduersus.
Tertiũ de reuerentia. siue in faciendo siue in nõ faciendo que debet etiã fine
impositione: vt. ff. de cõdi. in de. si nõ sortem. §. libertus. in prin. Quartum de
prestatione alimẽtorũ: vt. ff. de li. agno. si quis a liberis. §. solet. Quintum de
reuocatiõe in seruitutẽ: vt hic ⁊ ⁊. de li. ⁊. c. li. l. ij. ⁊ hec nõ datur nisi spõte ma
numittẽti: vt. ꝯ. ti. i. l. ij. Sextũ
ius succedẽdi de quo dicẽ hec
lex. ⁊ ⁊. ti. i. l. i. vbi plenius di
ces. Circa aũt operas est ius
sed ex impositiõe est illud: vt
. ꝯ. ti. i. l. i. Et econtra. hec iu
ra amittunt quibusdam casi
bus ⁊ quãdoq̃ ꝓpter culpã
patron vt hic dicit: vt ecce p
pter denegationẽ alimento-
rum: vt. ff. de iure patro. l. di
uus. §. fi. Item ꝓpter exactio
nẽ iurisiurãdi scz ne nubat vt
ff. de iure pa. l. qui ꝓtra legẽ.
Itẽ si crimine capitis eu: ac
cusauerit: vt. ff. ꝯ iure pa. l. eũ
Itẽ si exegit mercedẽ p opis
futuris: vt. ꝯ. ti. i. l. fi quã. ⁊ ⁊.
ꝯ bo. pos. ꝓtrata. li. l. fi. Sũt ⁊
alij casus qui non in penam
patroni faciunt amittere pa
tronũ: vt ꝓpter pnũ liberti:
vt. ff. de iure pa. l. pe. in prin.
Itẽ pp natalium restitutionẽ:
vt hac lege. Itẽ ꝓpter depor
tationẽ patroni vel liberti: vt
ff. de iure pa. siue patronus.
Itẽ si efficit minor cẽtenario
nõ in fraudẽ: vt. ff. e. si libert⁹.
Itẽ ꝓpter cessionem debite
partis: vt insti. de succes. li. sz
nostra. sz isti duo vnum mo
di tñ a cõtra ta. repellũt. ac.

u ¶ Si in fraudem patroni.
Quia quãdoq̃ libertus alie
nat vt debita portione patro
nũ frauder: ꝯ de hoc ponit.
Aliena
ta in fraudem patroni
reuocant vsq̃ ad legi
timam portionẽ. b. d. bal.

§ Si liberti conuinentibus[a] suis patronis consortium cum an cillis colonisue vestris elegerunt: sciant illi se deinceps cõmoda patronatus amissuros.

Impa. Iusti. a. demostheni. p. p.

§ Si quis in posterꝯ[b] patronorum huiusmodi narrationẽ concepit: vel in libertatibus que inter vinos actitant[c]: vel i his que ex testõ vel codicillis scriptis vel sine scriptis[d] habitis proficiscunt: vt liberti[e] eorum a iure patronatus liberent: antiqua interpretatiõe semota nõ dubitet patronat⁹ ius ex sola tali verborum ꝓceptione libertis esse remittẽdum[f]. Nec successionibus eorum[g] que[h] abintestato descendunt: quas veteres etiã post huiusmodi act⁹ seruari in libertorum bonis decreuerunt: a nobis[i] patronis integris reseruandis[k]. Sed quẽadmodũ in natalium restitutione omnis ius tollitur[l] patronatus: ita ⁊ in hmõi verbis eandem[m] vim esse obseruãdam oẽs non ignorent. ¶ Idem q̃ iuris est si iter vinos manumissione imposita in vltimis voluntatibus ꝓcessio[n] data fuerit patronatus: ita tamen vt in omnibus natalium restitutiões: ex quib⁹ pene[o] solis ingenuitas mera libertis cõpetit: taz obtineant q̃z in nostra republica polleant: cum nobis cordi ẽ ingenuis magis hominibus q̃ libertis eam frequentari. ¶ Reuerentia[p] tamen que[q] a libertis debet[r]: ⁊ iure quod aduersus ingratos libertos patronis cõpetit[s]: integris reseruandis: etsi[t] per verborum cõceptionem fm a nobis inductum modũ ius patronatus fuerit amissum. Cum enim hec[u] ingenuitatis premio tolluntur: quam[v] pene sola natalium restitutio iducit: ¶ His videlicet casibus per quos penalibus modis ius patronatus[x] quasi ab indignis patronis eripitur: in robore suo duraturis.

¶ Si in fraudem patroni a libertis alienatio sit facta. .v.

Impatores diocletia. ⁊ Maxi. aa. ⁊. cc. Claudio.

§ Si in fraudem patroni libertus aliquid alienauerit[y]: q̃tenus legitima[z] pars diminuta est reuocandi tributa[a] conuenit[b] esse potestatem.

Idem. aa. ⁊. cc. Julie.

Defuncto quidem liberto patronus intestato succedens[c]: per actionem caluisianam in eius fraudem alienata reuocare[d] potest.

¶ Verũ cum patronũ post liber-

r ¶ Alienauerit. inter vinos. vbi sunt duo necessaria scz fraus ⁊ euentus vt
hic ⁊ insti. qui ma. non pos. §. prenaluisse. alis in vltima voluntate sufficeret
euentus: vt. ff. e. l. i. §. i. ⁊ hic dicam statim. Item dic alienauit grans: vt. ff. e.
l. i. §. si quis in fraudẽ. ⁊. §. si quis mutuam.

y ¶ Legitima. que est tertia: vt insti. de suc. liber. §. sed nostra.

z ¶ Conuenit. nõ p peti. here. quia patroni est debito: nõ hẽditarius: vt. ff.
de pe. here. q̃ si in dicẽ. §. pe. sed caluisiana: vt ⁊. l. pri. Et distingue hic q̃ aut
alienat libertus in vltima volũtate: ⁊ tunc solus sufficit euẽtus: vt. ff. e. l. i. §.
j. q̃ pars patroni censetur vt es alienũ: vt. ff. de dona. si patronus. qõ es alie
num ante relicta est detrahendum: vt. ff. ad trebel. l. i. §. pe. aut inter vinos:
⁊ tunc sine dolo valet: vt. ff. de ꝓba. l. patronus. Si dolo. aut i fraudẽ legis.
s. vt sit minor centenario: ⁊ tunc ipso iure non valet ⁊ totũ reuocatur. Aliut
in fraudem patroni tñ: ⁊ tunc valet: sed reuocatur quatenus est legitima
tñ: vt. ff. de iure patro. si libertus.

Defuncto. Patronus heres liberti põt p caluisianã reuocare aliena
ta in fraudẽ ei⁹ nisi alienationẽ habuit ratã. b. d. Bal.

a ¶ Succedẽs. scz in totũ quãdo nõ sunt liberi: vt insti. de suc. li. §. sz nostra.
sz nũqd frat liberti ꝓponit patrono: rñ. sic fz quosdã: vt insti. de seruili cog.
circa pn. sz Jo. ꝓtra: vt. ff. de suis ⁊ leg. l. intestato. in pn. ⁊ de bo. li. l. liberto
fine. Sz patronus q̃ manumisit si crimine capitis accusauerit ius patrona-
tus amittit: vt. ff. de iure pa. l. eũ. ⁊ de bo. li. l. qui cũ maior. sz ꝓtra. ff. de fidei
com. li. ũ filius. §. erit. Quod dixi de liberto accusato intellige de patrono:
q̃ ⁊ suus dicit: vt. ꝯ. ꝯ ver. sig. l. lz. §. pkonos. sz suũ accusando nõ pdit: vt. d.
§. erit. Itẽ nõ q̃ si relinquo nepotẽ ex filio ⁊ filiũ: filius pfertur: vt. ff. de bo.
li. si libertus preteritus. §. si libertus. Itez si duo sunt patroni ⁊ vnus decedat
⁊ filium relinquat ⁊ alter sit superstes: solus superstes admittitur: vt. ff.
de ope. liber. l. a duobus. Itẽ si vnus patronus reliquerit filiũ ⁊ alter nepo-
tẽ: solus filius admittit. vt. ff. de legi. tu. l. tutelã. §. si duo. secus in successio-
ne ingenuoꝝ: vt insti. de here. que ab inte. §. cum filius.

b ¶ Reuocare. plus ergo potest heres q̃ defunct⁹: ⁊ sic ẽ arg. cõtra. ff. de re
gu. iu. l. heredẽ. sed hoc ideo q̃ est es alienũ. Itez quomodo heres reuocat
factu: defuncti: vt ⁊. de li. cau. l. si ab eo. Rñ. hic speciale vt dixi: quia magis
dicitur debitũ accipere q̃z heres esse titulo lucratiuo. Itẽ nõ quatuor cẽ ac
tiones reuocatorias: caluisianam. paulianaz. fauianã. ⁊ in factu: reuocato
riã. Caluisiana datur patrono ⁊ creditori. Fauiana soli patrono: vt. ff. e. l.
j. §. fi. Pauliana creditori tñ. Im factũ ad incorporalia: vt. ff. que in frau.

cre.l.hac in factū. Alij dicūt ecōtra in ꝓmis duabus.⁊ p eis.ff. de vsur.l. videamus.§.in fauiana.sed ibi nō est per quas:ĩmo per quā. Itez in vltimis duabus dico aliter.s.q̃ fit vna in factuz :⁊ pauliana quasi a paulo inducta cōpetit ad incorporalia:⁊ sic cōis:vt.d.l.hac in factum.

a ¶ Liberti.qd si añ:rñ.idē.ar.j.de fideicō.l.quotiēs.⁊.ō.ti.i.l.si qs.ar.ꝓtra ff.quoꝝ le.l.i.§.qs ait.⁊.ff. ō acqui. her.qui supstitis.⁊ de bo.li.paulus.§.patroni. sed certe expressa ē lex.ff.eo.l.nō videt.que dicit esse in idem.

b ¶ Ab eo.s.liberto.

c ¶ Ratā.hoc si nō bene merētibus donauit. als nō ē necesse habē ratū: vt.ff.e.l. vnius. Sz nūqd hic n. hz locū filio cuācipato alienāre i fraudē pīs:rñ.nō :vt.ff. si quis a pa.i.nō vsqꝫ.fz ar.ꝓtra isti.q b⁹ mo.sol.ius pa.po.§.ꝓterea. Sz filio arrogato cui debet ārta dat vtil: vt.ff.e.l. fi.

d ¶ Eius.s.patroni.

e ¶ De obsequijs. Dixit.ō. de iure pa. circa pecuniariuz cōmodū: nūc gr'a honoris ⁊ reuerentie. Et nota q̃ semp sancta debet videri persona patroni liberto:vt.ff. de obsequijs.l.antepe.

f ¶ Contra patronū tuū. et noie alieo fz quosdā:vt.ō. si tu.nō gest. l.i.sed cōtra est qr ibi in accusatiōe loqtur.s. suspecti tutoris:⁊ sic aliud erit in actiōe:⁊ aliud in accusatiōe:vt.ff. ō iniuriis vo.l.q̃situz.nisi in cā vbi et nec alieno noie agere pōt: vt.ff.de iureiu.l.nō solum.§. q̃q̃.ibi.si aūt cum liberto.

g ¶ Famosaz.vt furti.fz nec etiā turpem:vt cōdi.furti. vt ff.e.honori.⁊.l.parēs.⁊.l. fz ⁊ de dolo.l.nō dz.nisi in cāu ff.de in ius vo.l.fz ⁊ si.§.ꝓter ⁊ que sunt ibi in fi.l.factā.hic repete. Item nec honestam nisi cuz venia:vt.ō.de in ius vo.l.venia. ⁊ cum honestate verborum:vt.j.e.l.iij.

Liberte. Liberta patroni voluntate nupta vl de iure nō tenet ei obsequā pstare.b.d.cū.l.se.saly.

b ¶ Voluntate.aliter sibi nō preiudicat pīonus:vt.ff.de ope.liber.sicut.

i ¶ Aut.pro ⁊:vt ⁊.ff.de ver.sig.l.sepe.⁊.ff.de ope.li. sicut.vel potest legi disiunctue:vt ponas casum qñ compulit eam iurare nō nubere:vt.ff.de iure patro.l.qui contra legem.

k ¶ Prestare.adhuc tñ debēt ei reuerentiā:vt.ff.de iniur. nō soluz.§.q̃q̃ ⁊.ō.de op.li.q̃ ex liberta.i fi.que est contra.adeo vt possit in seruitutē reuocare:⁊ sic desinit matrimoniū:vt in auc.de nup.§.si vo decretum. col.iiij.et fi sibi est nupta.vt.ff.de ritu nup.l.in eo.in fi.l.dico ergo officium.i.opas.sic enim dicitur ⁊.ff.de ope.lib.l.i.

l Etiam.debēt.vt.ō.de bo.li.l.i.⁊ arg.ō.de ope.li.qui nummis.hec enim pactio dominū nō astringit:vt.j.de li.ca.cū affirmes.⁊.l.post certi.⁊ si non manumittit:ideo nō repetit qō de pecuio dedit seruus:vt.ō.ō cō. cau. da.l.si liber.⁊ facit.ō.de transac.l.interpositas.

Si manumissor. Libertus nō dz contra patronum vim vl audaciaz exercere:sed sine atrocitate verborū equitatez suc petiōis exponere iudicenti.b.d.bal.als pro motu iudicis erit puniendus.saly.

m ¶ Manumissori.i.patrono:loquit enim liberto.

n ¶ Vim ⁊ audaciam.scilicet q̃ violentus erat:vel ecōtra q̃ tu faceres eū verberari.

o ¶ Te haberet.consecutiue nō causatiue:vt.ō.de iudi.pperandū.§.si quidem.⁊ insti.de ac.§.tripli.vel dic haberet.i.habere posset.

p ¶ Extimabit.qō qualiter fiat plene dices.j.n.i.l.ij.

q ¶ Debebatur.s.a patrono.

r ¶ Non primus.vt ⁊.j.ad.l.corne.de fal.⁊ si ad te.nā pcedere debet admonitio:vt.j.de pig.l.debitores.⁊ in decre.xij.q.ij.c.indigne.⁊.ij.q.i. si peccaueritxlv.dist.fz illō.⁊ in auc.vt li.ma.⁊ a.§.bis illud.colla.viij.⁊ ar.ō.de epis. ⁊ cle.si quis curialis.

s ¶ Iuideres.cum venia vel sine venia.

ti sui mortez ab eo fundi donationem collatā habuisse ratā 'asseueras:manumissoris factū infirmare successores eius munime possūt.

¶ De obseqis' pīono pstādis. vj.

I Opera.alexan.a.zotico.

Contra patronum tuum famosam actionem instituere non potes.

I dem.a.Leontogono.

Iberte que voluntate pīoni: aut iure nupte sunt:non cogātur officiū patronis suis prestare.

I dem.a.Xanto.

Etiā qui pactione data a dñis suis manumittunt:mero iure oē obsequium patronis debent.

I dem.a.Victorino.

Si manumissor tuo viz ⁊ audaciā obiecisti ei qui te beneficio suo ex seruitute liberādo vt aduersarium te haberet fecit: preses prouincie quaten cohercere eiusmodi temerariam licentiam debeat extimabit. Nam si qua tibi pecunia debebatur: siue de re aduersus patronū disceptatio fuerat: nō primus ad litigandū currere debueras. Maxime autez si hoc facere auderes: sine atrocitate verborum equitatez petitionis tue cōmēdare iudici potuisti omni honore patrono debito reseruato.

I Operator Gor.a.Sulpicie.

Etiā liberis damnatorꝝ cōsuetū obsequiuz libertos pīnos pstare debere in dubiū nō venit. p inde si nō agnoscunt reuerentie debite munus:nō immerito videnī ipsi aduersus se,puocare seuerita tem.

I dem.a.Lorne.

Libertos siue libertas ⁊ maxie qbus iposite opere non sunt: cōsuetum potius obsequiū q̃z seruile ministerium manumissoribus exhibere debere.neq̃z vicula perpetī:non est opinionis incerte.

I Operator.diocletia.⁊ maxi.aa. metrodoro.

Neq̃z libertis nouerce:inferē ? de iniurie priuignis eius libera facultas esse debet. ¶ Paternos etiam libertos sicut dicis iniuriosos ibi fuisse ferendum nō est.

¶ Preses igit,puincie vindictaz tibi personarum conditioni ꝓgruentem impartiri non dubitabit.

I dem.a.Verine.

Neq̃z patrone tue obsequijs refragari te fas est.

¶ De libertis ⁊ eorꝝ liberis. vij.

I Operator Anto.a.Dāno.

Non est ignotum q̃ ea que ex causa fideicōmissi manumisit: vt ingratuz libertum accusare non potest. Cū id iudicium extra ordinem prebeatur ei qui voluntate seruo suo libertatem gratuitam prestitit:nō qui debitam restituit.

I Operator Constan. ad maxi. prefecto pretorio.

Si manumissus ingratus circa pīonū suū extiterit:⁊ quadaz iactantia vel cōtumacia ceruicē aduersus eum erexerit:aut leuis offense ꝓtexerit culpam:a pīono rursus sub iperio ditiōeq̃z sua mittat.

i ¶ Potuisti.fz hoc quilibet debet facere:sed maxime liberti vt hic.⁊ ō.de postu.l.quisquis.

Etiā liberis. Patrono damnato tenet libertus prestare tantam liberis eius.b.d.saly.

u ¶ Obsequium.qō ꝓsistit in alendo ⁊ assurgēdo ⁊ similibus: vt diximus.ō.de op.li.liberti. Itē videtur cōtra.ff. de interdi.⁊ rele.l.ij.fz soluc vt diximus.ō. de bo.li.l.i.

r ¶ Seueritatez.quod plene dic vt.j.n.i.l.ij.

Liberto. Liberto tenet ad obsequij non ad operas nō impositas.nec pōt per patronuz mancipari.b.d. Vin autez patr pōt fit in vinculis ponere illum. vide.j.de pa. po. l.congruentius.Saly.

y ¶ Obsequium.fac ō.de ope.lib.l.qui manumittuntur.

z ¶ Perpetui.pari.

Neq̃z liberis. Priuignis ⁊ filijs patroni debentur reuerentia.als puta libertus.b.d.bal.

a ¶ Nouerce.i.liberi nouerce nō debent esse iniuriosi priuignis patrone sue.ac.

b ¶ Non est.vt.ff.de iu.pa.l.iura.⁊ j.n.i.l.ij. liberti non modo.⁊ intelligē iniuriam eum si cessauerit pstare obsequium.

c ¶ Congruentem.q̃ dices.j.n.i.l.ij.

d Neq̃z patrōe.sui est.nec liberorum eius:cum ⁊ operas ei debeas: ⁊ ab intestato succedant: vt.ff.ō op. lib.l. vt iuris in fi.⁊ de iu.pa.satis consta.

e ¶ De liberis ⁊ eorū liberis. Cui debet pstari obsequium dicit est.ō.titulo pīori.nam econtra qui punitur ⁊ qualiter propter non prestitum.

n On est ignotum. Qui ex necessitate manumittitur iure reuocandi in seruitutem nō hz.b.d.bal.

f ¶ Accusare.vt reuocet in seruitutem:fz petere vt cathigetur ō.de op.li.l.mater.⁊.ff.de iure pa.l.i.

g ¶ Extra ordinem.i.officio iudicis:vt ar.ff.de penis.hodie.⁊ debet dices.j.e.l.pe.

b ¶ Gratuitā.marie:nā idē ⁊ si pecuniā accepit a suo:vt.ō.n.i.l.ij.

Si manumissus. Pro leui iniuria in faciendo cōmissa liberti in seruitutem reuocat qō nō nocet filijs añ natis sed postea natis iuris.nec poterit sine licentia pīncipis vlterius ad libertatē pdūcī q̃ sniam est priuatus.b.d.bal.

i ¶ Patronū suū.qd si plres erāt pīoni:⁊ vn vult reuocare:alter nō cui nō fuit ingratus:videt oium ꝓsensus necessarius:vt.ff. g ⁊ q̃ ma.li.nō fi.l.si qs hac.§.quotiēs.sed puto cōtra.qō cui ibi dicit expo nit a Pla.oium ꝓsensus.s.offensoꝝ.altoqn cōtra:cū qlsq; sit solidus patronus vt.ff.de ritu nup.illud.⁊.l.filio.

k ¶ Aut leuis.imo nō videt reuocari ꝓpter leue offensam: vt.j.de li. cau.l.solo.que est cōtra.So.ibi nō faciēdo fuit offensa:hic in faciēdo. Et nō hic q̃ leui culpa maxima pena iponi.sic.ō.de her.ins.⁊ ma.lois vetite.in fi.⁊.j.de pīnicerio.l.i.li.xij.fz legata nō reuocant ex leui culpa legatarij:vt .ff.de adimēdis le.l.ij.in fi.hodie tñ dicūt qdam q̃ plena offensa nō retrahat in seruitutē:fz ex certis causis expressis in auc. vt li.decetero,§.illud.colla.vi.sed nos dicimus cōtra.argu.eiusdē auc. vbi dicit ⁊ debituz bonorē ꝛc.⁊ dictū .§.illud. intelligē qñ remāet ius patronatus.nā ⁊ adhuc reuocat:vt.ō.de bo.l.l.fi.§.reuerentia.

l ¶ Sub imperio.contra.ō. titulo pīori.l.si manumissor.vbi dicitur q̃ preses prouincie ipsum cohercebit. Dicas q̃ in arbitrio patroni est

si in iudicio[a] vel apud pedaneos[b] iudices patroni querela exorta[c] ingratũ ostendat eũ. ¶ Filijs etiam qui postea nati[d] fuerint seruituris[e]. Qm̃ illis delicta parentũ nõ nocẽt quos tunc esse ortos[f] constiterit dũ libertate illi[h] potirẽtur. ¶ Sane si is qui in nostro concilio[i] vidicta liberat[g] est: post coertionem[k] ex penitentia dignum se prestiterit vt ei ciuitas[l] romana reddatur: non prius fructur beneficio libertatis q̃ si hoc patronus[m] eius oblatis precibus[n] impetrauerit.

I Mpera. ho. ⁊ arch. aa. ad sena.

LIberti non modo[o] aduersus patronos nõ audiantur[p]: verum etiam eandez quaz patronis ipsi debent reuerentiã prestent heredibus[q] patronorum: quibus[r] ingrati[s] actio sicut ipsis manumissoribus deferet: si illi date sibi libertatis ĩmemores nequitiam receperint seruilis ingenij.

I Mperator. Theo. ⁊ valen. aa. Basso. pre. preto.

LIbertine conditionis homines vt eorum filij: etiam si[t] militantes docebuntur: ingrati ad seruitutis nexuz, pculdubio, pducent[u].

a ¶ In iudicio. ordinario.
b ¶ Pedaneos. l. delegatos. ⁊ sic est ꝓtra. ẽ. de ped. iud. l. placet. in fi. Solebat enim esse status. hic aũt certus: sed reuocatur in alium.
c ¶ Exorta. als exorta: ⁊ als exercita. i. a patrono ꝓposita.
d ¶ Nati. fabandi ⁊ cõcepti. sic. ff. de vsuca. sequit. §. de illo. ⁊. ff. de pigno. l. paulus. §. i. naz als ꝓcepti. p natis habẽtur: vt. ff. de sta. ho. l. q in vtero. Et nõ. ar. q si vasallus cõmisit fellonij filius pino natus, feudi nõ auferet. vt generalius delicti plus filijs nõ nocet: vt. j. ẽ li. cau. lib. ⁊. ff. de peñ. l. iij. ⁊. l. cruẽ. ⁊. ff. ẽ in ius vo. adopcui. §. fi. ⁊ i decre. iq. ais. c. i. ⁊. xxiij. q. iij. ci. ⁊ dist. lvi. p totum.
e ¶ Seruituris. i. futuris si tñ ex ancilla bnẽ pfoni sint nati. vt et dic et aliena mulere ⁊ liberta vt seruaturis filij necessario habeant seq ꝓdictionẽ patris: vt in casib[o]: vt. j. ẽ murile. l. fi. li. xi. ⁊. ẽ. de seruis fu. l. fi. ⁊ sic nõ ẽ ꝓtra. ẽ. de re vẽdi. l. pni: vt resolue in pn. bu ius. l. masculinũ i fem. vt et al. ff. ẽ vsur. l. eqs
f ¶ Seruituris. scilicet patrono.
g ¶ Onos. vt ꝓceptos vt nõ dici. fas ẽ delicta nocẽt eis: vt. j. e. l. fi.
h ¶ Illi. liberti reuocati in seruitutem.
i ¶ Cõcilio. q̃ fit corã iudice cũ cõsilio ⁊ causa cognita.
k ¶ Post coertionẽ. i. reuocationẽ in futurũ.
l ¶ Ciuitas. i. libertas.
m ¶ Pfonus. quõdã: nũc dñs. vñ Virgilius. Facilis descẽsus auerni sed reuocare gradũ supasq; euadere ad auras hic labor: hoc opus est. Et aũt scias ex quib[o] cãs fit reuocatio: dic aut ex volũtate manumittentis: aut ex necessitate. Primo cãu si est ingrat[o] q: nõ pstat obsequiũ nõ reuocat: vt. j. de lib. cau. l. solo. nisi oportunũ. s. obsequiũ erat: vt. ff. ẽ li. agn. l. aliméta. §. imperatores. cõminari tñ pot: vt. ff. de iure pa. l. in gratus. si aũt est ingratus q: iniuriã facit patrono: et ꝓpter leuez culpam reuocatur in seruitutẽ: vt hac. l. nisi patronus remiserit ius patronatus: vt in auẽ. vt liberti decetero. §. illud. col. vi. nam tunc ꝓpter graues offensas reuocat: nõ ꝓpter leues. Secũdo. s. qñ ex necessitate nunc cadẽ fit distinctio sed nõ cadẽ pene impositio: nã si nõ pstat obsequiũ pino cõminat ei ptor. secũdo extra ordinẽ coertionẽ iponit si nõ prodest cõminato. Sz si facit iniuriã: siquidẽ ad ẽba dãnat in exiliũ: si ad factũ dãnat in metallũ: vt. ff. de iure pa. l. j.
n ¶ Precibus. s. imperatori. ac. Hanc legẽ inducit Butl. de cu. q credito nõ possit remittere bãnũ datũ debitori ad petitionẽ suã nisi iudex q iudicat in bãnuz interueniat. De quo vide p Butl. de cu. in. l. fi. ff. de offi. pcu. cessa. Plem[o] p bar. in. l. i. §. ⁊ post opis. ff. de ope. no. nũ. Fa ex it cõuerso multũ bene q iudex nõ possit remittere bãnũ nisi interueniat voluntas mea alicui bãnito mei ⁊ c.
o ¶ Non audiantur. sine venia.
p ¶ Heredibus. etiã extraneis: vt. ẽ. de in ius vo. l. ij. ac.
q ¶ Quibus. s. heredib[o]. etiã extraneis fm pla. sz tu restringe hoc tñ ad filios q reuocãt: nõ aũt extraneus heres: vt et suus vltra filiũ: vt. ẽ. c. l. ⁊ in auẽ. vt li. decetero. §. illud. ⁊. ff. de vb. sig. l. sciendũ. §. itẽ in lege.
r ¶ Ingrati. als ingratis. si habes ingratis subaudi. s. exist entib[o] liberis. si habes ingrati actio fm quosdã: dicas q est ꝓprium actiõis nomẽ qua fit reuocatio. Illi dicit vtilẽ rei vẽ. ⁊ eã appellant act. igrati. i. ꝓp ingratitudinẽ: vt ar. j. de reuo. do. his solis ⁊. ff. de dona. cã mor. l. si mortis cã res. Tu dic dari officiũ iudi. vt. ẽ. c. l. i. ⁊ dices ẽ actio ingrati. ꝓp ingratitudinẽ of. iudi. ⁊ c. ⁊ facit ad legẽ. ẽ. de ope. li. q manumittunt. ⁊. ff. de in ius vo. l. quiqz. ⁊. l. si libertus. q̃ reuocatio etiã ꝓ procuratorẽ fieri pot: vt. ff. de obse. li. l. per procuratorem.
s ¶ Si. idest quãuis.
t ¶ Producent. sic ergo nõ q̃ lz filij liberti sint ingenuitatẽ pstant reuerentiã lz nõ tantã sicut pater: vt. ff. de iniu. l. nõ solũ. §. q̃q̃. in fi. ⁊ ꝓpter ꝓpriũ delictũ in seruitutẽ reuocant vt hic: nõ pfis: vt. ẽ. l. ij. ⁊ est etiã ꝓ hoc ipsa rubrica: q: frustra diceret ⁊ eoz liberis: cũ sufficeret de libertis: vt arg. ẽ. de le. i. l. sicut qñ. Itẽ facit q: sicut et nõ pfono dat reuerentia pp patronũ: vt filijs pfoni viuẽte pre ⁊ vxore: vt. ẽ. de ope. li. l. pe. ita ⁊ nõ libertus pster obsequiũ pp libertũ: vt ẽ. nec ob. ff. de obse. l. heres. vbi dicit q hẽs liberti hz iura extranei hois: q: illõ ĩtelligẽ i herede extraneo. Et vt verius ibi post mortez libri: hic aũt loquit eo viuẽte. Alij dicũt tales filios reuocari p. d. l. heres. ⁊ hic intelligũt filij. s. cũ patribus manumissi.
u ¶ De iure aure. ãnulorũ. Quia p restitutionẽ natalũ ⁊ sic p ius ãnulorum aureorũ pdunt iura pdicta pfonorũz ideo de his dicit.

¶ De iure aureorum annulorũ[a]: ⁊ de natalibus restituendis. viij.

I Mperator. diocletia. ⁊ maxi. aa. Philadelpho.

NAtales antiquos[x] ⁊ ius ingenuitatis non ordo prestare decurionuz: sed a nobis[y] peti potuit.

I dem. aa. ⁊. cc. Eumeni.

AureorZ vsus annulorZ bñficio principali tributus[z]: libertis quoad viuũt imaginẽ[a] nõ statũ ingenuitatis[b] prestat. Natalib[o] autem antiquis restituti liberti: ingenui nostro constituũtur beneficio.

¶ In autenti. vt liber. dece. §. j. ⁊ §. illud. collatione. vj.

COR. ¶ Sed hodie quia manumittẽtes ciues denunciant romanos (non enim[c] aliter liceat) ex ipsa manumissione annulorum aureorum ⁊ regenerationis[d] ius habẽt: vt sint quidem liberi ⁊ ingenui: iure patronatus illeso[e].

¶ Qui admitti[f] ad bonorum pos. pñt: ⁊ infra quod tempus. ix.

I Mpera. se. ⁊ an. aa. macrine.

BOnorum possessio[g] filiofamilias delata[h]: cũ ignorante[i] quoq; patre possit

a ¶ Imaginẽ. mirabiliter posuit imaginẽ. nã lz viuus pro ingenuo reputet: tñ q: defert ãnulos representat imago pterite libertinitatis fm Jo.
b ¶ Ingenuitatis. plene q. s. post mortẽ duraret q̃ nõ ẽ: vt. ẽ. pri. nõ. In casu et in vita nõ habent ꝓ ingenuis. s. quo ad tormẽta: vt. ff. ad sil. l. idemq; erit. que ẽ arg. ꝓtra. Segtur auẽ. sz hodie. quã hic lege. ¶ Autentica. Sed hodie. Hodie sola manumissione qlibet libertus cõsequit ius aureorZ annulorZ. b. d. saly.
c ¶ Non enim. interpositio est.
d ¶ Regenerationis. nã q̃si mõ fit renatus. i. iterZ natus in ingenuitatẽ ⁊ ita est ingenuus: vt hic. ⁊. ff. de nata. re. l. ij.
e ¶ Illeso. quo ad pionos nõ quo ad extraneos.
f ¶ Qui admitti. Occasione bo. pos. que dat in bonis libertorZ ponit generaliter de oibus bo. pos. ⁊ dic q hic ti. est generalis ad sequẽtes vsq; ad ti. ẽ repu. bo. po. Itẽ dic q bo. po. est ius pseqndi retinendiq; pmonij siue rei que cuiusq; cũ is mortũ fuerit vt. ff. e. l. iij. §. bonorZ. ⁊ itelligẽ ius pp q̃ pseq mur non ius quo ad dñiam bo. pos. here. pe. Itẽ ptoriuz nõ ciuile: ad differentiam here. pe. ⁊ nõ hic q̃ dixi insti. eo. in fi.

¶ Onorũ. BonorZ possessio delata filio quã patre ignorante infra tẽpus debitũ petere neglexit pdit: q: etiaz ignorante pre eaz petere poterat: lz pitanteq̃ ratũ haberet nõ acqratur. b. d. alex.
g ¶ Possessio. s. vñ legitimi. q: ex officiano mũ successit ab intestato: vt. ff. vñ leg. l. ij. §. fi. ⁊. l. iij. ⁊. j. ad offici. l. i. vel dic quelibet alia ei delata: vt fm ta. vel vnde cog. vel quacũq; ex causa aduenticia.
h ¶ Delata. in bonis matris que vocatur legitima.
i ¶ Cum ignorante. imo videt q nõ eo ignorante: ⁊ sic nõ amittat: vt. j. de an. excep. l. i. i fi. que est cõtra. so. pdit trãsacto tpe. s. ex quo filius petere potuit cõputãdo. sz hec so. nõ est ad pmũ punctũ ignorãte. Et el dic q si patrẽ certiorare potuit ⁊ nõ fecit tũc obtinet q̃ dicit hic. si nõ potuit vt si certiorari nec ille habuit ratũ tũc nõ currit: vt. ff. qs ordo i bo. pos. fuet. l. fi. vt hec in acquirẽdis: illa in acqsitis. ar. j. de acq. pos. l. fi. vel hic extraodiarie pmit-

rit.ſ.iudi.off.peti decretalē.illa ꝗo iure actiōis agē:vt ar.ff.de ali.le.l.ſuos. due vltime ſuit viores:ꝛ his etiā duab⁹ vltimis modis ſoluit.ſ.ō pac.filij⁹.ſz hodie iuuto ꝛ ignorāte vt modo notaui. Item et hodie oz ꝓſentire pſ:vt.j.de bo.que li.l.ſi.§.i. ſz ibi agit.hic officiū iploꝛat qō pōt et ſuus:vt.ff.e.l. ſu⁹.

a ¶ Emolumentum.olim in totum.hodie quantū ad vſufruc.vt inſti.p qs per.no.acqui.§.i.ac.

b ¶ Ratā.expſſe vel tacite:vt ſ.de peti.here.ſi filius.ꝛ.ff.de bo.poſ.l.ſi.ꝛ de acqrē.here.l. qui in aliena.ſz hodie pōt petere patre inuito:vt.j.de bo.q̄ lib.l.ſi.ſi aūt pſe recuſante ergo ego ignorāte:vt.ff.de reg. iu.l.q pōt.ſz tñ ratihabitio aegret ei vſufructū adhuc vt h.

c ¶ Trāſacto tpe.ſ.āni ex quo cūq; capite filij⁹ petat vt.ff.de ſuc.edicto.l.i.§.ſz videndū.ꝛ §.largius.ꝛ §.ſi in fi.ꝛ.ff. qs ordo in bo.poſ.ſerue.l. pe.§. ſi.Sed qñ incipit currere.rñ. ex quo filius ſciuit ſibi delatā: vt.ff.de iu.ꝛ fac.agn.l.i.ꝛ patrē potuit certiorare:vt.ff. qs or.i bo.poſ.ſue.l.ſi.in pn.qō vltimus nō placet niſi ātiquo iure quo acqrebāt oia patri. hodie nō niſi cōtēplatiōe patris iſtitueret.quo caſu ea hēditas in pſcentio cōputat: vt ff.de vul.ſub.Sz ſi plures.§. in arrogato. ſz i aducticio in uito ꝛ ignorante petit: vt mō dixim⁹.Sz q̄ eſt bo.poſ. que amittit:rñ.nō decretalis:qꝛ ñ eſt delata. ſz edictalis et ſpes habēde decretalis:vt.ff.ō ſuc. edicto.l.i.§.decretalis.ꝛ.§. q ſemel. Item q̄re petit bo. poſſ. nō pcedēte iuſſu:ſz hereditas nō adit niſi pcedente iuſſu. vt ff.de acq.here .l.ſi quis mihi bona.§.iuſſu:rñ. hereditatis aditio eſt de iure ciuili ſz qō i troducta eſt patria ptās:vt iſti.ō pa.po.§. ius autē.ar bo. poſ.eſt de iure ptorio ſm qō nō curat pſia ptās:vt iſti. de bere.q̄ ab iteſta.§.emācipati.

Si bonorum. Bonoꝛ poſ.que deferr trāſuerſalibus infra centū dies oz peti.h.d.alex.

d ¶ Dūtaxat.ſi eni eſſet de liberis etiaz ſi alio capite veniat q̄ per vñ liberi bz annū:vt.ff.quis or.in bo.poſ.ſerue.l.pe.ꝛ de ſuc.edicto.l.i.§.largius.

Infantis. Bonoꝛ poſ.p tutorem noie infantis agnita etiā pſecte acqritur ꝛ ideo ad eius heredem transmittitur.h.d.alex.

e ¶ Agnitam.ſ.p tutorem:vt.j.e.l.bonorum.

f ¶ Cōpetere.ſ.alij ſucceſſori defuncti quaſi nec fuerit delata ifanti: vt ar.ō. de cur.fu.l.ſi.§.ſi.naūtē in furore.ꝛ.ff.de ſuc.edic.l.i.§. furioſi.ar. cōtra.ff.de acqui.here.antiſtius.§.ſi.Vel dic ſucceſſori ipſius ifantis cū recte ſit ei petita:vt ar.ff.e.tutor.ꝛ.l.ſi pupillo.ꝛ j.ō iure deli.l.ſj infanti.§.parentes.ꝛ.j.de ꝓtra ta.l.ij.in fi.ſed ego dico etiā iure veteri eſſe legē expreſſam vt heredi infantis deferatur.vt.ff.ad tertul.l.ij.§.ſed ſi infanti.

Emacipata. Bonoꝛ poſ.etiā liberis cōpetēs ſi nō fuerit petita non transmittit ad heredes.h.d.alex.vel ſic.Emācipati debēt infra annuz agnoſcere bo.poſ.vñ liberi.alꝭ ipſi ꝛ eoꝝ ſucceſſores ſunt excluſi.ſaly.

g ¶ Emancipata ſi non agnouit.petēdo decretalē ſiue ex certa ſcientia ſiue errore iuris:vt.j.e.l.iuris.ac.

h ¶ Nullā.nā bo.poſ.nō agnitā qs nō trāſmittit:vt.ff.e.l.ij.§.acqrere.niſi i caſu:vt.ff.ō bo.poſ.ꝓtra ta.illō.§.ſi.ꝛ.l.ſz ꝛ ſi.ſz ō iure ciuili trāſmiſſio fit ad ſuos:vt.j.ō bis q aī ap.ta.l.vna.nō ad alios:vt.j.ō cad. tol.§.i nouiſſimo.

Quandiu. Ei q certus nō eſt an ex teſtō vel ab inteſt.bono.poſ. deferat:vl ex quo capite ſuccedere debeat:nō currit tpꝰ petēde bo.poſ. h. d.Alex. i ¶ Per facti.qꝛ alius opponit dicēdo ſe primiorē vl iſtitutū.

k ¶ Capite.agnationis vel cognationis.ꝛ facit.j.de ſe.ta.l.i.

Veteris ignorātiā. In lucris ignorātia iuris mlieri nō pdeſt.h.d.alex.

l ¶ Curſu.ſ.anni:vel centū diez qnominus.ſ.currat.

m ¶ Bonorum poſ.mulieri delata.

n ¶ Manifeſtū eſt.vt ꝛ.ff.de iu.ꝛ fac.igno.l.i.ſed facti ſic:vt.ō.l.pri.ſz in iure diſtingue ſi potuit ꝓſulere periniores:vt.ff.e.l.in bonoꝝ. ꝛ qs ordo in bo. poſſ.ſer.l.ij.§.ſi.ꝛ facit.ō.de iur.ꝛ fac.igno.l.cum quis ius.

Bonoꝝ. Tutor ſolus pōt agnoſcere bo.poſ.pupillo delatā. nō ecōtra pōt ſolus pupillus agnoſcere ſine tutore niſi iudex ex certa ſcia defectū tutoris ſupplear.h.d.alex.

n ¶ Bonoꝝ.poſſeſſiōez.pupillo ſtatī. o ¶ Ignoſcere.etiā ſine cōſenſu pupilli qō tunc eſt vez ſi ꝓſentire ne queat:puta ſi ſit infans:vt.j.de iure deli.ſi infanti.qō ſi intelligere valeat oz eius ꝓſenſum interuenire:vt.j.de iure deli.l.potuit.ꝛ facit.ō.l.infantis.ꝛ.ff.e.l.tutor.

Bonoꝝ quidem poſſeſſionez pupilli nomine agnoſcere tutorem potuiſſe aperte declaratur. Ipſe autem pupillus bonorū poſſeſſionem ſine tutoris auctoritate amplecti nō poteſt:niſi etiā impuberi ſine tutoris auctoritate hoc poſtulāti:ſciēs hoc cōpetēs iudex dedit bonoꝝ poſſeſſionem. Tunc enīz emolumentū ſucceſſionis prētorio videtur iure queſitum eſſe.

Opera.Conſtan.a.diony.

Quicunq; res ex parentuz vel proximorū ſucceſſione iure ſibi competere confidit: ſciat ſibi nō obeſſe ſi per ruſticitatem vel ignorantiam facti vel abſentiā vel quācunq; rationem aliam infra prefinitum tempus bonorum poſſeſſionez minime petiſſe noſcatur:quoniam hec ſanctio huius conſuetudinis neceſſitatem mutauit.

Idem.a.ad populum.

Et verborum inanium excludimus captiones:ita hoc obſeruari decernimus vt apud quēlibet iudicem vel etiaz apud duūuiros qualiſcunq; teſtatio amplectē de hereditatis oſtendatur:ſtatutis priſco iure temporibus coartanda.Eo addito vt etiam ſi inter alienam vicē idēſt prioris gradus properantius exeratur: nihilominus tamen efficaciaz parem quaſi ſuis ſitam curriculis conſequatur.

p ¶ Scīēs.ſ.eū nō habere tutorē ꝛ ipſe oz eſſe:ꝛ eſt ſic.ff.e.ſi furiꝰ in pn.ꝛ j.de iure deli.l. ſi ifanti.in fi.ꝛ.ff.de of. fi. prētoris.l.barbar⁹ §.ſed ꝛſi ſciſſet.Et nota hic indicem ſm conſcientiam debere indicare ꝛ poſſe. Item videtur huic.l.cum a inſti.de auc.tu.§.nos.ſz intellige illud niſi competēs iudex ꝛc.vt habetur.facit enim tūc hic auctoritas iudicis quātum auctoritas tutoris. ſic.ꝛ.ff. de mi. ar ptor.§.qp tamen.

Quicunq;. Ruſticitas ignorātia facti ꝛ alia iuſta ratio impediunt currentem pus prefixum ad bonorum poſ.agnoſcendū. h.d.ſm primam lec. vl ſm aliam. Non vtitur petino bo.poſſeſſ. fuerit petita iudice nō ſedente p tribunali.vel fuerit defectus verborum.h.d.alex.

q ¶ Rationē.iuſtaz.ſi ergo nō petit ſi fratrem pus ſtatutū pignoratā facti nō obeſt:vt dic ꝛ.ff. de iur. ꝛ fac.igno. l.i.ſic ignorātia iur.ſi currit ruſticitas:vt.ff. iur.o.iudi. ſi quis id.ꝛ de edē.l.i.in fi.ꝛ j.de iure deli.l.ſi.in pn.ꝛ l.i. Vel dic ſecūdo nō potuit.ſ. iudice ſedēte pribunali.hoc eni nō ē ne

ceſſe:vt.j.l.pri.ꝛ ē ad hoc.ff.e.l.iij.§.pe.Vel dic tertio nō potuit cū ſolēnitate vborꝝ eoꝝ que olim erant neceſſe peti: vt .ff. de orig.iur.l.j.§. olim.ꝛ ad hunc modū bene ſupponitur lex ſequens.

r ¶ Predefinitū tpꝰ.ſ.āni vl cētū diez vt.ō.e.l.ſi bonoꝝ.ꝛ.l.emācipa.

r ¶ Sanctio.i.hec lex.

Et verborum. Sicut excluſa eſt verborum inaniuz ſolennitas per ritu.de formulis ꝛ per.l.precedentem:ita excluditur q̄ nō ſit neceſſaria petitio bo.poſſeſ.decernende a iudice:ſed ſufficiat ſimplex agnitio coram quocunq; iudice facta infra tempora a iure veteripe fixa:que tempora currunt ſecūdo ſtatim cum excludit primus.ꝛ agnitio ſecundi infra tempus pmi nondum excluſi non nocet pmo nec ñ bijpſi.h.d.ſm omnes lec.alex.

ſ ¶ Excludimus.ſi habes excludimus:dic vt.ō.de formulis.l.i.ꝛ ſi habes excluſimus:dic vt.ō.l.pri.ſm vltimū modum.

t ¶ Teſtatio.nec eſt opus aperire tabulas:vt .ff.de ſecūdis tab.l.ij. ſufficit.nec decretum iudicis exigitur.ꝛ ſic videt q̄ nō ſit opus bodie bono.poſſeſ.decretalem petere:ſed ſufficit coram iudice delatā agnoſcere:vt.ō.de cur.fu.l.ſi.§.nos itaq;.ar.tamen contra.j.communia de ſuc.l.i.ꝛ.ff.de exceptio.l.exceptiones opponunt.in fi.vbi dicitur cum ſolēnitate peti:ſed ille per hanc coniunguntur.

n ¶ Priſco.i.antiquo.

x ¶ Properantius exeratur.i.petatur vl apiatur via petēdi.alꝭ exerauit.i.ad bono.poſ.cucurrit.ꝛ dic pperantiꝰ.i. pperant ante curſū anni.i.dicere ſi primus repudiet ante ſuum tempus finitum:ſequens aūt nolit ſtatim ſibi computari tempus:ſed finito tpe primi ach non repudiaſſet nō pōt hoc facere:ſed ſtatim incipit currere:vt hic:vt iſti. eo.§.ſi.ꝛ.ff.de ſuc.edi.l.i.§.qbus.ꝛ arg.ff.de acq.here.l.ſi qs heres ſcriptus.Item argu.ad hoc.ff.ad.l.iul.de adul.ſi maritus.§.ſi negauerit.ꝛ.l.quinquennium.vel expone ſecundo:ſi intra alienam vicez.i. intra tpa primi petat ſecūdus nil ei pīudicat:vt.ff.de bo.li. ſi filiꝰ q̄ patri.§.cū filius.ꝛ.ff.de inoffi.teſt.l.filio.§.ꝓtra. y ¶ Curriculis.currit eni vſqz ad annū.vl.c.dies.ꝛ eſt ad.l.illā.j.de le.l.in legatis.

a ¶ Quando non peten. Quia vnus ex his quibus bo.possef.deferk
ꝓp.excludit ⁊ accrescit alijs:ideo de hoc ponit qñ nõ pe.⁊c.
b Quoniõs. Qñ pluribus est debita bo.pos.⁊ alter acceptat:al-
ter vo ꝑ ꝓ lapsu vl repudiatiõe excludit:portio exclusi accrescit
eis accepantibus si ille q ꝓ iure pretorio a portiõe sua erat exclusus ñ po
tuit venire ciuili succe
dere sic ꝑ aliã viã por
tiõ illi ꝓseq.b.d. ale.
b ¶ Quoniõs.cãus iste
ponit in liberis q suc-
cessionẽ mire nõ pñe
iure poterãt vẽdicare.
⁊ sic nulla via ãmodo
admittunt:accipiãt alij
vl nõ.⁊ iõ dicit cessan-
te.suc.qꝫ si lege.xij.ta
bu.pri vel alicui de pã
tura linea succedẽt pos
sent nolõs de iure pto
rio admittꝫ ꝑ vñ liberi
admittꝫ ipse sibi ex alo
capite tãꝫ agnat suc-
cederet ceteris exclusis
vt.ff.de suc.edi.l.i.§.fz
videndũ.ita ñ si ceteri
essent in rem orioibus
gradib ipse ⁊ nullus
alius est in eo capite vñ
ipse excludit:maꝫ q erãt
in eodẽ capite cũ exclu
dit si accipiãt:cũ ex eo
capite quo qs excludit
nõ quã admittit:vt isti.
de bere.ab intesta.§.ad
monẽdi.⁊ ff.vñ cog.l.
legitimis ⁊ l.octauã.Et
q dicit bo.pos. vñ co-
gnatorũ vñ liberi nõ dati bonis maternis:vt.j.ẽ suis ⁊ le.here.l.quo
ñ.nec ex.l.xij.ta.vocant fz per pretorẽ:vt insti.de suc.cog.in pñ.nec
ob.qꝫ dicit.ẽ.n.i.l.i.cõpetere vñ legitimi.nã put vellẽt admitti ex se
natusĉsul.coficiano bñt vñ legi.put cognati bñt vñ cognati ⁊ fm fz
cessante legitima.i.in qb cesset legitima successio. Vel pone scõ in li
beris emancipatis quo nõ est successio legitima p.l.xij.ta.vt insti. de
suc.cog.in pñ.si ergo fuerint tpe exclusi ceteri admittunt.si aũt ẽnt in
pte ⁊ sic est l legitima successio ppetuo admittunt si legitimo iure .i.
ciuili velint succedere:vt insti.de ppe.⁊ tẽ.ac.in prin.⁊ sic frustra dice
re alijs accrescere. Jtẽ cũ inuiti accipiant:⁊ sic non repudiãt.ergo nec
qꝫ excludunt iure ciuili.fz de iure pretorio secus vt ilti.de bere. qua.
⁊ ff.§.⁊ fin. Vel dic tertio qꝫ sic de facto erat qꝫ cessabat legitima suc
cessio.adẽ ñ ⁊ si nõ cessaret. Vel planiꝰ dic qꝫ legitimã appellat agna
tos.⁊ dic cessante.i.reiecta.donec enim sũt liberi nõ hz locũ vñ agna
tus.j.vnde liberi.l.ex testõ.⁊ insti.de here.ab inte.§.admonẽdi.⁊ hũc
versum cessante ⁊c.pone in fi.
c ¶ Perpetui.i. genãlis.quo duo pmittebant.s.petẽ ⁊ ifra ãnũ petẽ.
d ¶ Omittẽtibus.s.repudiando vel tacẽdo:vt.ff.e.l.iij.in fi.⁊.l.sequẽ.
e ¶ Accrescere.fz an ipso iure vt nõ habeãt plus necesse petere an vo
luerint sicut ille erat petiturus in cuius locũ succedẽt:rñ.distingue.si eni
eodẽ iure admittebant ipso iure accrescit:si diuerso tunc secus:vt.ff.e.
sed cum patrono.in prin. Item nunqd inter heredes de iure ciuili ac
crescit.rñ.sic:vt.j. de caduci.tol.§. is ita.⁊.ff. ad tertul.l.i.§. si nemo.⁊
eodẽ modo vt non sit necesse iterꝫ adire:si eodẽ iure admittebant:nisi
in casu quãdo suus meus ꝑ pte pure ⁊ ꝑ pte sub cõditione fuit insti
tutus ⁊ iussu meo statim ex pura institutione adijt: nã iterꝫ oportebit
adire existente ꝓditiõe:vt.ff.de acqui.here.si solus.§.fi. Jtẽ ꝑ qua par
te accrescit singulis:rñ.ꝑ ea.ꝑ qua in prima admittebantur:vt de im-
pu.⁊ alijs sub.l.i. Jtẽ nunquid etiã inuitis ⁊ rñ.sic:ar.ff. de acqui. he-
re.l.iij bereditate.⁊ j.de cadu.tol.l.vna.§.his ita.in fi.§.⁊ facit.ff.de
suis ⁊ leg.si ex pluribus.⁊ de bo.pos.ei qui admisit:vt.ff.de in of. test.
si ponas.§.fi.⁊ j.de iure deli.l.quidam.
f ¶ De bono.posci.fm tabu. Supra dixit de bo.pos. in genere. nũc
ponit in specie.
Pendẽte. Pendẽte lite sup viribus testmẽti ⁊ p consequens
a pendente dubio an bẽat locũ bo.pos.fm tabu.nõ põt peti bonorũ
pos.ab intestato.h.d.alex. Vel sic.Donec cã falsi ꝑ appellatio
nẽ dicunt bonorũ possessio cognosci nõ põt.h.d.bal.
g ¶ Appellatione.s.interposita a sniã ⁊c.
h ¶ Incerto.s.existẽte.i.qꝫ icertũ ẽ adhuc an ⁊c.⁊ sũt ablatiui absoluti.
i ¶ Bonorũ.possessioni vñ cognati.vl vñ agnati.qꝫ quãdiu põt eẽ ex
testo vl.vt.ff.ẽ re.iu.l.ꝗdiu. Jtẽ qꝫ nil ẽ inouãdũ pẽdẽte appellatiõe:
vt.ff.nil ino.app.pẽ.l.i.tertia ⁊ ẽ p.l.ẽ.ti.ij.l.ꝗdiu. Sz nõne h dictũ
quũ vt di.ff.de acq.hẽ.l.cũ falsuz.vt si dicat istum
sciat se nõ fecisse possit hẽre si ab nõ possit.rñ.nõ.ibi eni adiuo ꝓsultu i

nuda volũtate qõ põt facẽ cũ hz bonã ꝓscian.bonorũ aũt pos.ꝓseq nõ põt
qs nisi certũ sit iudici testatorẽ decessisse testatũ vl intestatũ. certus aũt nõ ẽ
donec q̃stio falsi vẽtiletur:vt.ẽ.ti.ij.quãdiu.⁊ facit.j.cõia de suc.l. antequã.
B Onorũ. Vbi testũ in scriptis ꝓditũ est:hz locũ directa bono.pos. fm
tabulas. Si aũt testũ fuit ꝓditũ sine scriptis ꝑ nũcupationẽ:tũc hz lo-
bono.pos.fm nũcupationẽ seu bo.pos.fm ta.vtilis.h.d.
tex.cum glo.fi.alex.
h ¶ Possessionẽ.fm ta.
i ¶ Signis.i. sigillis: vt ⁊.ff
e.l.cũ tab ulc.subscriptões ẽt
ibi debẽt esse ⁊ alia q̃ in testõ
in scriptis ꝓdito sunt necessa
ria:vt insti.de tẽ.ordi.§.i.
m ¶ Doceri põt.duob vl tri
bus testib fm.M.⁊.lll.vt.ff
de testi.l.vbi.⁊ ar.ẽ.de fi.in
strũ.l.i.⁊ hoc iõ qꝫ dubitat ẽ
solẽnitate nisi sicut ⁊ alis isti.ẽ
fideicõ.here.§.fi.vbi aũt du-
bitat de volũtate.vij. sũt ne-
cessarij. qõ reprobo oino. qꝫ
nõ põt eẽ de solẽnitate qõ qn
sit de volũtate.nã si bonorũ
pos.fz ta.petas.pbare debes
vij.testes corã testatore fuis-
se.⁊ iõ vt te heredẽ istituerer:
sicꝫ istituit.quũ aũt hoc pro
bas q̃re nõ sufficit. Jtẽ si hoc
nõ ꝑbas bo. pos. fm tab.nõ
habebis.ꝑ nobis ẽ.j.de fidei
cõ.l.q̃stionũ.in fi. ⁊.j. de co-
dicill.si quis agere.§.fi. Nec
ob.qꝫ dictũ est aliud de volũ
tate ⁊ aliud de solẽnitate: vt
in legato qõ cõfitet heres re-
lictũ:fz nõ solẽniter:qꝫ ⁊ tũc ẽ
de volũtate solẽni questio an testator voluerit testari ⁊ solenniter iit testa-
tus fz.B.tu distingue vltra an factũ velit pbare ⁊ tũc ꝑ duos.an.sic factũ:
⁊ tunc ꝑ. vij.fz primũ ꝑbare paꝝ pdest:qꝫ adhuc nõ dabit ꝑpter talẽ ꝑba
tionẽ fm tabu.fz retardatur aditio ab intestato vt.ẽ.l.pri.
n ¶ Nuncupationẽ.quc etiam potest dici vtilis fm tabu.
o ¶ De bono.pos. Quia pretereũtur quãdoqꝫ liberi a parentibus.ideo de
hac dicit. Sed quare hic ti.ponit post precedentẽ: cũ in.ff sit ecõtra:rñ. hic
ꝓsiderauit dignitatẽ. Est enim dignior fm tab. qꝫ datur ex voluntate q̃ cõ
tra tabu.que datur contra voluntatem:vt.ff.de bono.pos.l.si cuz patrono.
sed in.ff.cõsiderauit ordinẽ decernendarum causarum.pius enim cõpetit ꝓ tra
tab.⁊ nisi cõsiter eam peti non posse: non potest peti fm tabu.vt.ff.de secun
dis tab.l.i.§.expectandi.⁊.ff.e.l.illud.§.fi.
Liberi. Rupto testõ per.bono. pos.contra tabulas adhuc debent
legata relicta liberis ⁊ parentibus seu alijs cõiunctis pslonis in edi
cto ꝑtoris expressis.h.d.alex.
p ¶ Liberi.s.preteriti.
q ¶ Et liberis.⁊ quibusdam alijs personis:vt.ff.e.l.i.⁊.iij.⁊.l.virilis.§.fi.⁊
ff.de vsufru.si extraneo.que sunt contra.sed ⁊ nõ qꝫ lex ista non videt ho-
die habere locum.nam irritato testamẽto quo ad institutionem cetera ma
nẽt firma:vt j.de lib.preteritis.vel exhere.autentica ex causa. Jtẽ cõtra.j.ẽ
fideicommis.quidam.solu.vt ibi.
r ¶ Edictum.quod est.ff.e.l.i.
Posthumo. Natiuitate posthumi preteriti testamẽtũ rumpit ipo iure.
⁊ nihilominus intẽtari põt bonorũ pos.cõtra tabulas: que si petita fue
rit cessare facit bonorũ.pos.fm tabulas.h.d.alex.
s ¶ Qui neqꝫ heres.sed ⁊ heres institutus alio cõmittẽte edictũ põt petere:
vt.ff.e.si post morte.in fi.⁊.l.iij.§.si quis ex liberis.
t ¶ Nominatim.nam nominatim ⁊ olim ⁊ hodie potest exheredari:fz olim
aliter posset exheredari posthumus.scilicet inter ceteros. hodie autem in
ter eos nulla est differentia:vt institu.de exhere.li.§.i.⁊.§.ij.⁊.iij.⁊.iij.⁊ j.
de lib.pre.l.finali.§. finali. Item nota hic qꝫ nec istitutus nec exheredatus
habent contra tabu.vt hic ⁊.ff. eodem.l.i. Si modo rite est exheredatus ⁊
pure:⁊ ab omni gradu.alis si ab vno consequenter petet bonorũ possessio.
non recipiente eam primo gradu:vt.ff.eodem. non putauit.§.ij.⁊.iij ⁊ de li
beris ⁊ posthumis.l.sed ⁊ si pepercit. Idem in preterito quando pro exhe
redatione habetur preterito: vt institu.de exhere.liber.§.finali.⁊ ideo dicit
lex non habere locum contra tabu.in testamentis feminarum:vt.ff.eodem
Lallud.§.ad testamenta.
u ¶ Rumpitur de iure ciuili.sed de iure pretorio dic.i. rumpetur quantum
ad contra tabu.
x ¶ Petita est.fz qualiter põt dari contra tabu.cum sit nullum:vt.ẽ.l.pri
ma.⁊.ff.de iniusto rup.te.l.i.⁊ qõ nullũ est nõ potest rumpi:vt.ff.de iniusto
rup.testa.l.nam ⁊ si sub conditione:rñ. licz sit rescissum iure ciuili: equitate
tamen pretoria ẽ aliquod vnde infirmatur eo iure quo subsistere fingit.hac
etiaz rõne suus preteritus põt dicere nullum ⁊ petere contra tab. diuersis

¶ Quando non petentium partes petentibus accrescant. .x.
Opera. Gordia.a. Martane.
Q Uotiens pluribus liberis cessante legitima successio ne bonorũ possessio oferf: bñficiuz edicti perpetuꝰ quibusdaz omittentibus:his solis qui bono rum possessionẽ agnouerunt: por tionem non pẽtentium accrescẽ in dubium non venit.
¶ De bonorum possessione secũ dum tabulas. .xj.
Operator Alexan.a vitali.
P Endente appellatione a sententia qua falsum testa mentuz pnunciatũ est: in certo adhuc an defunctus intesta tus decesserit: primitatis nomine bonorum possessioni locus nõ ẽ.
Operator Gor.a cornel.
B Onorum quidem possessio nem ex edicto pretoris nõ ni si fm eas tabulas que septez testi-
um signis signate sunt peti posse in dubium nõ venit. ¶ Verũ si eũ dem numeruz affuisse sine scriptis testamento cõdito doceri potest: iure ciuili testamentum factum vi deri:ac fm nuncupationez bono rum possessionem deferri explo rati iuris est.
¶ De bonorum possessione contra tabulas quã pretor liberis pol licetur. xij.
Operator Alexan.a. Rufo.
L Iberi:contra tabulas pa rentum bonorum posses sione admissa:solis paren tibus ⁊ liberis legata prestare fm edictum debent.
Idem.a.Clare.
P Osthumo nato qui neqꝫ he res institutus a patre neqꝫ no minatim exheredatus est:testamẽ tuz rumpitur. Et si cõtra tabulas bonorum possessio infantis no mine a tutore petita est: fm ta-
de volũtate solẽni questio an testator voluerit testari ⁊ solenniter iit testa tus fz.B.tu distingue vltra an factũ velit pbare ⁊ tũc ꝑ duos.an.sic factũ: ⁊ tunc ꝑ. vij.fz primũ ꝑbare paꝝ pdest:qꝫ adhuc nõ dabit ꝑpter talẽ ꝑba tionẽ fm tabu.fz retardatur aditio ab intestato vt.ẽ.l.pri.
n ¶ Nuncupationẽ.quc etiam potest dici vtilis fm tabu.
o ¶ De bono.pos. Quia pretereũtur quãdoqꝫ liberi a parentibus.ideo de hac dicit. Sed quare hic ti.ponit post precedentẽ: cũ in.ff sit ecõtra:rñ. hic ꝓsiderauit dignitatẽ. Est enim dignior fm tab. qꝫ datur ex voluntate q̃ cõ tra tabu.que datur contra voluntatem:vt.ff.de bono.pos.l.si cuz patrono. sed in.ff.cõsiderauit ordinẽ decernendarum causarum.pius enim cõpetit ꝓ tra tab.⁊ nisi cõsiter eam peti non posse: non potest peti fm tabu.vt.ff.de secun dis tab.l.i.§.expectandi.⁊.ff.e.l.illud.§.fi.
Liberi. Rupto testõ per.bono. pos.contra tabulas adhuc debent legata relicta liberis ⁊ parentibus seu alijs cõiunctis pslonis in edi cto ꝑtoris expressis.h.d.alex.
p ¶ Liberi.s.preteriti.
q ¶ Et liberis.⁊ quibusdam alijs personis:vt.ff.e.l.i.⁊.iij.⁊.l.virilis.§.fi.⁊ ff.de vsufru.si extraneo.que sunt contra.sed ⁊ nõ qꝫ lex ista non videt ho die habere locum.nam irritato testamẽto quo ad institutionem cetera ma nẽt firma:vt j.de lib.preteritis.vel exhere.autentica ex causa. Jtẽ cõtra.j.ẽ fideicommis.quidam.solu.vt ibi.
r ¶ Edictum.quod est.ff.e.l.i.
Posthumo. Natiuitate posthumi preteriti testamẽtũ rumpit ipo iure. ⁊ nihilominus intẽtari põt bonorũ pos.cõtra tabulas: que si petita fue rit cessare facit bonorũ.pos.fm tabulas.h.d.alex.
s ¶ Qui neqꝫ heres.sed ⁊ heres institutus alio cõmittẽte edictũ põt petere: vt.ff.e.si post morte.in fi.⁊.l.iij.§.si quis ex liberis.
t ¶ Nominatim.nam nominatim ⁊ olim ⁊ hodie potest exheredari:fz olim aliter posset exheredari posthumus.scilicet inter ceteros. hodie autem in ter eos nulla est differentia:vt institu.de exhere.li.§.i.⁊.§.ij.⁊.iij.⁊.iij.⁊ j. de lib.pre.l.finali.§. finali. Item nota hic qꝫ nec istitutus nec exheredatus habent contra tabu.vt hic ⁊.ff. eodem.l.i. Si modo rite est exheredatus ⁊ pure:⁊ ab omni gradu.alis si ab vno consequenter petet bonorũ possessio. non recipiente eam primo gradu:vt.ff.eodem. non putauit.§.ij.⁊.iij ⁊ de li beris ⁊ posthumis.l.sed ⁊ si pepercit. Idem in preterito quando pro exhe redatione habetur preterito: vt institu.de exhere.liber.§.finali.⁊ ideo dicit lex non habere locum contra tabu.in testamentis feminarum:vt.ff.eodem Lallud.§.ad testamenta.
u ¶ Rumpitur de iure ciuili.sed de iure pretorio dic.i. rumpetur quantum ad contra tabu.
x ¶ Petita est.fz qualiter põt dari contra tabu.cum sit nullum:vt.ẽ.l.pri ma.⁊.ff.de iniusto rup.te.l.i.⁊ qõ nullũ est nõ potest rumpi:vt.ff.de iniusto rup.testa.l.nam ⁊ si sub conditione:rñ. licz sit rescissum iure ciuili: equitate tamen pretoria ẽ aliquod vnde infirmatur eo iure quo subsistere fingit.hac etiaz rõne suus preteritus põt dicere nullum ⁊ petere contra tab. diuersis

respectibus:vt.ʃ.de lib.pre.l.fi.§.sancimus itaq;.in fi.

a ¶ Secūdū tab.sed nōne fm ta.⁊ cōtra ta.simul locū habere possūt:vt.ff.ō le.pre.is qui.§.sed si scriptus.que est ꝓra:rñ.ibi nō dicit q̄ heres script⁹ petierit bo.pos.fm ta.hoc enī facere nō posset:ſz dicit q̄ adiuit hereditatē q̄ō de iure ciuili est intelligēdū. simul ergo locū nō hāt.ar.ꝓra.ff.de bo.pos. ſz cū p̄iono.ſz ibi codē mō rñderi pōt ſcz q̄ adiuerit de iure ciuili: ſz littera aliquātulū repugnat.ſcz prout loquit ō bonoꝝ pos.fm ta. vñ pōt dici alió in ꝓra tab.q̄ dat p̄iono ⁊ est rō ʃ.ti.i.l.i.in fi. p̄me glo. Itez est ꝓra huic.l.ʃ. de iure deli.potuit.sol.vt ibi.

b ¶ De bono.pos.ꝓra ta li. Decasiōe bono.pos. ꝓra ta. q̄ cōperit in bonis ingenuoꝝ ponit ēt in bonis libertoꝝ.

Licet. Etiā p̄conus q̄ ex necessitate manumisit si fuit a liberto p̄terit⁹ hz bonoꝝ pos.ꝓra ta. p quaz auocat ab hēde scripto legitimā portionē trñ.a q̄ excludit p opaꝝ ⁊ munerꝝ ex actionē.h.d.cū.l.se.Alex.

c ¶ Licz.libertus minor cēte nario pōt exheredare p̄ionū si itestat⁹ decedat ⁊ succedūt liberi si quos hz:qb⁹ nō ertā tibus admittit patronus. Et cētenarius vel maior si intestatus decedat succedūt liberi si quos hz. illis deficiētib⁹ succedit patronus .q si erbe redet patronū istituto ex̄neo: expugnat patron⁹ testm̄ oliz in dimidiā.hodie in tertiā vt insti.de suc.li.§.sed nostra.qō erit spāle in hac ꝓra tab.vt.p ea pte trñ expugnet.nā in ea que dat liberis secus: q̄ in totuz: vt.ff.de cōtra ta.l.si duobus.§.cū emācipatus. alo est lex cū emancipatus.

d Patronus.muneribus.munus dicit cū cā:donū simplex dū trñ non fit opa:vt.ff.de ver.sig.l.inter donum.

e ¶ Et operis.reuēditis subaudi fm Azo.arg.ff.qui ⁊ a qui.ma.li.nō fi.l.fi. §.bis.vel subaudi.ſ.exactis put plene hoc notaui.ō.de op.li.l.si quaz.⁊ ad hoc.ff.de li.ag.si quis a liberis.§.si quis.imo ex sola ipositione quo ad contra ta.fm.D.de pōta reuēnata.

f ¶ Unde liberi. Dixit de bonoꝝ pos.que sunt ex testō :nūc de his q̄ sūt ab intestato.⁊ nō q̄ illis dat vñ liberi:qbus cōtra tabu.vt.ff.si ta.te.nulle ex.l. i.§.recte.vnde in bonis matris nō datur:vt.ʃ.de suis ⁊ le.l. finali.

g ¶ Unde liberi. Subaudi videduz est Et exponevñ idest ex qua liberi ſcz vocant vel admittunt. Et eodē mō expone sequētē ⁊.ʃ.vñ vir ⁊ vxor.

Janus Bonoꝝ poss.vnde liberi filios agnoscentes p rata facit heredes.⁊ donec eit locus successioni descendentiū nullus alⁿ pōt succedere.⁊ quousq̄ speratur causa testati cessat cā itestati.h.d.cum l.seq.alex.

g ¶ Decesserit.ſcz abintestato.

g ¶ Pro rata.i.virili nō isolidū vt.ff.si ps hē.pe.l.ij.⁊.ff.ō fm ta.l.i.§.p q̄.

h ¶ Heredes.i.successores ⁊ loco heredum cōstitutos.nā pro: heredes facere nō potuit quos solus vocauit.vt insti.e.§.quos autem

i ¶ Extrusse.ex ptoris bñficio.nā ius ciuile.xij.ta.nō cognoscebat emācipatos sed expellebat vt extraneos:vt insti.de here.ab intesta.§.emācipati.

l ¶ Ex testamēto.nepote.quē nemo precedit.

l ¶ Nemo.alius vlterior. Azo.qui nō sit in eadē paritate ⁊ eqtate vt secū possit admiti vt pnepos ex tertio filio:vt insti.de here.ab ite.§. cū filⁿ.

m ¶ Alb intestato.nisi ex testamento miliris cui licet p pte decedere itestat⁹: p pte testatus:vt.ff.de testa.mili.si miles. Idē ēt in alio q̄ciq̄ ꝓtingit ex post facto vt.ff.de inoff.test.l.circa.⁊.l.nam ꝓti.§.filiussa.

n ¶ Existere.nā sicut per testm̄.ita per suum heredē quilibet alius excludit. ⁊ facit.ʃ.cōia de vsucapi.l.anteq̄.

Qui se patris. Si nepos hereditatē paternā repudiat:auitā hereditatē que patri delata est cōsequi nō pōt de iure ciuili:sed per bo. pos.vn

p ¶ Negat.ſ.repudiādo:secus si dicat nō sum heres vl nō adeo vt.ff.ad tertul.filij.§.i.⁊ nō.ō.de iuris ⁊ fac.igno.l.ij.q̄ciq̄ trñ negat ponitur p nō dicit: vt.ō.ō peti.here.l.si putas. Si ergo ponas nec filiū nec nepotē in ptāte aui fuisse vl etiā nepotē trñ fuisse emācipatū indubitāter obtinet qō hic dicit vt ⁊ insti.de exhere.libe.§.emācipatos. Si ponas vtrūq̄z in ptāte ⁊ tūc nō admittit vt suus:q̄ precedit cuz pater fm Jo.vt insti.de here.qua.⁊ dif.§.sui. nisi in duobus casib⁹.vt.ff.de ꝓdi.insti.l.fi.⁊.ff.e.scripto.⁊ de suis ⁊ le.l.i.§. sciendū.nec vt agnatus olim vt.l.scripto. Sed cū hodie iure constitutiōis successioni locū habeat in agnatis:videt q̄ etiā sine bonoꝝ pos.admittitur nepos.vt insti.de leg.agna.suc.§.placebat. Si ponas filiū emācipatuz ne potē in potestate retētum:videt q̄ nepos vt suus admittet:vt insti.ō here.

bulas[a] bonorum possessio locum habere non potest.

¶ De bonorum possessione contra tabulas liberi[n]:que patronis liberisq̄z eorum datur. .xiij.

I Mpera.Gordi.a.Herculiano.

Licz[c] ex causa fideicōmissi manumissus sit is quez ex volūtate patris cū sorore tua te manumisisse proponis: tamen si extraneos scripsit heredes: partis legitime cōtra tabulas eius bonorum possessionē petendo :vl contra nuncupationez si testamentum sine scriptis conditum est:intra tempora edicto prestituta:eam partem poteris obtinere.

I Mpa. Theo.a. Asclepiodoto.

Patronus liberti muneribus[d] electis ⁊ operis[e]:a cōtra tabulas bonorū possessione repellitur.

¶ Unde liberi[f]. .xiiij.

I Mpatores Diocletia.⁊ Maximia.aa.Sarpedoni.

Janus tu⁹ relictis tribus emancipatis filijs decesserit[g]:hicq̄z bonorū possessionem vnde liberi acceperūt:pro rata[g] portione heredes[h] eos extitisse[i] palam est.

I Dem.aa.⁊.cc.Zosimo.

Ex testamento vl ab intestato existente filio vel nepote[k] suo herede:nemo[l] potest abintestato[m] heres existere[n].

I Mpera.ꝓstan.a.ad Leonem.

Qui se patris post auum intestatū defuncti negat[o] heredē: mortui aui paterni suscipere facultates[p] nō potest[q]:maxime emancipatus:nisi per bonorum possessionē ad huiusmodi bñficiuz peuenerit[r].

¶ Usi legitimi ⁊ vñ cognat[s]. xv.

I Mpa. Alexan.a.vulpio.

Consobrinorum[t] tuorū intestatorū bona:si ad portis necessitudinis[u] neminē inf pertinuerint:tucq̄z eoꝝ possessionē

quali.⁊ diffe.§.sui. Sz in eo q̄ dicit negat.ſ.fm duos p̄mos casus vl nil interesse neget vl nō:nā aut accepit filⁿ bona sui patris adūdo le emācipatus vel nō.aut nō.p̄mo casu sunt bona cōmuna:vñ non pōt habere nisi oia habeat.nec cū bo.pos.vel sine. In scdo non opertet q̄ neget:q̄ due hēditates sūt qō hic dicit fore necesse:q̄ negat vl nō succedit auo p bo.pos.sed rñ.fm Jo.log.in mā cipato filio ⁊ nō appetēte hēdēte bona p̄ius.⁊ ū dicit negat: q̄ vñ negat nūq̄z nisi p bo.pos. pōt suscipe facultates aui: ſz si ꝓtēderet se hēdez p̄ius posset in vno casu.ſ.cum suus p̄ fuit cessisset auo.nā ēt bona res de iure ciuili.nā de res hēdis ⁊c. Jtez sit pōt loq̄ in filio q̄ ante ptāte ⁊ repudiauit bona p̄ius:⁊ nō dicit negat: q̄ si ꝓtēderet aliquo casu hēt sine bo.pos.cū suⁿ p̄ nō abstinuisse. nā heres hēdis ⁊c.ff. ʃ.de here.ins.l.i.§. Jtez ideo dicit maxime q̄ existēte in ptāte nāq̄ dubitabat: ſz si sūt in eo.nā tāq̄z suū ꝓtāte admiti nō possit de iure ciuili: q̄ successiū nō hz locū in suis vt.ff. de suis ⁊ le.l.ij. sciēdū. Jtē q̄ suus repudiare nō pōt de iure ciuili: vt insti.de here.q̄

lita.⁊ diffe.§.sui. Jtē alia rōne q̄ alius eū precedebat tpe mortis aui puta pater:insti.de here.ab inte.§.ita trñ. Jtē nec tanq̄z agnatus: q̄ successorū similiter nō hz locū in agnatis olim:vt insti.de le.ag.suc.§.placebat. Jtē q̄ nō erat p̄mior tpe mortis aui:vt insti.de le.ag.suc.§.i in plures. Jtē tanq̄z cognatus ꝓstat q̄ nō poterat admiti sine bono pos.vt insti.de suc.cogna.in p̄n.melius in.l.i.in p̄n.ff.vnde cog.⁊ insti de le.agna.suc.§.media. Sz hodie tanq̄z agnatus pōt admiti ex successorū habeat locū in agnatis:vt .d.l.placebat. Item ⁊ tanq̄z sū cum ⁊ ibi dēt facultas abstinendi primo:⁊ sic deferatur proximo:⁊ habeat locū successoriuz etiā in suis:vt insti.de here.q̄.⁊ dif.§.fz bo.

q ¶ Facultates.i.hereditatē. Hic aūt querit an filⁿ filij emācipati ōceptus post emancipationē sit agnatus auo.qō ego nego cōsoni ra agnationis p emācipationē inter fratres tollunt nisi p amastatio vt.ō.de le.tu.l.iij.ergo inter hūc nepotē ⁊ auū. Nō ob.si dicas q̄ cōiunctus est p masculinū sexū:ergo est agnat⁹.fallit enī in suis cognatis.trñ negari nō pōt qn ipse emācipatus ⁊ nepos vocet p vñ cognat vt insti.de here.ab inte.§.admonēdi.⁊ lex expsim decidit qōne vt insti.de suc.cog.i.rñ.⁊.ʃ.de le.hē.l.meminim⁹.§.cū igit.fm azo. Jtē ꝓtur an vñ liberi dēt p̄ti i bonis filij emācipati itestato mortuirñ. Q̄ q̄ sic vel vñ parētes ipposito noie. Qō stare nō posse pbo a p̄ōis rō mortis.nā aut est suus aut emācipatus. Si suus aut habebat castrū vel quasi castrē.peculiū.aut nō. Si habebat ⁊ fecit testm̄:excludit pater etiā exheredatus vel p̄teritus:vt.ō.de inoffi.testa.l.fi.fz si nō fecit testm̄ pater occupat iure peculij:vt.ff.de castrē.pe.l.ij. Si aūt nec castrense nec quasi:hz nec olim nec hodie pōt testari cū oia sint p̄ius vt .ʃ.de bo.q̄.li.l.fi.§.filijs. Cum vo est emācipatus:⁊ non ꝓtacta ciam:nihil hz tunc p̄: vt insti.de leg.ag.suc.§.fi. Si ꝓtracta:aut secundū testamētū aut nō. p̄mo casu si exhēdauit p̄em hz q̄rēlā.si p̄teriit hz cōtra ta.vt.ff.de inof.test.l.mi⁹.⁊.l.nā ⁊ si.⁊.l.filio.§.ꝓtra. Si aūt nō fecit testm̄ cū alius nō p̄cedat p̄em hēbit bo.pos.vñ legitimi: vt insti.de le.ag.suc.§.fi.fz certe ⁊ si hēat vñ parētes vl vñ liberi vtile nō ē abstinēdū.⁊ facit ad.l.istā.ō.vt se ab here.abstī.l.ij.⁊.ff.ō bo.lib. si ex p̄ōis §.fi.⁊.ō.de inoffi.te.l.si quis filiū.§.ij.

r ¶ Nō pōt.de iure ciuili.

s ¶ Peruenerit.p vñ liberi:p vnde cognati ⁊ vnde agnati.

t ¶ Unde legitimi. Legitimi sunt agnati ⁊ etiā qdam cognati q̄ in loco agnatoꝝ sunt: ⁊ hi sunt filij sororis. Jtē vterini: vt.ʃ. de le.here.l. pe.⁊ fi. Jtē.q ex ortu.vel tertul'.admittunt:vt.ff.e.l.ij.§.fi.⁊.l.fi. postq̄ ergo dixit de illa q̄ datur liberis:dicit de ea q̄ agnatis.⁊ tertio de ea q̄ cognatis.hic enim est ordo:vt.ff.si ta.te.l.j.

Consobrinoꝝ. Cognati p lineā trāsuersalē vt sunt cōsobrini:siue p lineā descendētiū:vt sūt nepotes ex filia:succedunt cognatis tā trāsuersalibus q̄z ascēdētibus ō iure pretorio p bo. pos.vnde cognati.h.d.cū duabus sequentibus.alex.

u ¶ Cōsobrinoꝝ.ex duabus sororibus nati:vt insti.de gradi.§.ꝓtro

x ¶ Necessitudinis.idest cognatiōis vt.ff.de iusti.⁊ iure.l.fi.

agnouisti: persequi non prohiberis.

Idem a. dio. et maxi. aa. Zenoni.

Cum proprioreem sobrinum. i. natū a cōsobrina rebus humanis intestatū defunctū proponas: intelligis sine auxilio bonorum possessionis eius te successionem vendicare non posse.

Idem. aa. et cc. Felici.

Neportibus aui materni pro virili portione etiam iure bonorario successio defertur.

Idem. aa. Suriste.

Non hoc an tenuerit qs res hereditarias necne sine volūtate acqrende sibi hereditatis querēdus est: sed an admisit hereditatē vel bonorum possessionē.

Idem. aa. Platoni.

Certum est quidem cognationis iure citra admissionem bonorum possessionis neminem posse succedere. Defūcti vero cognati succedere nolentes petere bonorum possessionem non vrgentur.

olim et hodie est necessaria: vt. J. vnde vir et vxor. l. j.

m De successorio edicto. Quia in pdictis bo. pos. locus est successorio edicto. nō de eo dicit. Et nō q̄ qñq̄ est de capite in caput: vt deficiēte capite liberorum admittunt agnati: et deficientib agnatis tunc cognati: et vltimo vir et vxor. vt. ff. si ta. testa. nul. ex. l. i. qñq̄ de gradu in gradum: qñ plures psone sunt in eodē capite. nā deficiēte pma: admittit scda: vt. ff. e. l. i. §. qbus. Itē nō q̄ hic ti. p ptēr creditores est iduct: ne lōga mora eis fiat: vt. ff. e. l. i. in pn. sed vī q̄ parū valet au xilū legis: cū multi anni poterūt currē. añq̄ oēs liberi in infinitū habeāt ānū. p quolibet gradu: et agnati vsq̄ ad x. et cognati vsq̄ ad. vij. Rū. hoc raro ptigit q̄ qs tot habeat. Itē dico ēt ifra tps primi iterrogari sequētes a creditorib an admittēt sibi bo. pos. ar. ff. e. l. i. §. sane. Itē fit et als vt. ff. d cu. bo. dā. l. i. Itē nō q̄ in suis nō erat loc successorio edicto iure ciuili de gradu in gradū: vt. ff. de suis et leg. l. i. §. sciēdū. Et est rō q: pm repudiare nō poterat: sz hodie potest. vñ hz locū successoriū edictū: vt insti. de hē. q̄. et dif. §. sui. Item nec in agnatis hēbat locū de gradu in gradū. p. l. xij. ta. sz hodie sic: vt isti. de le. ag. suc. §. placebat.

n Sui. qui sibi est agnatus.

o Bonorum pos. vnde agnati.

p Non accepit. idem si petiit per procuratorem et in furore vel etiam post furorem decessit anteqū ipsa mater ratificaret agnitionem vel petitionem curatoris: vt. d. de cur. fu. l. fi. §. pe.

q Magni. qui est tibi cognatus et tñ dicit patruus. naz q est matri mee patruus est mihi magnus. et q est ei auūculus est mihi magn. sic ecōtra ex pte patris: vt. ff. de gradi. l. iurisdōtul. §. patruus fm Jo. sed. Pdcōtra. dixit enim inproprie hic dici patruum cum non sit agnatus.

r Possessionem. als successionem vnde cognati.

s Ex edicto. successorio. est. n. edictū successoriū qd̄ portib nō petētib: seqntibus petētibus pmittit. et est in hac. l. de capite in caput et de gradū in gradū. vñ itellige cū nō erāt agnati: als ipsi vsq̄ ad. x. pferunt gradū: vt. ff. e. l. j. §. qbus. et isti. de hē. q̄ ab inte. defe. §. admonēdi. Sed videt q̄ hic nō hz locum successoriū edictum q: furioso nō fuit delata bono. pos. vt. ff. e. l. i. §. furiosi. et de bo. pos. ifanti delata. l. i. sed pōt dici q̄ erat hic delata ante furorē. Vel melius fm azo. si ea facta sane mētis nō accedit deferet sequētibus: vt ē. de cur. fu. l. fi. §. pe. et facit. ē. q admit. ad bo. pos. l. infantis. et. J. de impub. et ali. sub. l. aspe. et. ff. de pe. here. l. heres in pn.

Sz aue frater. Si primus nō agnouit bonorum pos. vl agnouit sed non vt debuit sequēs admittit p successoriū edictū: sec si agnouit vt ōbuit. b. d. Uler. t Si auie. pone casū. Berta habuit nepotes ex filio mortuo. Itē fratrē. Itē nepotē ex alio fratre mortuo. Mortua Berta decedūt nepotes ex filio. ad quorum successionē si frater Berte veniat q̄ est in q̄rto gradu eis: nō veniet filius alterius fratris qui est eis in quinto. als si nō venit vl venit vt nō debet: filius alterius fratris venit. dic ergo si auie. s. Berte.

u Frater. lucius qui est in secundo gradu ei.

x Eorum. s. neporū pdicte auie qui sunt ei auie in secundo gradu. ergo fratri in quarto. ergo filio fratris in quinto.

y De quorū. isti duo nepotes vocabantur vnus ticius: alter seius.

z Hereditatem. nepotum predictorum.

a Functus. Lucius.

b Ac tu. filius alterius fratris auie: qui vocat sempronius pone.

c Si is. s. lucius frater auie q nō potuit adire ex testō qd̄ erat falsuz.

d Petiit. qd̄ potuit. nec eni heres scriptus. s. frater auie videt renunciasse successioni abintestato cum ignorauit testamentum valere: vt. ff. de inof. testa. l. mater. nisi ignorasset ins: vt. ff. si quid in frau. pa. si patronus. in pn. et de bo. liber. paulus rñ. §. patronus. et. ff. de pe. here. l. legitimā. Itē nota q̄ hos gradus sic cōputāt qdam. isti duo nepotes sunt in gradu secūdo. auia in tertio. frater auie in quarto. filius fratris auie in qnto. Sed hoc stare nō pōt: quia gradus qui est inter duos nepotes hic cōputandus non est. Alij dixerūt q̄ loquit de nepote fratris. tu ergo computa q̄ isti nepotes sūt i primo gdu mri sue vl pri. auie in secundo. pauie in tertio. filio pauie idest fratri

auie in qnarto. ergo istl nepoti in qnto. vt pz isti. dogra. §. i. ij. ⁊. iij. ⁊. iiij. ⁊. v.
Si queras quare pauiã numero. rñ. eo q: semp est eundũ ⁊ recurrẽdũ ad
pſonam in qua vnum fuerunt: vt. ff. de gradi. l. iurisconsultus. prope prin.
a ¶ De carboniano edicto. Dictũ est de bo. poſ. q̃ tribuunt ius in ꝓpetate:
nũc de his que in possessiõe trñ: vt. ff. ne uis fi. ci. l. pe. §. fi. ⁊ pe. ⁊. ff. e. ti. l. pe. ⁊
vt carbõianũ a carbõe ꝓtor.

Ibi. Si filio impuberi mouetur qõ status ⁊ hẽditatis vz ex carbõiano edicto vifferri qõ in tẽp⁹ pubertatis: ⁊ ipubes prestita cautõe si nõ possidet ꝓstituit possessor bonoꝝ hereditatis. vl si possidet ei⁹ possessio ꝓfirmat. si vo nõ satisdat erũt vna cũ eo i possessione illi q̃ ꝓtradicũt. h. d. alex.

b ¶ Si tibi. loqtur ipera. mãi pro filio ipubere supplicanti. ⁊ vic casum pz Io. q̃ ipubes possidebat ⁊ aduersariũ ei⁹ p ponebãt pe. here. iste ipubes dicebat se hẽdem: illi replicabãt eũ seruũ. quãtũ est p bonis hoc nõ possũt: q: p̃maturre. i. nmtq̃ cito petũt. nã q̃stio seruitutis in tpe pubertatis ó ferl. ⁊ sic exponit. ff. de collabo. l. i. §. si impubere. ⁊ q̃ vicit vẽdicat. s. retinẽdo. vl fm Al. vic casum q̃ mater noie filij agebat pe. her. alijs possidẽtib⁹. illi excipiebãt eũ fuũ. ⁊ impera. ei cõsuluit vt petat trñ possessionẽ ex hoc edicto ⁊ nõ p̃maturet l petitorio: q: graue eẽt ei ꝓbare pp filij debilitatẽ ⁊ aduersariorũ potentiã. Sed huic positõi eit ꝓtra. §. de or. iu. l. i. q: ibi agit ipubes ⁊ occasione status nõ differt. sed vic q̃ ibi expediebat ei nõ differri. vel ibi possessorio: ⁊ petitorio. vl solue vt ibi.

¶ De carboniano edicto. xvij.

Idem. aa. ⁊. cc. Florẽe.

Si tibi ac filio tuo status abbis ꝓtra quos supplicas mouetur q̃stio: perspicis p̃maturre rerũ quas veluti de patris successione filius tuus vẽdicat: restitutionẽ postulari. cũ si in pupillari p̃mãeat etate: ꝓz formã edicti carboniani data bonoꝝ possessiõe: satisdatiõe ipleta: tunc demũ in possessiõe eũ cõstitui ꝓueniat: vel hac nõ oblata portionẽ ab oibus quã vendicat posideri. Seruituris vo questionem in tps differri pubertatis.

Imperator. Valẽ. Thẽ. ⁊ arc. aaa. ad Rufum pre. pre.

Carbonianum edictũ sub pſonis legitimis indubitato m̃ matrimõio ñ ⁊ custodito partu: ⁊ probata legitima successiõe defertur o: vt in possessione nouns p heres cõstitutus vsq̃ ad pubertatis annos sine inquietudine rebus vtatur interdum alienis q.

¶ Ande vir ⁊ vxor. xviij.

Impa. Thẽ. ⁊ valẽ. aa. Merico.

Maritus ⁊ vxor r abintestato s minuicẽ sibi insolidum pro antiquo iure t succedãt quotiẽs deficit omnis parẽtum vel liberorũ seu propinquorum legitima vl naturalis u successio fisco exclusor v.

¶ In auc. de exhibẽ. ⁊ intro. §. qñ vo collatione. v.

EON. Reterea si matrimoniũ sit sine dote w: cõiunx aũt p̃moriens locuples x fit: superstes vo laboret inopia: succedit vna cũ liberis cõmunib⁹ alteriusue matrimonij y in quartam si tres sint vel pauciores. Q̃ si plures sint in virilem portionem: vt tamen eiusdem matrimonij liberis si extent proprietatem seruet. his vo non extãtibus z: vel si nullos habuerit potietur etiã dsito. imputabitur autem ⁊ legatũ in talem portionem.

¶ De repudianda a bonorum possessione. xix.

Impa. dioc. ⁊ mari. aa. Theo.

Mãcipat b repudiata bonorũ possessiõe: abũtie patrõi c cãe velamẽto rursus ad eã dẽ redire q̃stionem frustra conat.

Idem. aa. ⁊. cc. Theo.

Filio d delatam e bonorum possessionem: patri ad fraudem f filij repudiare non licet.

¶ De collationibus. xx.

tu custodiendo: nõ dicit q: si mulier vẽtrẽ custodiri passa nõ fuerit denegat partui carboniana. vt. ff. de ven. inspi. l. i. §. si cui ⁊. l. edictum.

o ¶ Deferri. s. puero ⁊ hoc dico partu ⁊c. p ¶ Nouus. s. p̃sumptus.

q ¶ Alienis. si pz eũ nõ filiũ: nec repetunt sumptus: vt. ff. si mulier ventris noie. l. i. §. interesse. ⁊. ff. de inof. test. l. q de inofficioso. sic ⁊. ff. de pe ti. here. bere funoſ. §. sed ⁊ si quid.

r ¶ Maritus. Defunctis pdictis dat bere vt §. eo. ti. l. i. in fi.

Maritus Defuncto agnatis oibus ⁊ cognatis vir succedit vxori ⁊ eõtra: qa ex ãpto capte edicti per bon. poſ. q̃ vũ vir ⁊ vxor appellatur. h. d. Alex.

s ¶ Maritus. ⁊ vxor si mrimoniũ ẽ tpe mortis vt B. ⁊. ff. e. l. i. §. vt aũ.

t ¶ Abintestato. vt. ff. eo. l. i. in fi.

u ¶ Pro antiquo iure. qõ est. ff. e. l. i.

x ¶ Pãlis. legitis ex parte piis. naturalis ex parte matris. sed fallit in cãsez in socio liberalitatis impialis q vxorẽ excludit illa liberalitas: vt §. si socꝰ impialis liberalitatis fine hẽ. l. i. h. e.

y ¶ Exclusio. pp vxor vt h. Itẽ pp quosdã alios fisc⁹ excludit: de quibus vt §. h. hẽ. decur. p totũ ti. vxor aũt p filios nõ excludit. sic ergo si vxorẽ succedẽt alijs ex ficiẽtibus. Item in alio casu vir succedit vxori sue cũ filijs eiusdẽ emancipatis in virilẽ vsũ. vt §. de bo. ma. l. iij. Item in tertio casu: de quo vide autẽ. preterea quam hic lege.

¶ Auxerre.

Reterea. Ubi matrimoniũ fuit sine dote ⁊ ꝓiunx p̃moriens fuit locuples ⁊ supstes laborat inopia: lz extẽt filij defũcte pſonetum ex eodẽ mrimõio q̃ ex alio: ꝓiunx supstes succedit in q̃rta pte si liberi nõ sũt vltra tres. als succedit in virili cũ liberis. ⁊ legatũ sibi factũ a defuncto cõputat in ipsa q̃rtã. h. d. alex. 3 ¶ Nore. aut donatõe pp nup. vt in auc. de exhi. §. qñ vo. coll. v. vnde sumit h auc. vsq̃ illõ succedit vna ⁊c. Itẽ ⁊ in fi. abinde. iputabitur aũt ⁊c. reliqua sumitur vt h. ⁊ aute. §. qa vo. coll. viij. nec ob. q̃ in. d. auc. vt lice. ma. ⁊. a. distinguit vtrũ ab vxore. q: coniugit i b̃ p autẽ. vt fra. fi. §. fi. a ¶ Locuples. q̃ dicit locuples vl inops: rñ. meta est qnquaginta aureoꝝ: vt. ff. de acu. nõnulli. vl centũ aureoꝝ: vt insti. de succes. li. §. si qs. Vel vtr̃ vocatur qs locuples vel nõ of. iu. vt ar. §. de epi. au. l. tam deñtis.

b ¶ Matrimonij. q: vocabunt ad hereditatẽ piis vna cũ nouerca.

c ¶ Non extãtibus. qd si liberi nõ extãt: sed ascẽdẽtes: rñ. adẽ obseruãdum fm. B. Itẽ qd si nullus neq̃ ascẽdẽtũ neq̃ descẽdẽtũ: rñ. vocatur vxor in totum exclusis trãsuersalibus fm. B. sed pla. cõtra.

d ¶ De repu. bo. poſ. Dicit ó aegrẽda. nũc ó repu. ⁊ nõ q̃ edictalis repudiari pt. ⁊ sic logt. §. l. pr. ocretat nõ. nec añ ocretũ: q: nõ hẽ. nec potest nec hẽditas: vt. ff. de suc. e. l. i. §. decretalis. ⁊ §. de repu. here. l. scm.

Mancipatus. In repudiãda bo. poſ. nõ regrit p̃tia adoprati. h. d. Alex. e ¶ Patroni. vt. §. de postu. l. velamẽto. fallit in fisco: vt. ff. de iure fis. l. fi fiscus. propter aduocatum tamẽ dãtur dilatio: vt. ff. ex qui. cau. ma. l. aut pretor. in fine.

Filio delata. Pt nõ pt repudiare iura filio delata. h. d. Sally.

f ¶ Filio. Nõ hui⁹ legꝭ nõ. p Cy. in. l. i. §. q admit. ad bo. poſ. po. in. §. sequtur. cũ. §. se.

g ¶ Delatam. ex linea materna. ⁊ sic habet locum hec. l. etiam apud iustinianum anteq̃ fieret. l. fi. §. de bo. q̃ libe. p. l. §. de bo. mater. l. i. ⁊ iij. p. l. aũt fi. ꝓstat q̃ habet locũ in qualibet hereditate filio delata: nõ occasiõe patris: vt. ff. de vulg. sub. l. fi plures. §. in arrogato. Ipz nõ secus in suo eẽ q̃ h vicat in filio: vt. ff. ó suc. e. l. i. §. p seruũ. ⁊ ó le. seruo. ⁊ eẽ filij nõ repudiat in p̃iudiciũ p̃tis: vt. d. l. i. ⁊ de bo. q̃ l. l. §. h. a ciurmitas filij p̃ti obst si eũ certiorare potuit: vt. ff. qs or. i bo. poſ. lr. l. fi. ⁊ fa. ff. ó bo. poſ. l. tutor. ⁊. ff. ó acq. hẽ. is q. §. fi. h ¶ Ad fraudẽ. danũ. Cteteres. n. fraudẽ pro pena accipiebãt vt in. l. cũ autem. §. accipitur. ff. de edil. edic. ⁊ nõ. §. de sponsa. l. ij.

¶ De.

Ita inter bo.po.ꝯ locū collatio: nunc de ea dicit. ac.

Emancipatos. Cū succedit emãcipatus filius patri vna cū fi lis in ptãte ex testõ patris: tunc nõ ꝓfert emãcipatus bona sua tnã que a patre sibi donata fuerũt. h.d. alex. Vel sic. Iure isto inter succedẽtes ex testõ cessat collatio: nisi testator caucrit de contrario. alij.

a ¶ Emancipatos. idẽ si essent in potestate.

b ¶ Scriptos. cũ alijs in potestate cõstitutis.

c ¶ Obmentes. idem esset si cum posset ex te stamẽto succedẽ erro re succesisset abintesta to vt. ff. cõ. col. do. l. filio emãcipato. circa pin.

d ¶ Non oportere. nõ nõ fieri collationem ita ut antiquo si testat° de cedit quis vt hic. ⁊ J. e. l. filia. ⁊ l. filiã. sed contra. ff. de inoffi. testa. l. si non mortis. secundo nã. vbi enim ex testamẽto fit colla. sola. ꝯ in pimo. loquit quando testatus decedit: in secũdo tamen mutat casuꝯ. quãdõ intestat°. Itẽ hoc iure veteri. Sequitur auc. ex testamento quam hic lege.

¶ Summa.

Ex testamẽto. In casibus in quibus olim erat facienda collatio inter succedentes abintestato: facienda ẽ etiam hodie si succedatur ex testamẽto nisi testator hoc prohibuerit. h.d. alex.

t ¶ Ex testamẽto. sub audi. ⁊ abintestato si nõ habes hic: vt b in cor. huius autentice.

I Imperator alex. a. deuterie.

Emãcipatos liberos testamento heredes scriptos ⁊ ex eo successionem obtinentes: a patre donata fratrib° cõferre nõ oportere: si pater vt hoc fiat suppremis iudicijs non cauit: manifesti iuris est.

¶ In auc. de trien. ⁊ semis. §. Illud quoq; collatione. iij.

LON. Q Ex testamento ⁊ abintestato cessat dotis ⁊ aliorum datorum collatio ita demũ si parens hoc designat expressim.

I dem. a. Primo.

Si pater intestatus decessit relictis duobus filijs ⁊ filia cui° noie dotẽ. pmiserat: portiones hẽditatis eque sunt: ⁊ dos nihilominus ita conferenda est: vt pro portionibus fratres eius a necessitate prestande eius liberentur.

I dem. a. Alexan.

Pactũ dotali instro cõprehensuꝯ: vt ꝓtenta dote q̃ in matrimonio collocabat: nullũ ad bona pina regressuꝯ hẽret: iuris auctoritate improbat: nec intestato patri succedẽ filia hac rõne prohibetur.

¶ Sane dotẽ quã accepit: fratribus q in ptãte mãserunt conferre debet.

I Mpa. Gor. a. mani.

Filie dotẽ in medũ ita demuꝯ ꝓferre cogant si vl abintestato succedant: vel cõtra tabulas petãt. Nec dubium est profecticiam seu aduenticiã dotem a patre datam vel constitutam fratribus qui in ptãte fuerunt conferendaꝯ esse.

Nis eteniꝯ qui in familia defuncti non sunt profecticiã tantummodo dotem post varias prudentiuꝯ opiniones conferri placuit.

I dem. a. alexan.

Dotis quidẽ petitio pseuerante mrimonio tibi nõ competebat. Quãtis enim eã intestato pie defuncto: fratri cõferre debueras: nõ tñ eo nomine aduersuꝯ maritũ tibi actio potuit esse: cũ eo min° in partem tibi delate successionis patris auferre potueris.

¶ In auc. de equalitate dotiuꝯ. §. illud quoq; collatione. vij.

LON. Q. Quod locuꝯ habet siue pars viri sit idonea: siue muliere possit imputari q̃re marito ad inopiã vergẽte ex lege iustiniani et constante matrimonio non exegerit dotem. Quod ei licet quum de nõ succedẽdo nõ valet: vt. ff. de pac. pactuꝯ. ⁊ l. fi. ⁊ de inoffi. testa. l. si qñ. §. i. ⁊ ꝑ suis ⁊ le. l. fi. Sꝯ qd si iurauit: tñ. fꝯ. Pd. tenet. tu dic ꝓtra. vt. ff. de le. ⁊ cõ. l. nõ dubiũ. ⁊ de nup. auc. qõ cis. Itẽ qd si cũ vxore mea faciã pactũ vt ex ea nati nõ succedãt: dicũt quidã vt pil. valere per. l. federici impatoris. l. imptalẽ. §. fi. tu dic ꝓtra: vt. ff. de trãs. l. trãsactione. Itẽ opponit cũ valet pactum vt pater filio non succedat vt. ff. si a parente ma. l. i. §. si vl parẽs. que est cõtra quare hic nõ: so. nõ ita debet patri filij hereditas: sicut patris filio: vt. ff. de inoffi. test. naꝯ ⁊ fi. vel dic pater per pactũ admitebat. s. si cõtracta fiducia emãciparet. sic ⁊ per cõtrarium pactum repellitur: vt insti. de le. ag. fuc. §. fi. vel verũ ibi non vi pacti repellitur: fꝯ q deliquit accipiẽdo preciuꝯ emãcipationis. vt argu. ff. de ope. lib. l. si quam.

o ¶ Cõferre. tã pfecticiaꝯ q̃ aduẽticiã suis: fꝯ emãcipatis pfecticiã tñ: vt. J. l. prima.

Filie dotẽ. Filia in potestate confert fratri suo in ptãte non solũ dotẽ pfecticiã sed etiã aduẽticiaꝯ. sed fratri qui nõ esset in ptãte nõ cõfert nisi profecticiam. h.d. alex.

p ¶ Ab intestato. sed qd si ꝑ parte testamentũ infirmetur? dic q̃ cessat collatio: ac si teneret in totum: vt. ff. de coll. do. l. pater filium.

q ¶ Vel ꝓtra. si hec est bona diuisio ergo non succedit ab intestato: q: succedit ꝑ cõtra tabu. sed contra. J. e. l. vt liberis. fꝯ dic de iure ciuili nõ succedit ab intestato: sed iure pretorio sic. Vel dic hic hoc solũ voluit diuidere siue nullo facto testõ ⁊ sic ꝑprie: siue aliquo facto sed annihilato per contra tabu. quod pro eodẽ est. sed in casu qui venit per cõtra tabu. nõ cõfert vt si cõmisso ab altero edicto institutus admittatur per cõtra tabu. ⁊ nihil habet plus q̃ iure institutiõis haberet: vt. ff. de col. do. si filia fuerit. ⁊ de contra tabu. filium. §. ⁊ hoc consequens.

r ¶ Aduenticiã. hoc quod de aduenticia dicit corrigitur. J. e. l. fi. prima autẽ pars huius legis corrigitur per auc. ex testamento.

s ¶ Non sunt. vt neponibus ex filia qui nec sui sunt nec emancipati. emcipati autem non cogunt. vt. J. e. l. si emancipatis. i. nñ. fm quosdam. ⁊ sic dictum hoc a compositoribus additũ est. Vel dic q̃ licꝯ alio modo ꝓferatur emãcipatis dos tamen confertur fm. Pd. tu dic fm Jo. ⁊ azo. hic loquit de emãcipatis: licꝯ inter se nõ ꝓferant. vt. d. l. si emãcipati.

Dotis. Dos data confertur cõstante matrimonio minus accipiendo de portione hereditatis. h.d. alex.

t ¶ Tibi. filie.

u ¶ Patris. subaudi bonorum.

x ¶ Potueris. sic ergo hec mulier totam dotẽ suo periculo retinebit: qõ tamen locuꝯ habet. s. q̃ suo periculo siue per viri ꝛc. ⁊ nota q̃ in legato in diẽ vel conditionali est secus: vt. ff. e. l. ij. §. illud.

¶ Autentica.

Quod locũ. Hec auc. limitat. l. dicentẽ q̃ filia imputat totam dotẽꝯ in portione sue hereditatis: ⁊ q̃ dos remanet exigẽda suo piculo vt habeat locum in duobus casibus. Primus quãdo maritus ẽ idone° ⁊ solue do tpe collatiõis faciende. Secũdus qñ nõ erat idoneus: tñ filie poterat imputari culpa q̃re dotẽ nõ exegit viro vergente ad inopiã si fuit in facultate mulieris exigere dotẽ. ⁊ hoc vsq; ibi. qõ ei licet. Ibi aũt ponit cãus in qbus fuit in sua ptãte exigẽ. pmus est si filia erit sui iuris ⁊ legitime etatis. Si aũt erat in ptãte pñs adhuc in tribus casibus exigere põt. pmus si pater ꝓsensit filie vt exigeret. Secũdus qñ nõ ꝓsensit tñ dos erat aduẽticia: puta data a matre nõ a pre. Tertius qñ dos erat data a patre ⁊ erat magna. naꝯ filia põt exigere etiã invito patre. ⁊ hoc fit loco summary. alex.

y ¶ Qõ locũ. hec auc. dicit in q̃tuor casibus locũ hẽre legẽ codicis. pmus qñ maritus est soluẽdo. Itẽ scõs si est nõ soluẽdo: fꝯ mulieri põt imputari quare nõ egit quũ potuit: q: sui iuris ⁊ etatis legitime. Tertius qñ nõ cõsentiente pre põt agere: vt q: dos a mre vel extraneo fuit data: vt ab auo materno ⁊ de eius bonis sine successione tractat. fꝯ forte imo hic exigit ꝓsensus. Quartus cũ dos est ampla. vel dic duo sunt casus. sed secũdus diuidit in q̃tuor.

z ¶ Idonea. als non: vt. ff. de col. dot. l. i. §. cum dos.

a ¶ Vergente. in corpore est. male inchoãte vti substantia sua.

b ¶ Justiniani. que est. ff. de iure do. l. vbi. ⁊. l. in rebus.

c ¶ Licet. scilicet exigere dotem. ⁊ dic quum: idest quando.

a ¶ Etatis.xxv.an.als in iudicio esse nõ potest:vt.ẗ.qui legi.p.l.ij.

b ¶ Mater.retēta eadē positione vergente ad inopiā viro:nā nec pfis ꝓsens exigit cum nõ sit ꝓfecticia.nec matris cū nõ sit in potestate.⁊ caue q: de successione matris agit.vt in cor.in prin.⁊ in fi.⁊.j.eo.vt liberis.

c ¶ Consentit agenti.sed quare ipse pater non agit:vt.j.de bo.que li.l.fi.§. vbi ait.que est ꝓtra.Sol.hic corrigit. Vel illa nõ negat filio agēdi potestatem lz cōcedat patri. Vel hic speciale vt possit agere filia fauore dotis. vt arg.ff.so.ma.l.i.

d ¶ His cessantibus.s.q: nec est soluendo:vel mulieri pōt culpa ascribi.

e ¶ Cū dos.hic ponit quartum casum.

f ¶ Magnā.magnaz vel paruaz intelligo fm qualitatem personaꝝ.arg.ff. de iure do. siue generaliter.

Et demū. Emācipatus conferre tenet ea tñ bona que habuit tpe mortis illius de cuius hēditate tractat ere alieno deducto.h.d.alex.

g ¶ Fuerūt.secus ait si extiterunt de bonis:vt q: cuicta:vt ff.de cuic.l. pater filie. vel q: pater idēq; filius ꝑ filia sua aliqua dederat in dotē: vt.ff. de colla.do.l.fi.in fi.

h ¶ Debent.cū oia quesita in vita patris ꝓferat vt hac.l.dz ōterabi es alienū cū nil videatur haberi nisi ere alieno deducto:vt.ff.de vb.sig.l. subsignati.§.i. Itē excipe castrense vel quasi:vt.j.e.filie.aliō in his q̄ post mortē patris q̄sita sunt:vt.j.eo.l.nec emācipati. Itē q̄ dicit debent.⁊ q̄ dicit fuerūt: dic re vel spe: vt.ff.eo dē.l.ij.§.si sub cōditione.⁊ §.ad quoq;.⁊.§.illud.ac.

Filiam. Filia q̄ succedit ex testō dotē nõ ꝓfert nisi testator expresserit.h.d.alex.

i ¶ Iuris est.iure isto:vt.ẗ.e.l.i.⁊.ff.fa.herc.pomponi philadelphus.⁊ .ẗ. cōmunia vtriusq; iudi.l.illud.circa prin.⁊.ff.de colla.do.l.ij.in pn.sz cōtra ff.e.ti.de col.do.l.in adoptionē.vbi etiam instituta cōfert. Solu. ibi erat in adoptionē data:⁊ sic nõ erat in ptāte naturalis patris a quo fuit istituta.hic erat in eius ptāte.Sed hoc nõ valet q: nõ est differēcia iter suā ⁊ emācipatā quo ad dotis collationē. Dic ergo q̄ ibi filia instituta expugnauit testū p cōtra tabu.pp fratrē pterītū cōmittētez edictū.⁊ plus hz nūc q̄ ex institutione:vt.ff.e.ti.l.ij. Vel ibi fuit instituta nõ a patre:sed ab extraneo.vnde hēditatē ⁊ dotē ꝓfert.⁊ nõ q̄ ius hui⁹.l.corrigit hodie p auc.ẗ.e.l.i.posita.ac.

Si soror. Si diuisio facta est:⁊ collatio per errorez vel per deceptionē fuit omissa:debet officio iudicis compelli ad conferendum ille qui cōferre tenebatur.h.d.alex.

h ¶ Diuisione.sine iudice facta:vt differat a sequenti in quo est idem.

i ¶ Partium allegationibus. Nõ iudicē debere iudicare fm allegata ⁊ ꝑbata vt hic.⁊.ff.de offi.pres.l.illicitas.§. veritas.

l ¶ Restitui.nā iperitia cohēdū iurisdictionis:idest iuris vbi fiat collatio sup quo iure iudex exercet iurisdictionē formā mutare nõ pōt:vt.ff.famul.hercis. l.si filia.in pn.⁊ de pac.l.tres fratres. Itē ex eo q̄ dicit iubebit. nõ officio iudicis quē compelli ad collationē directe vt hic ⁊.ff.de colla.do.l.i.in pn. sz Azo. Vel dic fm.H.nõ esse necessarium.nam cū denegent actiones hereditarie nõ ꝓferēti:vt.j.eo.l. posthumo. in fi.ideo large accipe: vt.ff.de dolo l.⁊ eleganter.in pn.vnde si nõ cōferat q̄ debet cōferre poterūt vēdicari que plus iusto sunt apud eā:sicut si nulla diuisio facta esset.

m ¶ Arbitro.q: ⁊ tunc res nõ diuise diuidunt: sed tamen soluit penā: quia cōtra sniam arbitri venit.⁊ sic est idē sed non p omnia idē:cum supiori casu in nullā incidit penā. Vel dic si dolus aduersarij iterfuit nõ cōmittit penam cū effectu:vt.ẗ.de arbi.l.arbitroꝝ.⁊.ff.de iudi.l.si ptor.⁊.ẗ. cōia vtriusq; iudi.l.iij.potes etiā dicere arbitrū.i.delegatū a iudice.nā ⁊ tūc res nõ diuise diuidunt.nõ tamen cōtra sniam fiet:vt.ff.fami.her.l.cū putarem.ac.

n ¶ Si emancipati.cessat.multomagis suus emācipato nõ cōfert vt hic innuit.sed cōtra.ẗ.e.l.filie.dic ergo q̄ emācipatis sui:⁊ emācipati inter se cōferūt ꝓfecticia tñ:vt.d.l.filie.⁊.ff.de cōiūgē.l.i.§.pe.sed aduēticia non vt hic. Vel q̄ ibi dicit de cōiūgē.s.emācipato nepoti cōferēduz intelligitur q̄ a suo patre nõ auo fuerat emācipatus. Vel dic nepoti emācipato cōferri ex persona sui patris q̄ remānsit in potestate auī:⁊ cui hic emācipatus filius tenebatur conferre. Item cessat collatio vbi filius cum extraneo insti tuitur:vt.ẗ.communia vtriusq; iu.l.fi.§.sin autem.

o ¶ Illum testamentū.quia tunc collatio nõ fieret:vt.ẗ.e.l.i.⁊ nota hac.l.q̄ nullo testamēto facto hz locū collatio.nā leges vetere non loquuntur de collatione faciēda nisi q̄ succedebat p cōtra tabulas.

p ¶ Iudicium.de vbi hēda collatōe. Vel de testamētū in scriptis iudicium.s.nūcupatū. nõ autē simplicēr accipias q̄ qōlibet iudicium impediat collationē.q: nõ codicillus:vt .j.e.l.filiam.

q ¶ Clementē.in casu etiaz abintestato veniēs non cōfert:vt.ff.de cōtra ta.filii.§.videamus. ⁊.§.⁊ hoc fit.⁊ vt.ẗ.e. filie ⁊.l.filiā.⁊ nota hac .l.quid oliz ⁊ hodie de collatōe teneat. emāpati ergo emancipatis nõ ꝓferunt emā ꝓfecticia fm azo.vt hac.l.primo rñ. Idē i bis q̄ sui nec emācipati sit q̄ ⁊ eadē rōne nõ cōferūt inter se:vt ex filia nepotes. Emancipati sua oia cōferūt:vt hac.l.§. fin autem.⁊.ẗ.e.l. ea de mū.⁊.j.e.nec emancipati. Sui autem emācipatis ꝓferūt.sz nõ oia:q̄ nõ aduēticia sz ꝓfecticia:vt.ẗ.eo.l.filie.§.nec dubū. Itē sui suis oia vt.d.l.filie.⁊ hoc de iure veteri.hodie idē in personis primo ponis s.emancipatis.nec obstat auc.que dicit esse sublatū ius emācipandi vt in auc.de here. abintesta.§.nullū. colla.⁊ q: illud ad succedēdū nõ quo ad cōferendū.nā ⁊ in alijs multis et hodie remanet vtic in suos ⁊ emācipatos:vt in expugnatione testamenti:vt insti. de exhere.libe.in prin.⁊.§.emācipati.⁊.§.nostra.⁊ quātuz ad acqisitionē cum emācipatus patri nõ querat:vt.ẗ.de inof.do.l.ij. Item quo ad vocationē in ius:vt.ẗ.de in ius vo.l.q in ptāte. Alij vt.H.etiā quo ad collationē dicūt nõ esse hodie dñiam inter suos ⁊ emancipatos p dictā auc. In suis vo ⁊ ceteris.i.in nepotibus ex filia ⁊ ceteris q̄ ꝓferre debēt:vt in auc.q̄ locū.⁊.j.e.vt liberis.verū ē q̄ aduēticia non ꝓferunt vt.j.e.l.fi. Itē hodie ex testō ⁊ ab inte.vt.ẗ.auc.ex testamēto.

Patre. Filia recipiēs legata siue in testō siue in codicill.si nulla ptē hēditatis petat dotē ꝓferre nõ tenet.h.d.hz vnū sensuz lic.hz alī sūmet p bar.⁊ minus recte dum dicē. Ea q̄ in vltia voluntate relinquunt in collatōez nõ veniūt.nā istud nõ dī hz.sz in.l.filie.⁊ in.l. filiā .j.e.alex. Vel sic. Clemēs ti.singulari nõ cōfert.h.d. Vel sic. Fila que vlī titulo ⁊ directo nõ succedit nõ tenet conferre.Saly.

r ¶ Verbis precarijs.idest fideicōmissi.

r ¶ Extero.i.iure cuiusdam extranei nõ vt heres vel bo. pos.vñ nõ neminē ꝓferre nisi in vniuersuz ius succedat:vt.j.e.filiā. In casu nisi vt filia capiat nõ tamē confert dotē:vtpote testator vnum filium reliquit alterū instituit filie legatū dedit.nunc expugnato testamento p cōtra ta.hz filia legatum ⁊ vt filia. sed si filia fuerit ex minima parte instituta:⁊ illa ꝓtenta noluit petere ꝓtra ta.nõ oneratur collatione:vt.ff. de col.do.l.si fuerit.⁊ est ratio:q: ex iudicio pfis habet.

Posthumo. Emancipatus ꝓfert nõ solū tā nato sz etiā posthumo postq̄ natus fuerit.⁊ nõ ꝓferenti denegāt actiones.h.d.alex.

s ¶ Bonoꝝ pos.vñ liberi. Itē ꝓstrue hāc litterā. Itē nõ q̄ nõ potest huic posthumo obijci q̄ nõ erat in reb⁹ humanis tpe mortis pris: cū p,nato habeat:vt.ff.de sta.ho.l.qui in vtero.sz si mortu⁹ nascit nõ nocet ar.ff.de vb.sig.l.qui mortui.porro afīq̄ nascat et non ꝓferur:hz in pos.cā vētris mittat:vt.ff.de col.bo.l.fi.⁊.ff.e.l.i.

t ¶ Futuri.s.in ptāte:vt insti.de tutelis.§.pe.

u ¶ Actiones.amplius ⁊ iudicis officio cogi pōt:vt.ẗ.e.l.fi soor.fm Jo.nam parum nocet denegari actiones cū nā habeat partem suam. Itē nõ denegari actionem nõ ꝓferenti:vt.ff.de col.bo.l.i.§.si cū tuis bus.⁊.j.l.proxima.in prin.⁊.l.filiam.

Ne licet. Qui tenetur conferre si partē hereditatis petat collationē offerre debet: alꝰ a petitione remouet. ⁊ peculiū pficiciū filio cōcessum nō cōfert: sed tanquā res cōis seu hereditaria diuidit. Castrensia ꝓ ⁊ legata non ꝓferuntur nec diuidūtur sed ꝑcipua fiūt. h.d.alex. a ¶ In sacris. idest vinculis patrie potestatis: vt. ē. de

Alie lz maneat in sacris: si dotez nō cōferat quam mortis tpe cōis patris habuit fratribus in eadē familia ꝓstitutis: actiōes hereditarias denegari nō ambigit. Unde cōsulte ac pro iuris rōe collationē fratribꝰ tuis: quos in patris cōis mortis tpe fuisse ptāte, ppōis: offers. Quia autez ffes tui durātes in familia patris peculiū: si hoc neq castrēse neq relictū eis docea tur: ꝓcipuū hfe non possint: sed in diuisionē paterne veniat hereditatis. Nec quicq mutet penes quē res et hoc proficiscentes in eadez causa durantes constitute reperiā tur: absoluti manifestiq iuris est.

Idem. aa. ⁊. cc, antistie.

Si donatione tibi post mortez pīs qsisti fundum: soror tua portionē eiꝰ vēdicare nō pōt. Nā si is filiefami. ꝓstitutꝰ tibi a pīe donatus ē: cū sorore pfi cōi succedēs: eū ꝑcipuū hfe ꝓtra iura postulas.

Idem. aa. ⁊. cc. Stratonice.

Si maritus quōdaz tuꝰ abintestato patri suo hēs extitit: cui ⁊ posthumus a te editus successit: actionem hereditariam amite filij vestri: quam habuit patris sui mortis tempore: dotem nō ꝓferenti denegare preses nō dubitabit.

Idem. aa. ⁊. cc. phill.

Nec emācipan post mortē cōis patris quesita ꝓferre cogūtur: sed hec retinentes: eius bona, p hereditaria diuidunt portione.

Idem. aa. ⁊. cc. Sacrati.

Aliā cū fratribus suis cohere dibus ab intestato patri succedētē: vltra relictū codicillis: non cōferētē dotē: iudicio familie ber ciscunde nil posse consequi sūma cum ratione placuit.

Imperator Leo eritrio. pre. pre.

Si liberis tā masculini qz feminini sexus: siue sui iuris vel in ptāte ꝓstitut: quocūq iure itestate successiōis. i. aut testō penit nō cōdito: vl si factū fuerit ⁊ ta. bonorum pos. petita: vl i officiosi q̄rela mota rescisso: equa lā ce pariq mō ꝓspici possit: hoc ēt eqtatis studio pīti legi credidim iferēdū. Ut i diuidēdis reb abintestato defūctoꝝ parētū tā dos qz afi nuptias donatio ꝓferatur: quā pī vel mf: au vl auia: p auus vel, pauia pīnus vel mfnus dederit vel, pmiserit p filio vl p filia: nepote vl nepte aut pronepote vl pnepte: nulla discretiōe iterce dēte vtq in ipsas spōsas p liberis suis memorati parētes donatiōez ꝓtulerit: an in ipsos spōsos eaꝝ: vt p eos eadē in spōsas donatio cele bret: vt in diuidēdis rebus abintestato parētis cui de hēditate agit: eadē dos vl afi nuptias dōatio ex substātia eiꝰ pfecta ꝓferat. ¶ Emācipatis videlz liberis vtriusq sexꝰ pro tenore precedentiū legū: ea que in ipsa emancipatiōe a parentibus suis (vt assolet fieri) ꝓsequuntur: vel post emancipationē ab eis dē parētib acqsierint: collaturis.

Imperator ana. constan. p. p.

Liberos qui per nostre legis auctoritatez: per oblationem precū ⁊ imperiale rescriptum sui iuris effecti fuerint: ad similitudinez casu qō dirit lex pe. Tertij dicūt q lex inferior illud in suis logt: ⁊ hec i emācipato. ideoq distingunt iter collata sub tpe emācipatōis tūc vel postea vt ꝓferāt vt hic: ⁊ alia que ante emancipationē vt illa non vt ibi. sed nec has leges habemus. Et nota q quedā noua inducit hec lex: qr cū p leges vetes digestorū emancipati nō cōferant adinuicē fm quosdam: nec sui suis cū nō habeant contra tab. nec sui emancipatis. Hodie par est omnium condi tio. itaq sui ⁊ emancipatis ⁊ suis: ⁊ nec emancipatis nec suis: ⁊ emancipati conferunt emancipatis fm. H. vt. ē. in hac. l. sed non fm azo. vt. ē. e. si emācipati. Item inducit fm nouum quod circa querelam diri in prin. huius. l. Tertio qr olim emancipatus omnia que habebat tempore mortis patris: debebat conferre. vt. ē. e. ea demuz. hodie per leonem non confert nisi dona ta a patre tempore emancipationis vel postea. sic ergo aliunde quesita non cōferret a contrario sensu legis. Hoc tamē dicere non placet: nec L. eo hoc vetat. vnde dic ⁊ quarto pro tenore precedentium legum. ē. e. l. ea demum. vt vndecūq quesita cōferantur. sed per auē. ex testamēto trū a patre data.

b ¶ Ab eisdem. secus si ab alijs.

Liberos. Quocunq modo liberi sui iuris efficiantur: ad collationē vt emancipati vocantur. h.d.alex.

c ¶ Liberos. Nō singularit. ll. nouas recipe interpretationē extensiuā passi ne p. ll. veteres. Rapha. d ¶ Legis. qua dicit de emancipatōe abfitis vt. j. de eman. li. Liubenus. e ¶ Ex antiquo. per simulatas venditio nes vel principis rescripto: vt listi. qui. mo. ius pa. po. sol. §. preterea.

Etiam merito. Nepotes ex filia qui succedunt auo paterno cum ma terteris ⁊ auunculis in illa portione in qua succederet mater si viueret excepta tertia parte que accrescit auunculis ⁊ materteris. Item nepotes ex filio vl filia q succedunt auie vna cuz patruis auunculis amitis ⁊ materteris cū dicta diuisiōe tertie partis: debent adinuicē conferre tam dotē q̄z dōa

f ¶ Placuit. vt. ē. e. l. a patre. ⁊. ē. fami. her. si qua fideicōmissum.

De liberis. Quando ab intestato succeditur: dos ⁊ donatio propter nuptias inter liberos cuiuscūq gradus ⁊ cuiuscūq sexus: tā existētes i potestate illius de cuius hereditate agit q̄ non existentes debet conferri si tractatur de successione illius qui dotē aut donationez ppte nuptias cōstituit. Donatio aūt facta filio emācipato ab emācipāte tpe emācipationis vel post: ꝓferr eo mō quo p iura veera conferebantur cetera bona emāciparorum. h.d.alex.

t ¶ Tā. modo seipm expōit.

u ¶ Petita. fit ergo itestate per cōtra ta. vt hic: ⁊ hoc quā ante aditā hereditatē ē exposita: vt. ff. de ꝓtra ta. illud. alꝰ teneret de iure ciuili: lz nō de eqtate ptoria: vt. ē. e. filie. q̄ est ꝓtra. nā ptor non facit desinere heredē nec ēē vt isti. ō bo. pos. §. quos aūt. vel dic vt in. d. l. filie. ⁊ sic nō q̄ septē modis fit qs itestat. quinq afi aditionē: ⁊ duobus post vt h ⁊ isti. de her. ab itest. l pīn. Itē q subijcit habere locū collationem quando querela agitur: dic q aliud erat iure veteri: vt. ff. ō col. do. pī filiū. ac.

x ¶ Discretione. i. distinctōe.

y ¶ In ipsos sponsos. dūmodo constet pp spōsas eas factas fm Io.

z ¶ Legū. s. legis ea demum ⁊. l. nec emancipati. ac.

a ¶ Cōsequuntur. vt habeāt in peculio: vt eadē que i suis seruetur distinctio: vt. ē. e. si donatione. quod non placet: vt arg. ff. ō codicillis. l. quidā referunt. §. esse eni debet. ⁊. ff. ō testa. l. viij. nā cū sui iuris sunt peculiū habē nō possunt: vt ē. de inof. test. l. fi. §. fi. Dic q̄ scdo collationē faciēdā p tenore precedentiū legū: puta si hoc dicat a donāte: vt. j. e. l. pe. i fi. ⁊. ff. de inof. test. l. si nō mortis in prin. ⁊. ē. de inof. testa. l. si qū. in fi. ⁊. l. quoniū nouella. fm Io. hoc nō placet: qr ille nō fūt ꝓcedētes sz iste: nisi dicas q alie veteres erāt q̄ dicebāt idē. ⁊ sz hoc dic leges veteres dirisse idē i dicto

l ¶ Nō pt. vt. j. co lec emācipati. m ¶ Cōstitute. imo idē ē i emācipat: vt. j. e. l. vt liberis in fi. Azo. n ¶ Postulas. imo sz ius vt. ē. fa. her. filie. q̄ ē ꝓtra So. b dōauit cōcedēdo i peculiū: ibi i eā ꝓferēs suprēmū iudiciū vlar cōneo. i. bōmerito. Si q̄ras q̄lit scit qñ dōat bōmerito: rñ. si pcessent merita: qbus nō iteruenientibus nō ēēt dōatio. nec ispecto si diuiti pater do vt cōneo: vt. ff. de castrē. pe. l. castrēse. ⁊. l. si forte in prin. legis. nec tz a prin. nec postea ꝓfirmat. i alijs sic vt b. ⁊. ē. de do. int vir. ⁊ vxo. l. dōatōes. Quā disti. faciūt qdā i emācipato. Sz quō cū pecu lia habē si possint vt. ff. ō iof. test. l. fi. dicā q̄ vt i. l. liberis. j. e. Itē ꝓtra. dicit do. l. si pat. vl dic vt mō solui. ⁊ facit. ff. de rei vē. l. ēptor in fi.

Imarius. Ius petēdi collationē trāsit ad hēdes: ⁊ nō ꝓferēti denegāt actōes p q̄s suā portōez hēditatis ꝓsequ posset. h.d.alex.

b ¶ Ab intestato. qd si p ꝓtra ta: rñ. idē: vt. ff. e. l. i. §. ibidē. ⁊. l. ptor. i. rñ.

c ¶ Amite. i. sororis mariti tui. ⁊ accipe. j. dotē nō ꝓferenti.

d ¶ Denegare. q. d. amita nō solū fratri suo: sed etiā heredi eius con tra tenet vt. ff. e. l. cum emancipati in prin.

Se emācipan. Quesita post mortem defuncti nō cōferūt. h.d. alex. fallit in casibus i qb fingit acqsitū afi mortē. vnꝰ est i. l. i. §. qb bonis. ff. e. Ali ē i eadē. l. i. §. si is q bōa. ⁊ istos pōit Angel h. Alii pōt hic i glo. Alex. q ¶ Nec emācipati. ne dū sui: vt. ē. e. l. si dōatōe in prin. ⁊ dic q̄sita quocūq mō puta legata etiā tūc relicta qñ erat potestate sub ꝓdi. que conditio extat post mortē patris: vt. ff. e. l. fore. ⁊. l. ij. §. ad quoq. secus in stipulatione: vt. ff. de ver. ob. si filius. ⁊ fact. ē. e. l. ea demū. ⁊. ff. e. l. i. §. si ab emācipato. ⁊. §. si ab ipso.

Iusm cum. Codicilli non impediunt collationē: ⁊ relicta i eis non veniūt cōferenda. h.d.alex. r ¶ Vltra. i. preter.

tionem propter nuptias datam ipsis patruis auunculis amitis ⁊ materteris ꝓ ipsos conferendā nepotibus aiu: ꝓ etiam dotem vel donationem propter nuptias datā patri vel matri dictorum neporum conferendaz per ipos nepotes dictis patruis. b. d. alex.

a ¶ Duximus. ⁊ J. cum decidimus in. §. talem.

b ¶ Nam si. hec est dubitatio. nam ⁊c.

c ¶ Qui. masculus.

d ¶ Nepotibus. subaudi relictis.

e ¶ Nepotibus. relictis subaudi.

f ¶ Huiusmodi. nepotes. si moritur femina non distinguitur relinquat ex filio nepotes an ex filia. nam vtrobiqz cuz diminutione admittitur. Si vero moritur masculus ⁊ relinquat nepotes ex filio eiusdez iuris sunt cuius ⁊ filius. si ex filia admituntur cum diminutione tertie partis: vt hic ⁊ insti. de heredita. que ab ite. §. vetustas.

g ¶ Materne. s. quādo femina decesserit.

h ¶ Materne. siue femine siue masculus decesserit.

i ¶ Constitutione. vt. J. de lege. si defunctus.

k ¶ Persona. de cuius hereditate agitur. ac.

l ¶ Filijs. qui sunt patrui ad nepotes.

m ¶ Nulla cōstitutio. ino videtur qꝫ sic vt. §. codez. ā maritus. sed certe ibi filius eius de cuius hereditate agitur ⁊ filia viuebant tempore mortis eius de cui⁹ hēditate agitur: ⁊ postea nat⁹ erat nepos ex filio. sed h natus fuit nepos ex filio: filio dico p̄mortuo viuo auo de cuius hēditate agit. Itē objicitur de illa. §. e. vt liberis. at illa loquit ō collatione facienda inter nepotes ac patruos ⁊ amitas auunculos ⁊ materteras.

n ¶ Huic. dico patruorum ⁊ similium conferre volentiū.

o ¶ Materterarum. subau. in personis.

o ¶ Dotem. mulieris. ac.

p ¶ Donationem. masculi.

q ¶ Patruis. ⁊ hoc quādo femina. ac.

r ¶ Auūcul. s. cū ocessit masculi⁹ vl femia auus vel auia.

s ¶ Amit'. ⁊ hoc quādo mortua est femina.

t ¶ Persona mortua. Quid dices in dote vel dōatione pp nup. quā dedit istis neptibus auus vel auia eoz de cuius hēditate agit: rñ. vt sibi inicē nepotes nō patruis vl auunculis vel materteris debeant cōferre: vt. ff. de cōiungē. cuz emāci. li. l. i. §. si sit. sed cū hodie ti. ille sit sblat⁹ dico ⁊ hoc correctū: scilicet vt debeāt cōferre patruis ⁊ ceteris. Si āt pater vel mater eorū dedisset dotem haberet locū quod dicitur. ff. e. filium emancipatū.

Ved dic qꝫ idem hic erit quod. §. diri. ⁊ in. l. filiuz. dicitur de patre an ꝓferat.

u ¶ Conferre. l. ista pro. M. facere videtur: qui dotem filie mortue existentibus liberis non esse patri restituendam dicebat. si enim restitueret quare liberis filie ex hac. l. necessitas iponeretur de collatione facienda: cū ad auuz qui post filiam decessit dos reuertat. Sed respondeo qꝫ hic erat filia emācipata vnde nō ad patrez sed ad suos hēdes transmittit petitionē dotis: vt. §. cetero:um qui emancipati ex antiquo iure sunt: sibi collationes facere iubemus cōpellu: ꝫm ea que super ceteris emācipatis statuta sūt.

¶ Opera. Justini. a. menne. p. p.

Illam merito dubitationē amputare duxim⁹: que sup collatione dot' vl aū nuptias dōationis inter certas psones sat' iā vētilata est.

¶ Nā si itestat⁹ qs defūct⁹ esset: filio vl filijs vl filia vl filiab⁹ relict': ⁊ ex mortua filia cuiuscūqz sex⁹ aut numeri nepotib⁹. vl si qua itestata defūcta esset filio qdē vl filijs similiter relictis. ex mortuo vo filio vl filia: itidez nepotib⁹ cuiuscūqz sex⁹. ¶ De mō qdez successiōis minime dubitabat' ꝫ palā erat qꝫ huiusmodi nepotes duas ptes pīne vl mīne portiōis tm̄ haberent: ⁊ tertiā ptē patruis suis vl auūculis vl amit' vl mīteris. p iā posita ꝓstitutione' ꝓcedentes. ¶ De collatione vo dot' vl aū nuptias donationis quā defuncta psona. p filio vl filia supstitib⁹ qdē: ⁊ p mortuo vl mortua filio vl filia dedisset mlta dubitatio orta est. ¶ Supstitib⁹ qdē filijs defuncte psone nō debē se dotem vl aū nuptias donationē. p se datā: a suo pte vl mīte ꝓferre filijs mortui frīs sui vel mortue sororis sue ꝓtendētib⁹: eo qꝫ nulla constitutio sup hmōi collatione posita est.

¶ Nepotib⁹ vo mortue psone nō tm̄ huic resistentib⁹: sed etiā asserēt⁹ qꝫ on⁹ collatiōis ꝓstitutione archadij ⁊ honorij (diuie memorie) sibi impositum in personis tm̄ modo suoz auunculoz nō etiā patruorū amitarum vl materterarū locum hte pōt. ¶ Talez igitur sōlem dubitationem amputantes ꝓcipim⁹ tam filios vel filias defuncte psone dotem⁹ vel ante nuptias donationem⁹ a parentibus suis sibi datam cōferre nepotibus vl neptib⁹ psone mortue: ꝗ eosdē nepotes vel nepties patruis⁹ suis aut auunculis': amit⁹ ⁊ materteris dotem ⁊ ante nuptias donationē patris sui vel matris sue quam. p eo vel. p ea psona mortua dedit: similiter cōferre⁹: vt commixtis huiusmodi collationibus cū bonis psone mortue: duas qdem ptes nepotes vel neptes habeant illius portionis que patri vel matri eorūz si superessent deferebatur: tertiā vo eiusdem portionis partem vna cū sibi competentibus portionibus: filij vl filie defuncte psone cuius de hereditate agitur capiant.

¶ In auc. de trien. ⁊ semis. §. neqz illo. collatione. iij.

LON. Q. De tertie portionis diminutio correctionem nouo iure capit: ad equalitatis iusticiam reducta in omnib⁹ talibus personis.

¶ Dem. a. menne. p. p.

Illud sine ratione a quibusdaz in dubietatem deductuz plena sanctione reuelamus: vt omnia q in quartam portionem ab intestato successionis computantur his qui ad actiōnem de inofficioso testamento vocantur: etiam si intestatus is decesserit ad cuius hfditatem veniunt omnimodo cohfdibus suis conferant. ¶ Quod taz in alijs ꝗz in his que occasione militie vni hfdum ex defuncti pecunis acquisite lucratur is qui militiam meruit: locū habebit vt lucrū quod tempore mortis defuncti ad eum peruenire poterat: non solū testō ꝓdito quarte parti ab intestato successionis computetur: sed ēt ab intestato ꝓferatur. ¶ Nec autē regula vt omnia que portiōi quarte cōputātur ēt ab itestato conferant: minime ecōtrario tenebit: vt possit quis dicē ēt illa que ꝓferunt omnimodo in quartā ptē ijs cōputari qui ad inofficiosi querelā vocātur. ea. n. tm̄modo ex his que cōferuntur memorate portiōi computabuntur: pro quibus spāliter legibus vt hoc fieret exp̄ssuz ē. ¶ Ad hec cum ante nuptias donatio vl dos a patre data vl matre vl alijs parentibus pro filio vel filia: nepote vel nepte: ceterisqz descendentibus conferatur: si vnus quidē vel vna liberorum ante nuptias tantū modo donationem vel dotem: nō etiam simplicem donationem accepit vl accepit: alter vo vel altera neqz dotem neqz donationē ante nuptias a parente suo suscepit vel susceperit sed simplicē tantummodo dōationem: ne ex eo iniustum aliquid oriatur; ea quidem persona que ante nuptias donationem

g ¶ Tertiaz. que tertie ⁊c. ⁊ sic lege auc. que tertie. que est l auc. de trien. ⁊ se. §. neqz illo. col. iij.

¶ Autentica.

p Q. De tertie. que auferebatur nepotibus: vt. §. e. l. in prin.

z ¶ Nouo iure. s. institutionum. vt militu. de here. ab intesta. §. Nna. fz. M. qd nō placet. qꝫ ibi adimit quantum portionē q deferebatur agnatis: vt J. de suis ⁊ le. here. l. fi. dic ergo nouo iure. s. auc. s. de trien ⁊ semisse.

Illud. Que condito testō in legitimā iputant' debēt in cōferri qī ab intestato succeditur non econtra. Illa que ab intestato conferuntur debent in legitimā imputari sato testamento: nisi hoc expriatur expresse cautum. ⁊ donatio simplex facta descendenti ab ascendente non cōfertur nisi fuerit expresse dictum: vel nisi frater vel soror potens collationē habēt dotem vel donationez pp nuptias quā illi inferre tenētur. b. d. alex.

a ¶ Plena sanctione. idest per hanc legem.

b ¶ Et omnia. s. data inter viuos. nam in relictis fallit hoc vt hic potest cuilibet. imputantur enizz. in quartaz non cōferunt: vt. §. de inofficiosi. testa. auc. nouissima.

c ¶ In alijs. scz dotis ⁊ dōatiōe propter nuptias. ⁊c.

d ¶ Et lucrū. pecuniz aūt p illa militia datz nō debebit conferri. ff. e. l. i. §. fz an vel quod que est cōtra. sed hoc solutio vl falsa. qꝫ fz hoc non esset speciale militēt iarijs quod lex vult vt. §. de inofficio. testa. l. i modo. §. fi. dic ergo qꝫ lucrum estimatur tempore mortis vt conferat vt hic. sed lucrū nō potest dici nisi ōducta cōtris estimatiōe quod qꝫ subijcit propter militē vt. ff. pro socio. l. mutuus. que quidem cōtrisestimatio nō confertur imo ꝓcipua ei adiudicat.

e ¶ Poterat. pecunia militiam empcam contempore mortis valet quinquagita. omnis militie est. xxx. quod superest lucrū est. l. xx. quos s. xx. conferet vt hic. sed aliud non vt in ꝓtatis

f ¶ Parti. illius partis que debetur ab intestato: vt. ff. de inofficio testa. l. papinia. §. si quis mortis. hodie vo habet trientem vel semissem sue patris fm numerum liberorū: vt in auc. de trien. ⁊ semis. §. i. colla. iij.

g ¶ Hec autem regula. duc ergo sūt regule. vna est. oia que in quarta cōputantur cōferūt. alia econtra. prima cōprobat Justini. sedz in probat. Quedā enī data cōferuntur q̄ in quartā minime ipuntur: vt donatio simplex q ꝓfert qñqz. cui⁹ exēpli. p̄bādi gratia subijcit ad hec. vl.

pons etiam euidentiorē ponere institiam. quoniam donatio aīi nuptiarum conferebatur tempore huius. l. vt. §. co. vt liberis. sed nō computabatur in quartam: vt. §. de in of. tes. quoniam nouella.

a Ab intestato. vel testō expugnato p̄ ꝓtra ta. vt. §. e. l. vt liberis.

b Ad hec. l. iurta hec.

c Impōsuerit. vt. §. de iof. testa. si qñ. §. ꝛ

vel dotē suscepit cōferre eā cogenda: illa vō que simplicē tātūmodo donationē meruit ad collationem eius minime coartāda. ¶ Si quid huiusmodi acciderit iubemus ad filiorum multitudinē eius qui aīi nuptias donationem vel dotē conferre cogit: etiā illā personā que nulla dōte vel aīi nuptias donatione data solā simplicē donationē a parētibus suis accepit cōferre eā: nec recusare collationē eo q̄ simplex donatio nō affert nisi hmōi legē dōatoris tpe donationis sue indulgētie imposuerit.

I Dem. a. Joāni p̄re. p̄re.

AT nemini decetero sup collatione dubietas oriat: necessarium duximus cōstituēdū quā iaz fauore liberorū fecimus hoc addere. vt res quas parētibus acqrendas esse prohibemus: nec collationi post obitū eorū inter liberos subiaceant: vt eni castrēse peculiū in cōmune cōferre in hereditate diuidēda ꝛ ex prisci iuris auctoritate minime cogebātur: ita ꝛ alias res que minime parētibus acquirūtur: proprias liberis manere cēsemus.

¶ De testamento militis. xxj.

I Dpera. an. a. floro. militi.

RAter tuus miles si te specialiter de bonis que in paganico hēbat heredē fecit: bona que in castris reliqt petere nō potes: etiā si is q̄ eorum hēs institutus est adire ea noluerit: sed ab intestato succedētes venīūt modo si in eius loco substitutus nō es. ꝛ liqdo pbat fratrē tuū castrēsia bona ad te ptinere voluisse: nā volūtas militis in expeditione occupati pro iure seruatur.

I dem. a. septimo.

pertinēt castrēsia ad heredē ab intestato veniētem vt hic: nisi pbet volūtas militis cōtraria. idem ecōtra. §. si vnū instituat in castrēsibus nō distinguo cō militonē vel aliū: ꝛ neminē in paganicis. potebūt eni ad heredē iure intestati vt hic. ꝛ J. l. pri. Si aūt vnū post tp̄s. §. istituat: interim habet locum causa intestati: vt. ff. e. l. miles ita. circa p̄n.

MIles si castrēsiū tūmō bono cōmilitonem suū istituit hēdē cetera bona vt itestati defuncti mater eius iure possidebit. ¶ Q; si ex traneum scripsit heredē: isq; adijt hereditatem: bona eius in te transferri nō iure desideras.

I dem. a. Vlpiciano.

QUāquā militū testamēta iuris vinculis nō subijciātur: cū pp simplicitatē militarem quō velint ꝛ quō possint ea facē ijs ꝓcedat: nī in valeriani quōdaz Centurionis testō istitutio ēt cōi iure accepit auctoritatē. Mā cū paterfa. filiā ex duab vncijs: vxorē ex vncia heredē scripserit: nec de residuis portiōibus qcq; significauerit in tres ptes diuisisse cū apparet hereditatē: vt duas habeat que sextātem accepit: tertiam que ex vncia est heres instituta.

I Dpera. Alex. Junio.

SI Ruphinus vir clarissimus tribunus latisclauis maior ānis lege diffinit: faciēs testm̄ te manumisit: iustā tibi libertatē cōpetisse scire debes. ¶ Q; si minor ānis ex lege ꝓstituit fuerit cū faceret testm̄: lege ipediēte nullā libertatē adeptus es: que in hac pte nec militibus q̄dē remissa est. ¶ Q; si idez testator cām manumittēdi te habuit que, pbabilis vino manumittēte ꝓcilio futura cēt. ꝛ q̄ p fideicōmissum data libertas a q̄libet minore ānis ei cuius cā, pbari potuit prestari dz: ex testamēto milit ciusmōi seruis iustā libertatē cōpetere ꝓsequens est.

I dem. a. Semozeno.

EX testamēto milit siue adhuc in militiā siue itra annū missus honeste decessit: hēditas ꝛ legata oibus qbus relicta sunt debentur: q̄ inter cetera que militibus ꝓcessa

MIles. Institutio facta in castrēsibus nō trahit ad se paganica. sed institutio simpliciter facta comprehendit oia. h. d. Saly.

n ¶ Cōmilitonem. vel alium quēlibet.

o ¶ Bona. s. paganica. ac.

p ¶ Possidebit. etiā si nihil probet fm Jo. sed cōtra. §. l. pri. in fi. vbi videt q̄ mr̄ probet. So. aliud cū qs instituit in paganicis q̄ tūc trahūtur castrensia quasi accessoria vt ibi. aut ecōtra ꝛ tunc nō trahunt: vt hic. at Jo. cōtra ꝛ intelligit ibi eo ipso probatum q̄ nō probatur contra.

q ¶ Extraneū. in paganicis ꝛ aliū in castrēsib: vt. §. dixi. secus si mīi in castrēsibus extraneum. Alij ecōtra. distinguūt eni vtrum cōmilitonez vel extraneū instituerit in castrensibus mīi.

r ¶ Desideras. tu mater.

OUāquam. Institutio heredū a milite facta: potius fz ius cōe q̄ militare interpretatur. h. d. Saly.

r ¶ Quāq̄. idest q̄uis.

s ¶ Non subiaciant. ex toto: subijciuntur mīi in quibusdaz q̄ñq; sicut ꝛ q̄libet paganus: vt J. e. l. pri. ꝛ. l. captatorias. ꝛ. ff. e. l. neq; eniz. §. i. in. ij. rū. ꝛ. §. si seruum. ꝛ. l. in fraudē. j. mīi. ꝛ. §. si quis ꝛ. §. fi. ac.

t ¶ Apparet. etiam iure communi vt dixi. ff. de here. insti. l. interduz. §. pater. ꝛ. l. si ita. §. i. ꝛ insti. de here. insti. §. heredis. ꝛ ar. ff. ad tre. marcell. in prin. ꝛ. §. i. Sed cōtra. ff. e. si miles vnuz. vbi intestatus quo ad cetera vī. fz dic videt si pbet ē testatorez voluisse.

t ¶ Que. scilicet filia.

SI ruphinus Priuil e giū militis nō tollit legē eius fauore inauctā ob imbecillitatē cōfilij. h. d. alex. Vel alr ꝛ sic. Et p cuius euidētia est p̄mittēdū q̄ minor annis xx. nō possit seruū manumittere: maior sic. Itē q̄ si minor manumittit ex iusta cā: sic dz mānumittē cū iudicis decreto. si hoc facit valet iter viuos. In vltia aūt voluntate qd iuris sit disponit ista lex. Et. h. d. Libertas data l testō a minore an. xx. lz maiore, xvij. etiā si miles fuerit nō aīi cōpetit seruo q̄z pbauerit q̄ testator iustā cām manumittēdi habuit. Saly.

u ¶ Si ruphinus. aīi positionē dic qd dē instituto q̄ manu. nō pos. §. eadē. ꝛ. l. lecta. dic q̄ innouant p. d. §. ꝛ p auc. ibi posita.

x ¶ Latisclauis. nomen est dignitatis. vel dic q̄ erat clauā de metallo quam proijciebat tribunus inter cōfortissimos hostes. ꝛ sic ceteri omnes fortē pugnabant ita q̄ clauam illam recupabant.

y ¶ Annis. s. xx. vt insti. qui manu. nō pos. §. eadem. ꝛ. J. de fideicō. li. l. mīc ꝛ. ꝛ. ff. de fideicom. li. l. ego. §. item si minor.

z ¶ Lege. s. eliascentia.

a ¶ Nec militib. vt. ff. de manu. te. l. ij. ꝛ. ff. e. l. si a milite. §. i.

b ¶ Data. i. relicta.

c ¶ Justā libertatē. etiā directā fm. P. sed dic fm Jo. q̄ mīi fideicōmissariā pōt relinquere: vt. d. l. si a milite. §. i. ꝛ facit. ff. de manu. vindi. l. si rogatus.

EX testamento. Ex testamēto militis qñ valet iure militari quilibet capere pōt nisi sit spāliter prohibitus. h. d. Valet autez iure militari qñ decessit in militia vel post infra annū vt hic in glo. alex.

d ¶ Militiam. ꝛ iure militari facto.

e ¶ Intra annū. hoc hēs. ff. e. l. testamēta eorū. ꝛ. l. qd dicit. ꝛ. l. qd cōstitutū. ꝛ dic vt. ff. ad. l. fal. l. ad veteranī. ꝛ. l. si miles.

a ¶ Honeste. secus si ignominiose remittatur vt predicte. ff. dicũt.
b ¶ Eos. s. milites. vel eos q testõ capiũt vt habet exẽplũ. ff. e. l. neq; eni. §. ũ. ⁊ l. miles ita. §. milit. ⁊. ff. de his q p nõ scrip. ha. l. ij. ⁊. s. ó hẽ. ⁊ ma. l. fi. ac.

IN testamento. Substitutio reciproca siue breuiloqua facta personis imparibus continet vulgares substitutiones trũ que poterãt fieri cuilibet eorũ. sed pupillarẽ substitutionẽ q̃ nõ poterat fieri nisi trũ alteri eorũ non ꝓtinet. nec etiã ꝓtinet substõnem militarẽ cuius illa potuisset fieri ex pulegio militũ cuilibet eorũ: q: in dubio ꝑsumit miles velle vti iure cõi ⁊ nõ pulegio. ⁊ hoc nisi alr de voluntate militis. pbetur. h. d. Alex.

c ¶ Institutis. s. equaliter.
d ¶ Cui. s. minori.
e ¶ Facere testrũ. qõ vt facere possit tria sunt necessaria. vt sit de liberis. Itẽ vt sit pupillus. Itẽ vt sit in ptãte: vt insti. de pu. sub. in pn. ⁊. ff. de vulg. ⁊ pupil. l. ij.
f ¶ Non potuit. q: alterũ predictorum trium defuit.
g ¶ Iisdem. scilicet vos inuicem substituo.
h ¶ Prudẽtum. vt. ff. ó vul. ⁊ pu. sub. l. iam hoc iure. §. fi si alterum.
i ¶ Constõnibus. vt. ff. de pupil. ⁊ vul. sub. l. ij. ⁊. l. q̃uis.
k ¶ Quo. s. casu.
k ¶ Substitui. s. in vulgarẽ.
l ¶ Militis. q ita substituit filiã pupillam ⁊ fratres quos instituerat.
m ¶ Extirit. ⁊ sic expirauit vulgaris substitutio.
n ¶ Institutus eras. o frater testantis.
o ¶ Inuicez. bis verbis vos inuicem substituo.
p ¶ Ex substitutiõe. s. pupillari que econtra in ꝑsona tua locum habere nõ posset vt insti. de pu. sub. §. extraneo. ac.
q ¶ Heredib⁹ extraneis. non solum suis ⁊ minoribus sed etiam extraneis ⁊ maioribus ⁊ directo vt hic. ⁊. ff. e. l. milites etiã. nisi mater eẽt in medio vt dices in fi. l. nam als nisi directo liceret nullum esset priuilegium militis: vt insti. de pu. sub. §. fi.
r ¶ Sed tibi. i. a te fratre. ac.
s ¶ Senserit. s. q̃ expresse voluit te admiti ex substitutione tacita pupillari. nã etiam in testamẽto militis tacita substitutio cõtra matrẽ nõ admittit: vt. J. de impu. ⁊ ali. sub. l. precibus. expresse aũt vult per hec verba. si lucius decesserit sempronius heres esto: vt. ff. e. miles ita. §. i. in pn. ⁊. l. in fraudẽ. §. pen. Itẽ si tacite vt vos inuicẽ substituo: si hoc modo probet voluisse p aliqua extrinseca: vt in hac. l. que quodãmodo sũt expresse: vt. ff. de vul. sub. l. lucius. Sz in quo erit pulegium militis cum voluntatis relinqtur questio: cuz ⁊ pluratus hoc faciat: vt. ff. eo. iam hoc iure. ⁊. ff. ad treb. l. scevola: trũ. hic alique p sumptiones erant cõtra eum. Alij dicunt q̃ probatur eo ipso q̃ cõtrariũ nõ probatur. Sed tu dices cum hoc nõ probat nullum habet miles pulegiuz. sed hoc pbato habet: quia est directa substitutio nisi mater eẽt in medio. Sz si fuisset priuat⁹ testator. hoc pbato q̃ ita sensit eẽt trũ fideicõmissaria. ⁊ hec est vera. Sed pi. dixit q̃ hic erat fideicõmissaria. ⁊ pro eo. J. de ipu. ⁊ ali. sub. l. precibus. ⁊. ff. de vul. sub. l. cẽturio. Sed certe ibi erat mater in medio: contra quã eius fauore nõ valet iure directo. ⁊ ita erat in nostro casu. ⁊ fm hoc nullum est pulegium q: mater est in medio. Item satis habet lex q̃ vsq; ad pubertatem valuit iure directo. Item quero infra quantum tẽpus valet hec substitutio fratri facta:

Ex his. Verba enunciatiua principaliter propter aliud ⁊ non propter se missa nõ inducunt dispositionem in testamento pagani. sed in testamẽto militis sic concurrẽte fauore libertatis nisi pbet error. h. d. Alex.

t ¶ Liberto. qui seruus erat.
u ¶ Lego. s. decem.
x ¶ Non potes. nec legatũ: vt. J. de lega. seruus. ⁊ de necess. hẽ. insti. l. ij. ⁊ sic nota q̃ hmõi denũciatio nõ valet. sed ar. ꝓtra. ff. de pac. l. tale in pn. Item videtur q̃ lz legatum nõ valet q̃ trũ valeat libertas: vt. ff. de ma. te. diuus. sed ibi fuit substitutus cum libertate. vnde licz deficiat conditio substitutionis non tamen debet deficere libertas.

y ¶ Error. e. q: credebat eũ seruũ eẽ ⁊ ob hoc notauit eũ liberũ q̃ volebat esse eũ liberũ: vt. s. de iur. ⁊ fac. ign. l. cum testrũ.
z ¶ Habuit. qõ ꝑsumit: vt. ff. e. lucius. §. i. ⁊ in auẽ. vt lib. de cuius. §. fi quis autem. ⁊ arg. in auẽ. vt li. ma. ⁊ aute. §. i. colla. viij.

sunt: libere arbitriũ qb⁹ velint relinquẽdi supmis iudicijs suis ꝓcessiuz est: nisi lex spãliter eos⁹ phibuerit.

¶ Item. a. Valenti.

IN testõ qdem eius qui nõ miles fuit: si duobus hẽdibus instituis[c]: altero cui[d] potuit vsq; ad tps pubertatis parẽs facere[e] testamẽtũ: altero cui postea q̃z hẽs extirit substituere non potuit: inuicem substituo ijsdez[g] verbis facta esset: in eũ solũ casum eã locũ habere ex sentẽtijs prudẽtum[h] virorũ ⁊ cõstitutiõibus[i] diuoꝝ parẽtum meorum placet: quo[k] vtriq; pari rõne potuit substitui[l]. ¶ Sed cum ex testamento militis[l] cõtrouersiaz esse proponas defuncta paruula ei[o] filia postea q̃z heres extirit[m] patri: cum qua simul equis partibus hẽs institutus[n] eras: substitutione inuicem[o] facta: ⁊ mater qdem intestate filie sibi successionem defendat: tu aũt ex[p] substitutione ad te pinere cõtendas. iuris quidem ratio manifesta est licere militibus proprio priuilegio etiam heredibus[q] extraneis postq̃z heredes extiterint mortuis substituere: sed[r] tibi probãduz est an ita frater tuus senserit[s].

¶ Item. a. fortunato.

EX his verbis. fortunato liberto[t] meo do lego[u]. vẽdicare tibi libertatẽ nõ[x] potes si pagani testrũ proponat. At eni cũ testatorẽ militẽ fuisse, pponas: si nõ error[e] ducet libertũ te credidit: sz dãde libertatis animũ habuit[a]: libertatẽ eqdem directã cõpetere tibi. sed ⁊ legati vendicationem habere te prerogatiua priuilegij militaris prestat.

¶ Item. a. Gordi. a. etrinio mil.

CERti iuris est militẽ ad tps etiã heredẽ instituere posse[a].

¶ Item. a. Valerio.

SICut certi iuris est militem qui scit se filiũ habere alios q̃z scripsit heredes: tacite eũ exheredare intelligi[b]. ita si ignorãs se filiũ habẽ alios scribat hẽdes: nõ obesse filio adẽptã hereditatem[c]: sed minime[c] valente testamento si[d] sit in potestate eum ad successionem venire[e] in dubijs non habetur.

¶ Item. a. phi. a. ⁊ phil. c. insti. mi.

SI cũ in vtero haberet filia inscio patre milite ab eo ꝓterita sit: vel cuz in rebus humanis eã nõ esse falso rumore plato pater putauit: nullã ei[o] in testamẽto fecit mẽtionẽ[f]: silẽtiuz hmõi exheredatiõis notam nequaq̃z infligit[g]. ¶ Is aũt miles q testõ filiã suaz appellauit: ei q̃z legatuz[h] dedit: nõ instituendo eã heredem exheredauit[i].

¶ Item. aa. ⁊. cc. Emil. mil.

CAptatorias[k] institutiones etiaz in militis testamento nulli[l] esse momenti manifestum est[l].

¶ Item. aa. ⁊. cc. domicie.

IN testamẽto militis[a] legem falcidiam ⁊ in legatis[b] ⁊ in fideicõmissis[c] ⁊ in libertatibus[d] ⁊ in ceteris[e] quando scilicet diuersiuz: q: miles videtur exheredasse. sed a pretorio etiam non valet ipso iure vt insti. de exhere. libe. in pn.

d ¶ Si sit. s. filius. Quid aũt in emãcipato: trũ. valet sed rumpẽ potẽstra ta. vt. J. de libe. prete. l. fi. §. sancimus.
e ¶ Venire. ab intestato nõ per querelam cum ipso iure sit nullus testamẽtum nisi in casu quando voluit quẽlibet nasciturum esse exheredatum vt. ff. e. l. qui iure. ac.

SI cum in vtero. Posthumus vel iam natus a milite ignorante preterit[a] ab intestato ei succedit: eo sciẽte habet pro exheredato ⁊ scia eius probatur si de eo fecit mẽtionẽ in testamẽto. h. d. Saly.

f ¶ Mentionẽ. ⁊ sic ꝓteriuit vt insti. de here. que ab intes. §. cadez bo.
g ¶ Infligit. vt. s. l. proxima.
h ¶ Legatum. presumitur enim q̃ sciuit se filiam habere vt instu. de exhere. lib. §. sed feminini.
i ¶ Exheredauit. in testamẽto. secus est in puato: q: si ei relqt legatum nõ videt eã exhẽdasse. vñ illud iputat in quartã. ⁊ agit ad supplementum si qd deest: vt. s. de inof. te. l. oimodo. ⁊. l. scimus. Itẽ hodie ꝓtra nisi dicas militis pulegiũ. nã semp est inserẽda cã ingratitudinis.

CAptatorias. Captatoria institutio nõ valet etiã in militari testamento. h. d. Saly. k ¶ Captatorias. captatoria dr institutio cuius cõditio cõfert ad secretũ aliene voluntatis: puta instituo te si nicius voluerit. vel ille fit heres quẽ ticius voluerit. vt fis hẽs si me instituisti: vt. ff. de here. insti. l. captatorias. ⁊. l. ille aũt. ⁊. l. ẽt illa. Itẽ secus si vicat instituo te si scias capitolium ascẽderit: q: expssa nocẽt: nõ expssa nõ nocẽt: vt. ff. de pdi. ⁊ denõnũ. Itẽ libertas valet lz fit captatoria: vt. ff. de fideicõ. lib. l. fideicommissaria.
l ¶ Manifestum est. vt. ff. de lega. i. l. captatorie. ac.

IN testamento. Legata ⁊ fideicõmissa a milite relicta nõ deducantur si vires patrimonij non excedunt. sed si excedunt diminuuntur quatenus excedunt. h. d. Alex.

CErti iuris. Miles potẽ decedẽ p parte temporis testatus ⁊ pro pte tpis intestatus hoc dicit Saly.

a ¶ Posse. vt. ff. eo. in fraudẽ. §. miles. ⁊. l. de hab. ⁊. l. miles ita. in pn. ⁊. §. i. secus in priuato: vt. ff. de here. milit. l. hereditas.

SICut certi. Pretiriio militis facta de filio quẽ se ter habere pro exheredatẽ habet fauore militis ⁊ validitate sui testamẽti: secus si filium se habere ignorat: quia nũc nõ erat nullum sicut nõ pagani. ꝑsumit aliquẽ uisse eo ipso q̃ filii nominãs ei legauerit. hoc dicit cũ. l. se. Alex.

b ¶ Intelligi. vt illiz exhẽ. li. §. fz si in expditione. ⁊. ff. de bo. lib. patronus testamẽto ipe. ⁊. l. paulus. §. fi.
c ¶ Merecitatẽ. pone hec lex allegari q̃ bõitas largissima nõ adhibet large extẽdi debẽt q̃ fendat nõ pietatem. nam videos q̃ testamẽta militum nõ subjacent iuri vinculis: vt. l. q̃ q̃ ad. trũ nõ dz offendi puta vt hic q̃ vult q̃ filiũ excedat pti. ar. l. nõ e. ⁊ rẽnũ⁹. ff. de inof. tes.
c ¶ Minime. s. ipo iure vt. ff. e. milites. §. miles ⁊ ar. ff. de lib. ⁊ post. acius. in pn. Et ficdm iuris est in milite ⁊ pato quando ignorat. sed

Ordinis. Miles qui iure militari facto testat. Sed secus in veterano. vt. ff. a. ⁊ in legatis. vt. J. ad. l. fal. l. in testamento militis. ⁊. l. ita. ⁊. ff. e. si certarum in. ⁊ ad. l. Pe. de commissis generalibus ⁊ ad contra in. e. l. §. militis. sed dic dicit ba. hec locum tribellianũ in testamẽto militis quo ad alia remedia si quo ad quartam.

d ¶ Possitur. a legatarius nam a creditoribus eius vltra potest vt. ff. de iure delib. l. ij. §. i.

e ¶ Dons. nec eni vltra q̃ ad eum peruenit. vt. ff. de vulg. et pup. l. quid ergo. ⁊ ad. l. fi. in ratione. §. quod vulgo. in tabulis. ⁊. ff. si quis quis per. l. fal. §. in quibusdã. ⁊ ad. sc. l. §. pe. hoc autez bode verum. ot ñ fecerit testamentum. ⁊ ab testatore insolidũ vt in auẽtico de her. ⁊ fal. §. fi. et non fecerit. col. l.

¶ Militibus. Militari testamento licet militi dare non tamen militare capitaneis militare nisi ad exercitia: ⁊ in testamẽtis militaribus in pagano. h. d. Alex.

f ¶ Centurionibus. quia non fecerunt centum milites.

g ¶ Tribune. que sunt militiæ part. ff. de re militari.

h ¶ Permittitur. ⁊ i. il. ibi. ⁊ permissiuz sit ornatus vel indice. vt. ff. de legi. ij. fi quis. in pn. ⁊ de minoribus. ⁊ filio exheredato. ⁊ de do. inter vi. vo. l. cum hic sta. h. d. miles.

i ¶ Iure fatis. l. posito non fecerit testamentum.

k ¶ Ita. hoc plane obtinetur in paganis in castrensibus dicit Iudex. sed contra. ff. de vulg. ⁊ pup. l. l. vbi dicitur. filiam cognati. qõ commutatur per. l. ij. ⁊ ad. v. ⁊ post admittuntur tam in castrensibus. Et vt plene videas distinguimus vt nũc non licẽt ei testari: ⁊ propter militare: et nũc si de castrensibus potest si bona ⁊ ad. vt. ff. de leg. iij. l. si quis non potest vt hic. ⁊. ff. e. l. ex mil. h. d. Alex.

¶ Militare. In testamento militis eliminatis. h. d. Alex.

¶ Filius. Liberis. nam in filijs militis. l. fiat.

¶ Milites. Milites in expeditione vt testari valeant quo voluit ⁊ quo dispo vel pulnere cum gladio. h. d. alex.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

r ¶ Creditris. scilicet iure militari facto secus si iure communi: vt .J. eo. l. penul. Item secus in veterano. vt. ff. ad. l. fal. l. ad veterani.
d ¶ In legatis. vt. J. ad. l. fal. l. in testamento. ⁊. ff. ad le. fal. l. si post. ⁊. l. si miles. ⁊. l. fina. ⁊. ff. e. si certarum in fi. ac.
e ¶ In fideicommissis. generalibus ⁊ specialibus vt. ff. ad trebel. l. i. §. poſed contra in. e. l. §. in filij. sed ibi dicit habere locum trebellianũ in testamento milit' quo ad alia remedia si quo ad quartam.
d ¶ Postlatur. a legatarijs. nam a creditoribus etiam vltra poteſt peti vt .J. de iure delib. l. fina. §. i.
e ¶ Potes. nec eni vltra ꝗ ad eum peruenit tenetur vt hic ⁊ .ff. eo. si eo. §. quid ergo. ⁊ ad. l. fal. in ratione. §. quod vulgo in tabulis. ⁊. ff. si cui plusquaꝫ per. l. fal. l. §. in quibusdã. ⁊ ad trebel. l. i. §. pe. hoc autem hodie verum est si fecerit inuentarium alꝫ tenetur insolidũ vt in autentico de her. ⁊ fal. §. si eo non fecerit. col. i.

Q Z militibus. Reseruatio testamenti facta militi damnato de crimine capitalenon cõdãnat nisi ad castrensia. ⁊ abintestato succedit fiscus in paganicis. b. d. alex.

f ¶ Centurionibus. qa sunt pedites centum militibus.
g ¶ Militare. que sunt militi: vt patet. ff. de re militari per totum.
h ¶ Permittitur. ⁊ i illis ꝗ hoc eis permissuꝫ sit a principe vel iudice. vt ff. de leg. i. §. si quis. in prin. §. i. ⁊ de minoribus. si quis filio exheredato §. arrium. ⁊ de do. inter vir. ⁊ vxo. l. cum hic stat. §. si miles.
i ¶ Intestatis. i. posito q non fecerit testamentum.
k ¶ A fisco. hoc plane intelligitur in paganicis. in castrensibus dicit Ja. idem. sed contra eum est. ff. de vetera. ⁊ mi. suc. l. i. vbi dicitur q succedũt cognati. qd determinatur per. l. ij. eodẽ titu. vsqꝫ ad. v. gradum. ⁊ post admittitur fiscus etiam in castrensibus. Et vt plene videas distingue an propter cõmune delictũ se dimittat vt tũc non liceat ei testari: vt dicta. l. ff. de vetera. ⁊ mi. suc. l. Aliꝫ propter militare: et tũc si de fide rupta non liceat. si alꝫ scilicet de lenore de castrensibus poteſt si hoc est ei concessum a iudice qui eum condemnat: vt. ff. de leg. iij. l. si quis in prin. §. miles. de non castrensi non poteſt vt hic. ⁊. ff. e. l. ex militari. si autem decessit intestatus dic vt. §. dixi.

§ Ja fratre. In testamento militis non requiritur solẽnitas iuris cõmunis. b. d. Alex.
l ¶ Filios. .s. fratris. nam in filijs militis seruatur quod dicitur. §. eodem. l. sicut.

¶ Milites. Milites in expeditione degentes priuilegium habent vt testari valeant quõ volunt ⁊ quõ possunt. ⁊ ideo qõ in vagina vel clypeo vel pulnere cum gladio scripserint habetur pro testamento solemni. b. d. alex.

m ¶ Degentes. in tentorio.
n ¶ Meritum. i. vtrum meruerint esse heredes aut non.
o ¶ Libertas. i. vtrũ sit seruus an liber. p ¶ Sub ipso tẽpore. si hoc legitimis phationib' oñdatur. .s. duobus testib' ꝫ nõ rogatis: vt. ff. e. luci'. Cũ aũt nõ occupat tanta necessitate ⁊ ẽ in castris exigit cõuocatio ⁊ rogatio. vt volũtatẽ audiant duo testes: vt. ff. e. l. diu'. ⁊ insti. eo. §. ij. si ãt sit i domo sua exigit solẽnitas cõij vt isti. e. §. i. ⁊ .J. e. l. pe.

§ Scriniarios. Notarij ⁊ apparitores militũ ñ gaudẽt priuilegio militari ꝫ i officia militũ ꝗscripti sũt ale.
q ¶ Scriniarios. .i. notarios siue tabelliones. ⁊ est vulgare romanorum.
r ¶ Nullatẽus. imo videt: vt ff. e. l. fi. ⁊ de bo. poſ. ex te. mili. l. i. q̃ sũt ꝗtra. So. distigue vtrũ sunt i loco hostili vt tũc hẽat priuilegiũ militum vt ibi. an nõ vt h. vel dic q ibi loqt de his q iurauerãt se nõ cuitaturos mortẽ reipu. causa.

N Eq̃ quidã putaret. Miles ñ militãs ñ gaudet priuilegio milit'. b. d. alex.
s ¶ Componẽ. .s. suuꝫ testũ.
t ¶ Beneficiũ. nõ. vt. ff. eo. l. diuus. ⁊ isti. e. §. illis. ⁊ .J. qb' nõ ob. lon. tem. p. l. sancimus ⁊. §. de testi. mili. l. fi.

Licet. Pupillus licꝫ sit tribun' seu capitãe' militũ nõ ꝑt testari. b. d. alex.
u ¶ Pupillis. militib'. sic ⁊ ff. de excu. tu. sed ⁊ milites. §. iã aũt. ac. Et fac ꝑ regib' q cõsueuerũt filios suos ipuberes facere milites. cy.
x ¶ Propter priuilegia. i. qꝫ miles ⁊ tribunus.
y ¶ Hoc fieri. idest pupillus creari tribunũ. vel dic verius creatum posse testari.
z ¶ Qui testamenta. Qui testantur iure speciali. .s. dicit. nũc q iure cõmuni.

Q Ũãquam. Habẽs cũ alio bõa cõia nõ ꝑ bibet de ꝑte sua testari. b. d. alex. Vt fic. Societas vel coio icedens vel ex cõuẽtione ꝓcedens nõ ipedit ius testandi. b. d. Saly.
a ¶ Vellet. vt. §. ꝑ socio. l. si societat'. ⁊. ff. ꝑ socio. l. cũ duo b'. §. idẽ rñ. si societatẽ ⁊ c. q̃ si eni ñ haberet ꝓpriũ videbat ñ posse testari. ⁊ eadẽ ẽ cã dubitationis in primo rñso.

§ Vis qui. Lꝫ testator se ipꝫ interficiat: testũ eius nõ irritat si tꝑe quo testat' ẽ erat sane mẽtis: nisi se interfecerit metu future pene alicuius ꝗlicti per cũ cõmissi. b. d. alex.
b ¶ Rabie. idẽ si pudore eris alieni: vt. ff. de iure fi. l. si quis in fraudẽ. §. i. in priori. rñ. c ¶ Probationibus. quod pbatur eo ipso q ꝗtrariũ nõ pbat: vt. ff. de bonis eorũ qui mor. si. consci. l. fi. ⁊ sic .J. ti. i. l. oium. §. ne post. vt dic erant ꝑsumptões in ꝗtrariũ. Et ẽ hic annectenda distinctio si mortꝫ sibi conscuit metu criminis: cuius accusatio poterat institui post mortem: vt ff. de accu. l. ex indiciorũ. publicãda sunt bona. Si aũt metu alterius criminis qõ esset publicũ ⁊ capitale. siquidẽ anteq̃ i eo deꝑhẽderet vel his aduersus eũ cõtestaret nõ publicarent. aliogn sic si cõscientia cris fecit. Si aũt erat crimẽ extraordinariũ puta furtũ vel iniuriam nõ publicãtur siue añ siue post mortẽ sibi cõsciuit: vt. ff. de bo. e. q mo. sibi cõsci. l. fi. ⁊ ad idẽ .J. de bo. e. l. i. ⁊ .ff. ꝗ mutus. te. l. si qs ex. §. pinde. ⁊ in. §. se. ⁊ de do. iter vir. ⁊ vxo. cũ hic. §. si qs maritus. ⁊ .J. si re' vel accu. mo. l. defunctis. ⁊. ff. de redhibiti. l. houẽ. §. mortis.
d ¶ Accite. i. qa seipsum occiderit. e ¶ Conuelli. i. remoueri.
f ¶ Ratã. .s. taliter testantis. g ¶ Eius. .s. criminosi.

§ Enim. Senectus aut corporis ifirmitas factionẽ testamẽti ñ ipediunt

cõmissis cessare exploratiuris est.
¶ Sane si quid vltra vires patrimonij postulatur: competenti defensione tueri te potes.
¶ Mpera. val. ⁊ gal. aa. Claudie.

Et militibus nostris centurionibus quoq̃ ob flagitium militare dãnatis: non aliarum q̃ castrensium rerum testamenta facere permittitur: ⁊ intestatis iure, ꝑprio succeditur a fisco.
¶ Mp. dio. ⁊ max. aa. hẽdi. max.

Si a fratre suo militãte mater vestra scripta heres successionem eius sibi quesiuit: quãuis testamenti scriptura non continet iuris obseruationẽ: hãc hereditatẽ ffez testatoris: vel eius filios abintestato euincere non posse iure cõstitit.
¶ Mpe. constan. a. ad populum.

Milites in expeditione degentes: si vxores aut filios aut amicos aut ꝓmilitones suos postremo cuiuslibet generis homies amplecti voluerit supme volũtatis affectu: quõ possint ac velint testentur: nec vxoꝫ aut filioꝫ suorũ (quũ volũtatẽ pĩis reportauerit) meritum aut libertas dignitasue queratur.
¶ Proide ficut iuris rõnibus licuit ac semp licebit: si qd in vagina aut clypeo lris sanguie suo rutilãtib' ãnotauerit: aut in puluẽ iscripserit gladio: sub ipso' tẽpore quo in ꝑlio vite sortẽ derelinquũt: huiusmõi volũtatẽ stabilẽ esse oportet.
¶ Mpera. ana. a. Murio. pre. pre.

Scriniarios vel appitores qui virorũ magnificorũ mgforũ militũ missionibus vel actionibus obtemperant: ⁊ si noia eorũ matriculis militaribus referri videantur: nullatenus in vltimis a se cõficiendis volũtatibus iuris militaris habere facultatẽ decernim'.
¶ Mpera. iusti. a. menne. pre. pre.

Neq̃ quidã putauerit in omni tẽpore licere militib' testamenta quõ voluerit ꝓponere: sancim' bis solis q in expeditiõib' occupati sũt: memoratũ indulgeri circa vltimas volũtates ꝗficiẽdas bũficiũ.
¶ Idem. a. Joanni pre. pre.

Licet antiquis legib' permitteretur pupillis: si tribunatum numeꝫ mereant: vltimũ elogiũ cõficere posse. attũ indignuꝫ nostris tẽpo:ibus esse vr: eũ q stabilẽ mẽtẽ nõduꝫ adeptus ẽ ꝓpꝫ priuilegia militũ sapiẽtũ boium iura pertractare: ⁊ in tenera etate ex tali lnia parẽtibus forte suis vel alijs propinqs nocere propriã substanriã extraneis reliquẽdo: ideoq̃ hoc fieri nullo modo concedimus.

¶ Qui testamenta facere possũt. vel non. .xxij.

¶ Mpera. gordia. a. peculiano.

Quãquã oiuꝫ bonoꝫ socer tu'. itẽq̃ frater ei' socij fuerint: tamen nõ eo min' idẽ ff ei' cũ fati mun' ꝑplẽt: testamẽto suo potuit sibi heredẽ istituere quẽ vellet.
¶ Itẽ nõ iccirco minus is testamẽti factionẽ hꝫ q' idiuisam successionẽ cuꝫ sorore sua dicatur habuisse.
¶ Mpera. dio. ⁊ maxi. aa. maroi ⁊ potentie.

Si is q te cũ vxore tua heredẽ scripsit: qũ testũ ordinauit sane mẽtis fuit: nec postea alicui' sceleris ꝓscientia obstrict': sed aut ipaciens doloris aut aliqua furoris rabie' ꝓstrict' se ꝑpitẽ dederit: eius q̃ innocentia ligdis, pbationibus' ꝓmendari põt a te: accite' mortis obtẽtu postremũ ei' iudiciũ ꝓuelli' non dꝫ.
¶ Q si future pene metu volũtaria morte suppliciũ ãfuenit ratã' voluntatẽ ei' ꝓseruari leges verant.
¶ dez. aa. ⁊. cc. licinio.

Senium quidez etatis vl egritudinem corporis sinceritatẽ mentis tenentibus testamenti factionem certum est non auferre'.
¶ Filiũ' aũt q in ꝑtãte ẽ testamentum facere non posse' indubitari iuris est.
¶ dez. aa. ⁊. cc. radoni.

Si frater patruelis' tuus ante xiiij. annum etatis sue decessit: memoratũ indulgeri circa vltimas volũtates ꝗficiẽdas bũficiũ'.
¶ Idem. a. Joanni pre. pre.

Licet antiquis legib' permitteretur pupillis: si tribunatum numeꝫ mereant: vltimũ elogiũ cõficere posse. attũ indignuꝫ nostris tẽpo:ibus esse vr: eũ q stabilẽ mẽtẽ nõduꝫ adeptus ẽ ꝓpꝫ priuilegia militũ sapiẽtũ boium iura pertractare: ⁊ in tenera etate ex tali lnia parẽtibus forte suis vel alijs propinqs nocere propriã substanriã extraneis reliquẽdo: ideoq̃ hoc fieri nullo modo concedimus.

¶ Qui testamenta facere possũt. vel non. .xxij.

¶ Mpera. gordia. a. peculiano.

Quãquã oiuꝫ bonoꝫ socer tu'. itẽq̃ frater ei' socij fuerint: tamen nõ eo min' idẽ ff ei' cũ fati mun' ꝑplẽt: testamẽto suo potuit sibi heredẽ istituere quẽ vellet.
¶ Itẽ nõ iccirco minus is testamẽti factionẽ hꝫ q' idiuisam successionẽ cuꝫ sorore sua dicatur habuisse.
¶ Mpera. dio. ⁊ maxi. aa. maroi ⁊ potentie.

Si is q te cũ vxore tua heredẽ scripsit: qũ testũ ordinauit sane mẽtis fuit: nec postea alicui' sceleris ꝓscientia obstrict': sed aut ipaciens doloris aut aliqua furoris rabie' ꝓstrict' se ꝑpitẽ dederit: eius q̃ innocentia ligdis, pbationibus' ꝓmendari põt a te: accite' mortis obtẽtu postremũ ei' iudiciũ ꝓuelli' non dꝫ.
¶ Q si future pene metu volũtaria morte suppliciũ ãfuenit ratã' voluntatẽ ei' ꝓseruari leges verant.
¶ dez. aa. ⁊. cc. licinio.

Senium quidez etatis vl egritudinem corporis sinceritatẽ mentis tenentibus testamenti factionem certum est non auferre'.
¶ Filiũ' aũt q in ꝑtãte ẽ testamentum facere non posse' indubitari iuris est.
¶ dez. aa. ⁊. cc. radoni.

Si frater patruelis' tuus ante xiiij. annum etatis sue decess-

in homine sane mentis: sed patria potestas bene impedit. h. d. alex.

a ¶ Non auferre. nam quia non erat sanus inferebatur ergo insanus. ergo furiosus. sed non valet: vt. ff. de transac. l. sanum. ⁊ ff. e. l. ij.

b ¶ Filium. als lex als. §.

c ¶ Non posse. etiã cum voluntate patris vt insti. e. in prin. ⁊ ff. e. q in potestate. sz dõare põt cã mortis pmittẽte pie vt. ff. de dona. cã mor. l. tã is. §. filiusfamil. ⁊ ff. de dona. l. filiꝰ. §. pe. Sz q̃ ẽ rõ: respõdeo q: testi factio ẽ publici iuris: sz dõatio p̃uati vt ff. e. l. ij. Sed dic q̃ institutio si dz pẽdẽ ex alieno arbitrio: vt. ff. de hẽ. insti. l. illa institutõ. ac.

Si frater patruelis. Pupillus nõ pt testari sz ille q excessit pupillarez etatẽ põt sz malitia ñ supplet. vl sz nõdũ sit etatꝭ viginti quinq; ãnorum. h. d. sz gl. ⁊ docto. alex.

d ¶ Patruel. quis sit habes insti. de grad. co. §. quarto. ac.

e ¶ Testamẽtũ. sz de cõ fec.

f ¶ Nõ potuit. nec ẽt cũ tutore qui tuto: dz: tur vt viuo nõ vt ei mortuo consulat.

g ¶ Iudicio. sic ergo pupillꝰ nõ testat vt B. ⁊ insti. e. §. ij. ⁊. ff. ti. i. l. fi ⁊ J. qñ. puo. nõ ẽ ne. l. ij. ⁊ de legitim. here. sciant.

h ¶ Et atẽ. s. xiiij. an.

i ¶ Egressus. vel pridie ante vt. ff. e. l. qua etate.

k ¶ Vestigia. s. etatẽ. xxv. an. vt. ff. de mino. l. i. vel nõdum potens erat cõire. ac.

Eunuchis Inhabilitas ad generãdũ nõ inhabilitat ad testãdũ. h. d. sal.

l ¶ Dium. erat aũt dubitatio ex eo q̃ testes fuit necessarij i testõ. sz eunuchꝰ ñ hz testes sz alꝭ hincinde accipit nomẽ testis.

Si quis imperatorẽ. Qui imperatorẽ sibi fecit hẽdẽ nõ pbiꝰ. alũ sibi instituẽ ⁊ iperatorẽ vocaꝭ. h. d. sali.

m ¶ Scribẽdi. ⁊ ita iure priuati vnꝭ princeps: vt J. ti. i. l. ex imperfecto. ⁊. l. oiuz. circa fi. ⁊. l. nõ dubiuz. ⁊. §. d le. ⁊ cõ. l. digna ⁊ J. ad. l. fal. l. iij. ⁊ J. l. proxi. ⁊. ff. de leg. ij. l. ex imperfecto. ac.

Quum heredes Imperator ⁊ augusta i testamẽti factiõe passiua ⁊ actiua vtũt iure cõtinõ mutari ⁊ mutare heredes pñt. h. d. saly.

n ¶ Habeãt. quo ad testamẽti solẽnitatẽ vt. §. l. pr. ⁊ sic ñ ẽ cõtra. ff. de le. ij. l. qõ pincipi.

o ¶ Epistolis. vt J. d fideicõ. l. ⁊ in epistola.

p ¶ Licear. idẽ i papa. sz Jo.

Hac coniuntissima. Ceci vtroq; lumine ex accideñti vl a natura pũt suas vltimas volũtates p nũcupationẽ pdere: suaris tñ solẽnitatibus in hac lege comprehensis. h. d. alex.

q ¶ Per nũcupationẽ. i. p testamentũ nuncupatiuũ sine solẽnitate: nõ tamẽ sine scriptura vt insti. e. §. cecus. sed quare dicit hic nũcupatiuũ cũ tamẽ habeat similitudinẽ cũ scripto: rñ. q̃ testator nõ signat neq; subscribit: nec nomẽ hẽdis scribit qõ in eo esset necesse: vt J. ti. i. l. iubemus. Item testes debent omnia scire que in hoc continentur. ibi non oportet: vt hac. l. ⁊ J. titu. i. l. hac cõsultissima. ac.

r ¶ Edocẽt. s. ceci. qõ ẽ hic speciale als secus: vt J. ti. i. l. in testamẽtis. qõ est

sit: cũ facere testamentũ nõ potuit nihil ex eiꝰ postremo recte postulatur iudicioꝰ. ¶ Nã si hãc etatemꝰ egressusꝰ: licz vigoris nõdũ emersissent vestigiaꝰ tuũ ordiaut solẽniter iudiciũ: B euellẽ frustra conarz.

Idem. a. cõstan. a. ad rufinũ. p. p.

Eunuchis liceat facẽ testamẽtum: componere postremas ereplo oiumꝰ volũtates. cõscribẽ codicillos salua testamẽtoꝝ obseruãtia. Idem. a. ad Volu. p. p.

Si quis imperator forte beredẽ istituerit: habeat mutandi iudicij facultatẽ: ⁊ quẽcũq; voluerit fm leges in testõ suo beredẽ scribendi. Idem. val. ⁊ val. ⁊ grac. aaa. maximo.

Quum heredes instituuntur imperator seu augusta: ms cõe cũ ceteris habeãt. ¶ Qõ ⁊ i codicillis vl fideicommissarijs eplis iure scriptꝭ obseruãdũ erit. ¶ Et sicuti pscis legibꝰ cautũ ẽ iperatori q̃q; ⁊ auguste testm̃ facẽ liceat ⁊ mutare. Idem. insti. a. demosthe. p. p.

Hac cõsultissima lege iubemꝰ vt carentes oculis seu morbo: vitiõe vl ita nati p nũcupationẽ sue cõdãt moderamina volũtatis presentibꝰ. vij testibꝰ: quos alijs q̃q; testamẽtis iteresse iuris est: ẽt tabulario pñte: vt cũctis ibidẽ collectis: primũ ad se omnes cõuocatos vt sine scriptis testẽtur edoceant. deinde exprimãt nomina specialiter heredũ ⁊ dignitates singuloꝝ ⁊ iditia: ne sola nominũ pme moratio qcq; ambiguitatꝭ pariat. ⁊ ex quãta pte vl ex quot vncijs in successiõez admitti debeant. Et q̃ vnũquẽq; legatariũ seu fideicommissariũ asseq velint. oia deniq; palã edicãt q̃ vltimaꝝ capit dispositionũ series lege pcessa. Quibꝰ oibus ex ordie peroratꝭ vno eodẽq; loco ⁊ tpe: sz ⁊ tabularij mãu pscriptis sub obtẽtu septẽ (vt dictũ ẽ) testiũ: ⁊ eorũdẽ testũ manu subscriptis: debic psignatis tã ab eisdẽ testibus q̃q; a tabulario: plenũ obtinebit robur testãtis arbitriũ. ¶ Que in eũdẽ modũ erũt obseruãda q̃q; nõ hẽdes instituere sz legata solũ ⁊ fideicõmissa: ⁊ in sũma que in codicillis habẽtur congrua duxerint ordinãda. ¶ Atꝭ cũ hũana fragilitas mortis precipue cogitatione

turbata: miꝰ memoriaꝰ possit res plures cõseq: patebit eisꝰ liñia volũtatez suaz siue in testamẽti vl codicilli tenore cõpositã: cui velit scri bẽdã credẽ: vt in eodẽ postea cõuocans testibꝰ ⁊ tabulario: re etiã (vt dictũ ẽ) patefacta: cutus cã cõuocati sũt: etiam chartula pmetur quã suspectã testatoꝝ recitabit tabularius simul ⁊ testibus: vt vbi tenor eoꝝ cunctis innotuerit: elogiũ ipse suuz pfiteatur agnoscere: ⁊ ex animi sui q̃ lecta sũt disposuisse sentẽtia: ⁊ in fine subscriptio sequat testiũ: nec nõ oiuz signacula tã testiũ put dictũ ẽ q̃q; tabularij. Sz q: tabularioꝝ copia nõ in oibꝰ locis datur querẽtibus: iubemꝰ vbi tabularius reperiri nõ possit octauũꝰ adhiberi testẽ: vt qõ tabulario p supdicto mõ pmisimꝰ: p octauũ testẽ effectũ capiat: libera ptãte cõcedẽda voluntates suas in pdictũ modũ ordinantibus chartulã ita subscriptã. Ita deniq; psignatã vt añ late forme declarant cui velit ex testibꝰ custodiẽdã mandare. ¶ Sic fieri nãq; pfidimꝰ vt nõ recipiat se tñ i ceecis testãdi licẽtia: sz ne locũ qdẽ vllaz reliquat isidijs tot oculis spectata tot isinuata sensibus: tot insup in turo locata manibus.

Idem. a. insti. a. iulia. p. p.

Furiosum in suis iudicijs vltimum condere elogium posse: sz ab antiquis dubitabat: tamen ⁊ retro principibꝰ ⁊ nobis placuit. ¶ Hũc autem hoc ocidendũ est quod simili modo antiquos animos mouit. si cepto testamento furor eum inuasit. Sãcimus itaq; tale testamẽtũ hominis q in ipso actu testamẽti aduersa valitudine tẽtus ẽ proꝰ nihilo esse. ¶ Si vo voluerit in dilucidis interuallis aliqõ condere testamentum vel vltimã voluntatẽ censemus: si ⁊ oia alia accesserint que in huiusmõi actibus legitima obseruatio sequitur.

Idem. a. inl. pre. pre.

Discretis muto ⁊ surdo quia non semp huiusmodi vitia sibi cõcurrũt: sancimꝰ si qs vtroq; morbo simꝭ laborat: idest vt neq;

u ¶ Instituẽ. q: sz nõ vult facẽ testm̃. Rapho.

u ¶ Codicill. sicq̃ in codicillis hoc casu erigit viij. testes qõ ẽ spãle. vl dic nõ referri ad oia pdicta sz ad alia pter hẽdũ testiũ. ⁊ sic iussiuit qnq; vt J. de codicillis. l. fi. §. in oi. hec vera.

x ¶ Est cũ. hic vsus nihil adãt nisi B q̃ ceecus sub obtẽtu testiũ nõ hz necesse facẽ scribi sz ad dixerit. §. potest igit ⁊ alio tpe pt scribi ⁊ nõ legi ⁊ subscribi.

y ¶ Memoria. vt i anti. de trie. ⁊ se. §. illis col. xj.

z ¶ Eis. s. ceecis.

a ¶ Credere. i. cõcedere puta primus.

b ¶ Sz q: octauũ. q̃ tabularij cõpar. t. i. nũro viij. testiũ q̃ hic exigit. sic i auẽ. de fide iitru. §. oz. colla. vij. ⁊ ff. e. domici. Idẽ i alijs testis vl loco vniꝰ cõparet ⁊ sic sufficiãt. vi. testes ⁊ tabellio: idẽ vbi exigunt qnq; vel duo. sed bel. ptra: q: nõ pbat p talez scripturã sz pbet p testes iter quos fit tabellio. ⁊ sic erit hoc casu spãle.

c ¶ Testãdi. nam ⁊ alij possunt pdicto mõ testari. sz nõ hiit necesse.

d ¶ Oculis. sz ceecis nõ viderit.

e ¶ Spectata. neutrã ter ponunt hec nõia ⁊ sũt pfalsi nũcri. ⁊ regũt a verbo relinquat.

f ¶ Sensibus. hominibus habẽtibus sensiz.

g ¶ Mãibus. Et sic nõ q̃ mutꝰ deceptõ fuisset qõ ab oculis spectat pluribus. Vy.

Furiosum. Furiosus habẽs dilucida interualla pẽt i illis interuallis cõdẽ testm̃ dũmõ añquã furor sup uenerit cepit testari ⁊ ñ mierit. sz si añq; pleuit supuẽiat furor: qõ añ testũ ẽ p nihilo habẽt. ñ cessante furore ñ potest cõplẽ sz habebit nectẽ de nouo icipe. h. d. alex.

b ¶ Pro nihilo. nihil enim videt facere qui pte indiuidui facit vt hic ⁊. ff. de arbi. l. qualez. §. sz si de pluribus. ⁊. l. qõ tamen. circa pin.

Discretis Surdus ⁊ mutus a

nã testari nõ pt. Si vo ex accideñti pt dũmõ scribẽ sciat ⁊ manu sua scripserit volũtatẽ suã. Ille vo q mutus nõ est sed tñ surdus a nã vl ex accidenti põt idũticte testari: ẽt si nesciat scribẽ: si suã mẽtionẽ verbis exprimere põt. Mutus aũt qui surdus nõ ẽ testari nõ pt nisi scribẽ sciat ⁊ manu sua scripserit. h. d. alex.

i ¶ Discretis. i. separatis.

verius. vel hic corrigit. ⁊ facit. ff. ñ adopti. ẽt eeꝰ. tñ pla vera.

g ¶ Et idicia. hoc vbi pp solũ nomẽ põt oriri ãbiguitas. qd cuiz si gallopssuz istituat q̃ nusq̃ iuẽit nisi B. q̃ti dicat ñ sũt necessaria idicia. ad.

t ¶ Palã. qd sit palã: dic vt. ff. e. l. hẽdes in pin. t ¶ Et ordie. nõ ex ordie. ⁊ sic istitutio dz pcedẽ legata vt ex ordie suprioꝰ patz. Rapha.

u ¶ Instituẽ. q: sz nõ vult facẽ testm̃. Rapho.

u ¶ Codicill. sicq̃ in codicillis hoc casu erigit viij. testes qõ ẽ spãle. vl dic nõ referri ad oia pdicta sz ad alia pter hẽdũ testiũ. ⁊ sic iussiuit qnq; vt J. de codicillis. l. fi. §. in oi. hec vera.

x ¶ Est cũ. hic vsus nihil adãt nisi B q̃ ceecus sub obtẽtu testiũ nõ hz necesse facẽ scribi sz ad dixerit. §. potest igit ⁊ alio tpe pt scribi ⁊ nõ legi ⁊ subscribi.

y ¶ Memoria. vt i anti. de trie. ⁊ se. §. illis col. xj.

z ¶ Eis. s. ceecis.

a ¶ Credere. i. cõcedere puta primus.

b ¶ Sz q: octauũ. q̃ tabularij cõpar. t. i. nũro viij. testiũ q̃ hic exigit. sic i auẽ. de fide iitru. §. oz. colla. vij. ⁊ ff. e. domici. Idẽ i alijs testis vl loco vniꝰ cõparet ⁊ sic sufficiãt. vi. testes ⁊ tabellio: idẽ vbi exigunt qnq; vel duo. sed bel. ptra: q: nõ pbat p talez scripturã sz pbet p testes iter quos fit tabellio. ⁊ sic erit hoc casu spãle.

c ¶ Testãdi. nam ⁊ alij possunt pdicto mõ testari. sz nõ hiit necesse.

d ¶ Oculis. sz ceecis nõ viderit.

e ¶ Spectata. neutrã ter ponunt hec nõia ⁊ sũt pfalsi nũcri. ⁊ regũt a verbo relinquat.

f ¶ Sensibus. hominibus habẽtibus sensiz.

g ¶ Mãibus. Et sic nõ q̃ mutꝰ deceptõ fuisset qõ ab oculis spectat pluribus. Vy.

Furiosum. Furiosus habẽs dilucida interualla pẽt i illis interuallis cõdẽ testm̃ dũmõ añquã furor sup uenerit cepit testari ⁊ ñ mierit. sz si añq; pleuit supuẽiat furor: qõ añ testũ ẽ p nihilo habẽt. ñ cessante furore ñ potest cõplẽ sz habebit nectẽ de nouo icipe. h. d. alex.

b ¶ Pro nihilo. nihil enim videt facere qui pte indiuidui facit vt hic ⁊. ff. de arbi. l. qualez. §. sz si de pluribus. ⁊. l. qõ tamen. circa pin.

Discretis Surdus ⁊ mutus a

nã testari nõ pt. Si vo ex accideñti pt dũmõ scribẽ sciat ⁊ manu sua scripserit volũtatẽ suã. Ille vo q mutus nõ est sed tñ surdus a nã vl ex accidenti põt idũticte testari: ẽt si nesciat scribẽ: si suã mẽtionẽ verbis exprimere põt. Mutus aũt qui surdus nõ ẽ testari nõ pt nisi scribẽ sciat ⁊ manu sua scripserit. h. d. alex.

i ¶ Discretis. i. separatis.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

andire nec loqui possit: ⁊ hoc ex ipsa natura[b] habeat: nec testamẽtuz facere nec codicillos: nec fideicõmissuz relinquere: nec mortis causa donationez celebrare cõcedatur: nec libertatez siue vindicta siue alio modo imponere: cidẽ legi taz masculos q̃ feminas obedire iperantes. ¶ Vbi aũt ⁊ in huiusmodi vitijs non naturalis: siue masculo siue femie accidit calamitas: sed morbus postea supueniẽs ⁊ vocẽ abstulit[d] ⁊ aures conclusit. si ponam[g] huiusmodi personã litteras sciẽtẽ oia q̃ prioꝛi iterdixim[g] hoc ei sua manu cõscribẽti pmittimus[e]. ¶ Sinaũt infoꝛtuniũ discretũ ẽ qõ ita raro cõtigit: ⁊ surdis lz naturalr huiusmõi sensus variat[g] est: tũ oia facẽ ⁊ in testamẽtis ⁊ in codicillis ⁊ in mortꝭ cã dõationib[g] ⁊ in libtatib[g] ⁊ in alijs oib[g] pmittim[g] ¶ Si.n. vox articlata ei a nã[t] ꝓcessa ẽ: nihil ꝓhibet eũ oia q̃ voluerit facere: q: scim[g] quos dã iuris pitos ⁊ hoc subtili[g] cogitasse[a]: ⁊ nulluz[b] eẽ exposuisse q̃ penit[g] nõ exaudiat si qs supꝛa cerebꝛũ illi[g] loquat fm q̃ iubentio celso placuit. ¶ Jn eo ãt cui morb[g] postea supueniẽs auditũ tñmõ abstulit: nec dubitari ꝑt qn possit oia sine aliquo obstaculo facere. ¶ Siz ꝗo aures qdẽ aptẽ sint ⁊ vocẽ recipiẽtes: ligua ãt eius penit[g] ꝓpedita: lz a veterib[g] auctorib[g] sepi[g] de hoc variatũ est: attũ si hũc pitũ[a] lfaꝛ esse ꝓponam[g]: nihil ꝓhibet eũ scribentẽ hec oia facere siue naturalr siue p iteruentũ morbi huiusmodi ifoꝛtuniũ ei accessit: nullo discrimie[i] nec in[m] masculis nec in feminis in omni ista ꝓstitutione obseruando.

I Dem.a. Joanni.pre.pre.

NEmo ex lege quam nuper ꝓmulgauimus[n] in reb[g] q̃ parentib[g] aegri nõ pũt existimet aliquid eẽ inouãdũ: ⁊ pmissũ fuisse filijsfa. cuiuscũq̃ grad[g] vl serus testamẽta facẽ: siue sine pãis cõsensu bona possideãt fz nostre legis distictionẽ: siue cũ eoꝝ volũtate: nllo eteni mõ hoc ei pmittim[g] fz antiq[p] lex poia ꝓseruef q̃ filijsfa. nisi in casibus certis[g] testamẽta facere nullo mõ cõcedit: ⁊ nisi in his ꝓsonis[r] q̃ huiusmodi facultatem[s] habere iã cõcesse sunt[t].

I Dem.a. Joãni.

OMnes oino quibus quasi castrensia peculia hẽre ex legibus[u] cõcessũ est: hẽant licẽtiã in ea tñmõ vltimas volũtates cõdere fm nfe cõstitutiõis[x] tenoꝛem: q̃ talibus testamẽtis de inofficiosi querela imunitatem prestauit[x].

¶ De testamẽtis[y], ⁊ quẽadmodũ testamenta ordinantur. .xxiij.

I Mpera.adria.a.Catonio.

TEstes serui an liberi fuerit nõ oportet i hac cã tractare: cũ eo tpe quo testamẽtũ signabatur[z]: oiuz[b] ꝓsensu liberoꝝ loco habiti sũt: nec qsquã eis vsqz adhuc[c] status cõtrouersiã mouit.

I Mpera.alex.a.expedito.

PUblicati[a] semel testamẽti fides cuius ipsa materia[b] in q̃ ꝓmuz a testatoꝛe scriptũ relictum fuit: casu q̃ ꝓbat[d] iter cidit: nihilominus valet[e].

I Dem.a. anticonio.

HEꝛ impfecto testõ nec ipatoꝛẽ hereditatez vendicare posse sepe cõstitutũ[f] est. lz.n. lex[g] imperij solẽnib[g] iuris iperatoꝛez soluerit: nihil tamẽ tã ꝓpriuz imperij est q̃ legibus viuere[b].

I Mpera.gordi.a.rufino.

SI in noie vl pnoie seu cognomine vl agnomie testatoꝛ erraueꝛit: nec tñ de q̃ senserit icertuz sit: erroꝛ hmõi nihil officit veritati.

I Mpera.val.gal.aa.lucillo.

NEc ꝓfessio[a] nec ꝓsseueratio nuncupatiuuz filios q̃ non sũt

[a] ¶ Cecurrunt. lz videatur stariz velle dicere quando sunt vitia separata. preuiru tamen duos casus quando sunt coniuncta.
[b] ¶ Natura. i. ab origine vel a natuitate. nam quilibet homo de natura habet vt audiat ⁊ loquatur.
[c] ¶ Libertatem. contra. ff. qui ⁊ a qui. l. i. sed ibi erat separatum.
[d] ¶ Abstulit. s. morb[g].
[e] ¶ Permittim[g]. sed l superiori casu nullo tẽpore potuit dicere: fz p alii pũt scribere si hoc a principe iperet vt .ff. co. l. si mutus. loquuntur aũt de co muto ⁊ surdo qui prorsus nõ audiũt nec loquuntur. alia eni facere oia possunt vt in ti. §. item mutus.
[f] ¶ Si natura. idest ab origine.
[g] ¶ Cogitasse. subaudi ⁊ exposuisse.
[h] ¶ Nullum. s. surduz.
[i] ¶ Cui pẽit[g]. s. cui vox articulata fuit concessa. sed videtur surdũ nullo modo posse testari: vt. ff. vnde cog. l. octaui. §. fratris. rũdeo illud fratus vetus fz qõ nõ poterat testari nisi iperaret a principe: vt. ff. e. l. si mutus. Vel loquuntur hic de surdo ⁊ muto a natuitate: vel ex accidenti si ignorabat litteras.
[k] ¶ Pertũ. non ergo als sumpto arg. a contrario sensu: vt arg. ff. ꝏ of. eius cui man. est iurisd. l. i. §. non aliter. ac.
[l] ¶ Discrimine. i. differentia.
[m] ¶ In masculis. nisi i minoribus: vt insti. de testamento mil. §. quinimo surdus. Jtẽ dic hic eos qui nõ possũt facẽ testamentum. ⁊ nõ. insti. e. §. item.
[n] NEmo ex lege. Filiusfamilias si potest testari vel codicillari in aduentijs: fz castrensibus vel quasi bene potest. b. d. cũ. l. superni. aler.
[o] ¶ Promulgauim[g] vt. ã. de col. l. ii. vel dic. vt. j. de bo. que li. l. fin. §. his autem fa.
[p] ¶ Permittim[g]. s. vt posse facere testamẽtũ in aduentijs.
[q] ¶ Iunqua lex. multe sunt leges antique q̃ hoc dicũt: vt. ff. de donacasu mor. ãã is. §. i. ⁊ ff. e. l. vi. ⁊. ã. c. senium. in fi. ⁊ insti. e. in prin.
[r] ¶ Cens. castrensi vel quasi vt. j. proxi.
[s] ¶ Personis. instituendis.
[t] ¶ Sunt. q. d. nõ relinquatur non capaci in alijs casibus i quibus potest facere testamentum.
[u] Omnes. Ex legib[g]. pmittitur enim ex diuersis legibus: vt. ã. ꝏ epis. ⁊ cle. sacrosancte: ⁊. l. cũ lege. ⁊ de aduo. diuer. in. l. fori.
[x] ¶ Constitutionis: vt. ã. de inof. test. l. fi.
[y] ¶ Prestauit. in casu contra. vt. ã. de epi. ⁊ cle. auten. presbyteros. super. l. cum lege. ⁊ dic vt ibi.
[z] ¶ Testa. ⁊ quẽadmo. Dicit. ã. de testãte. nunc de testõ.
[a] Testes. Valet testamẽtũ ad quod testis seruus cõmuni opinione reputatus tũc liber fuit adhibitus. b. d. alex.
[b] ¶ Signabatur. quo tẽpore consideratur cõditio vera vel putatiua vt valeat testamẽtũ vt hic. ⁊. ff. e. ad testũ. §. conditionem.
[c] ¶ Dum. error ergo cõmunis aliud facit: vt. ff. de of. pretoꝛ. l. barbari us ⁊ j. de lati. liber. tol. l. i. §. sed ⁊ q̃ domini. ⁊. ff. ad ma. l. iij. ⁊ j. de sen. ⁊ interlo. omnium iudi. si arbiter.
[e] ¶ Adhuc. status. s. quãdo fuit adhibitus. ⁊ nõ q̃ licz valeat testamentuz nõ tñ in iudicio poterit ꝗ testis produci: vt. ã. ꝏ testibus. l. quoniã liberi. Et si dicas qd ergo ꝓdest q̃ valet testamẽtũ: rũdeo multũ: q: pũt ꝓbari p publicã scripturã. vel forte confitet aduersarius taliter conditũ esse testamẽtũ. naz ⁊ p eos qui mortui sũt vel infames facti: vel absentes nõ pũt ꝓbari: vt. ff. ꝏ car. e. l. iij. §. due cãe. ⁊ tñ valet. sic ergo ⁊ i nũcupatiuo pũt hec lex loq q̃ vel per publicã scriptura vel per cõfessionẽ ꝓbet. ⁊ sic habet se consuetudo. ⁊ facit ad hoc. j. de dõa. l. in dõationibus. ⁊. ã. arbi. tu. l. fi. ⁊. j. ꝏ edicto di. a. tol. l. fi. Alij dicũt cã loq tñ quando fit in scriptis ⁊ sic intelligunt quod ẽ inti. de testamẽ. §. testes. ⁊ nuncupatiuũ dicũt non posse ꝓbari per publicam scripturam cũ illa tñ duorum testium vim obtineat: vt. ã. de fide instru. l. in exercendis. ⁊ sic oz vinẽtes hodie. viij. testes cẽ vt. j. ꝏ fideicõ. l. fi. vbi plene de hoc probatur.
[a] PUblicati. Scriptura testamenti publica ta fidẽ facit: ẽt si origialis scriptura sit depdita. b. d. alex.
[a] ¶ Publicati. ꝗ publicatio sic fieri oz vt coram iudice ordiario vt. j. e. l. testamẽta oia. vt testamentũ aperiatur: ⁊ testes iurent ita esse verũ sicẽ scriptum est. ⁊ postea in publica charta conscribetur. fm Jo. vel etiã in eadẽ si prius erat scriptũ. sed si scriptũ nõ erat publicatur hec voluntas ⁊ p derit vt licz ãmodo aliq̃s moriatur de testibus probet per scripturã que prius non erat vel erat primata. Alij dicunt q̃ hic fit publicatio ẽt viuente testatoꝛe. quod nõ placet.
[b] ¶ Materia. idest originali.
[c] ¶ Qui probatur. i. qui probandus est.
[d] ¶ Probatur. nõ ergo q̃ q casum dicit eum probat vt. j. e. consulta. ⁊ insti. qui. mo. testa. infir. §. fi. ⁊ quemadmodũ testa. apt. l. codicillis. ⁊ diui. ff. de edendo. l. si quis ex argentarijs. §. fi.
[e] ¶ Valet. exẽplo ergo creditur. sed dic vt. ã. de edendo. auẽ. si quis diximus. ac.
[f] ¶ Hẽr impfecto Si testamẽtũ ẽ iperfectũ nõ valet etiam si princeps in eo fit institutus. b. d. alex. Vel sic. Licz ẽt impatoꝛ legib[g] sit solut[g] tñ viuere vult legibus ideo nõ admittit ex imperfecto testamento. b. d. saly.
[f] ¶ Constitutum ẽ. vt. ã. n. i. l. si quis ⁊. l. se. ⁊. ff. de le. iij. l. ex imperfecto. ⁊. j. e. nolumus. ⁊ insti. qui. mo. testa. infir. §. fi.
[g] ¶ Lex impij. i. lex regia dãdo supremã potestatẽ principi vt insti. de iure na. §. lz qõ principi. exemit eũ a solẽnib[g] iuris vt lz nõ obseruet in testamẽtis ⁊ alijs solẽnia iuris: tñ nẽo sit q̃ ea possit ifirmare: vt. ff. ꝏ arbi. l. nã magistrat[g].
[b] ¶ Viuere. vt. ã. de le. ⁊ con. l. digna.
[i] Jn nomine. Falsa demonstratio nõ vitiat si de corpore ꝓstat. hoc dicit alex.
[i] ¶ Si in noie. q: hic dicit de errore nomis heredis: vt. ff. de secũdis tã. si ita §. sed ⁊ cũ idẽ de errore nois legatarij: vt insti. ꝏ le. §. si qs i noie. ⁊ expõe hec vba vt ibi. nomẽ ꝓpriũ. prenomẽ marcus tulius. cõgnomen asinellus. agnomẽ ab euentu. Jdẽ in errore rei legate: vt. j. de le. si fortidianum. vel pmisse: vt. ff. de vb. ob. l. si in noie. vel [illegible] rite: vt. ff. de rei vin. si frumentum. §. fi.
[k] ¶ Nec ꝓfessio. Asseueratio alterius non facit filiũ eum qui non est. ⁊ quod relinquitur alicui vt filio non debetur si appareat illuz nõ suũ se filium. b. d. alex.
[l] ¶ Professio. s. patris.

a ¶ Preiudicant. vt per hoc probẽtur filij: vt insti. de adop. §. fi. ⁊ ff. de pba. l. non epistolis. ⁊ l. non nudis. ⁊ ff. de li. agno. l. i. §. iul. Sz contra. ff. de pba. l. fi. sed presumptionem facit: vt ibi diximus.

b ¶ Non deberi. vt. J. ti. i. l. si pater. ⁊ ff. de here. insti. l. quotiẽs in prin. sed cõtra. ff. de her. insti. l. nemo. §. q frater nõ ẽ. sed ibi sciens non fratrẽ: diligens vt fratrẽ instituit. ⁊ sic rñdeo. J. ti. i. l. nõ iõ. scz q: sciens eã nõ eẽ affinẽ instituit eã vt affinẽ.

Verba testamenti. Verba enũciatiua testatoris nõ iducũt disponẽ ꝗ ꝓiudiciũ eorũ quos grauare non poterat. h. d. alex.

c ¶ Donasse. s. inter viuos. ⁊ tũc nullo mõ veritas pstrigit Ed dic eã mor. ⁊ tũc lz actio sit vñ veritas nõ pstrigit: ob stat tñ exceptio: q: se velle hẽ dẽ liberare oñdit: vt. J. de fal. eã adiec. l. i. fin Jo. sed cõtra si se donasse diceret aliqd certum: vim habet relicti: vt. ff. ỗ dona. ex hac scriptura.

e ¶ Se aliter. quia donauit.

d ¶ Non pstringunt. testatoribus enim obtẽperat: nõ ẽt creditur: vt. ff. ad sill. si qs in grauí. §. i. Sz nõne volũtates defuncto: uz sunt seruãde vt in auẽ. ỗ nup. §. disp̃at. coll. iij: Rñdeo sic volũtates disponũt. sed hic dixit enunciando nõ disponẽdo. sic. ỗ. de proba. l. rationes. ⁊ cõmunia vtri. iudi. l. scriptura. ⁊ ĩ auẽ. de iureiu. a mor. p. §. i. col. v.

Error. Error scribentis veritati ñ nocet. Et iõ si apparet de voluntate testatoris licz per errorẽ scribẽtis scripta nõ fuerit habet ꝓ scripta. h. d. alex.

e ¶ Põt. vt. J. e. ãbiguitates.

f ¶ Quando. idest eo casu. ⁊ als quãuis.

g ¶ Esto. non q̃ hoc totũ desit Sz deest hẽs. aut deest esto sufficit enz scribẽ ticius hẽs vel tici⁹ esto. nõ aũt sic dixit pla. sufficit scribẽ solũ hẽdis nomẽ puta tici⁹. licz hoc voluerit dicere p. l. istã. sed cõtra eũ. ff. de her. insti. l. i. §. sin autẽ. Vel dic q̃ deerat hoc totũ sed apposita erant alia equipollẽtia verba: puta heredis mee dñs esto: vt. ff. de here. insti. l. his verbis. in prin. vel ita continebatur. ticius hẽditatis mee. ⁊ ita deerat heres esto. ⁊ p hoc. ff. de le. ij. l. vnũ ex familia. §. fi. ⁊. l. cũ pater. §. cum imperfectũ. ⁊ J. e. testũ. ista ergo ex hac. l. plus dici q̃ scribi. Vel aliter. ff. de here. insti. l. quotiens. §. i. sed contra. ff. de iure codi. l. fi. sol. ibi fuit omissa de testatoris voluntate. hic scribentis errore.

Vsus maioris. Propter necessitatem dispositio iuris iterdũ suspẽditur non autẽ in totum tollitur. h. d. alex.

b ¶ Aduersus. i. propter.

i ¶ Que. scilicet cõtagio. que videlicet timorem infert alijs.

k ¶ Reliqua. scz facienda.

l ¶ Adiungi. i. disiungi. l ¶ Sociari. i. dissociari.

m ¶ Remissum. i. concessum est eis dissociari dum statim tñ vel ẽt ipsi idez redeant: vt. ff. e. l. qui testõ. §. fi. ⁊. l. heredes. §. fi. vel si necesse erit alij ibi sup ponũtur qui interrogabũt testatorẽ an habeat rata precedẽtia: ⁊ sic pcedet in testõ: vt. J. e. l. cũ antigras. §. sin autem.

Si nõ speciali. Testes adhibiti ad testamentum debent esse in pseniã testatoris: ⁊ vno ⁊ eodem cõtextu fungi officio testũ nisi ex priuilegio patrie concesso aliud pmitteret. ⁊ non valeret rescriptũ propter qõ rescinditur testamentũ iure factũ. ⁊ non viriatur testamẽtũ lz p aliũ fuerit subtractum. h. d. cum duabus legibus sequen. alex.

n ¶ Si non. i. nisi. acc.

o ¶ Priuilegio. ab impatore cõcesso i quo dicatur nõ obstãte lege. ỗ. de in of. test. si quando. in prin. p ¶ Testatoris. dic vt. J. e. si vnus.

q ¶ Iure. speciali vel cõmuni vt hic. ⁊ J. e. si vnus. ⁊ ff. e. l. pe.

Si testamentũ. Testũ iure pfectũ nõ rescidit p rescriptuz. h. d. saly.

r ¶ Rescripti. ẽt si concedam⁹: vt. ỗ. de pet. impe. of. l. rescripta.

Non licet. Furtũ nõ viriat testũ subtractũ. h. d. Vel sic. Vtiriũ furtiuũ extrinsecũ nõ bz vitiare testũ. h. d. sal. s ¶ Subtractũ. vñ videbat vitiosum. vt ilti. de vsuc. §. furtiue. Sz hoc vitiũ nõ nocet quomin⁹ valeat: vt hic ⁊ ff. de fm ta. l. i. §. sufficit.

veritati preiudicant[a]. ⁊ que vt filijs testamento relinquũtur iuxta ea q̃ a principibus statuta sũt nõ[b] deberi certi iuris est. ¶ Opera. diocle. ⁊ max. aa. Terentie.

Verba testamẽti qbus mf vfa decedẽs nihil se cuiq̃ donasse[c] significant: si res se[c] aliter bẽat si dez viri non[d] perstringunt.

¶ Idem. aa. Rufine.

Error scribẽtis testamẽtũ in ris solẽnitas mutari nequaq̃ põt[e] qñ[f] mtn⁹ scriptũ plus nũcupatũ videt. ⁊ iõ recte testõ facto q̃q̃ desit heres vel esto[g]: consequẽs est existente herede legata siue fideicõmissa iuxta voluntatem testatoris oportere dari.

¶ Dez. aa. marcelle.

Vsus maioris ac noui contingentis ratiõe aduersus[h] timorẽ ꝓtagiõis que[i] testes deterret aliqd de iure relaxatũ est: nõ tamẽ ꝓ sus reliqua[k] ẽt testamẽtorꝫ solẽnitas pempta ẽ. testes. n. huiusmodi morbo oppressos eo tpe adiũgi[l] atq̃ sociari[l] remissũ[m] ẽ: nõ ẽt ꝓueniẽdi nũeri eorꝫ obseruatio sblata est.

¶ Idem. a. Patroclie.

Si non speciali pulegio[n] patrie tue iuris obseruatio relaxata est: ⁊ testes non in conspectu testatoris[o] testimoniorum officio functi sunt: nullo iure[q] testamentum valet.

¶ Idem. aa. menophilo.

Si testamẽtũ iure factũ sit: ⁊ heres sit capax: auctoritate rescripti[r] nostri rescindi non oportet.

¶ Idem. aa. zenoni.

Non icirco minus iure factũ testamẽtũ suas obtinet vires q̃ post testatoris mortẽ subtractũ[s] probat. ¶ Dez. a. Matrone.

Si vnus de septẽ testibus defuerit: vel coraz testatore oẽs eodẽ loco testes suo vl aliẽo ãnulo nõ signauerit: iure ỗficit testamẽtũ[t]

¶ De his ãt q̃ iterlera[u] siue sbscripta dicis: nõ ad iuris solẽnitatẽ sed ad[x] fidei pertinẽt qõnẽ[y]: vt appeat[z] vtꝫ testatoris volũtate emẽdatio nẽ meruerit: vl ab altero icõsulte deleta sũt: an ab aliq̃ falso[3] hec fuerit ꝓmissa[a]. ¶ Dẽ. aa. euriphide.

Testãdi[b] causa de pecunia[c] sua legibus certis[d] facultas est nõ iurisdictionis mutare formã: vl iuri publico ỗrogare cuiquã pmissũ ẽ.

¶ Dem. aa. achilleo.

Nonco dicillum[e] sed testamentuz auiaz vestram facere voluisse: istitutio ⁊ exheredatio facta probant euidenter.

¶ Opera. con. ad populum.

Quoniã indignũ[f] est ob inanem obseruationem irritas fieri tabulas ⁊ iudicia mortuorum. placuit ademptis[g] his quorꝫ imaginarius[h] vsus est: institutioni heredis verborum non esse necessariã obseruantiam: vtrum imperatiuis

leus si p maduertentiaz vel ab alio cõpeo. h. d. cũ suppletõibus opportunis. alex.

t ¶ Testũ. vt. ã. e. si nõ spãli. ⁊ J. e. l. hac edictali sima. in pn. q̃ de ãnulo dicẽ cõstat oẽs vno pol se signaf: vt ilti. e. ꝗ pol sũt. sill. ⁊ vij. Sz in duobus vel tribus dubiũ aliq. Sz dico q̃ possunt.

u ¶ Interlera. i. cancellata.

x ¶ Ad fidei. vñ verbuz illud sit dicti sup quo erat vis qõtinõ habẽã vel adhibẽda fidẽ: vt. ff. de fide instr. l. ij. nisi fm q̃ hic statim distinguit. si aut alter valeat: vt. ỗ. de transla. l. si ex falsis. ac.

y ¶ Questionẽ. idest ꝗstionẽ facti nõ iuris. Sz nulli lectura ẽ. ff. ad le. aq. l. si ex plagis. ỗ.

z ¶ Appareat. i. inquirat ad hoc vt pateat qd ueris sit. ⁊ hoc qñ ẽ dicti verbũ de quo est qõ.

3 ¶ Falso. dic nomiãl ter vel aduerbialiter.

a ¶ Cõmissa. an aliqo casu vt. J. eo. l. pe. ⁊ pro casu qñ voluit testator emendari nõ valet. als valet vt hic. ⁊ ff. de bo q̃ in te. dele. l. i. §. i. ⁊ ff. de bo. po. fin ta. l. i. §. fi rase ⁊ ff. e. l. ad testũ. §. fi igitur ⁊ ff. si tabulis. certabũt. l. i.

Estandi cauſa Nemo pẽ facere quomin⁹ leges i suo testõ locũ habeãt. h. d. alex.

b ¶ Testãdi. videbat quẽ posse testari de suo vt vellet: vt. ff. ad l. fal. l. i. in pn. sed ẽ intelligẽdũ legitime. c ¶ De pecũia sua. idest de patrimonio suo vt. l. ij. ỗ. de cõsti. pe. Rapha.

c ¶ Certis. i. certis obseruationibus ⁊ solẽnitatibus a legibus idem non aũt derogare ẽ pmissum vt h: ⁊. ỗ. de inof. te. l. si quãdo in prin. ⁊ ff. de le. i. l. nemo põt. ⁊ ff. de admi. tu. l. quidam decedẽs. sed ar. contra ff. de le. ij. l. codicillis. §. fi.

Non codicillum. Qui heredem instituit vel filiũ exheredat desiderat voluisse testari ⁊ nõ codicillari. ⁊ ideo si talis dispositio nõ valet vt testamentũ non valebit ẽt vt codicilli. hoc dicit alex.

d ¶ Non codicillum. pone legatarius petebat legatuz. heres dicebat non valere testamentum: quia quinq̃ tñ testes fuerunt. replicat legatarius q̃ fuit codicillus. duplicat heres q̃ testator voluit testari: q̃ patet per institutiones ⁊ exheredationes que fiunt tñ in testamento vt. ff. de codicillis. illud. §. tractari. ⁊ J. de codicillis. si idez. ⁊ insti. de codicil. §. penul. vnde non valet vt codicillus: vt. ff. de codicil. l. i. cũ hoc ibi dictum non sit vt. J. de codicil. l. fi. Item nota q̃ eligendo vnum licet testari: renunciare videtur codicillis: qui sunt contrarij. sic ⁊ ff. de le. commũ. post diez. ⁊ J. de repu. here. l. fina. §. fina. sed arg. contra de seruit. l. si tam augusti.

Quoniã indignũ. Hodie in institutione heredis non requiritur solennitas verborum sed sufficiunt quelibet verba voluntatem testatoris exprimentia: siue ĩperatiui modi siue indicatiui. aut directa aut obliqua. hoc dicit alex.

e ¶ Ademptis. i. abreptis.

f ¶ Imaginarius. quia imaginem veritatis habent: non tñ veritatẽ.

g ¶ Directis. i. indicatiuis.

h ¶ Inflexis. inflexa dicuntur omnia nomina in omnibus suis casibus preterq̃ in nominatiuo ⁊ vocatiuo.

i ¶ Momenta. scilicet obseruari: vt in quibus momentis ceperit ⁊ cõpleat. accursius.

a Seminecis.i.semimortui.sic ergo solennitas verborũ tollit: vt.ẋ. de formalis.l.i.τ.ij.τ.j.c.in testamentis.ac.
b Materia.membranis vel chartis vt hic.τ insti. eo nihil. τ.ff.de se cundis tab.l.i.i.responso.

NOn dubũ Dignitas instituti vel legatarij non viciat institutionem vel legatum.τ approbatio heredis approbatio testamentiz non solemne facit ipsiz ad prestationez compel h.d.alex.

c Posse.nõ videbatur testator sane mentez qui talibus vel tam diuitibus relinquebat.sz tamen valet vt hic τ.ẋ. e.i. cum heredes τ.l.si quis.

d Voluntas. codicillis declarata quãdo intestatus decessit.

e Signouerit.soluendo sicuti voluntatẽ nõ valere: vt j.de fideicõ. h.τ.l.si veritas. vl' alimenta per triennium vt in.c.cum.d.i. vel pmutẽdo sicuti similiter non valere: vt hic τ j. ad.l. fal.l.fi.alioquin si extra iudiciz dicat approbo quod fecit pater meus nõ puniendo vel soluẽdo non. iudicat sibi: vt ẋ.de in.τ fac.sign.l.i.τ.l. cum testamenti.sz numquid si vnũ i toti soluit in alijs sibi preiudicat: nõ.non.ar.ẋ. ne vr.pro ma.l.fi.τ.ẋ.de excu.tu. l.voluntarie.nec ob.auten. sed cũ testator j.ad l.fal.q loquit ibi cum testamentum valuit: sz nimium esset heres gratuitus.

f Implendi.quando non soluit.

Testamentum. Superflua nõ vitiant sed omissio necessariorũ oẽm dispositionẽ vitiat.b.d.alex.

g Hoc.s.testamẽtuz.
h Deficiẽs.i.testator quia dirit vel iure testamenti valeat vel iure codicillorum: vt j.ẋ codicil.l.fi.

i Pretermissa.qõ fit cum laboso fieri breuis vt j.de ap.l.fi.§.in refutatorijs.

k Contractus. scilicet alijpos. nõ autẽ testamentum vocat contractum quia de eo speciali ur subigit.τ qr verba cõtrarerunt τc.vt.ff.de ver.signi.l.verba.
l Voluntati.vt diximus.ẋ.e.errore.
m Cautela.duas nota regulas. Pria quia abundans cautela vel superfluitas non viciat contractum vt hic:τ.ff.de neg. gest.l.si pupilli.§. l.τ.ff.de regu.iu.l.non solet.τ.ff.de verb.ob.l. que extrinsecus. Sda q idem in testamẽto vt hic:τ.ff.de adimẽ.le.si seruo cũ.in fi.τ j.de insti. τ substit.l.reprehendenda.in fi. Prima fallit.ff.de regu.iu.l.actus.τ ẋ fideiuss.l.grece.§.si quis stichum.τ.l.fideiussor obligari.§.i.τ.ff.de ser ur.l.pro parte.§.fi.

Testamentis: Publicatio testamenti fieri debet coram magistro census in vrbe.τ si fieret coram alio iudice tãquã coram incõpetenti facta nõ valeret.b.d.alex.

n Omnia.in scriptis:ergo τ sine scriptis.
n Solent.vt donationes τ similia:vt j.de dona.l.fm diui.
o Translatio.vt apud aliũ iudicem publicentur vt hic τ dicta.l.fz diui.τ j.eo.psulta.τ.ẋ.de epis.τ cle.repetita.sed hodie videt coram defensore ciuitatis vt i auẽ.de defen.ci.§.nulla.que ẽ cõtra.sol.hec lex cũ predictis concor.in ciuitate romana dicit τ cõstãtinopolitana:alia in prouincijs τ ex vrbẽ vt j.de dona.l.in hac. Item ptra.j.l.prori.in prin.sed expõe vt ibi.
p Irritam.non tamẽ erit irrita:vt j.eo.l.consulta.

Omnium. Testamentũ factũ coram principe seu principi p oblatas preces i sinuatũ valet tãquã solẽnissimũ:ẽt sine solẽnitate testium sz princeps ad supplicatõem nil rescripserit:dũ tamẽ illud testamentum sit vltimũ.τ heres scriptus in eo põt neduz bonorum possessionez ex eo agnoscere:sed etiã hereditatem adire: τ omnia facere q̃ scriptis heredibus competũt dummodo testator habuerit factionẽ testamẽti τ nullus alius defectus interuenerit q̃z nũeri testũ.regritur tñ q per alios testes probet q principi fuerit insinuatum testamẽtũ si de hoc dubitetur.h.d.alex.

q Omniuz.sic construe.id testamentũ quod tenet pscietiã principis inter tot nobiles phataszq psonas:ad dico insertum mera fide.

r Precib9.i. de quo fit mẽtio in libello preciz porrectarum principi:vt ipse it cruenat videatur superare τc.

s Inter tot.quasi dicat multos:q: princeps nõ põt esse sine multis sicut nec episcopus: vt in auẽ. quomodo oz epis. §.illud.col.i.

t Publicauit.idest mãifestauit siue condidit.τ sic nõ ẽ contra.ẋ.l.prori. Illij dicunt loqui hic extra vrbem.ibi in vrbe vbi ẽ magister census.

u Successione.actiue.idest de successiõe heredis qui succedit.

x Qui.s.heres.
y Medijs.i.imperatore presente.
z Teste.i.testificãte.sic insti. de pu.iudi.§.item lex coz.de fic.ibi vltore ferro.
a Rescripta. idest si nostra voluntas.
b Respõderit.i. sz nos nõ approbauerimus.ac.
c Nostram.que per presentiam colligitur.
d Cõprobatur. quod ẽ eo ipso q non probatur cõtra.τ hic subijcit.nec τc.sic τ.ẋ.ti.i. l.si is. Ezo.
e Bonorũ.i.non ẽ necesse vt successor adeat iudicez cãpetende bo.pos.quia sola voluntas sufficit.

Omnium testamentorum solennitatez superare videatur quod insertũ mera fide precibus inter tot nobiles probataszq personas etiam conscientiam principis tenet. Sicut igit̃ securus erit q actis cuiuscunq̃z iudicis aut municipum: aut auribus priuatorum mẽtis sue postremũ publicauit iudiciũ.ita nec ẋ eis vnq̃z successiõe tractabitur qui nobis medijs τ toto iure(qs nostris scrinijs est constitutũ)teste succedit. Nec sane illud heredib9 nocere permittimus si rescripta nostra nihil de eadem voluntate rñderint. Voluntates τeni hominum audire volumus nõ iubere:ne post sniam nostram inhibitus videatur cõmutationis arbitriuz:cum hoc ipsuz quod per supplicationẽ nostris auribus intimatur:ita demũ firmũ sit si vltimũ comprobatur:nec contra iudiciũ suum defunctus postea venisse detegat. Ne quid sane ptermisisse credamur:huiusmodi institutiõis successorib9 ẋsignatis: omnia que scriptis heredib9 competunt iubemus eos habere:nec sup bonorũ possessionis petitione vllam controuersiam nasci:cum pro herede agere cunctis sufficiat τ ius omne ipsa complere aditio videatur.

Omnibus etenim prestanduz esse cẽsemus: vt libero arbitrio cui testandi facultas supperit :successorem suum oblatis precibus possit declarare:τ stabile sciat esse qõ fecerit. Nec institutus heres permiscat quum oblatas preces fm voluntatem defuncti idoneis testibus possit approbare: si ei alia nocere non possunt.

Item.aa. edictuz ad populũ: τ omnes prouinciales.

Nolumus conuelli deficientium scriptas iure ac solenniter voluntates: dum quoddam morientis supremum τ non scriptuz processisse confirmatur arbitrium: tanquam patrimonium suum ad nos deficiẽs maluerit per-

f Complere.quãtũ ad acquisitionẽ dominij plene datur per testũ :plenius per mortẽ:plenissime per aditionem.
g Cui.i.quibus.de plurali enuz trãsit ad singulare.sic.ẋ.de in ius vo.l.fi.
h Testib9.ex hoc videt q solus imperator nõ sufficeret vt hic. τ.ẋ.ẋ testi.l. iurisiurãdi.qõ vez ẽ fm az.τ.Ro.sed quidã dicũt solũ cũ sufficere.τ q̃dã verba i hac.l.illud velle videt:vt.ẋ.e.in prin.l.ibi.q nobis τc.τ q hic dicit non exigit̃ iudiciũ defuncti testibus phari sed preces principi porrectas fm ẋfuncti voluntatẽ. Quid ergo fm pios operat imperator. respon.qr testũ habet p publicato:vt.ẋ.e.lege.ibi.sicut igit̃ τc. vnde sz originale amittat nihilominus tñ põt a.iri hereditas ex eo ac si fuisset publicatũ coram magistro cẽsus qõ nõ esset als:vt j.de cadu.tol.l.i.§.τ cũ. Itẽ qr nõ habet necesse penẽ bono.posse.sz sit talis qui etiã iure nouo non admittat sine ea:vt habes i casu ff.de iniusto rup.testa.l.posthumus.τ als:vt nota.ẋ.vnde cog. l.fi. Itẽ sufficiũt duo testes:vt notatur j.eo.l.hac consultissima.
i Ei.heredi.

a ¶ Non possunt.nec querela inoffi.test.nec contra tabu.⁊ potuit testari defunctus.⁊ heres est capax.

Nolumus. Testamētū primū validū nō rumpit per aliud sequēs nō solēne:lz in ipso sequēti fuerit scriptus heres princeps vel alī vir magne potētie.h.d.fm intellectū glo.Fran.nigri ⁊ bal. Ueruz q: fm istū intellectū ista lex nihil noui iducēt cū hoc tā satis fuisset,puisuz in.l.ex ipfecto.§.eo.⁊ in.l.cū hēdes.§. ti.i. Ideo fm aliū intellectū quē approbāt omnes alij.doc.h.d.Testū in scriptz solēnit cōditū nō tollit per sequēs ēt solēne sine scriptis cōditū i quo princeps vel alius potēs dicēt instituī.h.d.alex.

b ¶ Nolumus.voluntates.p non solemnes vt subijcit.azo.

c ¶ Et non scriptuz.nec solēne.aliud si esset solēne licz ñ scriptū:vt.§.e. ex impfecto.⁊ insti.qui.mo.te.infir.§.fi.

d ¶ Cōfirmatur.ab aliqbus qui volunt nobis blādiri.vel confirmatur.i.dicitur.

e ¶ Suscipe.aliqs.s.iudex.

Hac consultissima. Testamē tū in scriptis fieri debet fm formaz hac lege traditam.h.d. vsqz ad.§. ex imperfecto.alex.

f ¶ Per scripturā.loqtur ergo de testamēto in scriptz cuius secreta testes scire ñ opz: vt subijcit.j.e.l.ibi.nec iō tē. ⁊.ff.e.q testō.§.fi.sz aliud i nūcupatiuo:vt.j.e.l.§.nūcupationē.q: testes debēt scire q̄ i testamento scribuntur.

g ¶ In eo.s.testamento.

g ¶ Inuolutā.s.in linteo:vt ff.e.ad testū.§.fi.Illq dicunt inuolutā.i.valde obscurā quasi obscuris verbis dictatam.

i ¶ Conscriptā.i.subscriptaz hoc quo ad nomen heredis corrigit: q: testator sua mānu debet illud scribere si potest: vt.j.e.iubemus.in pn.sed illa corrigitur per auē.ibi positaz ⁊ sic reditur ad istam.

h ¶ Rogatis.vt.ff.e.l.hēdes in fi.⁊.j.de codicil.l.fi.§.fi.⁊ i auē.ō testi.§.⁊ lz.i fi.§.colla. vij.Itē nota.vij.testes.⁊ hoc regulariter. qñz enim octo vt qñ testator nō subscripsit:vt i fi.huius rūsi.idē in testamēto ceci:vt.§.ti.i.l.hac consultissima.Itē qñz duo:vt.§.de testamēto mili.l.milites.Item qñ ⁊ ipse pinceps hoc idulsit: vt.§.e.si nō speciali.Itē qñ ⁊ ipse princeps interfuit:vt.§. eo.l.oiuz testamētorū.Item qñq quinq:vt.j.e.l.fi.Itez qñ pat testat int filios sufficiunt min⁹.vij.vt.j.e.l.§.ex imperfecto.

l ¶ Liubus.i.liberis hominibus.Itē puberes:vt subijcit:vt isti.e.in prin.

m ¶ Subscripserit.j.e.l.cū antiqtas i fi.ꝓtra.so.alla corrigit istā in casu.

n ¶ Quo scō.idest forma pdicta fuata. n ¶ Nullo actu.s.alicō:vt.ff. e.hēdes in fi.nisi ex necessitate:vt.j.e.l.cū antiquitas circa prin.

o ¶ Subscriptiōes.j.e.l.cū antiquitas.§.si tamē in quendā.cōtra vbi dicit i media parte testamenti fieri posse subscriptionē.sed ibi ē speciale.vel corrigit.vel dicit ibi de medio tpis.non de medio testamenti.ac.

p ¶ Non subscriptū.i.in subscriptōe testamēti dz ꝓtineri nomē testis ⁊ testatoris:⁊ qlibet dz scribē p se non vnus pro alio vt.ff.e.l.pe. nisi in testamēto rustici vbi vnus scribit pro alio vt.j.e.l.fi.

q ¶ Ex imperfecto Lz testū deficiat in solēni numero testiū valet tñ inter liberos tñ.h.d.saly. q ¶ Ex iperfecto.scripto vel nō.

r ¶ Liberos inter eos ergo tz.Sed cōtra.ff.de ꝓsir.tu.l.qui a patre.vbi innuit nō tenere.Sol.dicūt quidā hāc scripturā esse codicillū non testamētū. ⁊ arbiter fa.her.sequitur patris voluntatē in diuidēdo lz ab intestato vt.§.fa.her.l.iter oēs.Tu dic illā legē q a patre.corrigit per ꝓhibitum per.l.iter oēs.q̄ in parētibus tū maribus dicit.sed hec theodosij ol ēt in femininis idē.sic enim dicit vtriusqz sexus.Itē qz hic dicit quo ad ēt neum non valere:ē arg.ff.de dona.inter vir.⁊ vxo.l.cū hic status.§.si socer nurui.sed cōtra.ff. de le.ty.l.pero.§.mater. sz dic qz ibi dicit valē pro codicillis.vel dic qz perfectuz erat ibi testū.sed dicit iperfectū quo ad matoris dationē non quo ad fideicōmissum ex eo dandū.vt ibi de liberis erat fideicōmissuz.Sequitur auē.quod sine.cl.

Quod sine. Ado die testū in scriptis min⁹ solēne inter liberos ꝓditū ita demuz valet si forma hic scripta fuat.⁊ tūc i colligata ⁊ fideicōmissa ac libertates qbuscūqz relīqui possunt.h.d.alex.Et in hoc vltio dicto corrigit §.ex imperfecto.

s ¶ Quod sine subscriptiōe.s. testū pīs ⁊ cōtinuat hec auē.cū q̄ ē.§.fa.her.q̄ incipit nō tē. Utrāqz aiūt inlexerūt doctores nostri quū testū cōdūt pāt scriptis.si vo ꝓdūt sū scriptis cur erigit subscriptio cū nulla ponit scriptura:⁊ iō seruat §.ex imperfecto.⁊.l.illam.iter oēs.vt minus solēnis valeat si ex duobus tū maribus vel feminis ꝓbet vt.ff.ō testō mil. lucius.i.rū. lizz alterū pellāt femine: vt.ff.ō testamētis q testō.§.mulier.derogatur ergo predicto.§.ex imperfecto.i eo quod fit in scriptis lz generaliter loqatur.sz.Ideo putabat ōia totū derogatū vt bodie pater nim⁹ solēniter testari nō posset nisi faciat q̄ hac auē.dicit.e.ei gebat numerū.vij.testium si nō sit ibi hec obseruatio testium cum in hac voluntate possit legari extraneis. ꝓdūz autē testamētū nō nuncupatur nisi vt dicit sequens autē.hoc iter ⁊.quam hic lege. ¶ Bene

De inter liberos. Testamentum factum inter liberos non reuocatur per aliud testamentum nisi secundum testamentū sit solenne:⁊ testator in secundo declaret se nolle illud prius testamentum valere.h.d.alex.

t ¶ Valere.non igitur sufficiat facere secōz nisi dicat non obstāte pdo qd nolo valē.Et sic est arg.pro rescriptis contra legez indulsis vt nō valeant nisi dicatur non obstante tali lege:vt.ff.de leg.xij.si qs in prio pro.⁊ est propter precedentem solennitatem als ex eo q̄ fit secūdum rūpitur primum vt.j.e.l.§.pe.⁊ ambe iste sunt in auē.de testamento imperfec.§.nos igitur.col.viij.

¶ Per nūcupationē. Testū nūcupatiuū fieri dz coā septem testibus ad hoc ꝓuocatis ⁊ testatoris volūtatē audiētib⁹.h.d.vsqz ad.§.si qs aūt.alex.Et formā talis testamēti vide formalī traditā p spec.i.n.o istru.cdi.§.vt ārt.tē u ¶ Per nūcupatōez.sisi scriptura.vt ē cū scriptura sz ad hoc tñ vt ꝓbaret sic fuisse factū nūcupatiuum testū.

tinere. Oibus eteni ꝑuatis ⁊ militantibus interdicim⁹ ne huiusmōi ꝓhibeāt testimonia.⁊ falsi criminis reos teneri precipim⁹ si quū scripte iure ac solēniter deficiētiū extiterit volūtates:non scriptū aliquid sub nostrorū nominū mentione falso astruere moliantur. Nemo itaqz relictus heres vel legib⁹ ad successionem vocatus nr̄m vel potētiuz nomē honescat.nemo ferre testimoniū in hunc modū: vel suscipe⁶ in gestis voces huiusmodi audeat nostro vel etiam priuatorum potētum nomine.

Opera.Theo.⁊ valēti.aa. florenti.pre.pre.

Hac cōsultissima lege sancim⁹ licere per scripturam' conficientibus testamentum:si nullus scire volunt ea que in eo⁹ scripta sūt: consignatam vel ligatam vel tñ clausā inuolutamqz⁹ proferre scripturam: vel ipsius testatoris vel cuiuslibet alterius manu conscriptam':eamqz rogatis⁸ testibus septem numero ciuibus' romānis puberibus omnibus simul offerre signādaz ⁊ subscribendaz: duz tamen testibus presentibus testator suuz esse dixerit testamentuz quod offertur: ibiqz ipse coraz testibus sua manu in reliqua parte testamēti subscripserit⁹. Quo facto⁹ vno eodemqz die ac tēpore ⁊ testibus subscribentib⁹ ⁊ consignantibus testamentū valere:nec ideo ifirmari q̄ testes nesciāt que in eo scripta sūt testamento. ¶ Q̄ si litteras testator ignoret vt subscribere nequeat octauo subscriptore pro eo adhibito eadē seruari decernim⁹. ¶ In omnibus autē testamētis q̄ pīnib⁹ vel abfinib⁹ testib⁹ dictant supflūū est vno eodēqz tpe exigē testatorē ⁊ testes adhibere ⁊ dictare suū arbitriū ⁊ finire testamentū: sz lz alio tpe dictatū scriptūue ꝓferatur testamentuz:sufficiet vno tēpore eodēqz die nullo actu⁹ iterueniēte testes omnes videlicet simul nec diuersis tēporibus subscribere signareqz testamentuz. ¶ Finez autez testamēti subscriptiōes⁹ ⁊ signacula testū esse decernim⁹. ¶ Nō subscriptū⁹ āt a testibus ac signatū testamētū pro ifecto haberi ꝓuenit. ¶ Ex iperfecto⁹ autem testamento voluntatez tenere defuncti: nisi inter solos liberos' a parentibus vtriusqz sexus habeatur: nō volumus. ¶ Si ꝓ in huiusmodi voluntate liberis alia sit extranea mixta persona:certum est eā voluntatez quantuz ad illaz duntaxat p̄mixtaz personaz pro nullo haberi sed liberis accrescere.

¶ In auē.de testa.' iperfec.§.nos igitur.col.viij.

LOA.O. Quod sine subscriptione⁹ ita,pcedit si parēs edoctus lītaz manu,ppria nō signis sz ꝓsitia litterarū declaret ⁊ tp̄s ⁊ liberorum nomina. Itez vnitaruz numerum seu signa rerum singularum. In quo ⁊ alijs legari ⁊ fideicōmitti ⁊ libertas relinqui potest.

¶ In auē.de testū.imperfec.§.si qdem.col.viij.

LOA.D. De inter liberos testamentum ita infirmatur si parens septem testibus adhibitis declaret se nolle testamentuz tale valere':⁊ aliaz disponat voluntatem vel in testamēto pfecto vt in nō scripta p fecta volūtate.Finis auten. ¶ T. L. ¶ Per nuncupationem quoqz hoc ē sine scriptura⁹ testamēta non als valere sancimus:q̄z si septem testes vt supra dictum ē:⁊ simul vno eodēqz tempore collecti: testatoris voluntatem vt testamētum sine scriptura facientis audierint⁸. ¶ Si qs autē testamēto iure perfecto postea ad aliud peruenerit testamentuz:non als quod antefactuz est testamentuz infirmari decernimus⁹:q̄z si id q̄ scōz facere testamentum testator instituit: iure fuerit consumatum: nisi forte in priori testamento scriptis ijs qui ab intestato ad testatoris he-

a audierint. vt iusti. e. §. fi. ⁊ ar. ō. ti. i. l. hac consultissima. nō aūt di
ci q̄ hec verba habeat necesse testator dicere: vt j. e. ti. l. in testamēto.
nisi habeat necesse per. l. istā: corrigitur per. l. illam.

C Si quis aūt. Primum testamentum perfectum ⁊ solenne non
valuerit per secundum imperfectum: nisi tribus concurrentibus: scilz
q̄ primo testamēto so
lennis fuerit institutus ex
tunc: ⁊ q̄ in secūdo nō
fuerunt instituti
heredes ab intestato: ⁊
q̄ saltem in secundo in
fuerunt quinq̄ testes:
quibus cōcurrentibus
adhuc secundum testa
mentum non valet vt te
stamentum: sed vt voluī
tas testan. h. d. vsq̄ ad
finem. alex.

b C Decreuimus. s. per
compositionem secūdi.
sed alijs modis potest l
fieri vt per institutionē
chare: vt j. e. l. nostraz.
quod est contra ac.

c C Sancimus. sic ergo solenis ⁊ valida tol
litur per non solennez. ⁊ erit idem etiam in ve
ritate: vt. ff. de iniust. rup. testa. l. ij. vel dic il
la di a compositori-
bus codicis statutum.
Sunt ⁊ alij duo casus:
vt quādo secunda vo
luntas est militaris: vt j.
e. l. ij. Item ⁊ quando
prima erat valida tamo
re militie: vt. ff. de testa-
mento mili. l. cum mili
tis. §. fina. Est hodie q̄r
mitor. j. e. sancimus cir
ca fi. alibi autem seruā
tur regulam vt non tolla-
tur primum per secun-
dum minus solenne vt
hic. ⁊ mili. qui. mo. te. in
ff. §. ex eo. ⁊ ff. de adi-
mē. l. ex parte. ⁊ ff. co.
heredes. §. liquid. ſz cer
te ⁊ alis preter q̄ in prece-
dens quatuor casibus
videtur tolli primū per
minus solenne: vt j. de
his qui vt indig. l. he-
redes. que est contra.
sed hic non dicitur illa
secunda voluntas cuz
dicit non mereri: quia
in nullam est collata. ⁊
ideo fiscus habet. Item
adhuc idez: vt. ff. de his
quibus vt indig. l. cum
quidam. que est contra.
sed hic secundum testa
mentum erat perfectuz
⁊ omni solēnitate val-
luz: ⁊ ideo tollitur pri
mum ſz scripti in eo se hō non essent capaces. Item adhuc videt idez:
vt. ff. de condi. insti. l. pe. §. fi. vbi facto testamento apponit conditiōez
vetatez in codicillis: qua nō impleta dicit auferri hereditatē instituto
sed dic q̄ in vanū cogitauit testator. Item idē adhuc. ff. ō acqrē. hē. clau
dius. sed hic primū solenne non valet: quia prius decessit heres q̄ ex
eo adiret hereditatem. non autē rumpitur per secundū minus solēne.

d C Depositiones. hic nota q̄ sufficit si testes iurati dicant tabelliōi:
ita testamentū est vt fit instrumentū ⁊ testamentum. sic ⁊ j. e. l. fi. §. pe. sed
contra est. ⁊ quod hic ⁊ j. dicitur intellige vt iurent in causa coā iudi
ce. nunquam enim reperit q̄ tabelliōes possint recipere talia sacramē
ta. appellantur ergo depositiones scripture que fiūt de his q̄ sacramē
to afferuntur vt hic. ⁊ sic ponitur. ō. de epi. au. iubemus.

e C Non facto. i. non adhibitis quinq̄ testibus.

f C Valebit. nisi in casibus quatuor quos modo notaui.

g C Greco. vt. ff. c. qui testō. sic ⁊. ff. de vb. ob. l. i. §. fi. ſz ar. ⁊ tra. ff. ō bo
pos. si cū patrono. §. fi. sed ibi notis scripsit nō grecis literis.

Q Iterantibus. In testamēto possunt relinqui legata tā dictantibus
testamenti q̄ testibus eiusdem testamenti. h. d. alex.

h C Dictantibus. adest signantibus.

i C Dubitandum est. imo vt j. de his qui sibi ascribunt in testō. l. ij. que est
contra. so. ibi dictauit ⁊ scrip-
sit: hic tñ dictauit.

l C Prohiberur. vt ⁊. ff. eo.
q testamēto. in prin. ⁊ insti. e.
§. legatarijs. ⁊. ff. de reb. du.
si quis ita. ac.

Q Consulta diualia. Pro insinuatione seu
publicatōe testamenti nil solu
ti dz magistro cēsus si hereditas summā cētū aureorum
nō excedit. ⁊ tal insinuatio fieri dz coā magistro cēsus. ⁊
sēcā coā alio iudice ecclesiastico vel seculari nō valet ipso
iure tāquā facta coā iudice incōpetēti. tñ per hoc nō pri-
dicatur vltime volūtati: quin de nouo insinuari debet coāz
competenti. h. d. alex.

l C Consulta. i. rescripta. que
sunt. ō. de epis. ⁊ cleri. l. repeti
ta ⁊. l. placet. ⁊ j. de dōa. i hac
⁊. l. fin diui. ⁊. ō. e. testamēta.

m C Monumentis. i. publicis scriptis.

n C Ecclesiarum. i. clerici.

o C Officia. vt ⁊. ō. d assess. ne
mo. ⁊ de postu. l. gsqs. §. fi.

p C Clericis. vt. d. l. ō. d epis.
⁊ cle. reperita.

q C Se velint. s. ostendere.

r C Aliuri. testamētū aūt non
ob hoc vitiatur. ⁊ reddit rō.
⁊. ff. subijcit nec enim ⁊c.

s C Incōgruis. sic. ō. e. si vn
ibi vel altero ⁊c.

H Ambiguitates. Verborū ambiguitas vel ordi
nis puerilis si a tabelliōis er-
rore pcedant nō vitiant. h. d.
alex. Et de errore tabelliōis
tenet aliqd bald. hic de quo
vide. Et plenī p Alex. in. l.
error. ō. co.

t C Ambiguitates. vel impe
ritia vel errore. ō. e. errore.

u C Nō ex mēte. hodie idē ⁊
si ex mēte: vt insti. de le. §. ante
heredis. Vel dic q̄ hic refert
ad alia nō ad primum capi-
tulum. quādoq̄ tamē seruat
ordo vt prius institutio q̄ sub
stitutio: vt. ff. ō vul. sub. l. mo
ribus. §. primus. Item non dico
q̄ hec. l. habeat locū si iperi-
tia tabelliōis minor nūerus
testū iteruēiat. vel qd de iu-
ris ordine. i. solēnitate inuteē
fin az. trāspositio ē erronea
nō nocet. ſz solēnitatis omis-
sio. Quia nihil ē de solēnib
omittēdū vt. ff. ō in ite. restit. l. diu. in pn. ⁊ de reg. iur. l. ⁊ si nihil. ber.

x C Scribit q tñ seruus ē nō dz: vt j. de tabula. ⁊ seri. l. gnāli. li. x. acc.

Q Repostera. Transpositio verborū nō vitiat cōtractuz neq̄ vltimā
voluntatem. h. d. alex.

y C Preposteri. i. preposterationis.

z C Quam. scz reprehensionem.

a C Constitutio. vt. ō. de iure do. si mulier. nā ibi prius ptinebatur de dotis
reddituōe ⁊ postea de testō. ipsa vo prius testari ⁊ postea dotem reddi vole-
bat. Item fin Jo. sic ita. si dabis mihi nomine dotis. x. pinutis te mihi nupti
rā. pio cui nubere postea dos dari dz. ſz hoc exemplū non est huius. l.

b C Cōtractibus. vt ecce si vicius fuerit consul: tunc ex hac dic. x. dare spon-
des. tempus enim dationis precedit. conditio sequitur. cum econtra fieri de
beat: vt insti. de inuti. stip. §. ite si qs. ac.

c C Testamentis. vt si dicā. si nauis venerit ex asia quādocūq̄. vel ifra ānū
tunc infra proximū diem mortis mee. x. dato. nā prio venire: postea dari de

reditatem vel successionez venire
nō poterant: in secūda voluntate
testator eos inscribere instituit qui
ab intestato ad eius hereditatē vo
cantur. Eo enim casu licz imperfe
cta videatur scriptura posterior in
firmato pore testamento: secūdā
eius voluntatem non quasi testa
mentum: sed quasi intestati volun
tatem valere sancimus. In q̄ vo
luntate quinq̄ testium iuratorum
depositiones sufficiunt: quo nō fa
cto: valebit primum testamentuz
licz in eo scripti videantur extrāei.

C Illud etiam huic legi prosperi
mus inserendum: vt etiam grece
omnibus licear testari.

Impera. zeno. a. sebas. pre. pre.

Q Dictātibus testamenta vl altā
quālibet vltimam voluntatē
legatum vel fideicommissum vel
quodcunq̄ aliud quolibet legiti-
mo titulo testatorez posse deliqu
re minime dubitandū est. C Te-
stibus etiam ad efficiendā volūta
tē adhibitis, p suo libito qd voluc-
rit testator reliquere non phibet.

Impera. iusti. a. Archelio.

Q Consulta diualia (quibus con
siderate prospectum ē ne vo
luntates vltime deficientiū in hac
regia vrbe cōfecte apud aliuz ape
riri possint q̄z apud virū clarissimū
pro tempore census magistrū: mo
numētis interueniētibus, p iuris
ordine: neue in hereditate cuius sū
ma centuz aureorum precium nō
excedit: mercedis quicquam aut
sūptuū censuz administrātes: aut
censualis apparitio sup itimandis
ijsdez elogijs audeāt assequi) firma
nunc quoq̄ ducimus: ac repetita, p
mulgatione nō soluz iudices quo
rumlibet protribunaliuz vez etiā
defensores ecclesiaruz (quos tur
pissime intimationis genus irrepe
ratz) premonendos cēsemus: ne
rez attingant que nemini prorsus
ſz constitutionum precepta q̄z cē
sus magistro cōpetit. Absurdum
est nāq̄z si promiscuis actibus rez
turbētur officia: ⁊ alij creditū alī
subtrahat. ac pcipue clericis qbus
obprobrium est si peritos se velit
disceptatione esse forensiū. Pena
etiam temeratoribus feriendis p
sentis sanctionis quinquagita libra
rum auri. nec enim recedendum
est vt supprema vota deficientiuz
reprehensionis quicquam ex incō
grua insinuatione cōtrahāt: dū res
ab incongruis vsurpat audacter.

Idem. a. menne. pre. pre.

A Ambiguitates que vel impe
ritia vel desidia testamenta
conscribentium oriuntur: resecan
das esse cēsemus. ⁊ sine institutio
heredum post legatorum donatio
nes scripta sit vel alia pretermissa
sit obseruatio: nō ex mēte testato
ris ſz vitio tabelliōis vl alteri q te
stamētū scribit nulli licētiā cōcedi
mus p eā occasionē testatoris vo
luntatez subuertere vl minuere.

Idem. a. menne. pre. pre.

P Reposteri reprehensionem
quam nouella cōstitutio diui
Leonis in dotalib instrumentis su
stulisse noscit: in alijs quoq̄z omni
bus tam contractibus q̄z testamē
tis tollim: vt alij exceptiōe cessan
te ⁊ stipulatio ⁊ alius contract ⁊ te
statoris volūtas idubitate valeat:
exactione videlicet post conditio
nem vel diem competente.

Idem. a. menne. pre. pre.

I N testamētis sine scripti faciē
dis oēm formalem obseruan
tiaz penitus amputamus: vt post
q̄z. vij. testes conuenūt satis sit uo
luntatem testatoris vl testatricis si
mul omnibus manifestari: significi
cātis ad quos substātiam suā per
uenire uellet: uel quibus legata da
ri vl fideicōmissa uel libertates di
sponere: etiam si non ante huius
modi dispositionē predixerit testa
tor uel testatrix illa formalia vba.
ideo eosdez testes conuenisse q̄ si
ne scriptis suā voluntatē uel testa

bet.vt.ff.de cōdi.⁊ de.l.q heredi.§.fi.⁊ de pecul.le.l.qdā. sic ergo generaliter nō ꝓpo sterationez nō nocere.ſz hoc fallit:vt.ē.de act.here.l.vt de bitum.⁊.j.de execu.rei iu.l.i. ⁊ de sen.⁊ inter. om.iu.l.pro latā.que sunt ar.contra.

a ¶ Competente. vt ar.ē.vt ac.ab here.l.j.

¶ A testamētis. Alaz testamentū nuncupatum licz testator non exprimat coram testibus illa formalia verba scilicz ipsos testes cē vocatos eo q; ipe vlt fine scriptis testari .b.d.alex.

b ¶ Imputamus.vt ⁊.ē.e.l. quoniam indignum.ac.

c ¶ Verba.quorū sensus hic est.ideo eosdem ⁊c.sed cōtra ē.q testa .fa.poſ. hac consul. ſo.ibi in ceco :hic in videntes.

¶ Ancimus. Testamē tum perfectum solo cur su temporis non tollitur:sed per sequens perfectum testa mentum vel per solam cōtra riam voluntatez in actis.vel coram tribus testibus declara tam cum transcursu decen nij ex tempore facti prioris te stamenti.b.d.alex.

d ¶ Cur stare.certe ꝑ nihilo vt b ⁊.j.de ap.precipimus in fi.⁊.ē.de testa.tu.l.ij.⁊ i autē. qui.mo. na.ef. sui .§. tribus. col.vij.ſz ar.contra .ff.de adi men.le.l.alūne .§. q filias ex dispari. Dic ibi percipiebat ō volūtate testātis:hic nō.Ry.

e ¶ Ipso iure. imo videtur ope exceptionis:vt .ff.de bo. possess.fm ta.l.penul.§.ex tē stamento. Sō. ibi vltime ta bule non erant solennes ⁊ in eis dixerat: quos i primis ta bulis institui non meruerūt merum iudicium. vnde nō ipo iure est irritum:vt.j.de his q. vt indi.heredi.as. sed per ex ceptionem vt ibi.hic vō vltimum testamentum solenne erat.Alij dicunt ipso iure:sci licet ope exceptiōis quod nō placet. Tu dic q; id qō ibi die de exceptōe referat nō ad ꝓximū sed ad primū casuz:sci licet qū testator post testamē tū arrogatus fuit:deinde sui iuris factus declarauit se vel le testamentuz seruari.q; eni sua voluntas non potest fa cē quin arrogatio tenuerit:⁊ testamentum primum irritū non ipso iure reconualescit: ſz exceptione repelluntur ve nientes ab intestato: qui he redibus in eo istituis volūt hereditatē auferre:vnde di citur ambulatoria ⁊c.vt.ff.de adimen.le.l.iij. in fi.⁊ .l. iij. Nec obstat q; ibi sil'a dicunt quia in aliquo non per omnia similia sunt.vtrobiqz eni statur primo indicio qō quo dammodo erat expugnatū. Vel loquitur ibi cuz testator fecit secū das ta. vt heredes in eis istituti exceptōe repellā tur.non autez q; ille non tol mentum componere censuit.

Idem.a.Jul.pre.pre.

Sancim⁹ si quis legitimo mō condidit testamētū:⁊ post cō fectionē eius decēniū profluxerit: si qdē nulla innouatio vl' ꝓtraria voluntas testātis apparuerit hoc esse firmuz. Qō eni nō mutat' cur stare,phibet:quēadmodū enim q testū fecit ⁊ nihil voluit esse ꝓtrari riū itestat⁹ efficit:¶ Sinaūt in me dio tpe cōtraria volūtas ostēdit:si quidem pfectissima ē scōi testamē ti ꝓfectio:ipso iure pri⁹ tollit testa mentū. ¶ Sinaūt testator tūmō dixerit nō voluisse pri⁹ stare testū: vl' alijs verbis vtēdo cōtrariaz ap peruerit voluntatez: ⁊ hoc vl' p te stes idoneos nō minus tribus:vl' inter acta manifestauerit:⁊ decēni um fuerit elapsum:tūc irritum esse testū tā ex contraria voluntate q̄ ex cursu tpali. aliter eni testamēta mortuorū p decēnij transcursionē euanescere nullo patimur mō:pri oribus cōstitutiōibus que sup hu iusmodi testamētis vacuādis fue rāt late penitus antiquandis.

Idem.a.Jul.pre.pre.

Qm antiquitas testamēta fie ri voluit nullo actu iterueniē te:⁊ hmōi verborū cōpositio nō ri te interpretata pene in pniciē ⁊ testātū ⁊ testamētorū pcedēt:San cimus in tpe quo testamētū cōdit vel codicillus nascit: vl' vltima q dez disposito ſz pstinā celebratur obseruationē(nihil .n. ex ea penitus immutādū esse cēsemus)ea qdē que minime necessaria sūt nullo,p cedere mō. Quippe causa subtu lissima apposita:ea q̄ supflua sunt minime debēt intercedē. ¶ Si qd aūt necessariū euenerit:⁊ i ipsū cor pus laborātis respiciēs cōtigerit.i. vel victū necessarij:vl' potionis ob latio:vel medicaminis datio vl' im positio:qbus relictis ipsa sanitas te statoris periclitet. Vel si quis neces sarius nature vsus ad depositionē supflui pōderis imineat vel testa tori vel testibus:non esse ex hac cā testamentuz subuertēdum:ſz mor bus comicialis (quod ⁊ factuz eē compimus) vni ex testibus cōtige rit:sed eo q; vrget ⁊ imminet re pleto vel deposito iterū p testamē ti factionē solita adipleri. ¶ Et si quidē a testatore aliquid fiat testi bus paulisp separatis(cuz coram his aliquid facē naturale testator erubescat)itez introductis testib⁹ ꝓpria factiōis testamēti ,pcedē. ¶ Si ta men in quēdā vel quosdam testi um aliquid tale contingat:si quidē ex breui tpis interuallo necessitas potest transire:iterum eorūdez te stium reuersum expectari ⁊ solen nia peragi sancim⁹. ¶ Sinaūt lō gior spacio refectio fortuiti casus indigeat:maxime si salus testato ris periclitātis imineat:tūc illo vel illis testibus circa quos aliquid ta le euenit separatis alios surroga ri ⁊ ab eo vl' ab eis tā testatorē q̄ alios testes scisciti: si ea q̄ eorū presentiam accedunt oia coram his pcessissent.Et si hoc fuerit vndiqz manifestum:tunc eos vel eū vna cum alijs testibus ea que oz facere ⁊ si in medio subscriptiones testi um iam fuerant subsecute.sic ⁊ eni ⁊ nature medemur ⁊ mortuorum elogia in suo statu facimus pmane re. ¶ Luz autē ꝓstitutiōe q̄ de testa mentis ordinandis,pcessit caueatur quatenus septē testium presen tia in testamētis requirat:⁊ subscri ptio a testatore fiat: vl' ab aliquo ,p eo:⁊ ꝓstitutio sic edixit octauo sub scriptore adhibito. ⁊ quidā testa mētū suuz omne manu sua ,ppria ꝓscripsit:⁊ post eius lras testes ad hibiti suas sbscriptiones suppoſue runt: aliaqz oia solēniter peracta sūt in testamēto:⁊ testū ex hoc de quo dubitabatur irritū factū est:eā dem constitutionem corrigentes sancimus.Si quis sua manu totū testamentum vel codicillum ꝓscri pserit: ⁊ hoc specialiter i scriptura reposuerit q; hec manu sua ꝓfecit: sufficiat ei totius testamēti scriptu ra:⁊ nō alia sbscriptio regrat' neqz ab eo neqz,p eo ab aliquo:ſz sequā tur huiusmodi scriptura ⁊ lre testi um ⁊ oīs que obseruat' expectario: ⁊ sic testū validū ⁊ codicillus:si.v. testium lre testatoris scriptura co adiuuent in sua firmitate remane at:⁊ nemo callid⁹ machinator hu iusmōi inigtat' in postez inueniat.

Idem.a.Jul.pre.pre.

Iubemus oio testatorem si vi res hēat ad scribendus nomē heredis vel heredū in sua subscri ptione vl' in quacūqz pte testamē ti ponere vt sit manifestū ſz illi⁹ vo lūtatē hereditatez eē trāsmissam. ¶ Sinaūt forsan ex morbi acer bitate vel lrarum impitia hoc face re minime poterit :testib⁹ testantis pūtibus nomen vel noia heredis: vel hereduz ab eo nūcupari: vt oi modo sciant testes qui sunt scripti heredes:⁊ ita certo heredis vl' he reduz noie successio,pcedat. ¶ Si eni talis est testator qui neqz scribe re neqz articulate loqui pōt: mor tuo similis est:⁊ falsitas in elogijs committitur:quaz vt exul fiat a re pu. nostra maxime in testamento rum confectione cupientes hanc edictalem legez in orbem terrarū ponimus. ¶ Nō si non fuerit ob seruatum:⁊ nomen heredis vl' he redum non fuerit manu testatoris scriptum vel voce coram testibus iant ipso iure primus quamuis postea mediā tur:⁊ hāc approbo.vel ibi non dur aut secundum testamentum ruz tabulas iciendi hic da rant.

f ¶ Fuerit.i. fit ante sum a tēpore.i.quo con trariam voluntatē nō ſ trauit fm quosdam vt hic colligunt. Tu dic a tempore compositū testamenti: vt patet in prin.hui⁹.i.⁊ pmissis audiunt hic post: non ante.

g ¶ Constitutionibus. idest legibus.

h ¶ Antiquandis.i.abo lendis.

Qm antiquitas. In testamē tis ⁊ quibuslibet vltimis voluntatibus con dendis non debet ante uenire actus vllus ex traneus nisi ex necessi tate testatoris vel tūc imminente.⁊ si necessi tas breui tempore pos sit transire expectādus est ipse testis .alis loco eius est alius surroga dus.⁊ testamētū quod testator mānu ppria scripserit ⁊ in aliqua pte testamenti aliud se scri pssisse significauit vale licz aliter se testator nō subscripserit .b.d. alex.

i ¶ Soluit. vt.ff.e.hor des.§.fi.

k ¶ Interpretata pos sunt.

l ¶ Pene.i.fere.

m ¶ Testantium.qui interim moriebantur.

n ¶ Testamentorū.q; nihil valebant.

o ¶ Codicillus.nō in gulari numero vt dri mus.ē. de sacrosan.ec. generali. ⁊ dic nātū.i. incipit fieri.ac.

p ¶ Nihil.interposito.l.

p ¶ Ex ea .ſz pstitū ob seruatione. Rapha.

q ¶ Subtilissima.abla tiui absoluti.

r ¶ Superflua.i.cōtra nea facta:nō superflua dicta:alioquin cōtra.l. eo.testamentum.vd il la in verbis hec in ac tibus.

s ¶ Comicialis.idest ca ducus.

t ¶ Fiat . cum iam in ceptum est testamentū.

u ¶ Ab eo. surrogato vel surrogatis. Ziza.

x ¶ Scisciti.i.interro gari.q.d.cū breui spati ta erūt coram surrogat' q̄ aūt eorū pīsentia scā erāt q̄rāt surrogari a testōe ⁊ a testib⁹ q ibi sp fuerāt repentinis eorūz nōbis omnia que ante nos fe

erantis ⁊ disposueratis. ⁊ pro hoc ĵ. de ap. ampliorē ⁊ .viij.q.j.c.nihil. Alij dicūt q̃ interrogabūt an ea q̃ facta sūt: facta sint corā recedēntibus. nec n.est opus q̃ ipsi sciāt q̃ illa sunt. ⁊ pro hoc est. ē. eo. hac cōsultissima in prin. expone ergo corā his. l. surrogatis fm primā. vel corā recedēntibus fz aliam expositionem. y ¶ Eorum. scz surrogatorum.

a ¶ Tūc eos. scz surrogatos vel surrogatuz.
b ¶ Esti. i. quātis.
c ¶ In medio. l. tēpore postq̃ quidā recesserūt ⁊ anteqũ alij surrogarē tur. ⁊ sic nō est cōtra. ē. l. hac con. §. fi. Itē in eo q̃ hic diuersis tēporibus subscribūt ē ꝓtra ē. l. hac con. §. in omnibus. sed dic q̃ hoc fit hic ex necessitate.
d ¶ Cōstitutionē. q̃ est contra. ē. c. hac cō. in fi. prima rū. que mō contingeret in eo casu.
e ¶ Contigentes. i. hoc casu q̃ testator scripserit sua manu totū testamentum: vt ar. ē. c. auc. q̃ fine.

T Ibemus. In testamēto in scriptis nomē cuiuslibet heredis instituī dz esse scriptū manu testatoris aut eius voce nuncupatuz coēstribus: ⁊ ab ipsis testibus in subscriptiōibus declarari: aliogn illius heredis institutio nulla est in cuius p̃sona hec forma seruata fuit. q̃ i futuris trēs testamentis post hanc legem locum habet. ⁊ notamus qui contra fecerit falsi pēa punitur. hoc dicit alex.
f ¶ Poterit. vel noluerit. vt. ĵ. dicitur. §. oportet enim ⁊c. in fi. §.
g ¶ Cōmittit. i. cōmittunt de facili si permitteremus tales testari.
h ¶ Republica. vt ⁊ ĵ. de fideicom. li. l. fi.
i ¶ Si tota. i. oia. sic. ff. ō fideiuf. si debitori. ac.
k ¶ Vel in eius. valet ergo in nomiaris ⁊ nō in alijs. sed videtur in nullo valere: vt. ff. eo. si ita. que ē ꝓxa. Sol. hoc nouuz illud vetus ius. vel hi certū erat q̃ alios erat instituturus. hic non. sed certe ⁊ hic dico esse certū. aliogn nulla fit questio. Sed d dic q̃ hic certū erat quos alios erat instituturus. q̃ forte vni testiū eius nomen expresserat qui dixerat alijs. vel ipsemet dixerat eis. ibi non erat certū quos alios erat instituturus: ⁊ iō hic valz in futuris ⁊ aliorū portio eis accrescit. ibi nō valet. l: ¶ Sicut dictum est. scz. ē. in prin. l. l ¶ Eos. s. testes.
m ¶ Ex voce quidē. immo etiā nutu. vt. ff. de le. ij. l. cū pponebat. ⁊ de leg. iij. nuncupe. que sunt cōtra. So. hic in institutione heredis. ibi in legatis ⁊ fideicōmissis. Itē cōtra ad principiū huius legis ibi. poterit ⁊c. ⁊. ē. c. hac con. in prin. So. vt ibi. ibi vel cuiuslibet ⁊c.
n ¶ Quēadmodū. nō regulā vt q̃ seruant in vno seruent ⁊ in alio vt b ⁊. ē. ti. i. b ac cōsultissima in prin. ⁊ in autētico ō here. ⁊ fal. §. pe. col. i. Sed qd si alius exprimat ⁊ ipse profiteatur ēbis se agnoscere: rūdeo sufficit vt. ē. ti. i. hac cōs. §. at cū humana. nā ⁊ ibi in non ceco loquit vt ⁊ ibi dicit sic fieri ⁊c. ⁊ pro hoc est auc. signata hic. ⁊ nō obseruato ⁊. ff. eo. heredes. in pn. ⁊. §. q̃ vo qs. nō tñ dicitur facere testrū p aliū. illud enim est prohibitum: vt. ff. de here. insti. illa institutio.
o ¶ Peccauit. q. d. nihil vt h ⁊ i auc. vt facte noue cō. §. sancim⁹. ⁊ i auc. hec ꝓstitutio inouat ꝓstitutionē. col. viij. ⁊ ĵ. de decur. l. pe. in fi. ⁊. ē. de le. ⁊ ꝓsti. l. leges ⁊ ꝓsti. ⁊ in auc. ō trē. ⁊ semi. §. finaūt. col. iij. ⁊ i auc. ō nup. §. q. col. iij.
p ¶ Dolose. p̃sumptio est iuris ⁊ de iure: cū ꝓstitutiōes p̃ncipū ig nor. auerit vt. ē. de iuris ⁊ fac. ignor. l. cōstitutiones.
q ¶ Sequit auc. ⁊ non obseruato ⁊c. que est in auc. vt spō. lar. §. quia vo. colla. viij.

¶ Autentica.

O Z non obseruato. Hodie testator si tenetur nūcupare nomē heredis qñ testatur in scriptis. Et satis ē q̃ p se vel p quēcūq̃z aliū scribat nomē heredis. h. d. alex.
r ¶ Et eo nō obseruato. redit ad. l. veterem. ē. c. hac cōsultissima in prin.
s ¶ Inscribat. hz ergo locum qō in scriptis fit testamētum. nō ergo corrigitur ius vetus cū testrū fit sine scriptis. idem tamen ⁊ ibi dici posset.

N Ostram. Si testator testamentum iure factum inciderit: vel signa remouerit consulto: tunc non valebit testrū als autem remanebit validum. h. d. alex.
t ¶ Lino. in quo sigilla erant appensa. accur.
u ¶ Non valere. s. efficaciter. vt ff. e. l. ad testamentuz. §. fz signa. nā si agant hēdes obstat exceptio: vt. ff. de secūdis ta. l. pe. §. testō. ⁊. ff. e. hēdes. ⁊ de bis que in tes. delē. l. i. §. sed ⁊ cōsulto. Et enim nō cōstituitur testrū nuda volūtate vel facto: ita nec dz tolli vt cadē fit rō cōtrariorū: vt. ff. de regu. iur. l. nihil tam. Itez quibus applicabitur hec hereditas: videt fisco: vt. ff. de bis que in testō delē. l. proprie in prin. fz ecōtra videt q̃ venientibus ab inte. vt. ff. si tabu. te. nulle ex. l. i. §. p. Quare dicūt quidā primo agnatos admittuz eis deficiēcib⁹ fisc⁹. ⁊ sic loquūt dicte leges. Tu dic si iō incidat vt intestatus decedat veniunt agnati: vt. ff. ō bis que in te. de. l. fi. Sed si iō q̃ reputat heredes idignos tūc fiscus vt. ĵ. de bis qui. vt indig. hereditas. Sz qd si nō appareat: respōdeo fiscus venit fauore legatorū. solui⁹. n. legata qō non facerent venientes ab intestato. vt. d. l. prime. §. fz in re dubia. ⁊. ff. ad fil. cū fisco. ⁊. ff. si quis aliquē te. probi. l. si quis. §. si fideicō⁹ ⁊ ō bis qui. vt indig. cū gdaz. §. vulgo.
x ¶ Hereditatem. vt ⁊. ē. c. si vnus. licz nō detur bo. pos. fm ta. vt. ff. de. bono. possess. fm ta. l. i. §. semel. ⁊. §. si lmum. ⁊. d. §. si rasc. ⁊ hoc si viuo testatore ⁊ nondum prolatis tabulis coram iudice. als datur fm tabu. testa. vt. ff. si ta. tes. ex. l. i.
y ¶ Maxime. maxime heredes dico iuuari hoc casu qui ⁊ superioribus iuuantur in. l. iubemus. lz testator eos non scripserit. ⁊ hoc subyecit.
z ¶ Declarare subaudi. ⁊ sic nomen heredis latere nō potest.

O Z tabantiquis. Rusticani in locis in quibus est raritas litterarum testari possunt fm eorum consuetudinem: eum tamen septem litterati se subscribentes adhibeantur si haberi possunt: aut non litterati si alij haberi non possunt saltē quinqz adhibeantur: qui mutua vice subscribant. hoc dicit. Alex.
a ¶ Rusticitati. vt pz p has. ll. ff. ad sill. l. iij §. si qs ignorās. ⁊ ō in. fis. l. ij. §. fi. ⁊ de vē. ilspi. l. i. §. fi. ⁊ de iurisd. o. iu. si qs id. §. ij. ⁊ ō ꝓba. cū ō idebito. §. ij. ⁊ de

nuncupatū: hoc testamētū stare minime patimur: vl in totū si tota⁹ heredū noia fuerunt p̃termissa: vl in eius⁹ heredis institutione: cuius nomē neqz lingua neqz manus testatoris significauit. ¶ Sed ne aliqua forsitan obliuio testiū animis icumbat: pluribus iterdū noibus heredū exp̃ssis: ipsi testes in suis subscriptionibus cū testator hec nō scripserit fz nūcupauerit eorū noia subscribere nō differāt ad eternā rei mēoriam. ¶ Si vō ipse testator in qualibet parte testmēti noia heredū sicut dictū est⁹ scripserit: supuacuum est testes in sua subscriptiōe hoc expimere. cū forsitā nec eos⁹ scire testator suos heredes voluit: ⁊ semel causa ex ipsius testatoris scriptura appareat. Oportet enim oimō vl ex litteris testatoris vel ex voce⁹ quidē testatoris litteris aūt testiū q̃ ad elogiū cōficiēdū fuerint conuocati noia manifestari hēdū. Quēadmodū⁹ enim in elogio qō sine scriptura cōficitur necesse est testatorē voce expimere nomē vel noia heredū: ita oz ⁊ in testamētis p scripturā cōficiēdis cuz ipse testator manu sua scribere hēdes vl noluerit vl minime potuerit: voce tñ ei⁹ eos mānifestari. ¶ Que ipostez tñmodo obseruari cēsemus: vt que testamēta post hāc nouellā nostri nominis legē ꝓficiūtur: hec cū tali obseruatione pcedāt. Quid. n. ānqtas peccauit⁹ q̃ p̃sentis legis insciā p̃stinā secuta ē obseruatōez. Saturis ēt tabellionibus: ⁊ ijs q̃ ꝓficiēda testā, pcurāt: q̃ si aliter facē ausi fuerit: pena falsitatis nō euitabūt: quasi dolose⁹ in tā necessaria cā versati fuerit.

¶ In auc. vt spō. lar. §. q: vo. colla. octaua⁹.

EON. T nō obseruato⁹ eo subueniatur testamentis sine p se siue per aliū qs iscribat⁹ nomē heredis.

Idem. a. Joanni pre. pre.

NOstrā, pusionē maxime circa vltima elogia defūctorū nūc ēt extēdi, pperamus. vñ cuz iuenim⁹ quasdā ꝓtrouersias veteribus iuris interp̃tatoribus ob⁹ exortas pp testrū qō legitio mō ꝓditū ē: septēqz testiū signa hīs: postea fortuito cāu vl p ipius testatoris operā lino⁹ toto vl plurima eius pte incisa: in ambiguitatē icidit: solitū ei p̃bemus remediuz. sanciētes si qdē testatoris linū vl signacula iciderit vel abstulerit: vtpote eius volūtate mutata: testrū non valere⁹. ¶ Sinaūt ex alia quacūq̃z cā hoc ꝓtigēit: durāte testō scriptos ad hēditatē⁹ vocari: matrie⁹ cuz nostra cōstitutio quā, p tuitiōe testamētorū, pmulgauimus: testatoriz dispsuit vl sua manu nomen hēdis scribere: vel si iperitia lrārū vel aduersa valitudie seu alio mō hoc facere nō pōt: testes ipsos audito nomine heredis sub p̃sentia ipsius testatoris nomen heredis suis subscriptiōibus declarare⁹.

Idem. a. Joan. pre. pre.

OT ab antiqs legib⁹ ⁊ a diuersis retro p̃ncipibus semper rusticitati⁹ cōsultū ē: ⁊ in multis legū subtilitatib⁹ stricta obseruatio eis remissa est: qō ex ipsis rerū inuenim⁹ documentis. Cū enim⁹ testamētorū ordinatio sub certa diffinitiōe legū instituta ē: hoies rustici ⁊ quib⁹ nō ē litterarū peritia quō pōt tātā legū subtilitatem custodire in vltimis suis volūtatib⁹. Ideoqz ad dei humanitatez⁹ respicientes: necessariū duxim⁹ p hāc legez eorum simplicitati subuenire. ¶ Sācimus itaqz in oibus quidez ciuitatib⁹ ⁊ in castris vrbis rome vbi ⁊ leges⁹ nostre manifeste sūt: ⁊ litterarū viget scientia: oia q̃ etiā libris nostrorū digestorūz seu institutionū ⁊ imperialib⁹ sanctionibus nostrisqz dispositionibus in cōdendis testamentis cauta sūt obseruari: nullāqz ex p̃senti lege fieri i nouationez. ¶ In illis vō locis in quibus raro inuenīūtur hoies litterati: p̃ presentez legē rusticanis concedim⁹ antiquam eorū consuetudinem⁹ legis vicem obtinere: ita tamē⁹ vt vbi sciētes litteras inuenti fue

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

eden.l.i.§.fi.⁊ si quis in ius vo.nõ ierit.l.ij.§.i.⁊.ff.de rei vxo.ac.§.ita tamẽ. sed ar.contra.ff.de in ius voc.l.venia.

a Enim.pro certe.

b Humanitatem.sic .ff.de veteri iure emul.tanta in prin.

c Leges.idẽ ergo in villis ⁊ castris bonorie:q: eã legitimã nutricẽ legum bñ quis appellat vt in pemio ff.§. hoc ãt.⁊ q: vbi ẽ eadẽ ratio ⁊ idem ius esse dẽ vt.ff. ad.l.aquil.l. illud.

d Consuetudinem.quã ne scimus.

e Ita tñ.ex hoc pẽ q̃ loquitur vbi in castro ꝓcesserat cõsuetudo in ꝓfectiõe faciendi testi ꝓtra legẽ.cui ꝓsuetudini deseruit:ꝗ nõ p oia vt subij cit.si ergo in castro nõ sit consuetudo cõtraria legi:cõmunem legem seruabo.

f Scriptura testimoniũ .⁊ sic loqtur hec lex ĩ testõ ĩ scriptis ⁊ nuncupatiuo ꝗ quos dã.Alij vt azo.dicũt loq tñ in testõ in scriptis.⁊ exponũt hoc.i.sine subscriptõe testiũ. Sẑ alij subscribẽt p eis:vt.J. subijcit in.§.si vo.

g Admitti.s. in testamẽto sine scriptis ꝗm quosdam.

h Jubemus.scilicet in testamẽto sine scriptis ꝗ quosdã vel in scriptis ꝗm azo.qõ ius tamen in vno est ⁊ in alio obseruandũ vt diximus.ff.eo. iubemus.

i Subscriptionez.fit p aliũ subscriptio:vt in anc.de. fide instru.§.oportet vo.colla.vi. sed argumentum contra .ff. de asses.l.ij.

k Deponant iurati.vt.ff. eo.l.hac con.§.pe.

l De hereditib instituẽdis. .ff. dictũ est de his qui istituerunt:nunc de his qui instituuntur.

Ui deportantur.

Qinstitutio deportati habetur p nõ scripta q: deportat' est incapax aditionis hereditatis .h.d.alex.

m Tanq̃.q.d.non est similitudo iter eos ⁊ peregrios: q: pegrini capiũt.vt insti.eo. .§.fi.hi autẽ non. Vel dic q̃ tanq̃ notat veritatez :⁊ sic in mala parte ponitur peregrinus:vt ⁊.ff.e.sed ⁊ si in conditione.§.solemnis.⁊.ff.ẽ in ius vo.ꝗ ⁊ si hac.§.ꝗ ⁊ si per penam.

n Non possunt.q: ea q̃ sũt iuris ciuilis perdunt :sicut ẽ ciuitas ⁊ similia vt hic ⁊.ff.ẽ testa.milĩ.l.neq̃.§.i.⁊ ẽ pẽis l.quidã.q: pro mortuis habentur:vt.ff.de contra ta.l.j. §.pe.⁊ de bis qui pro non scrip.ha.l.iij.sed ea que sunt iuris naturalis non vt matrimonium ⁊ libertatem:vt.ff.de sen.pas.l.ij.⁊ iij.Sẑ videtur eos capere posse.vt.ff.de re.du.si cognatus.q̃ est cõtra.vbi capit quis ex testõ q̃ cognatus esse desinit:qõ esse non potuit nisi perderet ciuitatẽ scilicet per maximã vel per mediã ca.di.vt insti.de ca.di.§.pe.So.loquit ibi de ciuili cognatione.s.que per adoptionẽ erat quesita:vt.ff.de adop.l.q in adoptionẽ.q̃ p minimã ca.di.pditur:scilicet per emancipationẽ .⁊ sic non amittitur ciuitas: vt insti.de ca.di.§.minima.

o Nõ fuissent.hoc verum quantum ad institutum:sed fiscus habet:vt.J. de his quibus vt indig.l.hereditas.

Pater tuus. Appellatione residui totum continetur quando nõ repe ritur pars in cuius defectum possit verbum illud verificari.h.d. alex.

p Ꝗq̃.scilicet alter heres.

q Conditionem.vt quia ex nefario coitu erat natus vel als non capax:vt nota.insti.de legat.§.legari.

rint septẽ testes quos ad testimoniũ vocari necesse est: adhibẽt:⁊ vnus quisq̃ pro sua persona subscribat. Vbi autem nõ inueniuntur litterati septem testes:etiam sine scriptura testimonium adhibentes admittit. Sin autem in illo loco minie inuenti fuerint septem testes: vsq̃ ad quiq̃ modis omnibus testes adhiberi iubemus:minu sautez nullo mõ cõcedimus. Si vo vnus aut duo vel plures scierint litteras:liceat his pro ignorãtibus litteras presentibus tamen subscriptionẽ suã imponere:sic tamẽ vt ipsi testes cognoscãt testatoris volũtatẽ: ⁊ maxime quẽ vel quos heredes sibi relinquere voluerit:⁊ hoc post mortẽ testatoris iurati deponant.

Qõ igitur quisq̃ rusticorum (sicut ꝑdictũ est) pro suis rebus disposuerit:hoc oĩmodo legũ subtilitate remissa firmũ validumq̃ cõsistat.

De hered.bus instituendis.⁊ q̃ psone institui non possunt. .xxiiij.

Imp.Ticius elius Anto.aaa. Antestiano.

Qui deportant si heredes scribantur:tãq̃m pegrini capere nõ possũt:ꝗ hereditas ĩ ea cã ẽ in qua cẽt si scripti nõ fuissent.

Idem.a.Cecilio.

Pater tuus si ex residua pte heres institutus est:quã alter heres scriptus capere nõ posset: ꝗ ad nullã partẽ hereditatis propter cõditionẽ suam admitti potuit: ex asse heres extitit.nã residui cõmemoratio etiam totum admittit.

Imp.alex.a.vitali militi.

Qum proponas alexandrum equitem testõ primo loco iulianum vt libertum suum heredẽ instituisse:eiq̃ substituisse his verbis. Q si ex aliqua cã primus heres hereditatem meam adire noluerit vel non potuerit:tunc in locũ eius scõm heredẽ substituo vitalẽ. Post mortem autem testatoris iulianum seruum communem fuisse defuncti militis ⁊ zoili fratris eius apparuerit:an tu ex substitutiõe ad mittaris:volũtatis est questio. Nã si credens eũ proprũ ⁊ suũ libertũ heredem instituit:nec ad aliũ quẽq̃ hereditatẽ pertinere voluit:extitit cõditio substitutionis:ubiq̃ hereditas delata ẽ. Q si vba substitutiõis subscripte ad ius retulit: vt si nec per semetipsum alium fecisset heredem (potuit enim quanuis iubente domino nolle adire) ita demum substitutus vocaretur.si tamen paruerit domio ⁊ adijt: substitutioni locus non est.

Imperator Gordia.a.vlpio.

Sj pater tuus eum quasi filiũ suum heredem instituit quem falsa opinione ductus suum eẽ credebat:non instituturus si alienum nosset: ꝗ postea subditus eẽ ostẽsus est:auferendam ei successionẽ diui seueri ⁊ antonini placitis continetur.

Idem.a.cassiano.

Non ideo minus vxor tua iure heres videtur instituta q̃ non vxor: sed affinis testamento nominata est.

Impa.phil.a.⁊ phil.c.antonio.

Sj compensandi debiti gratia vxor maritum fecit heredem: desiderio tuo preter portionem hereditatis debitũ quoq̃ restitui postulantis non tñ iuris seueritas:verum etiam defuncte voluntas refragatur.

Impa.diocle.⁊ max.aa.zizoni.

Nec apud peregrinos fratrem sibi quisq̃ per adoptionem facere poterat.Cum igitur qõ patrẽ tuum voluisse facere dicis irritum fit:portionem hereditatis quam is aduersus quem supplicas velut ad optatus frater heres institutus tenet: restitui tibi preses prouincie iubebit.

Idem.aa.Adriano.

r Extitit.scilicet pater tuus.

s Totũ.vt.ff.de vbo.sig.l.ceterorũ.⁊.ff.e.q̃ si mentis.⁊ facit.ff.eo. item q̃ sabinus.§.sed ⁊ si asse.⁊.ff.de testõ mil.l.qñq̃.in fi.⁊.ff.de fide tus.l.amissi.in prin.⁊ de do.can.mor.l.ei qui.

Qum proponas Substitutus vulgariter seruo testatoris ⁊ alterius quem testator ĩ quam proprũ libertũ instituerat admittur. vel repellitur ꝗm q̃ de mente testatoris fuisse pbabit.hoc dicit. alex.

t Aut tu.scilicet extraneus.

u Voluit.i.dicit voluisse.

x Hereditas. iniuo videtur q̃ nihil valeto tum testamentum: vt ff.de mili.ac.neq̃ enim §.fi seruum proprium. que ẽ ꝗtra.So.dicit pproprius testatoris extranei ⁊ credentis eum liberum.hic cõmune. ergo nec ibi nec hic tenet quantum ad seruũ. Si autem seruus esset heres ⁊ libertus vt insti.e.in prin.fi alienus totus poterit institui sine libertate:vt.ff.e. fi seruus alienus.⁊.l.fi alienum seruum.Sed nunquis eriam cum libertate si hoc exprimat ⁊ ei postea redimat.vt.ff.e. sed ⁊ si in cõditione.§. fi seruum.

y Ad ius .i.ad cognificationem quam licit ius quando testator scit seruum:hoc est vt sibi facto libero vel presenti vel futuro domino acquirat:vt insti.de vul.sub.§.fina.⁊ b subijcit.

z Retulit. i.remisit dicitur.

a Alium.scilicet dominum.

b Potuit. interpolatio est.⁊ dic ẽ potest ĩ ci illa condicio si heres nõ erit quia potest ⁊ ei esse etiam domino iubente ⁊ cum etiam recusante.⁊ ita demum ⁊c. Si autez paruit hẽte querit domino vt ꝗ ijcit ⁊c. Vel aliter construe.vt si nec p se aliũ fecerit heredem ita demuz substitutus admittatur ⁊ substitutioni locus non est:si eũ paruit dño ⁊ adijt.potuit enim ⁊c.⁊ sic plana. Sed qd in tertio casu si paruerit sed coactus: dicit q̃ dominum nõ fieri heredẽ vt.ff.de acqui.here.l.q in aliena.§.fi. ita ⁊c q̃ sic vt.ff.si omissa cau.te.l.i.§.i.⁊ in dicta.l.qui in aliẽa. adiuit cũ vel fuit ab alio nõ a domino coactus. Itẽ nõ q̃ loquitur hec lex cum certũ est de volũtate testatoris.si ãt est dubium diuidiur hẽditas inter dñm serui instituti ⁊ substitutum vt.ff.e.si pater.⁊ plene distinguitur insti.de vul.sub.§.fi.licz.p.⁊.R.intelligãt.Lastã cũ dubitabat an voluit defunctus per iulianum alium heredẽ fieri an non:qõ ẽ expressi contra legem istam.

c Locus non ẽ.nisi in casu cũ duo.s.erãt vñs huius iuliani ⁊ alterius iussu adijt:⁊ alterius non:vt.ff.de vul.sub.l.fi.in prin.

Sj pater tuus. Institutio facta de aliquo tãq̃ de filio vel de fratre cũ nõ sit habetur pro non facta.⁊ hereditas est in causa instituti.h.d.cum.l.nec apud.J.eo.alex.

d Filium.secus econtra si ve filium vt extraneũ instituit q̃ valet: vt

ff de cur.c.l.i.§.si qs filiū. Itē ⁊ illa istitutio valet. ille ipūssimus filius his ebo: vt.ff.c.bis ēbis.§.i.fz ⁊ illa erbēdatio ille quē scio ex me na ti nō ei erbēs esto: si valet vt.ff.ō lib.⁊ pos.l.si postbumū.§.si qs ita.

n ¶ Nō istitutus.qō psumit.sec⁹ si suū nō credēt lz filiū nominarer vt ff de condi.⁊ demon.l.falsa demōstratio.in prin. b ¶ Auferēdā.

Nēqz per se. Qui p se capere nō pōt ēt p aliū capere nō poterit.⁊ ignot⁹ pōt bēs istitui.⁊ ciuitates pōt capere relicta vniuersalia ⁊ particularia. h.d.cū duab⁹ legibus sequētibus alex: m ¶ Nō.nā qui per se institui nō possunt nec p seruos vt hic.⁊.ff.e.ti.l.nō minus.nec obstat.ff de edi.edi. l.cū aūt.§.fi.qr ibi emptor erat capax. Itē nec.ff de acq.hē.si seruus eius.qr ibi fuit ante aditionē manumissus.vñ sibi adijt.⁊ ecōtra qō pōt dño relinq ⁊ seruo: vt ff.de le.i.si mihi ⁊ tibi.§.regula.sed ⁊ hoc fallit.ff.ō le.ij.l. debitor.§.fi.⁊ de ser.le.l.⁊ si maxime.

n ¶ Extraneū.ignotū.vt insti.de her.insti.§.fi.

h ¶ Hereditatis.vrbis.veteris vel noue rome.

o ¶ Ciuitatis.vt.ff.ad trebe. omnibus.⁊ ō le.i. si hēs.§.vicis.⁊.l.si qs a filio.§.fi.acc.

Q Uonēs Institutus i re certa habet loco legatarij: vniuersaliter istituto hereditatē adeūte. h.d.saly.

p ¶ Legatariorū.ar.cōtra.ō. de suof.test.auē.nouissima.

q ¶ Ex certa. puta vnū i sex vncijs ⁊ aliū in alijs sex.ac.

q ¶ Parte. puta i oib⁹ alijs instituit duos.Azo.

r ¶ Referūtur.s.xij.vt insti.ō here.insti.§.hereditas.ac.

s ¶ Rescriptorū.cuz ipsi nō teneātur vt hic.⁊.ō.de ac.hē. l.creditores. sed videt eē eos loco heredū q ex certa re seri bunt: vt.ff.e.l.i.§.si ex fundo ⁊.l.quotiens.§.si duo.⁊.l.ex facto per totam primā col.q̄ sunt ꝓtra.Sol.fm quosdā.h res certa fuit ōmōstrata noīe ꝓprio: ibi appellatiuo vel de mōstratiuo. qō nō placet: vt .ff.si cer.pe.l.certū.dic ē q̄ ibi nō erāt alij istituti: vñ ne iuenīat paterfa. decessisse p pte testatus pro pte ītestat⁹ o ac cis totū.hic aūt fuit ⁊ alij istituti q̄ sunt hēdes i vniuerso.

Q Uēm in libris. Institutio que nō pōt saluari fm ꝓpriū directū significatū verborū saluat fm improprium ⁊ idirectū si fieri pōt: alis redditur nulla pon⁹ q̄ sustineat preterea erroris testatoris si est talis error q̄ ostēdit fatuitatē.h.d.alex.

t ¶ Species.i.questio.

u ¶ Quidā.s.ticius.

x ¶ Hominis.sc.licet sui.

y ¶ Testatoris esse hēdē.vt.ff de pe.here.l.i.⁊.ij.⁊.iij.⁊.ō.de vsuf.l. antiqtas.⁊ de ēb.sig.hēdis.⁊.l.sciendū.⁊.ff de acq.hē.si qs filium.§.fi.

z ¶ Ex cōsequētia.i.quasi cōsequentia: que fit ex nostra interpretatiōe.⁊ no ta vulgarem substitutionē fieri verbis affirmatiuis.⁊ sic.ff.e.ticius.

a ¶ Et sic.supple nec ipse testator ploc⁹ vocat.nā hic ē idubitabilis casus.

¶ De institutionibus.

c Uēm auum. Conditio mixta dependens ex facto tertij ⁊ instituti debet impleri vel ex facto illius tertij impediri ad hoc vt institutus possit adire.h.d.alex.

b ¶ Manifestum.nam videtur impleta cum per eam non remaneat vt hic. ⁊.J.de his que sub mo.l.i.⁊.ff de acq.here.l.vētre.⁊ quādo dies le.ce.si posit .§.fz si ita.sed contra.J.de cōdi.inser.l.legatum.So.hic erat als relicturus: .§.fz si ita.sed contra.J.de cōdi.inser.l.legatum.So.hic erat als relicturus: ibi nō fm quosdā.vel ibi fuit in mora hic nō. Tu distingue fm Io.an cōditio appolita consistat in facto eius cui relinqtur: ⁊ an eius ⁊ alterius. Si i facto ei⁹ tñ cui relinquit: puta si manumiserit seruū suum: tūc si conditio deficit p casum qr moritur seruus: consequtur relictū vt.ff.de condi.insti.l.q̄ sub cōdi.§.quonēs.nisi fuerit in mora manumittēdi: vt.ff.de cōdi.⁊ de.l.pe.§.i. Si deficit per aliū: puta qr alius interfecerit seruū tūc agit.l.aql. cōtra inter fectorē ad estimationē eius qō sibi relictū erat: vt.ff.ad.l. aquil.inde ne rati⁹ .§.idē inl.sed ar.cōtra vt.ff.de cō.⁊ de.l.si ticius. Si aūt soluēdo nō sit occiso: pōt dici ex eqtate hūc admitti ad id qō sibi relictū erat: vt.ff.de ꝓdi.⁊ de. ticio centū.§.fi.⁊ de eo per quē fac.e.l.fi. Si vo ꝓsistat in facto eius cui relinqtur ⁊ alterius.siqdē p casuz fortuitū deficiat amittit relictū vt ibi.ar. cōtra. ff.ō le.i.l.fi fundū per fideicō.§.iulianus.in fi.sed ibi nō fuit cōditio fz modus. Itē arg. ꝓtra.ff.de an.le.l. annua.in prin.sed illud fauore alimētorum.

Collegiū si nullo speciali priuilegio subnixus sit: hereditatē capere non posse dubium non est.

I Dem.aa.iulie.

Extraneum etiam cū moriret heredem scribi placuit.

I Dem.aa.Asclepiade.

Neqz per se hēdes institutos q bus hoc ꝓcessuz nō ē: neqz per seruos.ꝓprios hēditatē posse quere: iuris dictat rō. I Mpator. Theo.⁊ valen.aa. hierio.pre. pre.

Extraneuz ēt penit⁹ ignotū heredē quis instituere potest.

I Mp a.leo.a.Eritrio.pre.p.

Hereditatis vel legati seu fidei cōmissi aut dōationis titulo: domus aut ānone ciuiles aut quelibz edificia vel mācipia ad ius indyte vrbis vl alter⁹ cuiuslibet ciuitatis peruenire possunt.

I Mperator: insti.a.mēne.p.p.

Quonēs certi qdē ex certa re scripti sunt hēdes: vel certē rebus.p sua istitutiōe ꝓtēti eē iussi sūt: quos legatariorū loco haberi certū est: alij vo ex certa pte vel sine pte: q pro vetere legum tenore ad certā vnciarū istitutionē referunt: Eos tñ mō oibus hēditarijs actionib⁹ vti vl ꝓsequi decernimus q ex certa pte vel sine pte scripti fuerint: nec aliquam diminutionez ea rundem actionum occasione beredu ex certa rescriptorum fieri.

I Dem.a.Joan.pre.pre.

Uam in libris vlpiani quos ad masurium sabinū scripsit talis spes relata est: hāc aptius expedire visum est. ¶ Quidā testiñ faciēs ita istituit: Sēp ronī plocij hēs esto. veteres qdē existimabāt erro rez nominis esse: ⁊ sic institutionez valere quasi testator plocij nominaretur ⁊ sempronium sibi scripsisz heredē. Sz hmōi sentētiā grossiorez esse existimam⁹. neqz.n.sic hō supin⁹ imo magis stult⁹ inuenitur vt suū nomē ignoret. ¶ Sz siqdē ipse testator plocio cuidā hēs extitit: manifestū est sibi sempronium heredē instituisse: vt per mediam ipsius testatoris psonā plocij hēs efficiat. Et hoc argumentamur ex antiqua regula que voluit heredē hēdis testatoris eē hēdez. ¶ Sinautez nihil tale factuz est: superua cuaz esse ⁊ inanem hmōi institutionez: nisi prius herede plocio sibi instituto sic adiecit. Sempronī plocij heres esto. tunc etenīz existimādum est eū dixisse si nō plocius heres sibi fuerit: tunc sempronius in locum partemqz plocij ex substitutione vocari: ita vt ex consequētia verborum plocius quidem institutus: sempronius autez substitutus inueniatur. ¶ Sinautez neqz ipse testator plocio hēs extitit: neqz plociuz hēdē antea scripserit: ⁊ sic sempronium plocio heredē voluit eē. nullius esse momenti talem institutionem: cum non sit verisimile insuum nomen quenquam errasse.

¶ De istitutionib⁹ ⁊ substitutiōib⁹ ⁊ restitutiōib⁹ sub ꝓditiōe facta.xxv.

I Mpa.seue.⁊ āto.aa.alex.

Uam auum maternuz ea cōneat preterea erroris testatoris si est talis error q ostēdit fatuitatē.h.d.alex.

t ¶ Species.i.questio.

u ¶ Quidā.s.ticius.

x ¶ Hominis.sc.licet sui.

y ¶ Testatoris esse hēdē.vt.ff de pe.here.l.i.⁊.ij.⁊.iij.⁊.ō.de vsuf.l. antiqtas.⁊ de ēb.sig.hēdis.⁊.l.sciendū.⁊.ff de acq.hē.si qs filium.§.fi.

z ¶ Ex cōsequētia.i.quasi cōsequentia: que fit ex nostra interpretatiōe.⁊ no ta vulgarem substitutionē fieri verbis affirmatiuis.⁊ sic.ff.e.ticius.

a ¶ Et sic.supple nec ipse testator ploc⁹ vocat.nā hic ē idubitabilis casus.

¶ De institutionibus.

c Uēm auum. Conditio mixta dependens ex facto tertij ⁊ instituti debet impleri vel ex facto illius tertij impediri ad hoc vt institutus possit adire.h.d.alex.

b ¶ Manifestum.nam videtur impleta cum per eam non remaneat vt hic. ⁊.J.de his que sub mo.l.i.⁊.ff de acq.here.l.vētre.⁊ quādo dies le.ce.si posit .§.fz si ita.sed contra.J.de cōdi.inser.l.legatum.So.hic erat als relicturus: .§.fz si ita.sed contra.J.de cōdi.inser.l.legatum.So.hic erat als relicturus: ibi nō fm quosdā.vel ibi fuit in mora hic nō. Tu distingue fm Io.an cōditio appolita consistat in facto eius cui relinqtur: ⁊ an eius ⁊ alterius. Si i facto ei⁹ tñ cui relinquit: puta si manumiserit seruū suum: tūc si conditio deficit p casum qr moritur seruus: consequtur relictū vt.ff.de condi.insti.l.q̄ sub cōdi.§.quonēs.nisi fuerit in mora manumittēdi: vt.ff.de cōdi.⁊ de.l.pe.§.i. Si deficit per aliū: puta qr alius interfecerit seruū tūc agit.l.aql. cōtra inter fectorē ad estimationē eius qō sibi relictū erat: vt.ff.ad.l. aquil.inde ne rati⁹ .§.idē inl.sed ar.cōtra vt.ff.de cō.⁊ de.l.si ticius. Si aūt soluēdo nō sit occiso: pōt dici ex eqtate hūc admitti ad id qō sibi relictū erat: vt.ff.de ꝓdi.⁊ de. ticio centū.§.fi.⁊ de eo per quē fac.e.l.fi. Si vo ꝓsistat in facto eius cui relinqtur ⁊ alterius.siqdē p casuz fortuitū deficiat amittit relictū vt ibi.ar. cōtra. ff.ō le.i.l.fi fundū per fideicō.§.iulianus.in fi.sed ibi nō fuit cōditio fz modus. Itē arg. ꝓtra.ff.de an.le.l. annua.in prin.sed illud fauore alimētorum.

Ite arg. ꝓtra. ff. de cōdi. insti. l. vter ex fratrib⁹. sz ibi nō p casuz sed p alterius factū stetit. si non p casum sed p alterius factū nō admittit vt hic. ⁊ pbat hec distinctio. ff. de ꝓdi. ⁊ de. in testamēto. Idē est i illa conditōe si. x. ticio ōderit: qz ꝓsistit ex facto eius ⁊ alterius nisi aliud dicat libertatis fauore: vt. ff. de cōdi. ⁊ demō. cū ita dat. ⁊ de ꝓdi. isti. l. ij. Ite qō dicit hec lex: est vez si honeste ꝓt nubē mulier: als nō exclu dit: vt. ff. de ꝓdi. ⁊ de. l. cuz ita Plani⁹ dic q; b ē p aliuz. i. l. contra per casum fuit impedita.

Onditioni. Ubi cōditio non est turpis dz hēs istitutus parere: als substitutus admitti ⁊ institutus a successiōe repellit. h. d. alex.

a Matris tue. sec⁹ i patre q nō pōt sub cōditiōe nisi sit po testatiua filiū istituē: vt. ff. de hē. isti. l. suus. i pn. ⁊. l. pater filium. J. eo.

a Uiduitatē. quā videt induce si nuptie eēnt turpes vt pz i. l. cū ita. §. fi. ff. ō ꝓdi. ⁊ de.

b Voluerit. est eniure fori licitū: vt. ē. ō nup. l. in celebrā dis. nō aūt iure poli.

c Indiges. i. non habebis lz idigeas: vt. ff. de cōdi. ⁊ de. ticio. §. fi. qō extraordinariuz locū hēret si staret p illū nō p te vt. ē. l. pe. ordinariū āt qñ eēt cōditio ipleta: vt. ff. de cōdi. ⁊ de. l. legata sub ꝓditōe. ⁊ hoc si hōeste et nubē poterat als ꝓseqt pure: vt. ff. ō cō. ⁊ de. cū ita. ⁊ l. B mō. Ite ar. ꝓtra. ff. de vb. ob. l. tida. ac.

Si mater. Institutio collata i vnū casuz extē ditur ad aliuz sibi simile. hoc d. vel sic. Non refert qd ex eq pollēnbus fiat. h. d. alex.

d Sniaz. s. deportatiōis. ⁊ sic fili⁹ fact⁹ ē sui iuris vt isti. q. mo. ius pa. po. sol. §. cū āt.

e Alit. supior enī fuit mors s. ciuilis: vt. ff. de ꝓtra ta. l. i. §. fi. ⁊. ff. de cōdi. ⁊ de. l. iter cidit.

f Liberati. q mō fuit multi: vt isti. qui. mo. ius pa. po. sol. per totum.

g Sua cā. i. cū suo honore. ⁊ sic nō ex hac. l. effectū non modū ꝓsiderari. nihil enī refert qd ex eqpollēnb⁹ fiat vt hic ⁊. ff. de cōdi. ⁊ de. l. iul. ait. ⁊ ō le. ij. fideicōmissa. §. si cui. ⁊ de ꝓdi. ide. fuo. ⁊. J. de dōa. q̄ sub mō. l. si qdē. ⁊ facit. ē. ō iof. test. l. filius matrem. ⁊ ad tre. mulier. i prin. sz ar. cōtra. ē. de his qui ve. e. ipe. l. fi. in prin. ⁊ de nup. l. sancimus.

Si pater. Filius in potestate non potest heres institui a patre sub cōditione que in eius potestate non fit: vt est casualis vel etiam mixta q̄ pendet ex facto instituti ⁊ a casu fortuito. ⁊ si aliter fiat non valet testamētuz ⁊ hēditas ab intestato potest adiri nisi filius fuerit in defectum illius conditionis exheredatus. h. d. alex.

b Ipsius. s. filij.

c Non erat. vt statim ponet exemplum lex ista de mixta. ⁊ sic nō q̄ fili⁹ sub casuali vel mixta conditione non pōt institui: sed sub potestatiua sic vt hic ⁊. ff. de hē. insti. l. suus in prin. ⁊. §. puto. ⁊. l. iam dubitari. ⁊ ō cōdi. insti. l. fi. ⁊ de condi. ⁊ de. lucius. sic ⁊ exhēdatio pure fieri debet vt ff. de li. ⁊ po. l. ⁊ si pepercerit. §. pure. sed vtrūq; simul fieri potest. s. institutio conditionalis ⁊ exhēdatio sub contraria conditione: vt hic. ⁊. ff. de lib. ⁊ po. filius a patre in prin. Quid autē de nepote ⁊ alijs inferioribus: rñ. nō idē quod in filio: sed qualibz conditione possunt istituti vel exhēdari vt. ff. de hē. insti. sed ⁊ si in conditione. §. nepotes fin quosdam. Tu dic q̄ si nepotē nemo precedit tē pore testamenti: ⁊ sic est suus. idē quod i filio. als nō idē vt in fi. illius. §. nepotes. Bul. tamen distinxit cum filius instituitur sub mixta cōditione vtz p eum stet quo minus ipleatur conditio an p casum. Primo casu non admittit. secū do sic: vt ar. J. de nece. ser. l. fi. que distinctio non placet: cū statim sit nullū testamētū in quo sub conditione casuali vel mixta ē filius instituto hodie vo filius ⁊ quilibet suus hēs dz habē debitū bonorū subsidium sine ditione filiā tuā heredez instituisse proponas si annili filio nupsisset: non prius eaz heredez existere q̄z conditioni paruerit: aut filio annili recusante matrimonium impeditum fuerit: manifestum⁹ est.

I Mpera. an. a. Tassic.

Onditioni sub qua testamento matris⁸ tue heres instituta es si non paruisti: locum habet substitutio. Nec enīz videri potest sub specie turpiū nuptiaruz viduitatē⁸ sibi indixisse: cum te filio sororis sue consobrino tuo probabili consilio mrimonio iūgere voluerit⁸. Nec extraordinario auxilio idiges⁶: cuz ex his p̄cibus que libello complexa es declaretur non per eum stetisse quominus supreme volūtati matris tue testatricis satisfieret.

I Dem. a. maxentio ⁊ alijs.

SI mater vos sub conditione emancipationis heredes instituit: ⁊ prius q̄z voluntati defuncti pareretur sententiam⁶ pater meruit: vl aliter⁶ defunctus est: morte ei⁹ vl alio modo patria potestate liberati⁶: ius adeunde hereditatis cuz sua causa⁸ quesistis.

I Mperato: Alexan. a. Emil.

SI pater filium quē in potestate habebat: sub cōditione que in ipsius⁶ potestate non erat⁶ heredem scripsit: nec in defectum eius exheredauit: iure testatus nō videtur⁸. Cū autez⁶ trans mare ⁊ lōge te⁶ agentez sub hac ꝓditione hēdem scriptum esse dicas: si in pfiz⁶ que in puincia mauritanie erat regressus fuisses: nec exheredatuz te alleges si in eum locū nō redisses: manifestum est multis casibus non volūtarijs sed fortuitis euenire potuisse: vt eaz⁶ implere nō posses. Et ideo adire nō prohiberis⁶ hereditatem.

I Mpera. Ualē. ⁊ Bal. aa. mart.

REprehendenda⁸ tu magis es q̄z mater tua. Illa enim si heredem te sibi esse vellet⁶: id qō ē in vnle⁶ matrimoniuz te dirimere cuz viro nō iuberet. Tu porro volūtatez eius ꝓbasti⁸ diuortio. O portuerat aūt ⁊ si cōditio huiusmodi admitteret: proferre lucro concordiam maritalē. eninero cū bōi mores hec⁶ obseruari vetent: sine vllo damno coniunctionē retinere potuisti. Redi igit ad marituz sciens hereditatez matris etiā si redieris retēturaz. Quippe quaz retineres licz prorsus ab eo non recessisses.

I Mperator: Justi. ad senatum.

GEneraliter sancimus si quis ita verba sua ꝓposuerit: vt dicat si filius vel filia intestatus vl in testata: vel etiam sine liberis: aut sine testamento⁶: vl sine nuptijs decesserit⁶: ⁊ ipse vel ipsa liberos sustulerit: siue nuptias ꝓxerit: siue testamentuz fecerit: firmiter res possideri: ⁊ nō eē locū substitutioni eorū vel restitutiōi⁶. Si. n. nihil ex his fuerit subsecutū: tūc valē ꝓditionē⁶: ⁊ res sz vba testamēti restituī: vt iceret⁶ successiōis moriēt⁶ extus videat certo substitutiōis vl restitutiōis fine ꝓcludi. Cui enī ferendus ē intellect⁶ si forsitaz testm qdez nō fecerit: posteritatē āt habuerit: pp hmōi vboz angustias et⁹ liberos oi pene⁶ fructu pino defraudari? Tiā itaq; ipiā obstruētes ne qs ali⁹ deuianerit hmōi facimus sanctionē ⁊ hāc legē in ppetuū valitura iducim⁹ tā pfib⁹ q̄z liberis gratam. Quo exemplo etiam alijs p sonis lz extranee sint de quib⁹ huiusmodi aliqd scriptū fuerit medemur. Cū āt⁶ inuenim⁹ excelsi ige

omni ꝓdditōe ⁊ dilatōe: vt. ē. de inof. test. quoniā in prioribus.

h Nō videt. deficiēte enim cōditione inuenit suus hēs neq; ltrat neq; exhēdatus: ⁊ sic nō valet: vt isti. de exhē. li. in prin.

i Cū autē. nūc in specie dicit quod dixerat. ē. in genere.

l Te. sez filiū.

m Si i patriā. q̄ sigdē i terra ⁊ l. vt. ff. de dōa. cā mor. l. senat⁹. §. mortis.

n Et eā. l. ꝓditione.

o Nō phiberis. non apit ex testō vt ab intestato. sed Jr. dixit ex testamēto benigne interpretatus voluntatē defuncti i ābiguo q̄ñ voluerit eū cum hēdē si modo pcum nō sterilem quo ad nus ꝓditionē ipsi. ⁊ sic remouētur ꝓdmo ō medio. sz dico mīi ab intestato cum testm ipso nullū sit. sz pz hoc ē valde qō d. ff. ō suis tab. l. ij. §. si sub ꝓdite. sz ibi i cinācipato dat. vel dic q̄ ex testō adire pt si vult qz fauore sui d. nullū: vt. ff. ō suis rup. te. l. filius. ⁊. ff. de re do. si res. §. i. ⁊ sic nota. ē. de contra. l. ij. fm az.

Reprehendit. Condicio dirimendi matrimonii tanq; turpis rejicitur de institutione ⁊ remānet institutio pura. ⁊ si de sua fuerit ipleta cōdicio cogit in ipleno pōere nunmo licz ab ipleto recedat hēditatē habet sicut si nō impleuisset. h. d. alex.

p Reprehēdēda. sz quidē ē reprehendēda qz noluit te hēdē esse sicut vt debuit. sz tu plus.

q Ueller. libē vt debuit.

r Inutile. solū hoc matrimonium.

s Cōprobasti. sed datur volūtas intelligi vt ō ⁊. ff. de lc. ⁊ sc. cō. de qb bus in fi.

t Hmōi. i. hmōi nuptias. Iudes vt d. ⁊. ē. de inof. re. l. cuz te pteriat ⁊ J. de cōdi. ifer. l. ij. ⁊ ff. ō vsu. ⁊ ha. sz neq. §. sz vsuf. ⁊ ar. ff. rē ra. hal.

g respondit. ⁊ J. de his q̄ pene no. l. j.

Generaliter. Substitutio vel fideicōmissum relictū per testm rē sub ꝓditōe si istituus seu granatus decesserit sine liberis: vna cum pluribus alijs conditōibus alternatiue positis nō habet effectū: nisi oēs ꝓditōes existant. ⁊ sic alternatiua pōit p copulatiua. h. d. alex.

u Testō. hoc videt supfluū. nā. ē. dixit intestatus vel intestata: vnde quidā hoc dānāt. sed dic q̄ iō dixit vt det intelligē q̄ non refert an dicat p hec vba intestatus vel p hec sine testō ⁊ p hoc dicit aut. sz i alijs dicē tñ vl. ⁊ sic tñ tres fuerūt cōditōes vt b pz. sz alit supfluum esset.

x Decesserit. s. ei substituo talē. vel restituat hereditatem tali.

y Restitutioni. ponitur ergo vel p ⁊: vt. ff. de ver. sig. sepe.

z Ualē cōditionē. idest substitutionē seu restōnē sub ꝓditōe facta.

5 Incertus. si enī disiūctiue accipet dubiū eēt ppter quē casuz nō ex tātē admittēt substitut⁹. qō eē nō dz vt. ff. qñ dies le. ce. l. hmōi. nāc vo scim⁹ q̄ pp vnū tñ casum admittit. i. qñ nihil hozū interuenit.

a Pene. hoc dicit pp falcidiā. ⁊ facit ad hoc. ff. de vb. sig. l. cū qdā. ⁊ ad treb. ex facto. ⁊. ff. de ver. obli. si ita quis stipulatus.

Cum aūt. Substitutio facta p fideicōmissuz generale vel particulare liberis nedum legitimis ⁊ naturalibus sed etiā naturalibus mīi post mortem eorū: intelligitur facta si ipsi liberi sine legitimis decesserint. h. d. alex.

b Cū autē. J. interpretatus est ꝓditionē deficē q̄ exitit. B ecōtra tacitā intelligi interpretatur.

nij Pap in quo p. la liberor adiectiōē cū dispo nōnē: si is natus est sustulerit ⁊ si simile tauerit ⁊ Dum ns ⁊ pin derint vlc⁶: ⁊ mus⁶: ⁊ uerit: nu tōē facta stitutionis bus ⁊ in substitut te: ⁊ nō venire: si tes vel neptes ⁊ aliter si nisi ipsi l serint: citum⁹ tēdatur in fideic habere

I Den Si in infrasc cum

a ¶ Substituit. per fideicommissuz. sed an idē in matre: qō videtur: vt
uz i. proti. respon. b ¶ Intelligentem. l. papi.
c ¶ Naturales. l. nūi. ⁊ nō legitimos. in his. n. addidit Justianus.
d ¶ Filios. idē est in omni posteritate: vt. j. de fideicō. cū accutissimi. in
extraneos vō ꝓra lz in ꝑmo casu buⁿ. l. idē sit ius i extraneis qō i suis.
e ¶ Seauum. ff. de na
tali. i. humanitatis. vñ
apparet. l. illā esse insti
tuendz qdā aliter ha
beat. Ad hoc q̄ de se
rida. l. illius tit. hic sit
mento. ac.
f ¶ Vocātur. i. liberis
nō extraneis vocarent.
g ¶ Sine iusta sobole.
nō ergo naturalis so
boles excludit substitu
tionē: nisi illud voluerit
arbitrator: vel indignitate
erat posita: vl' nisi sobo
les naturalis erat liberis
arbitratori fonte vl' roga
tor. vt. ff. ad treb. l. ex fideī
§. iij. fz aliq̄. Aliq̄ dicūt
naturalē excludi. re sub
stituē: vt. d. l. ex fideī. ⁊
. d. §. ⁊. l. heredib. §. fi. ⁊
Ff. de le. q. cū pt. §. volo.
⁊. l. Marius. §. fi. ⁊ ff. sbau
des marc. vl' refert an
pater sibi intelligat: qr
testator dicit in institutio
ne ut ibi. ⁊ si decesse
ris heredem restituas
tali. Quo casu ita sub
intelligit filios ex filio sine
liberis: ⁊ nūc obiet qō
dicit b. aut testator exp̄ss
sit: nūc naturalē excludi
substituē. vel refert
sit naturalis: de natura
li vel de legitimo: vt ar.
ff. nō. n. l. l. fi. ⁊ facit ad
hoc qō no. ff. de lega. q̄.
Lantepe. §. fi.
g ¶ Sinatuz est. a pa
pinano.
h ¶ Ex naturales. l. nūi.
i ¶ Extēdat. l. a nobis.

Si qis heredē. Sufficit ꝓditōes ca
sualē vel mixtaz semel
impletā fuisse etiā testa
tore viuente: ⁊ impleme
tum nō durauerit. hoc
dicit alex.
k ¶ Filiā suā. scz emāci
pata ⁊ sic nō ob. ff. e. l. si
pater. Rapha.
l ¶ Cōpletā. hic dic q̄
si cōditio est casualis et
ante mortē pōt impleri: ⁊
et ignorante eo cui pfit
et ei ipleri. Sinautē nō
est casualis. sicqdē est in
dādo tūc mortuo ōmū
testatori iplet ⁊ a scīte.
Si aūt i facto sicqdē ta
le qō facile pōt fieri: vt
accēdē capitoliū: tūc idē
sicut in dādo dicti. si eo
nō facile vt si ticius erit
ꝓfect. vel nupserit illi: ⁊
tūc et viuo testatore vt
dicit casaali et ab igno
rāte. ⁊ probātur hec hic ⁊. ff. de ꝓdi. ⁊ demō. l. ij. ⁊. l. hec ꝓditio. ⁊. l. si iā. ⁊.
l. publi. ⁊. l. multū. ⁊. l. ꝓditōis. ⁊ de heredi. istitu. l. si qs istituat. Itez
nō hic q̄ sufficit factū lz nō duret factū. vt. ff. loca. l. mark. fz ar. cōtra
ff. de i rē ver. si pro parte. §. versum. Sol. istius brocardi patet ibidem.
m ¶ Nimia. no. nimiā subtilitatē circa vltimas volūtates pniciosaz eē.

Si testamentum Institutio facta sub cōditione vel mō vl' ōmō
straniē scrius expunēdis a testatore nō vitiat: lz postea nō expu
nij Papinianū in huiusmodi casu in quo pater filio suo substituit nulla liberorum ex his procreandorū adiectiōe addita: ex optimo intellectu disposuisti euanescere substitutionē: si is qui substitutione pregrauatus est pater efficiatur ⁊ liberos sustulerit: ⁊ intelligentem nō cē verisimile patrē si de nepotibus cogitauerit talez fecisse substitutionem.

¶ Dum antiquus intuitu hoc ⁊ latius ⁊ pinguius interpretādū esse credimus: vt si qs naturales filios habeat: ⁊ partem eis reliquerit vel dederit vlq̄z ad modū: quē nos statuimus: ⁊ substitutionū eos subiugauerit: nulla liberorum eorum mentōe facta: ⁊ hic itelligi euanescere substitutionem: liberis eam excludentibus ⁊ intellectu optimo his qui ad substitutionem vocantur obsistente: ⁊ nō cōcedēte ad eos eam partē venire: sed ad filios vel filias nepotes vel neptes: pronepotes vel pronepotes morientis trāsmittente ⁊ nō aliter substitutione locū accipiente: nisi ipsi liberi sine iusta sobole decesserint: vt qō inter iustos liberos sancimus est hoc in naturales filios extēdatur. Que omnia ⁊ in legatis ⁊ in fideicommissis specialibus locū habere sancimus.

Idem. a. Joanni. pre. pre.

Si qs heredem scripserit sub tali conditione. si ille consul factus fuerit vel pretor: vel ita filiam suam instituerit heredem si nupta fuerit. viuo aūt testatore vel ille cōsul processerit: vel pretor fuerit factus: vel filia eius nupta fuerit. Vel adhuc viuo testatore cōsulatum quidē vel pturam illi deposuerint: filia aūt eius a marito diuerterit: oi veterū dubitatione explosa sancimus q̄cūq̄z impleta fuerit cōditio: siue viuo eo: siue mortis tpe siue post mortez: cōditionem videri esse completam. Nō ⁊ in legatis ⁊ in fideicōmissis ⁊ in libertatibus obtinendum eē censemus: ne dum nimia vtimur circa hmōi sensus subtilitate iudicia testātium defraudentur.

Idem. a. Joanni. pre. pre.

Si testū ita scriptū inueniatur ille heres esto scōm cōditōes infrascriptas. siquidē nihil est adiectum neq̄z aliqua ꝓditio in testō posita est: superuacuam esse cōditiōis pollicitationē sancimus: ⁊ testū habē institutionem purā: ⁊ argumento vtimur q̄ papinianus respondit vicos reipu. relictos qui propios fines habebant: non ideo ex fideicommisso minus deberi q̄ testator fines eorum ⁊ certaminis formaz qō celebrari singulis annis voluit alia scriptura se declaraturum promisit: ac postea morte preuentus nō fecit. ¶ Sinaūt conditiones quas dā in quauis parte testamenti posuit: tūc videri ab initio cōditionalem esse institutionem: ⁊ sic oia cōpleri tāq̄z si testator ipsas institutiones eisdem conditionibus copulasset que infrascripte sunt.

Idem. a. Joanni. pre. pre.

Cum quidam p̄gnātem coniugez hās: scripsit heredem: ⁊ p̄ quidem suam vxorem ex parte: ⁊ tez vō ex alia parte: ⁊ adiecit si nō posthumus natus fuerit alium sibi heredem esse. Posthumus autez natus impubes decessit. dubitabatur quid iuris. Tam vlpiano q̄z papiniano viris disertissimis voluntatis esse qōnem scribentibus: cū opinabat papinianus ideo testatorez voluisse posthumo nato ⁊ impubere defuncto matrem magis ad eū venire successionem q̄z substituuz Si enīz ⁊ sue substantie ptem vxori dereliquit: multomagis ⁊ luctuosam hereditatē ad matrē venire curauit. Nos itaq̄z in hac spē papiniani dubitationē resecantes: substitutionez qdez in huiusmodi casu vbi posthumus natus adhuc impubes vna matre decesserit: respuendaz eē cēsemus. tūc aūt oino substitutionem admittimus quuz posthumus minime editus fuerit: vel post eius ptum mater prior decesserit.

¶ De impuberum ⁊ alijs substitutionibus. xxvj.

Impator: Ticius eius anto. aaa. secundo.

c Uz heredes ex disparibus partibus instituti ⁊ inuicē substituti sunt: nec in substitutiōe facta est vllarū ptiū mentio: verum est nō alias ptes testatorem substitutioni tacite inseruisse: q̄z que in institutione manifeste exp̄sse sunt.

Impa. seue. ⁊. An. aa. Fronine.

mank. Si vō exprimatur coditio etiā in fine testi reddit institutionē cōditionalem sicut si a principio fuisset apposita. hoc dicit alex.

l ¶ Dubitāt. imo videntur nō valere: vt. ff. de heredi. insti. l. quotiens. §. tātundē. sol. ibi snia marcelli dicit ⁊ mala: vt in eo. ti. l. ij. Al' dic fm Jo. ibi loqtur cū testator destinauerat ⁊ i alio habuerat iserere ꝓditionē. fz puer morte non iseruit. hic aūt nō: lz eēt pollicit se iserturū. Vel aliter. hic dicit heres esto fm cōditionē ⁊c. ibi hēs eris fz ꝓditonez ⁊c. vel ibi nō ē hēs vt voluit. sub cōditiōe. fz pure: vt hic.
m ¶ Nūdit. vt. ff. de le. q̄. cuz pater. §. fi.
n ¶ Certaminis. als certā in his. ⁊ als certaminis.
o ¶ Non fecit. i. nō declarauit fines vel formā certaminis.
p ¶ Copulasset. ea. n. q̄ incōtinenti fūt videtur inesse: vt ff. si cert. pe. l. lecta. ⁊. ff. de cōdi. ⁊ demō. nā ad ea. ⁊ de vb. ob. si ita stipulat. §. grisogonus. ⁊ ar. ff. de here. insti. asse. ⁊ de condi. insti. l. institutio.

Cum quidā. Tacita pupillaris non admittitur cōtra matrē dū viuit. fz si mater ante mortē ipuberis erūt de medio: admittitur substitutus. h. d. fm cōem opi. glo. ⁊ doc. alex.
q ¶ Cum quidā. opinabatur. non aūt p certo dicebat: vñ in fi. corrigitur in eo. l. q̄ dubitabat.
r ¶ Ideo. qr exp̄ssaz pupillarē nō fecit: sed tacitā. Itē q̄ p tem ei reliquit vt subyeit.
s ¶ Sue. l. testatoris. ac.
t ¶ Dereliquit. testator scz.
u ¶ Multomagis. i. non minus.
x ¶ Luctuosaz. sic insti. ad tertul. in prin. ⁊. j. de bis qui ante apertas ta. l. i. in fi.
y ¶ Prior. i. priusq̄ ptus. sic ergo nō q̄ tacita sbstitutio cōtra matrem non admittitur. sed hoc dicunt esse verū cū ⁊ ipsa sit istituta nō aliter. nos idem semp. vt. j. ti. i. precibus. nisi in breuiloqua duob̄ impuberibus facta sic. vos inuicē substituo. nā quatuor substitutiōes vident: vt. ff. ō vul. sub. lucius. Sed nūqd tacita vulgaris que intelligitur i expressa pupillari. vt. ff. de vul. sub. l. tam. hoc iure. excludet matrez: rñ sic: q̄ tractatur de successione viri.
z ¶ De ipuberū. Idest dicē ō pupillari sbstitutiōe ⁊ alijs q̄ fiunt in alijs. Sūt. n. multe vt dicetur. j. eo. precibus.

Cum heredes. Partes adiecte i institutione: repente cēsentur in substitutiōe. hoc dicit alex.
a ¶ Ex disparibus. puta vnus ex sex: alius ex quatuor: alius ex duabus partibus.
b ¶ Substituti sunt. vt si non sit heres qui ex sex fuit institutus: quatuor accrescent habenti. iij. ⁊ due habenti duas: vt hic ⁊ institu. e. §. si ex disparibus. ⁊. ff. e. qui liberis. in fine. ⁊. l. sed si plures. ⁊. l. coheredi. §. i. sic ergo ꝑma voluntas trahit ad se vltimam: vt. ff. de leg. i. l. sta mihi et tibi. §. finali. Item hoc verum est nominibus appellatiuis positis in substitutione: secus si propijs: vt. ff. ad trebel. nonnunquam. Item secus si quādam parez quantitatem iussit eis dare: vt. ff. ad trebellianuz. quotiens. ⁊ de re. du. vtrum. §. finali.

Hereditatem. Substitutio breuiloqua seu reciproca facta personis imparibus nõ cõtinet pupillarem in persona impuberis. sz in persona olim continet vulgarem tñ que poterit omnibus fieri.b.d.alex.

a ¶ Filij. scz impuberis. a ¶ Tibi.s.matri.
b ¶ Tempora.s.futura.
c ¶ Cõditiõis.vel q: puberes vel q: non erãt in potestate.
d ¶ Dũtaxat.i.tñmodo.
e ¶ Et rõ.i.equalitatis:sic .J. de pr.fac.scri.l.in sacris.lib. xij.vbi dicit equalitatẽ intiga toribus volo seruari.
f ¶ Cõstituit.vt.ff.e.tã hoc iure.§.ij.⁊ ad idẽ.ũ.ỏ testõ mil. l.in testõ.⁊.J.eo.l.quãuis i fi.

Heres instituta. Hec verba si heres nõ erit apposita in substitutione vulgari intelligũtur.s.ex testõ.iõ si institut⁹ repudiat ex testõ fa cit locũ substituto. nec põt substitutus succedere ab intestato. si qd tñ sibi debebat a õfũcto illud totum a substituo pete re potest.b.d.alex.

g ¶ Voluisti.vt vñ legitimi vt.ff.vñ legitimi.l.ij.⁊.l.ij i fi.
h ¶ Competebãt.s.tibi filie.
i ¶ Cõuenire.vt.ũ.de ioffi. testa.si maritus.
k ¶ Vẽdicare.huic.n.locus nõ ẽ:nisi cesset ois testamẽtaria:vt.ff.ỏ regu.iu.quãdiu.⁊ de acqui.here.quandiu.ac.

Quanquis. Vulgaris expressa facta simul filio ipuberi ⁊ alteri cui nõ poterat fieri pupillaris substitutio nõ pnet tacitã pupillarẽ in psona ipuberis ob euitandã inequalitatem .b.d.alex.

l ¶ Substitutionẽ. subaudi vulgarem.
l. ¶ Nõ erit ille.s.heres sit.
m ¶ Decessit. regulariter: vt hic ⁊.ff.eo.tã hoc iure.§.ij. sz fallit in duob⁹ casib⁹:vt in ea.l.tã hoc iure.§.i.in fi.⁊.l. cum ex filio.§.filio.
n ¶ In eũ.s.vulgarẽ:vt.J.eo. l.eũ qdã.⁊.ũ.e.l.ij.sz ar. pnta ff.de pdi.⁊ de.l.falsa.§.fi. vbi pluralis sermo pro singulari accipitur.sed fallit illa regula hoc casu.

Post aditam. Per adition ẽ hẽditatis extinguit vulgaris substitutio.b.d.alex.

o ¶ Directe.i.vulgares vt hic ⁊.J.de le.si legata.sz etiã in ipuberibus idẽ dici dz:sz remaneat tacita pupillaris:vt.ũ.e.l.pri.in pri.illud tñ verũ est q: in puberibus ẽt directe põt substitui post aditã hereditatẽ qõ in alijs fieri non põt:vt.ũ.de inof.testa.ex tribus.

p ¶ Solẽt.imo cõtra in auc.de here. ⁊ fal.§.si vo istituto.col.i.Sol.hec corrigit.vel ibi ex vi legis nõ substitutiõis admittitur. Jtẽ qd si minor adqt ⁊ restitut⁹ est:rñ.substitutio locũ hz:vt.ff. de mino.⁊ si fine.§.sed q: papi.⁊.ff.e.l.ij.§.ego.

Testamento. Inter institutos q ad inuicem sunt substituti hz locũ ẽtius accrescendi.b.d.alex.

q ¶ Accrescit.vt.ũ.qñ nõ pẽ.par.l.i.⁊.ff.de successorio edic.l.j.⁊.ff.de suis ⁊ le.her.si ex plurib⁹,⁊ ẽt iuris vt hic dicit si ⁊ suã ptẽ velint:vt.J.ỏ iure deli.q dã.in fi.⁊ de cadu.tol.l.i.§.his ita.⁊.ff.de acq.here.l.i.⁊.ij.⁊.l.cũ hereditate. ⁊ de le.ij.l.neminem.Sz nunquid hoc casu poterit admitti vt substitutus? rñ.sic vt.ff.de acqui.her.l.si quis heres istitutus.

Si testamento. Per substitutionem pupillarem succedit pupillo ex testamento:⁊ venientes ab intestato repelluntur.b.d.alex.

r ¶ Et in sua.s.patris.
s ¶ Decesserit.s.filius.
t ¶ Successionem.i.venientes ab intestato exclusisti cũ heres sis ex testamẽto:vt.ff.de acqui.here.l.ij.

Precibus. Substitutus vulgariter p aditionẽ heredis instituti excludit:nec admittit ex tacita pupillari si mater pupilli erat i medio.alle ỏo q fuit expresse pupillariter substitutus p aditionẽ hereditatis non excludit:sed matre exclusa admittit ad hereditatẽ pupilli in pupillari etate decedentis.

Idẽ si sit cõpẽdiose substitut⁹:⁊ pupill⁹ decessit in pupillari etate.si vo decessit post nõ admittit substitutus ex pupillari ad hereditatẽ pupilli:sz ex fideicõmissaria ad bona tñ testatoris sibi restituenda p matrẽ que fuit heres ab intestato filij.b.d.alex.

u ¶ Debueras.benigne ridet:vt.ũ.de trãsac.l.vt rñsum.⁊ reprehẽsionem imperator.

Hereditatem qdẽ defuncti intestati filij⁹ delatã tibi⁹ dubitari ñ oportet. substitutio enim ex testamento patris facta ad pubertatis tempora⁹ porrigi non potest quia ipso ⁊ alijs non eiusdem conditionis⁹ heredibus instituentis ⁊ inuicem substitutis:ppter eorum psonam quibus in vnum casum dũtaxat⁴ substitui potest:etiam in filio idem debere seruari ⁊ ratio⁶ suadet ⁊ diuus marc⁶ pater constituit⁶.

Impa.alex.a.archille.

Heres instituta matris testamẽto si successionẽ ex testõ omisisti:⁊ ab intestato bonorũ possessiõis ius habere voluisti⁹ substituto locũ quin feceris in dubium non venit. Proinde si substitutus hereditatẽ amplexus ẽ:actionibus que tibi aduersus matrem competebant⁹ ipsam conuenire⁶ non successionem ab intestato potes vendicare⁶.

Idem.a.Firmino.

Quãuis placuerit substitutionẽ⁴ ipuberi:q in ptãte testatoris fuerit:a parente factam ita si heres nõ erit⁴:porrigi ad eum casum quo postea q̃z heres extitit ipubes decessit⁶: si modo non contrariam defuncti voluntatem extitisse probetur: cuz tamen proponas ita substitutionem factã esse:si mihi firmianus filius ⁊ Aelia vxor mea(qõ abominor)heredes nõ erũt:in locũ eorũ Publi⁹ firmianus hẽs esto.mãifestũ est in eum⁹ casum factam substitutionem quo vtriqz heredũ substitui potuit.

Impa.diocle.⁊ max.aa.⁊.cc.adriane.

Post aditam hereditatem directe⁶ substitutiões nõ impuberibus filijs facte expirare solent⁶.

Idem.a.quintino.

Testamento iure facto:multis institutis heredibus ⁊ substitutis inuicem:adeuntibus suam portionem: coheredum etiam iuris repudiantium accrescit⁶ portio.

Idem.aa.Feliciano.

Si testamento facto:intra pupillarem etatem ⁊ in sua⁴ potestate constitute filie:si intra pubertatem decesserit⁶ pater substituit directis verbis. heredem te factum ex testamento post euentuz conditionis intestati successionem⁶ exclusisse constitit.

Idem.aa.Patrone.

Precibus tuis manifestius exp̃ mere debueras⁶:maritus quõdam tuus miles defunctus:quem⁶ testamento facto heredem cõmunem filium vestrum instituisse proponis⁹:⁊ scõm hẽdẽ⁶ scripsisse:vtz ne in primum⁴ casum:an in scõo filio suo quẽ habuit in potestate mortis tempore:si intra quartumdecimuz etatis sue annum⁶ an postea⁶ decesserit substituit. Nam non est incerti iuris q⁹ siquidem in pfis militis positus ptãte⁴ primo casu⁶ tñ habuit substitutuz:⁊ patri heres extitit⁶:eo defuncto⁶ ad te⁶ oim ỏ⁶ eius pnneat successio. ¶ Si vo substitutio ⁊ in scõz casum⁶ vel expressa⁶ vl compendiosa⁴ non vsqz ad certaz⁶ etatem facta reperiatur:siquidem⁴ intra pubertatem decesserit⁶⁶:eos habeat heredes⁶ quos pater ei constituit⁶:⁊ si adierit⁶ hereditatem.

¶ Si vo post pubertatez⁶:te eius successionez obtinente velut ex causa fideicommissi⁴ bona que quum

r ¶ Quem.s.matrem.
r ¶ Propõis.s.tu mater.
z ¶ Heredẽ.s. substitutũ.nec apit ẽ̃ vtrũ vulgarez vel pupillarẽ vel cõpẽdiosaz:expirare ergo verum ⁊c.
a ¶ Primũ.i. vulgarẽ fecit:fm heredem.
b ¶ Tertiũ.accipe bis ferit:⁊ est pupillaris.
c ¶ An postea.s.quãdo cũqz.⁊ hec est fideicommissaria vel cõpẽdiosa ⁊ vbi distinguenda fuerunt singuli casus:et in vno quoqz casu ppria ⁊ distincta habeat rõ ut ecce nam ⁊c.
a ¶ Potestate.matris scilicet.
b ¶ Prio casu.i.in vulgarez:vt si heres ñ ex filius:tertius sit heres.
c ¶ Extitit.sicqz expiruit substitutio vt.ũ.eo. post aditam.
d ¶ Defuncto.filio scilicet.ac.
e ¶ Ad te.s.matre.
f ¶ Omnimodo.immo ex tacita pupillari vulgariter substitutus admittitur:vt.ff.codẽ.iz hoc iure.que est cõtra Sol.speciale hic in ipsa matre:vt contra eam tacita pupillaris non admittatur.Sed an potest admitti probatione contrarium.s.q: defunctus voluit per tacitam excludere matrem:Ñ ideo fie:vt.ũ.de testamẽto milit.l.in testamento in fi.⁊.ff.eo.iam hoc iure.in fi.
g ¶ In scõz casuz.scõz casum appellat pupillarem ⁊ compendiosaz quia vtraqz habet locum si pupillus sit heres.⁊ postea desinat:⁊ ideo huic scõm casum tribuit in expressaz pupillarez que sic fit.si filius meus erit heres ⁊ in pupillari etate decesserit ille sit heres. Et compendiosam q̃ sic fit. quocũqz tempore filius me⁹ decedat ille sit heres. Vl sic. Rogo vt hẽditas ad ticiuz perueniat:⁊ sic directis verbis.i.nõ vsqz ⁊c.quia hoc est exemplum compendiose.
b ¶ Expressa.i.pupillariter.
i ¶ Cõpẽdiosa.adẽ in pupillo bis verbis.qñcũqz decesserit:ille sit hẽs.
k ¶ Ad certam.maxime.nam idem si vsqz ad.xxv.annum:vt.l.cinario.vel dic etatem.s.xiij.an.
l ¶ Siquidem.ad vtrunqz hic se refert.
m ¶ Decesserit.s.filius.
n ¶ Heredes.s.directo siue pupillaris siue cõpendiosa sit.
o ¶ Constituit.i.substituit.
p ¶ Et si adierit.als etiã ad matrez venirent:vt ⁊ in superiori casu.
q ¶ Si vo post pubtatẽ.s.decessit fil⁹.hoc referas ad cõpẽdiosaz tñ. nã si tñ vulgariter vel pupillariẽ substituisset ⁊ fuisset hẽs: sz decessit pubes factus iã vt hic decessit:mater haberet totũ ⁊ nil redderet.
r ¶ Fideicõmissi.secus dicerem si mater non esset in medio.i.non superesset.nam tunc facta compendiosa a milite non intelligerem eaz esse directam omni tempore tam post pubertatem q̃z ante cum videam militem posse post pubertatem directam facere substitutionem:vt.ũ.de testamento mili.l.i testõ.⁊.ff.de testamento mi.l.miles ẽt in his.sic ⁊ als fauetur matri in casu:q: tacita pupillaris cõtra matrem nõ admittit

mam iure fideicō. Iz alios repellat: vt. ff. ti. i. l. fi. sed ibi fuit vulgaris ex
prosa: hic cōpendiosa: ideo nō est bona similitudo. Py. tñ dicit q̄ mi
hi pupilli directo substituere nō pōt: sz p fideicō. vbi ergo puberi sub
stituit miles cōpendiose. s. qñcūq; decesserit ille sit heres eius: nō attē
dit se mater vl nōq; semp valet iure directo. at vbi fit cōpendiosa im
puberi a milite satis bz
lx q̄ vsq; ad puberta
tz valeat iure directo:
postea per fideicō. pro
pter matrem vt hac. l.
Dic e hē casus huius le
gis. Dicit ergo cōpen
diosa q̄ sub compēdio
verborum cōtinet pu
pillaris si impubes de
cedat. si aūt postea: ver
ba directa trahunt ad
fideicō. ⁊ sic duas cōti
net: ⁊ sic directis vbis ⁊
pupillo tñ. Et sic pu
pillaris alia expressa alia
tacita: vt que continet
in compendiosa: vt hic
dicit. Sz in pagano dic
q̄ si paganus ita substi
tuat si filius meus quā
docūq; decesserit tuc
sit heres. substitut. ca
piat bona iure directo
si decedat in pupillari
etate: ⁊ mater oino re
pellet. si decedat postea
nihil: vt. ff. e. in pupilla
ri. ⁊. l. cēturio. ⁊. l. ver
bis. ⁊ hic mater admit
tit ⁊ q̄libet abstinetur:
nec ex fideicō. bona restitu
it: vt ex pdicto. l. cētu
rio patet p cōrariū sen
sum. Sz si ita substituat
si filius meus qñcunq;
decedat illū substituo:
hic semp reputo fidei
cōmissariam: q̄ verbū
substituo aptatur ad fi
deicōmissariū vt. ō. ti. i.
l. generaliter. §. fi. ⁊ est
alia q̄ compendiosa: ⁊
q̄ interpretatio omni
tpe hē valere suadet: vt
ff. de re. du. quotiēs. Iz
superiori casu verba di
recta hoc interpētari nō
permittunt: ⁊ sic mater
semp admittit ⁊ restituit: vt. ff. de vul. sub. l. coheredi. §. cū filie. Si vō
ita substituat. si filius meus qñcunq; sine liberis decesserit ille sit hēs
vel aliquē substituo. hanc semp interpreto: fideicōmissariam: q̄ talibus
verbis nō directa sed fideicōmissaria cōstituit de iure ⁊ de facto fieri.
nā si directa nō valet post pubertatē: ergo nec añ. Itē vna est: sed nō ē
directa: ergo fideicō. p toto tpe. ⁊ q̄ illud verbum sine liberis: innuit q̄
etiā in pupillari etate substituit p fideicō. q̄ tunc liberos hēre nō pōt: ⁊
verba directa trahunt ad fideicō. vt. ff. ad treb. scevola. ⁊ hoc casu fi
ret ⁊ superiori admittit mater: sed restituit detracta q̄rta: vt. d. l. cohere
di. §. cū filie. Si vō dicat si filius meus decesserit in pupillari etate vel
postea qñcūq; sine liberis illum substituo: due sunt substitutiōes: pu
pillaris ⁊ expressa fideicōmissaria pp distinctionē ⁊ alternationē tēporū
ad que singulare verbū substituo aptat diuersis modis.

breuiloqua q̄ etiā ꝓtra matrē admittit: vt. ff. e. l. luci⁹. q̄ ex significatione illoꝝ
verboꝝ vos iuicē substituo: q̄tuor substitutiōes breuiter declarant. Iz tacita
pupillaris nō declarat ex significatione verboꝝ sz ex interpētatione legis col
ligit: ⁊ iō ꝓtra matrē nō admittit. vel iō sic dī in breuiloqua: q̄ nō ē vsuale
q̄ testator vtrorē suā hoc ē matrē ipuberis voluit pferre alij filio suo. sec⁹ er
go in exneo vulgarit substi
tuto. Ultimo distingue: vt in
sti. e. diximus.

a Quem. l. quarum.
r Propius. l. ma
ter.
3 Heredē. l. fili
tū. nec aūt ille verū vel
garez vel pupillari vel
cōpēdiosa: ergo
ergo vtrum ⁊c.
a Primū. vulgaris
fecit: ⁊ in heredem.
b Vinnū. accipe vel
ferit: ⁊ est pupillaris.
c Ein postea. l. quidā
cūq; ⁊ hec est fideicō
missaria vel cōpēdiosa
⁊ ve distinguendū ha
runt singuli casus. pri
mo quoq; casu pupil
⁊ distincta habeat tiu
ecce nam ⁊c.
a Poterit ut. mili
scilicet.
b Pdio casu. i. in vul
garez: vt si heres si in
filius: ticius sit heres.
c Extinct. sicq; expu
nit substituto ⁊ ā. n.
post adiram.
d De extraneo filio li
licet. ac.
e Ald te. l. mater.
f Omnimodo: imo
ex tacita pupillari vul
gariter substituere ad
mittitur: vt. ff. eod. in
hoc iure. que et ciu
Sol. speciale hic in fi
matre: vt contra ceta
cita pupillaris non ad
mittatur. Sed ar po
test admitti probatio
contrarium. l. q̄ dō
etus volui per tacitam
excludere matrem. Vl
deo fic: vt. ō. de testa
to mili. i. in testamento
in fi. ⁊. ff. eo. iam hoc ⁊
re. in fi.
g In scōz casu. scz
casum appellat pupi
larem ⁊ compendiosa
quia vtraq; habet
ca definat: ⁊ ideo hūc scōm casum
sic fit. si filius meus erit heres ⁊ ⁊c
es. Et compendiosam q̄ sic fit. quod
lle sit heres. Vl sic. Rogo vt hēdita
s verbis. i. nō vsq; ⁊c. quia hoc est
c refert.
illaris sine cōpendiosa sit.
rez venirent: vt ⁊ in superiori casu.
sit fili⁹. hoc referas ad cōpēdiosam
ē substituisset ⁊ fuisset his: Iz tamen
ater haberet totū ⁊ nil rediret.
i mater non esset in medio. i. non sup
sa a milite non intelligerem cuz esset
pubertatem q̄z ante cum vid. am mi
tam facere substitutionem: vt. ō. de te
stamento mi. l. miles ē in his. Iz alia
pupillaris cōtra matrem nō admitti

Moreretur patris eius fuerūt: a re peti possunt.

I Mpera. iusti. a. mēne. pre. pre.

Humanitatis intuitu parentibus indulgemus vt si filium vel filiam nepotem vel pronepotem cuiuscūq; sexus habeant: nec alia proles descendentium eis sit: iste tamen filius vel filia nepos vl neptis pronepos vel pneptis mētecaptus vl mentecapta perpetuo sit. vel si duo vel plures isti fuerint: null⁹ vō eorū saperet: liceat ijsdez parentibus legitima portione ei vl eis relicta quos voluerint bis substituere: vt occasione huiusmodi substitutionis ad exemplum pupillaris querela nulla cōtra testamētum eorum oriatur. Ita tamen vt si postea resipuerit vel resipuerint: talis substitutio eēt. Vel si filij aut alij descendentes ex huiusmodi mentecapta persona sapientes sint: non liceat parenti qui vel que testatur alios q̄z ex eo descendentes vnuz vel certos vel omnes substituere. Si vō etiam alij liberi testatori vel testatrici sint sapientes: ex his vō personis que mentecapte sunt nullus descendat: ad ffes eorum vnuz vel certos vl oēs eādem fieri substitutionem oportet.

I Dem. a. Joan. pre. pre.

Quidam quidam duobus impuberibus filijs suis heredibus institutis adiecit: si vterq; impubes decesserit illum heredem sibi esse: ⁊ dubitabatur apud antiquos legū auctores vtruz ne tunc voluit substitutum admitti quum vterq; filius eius in prima etate decesserit: an alterutro decedente ilico substitutum in eius parte succedere. Pla cuit sabino substitutionem tunc locum habere cuz vterq; decesserit. Cogitasse enim patrez primo decedente fratrem suum in eius portionez succedere. Nos eiusdez sabini veriorem sententiam existimantes non aliter substitutionez admittendam esse censemus: nisi vterq; eorum in prima etate decesserit.

I Dem. a. Joan. pre. pre.

Si quis duobus hēdibus institutis filio suo ipuberi eos vna cum alio tertio substituerit: ⁊ verba testamēti ita cōposuerit. Quisq; mihi hēs erit ⁊ ticius filio meo hēs esto. Fm q̄ apō vlpi. iuenim⁹: impubē mortuo filio querebatur quō ad substitutionez vocent tres substituti: vtrū ne duo priores qui patri hēdes fuerant scripti: in dimidiā vocant: ⁊ ticius in reliquā dimidiā: an tres substituti vnusq̄sq; ex triente ad substitutionē vocantur.

Alia applicata dubitatione. si q̄s ita heredem scripserit. Ticius vna cum filijs suis ⁊ sempronius heredes mihi sūto. In presenti eteni specie querebat fm vlpi. voluntas testātis vtruz ne ticiuz vna cū filijs suis in dimidiam vocet: ⁊ sempronium in aliaz dimidiā: an omnes in virilez portionem. Nobis autez in prima qdez specie videt tres substitutos vnūquēq; in triētez vocari. In scōa āt specie cū ⁊ natura pater

Humanitatis. Parentibus vtriusq; sexus permittit filijs mētecaptis saltez in legitima istituī substituē directo ad similitudinē pupillaris: cū illi p se nō pōt testari sicut nec pupillus. ⁊ finit substitutio cū puenerit ad sanā mēte. nō tñ debēt substituē exneū si tales mētecapti haberēt filios: Iz altez de filijs. vl si nō haberēt filios Iz fres: altez ō ipsis. b. d. alex.

c Parētib⁹. masculis ⁊ fe mins: vt. J. e. l. ibi q. vel que.
d Indulgem⁹. s. p hāc legē
d Nepotē. filio suo mortuo
e Legitima. ad minus.
e Quos voluerit. hoc vez qñ nō fūt aliq̄ de pōnis positis. J. in. §. vl si filij. ⁊ in vti. fin vō. q̄ si fūt ille dz substituere ipsas vt ibi patet.
f Pupillaris. vt. n. i bono rū debito subsidio substituit pupillo: sic: huic vt hēr. ⁊. ō. de inof. test. l. extrib⁹. nec pōt cōqri cū mag⁹ ꝓsultū sit q̄ sit grauat⁹. nā ipi tūc sibi testari nō pōt: vt instit. eo. §. i. in multis tñ hec a pupillari differt vt qlibet p hanc. l. videre pōt.
g Cesset. vl si filij⁹ ei nascat: vt. ff. e. ex facto in pn.
b Vel. pro sed.
i Certos. mirabile vl q̄ ponit de vno vel de certis. q̄ Iz B qdā ex filijs furiosi vident a sua successione ꝓtra pietatez repelli. rursus substitutionez ē nullā dici nō pōt. Iz rñdeo hoc ē vez quū pī quosdā substituit ⁊ alios exheredat: ⁊ hi postea p q̄rdā rescidūt testū si vō ab initio ptereant nulla erit substitutio: sicut si ipse furiosus factus sane mentis fecisset testū ⁊ preterisset vnum de filijs.

Quidā. Substitutus pupillariter duobus ipuberibus cū expsione nōis collectiui. s. si ambo seu vterq; decesserit in pupillari etate: non admittit si vnus pmo decesserit in pupillari etate altero supstite nisi etiā alter: ⁊ sic vterq; in pupillari etate decedat. b. d. alex. h Illū. puta ticiū.
l Succedere. vt. ff. e. qui duos. ⁊. l. si pater ipuberē. ⁊. l. vel singulis. ⁊ isti. e. §. vel singulis. ⁊ ar. ff. ad treb. l. eum qui.
m Cū vterq. vt ar. ō. e. quānis. in fi. ⁊ ad treb. seius saturnin⁹. Iz ꝓtra. ō. de iniusto rupto tes. l. pe. vbi vno decedēte vocat substitutus. Sol. ibi noiatiz facta fuit substituto singulis: hic oibus simul. vel hic spāle in filijs. secus in extraneis vt ibi. ⁊ hoc scōo mō poterit solui aliud ꝓtra. ff. ad tre. heredes. §. cū ita. Vel ibi in fideicōmissaria: hic in directa substitutione. Vel ibi q̄ decedit fideicō. ꝓditionalis añ ꝓditiōis euētū: vt. J. de cad. tol. §. in nouissimo. Vl B deficit ꝓditio in pōna secundi moriētis q̄ decessit pubes: ibi exitit in pōna scōi q̄ decessit sine liberis. Vl ibi in fideicōmissaria B in directa substione.

Si quis duobus. Si cū pluribus institutis tertius substituat cū additione nōis distribuitiui admittet qlibet pro virili. Vbi aūt testator dixit ticiⁿ cū filijs suis ⁊ sempronius heredes sunto: ticiū vna cū filijs in semissem: sempronium in alium semissem instituisse videt. b. d. alex.
n Institutis. preter filiū ipuberē: quē ēt instituit. ⁊ nō q̄ duas pmittit questiones: postea p ordinē soluit. ac.
o Cū alio tertio. scz ticio vt statim patet.
p Heres esto. ex hoc q̄ dicit filio meo. nō q̄ pupillaris fuit substitutio: nō autem dixit mihi. ac.
q Cū filijs. secus si dixisset cuz heredibus fm quosdā vt statiz dices. ac.
r In trientē. vt. ff. de le. q̄. l. añpe. §. lucius ticiⁿ testō. Iz ꝓtra. ff. e. l. q liberis in fi. ⁊ l. si pater. vbi dicit hēdes in vnā dimidiā: ⁊ extraneuz in aliam dimidiā vocari. Sol. hic corrigit. vel hec in paternis bonis: illud in bonis filij: vt illa. l. si pater. videt distinguere. Vel melius hic habent triētes in substitu-

tiõe:qz ⁊ triẽtes hũt in istitutiõe vt idicat hec lꝛa. Instituit.n. filiũ ⁊ ẽt duos alios separatim quẽcz istituẽdo. sec⁹ si ita istituisset illos duos ⁊ filiũ:qz tũc haberẽt dimidiã istitutiõis iure tñ ⁊ aliã fili⁹:vt.ff.ꝯ ber.isti.tici⁹ fũdi.⁊.l. liber hõ.§.tici⁹.⁊ sic iure substitutiõis haberẽt dimidiã tñ.⁊ ita loquit lex ꝗ.nec obstat huic solutiõi.ff.e.q cũ plres.vbi dicit ex neũ hꝛe virile substitutõis:qz loqt qñ hẽdes separatz fuerãt in institõne sic ⁊ in nꝛa .l.euenit.nã ⁊ hic hz virile. Itẽ cõtra huic rñso.ff.de vsufr.ac.si qs a ticio.i.rñ. Sz expone ibi ticio ⁊ hẽdib⁹ suis.s.ticij legatarij:nõ suis.i.testatoris.

a ¶ Intellegunt.vñ qõ vnus dicit ⁊ alter dicere vi:vt insti. de iuri.istip.§.ei q.⁊ vbi ẽ vn⁹ ⁊ alter eẽ vi:vt.j.de agri.⁊ cẽ. cũ scimus.§.fi.li.rj.⁊ idem in herede ⁊ testatore: vt in auẽ. de iureiur.a mor.ꝓsti.§.i.

b ¶ Cũ filijs.imo tici⁹ tertiaz ⁊ filij ternã debẽt hꝛe: vt.ff.ꝯ vsufru.accre.si qs ticio.ij.rñ. q̃ est ꝓtra.So.ẽbũ vna ꝑ portiõ tollit ꝓtrariũ.ꝓiũgit.n. ⁊ fac q̃ q̃si idẽ sit cũ filijs.vt ar. j.de ca.tol.§.finaũt ex his. ⁊ de le.i.plãe.ij.rñ.⁊ iõ vna portio oib⁹ assignat vt ꝑ. hec nõ valet.qz ⁊ si nõ ponat verbũ vna:idẽ ẽ:vt.ff.ꝯ he.isti. tici⁹ fũdi.⁊.l.liber hõ.§.tici⁹.⁊ .l. interdũ.i.rñ. Tu dic q̃ ibi dicit cũ hẽdib⁹.s. defũcti nõ sui .s.legatarij.sic ꝗ ibi duo adiecti debẽt hꝛe viriles:⁊ hẽdes defuncti aliã:quã iter se diuidẽt p hẽditaria portiõe vt.ff. e.q cũ plures.vt ibi dixit hẽdibus:hic filijs:q̃ nõ placet p auẽ.de iureiur.a mo.ꝓsti.vel refert qñ vn⁹ miscet cuz alijs an ponant alioz ꝓpria noia q̃ denotẽt singulos:an appellatiua q̃ genaliter oẽs nõ singulariter singulos demõstrẽt. In ꝓmo iungunt oẽs noiatz in viriles ptes ei⁹ ptis q̃ eis dat: puta ticius meui⁹ ⁊ semp:oni⁹ hẽdes. Cat⁹ hẽs esto. In scõo oẽs.q appellatiuo noie ꝓtinent ꝓiungunt vt ibi fit de heredib⁹.sz ali⁹ cui⁹ nomẽ ꝓpriũ positũ ẽ vt est ibi Ticio: hz virile de iure cõi vt ibi: sz excipit i ꝑe vt hic q nihil hz nisi in pte filorum.

c ¶ De necessarijs suis heredibus instituẽdis. Quia q̃dã spãlia seruis instituris seruant ideo de his spãliter dicit.

¶ Si qui soluẽdo. Il leg nõ ẽ soluẽdo põt vnũ ex seruis suis instituere:⁊ cũ sibi necessarium heredẽ ⁊ liberꝫ facere. fallit si illũ suũ spãliter creditoribus obligasset.h.d.hec lex.i. Fallit ⁊ secũdo vbi hoc fieret in fraudẽ fisci q̃ eẽt creditor huius testatoris q̃ soluẽdo nõ est.vt ẽ glo.iũcto tex.i.l.si nõ lex.in ꝓn. in verbo senatusc̃õsultũ.ff.de here.insti.quã ibi ad hoc reputat notabilem Jo.de imo.p.l.alle.in eadẽ.alex. d ¶ Js.s.debitor multorum.

e ¶ Necessarium.s.vnuz tñ.nisi in casu vbi etiã cũ alio:vt.ff.de here.insti. ei qui. Quid aũt si plures nominẽt:si quidẽ ordine tunc ꝓnus:vt.ff.qui ⁊ a q bus.si qs habens.⁊ de here.insti.q nõ soluẽdo.si simul tunc neuter:vt.ff.de here.insti.l.q soluendo. f ¶ Pignori.s.spãliter.secus si generaliter vt j.de seruo pig.da.ma.l.ab eo.⁊.ff.q.ca.pi.ta.cõtra.l.est differentia.ac.

g ¶ Fuisti.s.o serue. b ¶ Permansisti.secus enim si ipse seruus offerat pecuniam:vt.ff.de here.insti.pignori.Ac.

Quum serui. In institutione qui scienter enunciatiue dicit suũ suũ esse liberꝫ vi sibi libertatẽ relinquere fauore libertatis ⁊ instituciõis q̃ est caput ⁊ fundamẽtũ testamẽti.secus igit in legato.h.d.alex.

i ¶ Apellatiõe.imo ẽt si simpliciter:vt.j.e.l.pe.sed cõtra.ꝯ.de her.insti.l. cũ proponas.sed ibi cõis hic ꝓprius instituẽtis. Itẽ hic sciẽs ibi errãs:vt.ff.de

⁊ filij eadẽ eẽ ꝑsona pene intelligũt⁹: dimidiã ptẽ ticio cũ filijs⁹:alteram ꝯo ptẽ semp:onio assignari.

¶ De necessarijs seruis hꝛedibus instituẽdis vel substituẽdis. xxvij.

Imperator.a.Lucretio.

Si qui soluẽdo nõ est: hẽdez necessariũ etiã in fraudem creditoriũ relinquere põt. Sz si pignori dat⁹ fuisti⁹:⁊ in eadẽ cã pmãsisti⁹: nec ab eo q̃dẽ debitor:e q soluẽdo nõ fuit:liber ⁊ necessarius heres existere potuisti.

Imperator:anto.a.aufidio.

Quz serui ꝓstituti sub appellatione liberoꝝ hꝛedes scripti essetis:ea scriptura benigna iterꝑtatiõe,pinde hꝛida ẽ:ac si liberi ⁊ hẽdes instituti fuissetis. Nõ in legato locum nõ hz⁹. Idem.a.felici.

Si tutor ancillam tuã cõmbernio suo cõiunxit:ac post hꝛdẽ eã istituit:neqz dñiuz ex hmõi fcõ tibi auferri potuit⁹.⁊ vt ei⁹ aditiõe iussu tuo tibi p hãc successio quera tur:iure ꝓcessam habes facultatẽ.

Imperator.iusti.a.Juli.p.p.

Quum qdaz suũ pupillũ hꝛdez instituit:⁊ seruo directis ꝗbis libertatez reliqt:⁊ in scõo gradu in quo pupillarẽ substitutionez faciebat ipsũ seruũ sine libertate⁹ pupillo suo substituit:querebat iter prudẽtes si ex hmõi sbstitutiõe hꝛs necessari⁹ pupillo existat.Cã.n.altercatiõis ex veteri regula orta ẽ qua oibus placuerat hũc seruũ necessariũ hꝛdez dño fieri:cui in eodẽ gradu hꝛditas ⁊ libertas relinquebatur:in pũti aũt nõ in vnũ tam libertas q̃z substitutio ꝓgregata ẽ:sz in aliũ⁹ ⁊ aliũ gradũ. Nobis itaqz eã dẽ altercationẽ decidẽtib⁹ mirabile visuz est si qs putet ex hmõi seruo pulositate impediri testatoris volũtatẽ maxie dñi:⁊ existimet nõ fieri seruũ hꝛdez necessariũ:sed ei lũtiã ꝑstet ⁊ libertatẽ ꝓseq ⁊ hꝛditatẽ restituere ⁊ dñi volũtatez reclamare.

testamento mili.l.neqz.§.si seruum.

h ¶ Habet.vt.ꝯ.de testa.mili.l.ex his.

Si tutor. Tutor nõ põt suum pupilli sui facere sibi necessarium heredẽ.si tñ ipm instituit remanet seruus ⁊ iussu pupilli põt adire ⁊ sibi hereditatẽ acquirere.h.d.alex. l ¶ Instituit.eã ancillã.ac.

Qui si hoc facẽ tẽtauerit ẽt puniẽdus est. Sit itaqz ⁊ vivo pupillo liberꝫ testatorꝫ hoc voluit.⁊ mortuo pupillo necessari⁹ hꝛs:qz ⁊ hoc testatorꝫ voluit. Idẽ.a.Jo.p.p.

Quidã cũ testñ ꝓderet duob⁹ hꝛdib⁹ scripti: vnũ qdẽ ex pte instituit:seruũ aũt suũ cui⁹ ⁊ nomen addidit:ex reliq̃ pte sine libtate scripsit hꝛdẽ:⁊ postea eũdẽ suũ alij legauit.vl post istitutionẽ hꝛdis⁹ seruum p legatũ alij assignauit:⁊ tunc hꝛdẽ cũ sine libtate instituit. Et dubitabat si hmõi legatũ vl institutio aliquas vires posit hꝛe:⁊ cui acquirat legatũ vl istitutio. Dubitatiõis aũt materia erat q̃ adhuc seruum suũ ꝓstitutum hꝛdẽ sine libtate scripserat.⁊ tãta iter veteres exorta ẽ ꝓtẽtio vt vix possibile sit videri eãdẽ decidẽ.sz antiqtatẽ qdẽ hoc altercãtẽ reliquẽdo: nobis alius modus hui⁹ decisiõis iuẽr⁹ est:qz semp vestigia volũtat sequmur testatorꝫ.

¶ Cũ igit inenum⁹ a nꝛo iure hoc eẽ iductũ:vt si qs seruũ suũ tutorẽ filijs suis reliquerit sine libtate:ex ipsa tutele datiõe ꝑsumit ẽt libertatẽ ei fauore pupillorꝫ ꝗposuisse⁹:q̃re nõ hoc ẽt ⁊ in hꝛditate ⁊ humani⁹ ⁊ fauore libertat iducim⁹: vt si qs seruũ suũ scripserit hꝛdẽ sine libertate:oio ciuis romanus efficiatur: quo inducto neqz acqsitio neqz tã effusus veteruz atqz inextricabilis tractatus locuz hẽat. Neqz.n.ferẽ dũ est supponere quosdã eẽ ita supinos⁹:vt eundẽ seruũ ⁊ heredem instituant sine libertate:⁊ iterũ alij per legatũ eundez seruuz assignẽt.

¶ Sz cũ veteres ⁊ aliã ꝓposuerũt ambiguitatem dicẽtes.si qs seruũ suuz in testõ qdez hꝛdẽ ex pte sine libertate scripsisset: in codicillis ãt libertatẽ ei reliqsset:si posit instituto valere:⁊ ille taz hꝛs q̃z liber fieri:ne videat per codicillos heredi tas ꝓfirmari in qb⁹ hereditas dari⁹ fm veterem regulaz nõ põt:Nos ex ipa datione tutele est liber vt ꝑ.⁊.ff.de fideicõ.li.l.generaliter.§.si qs tutor:ẽ.⁊ insti.q da.tu.pos.in prin.⁊ j.de fideicõ.liber.⁊ si nõ ascripta. Itẽ nec obstat huic.l.insti.de her.isti.§.suus.q: ibi alienauit in vita ꝑ i morte istituit ⁊ postea legauit.sz si ꝓmo istituit ⁊ postea legauit nõ ne vi destitisse a ꝓma volũtate:vt.ff.de vul.sub.l.si qs cũ quẽ:ñ.nõ est ita vt.ff.de lib.⁊ po.si ita.§.regula. ⁊ de le.ij.l.si idẽ.nisi in casu.vt ff.de leg.i.l.seruũ.§.si idẽ.

y ¶ Supponere.i.significare.

z ¶ Quosdam.testantes. a ¶ Supinos.certe imo is de quo.ff. dictũ est ita fuit supinus.sed dic sine libertate.i.vt nolit eum cõsequi libertatẽ ⁊ nõ presumat ei dedisse libertatem.

¶ Sed cũ veteres. Simplex hẽdis institutio facta de suo i testõ nõ vitiat sz postea libertas relinquat in codicillis in quibus dari non põt hẽditas.⁊ hoc iõ q: p simplicẽ institutionẽ factã in testõ intelligit relicta libertas.h.d.secũda pars.vsqz ad.§.allo.alex.

b ¶ Dari.directe.sed per obliquum potest:vt.j. de codicillis.hereditatẽ

m ¶ Potuit.sic.ff.pro emp.l.q fundũ.§.si tutor:⁊.ff.de furtis.l.interdum.§.fi.

Quum quidã pupilli. Lez seruus pupillo substitut⁹ a gradu instituto:⁊ adeuntã sit cõsecutus directam libertatez:nõ postea ex substitutione pupillari efficit pupillo heres necessarius.h.d.alex.

n ¶ Pupillus.q:⁊ filij erat in potestate.ac.

o ¶ Sine libtate.i.non facta mẽtiõe libertatis.

o ¶ In aliũ ⁊ aliũ.q: pẽno enim testõ vi q̃ sic ꝓsecutus libertatez:⁊ pupillari heredita z, nã ⁊ in fideicõmissaria hẽditat, restiõne video interesse ab codẽ gradu relinquat libertas ⁊ fideicõ.hẽdita as fuerian a diuersis:vt.ff.ad tre.si res.§.si fuus.⁊ ibi cit ad.l.ff.ꝯ vul.sub.l. sz ⁊ si plres.§.quos.ac.

Quidam q̃ si fuus fuerit hꝛs istitutus in toto vi ꝓte:vel tutor datus:ex hẽs ac tutor.⁊ vtrq casu erit liber:sz de libtate nulla fuerit fcã mitio i testõ.nec reuocatio libertas p simplex legatũ de eo postea fcti.h. d.prima ps vsqz ad.§. sed cũ veteres.alex.

q ¶ Duobus.libertis suo vt subijcit.ac.

r ¶ Vnum.s. liberum.

r ¶ Reliqua parte.s.dimidia.

s ¶ Hẽdis.s. extraneis.

t ¶ Instituit.q.d. legauit cũdẽ:vel antq̃ instituerẽt vel post.

n ¶ Sine libertate.s. ne mẽtiõe fcã libertat, nã si cũ libertate institu set:siue antq̃ legaret nõ reuocaret p legatũ.siue postq̃ legauit fecz re uocauit legatũ:vt.ff.de lib.⁊ po.si ita.§. regula. nec esset aliq̃ dubitatio.

r ¶ Imposuisse. nõ q̃

Oem.boc iõ

Ocasione. Si seruo pure institu

Dem.

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

tum.r.ff.ad trebel.l.secuola.

a ¶ Scripta.s.libertas.

¶ Illo videlicet. Lz legatū factū suo ꝓprio sine libertate nō valeat de iure iuris:nec vlla actio ꝓ illa cōpetit.ipsius tñ r ignratus ē heres quilibet solvere negat.h.d.vsqz ad.§.que iuris.alex.

b ¶ Maneāt.in seruitu tem.ff.de adimē.le.r si transferā.r.§.fideicō. l.r fideicōmisso.r fa. bor.l.ex pte.§.suo.r de manumis.te.l.q po tuerit.r de le.aq.l.loga tus.§.i.r ibi. de leg. d.an seruo.

c ¶ Donent.qō certe si fuerit opinionē sua ag gnāt.huius rei relicti nulla pertio ē sic.ō. de rdig.§.mulier.r sic nō ei pra.l. de legatis.l. fius. Illij dicūt nō va lt legatus vt ibi nisi sit modicū legatū vt hic. Illij dicūt nullus valet nisi in alimēta relictus: vt.ff.de ali.le. seruos.r sic officio iudi.pent.sz certe ibi alienū hēdis fui crās:vt.ff.de li.cā.l. seruos.in nostro ergo casu nec in alimēta va lent. Et qō b dicit ad exhortationē nō coac tionē dicit vt primo dixi. Quid ergo si fuā sub cōdi.liberū ē instit r ei legatū dedit:fiqdē ꝓdi tionē exhibitū certū ē te ner legatū. Si vō incer tū ē legatū ē in suspēso Si vō libertas pp ꝓdi tionē est iuniter data: nec sz legatus:vt.ff. de manu.test.si qs sit ita le gatus.r.l.sic hus. Itē pra.ff.de manu.te.l.di ā prius.in eo qō hic re manet fuē:r tñ hz pēs legatū.sz ibi vī repeti ꝓdio libertatis: sic ēō ꝓdi.ibi.l.cū seruō.

¶ Nec iuris. Hec ē vltima pars q̄ hoc i tendit. Si seruus a pri mo gradu legatus est r postea pupillariter substituit:pēdet lega tus r eventu pupilla tis cōditionis.qz si cō dito eueniat erit liber r heres pupillo:r lega tū deficiet.als aūt vale bit legatum.h.d. vsqz ad finem.alex.

d ¶ Euentum. hoc iō q̄ incertum est an cōdi tio libertatis apposita exi stat:aliqui si certum est cī certurā ab initio inutile esset legatū serui:vt.ff.de le.i.l.si post mortē.§.r de manu.test.si peculiū prelegatū.§.si seruus. In legato si relicto ab extero ipsi seruo cui a dño relicta est libertas r hereditas nulla fit suspēsio:vt.ff.de le.i.si post mortē.i.rñ.az.r facit.ff. de fideicō. l.si seruus.r.ff.de vul.sub.si qs r de le.i.si fundū.§.cū ita.

e ¶ Inducebāt.r nō aliter.nec obstat .ff.de ma.te.diuus pius.qz ibi p privilegium fuit indultū.vel verius alius est ibi casus.

f ¶ Quatenus.prout.

¶ Ocasione. Si seruo pure instituto a dño relinquat libertas sub cōditione que nō existat:si quidē erit potestatiua nō erit heres nec liber.si aūt casualis vel mixta:r per eū nō stat quominus existat: erit liber r nō heres si hereditas ē solvēdo.sz si nō est solvēdo erit heres liber r.h.d.ista lex singularis.

g ¶ Occasione.vt.ō.l.pri.§.cū igit.ac.

h ¶ Solvēdo.non sit.sic r.ff.de mino.l.r si sine.§.sed quod papi.

i ¶ Leges vocant.s.abintestato.

k ¶ De liberis preteritis. Quia in testamentis exheredantur r preterean tur liberi.ideo de hoc dicit.

¶ Cum post. Exheredatio ab omnibus gradibus facta expresse vel tacite facit valere gradus q als rōne preteritionis viciarent. r in dubio intelligit fcā ab oībus gradib⁹ si ē fcā post oēs gradus nisi de contraria rōne appareat.h.d.alex.

l ¶ Gradus. primus gradus of institutor.secūdus substi tutor r sic de singulis:vt in sti.de vul.sub.in prin.

m ¶ Consilio.i. alio qō presu mitur nisi dicat se ab vno ex heredare:vt.ff.e.l.iij.§.fi.r.j. subijciet statim.

n ¶ Proinde.qō dixit in ge nere.dicit in specie.

o ¶ Instituis .hic est primus gradus.

p ¶ Substituis.hic ē secōs.

q ¶ Exhēdaueru.r sic post omnes gradus

r ¶ Instituti.s.r q substituti.

s ¶ Nulla rō.vī ergo ab oīb⁹ exheredasse.nec ꝓbatio i cōtrariū admittāt: vt.ff. de vb. ob.a ticio.in fi. Et nō q exhe redatio qñq̄ fit ante oēs gra dus r tūc ab oībus vī exhere dasse:vt.ff.e.l.iij.§.aū hēdis. qñq̄ post:r tūc idē vt hic.qñ q̄ inter gradus vt inter gra dū institutū r substitutum:r tūc idē:vt.ff.e. sz de lib.r po stbu.here.isti.vī exhe.l.iij.§. sz ēt inter. Sed hic subaudi unt qdā nisi testator dicat q vī a primo tñ gradu exhere det: vel a secūdo:qz tunc ille gradus valeat alī nō r sic in telligūt.ff.e.l.iij.§. fi.r de in iusto te.l.iij.§.fi. sz nos dici mus fm azo.r .ff.q̄ sic dice re nō pōt:qz sic a ꝑsona certa exheredaret.s. instituti vī sub stituti.quod nō valet vt .ff.e. l.iij.§.nisi forte. Sed tu dic a ꝑsona si pōt: a gradu vno toto pōt vt nō .ff.eo.l.iij.§. fi lium. Qñq̄ fit inter gradus vt inter vnū institutū r aliū: vel inter vnus substitutus r aliū:r tūc ab eo gradu totus valet: vt .ff.e.l.iij.§. filius.in alio nō valet:r sic cuenit mirabile q incipit valere testa tū qñq̄ ab institutiōe qñq̄ a substitutōe.vt.ff.de iniusto te sta.l.pe. r sic intellige .ff.e.l. iij.§.fi.a re aūt certa nō valet exheredatio:sz valet institu tio:vt.ff.e.l.cū qdam .r.ō.de here.insti.l.quotiēs.

¶ Iuuus. Nepos q post mortem patris incipit tenere primum locum in suitate:si reperit preteritus: testamentum rumpit.b.d.alex.

m ¶ Cum te.nepotem.

n ¶ Mouercam.s.pat. is tui vxorem.

o ¶ Viuo auo.qd aūt si post mortē aui decessit pr:rñ. nō rumpit testamētū: vt.ff. de lib.r post.l.si quis postbumos.§.i.r.ō.de inoff.testa.si quis filium.

p ¶ Sine ipedimēto.i.lege velleia cōcedēte fm quosdā. melī⁹ ergo dixisset cum auxilio legis velleie.nā nō tñ nō ipedit:sed etiā suas vires sibi ex toto porrigit vt sui patris locum obtineat:r aui testamentuz expugnet:vt.ff. de iniusto testa.l.postbumoꝝ.sz illud forte ideo dixit qz certus modus istituē di vel exheredandi per legem velleiam est inductus. vnde nō videbat de bere hīe hīficium legis velleie.cū ita nō esset institutus:vt.ff. de lib.r po.l. gallus.vel aliter beneficiū legis velleie in illis locū hz r verbis.l. velleie q nascunt mortuo patre r viuo auo.sz ex interpretatione.l. velleie hz r ille q natus ē viuo pre r auo:vt.d.l. gallus.§.nūc de lege. Tu dic iō nepotē istū

q iij

ne libertate heres instituit: videri libertatez accepisse:in ꝓpria sua fir mitate durante:si quis seruū suum pure quidez hēdez instituit:liberta tez āt sub ꝓditiōe ei donauerit: siq dem ꝓditio talis sit que in ptāte ser ui posita est:alle autez eaz neglexe rit minimeqz cōpleuerit:r liberta te cum r hereditate sua culpa⁶ de fraudari. ¶ Sinaūt casualis cōdi tio est:r ex fortune insidijs dēfecerit: tunc humanitatis quidez intuitu li bertatez ei oīmodo cōpetere:here ditatez aūt siqdez soluendo sit ad alios venire quos leges vocant si nō aliquis fuiesst substitut⁹. ¶ Sin autez soluendo nō sit:vt necessari us heres istitut⁹ simul r libertatez r hēditatem obtineat.tūc enim fm diffinitiōem tam veteris q̄z nostre decisiōis r liber r heres necessari us existat.

¶ De liberis⁸ preteritis vel exhe redatis. .xxviij.

Ipera.anto.a.Fanio.

Cum post oēs heredū gra dus exhēdatio scribat: si adijciat testator ab oīb⁹ se gradib⁹ exheredare: nō dubitaba tur iuri satisfactū esse. Et ideo etiā si id nō adijciat: appareat tñ eum cum eo cōsilio scriptisse:vt ab om nib⁹ exheredaret:r recte factum te stamētū videt. ¶ Proinde cū pa terfa. filijs istitutis r inuicem sub stitutis filiam exheredauerit: itel ligendum est exheredationem ab vtroqz gradu fecisse.nā cum ijdez heredes istituī sūt:nulla ratio red di pōt quare videat in posterior tñ casu exheredare voluisse.

Ipera.alex.a.Blachide.

Iauus tuus: q pīez tuū r no uercam equis portionibus he redes istituit: cum te quoqz habe ret i prāte:testamento noiatim nō exheredauit.mortuo patre tuo vi uo auo:sine impedimento legis velleie ei succedendo in patris tui locum:rupisti aui testamentū:r ad te hereditas eius tota pertinuit.

¶ Ocasione. Si seruo pure instituto a dño relinquat libertas sub cōditione que nō existat:si quidē erit potestatiua nō erit heres nec liber.si aūt casualis vel mixta:r per eū nō stat quominus existat: erit liber r nō heres si hereditas ē solvēdo.sz si nō est solvēdo erit heres liber r.h.d.ista lex singularis.

g ¶ Occasione.vt.ō.l.pri.§.cū igit.ac.

b ¶ Sua culpa.vt r als.j.

i ¶ Leges vocant.s.abintestato.

k ¶ De liberis preteritis. Quia in testamentis exheredantur r preterean tur liberi.ideo de hoc dicit.

¶ Cum post. Exheredatio ab omnibus gradibus facta expresse vel tacite facit valere gradus q als rōne preteritionis viciarent. r in dubio intelligit fcā ab oībus gradib⁹ si ē fcā post oēs gradus nisi de contraria rōne appareat.h.d.alex.

l ¶ Gradus. primus gradus of institutor.secūdus substi tutor r sic de singulis:vt in sti.de vul.sub.in prin.

m ¶ Consilio.i. alio qō presu mitur nisi dicat se ab vno ex heredare:vt.ff.e.l.iij.§.fi.r.j. subijciet statim.

n ¶ Proinde.qō dixit in ge nere.dicit in specie.

o ¶ Instituis .hic est primus gradus.

p ¶ Substituis.hic ē secōs.

q ¶ Exhēdaueru.r sic post omnes gradus

r ¶ Instituti.s.r q substituti.

s ¶ Nulla rō.vī ergo ab oīb⁹ exheredasse.nec ꝓbatio i cōtrariū admittāt: vt.ff. de vb. ob.a ticio.in fi. Et nō q exhe redatio qñq̄ fit ante oēs gra dus r tūc ab oībus vī exhere dasse:vt.ff.e.l.iij.§.aū hēdis. qñq̄ post:r tūc idē vt hic.qñ q̄ inter gradus vt inter gra dū institutū r substitutum:r tūc idē:vt.ff.e. sz de lib.r po stbu.here.isti.vī exhe.l.iij.§. sz ēt inter. Sed hic subaudi unt qdā nisi testator dicat q vī a primo tñ gradu exhere det: vel a secūdo:qz tunc ille gradus valeat alī nō r sic in telligūt.ff.e.l.iij.§. fi.r de in iusto te.l.iij.§.fi. sz nos dici mus fm azo.r .ff.q̄ sic dice re nō pōt:qz sic a ꝑsona certa exheredaret.s. instituti vī sub stituti.quod nō valet vt .ff.e. l.iij.§.nisi forte. Sed tu dic a ꝑsona si pōt: a gradu vno toto pōt vt nō .ff.eo.l.iij.§. fi lium. Qñq̄ fit inter gradus vt inter vnū institutū r aliū: vel inter vnus substitutus r aliū:r tūc ab eo gradu totus valet: vt .ff.e.l.iij.§. filius.in alio nō valet:r sic cuenit mirabile q incipit valere testa tū qñq̄ ab institutiōe qñq̄ a substitutōe.vt.ff.de iniusto te sta.l.pe. r sic intellige .ff.e.l. iij.§.fi.a re aūt certa nō valet exheredatio:sz valet institu tio:vt.ff.e.l.cū qdam .r.ō.de here.insti.l.quotiēs.

¶ Iuuus. Nepos q post mortem patris incipit tenere primum locum in suitate:si reperit preteritus: testamentum rumpit.b.d.alex.

m ¶ Cum te.nepotem.

n ¶ Mouercam.s.pat. is tui vxorem.

o ¶ Viuo auo.qd aūt si post mortē aui decessit pr:rñ. nō rumpit testamētū: vt.ff. de lib.r post.l.si quis postbumos.§.i.r.ō.de inoff.testa.si quis filium.

p ¶ Sine ipedimēto.i.lege velleia cōcedēte fm quosdā. melī⁹ ergo dixisset cum auxilio legis velleie.nā nō tñ nō ipedit:sed etiā suas vires sibi ex toto porrigit vt sui patris locum obtineat:r aui testamentuz expugnet:vt.ff. de iniusto testa.l.postbumoꝝ.sz illud forte ideo dixit qz certus modus istituē di vel exheredandi per legem velleiam est inductus. vnde nō videbat de bere hīe hīficium legis velleie.cū ita nō esset institutus:vt.ff. de lib.r po.l. gallus.vel aliter beneficiū legis velleie in illis locū hz r verbis.l. velleie q nascunt mortuo patre r viuo auo.sz ex interpretatione.l. velleie hz r ille q natus ē viuo pre r auo:vt.d.l. gallus.§.nūc de lege. Tu dic iō nepotē istū

q iij

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

videri repellendũ per.l.velleiã:q; exheredatus erat inter ceteros vt innuit hec lr̃a qõ sufficiebat p antiqua iura:⁊ p.l.velleiam.⁊ sic per eã valet exhẽdatio ⁊ nõpedit.sed hodie nominatim exheredandi sunt oẽs: vt hic ⁊ insti. de exhere.li.§.i.⁊.§.posthumo⁊.in fi.§.ibi ne ergo ⁊c.⁊.j.c.l.fi.in prin.ibi.⁊ inter nepotes ⁊c.⁊.§.sancimus.in fi.⁊ sic habet ꝑ mẽto iuris noui.

Si quis filium. Ad exheredationẽ inducendã sufficiũt quecũq; ẽba p que cõstat q testator voluit filiũ a sua hereditate esse alienuz. h.d.alex. Vel sic. Qui alien⁹ a substãtia testatoris ꝓcipit: exhẽdari dicit. h.d. Vel sic. Vbi mens est certa nõ curat interp̃tatio a mẽte aliena.saly.

a ¶ Exheredauerit. ⁊ aliũ filiũ vl̃ extraneum instituit heredem.

b ¶ Intelligat.nã pterire est nullã de eo facere mentionẽ: vt insti.de here.q̃ ab intest.§. eadẽ.sed his verbis ⁊c. vt.ff de her.insti.l.his verbis.

c ¶ Sensus.i.mens.

d ¶ Interp̃tatio.i.verus sensus q nõ pretermitionẽ:ꝫ exheredationẽ designat.

e ¶ Sensu.vt.ff.de adimẽ.le. l.iij.§. ꝯditio. ⁊.xxxviij. di.c. sedulo.ꝫ arg.cõtra.ff.de vsu fru.leg.l.si alij:in fi.⁊ de reg. iur.l.in summa.

Maximum vitiũ. Hec lex est obscura.⁊ hoc intẽdit. Sublat̃ aliqbus vitijs antiquis hodie idẽ statuit in filijs maribus qõ in feminis ⁊ ecõtra tã in successiõibus ex testamẽto q̃ ab intestato: ⁊ in iure dicẽdi nullũ vl̃ ecõtra tabulandi:ac etiã in modo exheredãdi.qõ obtinet ẽt in nepotibus ⁊ in iam natis vl̃ nascituris.h.d.Saly.

f ¶ In feminis. ꝑmuz vitiũ.

g ¶ Cum ab intestato. ratio quare sit vitium.

h ¶ Et alijs.scõm vitiũ: q; filij nominati:filie iter ceteros.

i ¶ Inter nepotes.terciuz vitium.

k ¶ Et si preteritus.quartuz vitium.vl̃ dic q exemplificat primum.

l ¶ Accrescẽdi.i. accrescebat siue dabat ei semis ei⁹ qõ ab intestato erat habitura :⁊ vsq; ad dodrãtẽ eius semissis poterat grauari legatis: vt ⁊ j. ibi.cum enim ⁊c.

m ¶ Accipiebat.nõ aũt poterat dicere nullum:vt insti.de exhere.lib.in prin.

n ¶ Accrescẽdi.i. accedebat ei:⁊ decrescebat institutio.

o ¶ Ipsa.s.filia.

p ¶ Legatis. ab intestato relictis ad instar filij qui perit contra tabu.

q ¶ Ex pretore.idest de iure pretorio.

r ¶ Habebat.s.filia.

s ¶ Eam.filiam scz.

t ¶ Coartabat.s.in bonoꝝ poss.petẽda in quantuz iure ciuili prius petebat scz.semissez petat per bo.pos.⁊ prestet legata vsq; ad dodrantẽ ei⁹ semissis: vt erat de iure primo ciuili.quã cõstitutionem antonini nõ habemus.

u ¶ Accrescendi.s.de iure ciuili.

x ¶ Qui enim tales.nõ qu.re fint vitia omnia precedentia.

y ¶ Inducunt.s.inter masculos ⁊ feminas.

z ¶ Totos.i.omnes.nõ nõ licere accusare naturã :vt.j.de le.here.l.lege.xij. tabularum.⁊ insti.de exhere.li.§.nostra.

a ¶ Non fiant.mulieres.

b ¶ Maiorum.s.ab antiquissimis temporibus.

c ¶ Antea.i.antiquissimo tempore ante predicta iura.

d ¶ Inter ceteros,idest nõ nominatim.

Imperator Justi.a.iul.pre.pre.

Si quis filium proprium ita exheredauerit.alle filius meus alienus mee substantie fiat:talis filius ex huiusmodi verborum conceptione non preteritus sed exheredatus intelligatur.cum.n.manifestissimus ẽ sensus testatoris:verborum interpretatio nusquam tãtuz valeat:vt melior sensu existat.

Idem.a.Joã.pre.pre.

Maximum vitium antique subtilitatis p̃senti lege corrigim⁹: que putauit alia esse iura obseruãda in successione parentum si ex testamento veniant in masculis :⁊ alia in feminis:cum abintestato similiter ius vtriq; sexui seruauerit.

¶ Et alijs verbis exheredari debere filium sanxerunt:alijs filiam. Et inter nepotes exhẽdãdos alia iura ciuilia:alia pretores introduxerũt.Et si preteritus fuerat filius: vl̃ ipso iure testamentũ euertebat: vel contra tabulas bonorum possessionem in totum accipiebat:filia ãt preterita ius accrescẽdi ex iure veteri accipiebat: vt in eodem momento ⁊ testamentum patris quodammodo ex parte iure accrescẽdi euertebat:⁊ ipsa quasi scripta legatis supponerẽ.Ex pretore autem habebat cõtra tabulas bonorum possessionem in totum. Constitutio aũt magni antonini eaz in tãtum coartabat in quantuz ius accrescẽdi cõpetebat. ¶ Qui.n. tales vãas inducũt:quasi nature accusatores existũt. Cur non totos masculos generauit: vt vñ generarent nõ fiant. Naz hoc corrigentes ⁊ maioꝝ nostroꝝ segmur vestigia:qui eãdem obseruationẽ colere manifestissimi sunt. Scim⁹ etenim antea simili modo filiuz ⁊ filiam ⁊ alios oẽs inter ceteros exheredatos scribere esse concessiuz. ¶ Euz etiã centũ virl̃ aliaz vãiam introduxerũt:⁊ ex hac iniqtate vitiuz emersit:quale ex libris vlpiani quos ad edictum fecit pretoris inuẽtum a tribuniano viro gloriosissimo nostro q̃storz:ceterisq; viris facũdissimis compositorum iuris enucleati ad nostras aures relatum est. Nam cum vltimum adiutorium de inofficiosi querela positum est:⁊ nemo ex alio ortus p̃sidio:ad hanc decurrere possit:inuẽta fuerat filia preterita minus habens q̃z filia exheredata.Cum enim per cõtra tab.bo.pos. vl̃ius accrescendi semissez substantie filia preterita accipiebat:⁊ omnibus legata prestare compellebatur.s. vsq; ad dodrãtẽ sue portionis:remanebat ei sexuncia tãmodo i sua successiõe.Q; si fuisset exhẽdata quarta pars oimodo totius substantie ei relinqui debebat.Et quaz iniuria dignam pater existimabat:amplius habebat ea quaz taciturnitate in institutiõe preterijt.⁊ si ꝑ nfe ꝯstitutionis diffinitionem quam de supplemento quadrantis posuimus: repletio fuerat introducta: filij modo exheredate in quartam partem repletio accedebat.⁊ ita vitiũ permansit vt nec ex nostra cõstitutione emendationẽ aliquam sentiret. ¶ Sancimus itaq; quemadmoduz in successionibus parentũ que abintestato deferuntur:equa lãce mares ⁊ femine vocantur: ita ⁊ i scriptura testamẽtoꝝ eas bonorum ⁊ similibus verbis exheredationez nominatiz procedere. Et ꝯtra tabulas possessionẽ talẽ hẽre: qualez filius vel suus vel emancipatus habebat:vt ⁊ ipsa si fuerit preterita:istar filij emãcipati vl̃ suu: vl̃ testũ ipso iure euertat:vel p cõtra tabulas bonoꝝ possessionez stare hoc non patiatur.Et hec non solũ in filiabus obtinere:sed etiam in nepotibus ⁊ neptibus ⁊ deinceps obseruari censem⁹:si tamẽ ex masculis progeniti sũt. ¶ Sed q; ⁊ aliud vitiuz fuerat sub obtẽtu vãie introductuz:⁊ alia iura exhereda-

b ¶ Centum viri.i.senatores qui centum erant numero:vt hic:ã.de pe.here.l.fi.⁊ est hoc quintum vitium.

c ¶ Edictum.s.exponendum.

d ¶ Et nemo.repete.cum ⁊c.

e ¶ Ortus.i. filius,nam nati filij dicuntur.vel dic.i.fratus.q.d. quibus ber aliud auxilium non habet querelaz:vt hic. ⁊ insti.de inoff.testa.§. tam autem.

f ¶ Ad hanc.querelã.

g ¶ Semissem.s. eius partis quã ab intestato haberet.

h ¶ Sexuncia.i. vncia ⁊ dimidia:vt.ff.de inof. tes.papi.§. pide si fuerit. ⁊ hoc facta relatione ad totũ qõ ab intestato erat habitura: cũ primo vl̃ semis et auferat̃ postea dodrans remanens le missus.

i ¶ Tot⁹ substinet.i. totũ sibi debuerunt ab intestato.preterita vo habebat dimidũ illius portiõis:⁊ in dodrãtez illi⁹ dimidie grauabãt ad legata. hec tñ maria alibi reperit: vt.ff.de cõtra tab.l.nõ prauum. in fi.nã ⁊ emancipatus filius si fuerit preterit⁹ ⁊ petat cõtra tab.certas psonis prestat legata exheredatus vo nullis oino. Sed hodie iure auẽ.idem põt probari. ponc q; me exheredauit pater me⁹ nõ adiecta cã ⁊ legatũ mihi reliquit:testamẽtũ nõ valet quantuz ad institutionẽ sed quantũ ad legata sic. ergo habere gatũ ⁊ pariter secundũ cuz fratribus quasi ab intestato:⁊ ita plus habeo q̃ etiã ipsi infirmat vel multomagis q̃ preterit. Sed quidam dicunt non tenere hoc legatũ cum non est verisimile q testator voluerit me habere si testamẽtũ nõ valeret.

k ¶ Et si.idest quãuis.

l ¶ Cõstitutionis. que est.ã. de inof.test. si q filium.§.sancimus.ad verius illa oimodo.

m ¶ Exheredate.⁊ nõ preterite.

n ¶ Et ita vitiuz. quia preterita fuit ex sua portione legata. sed nõ exheredata.

o ¶ Sentiret.q; non dedimus supplementum preterite.

p ¶ Vocantur.vt.ã.e.l.in prin.

q ¶ Honorari.hoc ad primum.

r ¶ Notatim.qd fit notatim habes.ff.e.l.i.⁊.ij.⁊ hoc ad secundum.

s ¶ Procedere.de secundo vitio.

t ¶ Contra tab.hoc ad quartum ⁊ ad quintum.

u ¶ Suus.qui habet vtrunq;:emãcipatus alteruz tñ.similis cõstitutio ã.de col.illam.⁊ insti.qui da.tu.pos.§.fi.

x ¶ Ipsa.s.filia.

y ¶ Non patiatur.nam ⁊ suis preteritis datur cõtra ta. vt hic. ⁊ insti. de here.que ab intestato.§.eadem.

z ¶ Et hec.hoc ad tertium.

a ¶ Progeniti sũt. nã nepotes ex filia eũ diminutiõe tertie partis venint:vt.ã.de col.illã.qõ tñ corrigit per auc.ibi positam.

b ¶ Sed q.hoc erat sextum vitium.

a ¶ Postbumam.scz nondum natam.
b ¶ Et in postbumis.hodie postbumi exheredari nō possunt:cū nul
li dim ingratitudinis possint cōmittere:vt.ō.de inof.test.si qs i suo.§.
legis.z ē lex iustiniani.z post ista que est cōtra. Item p auc.est idē.nā dz
dim ingratitudinis inserere:quā ergo inseret in postbumo.z hoc dicit
aut.nō licet z.quā le
gē.z postea auc.ex cā.

¶ Aurentica.
Non licet. In ex
heredatione req
rit expressio cause le
gitime q ab hēde.pba
ri dz als exheredatio
nō valet.h.d.alex.
c ¶ Parentī.mari vel
femine cū de preteritio
ne vocat:vt isti.de exhe
re.§.mater.
d ¶ Preterire.i.nec in
stituere nec exhēdare:
vt isti.de here.q ab in
testa.§.eadem.
e ¶ Probēt.ab heredi
bus:vt.ō.de inof.test.l.
liberi.z.l.oimodo.
f ¶ Quatuordecim.q
bus filij a parentib⁹ ex
heredant vt in corpo
re.sed septez sunt qui
bus exheredātur supe
riores ab inferioribus:
vt in cor.auc.vnde he
suminur.§.aliud.cū
sequentibus.§.z.§. hoc
siquidem.z tres qui
bus exhēdāt frater vl
soror etiā turpi perso
na instituta:vt in auc.
de nup.§.ingratitudi
nis colla.iij.

¶ Aurentica.
Qē causa. Pro
pter breuitatem
nō summatur.sed po
test diuidi in tres pres.
primo vnū dictū ponit.
secundo illud limitat z
restringit.tertio dubiū
remouet.Secūda ibi.quantū. Tertia ibi.cetera.aler.
g ¶ Causa.omissa in testō:z tunc ponit irritum ipso iure.Vel secū
do casu fuit inserta i testō:sz p hēdē nō ꝓbata.z tunc irritū.i.irritādū.
h ¶ Irritum ē.ipso iure causa inserta z nō ꝓbata.z sic nō habet locuz
hodie que.a nisi iter fratres turpibus personis scriptis heredibus.
tam aut non est inserta causa:z sic nō valet:vt.ō.auc.nō licet. aut est
inserta z ꝓbata:z sic inexpugnabiliter valet:vt in auc.de heredi.z fal.
§.heredatos.colla.i.Aut non ꝓbata:z tunc ipso iure non valet vt
hic z hoc fm.Ø.Tu dic fm Jo.q locum habet quando est inserta z
non probata:z verbum hoc irritū nō est in cor.sed est ibi euacuatio in
§.q de predictis.z in.§.siue igitur.subaudi ergo per querelam vel
per contra tab.si fuerit preteritus emancipatus vel suus.sz pōt suus
ē iniure nullū cū est preteritus:vt in.l.maximum vitium. de lib.pres.
vl ex.Nec obstat q als dicit nō esse differentiā patrie potestatis: vt in
aut.de here.que ab intest.§.nullam vo.colla.ix.nā verus est vtrunq
admittit:sed quēq suo iure.per ius aūt ciuile soli fui admittebant.Et
eodē modo rñ.ad illā institu.de exhere.lib.§.sed nostra. Item loquit
ur aut.sez.§.nullā vo.cum nullū factū est testamentū sed ab inte
stato succedunt. Item si predictū verbuz.sez irritum.esset in cor.auc. tñ
precedunt illa verba ex causa preteritionis:quasi sola preterito vl ex
heredato nō sit causa q testamentū sit ipso iure nullū.sz illa.s.si exhe
redato nō sit rite facta.i.si legitima causa non sit inserta quare fiat ex
heredato.Si ergo cōtineat:debet aliquod esse testamētū fm oēs.sz
irritandū est p querelā vel alijs cōibus modis. Unde dic generaliter
q oīs exheredatus vel pro exheredato habitus z solus bz querelaz:
z solā querelā inoff.testa.igit si ē in ptāte z exheredatus bz querelam
z solam.si preteritus ipso iure nullū dicit. Item bo.pos.contra tab.petē
pōt.Si sit emāciparus z exheredatus querelā bz z illaz solam: vt.ff.
de lib.z po.l.fina.z de bo.poss.cōtra.l.i.Si preteritus bz solaz cōtra
tab.Si autem sit preteritus vel exheredatus ab ascendētibus per ma
trem z semper dic cum causa qz eorum preteritio pro exheredatiōe ha
betur vt isti.de exhereda.li.§.mater.solam bz querelam.Idē intelli
go si mater vel aliquis ascendēs p matrem preteriretur a filio:vt ha
beat pro exheredato:vt.ō.de inoff.test.l.cū filium.z hoc cū tractatur
de successione ascendētiū.Si aūt ecōtra.si quidē erat filius z in ptāte z sit te
status sup reb⁹ nō castrēsib⁹ vel quasi nō valet testū vt.C. de bo. q lib.l.fi.
§.filij aūt.Si aūt sup castrēsi vl q̄si ꝓstat q nulli subiacet q̄rele:vt.ō.ō inof.
testa.l.fi.§.fi.Si aūt ē emāciparus z patrē exhēdat bz q̄relaz.si pterijt bz ꝗ
ta.pater:vt.ff.si a pa.qs fuerit ma.l.i.in prin.z.ff.de inof.test.l.pater. Item op
ponit.ō.de testamētis.l. hac ꝓsultissima.§. ex ipsecto.ubi
quo ad numerū testiū z aliaꝝ solēnitatū:hic quo ad pterī
tionē vel exheredationem.
i ¶ Cetera.sic ergo petent le
gata actē.ex testō q̄si eo nō re
scisso vt hic z i cor.auc.§.siue
igit.in fi.§.z tñ filius succedit
ab inte.quo ad qd.ergo ē te
stat⁹ quo ad qd:z quo ad qd
nō.sic.ō.de testa.l. hac cō.§.
ex ipsecto.vel dic agi cōdi.ex
hac.l.ad hec legata.sz pone
q testator dixit si nō valet iu
re testamēti valeat iure codi
cillorū vl alteri⁹ cuiuslibet vl
time volūtatis:an petēt lega
ta vt ab intestato.rñ. hec auc.
vt velle solū ex testō. verū vt
eo casu loq quo alio mō non
poterāt valere legata.sz certe
nec ē alio modo valēt sz hec
verba sint adiecta:si nō valet
z ē.vt.ff.de inof.testa. ticia.in
fi.z de leg.iij.l. pfonus.§.fi.
Item si hec verba dixit si nō va
let z ē.nunqd heres scriptus
poterit tanquā abintestato re
lictuz petere ex causa fideicō.
a filio existente herede ab in
testato vt sibi restituat here
ditatem retēta quarta quasi
trabat heredis institutio di
recta ad fideicōmissariam vt
dixit lex in substitutione: vt
ff.ad treb. scevola. Rñ.ita vi
detur.qdam tñ dicunt cōtra
quasi pdicta adiectio nil ope
retur.sz tunc tñ operēt quuz
deficit testamētum solēnitate
iuris qz nō est ibi solēnis nu
merus testium:vl.vij. sigilla
vel huiusmodi.secus vbi deficit ratione preterītionis.quod est verū per.l.
ticia.sed vbi non pōt dici inofficiosuz:secus dicam vt notaui.ff. de testamē
tis.l.ex ea scriptura.§.fi.

mentionem testatoꝝ fecit: filiuz fi
liamue suscepit:intestato⁹ vita fun
ctus est:cum agnatione postbumi
vel postbume cuius non meminit
testamentuz ruptuz^m sit. ex rupto
autez testamento nihil deberi^n ne
qz peti posse exploratiuris est.

l ¶ De postbu.here.insti.vel exhere. Quinqz modis fit postbumus.s.na
tus post mortē patris. Item post testamentum ante mortem:vt.ff. de iniu
sto testamento.l.iij. Item arrogato filio. Item post mortem aui incipit ne
pos in sui patris ptāte esse vt postbumus. Itez nepos auo moriēte filio:vt
ff.de lib.z postbu.l.filius a patre.§.i.

¶ Ipsi post testamentum: Per natiuitatem postbumi preterit testa
mentum rumpitur z legata non debentur.h.d.alex.

¶ Intestato.nunc respondet.

m ¶ Ruptum sit vt.vt insti.de exhere.libe.§.i.
n ¶ Nihil deberi.vt.ff.de iniusto testamēto.qui vxorē.de le.ij. si quis testō.
z.ff.de fideicōmis.l.liber.gnāliter.§.ex testō.secus ēt iure auc.hoc cāu :vt.ō.
ti.i.auc.ex cā.vel dic q ibi loquitur in nato preterito:hic in postbumo. Itez
cōtra.ff.de iniusto testō postbumus.z.l.filio.Sol.vt dices.j.l.pri.

Aborsus aborsu. Aborsuus,sz pēterius sit nō rumpit testamentū:sz na
tus viuus.sz ilico decesserit.h.d.alex.

o ¶ Non solui.cum nec natus videat:vt.ff.de ver.sig.l.si qui mortui.
p ¶ Decesserit.voce tñ emissa vt differat a sequenti.l.
q ¶ Nō restitui.vt.ff.ō lib.z postbu.l.quod dicit.z insti.de exhere.libe.§.i.
sz cōtra.ff.de iniusto testamento.postbumus Sol.ibi viuo testatore z nat⁹
fuit z decessit:hic post.vel ibi de equitate:hic de rigore. Item cōtra.ff. de in
iusto testa.l.filio.sol.ibi in nato preterito:hic in postbumo. Vel ibi de egua
te vt ibi dicit:ē de rigore.

Quod certum. Postbumus natus viu⁹ sz ilico decedat rūpit te
stamētū si ipse ad nullū declinat monstrū vel prodigium.h.d.Alex.

r ¶ Fuerit.i.fuisset viuo patre.
s ¶ Si non.si pro quia.cuz cuiz sit filius:alius cū antecedere non pōt:vt in
stitu.de heredū qua.z diffe.§.sui.secus ergo si alius precederet:vt quia hic
esset nepos q nascitur:vt.ff.de testamēto militis.si filiusfamilias.§.sed si fili
usfamilias.
t ¶ Elogio.idest testamento.ac.
u ¶ Rumpi.vt.ō.l.proxi.z.ff.codez.l.quod dicitur.

a ¶ Monstrum.bi.n.non sunt liberi:vt.ff.de sta.ho.l. nõ sũt liberi.⁊ de verbo.sig.l.ostensuz.ſz arg.ꝓtra.c.ti.de vbo.sig.l.q̃rat aliqs.ſz ibi quo ad hoc vt matri pficiat nõ vt sibi.vel refert an ex bestia.

Quidã Institutio facta de postbumo nascituro post mortez trahit ad postbumũ natũ i vita si testator putabat ipm nascituru õmũ post mortẽ.qz vrisimile est q̃ si putasset eũ nasci i vita eodẽ mõ istituisset.h.d.ſz cõez itellectũ alex.

b ¶ Mẽsiũ.ex nũc currentiũ.

c ¶ Post mortẽ.cõputãdos an cucurrerint.

d ¶ Videãt.filij nati in vita.

e ¶ Nõ contineri.⁊ sic pteriti.

f ¶ Volũtates adiuuantes. Nõ quãtũ fieri pt testãtiũ volũtates adiuuãdas esse.

f ¶ Nõ preterijt.ergo hec lex interptat q̃ sicut testator voluit eũ ẽ hẽdez si nasceretur post mortẽ.sic eadez rõne ⁊ si in vita vt B.⁊ ar.ẽ.ẽ inof.test. l.iij.⁊ .ff.e.l.si ita.i. rñ.⁊.ff de ꝓdi.cau.da.si ex̃neus.nisi apparcat testatorẽ ꝓtra sensisse. ſ.q̃ in vnũ casũ tñ voluit pnidere.vt.ff.e.cõmodisse.que est cõtra ⁊.ff.sol.ma.si cũ dotẽ.in pn. q̃ est ar. ꝓtra.vel solue qz hoc nouũ:aliud aũt vetus qõ est in.l.cõmodissime. Vl dic tertio q̃ hic sbaudiat ẽt in vbis testatoris.q.d. etiã post mortẽ.q̃ nõ placet: qz sic posset ⁊ ibi subaudiri. Dic ergo quarto ⁊ ẽ secũda positio casus q̃ hec verba editi fuerint q̃ sunt in pmo dicto. Itẽ nascent qõ est in secõ:nõ determinet p illa vba post mortẽ ſz p illa itra decẽ mẽses cõnumerãdos ⁊ cõputãdos.i.investigãdos post mortẽ:⁊ nõ refert an cucurrerũt añ mortẽ vl post: nã ⁊ illi mẽses q̃ pcedũt mortẽ sũt primi mortis sicut ⁊ q̃ sequunt.⁊ sic ponit intra p citra. Itẽ q̃ in fine dicit a morte numerãdos.expone.ſ.an ẽt in vita cucurrerũt. Itẽ ꝓtra fm pmũ casuz .ff.de vẽtre in pos. mit.l.i.§. ſz ⁊ si qs vẽtrẽ.vbi tñ post mortẽ ⁊ tñ i tps qõ testator exp̃sit vl cautũ.ſz ibi i exhẽdatiõe: hic in istitutõe:vt.ff.e.l.cũ qdaz. ⁊ facit.l.gallus.§.nũc ỏ lege.

g ¶ De iure deh. De hoc dicit.l.cũ antiquiorũbus.⁊.l.fi.

b ¶ Et de adeunda. Ab extraneo:ſz fui dicunt se inisce re vt insti.de here.qua.⁊ dif. §.in extraneis.

i ¶ Acquirenda. A quocũq̃ suo vel extraneo.

Ita patre. Ille qui de iure ptorio tñ pot ẽ hẽs lz faciat extra iudicũ actus q̃ nõ possunt fieri citra nomẽ ⁊ ius hẽdis nõ iplicat oneribus hẽditarijs:secus si poterat ẽ hẽs de iure ciuili.h.d.cũ.l.se.alex.

k ¶ Sis obligata.subaudi iõ q̃ ⁊c.⁊ sic.nõ q̃ pp talia nõ vl gerete p hẽde vt B:⁊.ff.de relig.l.at si qs.§.interdũ.ſz cõtra.ff.e.l.iul.⁊ alꝭ icipit si pupillus.§.si seruũ.vbi manumittẽdo fit heres.So.B de filia emãcipata.ibi de filio in ptãte q̃ fit heres nisi ptestet:vt.ff.e.ti.l.pro herede.§.i.⁊.j.de repu.her. l.i.fallit tñ in filiofa.milite: q̃ manumittendo nõ fit heres quãuis sit in ptãte: vt.e.ti.l.iul.§.fi. Vel ibi iõ est in milite:qz prius se abstinuerat:vñ nõ videt penitere ad abstinentia manumittẽdo.

Quum debitũ. Filius solues simplr debitũ pãis defuncti psumit soluere vt herrs.h.d.qõ nõ qz cotidie hoc ꝓtingit. Simplr iõ dixi.qz sec⁹ eẽt si p testat⁹ fuisset q̃ nõ aio adeũdi fecisset:vt.ff.e.l.p hẽde .§.i.⁊ ar.eius qõ nõtur in.l.pedẽti.Saly. l ¶ Non ambigit.vt.ẽ.de inof.testa.parẽtibus. ⁊.ff.e.de acq.here.p herede .§.i.arg.j.de re iudi.l.ad absolutionem.

Si fratris. Filius in potestate stati mortuo pfe efficit hẽs ipo iure ⁊ hereditatẽ transmittit ad hẽdes ẽt si de imixtiõe atr nõ appeat.⁊ sic excludunt alij veniẽtes ab intestato a successiõe pãis.sec⁹ si ẽ emãcipat⁹.h.d.alex:

m ¶ Ex pte.B ẽ spãle in filijs:vt ex pte hẽdes possint adire clausis tabulis. secus in alijs fm antiqua iura:vt.ff.de iuris ⁊ facti igno.l.i.§.fi.ſz hodie qlibet etiã clausis tabulis pot adire ẽt ex pte heres: vt.j.de cadu. tol.§.cũ igitur.⁊.§.in nouissimo.in prin.

n ¶ Successionẽ.nã cũ sit de suis transmittit ad posteros ẽt nõ adiũ qõ est spãle in filijs:in alijs secus:vt.j.de bis q̃ añ ap.ta.l.i.⁊ de ca.col. §. i nouissimo.ſz quodam. vel hic adiuerat quod est verum.

o ¶ Ante. cũ ascẽdẽtibus vl descendẽtibus.

p ¶ Restituẽtur.cũ nõ adiuerũt.ac.

Filiofa. Hẽr edita tẽ delatã filiofamilias pater pot adire volẽte filio.h.d.alex.

q ¶ Satisfactũ.⁊ sic est hẽs filij⁹:vt B.⁊ j.§ bo. q̃ li.l.fi.§. vbi aũt i vũ. ⁊.ẽ.de pe.her.si filius. ⁊.ff.eo.ti g.§.fi.

Potest pupillus. Hereditatẽ delatã pupillo vz pupillus adire cũ auctoritate tutoris.⁊ alter sine altero adire nõ pot.h.d.alex.

r ¶ Potuit pupillus. sive sit maior:infans:sive nõ vt.ff.ad trebe.fus inuito.§.si pupilli.Alij exigũt q̃ sit maior:ista te lz nõ itelligat:vt.ff.e. pupillus.ſz ego subaudio ibi maxie fm ayo. Itẽ q̃ dicit p hẽde:⁊ pone.i.p dñõ: vt inst. de he.q̃.⁊ vtf.§.fi. Itẽ q̃ dicit tutore auctore nõ alꝭ: vt insti.de auctoritu.§.nec q̃.⁊ ff.e.pupillũ .sic ⁊ hẽditas eo pupillo restituẽda ex tutoris auctoritate: vt ff. ad trebe. restituta.§. fi. Idẽ in bo.pos.mitij tor sciens ⁊c.vt.ẽ.de admit.ad bo.pos.l.bonorũ.⁊.ff.de bono.possessio.l.i.⁊.l.seruus.§. impubes.aliud in pos. quã solus q̃rit:vt.ff.de ac.pos.q̃ruis.curatoris aũt auctoritas fm ayo. in adeundo nõ suffit pupillo vt.ff.de ap.ex in vna.§.tutor.q̃ vt est i pupillo nã in adito secus vt.ẽ.de admitu.l.cum quidam.

s ¶ Auctore.i. per tutorem.

t ¶ Actus ⁊ voluntas.lz cãm ex testõ vel ab inte.vt agnatus.vl vt agnatus acquirẽde hereditatis nõ intelligat:vt.ff.e.l.pupillus.⁊ bo incipias ab actu:nã si a volũtate illa sufficit ẽt sine actu:vt insti.de here.q̃.⁊ diff.§.fi.sic.ẽ.de inof.do.l.si liqueat.⁊.ff.de acqui.pos.l.qdam modũ. Alij dicũt q̃ est necessarius actus ad pbationẽ voluntatis.q̃ nõ placet:qz bene pot pbari voluntas sine actu.

u ¶ Necessaria.i.si ipse tutor gerat p herede.

x ¶ Nesciente.qui scire poterat:vt.j.eo.alꝭ sec⁹:nã infanti bene pot fieri p tutorẽ ẽt sine eo:vt.j.e.si infanti.⁊.ẽ.de bo.pos.fm ta.l.ij.ſz alꝭ solus tutor nõ querit hẽditatẽ vt B dicit.ſz bo.pos.q̃rit:vt.ff.de bo.pos. l.si pupillo.⁊.l.si tutor.⁊ sic solus tutor sufficit:nõ aũt solus pupillus. Itẽ restitutio hereditatis soli tutori nõ ẽ faciẽda:vt.ff.ad treb.l.ſz nec ipsi.nisi esset infans:vt.j.ad treb.l.sancimus.in prin.

Si auia. Solo aio adit hereditas que sufficit in vltima voluntate ostẽdere.h.d.alex. y ¶ Auia.ſ.paterna.

z ¶ Poterat.vt insti.de her.q̃.⁊ diffe.§.fi. a ¶ Decreuit.scilꝭ filio relictas:aliter nõ:vt.j.l.pri. ſz i legato hoc plus ẽ: qz ab ignorãte tñ mittit:vt.ff.de le.i.l.fuuz filij.§.si quis rẽ.⁊.l.si fundũ.§.si ricinus.

b Quoniam. Hẽditas fratris nõ adita nõ trãsmittit.h.d.alex.

b ¶ Suos.quos hz etiã filios cum veniat a fratre.

Transmittere. vt. ff. qui admit. ad bo. pos. l. emãcipata. fz hoc fal-
it in suis heredib⁹: vt. J. de bis q añ ap. tab. l. i. facit J. l. proxima.

Licet. Jus adeũdi vl imiscẽdi se hereditati nõ tollit spacio longi
tpis. h. d. alex. Vel sic. Sui pscriptione lõgi tpis nõ excludunt a
vendicatione hereditatis. h. d. Ray. Fin Saly.

Ignorãtes. subau
di matrie qi idẽ si scies
vt in. l. fi. J. de lon. tẽpo
ris prescrip. ac.

Lõgi. lõgissimo an
ẽ possent. q: oĩs actio
eo tpe tollit vt. J. de pre
scrip. xxx. an. sicut ꝛ. l.
oĩs. ꝛ facit J. l. pri. ac.

Si curatoris. Il-
le cui delata ẽ here
ditas ad instantiã cre-
dito: interrogari põt
an velit eẽ hero vl nõ.
ꝛ si petat terminum ad
deliberãdũ d: sibi mo
derate statuip iudicez.
h. d. Alex.

Delata. s. alicui. ꝛ
loqui adulto q vult cõ
adire hẽdez curatoris.

Licet adire. ifra an
nũ fm. p. ꝛ fz nos ppe
tuo: vt ar. ff. l. pri. ꝛ di-
cos J. c. l. cum antiquio
ribus.

An hẽdes. necne.
ꝛ hoc ad perionẽ tuã.

Statut. vt. ff. e. l. i.
in fi. ꝛ l. ij. ꝛ J. e. l. fi. §. si
enz post. ꝛ ar. ff. ex qui.
cau. i pos. ea. fi diu. ꝛ de
bo. auc. in. pos. l. iij. ꝛ ó
cur. bo. da. l. i. ꝛ ad tre.
lfz ꝛ fi. §. plane. ꝛ de in
ter. act. q interrogãt. ꝛ
de iureur. iusiurandũ
ꝛ ad pecunias. q. rñ.

Ite bonis. Ino
pia defficiẽ vel in-
iuria illata a tertio non
cmulat heredẽ quin te
neatur creditoribus. h.
d. Alex.

Maior. si minor eẽt
restitui posset. ac.

Inopia. nam etiaz
vtra vires hereditatis
creditoribus heres te-
neẽ. Sz nõ legatarijs:
vt arg. ff. ad trebel. l. i.
§. his q quadraginta.

Arcere. i. liberare ꝛ
dicitur ab arce quod ẽ
locus tutissimus ꝛ per
similitudinez. ꝛ sic nõ ꝗ licz ab alio patiaris iniuriam non tñ per hoc
alij iniuriosus eris: vt. ff. fam. her. l. fi filia. in prin.

Renitẽte. Pater hereditatem filio delatam sine filij voluntate re
pudiare non potest. nec etiam eiusdem hereditatis seruum manu
mittere. hoc dicit. alex.

Renitente. i. cõtradicente.

Absumere. fcz repudiãdo. sic. ff. de repu. bo. po. l. filio. ꝛ J. de bo. q
l. l. fi. §. i. ꝛ. ff. de acqui. here. is qui heres. §. fi.

Seruos. vt. J. de his qui a nõ do. l. i.

Vberem. Agnoscens bonoꝝ possessionẽ de iure ptorio conse
quit in effectu illud quod psequit ille qui adit de iure ciuili. h. d.
fm vnum intellectum. Vel sic. fm intellectũ bar. Qui agnoscit de iu
re ptorio videt adire de iure ciuili. h. d. fm Bar. subdentẽ hoc cẽ vez
nisi primo fuisset exclusus de iure ciuili. alex.

Agnoscentem. olim per decretum: hodie non. ac.

Non ambigit. mirabile est qõ hic dicit. nã fz hoc qõ b dr quicũq
de iure ciuili adire põt si petat bo. pos. vl p herede gerere ꝛ ita adire ó
iure ciuili. Quid ergo facit ei postea data bo. pos. decretalis: rñ. p he-
rede gere. l. de iure ptorio. ꝛ sic ipropie pomit p hẽde. nã licet vno iu
re repudiare. ꝛ altero amplecti: vt. ff. de iniusto test. l. filio. ꝛ de le. pstã.
lis qui in ptãte ꝛ J. l. pz. ꝛ nõ ẽ necesse q ãmodo a iudice decernat: vt
ff. qui admit. bo. po. l. pe. ꝛ vlti.

Sum. Qui pdidit possessionem bonoꝝ nõ ꝓpterea a iure adeũdi ex
cludit de iure ciuili. h. d. alex.

Heredem. secus in emancipato: vt. ff. e. l. i. item hoc intellige nisi sit insti-
tut⁹ ꝛ hẽat substitutũ ad quẽ pus possessio deferr: vt. ff. ó ipu. ꝛ alijs sub. l. iij.

Omissa. i. repudiata.

Dem. aa. Flavie.

Si sorori sue frater tuus ciuili
vl bonorario successit iure: licz
res ex eius bonis descẽdentes: nõ
probetur tenuisse: heres tamen
effectus contra possidentes experi
ri potest.

Imperator: Constanti. a. ad leõ-
tem comitem orientis.

Non est dubium si priusq̃z fili-
us iussu patris adierit heredi-
tatem: proprie potestatis effectus
fit: arbitrio suo eundem hanc sibi
potuisse querere.

Imperator. Archa. ꝛ bonoi. aa.
Cymodo.

Nec emere: nec donatuz asse-
qui: nec damnosũ quisq̃z here
ditatez adire compellitur.

Imperator: Theo. Anthenno
prefecto pretorio.

Retionum scrupulosam so-
lennitatem hac lege penitus
amputari decernimus.

Imperator. Theo. ꝛ Vale. aa.
ad senatum.

Si infanti idest minori. vij. an
nis in potestate patris vel aui
vel proaui cõstituto vel constitute
hereditas sit derelicta: vl abintesta
to delata a matre vel linea ex qua
mater descendit: vel alijs quibus-
cunq̃z personis: licebit parentibus
eius sub quorum potestate est adi
re eius nomine hereditatem: vel
bonorum possessionem petere.

Sed si hoc parens neglexerit:
ꝛ in memorata etate infans decef
serit: tunc parentem quidez super
stitez omnia ex quacunq̃z successio
ne ad eundem infantem deuolu-
ta: iure patrio (quasi iã infanti quesita) capere. Parente vo non
subsistente: siquidez post eius obi-

Dem. aa.

Si sorori sue frater tuus ciuili
vl bonorario successit iure: licz
res ex eius bonis descẽdentes: nõ
probetur tenuisse: heres tamen
effectus contra possidentes experi
ri potest.

Imperator: Constanti. a. ad leõ-
tem comitem orientis.

Non est dubium si priusq̃z fili-
us iussu patris adierit heredi-
tatem: proprie potestatis effectus
fit: arbitrio suo eundem hanc sibi
potuisse querere.

Imperator. Archa. ꝛ bonoi. aa.
Cymodo.

Nec emere: nec donatuz asse-
qui: nec damnosũ quisq̃z here
ditatez adire compellitur.

Imperator: Theo. Anthenno
prefecto pretorio.

Retionum scrupulosam so-
lennitatem hac lege penitus
amputari decernimus.

Imperator. Theo. ꝛ Vale. aa.
ad senatum.

Si infanti idest minori. vij. an
nis in potestate patris vel aui
vel proaui cõstituto vel constitute
hereditas sit derelicta: vl abintesta
to delata a matre vel linea ex qua
mater descendit: vel alijs quibus-
cunq̃z personis: licebit parentibus
eius sub quorum potestate est adi
re eius nomine hereditatem: vel
bonorum possessionem petere.

Sed si hoc parens neglexerit:
ꝛ in memorata etate infans decef
serit: tunc parentem quidez super
stitez omnia ex quacunq̃z successio
ne ad eundem infantem deuolu-
ta: iure patrio (quasi iã infanti quesita) capere. Parente vo non
subsistente: siquidez post eius obi-

Dem. aa. ꝛ cc. claudio.

Licet incontinenti sui heredes
se paternis nõ imiscuerint bo-
nis: tñ ignorantes delatam sibi eẽ
hereditatem longi tẽporis prescri
ptione quominus hanc recte ven
dicent excludi non possunt.

Dem. aa. ꝛ cc. Platoni.

Si curatoris quõdam tui testa
mento iure facto vl abintesta
to legitima delata ẽ successio: hoc
casu ei qui non repudiauit heredi
tatem eam licet adire. Rector igi-
tur prouincie aditus si hẽditati nec
duz sunt obligati: eos an heredes
sint interrogare debebit. At si tem
pus ad deliberandũ petierint: mo
deratum statuet.

Dem. aa. ꝛ cc. Samnie.

Si te bonis pñis maior. xxv.
annis immiscuisti: nec̃z ino-
pia patris te excusat: nec̃z vis fra
tris portionem tuam vel testamẽ
tum eripientis arcere te de exactio
ne creditorum qui iure ciuili pro
hereditaria te portione conueniu
nt: potest.

Dem. aa. ꝛ cc. Philomene.

Renitente te pater tuus in cu-
ius fuisti ptãte: nec̃z spem de-
late tibi legitime querende success
ionis absumere: nec̃z hereditari
os manumittendo seruos his pre
stare libertatem potuit.

Dem. aa. anto.

Vberem agnoscentez bono
rum possessionem postea q̃z ei
fuerat hereditas delata pro here
de gerere non ambigitur.

Dem. aa. Sclepolidi.

Vum heredem omissa bo-
norum possessione paternaz
successionez obtinere potuisse cer
ti iuris est.

q Potuisse. de iure ciuili.

Si sorori. Per aditionẽ
hereditatis acqrit heres
dñium rez hereditariaz etiã
si possessionẽ nõ appẽdat:
ꝛ eas vẽdicare põt aduersus
possidentes. h. d. alex.

Tenuisse. nõ enz hoc ꝛc.
vt. ff. vñ cog. l. non ob hoc. ꝛ
ff. de rei vẽ. si ager. ꝛ ad treb.
facta. ꝛ de bo. pos. l. iij. §. he-
reditas. ꝛ. §. bonorum.

Experiri. peti. here. cõtra
possidẽtes. p hẽde vl p pos
sessore. si aũt cuz titulo: tunc
rei vẽdicatione: vt. ff. de peti.
here. l. hereditatis.

Non est dubium. Si tẽ
pore adite hẽditatis re-
periatur qs esse sui iuris: ac-
quirit eam sibi lz tpe quo fu
it delata esset in patria pote-
state. h. d. alex.

Querere. idẽ in legato: vt
ff. de regu. iu. l. que legata. ꝛ
qñ dies lc. vl fideicõ. cc. si vsu
fructus. §. fi. secus in stipula
tione vt. ff. de verb. ob. si filij⁹.
sic ꝛ in suo: vt insti. de her. in
sti. §. seruus autem. ac.

Nec emere. Ad contra
hẽdũ vel quasi nemo in
uitus cõpellit. h. d. saly.

Nec emere. regularit hoc
accipe: vt. ff. de ꝓtrahẽ. empt.
l. iuitũ. fz fallit: vt. ff. ó ac. ẽp.
iul. §. idẽ celsus. Scõm simi-
liter regulare est: vt. ff. de re-
gu. iur. l. inuito. ꝛ de dona. ꝑ
iure. §. nõ põt. ꝛ hoc directo.
sed per medinz fallit: vt si qs
meo creditori soluat: vt insti.
qui. mo. tol. ob. in prin. ꝛ. ff. ó
neg. gest. l. soluẽdo. ꝛ de sol.
l. solutionem.

Hereditatẽ. nec bo. pos.
vt. ff. ó bo. pos. l. iij. §. inuito.
ꝛ. ff. vñ cog. l. certũ est. fz hoc
fallit in herede rogato. de re
stituẽdo: vt. ff. ad treb. l. ille a
quo. §. tempestiuum. ꝛ. l. po
terat. ꝛ in seruo necessario he
rede instituto: vt insti. de he-
re. qua. ꝛ diffe. §. i. ꝛ. ff. de vul.
sub. sed ꝛ si plures. §. filie. ꝛ
J. e. cum aliquis. ꝛ. ff. de neces. ser. l. fi.

Retionum. Quolibet die põt hereditas adiri. h. d. alex.

Cretionum. crisis iudicium crisis natura. vnde cretici dies dicũt
in qbus melius cõfortat natura: vt oẽs impares: vt. iij. v. vij. in qbus tñ die
bus olim adire licebat fm azo. ꝛ W. vel fm Jr. cretio ẽ certus numerus die
rũ intra quẽ testator volebat adire. vel pone casuz: vt. ff. eodez si qs heres.

Si infanti. Hereditatẽ infanti delatam ascẽdens p lineam paternaz: si
ue in eius potestate sit siue, nõ: solus põt adire tam viuo infante ꝛ illius
infantis nomine q̃z eo mortuo. ꝛ tunc suo ꝓpio noie tanquã ad ipsuz trãs
missam. Si vo talẽ ascendentem non habet. sed bz tutorẽ: tunc tutor potest
adire tutorio noie viuẽte infante: fz eo mortuo hereditate nõ adita nõ trans
mittit hẽditas. ꝛ pinde ẽ ac si hẽditas non fuisset delata infanti. ꝛ idẽ si tuto
rẽ non haberet. delatam vo pupillo maiori nec solus pater nec solus tutor
adire potest sed ipse pupillus cum illoruz consensu. ꝛ si neutrũ eorũ bz tũc
auctoritate iudicis. h. d. alex.

Septẽ annis. qd si est maior infante: rñ. cõsentiẽte eo demũ adit pater.
ꝛ ipse filius ꝓsentiente patre: vt. J. e. l. §. fi. ꝛ arg. ff. e. potuit. ꝛ. ff. de acq. here.
is qui heres. §. fi. ꝛ. l. is potest repudiare. fz arg. ꝓtra. J. de bo. que lib. l. fi. §.
vbi aũt puerilis. vbi indistincte dicit. patrẽ posse p se adire si filij⁹ est in eta
te puerili. fz ibi expone puerilis. i. infantilis.

a Derelicta. s. ex testamẽto. b Petere. ex psona ipuberis nõ sua:
vt. ff. de bo. pos. l. Fuus. §. ipubes. ꝛ. §. fi. q̃ est ꝓtra. c Infanti q̃sita. ex

quo videt q̃ patri nõ sit necesse adire: sed vt cetera bona filij iure peculij oe cupet: vt insti. quibus nõ est p. fa. te. §. i. Illij cõtra hodie cũ videt heres filio vt in auc. de here. q̃ ab inte. §. si ergo defunctus. col. ix. Sz q̃liter vt sibi q̃sita capiet: cũ nec infanti cesserit dies hereditatis queréde: q: nõ põt peri: sicut nec furioso interiz dũ est in furore: vt. ff. de bo. pos. fu. cõ. l. i. Itẽ ecõtra dz cedere diẽ: vt. ff. de bo. pos. si seruus. §. ipubes. ⁊. §. fi. Rñ. dz cedere diẽ in iudiciũ pris vt post tps nõ admittat. pupillus aũt nõ excludit. Põt plane pt̃ sicut tutor pupillo q̃rere bo. pos. vl hereditatẽ: Iz secus i furioso: vt. ā. de cur fur. l. fi. §. finaũt. i fi. Iz hodie per hãc legẽ spãle inducit i filio: vt ⁊ si nõ sit q̃sita a pt̃e filio: tñ vt q̃sitã pater petere põt si velit: si tñ filius in ifantia decesserit nõ alr. Itẽ videt hic fallere regula. ff. ō acq. he. is põt. q: pt̃ ignorãte filio repudiare nõ põt: vt. ā. e. remitẽte. tñ vt hic dicit ignorãti ei acqrere põt. Itẽ querit cũ filius ipubes existẽs in patris ptãte eo auctore nõ obligat: vt isti. de inutil. stipu. §. furiosus. in fi. q̃ re eo auctore hẽditatẽ acqrere põt: cũ p hẽditatis acqsitionẽ creditorib⁹ obliget. Rñ. B potius est cõmodũ. Itẽ ꝓtra. J. ad orfi. l. ij. so. ibi iam excessit infantiam qui decessit.

a ¶ Infanti sit. a lege.

b ¶ Vel datus. a iudice.

c ¶ Posse eum. idẽ in curatore dico fm. B. vt. ā. de admi. tu. cum quidã. sed arg. cõtra. ff. de ap. cum in vna. §. tutor. Prima in adulto. sed a in pupillo.

d ¶ Ad eum. s. pupillum.

e ¶ Querere. vt. ff. de bo. po. tutor. ⁊ ad treb. seruo iuito. §. si pupillo ⁊ J. ad treb. sancimus. nõ ergo per se. vt. J. ad tertul. l. i. ⁊ facit. ā. qui admit. ad bo. pos. l. infantis. ac.

f ¶ Omnes hereditates. nũqd erit idez in paterna. videtur. n. q̃ illa sit sibi q̃sita ipso iure: vt. ff. de acq. he. l. necessarijs. vt dicit lex in furioso: vt. ā. de cur. fur. l. fi. §. finaũt perpetuus. ⁊ ideo eaz transmittit: et ad extraneos heredes nõ solũ suos. nec obstat. ā. de cur. fur. l. fi. §. tali. q: illud vt intelligendũ de hẽditate extranei non paterna. vel dic de omni hẽditate dici et paterna. nec obstat q̃ lex dicit ō furioso. ā. de cur. fur. l. fi. §. finaũt ppetuus. vt ibi diximus. ac.

g ¶ Ad illas psonas. sed cur nõ devoluit hic ad heredes pupilli: vt. ā. pr. §. ad patrẽ. rñ. q: heredes pupilli possunt habere recursum cõtra tutorẽ: pt̃ vo si hereditatẽ nõ hz cõtra nullum hz recursum nisi cõtra seipm: sed cõtra seipm venire non põt. Item quid si nullum habuit tutorem. rñ. necesse hẽs idẽ dicere vt nõ transmittat: vt in prin. huius. §. Iz cesset ratio p̃dicta. ⁊ sic est specialis in patre q occupat vt pater q̃ alius nõ põt.

b ¶ Inueniatur. quum pater superest: alioquin si decesserit diuersa sunt iura vt ex predictis colligitur.

i ¶ Mortuo. vel et viuo vbi qd iuris sit dz. J. de bo. q̃ li. l. fi. §. vbi aũt. ac.

i ¶ Cõtinent. vt ita demũ trãsmitat pupillus hẽditatẽ si ipe sibi q̃siuit: vl tutor vel curator. ⁊ B de hẽditate exnei. sec⁹ in pñna: vt. J. de bis q aũ ap. ta. l. i.

k ¶ Hoc ius. s. hereditatem: vt. ā. qui admit. ad bo. posse. l. bonorum. ⁊ . ff. de bono. posse. l. pe. ac.

Quum antiquioribus. Sciens hereditatẽ sibi esse delatã: ius deliberãdi ⁊ adeundi transmittit ad quoscũq̃z heredes si decedat infra annũ a die sciẽtie vt possit adire infra residuũ tpis quo elapso excludent heredes a iure adeundi. b. d. hec lex singularis. alex.

l ¶ Deliberantes. an sit adeũda vel nõ. m ¶ Hanc trãsmittere. i. deliberationẽ ⁊ succedẽdi ius. ac. n ¶ Et alijs. s. priuilegijs.

o ¶ Precipua sunt. vt suã possint abdicationẽ reuocare ifra triẽniũ: vt. J. de repu. here. l. fi. vel vt possint hereditatẽ nondum aditaz etiaz ignorãtes sibi delatã ad suos transmittere heredes: vt. J. de bis qui ante ap. ta. l. i.

p ¶ Meruerit. a lege. ⁊ est annalis. nõ aũt dices a iudice viuente vt innuit. J. deliberatione minime petita ⁊c. Illij dicunt a principe vel a iudice vt innuit tuz tutor infanti sit[a] vel datus[b] fuerit: posse eiz[c] (et adhuc infante pupillo cõstituto) eius nomine adire hereditatez: siue viuo parente: siue post mortez eius ad eũ[d] devolutã: vel bonorum possessionez petere: ⁊ eo modo eidez infanti hereditatem quereret[e]. ¶ Si vo vel nõ sit tutor: vl cũ sit ea facere neglexerit: tunc eodez infante in eadez etate defuncto oes hereditates[f] ad eiz devolutas ⁊ non agnitas ita intelligi q̃si ab initio nõ essent ad eũ delate: ⁊ eo modo ad illas personas[g] perueniant que vocabant si minime hereditas infanti fuisset delata. ¶ Ea vo que de ifante in ptãte parentũ ꝓstituto statuim⁹: locũ habebunt ⁊ si quacũq̃z cã sui iuris idez infans inueniat[h]. ¶ Si aũt septez annos etatis pupillus excesserit: ⁊ priore parente mortuo[i] in pupillari etate fati munus impleuerit: ea obtinere precipimus que veterib⁹ ꝓtinent[k] legib⁹. ¶ Nulla dubietate relicta qn pupillus post ipletos septẽ ãnos sue etatis ipse adire hereditatez vl bonorum possessionez petere ꝓsentiente parente si sub eiz ptãte sit: vl cũ tutoris auctoritate si sui iuris sit: poterit: vel si non habeat tutorẽ adire pretorez ⁊ eius decreto hoc ius[l] consequi.

Adpa. Justi. a. demostheni. p. p.

Quz antiquioribus legib⁹ ⁊ precipue in q̃onib⁹ Julij pauli inuenimus filiofa. paternã hẽditatez deliberantes[l] posse ⁊ in suã posteritatẽ hanc trãsmitere[m]: ⁊ alijs[n] quibusdã adiectis que in hmõi personis p̃cipua sunt[o]: eã deliberationez ⁊ in omnes successorez siue cognatos siue extraneos duxim⁹ esse protelandã. ¶ Ideoqz sancim⁹ si q̃s vel ex testamẽto vel ab intestato vocatus deliberationez meruerit[p]: vel hoc quidez non fecerit: nõ tamen successioni renunciauit: vt ex hac causa deliberare videatur. sed nec aliquid gesserit quod aditionem vel pro herede gestionez inducit[q]: predictuz arbitriũ in successionez suaz transmittat[r]: ita tamẽ vt vniuz anni spacio[s] eadẽ trãsmissio fuerit conclusa[t]. ¶ Et siquidez is qui sciens[u] hereditatez sibi esse vel abintestato vel ex testamento lataz: deliberatione minime[x] petita intra annale tempus decesserit: hoc ius ad successionez intra annale tempus extendat. ¶ Si enim postq̃z testũ fuerit insinuatuz[y] vel ab intestato[z] vel ex testamento vel aliter[a] ei cognituz sit: heredez eum vocatũ fuisse[b]: annali tẽpore translapso nihil fecerit: ex quo vel adeũdaz vel renunciandaz hereditatez manifestauerit: is cuz successione sua ab huiusmodi beneficio[c] excludatur. ¶ Si autez instante annali tempore decesserit: reliquuz tẽpus pro adeunda hẽditate suis successoribus sine aliqua dubietate relinquat[d]: quo cõpleto nec heredibus eius alius regressus in hereditatez habendaz seruabitur[e].

Dez. a. Joanni. pre. pre.

Vidam elogio[f] condito be-

a ¶ Infanti sit. a lege.

b ¶ Vel datus. a iudice.

c ¶ Posse eum. idẽ in curatore dico fm. B. vt. ā. de admi. tu. cum quidã. sed arg. cõtra. ff. de ap. cum in vna. §. tutor. Prima in adulto. sed a in pupillo.

d ¶ Ad eum. s. pupillum.

e ¶ Querere. vt. ff. de bo. po. tutor. ⁊ ad treb. seruo iuito. §. si pupillo ⁊ J. ad treb. sancimus. nõ ergo per se. vt. J. ad tertul. l. i. ⁊ facit. ā. qui admit. ad bo. pos. l. infantis. ac.

f ¶ Omnes hereditates. nũqd erit idez in paterna. videtur. n. q̃ illa sit sibi q̃sita ipso iure: vt. ff. de acq. he. l. necessarijs. vt dicit lex in furioso: vt. ā. de cur. fur. l. fi. §. finaũt perpetuus. ⁊ ideo eaz transmittit: et ad extraneos heredes nõ solũ suos. nec obstat. ā. de cur. fur. l. fi. §. tali. q: illud vt intelligendũ de hẽditate extranei non paterna. vel dic de omni hẽditate dici et paterna. nec obstat q̃ lex dicit ō furioso. ā. de cur. fur. l. fi. §. finaũt ppetuus. vt ibi diximus. ac.

g ¶ Ad illas psonas. sed cur nõ devoluit hic ad heredes pupilli: vt. ā. pr. §. ad patrẽ. rñ. q: heredes pupilli possunt habere recursum cõtra tutorẽ: pt̃ vo si hereditatẽ nõ hz cõtra nullum hz recursum nisi cõtra seipm: sed cõtra seipm venire non põt. Item quid si nullum habuit tutorem. rñ. necesse hẽs idẽ dicere vt nõ transmittat: vt in prin. huius. §. Iz cesset ratio p̃dicta. ⁊ sic est specialis in patre q occupat vt pater q̃ alius nõ põt.

b ¶ Inueniatur. quum pater superest: alioquin si decesserit diuersa sunt iura vt ex predictis colligitur.

i ¶ Mortuo. vel et viuo vbi qd iuris sit dz. J. de bo. q̃ li. l. fi. §. vbi aũt. ac.

i ¶ Cõtinent. vt ita demũ trãsmitat pupillus hẽditatẽ si ipe sibi q̃siuit: vl tutor vel curator. ⁊ B de hẽditate exnei. sec⁹ in pñna: vt. J. de bis q aũ ap. ta. l. i.

k ¶ Hoc ius. s. hereditatem: vt. ā. qui admit. ad bo. posse. l. bonorum. ⁊ . ff. de bono. posse. l. pe. ac.

Quum antiquioribus. Sciens hereditatẽ sibi esse delatã: ius deliberãdi ⁊ adeundi transmittit ad quoscũq̃z heredes si decedat infra annũ a die sciẽtie vt possit adire infra residuũ tpis quo elapso excludent heredes a iure adeundi. b. d. hec lex singularis. alex.

l ¶ Deliberantes. an sit adeũda vel nõ. m ¶ Hanc trãsmittere. i. deliberationẽ ⁊ succedẽdi ius. ac. n ¶ Et alijs. s. priuilegijs.

o ¶ Precipua sunt. vt suã possint abdicationẽ reuocare ifra triẽniũ: vt. J. de repu. here. l. fi. vel vt possint hereditatẽ nondum aditaz etiaz ignorãtes sibi delatã ad suos transmittere heredes: vt. J. de bis qui ante ap. ta. l. i.

p ¶ Meruerit. a lege. ⁊ est annalis. nõ aũt dices a iudice viuente vt innuit. J. deliberatione minime petita ⁊c. Illij dicunt a principe vel a iudice vt innuit statim vel hoc quidez ⁊c. ⁊ fm hoc tenebitur tempus quod habes J. l. fi. §. Iz q: quidam. ⁊. §. fi. secundo verior.

q ¶ Inducit. q: non esset dubium quin transmittet.

r ¶ Suam trãsmittat. de heredibus extraneis loquit. suis eiz alia forma trãsmissiõis est data: vt eiã ignorãtes trãsmittant: vt statiz dicemus J. in magna glo.

s ¶ Spacio. cõputãdo a tpe quo potuit adire pdecessor.

t ¶ Cõclusa. idest anno finito hẽdẽ postea moriente in deliberanõtis ad extraneos heredes nõ transmitte.

u ¶ Quisciens. nõ q̃ currit ãnus ad deliberãdũ a tpe sciẽtie: quo ad hoc potest dici vnus annus. Iz potius ẽ ex quo incipit currere.

x ¶ Minime. subaudi etiam. nam vdẽ si petita: vt. ā. dixit.

y ¶ Insinuatuz. idest insinuatione cognitu.

z ¶ Vel ab intestato. sic q̃z sine insinuatione.

a ¶ Vel aliter. i. de iure pretorio.

b ¶ Fuisse. velum cum pater occupat hẽa filij iure peculij. vt. ā. l. pri. in vfi. i. vl qñ filio arrogato defert quarta vt ff. de adop. l. fi arrogator. vel quãdo q̃s fuerit ei qui testũ nõ poterat facere: puta qñ pat filio in ptãte cõtinuat: vt insti. quibus nõ ex p. fa. tes. in pñ. q ppte nõ dicit intestatus. pro ptie enim dicit q̃s intestatus qui cum testamentũ facere posset intestatus decedit: vt. ff. de suis ⁊ le. l. i. in prin.

c ¶ Beneficio. i. a iure transmissionis: sed non a iure succedẽdi si ipse viuat. sed. Ip. dicit ab ipsa successione: vt nec ipse viuus vltra anni possit adire vel ad alia

d ¶ Relinquat. ⁊ facit. ff. de acqui. here. l. ventre.

e ¶ Seruabitur. imo post hoc dz habere quatuor mẽses: vt. J. si pen. appel. si vnus. §. fi. q̃ est cõtra. sol. ibi quatuor mẽses q vltra tpis deliberãdi dant ad appellationis exercitiũ: dant ad deliberandũ. Et hic a iudice indultum est tẽpus: ibi a principe. prima verior.

Vidam elogio. Institutus in diuersis portionibus eiusdem hẽditatis ⁊ ab eodẽ testatore si vnã agnoscit oes agnoscere vi. Itẽ q agnoscit paternã cogitur agnoscere pupillarẽ. b. d. alex.

f ¶ Elogio. idest testamento.

a ¶ Tantas. idest totidē.
b ¶ Vel quātascūq;. idest quotcūq;. ac.
c ¶ Quem. s. extraneum.
d ¶ Vel ola admittant. vt. j. de cadu. tol. §. his ita. ⁊. ō. de ipu. ⁊ alijs sib. l. ⁊ōō. ⁊. ff. de here. insti. l. liber homo. §. fi. ⁊ de bo. li. si libertus p̄ ntito. sz certe ūmo videt q; lz paterna acceperit nō tñ cogat vel tenea-

redē scripsit i certas vncias: ⁊ post certa verba testamēti eūdem in alias vncias vel tantas' vl' quātascūq;b: ⁊ tertio vel in aliam ptem hereditatis vel in quēdam vnciarū modum. ille aūt vnam institutionē vl' duas admittens: vnaz vl' duas vl' quātascūq; respuēdas esse cēsuit. Querebatur apud veteres si hoc ei facere pmittat? ¶ Similiq; modo dubitabatur si impuberez quis filiū suum heredem ex parte instituit: ⁊ quēdam extraneum in aliaz ptem: quem puptillariter substituit: ⁊ postq̄ testato: decessit: pupillus quidez patri ei heres extitit. extraneus aūt hereditatem adijt: ⁊ postea adhuc in prima etate pupillus constitutus ab hac luce subtractus est: ⁊ pupillaris substitutio locum sibi vendicauit: cum substitut eandem partez admittere noluit: quesitum est si potest iam heres ex pncipali testamento factus pupillarē substitutionē repudiare. ¶ Atranqz igitur dubitationem simul decidendam esse censemus. Placuit etenim nobis siue in institutionibus siue in pupillari substitutiōe vt vel oia admittantur: vl' omnia repudient: ⁊ necessitas imponat heredi particulari facto vel aliam vl' alias ptes hereditatis admittere: vel etiaz substitutionem pupillarē.

Idem. a. Joanni. p̄re. p̄re.

QUm aliquis scripsit heredem euz qui de sua ꝓditione ei qui dñiuz ei vendicabat in iudicio aduersabatur: is aūt qui dñm sese dicebat: adire eum hereditatem imperabat: vt acqsitio hēditatis per eum celebraretur: qui indignatus est quasi dño ei parere. Dubitatio veteribus exorta est si qua pena ei imponi huiusmodi insolentie. veteres in multas retrahūtur sniias. sed nos eorū discordiaz sic esse decidendam censemus: vt distinctio subtilis cause ei imponat. vt si quidem ita scripta est institutio. illum seruum illius heredem instituo: q; apertissimum est intuitu dñi institutionem eē conscriptaz: necesse est oīnō per cōpetentem iudicem eū cōpelli adire quidē hēditatez ⁊ eaz acqrere. nulli aūt ex postfacto subiici grauamini si liber pnuncietur. Sed omne siue lucrū siue damnū ad eum redundare qui in seruitutem eū detrahebat: ⁊ denegari ei ⁊ aduersus eū oēs hēditarias actiones: nullo ex hoc ei preiudicio generando. ¶ Sinaūt quasi liber instituto est: nulla dñi vl' serui mentione in institutione habita: tunc nullo cōpelli modo eum adire hereditatem: nec denegare ei liberale iudicium: sed ⁊ hereditatem per suum ius decurrere: ⁊ liberale iudicium suaz expectare sniaz: siue agēte eo siue pulsato: vt siqdem seruus pnūcietur: tunc domino suo hēditatez acquirat. sinautem liber: eam adipiscatur si adire maluerit.

Idem. a. ad senatum.

SEnnus iam duas esse pmulgatas a nostra clementia ꝓstitutiōes. vnam quidē de his q deliberandum pro hereditate sibi delata existimauerunt. aliaz aūt de iprouisis debitis ⁊ incerto exitu p diuersas spēs eis iposito. ¶ Sed ⁊ veterē ꝓstitutionē nō ignoram quā diu Gordianus ad Platonē scripsit de militibus: qui p ignorantiā hēditatem adierūt: quatenus pro ijs tñmō rebus cōuenant quas i hereditatē defuncti inuenerūt: ipsorū autē bona a creditoribus hēditarijs nō ingerent. cuius sensus ad vnā p̄fatarum ꝓstitutionum a nobis redactus est. Arma etenim magis q̄ iura scire milites sacratissimus legislator: estimauit. ¶ Ex oīb ita qz istis vnā legez colligē nobis apparuit esse humanum: ⁊ nō solum milites adiuuare hmōi beneficio: sed etiā ad oēs hoc extēdere. non tñ si iprouisum emerserit ōbitum: sed ēt si onerosam qs inueniat esse quā adijt hēditatem. ita. n. nec sat necessarium deliberationis erit auxilium nisi hominibus formidolosis qui ⁊ ea timēt que nulla digna sunt suspitione. ¶ Quum igit hēditas ad quendā siue ex testō siue abintestato sit delata: siue ex asse siue ex pte. siquidem recta via adire maluerit hēditatem: ⁊ spe certissima hoc fecēit: vl' sese imiscuerit vt nō postea eā repudiet nllo idiget inuētario: cū oībus creditoribus sic substitui nō pōt: q; pupillaris nō pōt fieri ei qui nō est in ptāte: vt insti. de pupil. substi. in pn. que vt fieri possit plura sunt necessaria vt ibi. Si aūt pupillus institutus non erat cui substitutus est alius: sed solus substitut erat institutus. si quidē is institutus ⁊ substitutus fuit necessarius heres: lz abstinuerit a paterna hz pupillarē: q; nihilominus est heres: vt. ff. ō fideicō. li. l. cū quasi. §. fz ⁊ si qs suus. Si aūt sit extraneus q nō hz coheredē q adeat nec paternuz nec pupillare testamentū tenet: vt. ff. de acqui. here. l. q̄situz. ⁊. l. filius. proximus tñ precedens casus nō est oīno expeditus. fm azo

QUm aliquis. Si ille q litigat sup libertate instituat heres: tāq̄ seruus illius cū quo litigat: cōpellit p iudicē cāe sine pnudicio lītis adire hereditatē iussu illi ⁊ ei acqrere. si vo tanquā liber: tūc expectatur finis litis. ⁊ si pnuntiabit seruus idem erit. si vo liber secus: quia poterit adire per se. h. d. alex.

e ¶ Cōpelli adire. si accōmodet voluntatē in adeūdo. potest. n. nolle: vt. ō. de her. insti. l. cū ꝓponas. ⁊ sic hec fm illā Vel hic ꝓtemplatiōe dñi. ibi ipsius serui contēplatiōe fuit institutus. vel p̄cepto pōt resistere: vt ibi. nō aūt coactiōi vt b. vl' ibi a dño: hic a iudice.

f ¶ Nullo ex hoc. ar. q̄ fines plebatuū vel curiarū nō pro bant p instrumēta iter alios ꝓfecta. ⁊ est sic. ff. de le. ij. l. p̄dijs. §. ticio. ⁊. ff. ō ori. iu. l. ij. §. ijsdē libis. ⁊. ff. ad vell. sciā mācipia. arg. ꝓtra. j. de cōtra ben. stip. opuma. ⁊ facit. ō. de fideius. l. fz eū. ⁊ de rebus du. l. ij. ⁊ de condi. ⁊ de. filio in fi. de annuis le. l. annuas. §. i. ⁊ de acq. her. adito. ⁊. l. q̄ alie na. ⁊ de li. cā si cui. in pn. ⁊ de acquirē. re. do. liber hō.

SEnnus Ex causis i hac Lex pressis est inductū q̄ certus de viribus hereditarijs pōt adire eā vel repudiare p libito voluntatis absqz alia solēnitate put sibi magis expedire videbit. Dubit vo si velit caute agere vt non teneat vltra vires hēditarias dz cōficere inuentariū fz formā hic traditaz. b. d. vsq; ad §. ⁊ si p̄efatam.

g ¶ Unam. illā forte que est ō. in. l. cū antiquioribus.

h ¶ Illam. hāc nō habem.

i ¶ Cuius sensus. q. d. verba Gordiane ꝓstitutiōis nō habemus: fz eius snia est cōprehēsa in vna p̄fata ꝓstitutionū. s. in illa quā nō habemus eius gordiani meminit isti. de here. q̄. ⁊ diff. §. sciēdū. ac.

h ¶ Arma. vt. ō. loca. milites ⁊ de iuris ⁊ fac. igno. l. i. ⁊ in anē. qui. mo. na. effi. le. §. si qs colla. vj. sic ⁊ in clericis vt nō faciāt prohibita: vt. ō. de epi. ⁊ cle. l. repetita. sed cōtra. ō. de leg. ⁊ se. con. l. leges. Sol. b non negat quin debeāt scire leges: fz magis arma. vel ab illa excipe milites ⁊ quosdā alios vt. ff. de iuris ⁊ fac. igno. l. regula.

l ¶ Inueniat. s. ab initio.

m ¶ Formidolosis. fa. j. c. §. sed q; qdā. ⁊. ff. de cōdi. insti. l. que sub conditione circa pnn. ⁊. ff. qō me. ca. l. nec timorē. §. pinde.

n ¶ Quum igit. imiscuerit. imiscere suoꝝ: sed adire est extraneoꝝ: vt isti. de here. quali. ⁊ diffe. §. extraneis vo.

o ¶ Omnibus. sz creditoribus.

⁊ legatarijs sine falcidie legis beneficio: vt .J. eodē. §. si qs aūt temerario. fm quosdā. vel verius ibi loquit cū velusit legē ⁊ creditores in vilatiōe petēda: vt in p̄cedēti. §. dī. hic aūt fm leges veteres in qb⁹ nil de inuētario ꝓtinebat dz habere fal. sz hodie secus per auc. sed cū testator. que est .J. ad. l. fal.

a ¶ Trium mēsiuz. sed nōne spaciū sex mensium statuit. ē. de inoffi. testa. l. scim⁹. §. fi. que est ꝓtra. Sol. illud propter querelā inoffi. testa. que sperabat moueri. hic propter creditores statuit minus. sed preterea ibi nō videbat esse respuendā: hic aūt credebat respuendam vel abstinendam non tū respuit vl abstinet sed se repudiaturuz dicebat: ⁊ ideo tā breue spacium ei dat: als nisi ꝓpter creditores vel nisi exheredatus eēt ꝓpetuo adire posset: vt di ri. ē. eo. cū antigonibus. ac.

b ¶ Sinaūt dubius. inuisceat. non enim cōuenietur interiz donec fiat inuentarium: vt .J. eo. §. donec.

c ¶ Delatā. supple ⁊ aditam nā demū post aditam currit hoc tēpus: vt .J. e. §. si vo post q̄. Item ⁊ quia dicit hic post apertas tabulas. nam demū postea olim poterat adiri: vt .J. de cadu. tol. §. i.

d ¶ Capiat. secus in tutoib⁹ qz incōtinēti debēt incipe: vt ē. de admi. tu. l. tutores. la. ij. ⁊. ff. de admi. tu. l. tutores q.

e ¶ Seraginta. sic ergo tres menses sunt.

f ¶ Tabularioꝝ. i. tabularij. sic plurale ponit pro singulari. ē. ō bis qui in ec. ma. l. i. ⁊ de epis. ⁊ cleri. orphanotrophos. ⁊. ff. vi bono. rap. l. ij. §. quod ait pretor. sed arg. cōtra in auc. de here. ⁊ fal. §. si vo absunt. colla. i. illud tamen negari non potest quin quandoqz duo necessarij sūt vt statim subijcit subscriptionem ⁊c.

g ¶ Ceteroꝝq̄. puta triū testium ⁊ legatariorum ⁊ creditorum: vt in auc. de here. ⁊ fal. §. sancimus. ⁊. §. si vo absunt. colla. i. ac.

h ¶ Quantitatem rerū. mobilium ⁊ immobilium: vt .J. ō bo. proscrip. l. si quis intra. ⁊ ē. de admi. tu. l. tutores. ⁊ .J. de bo. va. l. iij.

i ¶ Speciali tabulario. his ergo duobus casib⁹ necessarij sunt duo tabularij. als vnus sufficit vt modo dixi.

k ¶ Signo. sancte crucis.

l ¶ Cognoscant. nō argu. de testibus qui apponunt in cōtractibus q̄ debēt cognoscere cōtrahentes: vt hic. ⁊ in auc. de heredi. ⁊ fal. §. si vo absūt. sed spāle est hic in inuentario: sic in auc. de fide instru. §. oportet. col. vj. sed ibi speciale quādo ab imperitis ⁊ in scriptis. Itē vt in auc. de testibus. §. i. col. vij. sed ibi quādo per testes probaret. ⁊ dic vt. ff. de testibus l. testium. §. ideoqz. si aūt per instrumētū tunc etiam ignoti: vt in auc. de te. §. ⁊ licet. sic ergo tribus casibus debent cognoscere vbi imperitus cōtrahit ⁊ in scriptis: ⁊ in inuētario: ⁊ vbi non fit instrumentum.

m ¶ Sinautem. hereditarie. s. tote.

n ¶ Consūmationem. sed ꝑ quod tempus dabimus ad inchoationem: rīdeo fm proportionem scilicet tertiā partē anni: vt enim. ē. vnū mensem de tribus dedit. sic hic quatuor de. xij. Itez q̄ dicit a morte testatoris supple. ⁊ eū mortuū sciuit ⁊ adiuit: vt .J. e. si vo post q̄.

o ¶ Distant. licz tam magnum habeat spaciuz vt per se scribere possit vl se presente: tamen ⁊c.

¶ Et si prefatam. Heres q solēniter cōficit inuentariū vltra vires hereditatis non tenet: ⁊ falcidia vtitur. ⁊ satisfacere potest legatarijs ⁊ creditoribus qui prius venerit lz alijs posteriores in tpe fuerint. reseruant tamē posteriorib⁹ creditoribus iura sua: ⁊ opportunis remedijs cōtra legatarios quibus prius satisfactum est agere possunt: et cōtra posteriores creditores: sed cōtra ipsum heredē vel eū qui emit ab eo regressus nō datur. h. d. alexāder. vsqz ad. §. in computatione.

p ¶ Solidauerint. i. ī solidū oia capitula obseruauerint. Et si aliqd defecerit nō valet.

q ¶ Periculo. creditorum vltra vires.

r ¶ Falcidie. hoc intelligē in diuersis casibus: vt vbi est soluēdo hereditas ꝑstat legata quatenus parit falcidia. si non sit soluēdo nō valet legata. vnde nec heres ōtrahit falcidiā: vt ff. ad treb. l. i. §. pe.

s ¶ Valeāt. secus si nō fecerint inuētariū. ac.

t ¶ Repellant. ab hereditate ⁊ a creditoribus sui cōsecutis: quibus licet vigilare ad suū consequēdum vt. ff. de bis q̄ in frau. cre. pupillus. ⁊ si posteriores prius sunt in pignore: vt .J. eo. §. licentia.

u ¶ Sperant. heredes. s. faciēdo inuentariuz.

x ¶ Et eis satisfaciant. si putant sibi legata deberi: alioquin tenerent alijs quasi dolo desierit possidere vt. ff. ad l. fal. dolo.

x ¶ Post emersum. id est finituz p solutionez alijs creditoribus vl legatarijs factam.

y ¶ Hypothecis. i. hypothecaria actione.

z ¶ Indebiti. ꝓdictione. alius ergo solutre alius condicit: vt ⁊ ff. de condict. inde. nō est nouum.

a ¶ Accōmodat. Prius ergo es alienuz sū uitur q̄ legatuz: vt hic ⁊. ff. de regu. iur. l. non debet. §. in re obscura. ⁊. ff. de colla. bo. l. cum emācipati. §. i. ⁊ de separa. l. quotiens. ⁊ de inoffi. test. papinianus. §. quarta autem. ⁊ .J. de bo. auc. iu. possi. l. i. ⁊ ff. que in fraudem cre. l. qui autem. §. pe. sed ⁊ gu. contra. ff. de trans. ac. cum hi. §. plane de alimentis. vbi plus sū uetur alimētis in tēpo ꝓstitutis q̄ iter vinos.

Sol. vt ibi. Itē ꝓtra. ē. de here. ac. l. fi. vbi dicit heredes cōuenirī a creditoribus non legatarios. sed ibi quādo est soluēdo hereditas: hic nō Itē hic alia actione tenent legatarij q̄ defunctus tenebatur. illa enim soli heredes cōueniuntur vt ibi.

b ¶ Sin vo heredes. qualiter creditores aduersus legatarios venire dixit: modo qualiter primi creditores venīt aduersus posteriores ad hoc. ff. de condi. inde. tutores.

c ¶ Hypothecariam. quando res date sunt in solutum.

d ¶ Condictionem. quando vendite ⁊ estimatio data est ⁊ intelligq̄ apud emptorez esse defierint. als cum posset agi hypothecaria cōtra emptorem: nō daretur cōdictio ex lege cōtra creditorē ad id qd est solutum fm Jr. ⁊ arg. ff. de condi. ex lege. l. i. sed hic videtur velle cū si extent nō teneri emptorē. ⁊ est ad hoc .J. de quadri. pref. l. bene a pōnone. Item est cōtra. ff. que in frau. cre. pupillus. in fi. So. ꝑ pro rebus obligatis agit prior. vel ibi non extorsit: hic sic.

e ¶ Dictum est. ē. proxi. §. ad idem. ff. de relīgi. at si quis. §. i.

f ¶ Emptores. apud quos defierunt esse.

a ¶ Pouisum est. §. pri. §. ⁊ hic dicit. adhibē. J. qui po. in pi. ba. l. i.
¶ In cōputatione. Expensa funeris testamēti ⁊ inuētarij ⁊ aliarū causarū necessariarū p heredē qui facit inuētariū añ oia deducē de bonis suis. ⁊ q̄ ō heredi debet a defuncto ꝓsequi pōt heres cōcurrēdo cū alijs creditoribus. h. d. vsq̄ ad. §. licentia. alex.

b ¶ In cōputatione. i fumus. que expensa oē es illimitz excedit: vt. ff. de rebi. l. penul. ⁊ ad. l. fal. l. §. penul. ⁊ isti. ad. l. fal. l. §. pe.

c ¶ Insinuatione. q̄ expedit coā magistro cēt: vt. §. de testa. l. ꝓsulta.

d ¶ Approbauerit. tesib⁹ vl suo forsan sacramēto: vt. ff. de re. multi. l. nō oēs. §. a barbaris. ⁊ ff. de le. iu. l. legitimos. ⁊ iu. §. de fi. instru. l. fi.

e ¶ Nō he cōfundant. quātum ad effectū nisi hēr tales q̄ morte peāt: q̄ nō erāt transiture ad heredes: vt. ff. de here. vel. l. ij. fi. ⁊ ad hoc. J. ad l. fa. imponēda. Sz qd si defunctus tacito testamēto de existōe in duplū ⁊ hūc ticiū re euicta fuit heredē nūqd ꝓtra creditores computat: vt duplicat. q̄ non vt. ff. ad. l. fal. cū emptor. sz forte ibi nō fecerat inuētariū. Itē qd si defūctus fundū vēdidit filij sui pro filii faciendēz inuētariū cātenus tūm pati exceptionēz q̄ten⁹ hz de hereditate vltra bonū bonoꝝ subsidiū: vt. ff. de fundo do. l. do tale. §. si vtrosq. ⁊ de le. ij. l. Imperator. §. fi. ⁊. §. ō ra vē. l. cū a mte. ⁊ hic subijcit in fi. pri. §. vbi dicit nullū dānū cē. sz si hz ōbiū bonoꝝ subsidiū tūm in nullo patit exceptionē: cū sine vllo grauamine illud habere debeat: vt. §. de inofficio. l. qm. Vlt vic. me hus vt nō. in falle. l. cū mte. §. de rei vē. Itez qd si ē cōtentus hēs: rūdēas q̄ tunc licēz quarta iubēdat iure institutionis: nō patit exceptionem p illa q̄rta. quarta est debita iure institutionis bene vt posse dari oēs: vt. ff. ad tre. lu. §. marinus. ⁊ ad. l. fal. si obnox. sz ar. ꝓtra. ff. de le. ij. cū pf. §. ticie. Sz si vltra q̄rtaz sez ō debā iure nature qd hēat. in toto eo q̄ ō q̄si heres hz patit exceptionēz. vbi ait nō fecit inuētariū idē dico. s. vt ifolidū repellat si solā q̄rtā hz. §. si vltra patit in re vēdita exceptionē. p ea pte. p qua hēs est: vt puta est heres p dimidia hereditatis ēt si illa dimidia hereditatis nō valet denarū ni in illa dimidia patit exceptionē. Et hec oia vbi est soluēdo hereditas. tunc cū sine onere q̄rtā iure nature dz hēre. Si vō nō sit soluēdo hereditas nō est locus debito bonoꝝ subsidio vt. ff. de inof. test. papi. §. q̄rta ait ⁊. ff. de colla. bo. l. cū emācipati. §. illud. Sz ar. ꝓtra. ff. de inof. test. papi. §. si qs ipubes. ergo in eo casu sez q̄ nō ē soluēdo si fecit inuētariū deinū totā vēdicat. si nō fecit nil petet: vt in auē. de he. ⁊ fal. §. si vō. fecit. col. i. Sz qd si statutū erat in ciuitate vt nemo ve ruīt cōtra instrumētū a se factum vel eius heres: ⁊ testator obligauit fundū eius quē postea fecit heredē. q adiens fecit inuētariū: nūqd potest a creditore vēdicare? videt q̄ sic vt hic dicit ⁊ J. pri. §.

d ¶ Seruāda. quo ad hypothecariā: vt. J. q po. i pig. ba. si fundū. sz agētes p̄sonali nō sortiunt p̄rogatiuā ex tpe: vt. ff. ō pui. cre. l. pulegia. ⁊ de re iudi. l. in iudicati. nisi i casib⁹: vt. ff. ō re iudi. iter eos. ⁊. ff. q̄ō cū eo q̄ in alie. po. l. ij.
¶ Licentia. Creditores ⁊ legatarij p̄bare possunt maiorē eē substāriā q̄ in inuētario sit descripta. ad q̄ ēt ō domo hēdis p̄batio sumi pōt. ⁊ si hēdes dolo fecerit in duplū refūdēt h. d. vsq̄ ad. §. donec. alex.

f ¶ Forsitan. facit notat veritatem.

g ¶ Nostrā legem. que est. §. de iura. cal. l. i. vel dic vt. J. de questionibus. l. de tormētis. ⁊ m. l. fi.

h ¶ Illius. s. heredis. ergo ō sua cōsciētia satisfacere tenet. q̄ō est notādū. sic. J. ō bo. auc. iu. pos. l. fi. in fi. ⁊ de iure do. ipe. l. fi. i fi. ⁊ ō edēdo ꝓtor. §. sed si inscio. ⁊. J. de pena iu. q̄ male iudi. auē. nouo iure ⁊. §. de fi. instru. l. fi. ⁊ de his q̄ ad ec. cō. l. fi. §. sicubi. Itē ad hoc §. de iureiu. l. in bonefidei. ⁊ ff. de le. i. l. ab omnibus.

i ¶ Illo. amouēdū. ad q̄ō sacit. ff. ō acqui. here. si feruū. §. amousse. vsq̄ ad. §. hec verba ⁊. §. ꝓtor. ⁊. §. heredi. vsq̄ in finem legis.
¶ Donec. Infra tp̄s datum ad ꝓfectionē inuentarij nō pōt heres a creditoribus vel legatarijs cōuenirī. ō interiz tēpus agēdi creditorib⁹ nō currit. hoc dicē vsq̄ ad. §. Sin vō postq̄. alex.

h ¶ Anteriorē. quaz habes §. e. §. sinautem dubius.

l ¶ Generādo. sic nec in qualiber legali dilatione: vt. ff. de iudi. l. ij. in fi. ⁊. ff. vt in pos. le. l. is cui. §. cessatū. ⁊ ō in. actu q̄ prima. l. i. §. si qs propter. ⁊ ff. de verb. obli. si pupillus. ⁊ sic nō q̄ nō videtur negligere vel etiā moram facere qui petere non potest: vt. J. de anna. excep. l. i. in fi. ⁊ de verbo. obli. si pupillus.
¶ Sin vero postq̄. Qui inuentariū solēniter nō facit: creditoribus insolidum tenetur ⁊ falcidiā nō detrahit. h. d. vsq̄ ad. §. ⁊ hec qdez. alex.

m ¶ Omnimodo. certe non sunt ex eo heredes: immo q̄ adierūt. refert ergo ad id q̄ō sequitur: ⁊ debitis ⁊c.

n ¶ Censuerunt. s. iustā legez. ⁊ etiā ad solida legata tenebunt hodie vt in auē. de here. ⁊ fal. §. si vō nō fecerit. colla. i. ⁊ nō hic q̄ qui legez spernit nō debet eius auxilio vti. ff. de mino. auxilium. in fi. ⁊ J. de excep. rei iudi. l. ij. ⁊. §. ō epi. au. l. ij. ⁊. §. de transac. l. si quis maior. ⁊ in auē. de rap. muli. §. sancimus. colla. ix. ⁊ in auē. vt li. ma. ⁊ auic. §. quia vō ita non comperiuntur. colla. viij.
¶ Et hec quidē. Tēpus ad deliberādū q̄ō hodie nō est necessariū solēniter volēntib⁹ ꝓcere inuētariū: ē tp̄s āni q̄ī ipetrat a pncipe: ⁊ nouē mēsiū q̄ī impetrat a iudice: nec septus cōcedit. h. d. vsq̄ ad. §. Sin aūt hoc. Alex.

o ¶ Sed quia quidam. formidine: vt dixi. §. eo. §. j.

p ¶ Contemptores. sic. §. de testamentis. l. testamenta.

q ¶ Nouem mēsibus. sz nōne lex ista derogat superiori cuz antiquioribus. que loquit de anno. ⁊ de nouē mēsibus: nā. vt. §. e. §. dices. ac.

r ¶ Nō sepi⁹. sufficit semel. sic. §. si sepi⁹ in inte. re. l. fi. ⁊ J. ō penis. l. oēs quos ⁊ de le. ij. l. fideicōmissa. §. si qs. x. sz ar. ꝓtra. ff. vt leg. vl fideicō. no. ca. l. i. §. si cui. Itē ꝓtra. ff. eo. l. ij. vbi pluries dat ius deliberandi. Sol. hic corrigit. vel infra annū vel nouē mēses pluries ei dat: nō aūt q̄ excedat.
¶ Sin autem hoc. Qui petit tp̄s ad deliberandum sz inuentariū fecerit

riarū expēdit: nulla actio extendatur: sz nec aduersus emptores rerum hereditariarū quas ipse vendidit. p soluendis debitis vel legatis venire alij concedant: cū satis añrioribus a nobis. puisum est: vl ad posteriores creditores vel ad legatarios peruenientibus ⁊ suū ius psequentibus. ¶ In cōputatione autē patrimonij damus ei licentiā excipere ⁊ retinere qcqd in funus expēdit: vel in testamēti insinuatione: vl in inuētarij ꝓfectione: vl in alias necessarias cās hereditarias approbauerit sese persoluisse. ¶ Si vō ⁊ ipse aliquas ꝓtra defunctum habeat actiones: nō he cōfundantur: sz similē cum alijs creditoribus p oia hēat fortunā: tempoꝝ tamē prōgatiua iter creditores seruāda.
¶ Licentia dāda creditoribus seu legatarijs vl fideicommissarijs: si maiorē putauerint eē substāriaz a defuncto derelictā q̄ hēs in inuētario scripsit. quibus voluerit legitimis mōis q̄ō supfluiz ē approbare: vl per tormēta forsitā seruoruz hēditariorū fm anteriorē nostram legē q̄ de qōne seruoꝝ loquit: vl p sacm illius fi alie p̄bationes defecerint: vt vndiq̄z vitate exquisita neq̄z lucruz neq̄z dānum aliquod hz sentiat ex huiusmodi hēditate.
¶ Illo videlz obseruando vt si ex hereditate aliquid heredes surripuerint: vel celauerint: vel amouendum curauerint: postq̄z fuerit cōuicti in duplum hoc restituere vl hereditatis quantitati computare compellant. ¶ Donec tamen inuentariuz ꝓscribatur: vel si res p̄esto sint intra tres menses: vel si abfuerint intra annale spaciuz fm anteriorem distinctionem: nulla erit licentia neq̄z creditoribus neq̄z legatarijs vl fideicōmissarijs eos vl inquietare vl ad iudicium vocare: vel res hēditarias quasi ex hypothecaꝝ auctoritate vēdicare: sz sit hoc spacium ipso iure p̄o deliberatiōe hēdibus cōcessum: nulloq̄z

ex hoc interuallo creditoribus hereditarijs circa temporalē p̄escriptionem p̄eiudicio generando.
¶ Sin vō postq̄z adierint vel sese imiscuerint p̄esentes vel absentes inuentarium facere distulerint: ⁊ datum iam a nobis tempus ad inuentarij confectionem effluxerit: tunc ex eo ipso q̄ inuentarium fm formaz p̄esentis ꝓstitutiōis nō fecerit: ⁊ heredes eē omnimodo intelligantur: ⁊ ōbitis hereditarijs insolidum teneantur: nec legis nostre beneficio perfruantur: quā cōtēnendam esse censuerunt. ¶ Et hec quidem de ijs sancimus q̄ deliberationem nullam petendaz esse curauerint: quam putamus quidē penitus post hāc legez esse superuacuam ⁊ debere ei derogari: cuz eis liceat ⁊ adire hereditatem ⁊ sine damno ab ea discedere ex p̄esentis legis auctoritate: quis locus deliberationi relinquitur? ¶ Sed quia quidam vel vana formidine vel callida machinatione p̄o deliberando nobis supplicanduz ne cessarium esse existimant: quatenus eis liceat annale tempus tergiuersari: ⁊ hereditatem inspicere: ⁊ alias contra eam machinationes excogitare: ⁊ eandez deliberationez flebilibus assertionibus repetita p̄ce sepius accipere: ne quis nos putauerit antiquitatis penitus esse cōtemptores indulgemus quidem eis petere deliberationem vl a nobis vel a nostris iudicibus: non tamen amplius ab imperiali quidez culmine vno anno: a nostris vō iudicibus nouem mēsibus: vt neq̄z ex imperiali larginone aliud tēpus eis largiatur: sed ⁊ si fuerit datum p̄o nihilo habeatur. semel. n. ⁊ non sepius eam peti concedimus. ¶ Sin autem hoc aliquis fecerit: ⁊ inuentarium conscripserit (necesse est enim omnimodo deliberantē inuentarium cum omni subtilitate facere) nō liceat ei post tempus p̄estituz (si non recusauerit) ⁊ ꝓ defuncto vēdicare: videt q̄ sic vt hic dicit ⁊ J. pri. §.

a ¶ Expensa funeris testamēti ⁊ inuētarij ⁊ aliarū causarū necessariarū p heredē qui facit inuētariū añ oia deducē de bonis suis. ⁊ q̄ō heredi debet a defuncto ꝓsequi pōt heres cōcurrēdo cū alijs creditoribus. h. d. vsq̄ ad. §. licentia. alex.

b ¶ In cōputatione. i fumus. que expensa oē es illimitz excedit: vt. ff. de rebi. l. penul. ⁊ ad. l. fal. l. §. penul. ⁊ isti. ad. l. fal. l. §. pe.

c ¶ Insinuatione. q̄ expedit coā magistro cēt: vt. §. de testa. l. ꝓsulta.

d ¶ Approbauerit. tesib⁹ vl suo forsan sacramēto: vt. ff. de re. multi. l. nō oēs. §. a barbaris. ⁊ ff. de le. iu. l. legitimos. ⁊ iu. §. de fi. instru. l. fi.

e ¶ Nō he cōfundant. quātum ad effectū nisi hēr tales q̄ morte peāt: q̄ nō erāt transiture ad heredes: vt. ff. de here. vel. l. ij. fi. ⁊ ad hoc. J. ad l. fa. imponēda. Sz qd si defunctus tacito testamēto de existōe in duplū ⁊ hūc ticiū re euicta fuit heredē nūqd ꝓtra creditores computat: vt duplicat. q̄ non vt. ff. ad. l. fal. cū emptor. sz forte ibi nō fecerat inuētariū. Itē qd si defūctus fundū vēdidit filij sui pro filii faciendēz inuētariū cātenus tūm pati exceptionēz q̄ten⁹ hz de hereditate vltra bonū bonoꝝ subsidiū: vt. ff. de fundo do. l. do tale. §. si vtrosq. ⁊ de le. ij. l. Imperator. §. fi. ⁊. §. ō ra vē. l. cū a mte. ⁊ hic subijcit in fi. pri. §. vbi dicit nullū dānū cē. sz si hz ōbiū bonoꝝ subsidiū tūm in nullo patit exceptionē: cū sine vllo grauamine illud habere debeat: vt. §. de inofficio. l. qm. Vlt vic. me hus vt nō. in falle. l. cū mte. §. de rei vē. Itez qd si ē cōtentus hēs: rūdēas q̄ tunc licēz quarta iubēdat iure institutionis: nō patit exceptionem p illa q̄rta. quarta est debita iure institutionis bene vt posse dari oēs: vt. ff. ad tre. lu. §. marinus. ⁊ ad. l. fal. si obnox. sz ar. ꝓtra. ff. de le. ij. cū pf. §. ticie. Sz si vltra q̄rtaz sez ō debā iure nature qd hēat. in toto eo q̄ ō q̄si heres hz patit exceptionēz. vbi ait nō fecit inuētariū idē dico. s. vt ifolidū repellat si solā q̄rtā hz. §. si vltra patit in re vēdita exceptionē. p ea pte. p qua hēs est: vt puta est heres p dimidia hereditatis ēt si illa dimidia hereditatis nō valet denarū ni in illa dimidia patit exceptionē. Et hec oia vbi est soluēdo hereditas. tunc cū sine onere q̄rtā iure nature dz hēre. Si vō nō sit soluēdo hereditas nō est locus debito bonoꝝ subsidio vt. ff. de inof. test. papi. §. q̄rta ait ⁊. ff. de colla. bo. l. cū emācipati. §. illud. Sz ar. ꝓtra. ff. de inof. test. papi. §. si qs ipubes. ergo in eo casu sez q̄ nō ē soluēdo si fecit inuētariū deinū totā vēdicat. si nō fecit nil petet: vt in auē. de here. ⁊ fal. §. si vō. fecit. col. i. Sz qd si statutū erat in ciuitate vt nemo veniret cōtra instrumētū a se factum vel eius heres: ⁊ testator obligauit fundū eius quē postea fecit heredē. q adiens fecit inuētariū: nūqd potest a creditore vēdicare? videt q̄ sic vt hic dicit ⁊ J. pri. §.

& hereditatē adiuerit: vel ifra dictū tpūs nō repudiauerit qō p aditiōe hētur: tenet creditoribus hereditarijs ifolidū: & vtē falcidia sicut olim. Sin vo iuē tariū nō pfecit sz solū tpūs ad ōliberādū petierit: & nō repudiauerit qō p aditiōe habet tenet creditoribus insolidū & falcidiam pdit. sinautē repudiauerit tūc tenet res hereditarias restituere. h. d. vsq; ad §. nouissimū. alex.

a ¶ Fecerit. i. petierit tpūs ad ō liberādū: & est ei datum.

b ¶ Facere. si vdit vti beneficio. l. falcidie ptra legatarios trū: qz creditoribus insolidū tenebit: vt. j. sequitur.

c ¶ Recusauerit. hoc ē nouū p. l. istaz: vt petēs tpūs ad deliberādū nisi repudiet adijsse tacite videat: vt h & multz locis in h. §. aliud olim: vt. ō. e. cū antiquiorib⁹. & . ff. de acq. here. l. quādiu institutus. i fi. que sunt ptra. sed corrigunt. nec pōt dici qp hic fecerit inētariū: ubi in ptrarijs nō: qz idē ē qō h dicit & si nō fecerit inētariū: vt. j. §. pri. Tertij dōt hoc hre locū qñ fuit adiectū in cōcessiōe iuris deliberādi: vt h dicit. sz prima verior est vt corrigat alias leges.

d ¶ Si qs. hēficio. qz perinde est ac si spōte ab initio adijsz vt. ff. ad trebb. sz si alio. §. i. sed cū superius datus sit annus de rebus absentibus ad inuē tariū: nōne post nouē mēses inuētariū facere pōt & conse qui beneficiū huius. l. sz videat sibi preiudicasse qz non repudiauit: rñderi pōt illi dari annū ad inuentariū quando nō petijt tempus ad deliberandū. sed cū petijt nō videt vltra nouem mēses extēdi: vt. §. sinautem hoc. Alij dicunt post tempus deliberationis finitum: integruz tempus dari ad inuentariuz. qō non placet.

e ¶ Qui si post deliberationē. idest postea qz tempus datū est ad deliberandū: non autem finitum.

f ¶ Recusauerit. scilicet hereditatem.

g ¶ Sacramēto. in litē si non restituerit oēs res quas pstat cū habuisse: qz in hypothecaria vel peti. here. in litē turat. cū altera arbitraria: altera bone fidei sit: vt. ff. de in litē iurā. l. in actionibus. Breuiter ergo collige. qz hēs aut neutrum fecit. idest neqz deliberauit: neqz inuētariū fecit: sed sponte adijt: & tūc serua qō dicit. ō. §. cū igit. Si vo fecit inuentariū & nō deliberauit: vtroqz cōmodo gaudet & falcidia: & creditoribus vltra vires non tenet hereditarias: vt. ō. e. §. & si prefatā. Si aut petijt deliberationē nec fecit inuentariū: neutriū cōmodū hz: vt hic. §. si quis aut temerario. Si vo petijt deliberationē & fecit inuentariū: insolidū tenet creditoribus. sed lege fal. vtef: vt . ō. primo. §. sinautē hoc. Sed hodie omni sublato circuitu si nō fiat inuentariū omnib⁹ creditoribus insolidū tenet & legata prestent licz transcendāt substantiā defuncti: vt in auē. de heredi. & fal. §. hinc autē nobis. colla. i. secus p leges veteres: vt. ff. ad trebell. l. i. §. is qui. In quarta tamē iure nature puto qp non preiudicet sibi quo ad legata: licz nō faciat inuentariū. Et plene de hoc nō. in auē. de here. & fal. §. si vo nō fecerit.

¶ Nouissimum. Per hanc constitutionem est derogatū tribus constitutionibus de quibus est facta mentio in principio huius legis: quarū summa ad hanc redacta est. & miles propter simplicitatē militarem si non cōseruat solēnitatem huius. l. nihilominus non tenet creditoribus hereditarijs vltra vires hereditarias. h. d. alex.

h ¶ Nouissimum. & tribus. dic duas primas & gordianam terciam: vt. ō. e. l. j. in principio.

i ¶ Anterioribus. s. constitutionibus.

k ¶ Non obseruauerint. tenet ergo gordiana cōstitutio etiā tpe huius legis hz vdeat correcta p auē. ō here. & fal. §. si. colla. ij. Sed an est derogatū p hāc legē Justiniani illi legi cū antiqoribus. ō. eo. in eo qp ibi dicit de annō dando ad deliberandū: h etiā de nouē mensibus. nā & et⁹ fecit mentionē. ō. eo. in pn: rñ. nō: cū illa loquat quū nō fuit peritū tpūs ad deliberādū: hic qñ fuit peritū. sz certe imo loqtur ibi qñ fuit peritū & qñ nō fuit peritū. dic ergo qp ei derogat in aliquo: nō aut tota abrogat. in eo enim qp in pn. ponit. de eo qui meruit ōliberationē ab hoie vt intra annū nūtiet: derogat vt minus tpūs qñqz det: vt. ō. eo. §. sz qz quidā. l. alio vo qz nō petit sz a legib⁹ nihil est innouatū. Sz arrat primus sz qñ ab hoie meruit deliberationē magis ē facūdus: qz primus si nō adeat hoc ipso qp nō recusat videt adire: vt. ō. §. sinautē hoc. & §. fi. Secūdo ptra. vt ibi. Sed qp nō sit correcta est. ō. j. de cadu. tol. §. in nouissimo. nam ibi confirmat ea que dicta sūt de deliberandis.

l ¶ De repudianda. Dixit de acqrenda nūc ecōtra de repudianda. Et dic repudiare est transeo z. abstinere sarū: vt insti. de here. q. & pit. §. extraneis.

¶ Paterna. §. filius qui abstinet ab hēditate pterna hz postea bona tanta bona tenet et ā qua alia iusta cā nō si efficit heres. h. d. alex.

m ¶ Abstinuisse. ergo erat suus.

n ¶ Probarū. a. tu. si cū sis filius talia facendo videris velle efficere res nisi pcaruū pōt p pteſtationē vt alio mō vt h & . ff. e. p here. l. iul. §. si qs fuū. & . ō. na. li. l. iij. §. & qp de subeunda. Secus i cōmodato: vt. ō. e. n. l. i. Jtem nō qp si qd surripuit filius hēs de hēditate nō abstinuit abstinere nō pōt: hz si abstinuit nō ideo obligat: vt. ō. fi fuū qs. §. pter & §. in extraneo secus vt. ō. eo. l. si extraneus quis.

o ¶ Conueniri. a fisco: vt. ō. vnde cognati. l. nō hoc.

p ¶ Procurator. qui est iudex inter fiscum & priuatum.

¶ Jpaterna. Qui post abstentionē res primas bona fide emit vt abstēsionē renocasse. secus si mala fide emit. h. d. alex.

q ¶ Bona fide. secus si mala: vt. ff. e. si is q bonis. & de auē. tu. l. pupilli. §. pupillus. Jtē secus si oia bona: vt. d. l. si is q bonis.

r ¶ Cōueniris. vt. j. si anti. cre. pig. vē. l. i. & arg. ff. de le. ij. l. fi. §. Sz quid si nō abstinuit: sed imiscuit & a creditoribus emit: videt idē nā tanquā heres nō tenet hypothecaria: qz ius succedēdi nō habuit vt. ff. de diuer. & tēp. pre. an vtilii. §. ex facto. Jtem tanquā simplex possessor nō quia emit a primo creditore: vt. j. de vis. pi. l. iij. & j. si antiquiores. l. i. & l. fi. nam contingit quādoqz qp hz aliqs sit heres: si rñ nō possideat tanquā heres nō cōuenit vt heres: vt. ff. ad. l. fal. l. iij. sz cōuenit eo qz tenet hypothecaria: & sue rei emptio nō valuit: vt. ff. de cōtrah. emp. sue rei. facit. ff. qui. mo. pi. vl hypo. sol. l. sicut. §. illud. & . ff. de pig. ac. l. debitor. & dic vt ibi. ac.

¶ Seius heres. Juuenilis transactio facta sup hēditate quā qs pōtēdo adiuit nō hz vim repudiationis cū fieri non possit de hēditate semel acquisita. nec vim pacti gratuiti: qz nō censet velle donare qui transigit: sed soluz a lite recedere: ideo ea nō obstante pōt tangens litem prosequi. h. d. alex.

f ¶ Pacti. i. transactionis. ac.

asseuerans[a]: postea nihil se de pñs successiõe petiturus: nõ ex cã donationis[b] sz transigendi animo in iure professus est. cũ respuẽ negret quesitam hẽditatem: ⁊ transacto nullo dato vel retento seu pmisso minime procedat[d]: sũmoueri nõ põt[e].

Idem. aa. Modestino milit.

Sicut maior. xxv. annis anteq̃ adeat hẽditatem delata sz repudians successionez post quererе nõ põt[f]. ita quesitam renunciando nihil agit: sed ius quod habuit retinet[g]. nec q̃ confessos in iure pro iudicatis haberi placuit: ad vocez repudiantis[h] hẽditatem: sed ad certã quantitatem se debere confitentẽ: pertinet[i].

Idem. aa. Claudiane.

Pupillorum repudiatio[k] delate hẽditatis sine tutore auctore facta nihil eis nocet.

Impera. Iusti. a. Io. p. p.

Si quis suus heres recusauerit paternam[l] hẽditatem. deinde maluerit eã adire: cum fuerat indistincte ei pmissum: donec res paterne in eodem statu remanẽt hoc facere: ⁊ post multuz tẽpus licebat ei ad eandem hereditatem redire. Hoc corrigẽtes sancimus. si quidẽ res iam vendite sunt vt nullus aditus ei ad hereditatem reseruetur[m]: qõ ⁊ antiqtas obseruabat. Si autem res alienate non sunt. si quidem maior annis constitutus est: ⁊ tempora restitutionis nulla ei supsint: intra trium annorum spacium tantũmodo huiusmõi ei detur licẽtia[n]. Si autẽ vel minor est vel in vtili tempore constitutus[o]: tunc post completum quadriennium. (Quod spacium pro vtili anno q̃ restitutionibus dabatur pstitutz est) aliud triẽnium ei indulgeri quidez: intra quod põt rebus in suo statu manentibus adire hẽditatẽ: ⁊ suaz abdicationem[p] reuocare. Quo tempore transacto nullus aditus penitus ad paternam hereditatẽ ei reseruetur: nisi[q] forte adhuc eo in minore etate cõstituto res vẽdite sũt. tunc etenim per in integrũ restitutionẽ non denegatur ei adire hẽditatem: ⁊ res recuperare[r]: ⁊ creditoribus paternis satisfacere.

Quẽadmodum testamẽta[s] aperiantur: describantur: ⁊ inspiciantur. xxxij.

Impera. Alex. a. Proculo.

Et testamentum quod dicis[t] factuz proferatur: ⁊ publice recitetur: competens iudex iubebit[u].

Impa. Val. ⁊ Gal. aa. Alex.

Testamenti tabulas ad hoc tibi a patre datas vt in patriam proferantur affirmans: potes[x] illuc proferre vt sz leges moresqz locorum insinuẽtur: ita. s. vt testibus[y] nõ presentibus adire prius pro tribunali[z] vl per libellum[a] rectorez puincie procures: ac permittẽte eo honestos[b] viros[c] adesse facias: quibus presentib[9] aperiãtur: ⁊ ab his rursus obsignentur[d].

Imperato. diocle. ⁊ maxi. aa. aristoteli.

Ius[e] quod ad cãm nouissimi patris vestri iudicij pertinet: ô calũnia tibi iuranti pter partẽ quaz apiri defunctus voluit[f]: vl ad ignominiam[g] alicuius pertinere dicitur: inspiciendi ac describendi pter diẽ[h] ⁊ consulem: rector prouincie facultatem fieri iubebit.

Impera. Gra. Val. ⁊ Dec. aaa. ad Esperium prefec. pretorio.

Testamentũ. Testẽ penẽ apiri p offiñ iudicis. Alex.

Testamenta debẽt apiri ꝓ ꝓfectu dinem loci vbi fit aptio. ⁊ absentibus testibus fit coram viris honestis. b. d. Alex.

a Ascuerãs. ideoq̃ credit se imiscuisse. a30. vt. ff. de bo. pos. l. cũ q̃ dam. nã agebat pen. here. cum autem exciperet institutus se scripturz b filius replicabat ⁊ dicebat q̃ erat iniustum testũ.

b Donationis. q̃ cũ nesciret an sibi ius agẽdi cõpeteret: donare nõ proposuit sed trãsigẽ. puta sic dixit. remito tibi si. x. mihi des. qõ nõ ad mittit vl tacuisse: vnde nulla nõ iudico. ac.

c Quaestiam. sic. s. per agnitionẽ. secus si ipso iure filius vt qz ẽ filiꝰ ⁊ nõ agnouit adhuc. nã dimittere põt: vt insti. de here. qua. ⁊ dif. §. sui. ⁊ §. sed: bis. ⁊ ff. e. l. ci q̃ s. ac.

d Procedat. vt. ꝑ. ô vilac. l. trãsactio. ac.

e Nõ ꝓt. vi trãsactio nis: et q̃ non valuit vt trãsactio. Itẽ nec vi pactiꝰ granuin: q̃ noluit sz potuerit quo ad aduersariũ: non quo ad alios cũ agnouit: vt. ꝑ. ô pac. posiq̃. ⁊ de in ite. resti. ma. l. ii. in fra. Sed dic nõ simouet ab aliis sz ab eo q̃ fuit ꝓmissus sic: si hoc voluit: vt. ff. ô pac. si m. §. ⁊ in suma. Vl' verius hic errãdo remi fit credits trãsactionem tenẽ: vt. ff. ô pl. inde. l. de gãter l. pn. d. nõ tene bar. quz q̃ nihil dabat. tũ q̃ ab hẽditate se pa ri nõ poterat. vl dic nõ pot simouerigz fit be res sz a reꝰ hẽditarijs simouet. qz possidet: vt. ff. de mio. ⁊ si fine. §. sed q̃ papi. ⁊ facit. ff. de suc. e. l. i. §. decretalis. ⁊ ff. eo. ipuberibus. ⁊ j. l. pop. ac.

f Iem. Semel hẽs repudiando nõ desinit ⁊ cõtra. ⁊ cõfessio ta ad ppriũ cõmoduz nihil op. d. b. d. Alex. ã. Vl' dic. Iniuꝰ repudiatio nõ bz viz vtilis ꝓfectus i iudicio repudiãtis q̃ polo adiũcat. b. d. Et casti vide p Cy. h. ⁊ nõ' per bal. b. d. alex.

g Quere nõ ꝓt. vt. ꝑ. de repu. bo. pos. l. i. nisi in ciuz vt j. e. l. fi. ⁊ i alio vt. ff. ad trebel. l. nã qõ §.

h Retinet. vt. ꝑ. l. proxima.

i Repudiãtis hẽditatẽ. sed nonne valet repudiatio in iudicio: cũ alias de hẽditate aduersat: vt renouceat pacti exceptione: a30 rñ. sic putem ar. ꝑ. de pac. l. post ḡ. sed nõ in preiudicium aliorũ creditorum.

k Pertinet. vt. ff. de ꝓfessis. l. i. ⁊ nõ q̃ dicit certũ: vt. ff. de ꝓfes. l. certum sed certe nec ad q̃titatẽ solã vt. e. l. certũ. Et est rõ quare repudia tio nõ valet in iure: q̃ q̃ valet extra ius valet in iure: ⁊ q̃ nõ valet extra ius nec in iure valet. sed cõfessio fcã in iudicio tenet: extra ius facta nõ tenet. Itẽ est alia rõ: q̃ ꝓfessio fit ꝓtra se: alꝰ nec illa teneret: vt. ff. de iur. ac. l. de etate. §. i sed repudiatio pro se fit vñ nõ bz tenẽ. cũ ideo fit vt creditoribus nõ teneatur. Itẽ est ꝓtra huic. l. ff. de inter. ac. si filiꝰ vbi obstendo se heredem fit heres: lz repudiauerit ꝑus. So. ibi nõ fit heres. sed q̃tum ad aduersariũ pro herede reputat: non quantum ad alios: vt j. in eo. ti. l. vl.

l Pupillorum. Pupillus sine tutore non potest hereditatem repudiare. b. d. Alex.

m Repudiatio. expressa. tacite nõ põt vt ipediẽdo ꝓdictionẽ: vt. ff. de ediẽ. ⁊ demõ. cũ pupillus. j. rñ. ⁊ ecõtra nõ põt adire: lz lucrosa sit: vt in fin. de auc. in. §. nequz aũt. ⁊ facit. ꝑ. de auc. pltan. l. ij.

n Quas. Sans abstẽtionez nõ reuocat vbi res sũt alienate nisi beneficio minoris etatis. vbi aũt nõ sunt alienate reuocare põt vsqz triẽnium qõ minori currit post. xxix. annum. b. d. Alex.

l Paternã. qd in materna: rñ. vsqz ad annũ admittitur post repudiationem: vt. ff. ad tertul. l. filij. ⁊ nõ. ꝑ. de iur. ⁊ fac. ign. l. ij. Itẽ qd in emãcipato: rñ deo vt. ff. de col. bo. l. nonnunq̃.

m Reseruet. hic ꝓtinua qõ est in fi. nisi forte ⁊c. Itẽ ꝓtra ad sequẽs rũsum ꝑ. de iur. ⁊ fac. igno. l. ij. ⁊. iij. So. vt ibi. vl' hic nõ bz substitutũ vl' ꝓuictum. legitimis. n. infra hoc spacium obstare nõ vl' vt. ff. vñ le. l. ij. ⁊ de suc. e. l. i. §. qbus. Itẽ ad hoc. ff. ad treb. l. nã qõ in. §. j. ⁊. ꝑ. si omis. here. l. ij. ac.

n Licẽtia. ad idẽ q̃ vbi res alienate non sunt q̃ admittatur. ff. de iure deli. l. si qs su9.

o Cõstitut9. tpe repudiatõnis. ⁊ hoc ẽ mix q̃ post. xxv. an. iure tpo subuenit nõ p restitutionẽ: vt. ff. de tẽp. in ite. re. l. ea que.

p Abdicationem. idest repudiationez.

q Nisi. dicit reb9 in suo statu durãtib9 cũ admiti ⁊ non aliter ⁊c. nisi ⁊c. vel continua vt modo dixi.

r Recuparе. imo videt q̃ nõ: vt. ff. ô mino. q̃ si minor. §. scenola. q̃ est cõtra. Solu. hic corrigit. vl' ibi habuit substitutũ: hic nõ. vl' solue vt ibi.

s Quẽadmodũ testamẽta aperiantur: describant ⁊c.

t Dicis. loquit legatario.

u Iubebit. p hoc interdictũ siue edictũ siue titulũ qñ non negat se hic. als locũ bz interdictũ de tab. exhi. vt. ff. e. l. ij. §. fi. ⁊ ẽ rõ: q̃ nõ alr vitas ⁊c. vt. ff. e. l. i. ⁊ de trãsac. de hic. ⁊ bz locuz hec lex legatarijs petẽtibus vl' filib9: q̃ volũt scire an possint petere ⁊ q̃tũ. heres qdez habet rei ven. vt ff. e. l. ipsi.

x Potes. ⁊ debes.

y Testib9. scriptis in testõ.

z Pro tribunali. sedẽtem.

a Per libellũ. i. p aliũ quẽ rector delegabit. tũc. n. rector sedet p libellũ. i. p delegatuz. Vl' dic q̃ iste poterit adire p libellum. i. p ꝓcuratorem.

b Honestos. sic. ff. e. si quis ex signatorib9. ⁊. ff. ô positi. l. j. §. si pecunia in sacculo. ⁊. §. sed si resignet. Itẽ nunqd illi aderũt q̃ sigillauerunt: rñ. vtiqz si fieri põt: vt. ff. eo. cũ ab initio. ⁊ alij qñqz: vt. ff. eo. sed ⁊ si qs. ⁊ mittetur ad testes testamẽti absentes: vt recognoscãt: vt. l. sed ⁊ si quis.

c Viros. qui non sunt de testibus testamenti.

d Obsignent. qd si testes nõ affint q̃ mortui: rñ. nõ poterit aliqd ꝓbari p testũ. nec. n. est publica scriptura. sz ar. ꝓtra. ff. e. tabularz. in pn. Si autem insinuetur poterit amodo probari ꝑm leges: vt. ꝑ. de testa. l. consulta. ⁊. l. testamenta. ⁊. l. publicati. ⁊ ad hoc lex omnium.

e Ius quod. Qui petit apiri testũ bz iurare de calũnia: afferẽdo putare sua iteresse. ⁊ nõ oẽs ptes testamẽti debẽt apiri vt in tex. declarat. nec datur copia dici ⁊ cõsulis. ⁊ idem est in codicillis qõ in testõ. b. d. cũ. l. se. Alex. Vel sic. Petẽti ⁊ de calũnia iurãti bz fieri copia testamẽti ⁊ eiꝰ ptis tñ q̃ spectat ad ipsum. b. d. Saly.

f Quã vetuit. vsqz ad decẽniuz. vl' exprsse vel tacite: vt. ff. eo. l. pupillares. Itẽ nec viuo testatore: vt. ff. e. l. ij. §. fi dubitet. ac.

g Vel ignominiã. vt q̃ legauit filio quẽ ex mõacha hẽbat. nec vl' legatũ sic relictũ ad ignominiaz valẽ: cũ nec institutio: vt. ff. ô hẽ. insti. quotiẽs. §. fi qs nomẽ. ⁊ ô leg. i. l. turpia.

h Preter diẽ. ne det mã falsuz fabricãdi. vt. ff. e. l. i. §. diẽ. ⁊ de edendo. l. j. §. editiões. secꝰ in rõnib9: vt. e. ti. de eden. l. i. §. rõnes. ⁊ nõ hic q̃ lz fit dñs q̃ agit hoc itetdicto vel alio pro exhibendo testõ: exhibet tũ fine die. nã B agebat filiꝰ qui hẽs psumit: secꝰ si agat rei ven. Sz pr. dixit dño indistincte exhibendũ cũ die. vñ hic dicebat filios nõ esse heredes sed legatarios.

Codicillos. Eodē modo publicantur ⁊ aperiunt codicilli quo ⁊ testm̄ b.d. Saly. a ¶ Scriptur ā. ptinētēz ad testm̄: vt. ff. e. l. ij. §. ad cām.

b ¶ Manduntur. i. in publico proferuntur.

b ¶ De edicto diui adri. tol. Edita hēditate ex testō delata qō fit alo: vt insti. de hē. qua. ⁊ dif. §. si. petit scriptus mitti in pos. qō olim p edictū: hodie p hunc titulum fit. ac.

c ¶ Cum inter. In adipiscēda possessiōe institutus pferr substituto vulgari. h.d. Alex.

c ¶ Moueat. p se hēbat substitut⁹: q: istitut⁹ sub ꝓditiōe hz bo. pos. fz ta. vt. ff. ō fz ta. l. ij. §. si sub ꝓditōe. at substitut⁹ est sb ꝓditōe istitut⁹. Itē facit p eo q ois substitut⁹ est institut⁹: vt. ff. ad. l. fal. l. in ratione leg. fal. §. pe. ⁊ nō. in. l. gallus in pn. ff. de lib. ⁊ post. Itē q: forte vicebat substitutus filiū testatoris a pīo gradu p̄teritū: ⁊ iō illū gradū eē ruptū: a sēbo exhēdatū: vt. ff. de li. ⁊ posth. l. si pepcerit. §. si. vl vicebat substitut⁹ se liberum vl aliud hmōi.

d ¶ Oportet. idē in bon. pos. fm ta. vt. ff. de bo. pos. fm ta. l. ij. §. deferr. Idē de ipa ppetate hēditatis: vt. ff. ō acq. he re. l. iij. ⁊ l. q̄diu istitutus. in pn. ⁊. ff. q satis. co. l. inter oēs. idē in legato: vt. ff. ō le. ij. si qs fuū. §. certū. Qñz trī vterq; admittit simul istitut⁹ ⁊ substitut⁹: vt isti. ō vul. sub. §. si. ⁊. ff. de hē. isti. l. si pī. ⁊. l. fe. Itē qō hic dicit vex est nisi aliqd obūciat ei instituto: pura aliud testm̄ posterius: vel aliqd tale: vt J. e. l. si. §. finautē.

Quatus. Vitium testamēti inuisibile non impedit heredē mitti in possessionem. h.d. Alex.

e ¶ Quātus. qnq; dicit ad quorum quodlibet referr vltimus versus tm̄ scriptus ⁊c. Sed circa omnes articulos quero. Quid si filio in possessiōe ꝓstituto: an dz istiturus mitti ⁊ ille exire: videt q̄ sic: vt hic. ⁊. ff. quoꝝ leg. l. i. §. redigunt. Econtra q̄ nō: q: dolo facit ⁊c. vt. ff. de doli excep. l. dolo. Dic ergo distinguēdū aut causa quā filius obūcit exigit altiorē inqsitionē: ⁊ tunc scriptus mittat. aut statim vult eā probare filius: ⁊ tūc nō: vt. ff. ad exhib. l. iij. §. ibidem. ⁊ ad treb. l. ille a quo. §. si ō testamēto. ⁊. ff. vt in pos. le. si is a quo. in prin. ⁊ de car. edic. l. iij. §. cause. supple ergo mitti oportet ⁊c. nisi incōtinēti p bet filius cām aliquā de istis. sic generaliter dictum restringēdum est: vt. ff. ō peti. heredi. ⁊ non tm̄. §. q̄ si pro emptore. ⁊ est maxime rō: quia ⁊ si aliud posterius profertur testamentum iste nō possidebit. Idez ergo ⁊ hic cuz reus potiora iura velit ostendere statim: vt si dicat se prescripsisse. hoc enim ei p̄mittitur allegare: vt J. e. l. si. in si.

f ¶ Falsum. preferr ergo possessoriū crimini falsi. Sed videt siue de falso excipiēdo dicat simul cū p̄ncipali cognosci: siue in modū accusatiōis: ⁊ tūc preponi criminis cognitionē: vt. ō. de ordi. iudi. l. pe. ⁊ si. que sunt ꝓtra. So. illō cum petitorium agit. hic possessorium. vel solue vt ibi.

g ¶ Inofficiosuz. imo videt p̄io de q̄rela cognosci in modū exceptōis cū filius possideat: vt. ff. de inof. testa. papi. §. si filius. que est cōtra. Solu. ibi bēs petitorio agebat: hic possessorio. vel solue vt ibi.

h ¶ Vitio. s. inuisibili. de visibili dices J. l. si. hic ergo vel ruptum vel irritum dicebatur. ac.

i ¶ Seruus. cum tempore mortis pro libero homine habebatur: vt insti. de testa. §. testes. ⁊. ff. de car. edic. l. i. §. sed ⁊ si quis non tm̄. Sed contra. ō. de peti. here. liber. so. ibi petitorio. i. de petitione hereditatis agebat: hic possessorio. Vel ibi vno testatore mota fuerat questio libertatis: hic non. Item ad idem cōtra J. de ordi. cog. l. si res. sed ibi vicebat seruus qui conueniebatur: hic alius. s. defunctus. ac.

k ¶ Mitti soler. adeo vt appellari non possit ne hoc fiat: vt J. quorum ap. nō re. l. quisquis.

Edicto. Edictum diui adriani cum sua vicesima ⁊ eius ambagibus est sublatum. Et scriptus heres ex sola inspectione testamēti carentis omni vitio visibili mittēdus est in possessionem rerum que tēpore mortis p defunctum tenebant si non apparet legitimus contradictor. Si autē apparet mittit cā cognita si allegatōes illius ꝓtradictoris nō sunt legitie. secus aūt si sunt legitie: vt q: ostendat se hēre potiora iura vl p̄scripsisse bona in quoꝝ possessionē hēs mitti se postulat. h.d. Et diuidit in quoꝝ ptes vt hic p bart. qui cmā aliq̄ cuidēialia p̄mittit de qbus ꝑ vide per eum. Alexā.

l ¶ Vicesime. dabat. n. missus i pos. fisco vicesimā partē hēditatis. vl dabat tantū ifra annū: qō pz per id qō dicit angustijs: vt J. e. l. in. §. nullis.

m ¶ Difficultatibus. quas non habemus.

n ¶ Quiescēte. i. eo q̄ male vicebat. Sed qd si hodie peteret aliqs possessionem ex edicto isto? Rñ. potest vel per cōstitutionem istam.

o ¶ Ex parte. s. quota. secus ergo si ex re certa: q: tūc loco legatarij habetur: vt. ō. de here. insti. quotiēs. nisi nō fit alius. vt. ff. de her. instituendis. ⁊ ad. l. i. §. si ex fundo. ⁊ tunc idem ac si in totuz sit heres. Itē quid dices de fideicommissario vniuersali: respon. non habere eū bonorum. l. bōficium. Itē qd de substituto pupillari vel vulgari rñ. vt colligitur. ō. l. q.

p ¶ Competēti. qui habet merum imperium non delegatus vl magistratus municipalis: vt. ff. de iurisdi. omniū iudi. l. iubere. ⁊ ad municip. l. ea que. Item si dicit competentem esse iudex loci vbi sūt res mittet non alius: vt. ō. vbi de here. agi oportet. l. j. sed pronūciat: de mittendo: ⁊ ōstinat litem suas ad iudicē loci vbi sunt: vt. ff. de bo. auctoritate iudi. pos. l. cum vnus. §. penul. ⁊ de re iudi. ō. in pn. ⁊. ō. de iudi. perandum. §. finautem reus.

q ¶ Diuiatū. vitia alia visibilia: ⁊ illa ingerunt mittendum vbi. alia inuisibilia: ⁊ diuat vt J. l. proti. Sed qui si vitium sit in prefatis tm̄ visibile vel inuisibile: non in illis locis in quibus cōsistit tota vis: certe puto non nocere vt extra de fide instrumē. c. ex litteris. ⁊. ō. de transac. si ex falsis. ⁊. ō. testamen. l. si vnus. ac.

r ¶ Prima figura. idest prima consistentia: vt ex quo prima vice scriptum fuit nihil sit detractum additum vel mutatum fm quosdam. ⁊ bene. sed Joan. dicit p̄ma figura idest p̄ma facie vel p̄ma fronte. sicut sepe loquitur: licz p̄ma litterarum figura sit in aliquo mutata: tamen bene correcta vt alij littere non sit dissimilis: sed eiusdem omino notarij videatur.

s ¶ Depositionibus. sigillorum ⁊ subscriptionum cuiuscunq; testis non dico sacramēti: qa in hoc possessorio iudicio nō est necesse contrare: sed aliter ponitur depositio. ō. de testamē. hac consultissima. §. i. ⁊. l. si. Itē per hoc q̄ dicit depositionibus: videtur loqui hec lex de testamento in scriptis: qō concedo. Quid ergo in nūcupatiuo testamento habet interdictum quorum bonorum. l. illud per officium iudi. ex hac. l. forte iuuabitur si testamentum nūcupatiuum sit in scriptis redactuz fm. B. Sed Aldericus dicit etiam in nūcupatiuo in scrip. redacto recte loqui. l. istam: cum tanta fides alia scriptura hodie habeatur sicut solenni testamento cum sigillis. Et idem Aldericus dicit vt in non solenni testamento habeat locum hec lex quando habetur pro solenni: vt. ō. de testamentis. hac consul. §. penul. ⁊. l. fin. Sed quid si nuncupatiuum non est in scriptis redactum: respō. potest scriptus heres mitti in pos. rei: ita vt solēnis numerus testium ante competentem iudicem testationes deponat ⁊ in scriptis redigant. ⁊ fz illem scripturam poterit scriptus mitti in pos. arg. pro his. ō. de testam. hac consul. in si. ⁊. l. si.

t ¶ Fuerunt. non ergo in alijs rebus que apud eum erant si dominus non erat fm quosdam. Sed Al. dicit etiam earum quarum possessionem tm̄ habuit: quia dominus presumitur possessor fm eum. ⁊ ō. de proba. l. ij. Tu dic siue possessionem siue detentationem habuit defunctus idem quod Al. sed alia ratione quia ⁊ sic fit in permixte hereditatis. vt. ff. de peti. hered. l. ⁊ nō tm̄ in pncipio. sed arg. contra. ad. l. fal. l. in testamento militis.

u ¶ Legitimo. s. titulo quem probet instrumento vel testibus. sic possidet. als presumit pro possessore possidere: vt. ff. de peti. hered. l. pro herede. ⁊ sic auocabitur ab eo poss. per hanc. l. fm Azo. sed Al. dicit etiam si titulum habeat auocari ab eo possessionem: vt. Al. nisi habeat titulum similem titulo petentis. vt quia aliud fm solennem testamentum habeat. ⁊ hoc patet J. vbi dicit qui potiora et legitimis modis ⁊c. ⁊ hoc est si posterius testamentum sine vituperatione appareat. ⁊ pro eo. ō. l. proxima. Sed fm hoc videtur nimia iniuria alicui titulo possidens si ei sic auferatur possessio. sed non est. quia ita verum fit in eam rem missio si tempore mortis detineretur a defuncto. Q; ergo hic dicit non aūt ⁊c. vt quia se heredez dicit ⁊ ad hoc probat scōm testamentū solēne. ⁊ hoc fm Al. ⁊ ista verior. Vel dic fm Azo. nō ait ⁊c. vt q: a defūcto vl co viuēte emit possessor ab aliquo. vl alio

Codicillos seu scripturaz quolibet tenore formatā: ea oportebit obseruatiōe in publicum proferri qua testamenta pandūtur.

¶ De edicto diui adriani tollēdo: ⁊ quēadmodum scriptus heres in possessionem mittatur. xxxiij.

Imperator. Seuc. ⁊ Antoni. aa. Lucillo.

Cum inter institutuz ⁊ substitutum cōtrouersia mouea tur: eum qui primo loco institutus est: induci in possessionem oportet.

Impera. Alex. a. eutatico.

Quanuis quis se filium defuncti preteritum esse allegat: aut falsum vel inofficiosum testamentum: seu alij vitio subiectū: vel seruus defunctus esse dicatur: tamen scriptus heres in possessionem mitti solet.

Impera. Justinia. a. Juliano pre fecto pretorio.

Edicto diui Adriani quod sub occasione vicesime hereditatis introductum est: cuz multis ambagibus ⁊ difficultatibus ⁊ indiscretis narrationibus penitus quiescente: quia ⁊ vicesima hereditatis a nostra recessit republica: antiquatis nihilominus ⁊ alijs omnibus que circa repletionem vel interpretationem eiusdez edicti promulgata sunt: sancimus vt si quis ex asse vel ex parte institutus competenti iudici testamentum ostenderit nō cancellatum neqz abolitum neqz ex quacunqz siue forme parte vitiatum: sed q; prima figura sine omni vituperatiōe apparet: ⁊ depositionibus testiū legitimi numeri vallatum sit: mittatur qdē in possessionem earū rerum que testatoris mortis tempore fuerunt: nō aūt legitio modo ab alio deti-

p ¶ Competēti. qui habet merum imperium non delegatus vl magistratus municipalis: vt. ff. de iurisdi. omniū iudi. l. iubere. ⁊ ad municip. l. ea que. Item si dicit competentem esse iudex loci vbi sūt res mittet non alius: vt. ō. vbi de here. agi oportet. l. j. sed pronūciat: de mittendo: ⁊ ōstinat litem suas ad iudicē loci vbi sunt: vt. ff. de bo. auctoritate iudi. pos. l. cum vnus. §. penul. ⁊ de re iudi. ō. in pn. ⁊. ō. de iudi. perandum. §. finautem reus.

q ¶ Diuiatū. vitia alia visibilia: ⁊ illa ingerunt mittendum vbi. alia inuisibilia: ⁊ diuat vt J. l. proti. Sed qui si vitium sit in prefatis tm̄ visibile vel inuisibile: non in illis locis in quibus cōsistit tota vis: certe puto non nocere vt extra de fide instrumē. c. ex litteris. ⁊. ō. de transac. si ex falsis. ⁊. ō. testamen. l. si vnus. ac.

r ¶ Prima figura. idest prima consistentia: vt ex quo prima vice scriptum fuit nihil sit detractum additum vel mutatum fm quosdam. ⁊ bene. sed Joan. dicit p̄ma figura idest p̄ma facie vel p̄ma fronte. sicut sepe loquitur: licz p̄ma litterarum figura sit in aliquo mutata: tamen bene correcta vt alij littere non sit dissimilis: sed eiusdem omino notarij videatur.

s ¶ Depositionibus. sigillorum ⁊ subscriptionum cuiuscunq; testis non dico sacramēti: qa in hoc possessorio iudicio nō est necesse contrare: sed aliter ponitur depositio. ō. de testamē. hac consultissima. §. i. ⁊. l. si. Itē per hoc q̄ dicit depositionibus: videtur loqui hec lex de testamento in scriptis: qō concedo. Quid ergo in nūcupatiuo testamento habet interdictum quorum bonorum. l. illud per officium iudi. ex hac. l. forte iuuabitur si testamentum nūcupatiuum sit in scriptis redactuz fm. B. Sed Aldericus dicit etiam in nūcupatiuo in scrip. redacto recte loqui. l. istam: cum tanta fides alia scriptura hodie habeatur sicut solenni testamento cum sigillis. Et idem Aldericus dicit vt in non solenni testamento habeat locum hec lex quando habetur pro solenni: vt. ō. de testamentis. hac consul. §. penul. ⁊. l. fin. Sed quid si nuncupatiuum non est in scriptis redactum: respō. potest scriptus heres mitti in pos. rei: ita vt solēnis numerus testium ante competentem iudicem testationes deponat ⁊ in scriptis redigant. ⁊ fz illem scripturam poterit scriptus mitti in pos. arg. pro his. ō. de testam. hac consul. in si. ⁊. l. si.

t ¶ Fuerunt. non ergo in alijs rebus que apud eum erant si dominus non erat fm quosdam. Sed Al. dicit etiam earum quarum possessionem tm̄ habuit: quia dominus presumitur possessor fm eum. ⁊ ō. de proba. l. ij. Tu dic siue possessionem siue detentationem habuit defunctus idem quod Al. sed alia ratione quia ⁊ sic fit in permixte hereditatis. vt. ff. de peti. hered. l. ⁊ nō tm̄ in pncipio. sed arg. contra. ad. l. fal. l. in testamento militis.

u ¶ Legitimo. s. titulo quem probet instrumento vel testibus. sic possidet. als presumit pro possessore possidere: vt. ff. de peti. hered. l. pro herede. ⁊ sic auocabitur ab eo poss. per hanc. l. fm Azo. sed Al. dicit etiam si titulum habeat auocari ab eo possessionem: vt. Al. nisi habeat titulum similem titulo petentis. vt quia aliud fm solennem testamentum habeat. ⁊ hoc patet J. vbi dicit qui potiora et legitimis modis ⁊c. ⁊ hoc est si posterius testamentum sine vituperatione appareat. ⁊ pro eo. ō. l. proxima. Sed fm hoc videtur nimia iniuria alicui titulo possidens si ei sic auferatur possessio. sed non est. quia ita verum fit in eam rem missio si tempore mortis detineretur a defuncto. Q; ergo hic dicit non aūt ⁊c. vt quia se heredez dicit ⁊ ad hoc probat scōm testamentū solēne. ⁊ hoc fm Al. ⁊ ista verior. Vel dic fm Azo. nō ait ⁊c. vt q: a defūcto vl co viuēte emit possessor ab aliquo. vl alio

nulo habuit ⁊ pbet: vt in prin. diri. Iz tpe mortis teneret a defuncto. Si aut q defuncto successit teneat cū nō proferat secundū testm so-
lim: auoeret ab eo possessio. Itē an fideicōmissarius vniuersalis est
legatarius pradictor si possidet: quidā q nō: qr nullū ius hz nisi pro
fat ei restitutio saltē verbo: vt .ff. ad tre. restituta. sed dic cōtra ⁊ nō est
opus restitutione cū eā
habeat. alioqn verbis si
verbis ler imponeretur.
quod esse non dz: vt .j.
ti. de leg. .i. ij. ⁊ .ff. ad
trebi. l. pe. ⁊ p legato .l.
pe. ⁊ de except. rei ven. l.
.ij. §. i. ⁊ de doli except. l.
dolo. Itē cui dam⁹ actō
ne multo magis except.
vt .ff. de superfi. l. i. §. q
at sed arg. contra .ff. ad
trebi. l. filiū fratribus. Iz
ibi dubitabat de fideicō
misso. Item dpo āre ler
ita a Justiniano fuit fa
cta cū sufficiat quorum
bo. interdictum ad hmōi
possessionē trī. fm Ill.
lex est generalis i oi suc
cessore. ar interdictū trīs
in eo qui de iure preto-
rio succedit. Itē interdi-
cū ināle ēbec ppetua.
Iz certe ⁊ illud pt dici p
petui: cum res pecunio
nē pmeat: vt .ff. d actio.
⁊ obl. l. honorarijs. Itē
illud nō dat nisi aduer
sus eū qui possidet pro
herede vel pro possesso
re: vt .j. quorū bonorū. l.
ij. ⁊ l. i. ⁊ .ff. quorū bo. l.
j. hec aūt dat aduersus
oēs possessores et titu-
lo fm Ill. Itē differt qr
hac. l. omnes possessio
nē trīs nō docerat se hēdē vel bo. pos. obtamē testm i quo scriptus est
appeat pia facie nō vitiatū. at interdictū directū nō datur nisi se suc-
cessōē iure pretorio pbet. nec vile nisi se hēdē iure ciuili: vt .j. quorum
bo. l. pe. Itē p hanc nō fit possessor: sed ponit in possessiōe. sed per in
terdictū efficit possessor: q differentia nō placet: imo vtraq; via fit pos
sessor. Itē a petitione hēditatis. differt hec pstitutio: qr in hanc nō ven-
iunt nisi corporalia: vt .ff. quorū bo. l. i. at in hē. peti. veniunt oia: vt .ff.
de pe. hē. Item videndū. §. fi. ⁊ .l. se. Item per illā ois cā accipit finez.
per hanc missionem non. triplici ergo iure munitus ē hēs p missionē
in pos. ex hoc ti. Item p interdictū quorū bo. Item per peti. hē. ⁊ nul-
lum est superuacuum vt dictum est.

a ¶ Eam possessionem.
b ¶ Publicarum. s. executorum ⁊ tabellionis.
c ¶ Contradictor. qui etiam se dicit heredē ⁊ insolidū. vel cū legitim⁹
fit dicit testamentū vituperatū. nō aūt talis pstradictor: vt i. l. ij. hui⁹ ti.
d ¶ Cause in possessionem. hoc facit pro eo vt causa sit in libello inse-
renda. ⁊ argumentum .ff. ad. l. iul. de adulte. denunciasse. §. quidergo
⁊ dri. ō. de edēn. edita.
e ¶ Missus est. i. mitti desiderat. Vel dic ppie. ⁊ ō. pri. q dicit posses-
sor. ppietas. ⁊ q subijcit pstradicendū. dic q post sniaz in hoc posses
sorio latam pstradicebat verbis ⁊ dolebat de eo snia: non pōt tū resistē
re vel de iure. nec etiam potest appellare vt .j. quoz ap. nō reci. l. quis
quis. Sed quid si duo talia testamēta pferantur a duobus ⁊ eodē die
⁊ tpe facta videant: ⁊ vnū dicit ticium insolidū instituīt: alterum sem
pronium insolidū: an admittet vterq; vel neuter: trī. qō ē sabbatina. ⁊
q vterq; sit admittendus est arg. ff. de dona. inter virum ⁊ vxo. l. cuz
hic status. §. si ambo. ⁊ .ff. de fm ta. l. q ex liberis. in prin. ⁊ l. i. §. ⁊ si m
duobus. ⁊ de re. du. q duos: ⁊ .j. de fideicō. li. l. cū inter. sed arg. q neu
ter. ff. ad trebel. l. cū. ⁊ de rei ven. pompo. §. fi. ⁊ de vsufru. adhuc. §. si
to ff. ⁊ de fun. instru. l. quesitū. §. si qs. ⁊ de acq. hē. l. cū falsus. ¶ Oria
vero q pon⁹ iterptari debem⁹ vt res valeat q̄z pereat. vt .ff. de reb⁹
du. l. quotēs. Itē vt defūct⁹ recedat testatus ⁊ nō intestatus.
f ¶ Angustys. s. antiquis ⁊ solitis. s. āni. qō nocebat scripto fz edictū.
g ¶ Premature. i. intra annum.
h ¶ Missus est. i. mtti desideret.
i ¶ Barbarum. i. potestas huius. l.
k ¶ Sue enim. exponit quod dixerat.
l ¶ Fuerit missus. i. postulauit mitti.
m ¶ Missio. i. missionis postulatio.
n ¶ Etiam super dominio. s. in vsucapione.

nentur: ⁊ eam⁹ cū testificatione pu
blicar⁹ psonar⁹ accipiat. ¶ Si au
tem aliquis contradictor⁹ extiterit:
tunc in iudicio competēti cause in
possessionem⁹ missionis ⁊ subsecu
te contradictionis venilentur: ⁊
ei possessio acquiratur qui potiora
ex legitimis modis iura ostende-
rit: siue qui missus est⁹: siue qui an
tea deinens ꝗdicendam putauit.
¶ Nullis angustijs⁹ temporum
huiusmodi missione coartanda: fz
siue tardius siue premature⁹ aliqs
missus est⁹: legis tantummodo ar
bitrium⁹ requiratur: ⁊ causa vn-
de vel missio vl ꝗtradictio exorit.
¶ Siue enim⁹ post ānale tēpus siue
post maioris cui curricula aliquis
fuerit missus⁹ (si tū ex legitime fo-
mato testō missio⁹ procedat) nullū
ei tēporis obstaculum objiciatur:
nisi tantum temporis effluxerit q
possit vel possessori plenissime se-
curitatem etiam super dominio⁹ p
stare⁹: vel ipsi qui missus est omnē
intentionem excludere⁹. si enim vl
ex vna parte⁹ vel ex vtroq; latere
temporis plixitas occurrerit: ma-
nifestissimum est non solum mis-
sionem: sed etiam ipsam principa-
lez⁹ cāz esse sopitam.

¶ Si quis aliquez testari⁹ prohibu
erit vel coegerit. xxxiij.

Impa. Alex. a. Seuero.

Quili⁹ disceptatiōi crimen⁹
adiūgit: si testator non sua
sp̄te testm fecit: fz cōpul-
sus ab eo q hēs est institut⁹: eū vel
quoslibet alios quos noluerit⁹ scri-
psit⁹ hēdes. Idē. a. Pica gore.

Quod q ne testm ordinet⁹ ipedi
mēto fuisse mōstrant: velut in
dignas psonas a successionis com
pēdio remoneri⁹ celeberrimi iuris
est. Idem. a. Eutichidi.

Iudicium vtrius postremuz in
se prouocare maritali sermo-
ne⁹ non est criminosum.

¶ De his qbus vt indignis⁹ au-
ferrit hereditates: ⁊ ad senatusco
sultum silianianum. xxxv.

Impa. seue. ⁊ Anto. Celer.

Heredes quos necem testa
toris inultam⁹ omisisse cō-
stiterit fruer⁹ integros cogū
tur reddere⁹. Neqz enim bonefidei

o ¶ Prestare. als quando est heres testamentarius.
p ¶ Excludere. ergo potest excludi petitor. r. vel. rr. an.
q ¶ Ex vna pte. i. odio trīs: vt est in pref. rrr. an. q trīs modo odio nō petētiū
est inducta. nec exigē possessoris bo. fides: vt .j. de an. ex. l. fi. ⁊ .j. de pref. rrr.
an. si qs emptōis. Idē in vsuc. que trīs fauore possidentis videtur inducta.
r ¶ Ex vtroqz. id est fauore ⁊
odio: vt ē i pscri. r. vl. rr. an. q
odio nō petētz ⁊ fauore possi
dētis ē inēta ⁊ exigit bonā fi.
possessorz vt istī. ō vsuc. i pn.
s ¶ Principalez. i. pe. hē. sic
ergo. r. an. tollit petitio hē. fz
ptra. ō. ō peti. here. hereditas
vbi dicit. rrr. an. durare. So.
ibi ō directa. h ō vtili. imo ibi
loqt cū datur ptra eū q possi
det p hēde vl pro possessore.
B aūt ptra euz qui ti. possidet
vnde cū suos terminos exce
dat: excedē a nō suis terminis.
Sui terminī sunt vt cōtra eū
qui pro hēde possidet vel p
possessore trīs dnur vt .ff. ō pe
ti. here. l. pro herede fz Bul.
Sed fallit. ff. pro lega. l. iij. ⁊
l. fi. vbi cōtra eū qui nō hz ti.
nō durat pe. here. nisi. r. an.
fz ibi iust⁹ error loco tituli ē.
Vel dic fm Jo. q loquit hic
de rei ven. cum dicit principa
lez causam ⁊c.
t ¶ Si quis aliquem testari.
Qualiter repellat heres pro
pter vituperationez testamē
ti a possessione dicit: nūc qua
liter a tota hereditate ppter
aliud vitium audi.

Quili. Cōpellens ali
quem testari punitur
criminaliter. ⁊ venie-
ti ab intestato q prohibuit de
functum testari hēditas au-
ferr velut ab indigno. Et institutio facta a testatore qui ad hoc blādo sermo
ne iductus ē non censetur vitiosa. h. d. totus titulus. alex.
u ¶ Ciuili. i. petitioni hēditatis: que cum sit a senatoribus iducta vt .ff. de pe
ti. here. l. Itē veniunt. §. cū predicimus. ergo est ciuilis: vt institu. de ppe. ⁊
tem. ac. in prin. x ¶ Crimen. extraordinarium.
y ¶ Noluerit. als voluerit als noluerit. Si habes voluerit dic fz hēs. si hēs
noluerit dic fz testator. z ¶ Scripsit. an isti sint hēdes. dic vt .j. l. pr. i gl.

Os ¶ Priuatur successione qui impedit aliquem quominus testetur.
hoc dicit.
a ¶ Eos. legitimos.
b ¶ Ordinetur. vel in totum vel in partem.
c ¶ Remoueri. vt .ff. de his qui. vt indig. l. cum qui. §. fi. ⁊ .ff. e. l. i. in pn. ⁊ l.
ij. in priu. ⁊ ō. de inof. test. l. testamēti. ⁊ in auē. vt cū ō ap. cog. §. causas. col.
viij. Itē tenet leso in duplū cui legandū vel relinquendū erat: vt in auē. vt
nulli in. §. ⁊ hoc puenit. col. ix. Sed quid si quis cōpulerit vt me istituas: an
hēditatē habebo: qō sabbatina esse posset. nā in alienum lucrū cōuerti alie
nū metū nō oportet: vt .ff. qō me. cā. l. si cū exceptione. §. pedius. puto trī nō
nocere hēdi instituto fm Ill. vt .ff. qō me. cau. l. metu. §. sed licet.

Vel dicium Institutio facta blando sermōe non est vitiosa. h. d. saly.
d ¶ Maritali sermōe. i. blando mariti sermōe: vt .ff. e. l. fi. sed arg. ptra.
ff. de inoffi. test. l. nō est. ⁊ de do. inter vi. ⁊ vxo. l. i. in fi. ⁊ l. ij. ⁊ .iij. in pn. ⁊ ō.
de statu. ⁊ ima. l. i. ⁊ .ff. de here. insti. captatoriis.
e ¶ De his quibus vt indig. Cum vnā dixit n. superiori quare vti idignus
heres repellitur: nunc generaliter.

Heredes Heres q nō vēdicauit necem defuncti: puictus de neglie
gētia tenet restituere hereditatē fisco vna cū fructibus integris sicut
malefidei possessor. ⁊ tenet a die litz mote ad vsuras semisses pecu
niarū redactar⁹ ex venditione rerum hereditariarū. b. d. alex.
f ¶ Inultam. vlcisci eni debet accusando homicidā: vt. ō. de preci. ipera. of.
l. i. nō sua auctoritate occidendo: ⁊ hec accusatio cōrā alio fit nō corā procu-
ratore cesaris. sed lata sententia de bonis queretur coram⁹ procuratore cesa
ris. vt. ō. vbi cause fis. l. i. ⁊ l. iij.
g ¶ Reddere. s. fisco. naz qō aufertur indigno ⁊c. vt .ff. de inoffi. test. papi. §.
meminisse. ⁊ .ff. de his quibus vt idig. l. claudius. in fi. ⁊ ad fill. l. cū fisco. ex
cipe trī duos casus. primus. ō. de here. insti. si pater. ⁊ l. nec apud. Secūdus
.j. de le. l. pe. Sed per quātū tps expectātur heredes ad vlciscendū: trī. tps
est a iudice statuēdū vt als in auē. de here. ⁊ fal. §. illud. col. i. vel si nō sit ha
tutū ⁊ trāsierit tps infra qō facere potuit punitur: vt .ff. de ver. ob. l. si ita stī
pulatus. ⁊ infra quinquēniū accusari possunt extranei heredes de his non
vltra: sed nō extranei ēt perpetuo: vt .ff. ad fill. l. cognitione.

a ¶ Officium.i. vindictam decessoris sui.

b ¶ Scientes.scientia inducit malā fidē:vt B.⁊.J.de agri.⁊ cen.l.quēadmodū.in fi.li.xj.secus ergo si sunt bo.fi.possessores:q; tūc inquantū locupletiores sunt tenētur:vt.ff.de pe.here.Item veniunt.§.cū ꝓdximus.vt q: in eō erraverunt:vt.ff.de his quibus vt indig.l.heredem.

c ¶ Post motā litē.imo post ꝓtlitem motā.sic enī fit ī pe.here.vt.ff.de pe.here. Item veniūt.§.peritā.⁊ B agit fisc⁹ pe.hē.sz.rñ.B subaudiri marie. vel vic hoc spāle. vel veri⁹ refert an alienet res necessarias hēditati:vt tūc ex tēpore more veniāt vsure ꝑcij acceptī. an vtiles: ⁊ tūc ex tpe litis cōte.tñ.iste enī est malefi.pos.⁊ in male fi. pos.sic distinguitur vt.ff.de pe.hē. Itē veniūt.§. pe.⁊.l. si possessor hēditatis .§.q; si post.

c ¶ Inferant. sz hēdes.

d ¶ Quod ī fructib⁹. i.ī ꝑcio fructuū.sic ⁊ in quolibz q pe.hē.tenet:vt.ō.de pe.here.l.j. ⁊ ad hoc.ff.de his qbus vt indig.l.cum qui.⁊ de vsuris.l. cū quidam.§.in tacito.

e ¶ Semisses.i.x.de.xx.in anno:vt.ō.de vsu.l.eos.⁊ tales dicūtur fiscales:vt .ff.ō vsur. cū quidam .§. debitores.⁊.J. de vsur.fis.l.fi.

Polla. Factū defuncti maiorīs nō retractatur ex ꝑsona heredis maiorīs. ⁊ si tutor in accusatiōe falsi testamēti succubuit:pupillū hēditatē perdere facit ⁊ applicari fisco.⁊ tutor eo casu tenebit ad satisfactionē dāni actōne tutele ⁊ de calūnia pūict. hoc dicit alex.

f ¶ Polla.polla fuit instituta cuz fratre suo ipubere ⁊ cū duobus extrāeis. polla quidē dixit testrī falsum q: volebat repellē extraneos. tandē trāsegit cum eis de portione sua.defuncta polla pupillus frater eius ei successit:nūc vult tutor pupilli dicē falsum testrī tam pro parte polle q̄z pupilli. Pro prima.s.p parte polle non potest.pro secūda sic.sed videat quid agat:q: si non probaverit auferitur hereditas pupillo ⁊ tenetur ei reddē tutor de bursa sua per actionem tutele.

g ¶ Potestatem. vt ⁊.ō.man.l.in re mandata.

h ¶ Illi hēs.p qō volebat ēt portionē polle revocare.sed non pōt.nō enī ex ꝑsona hēdis ꝓditio obligatōis immutat vt B.⁊.ff.de verb.ob.l.ij.circa prin.⁊ est B ar.ꝓtra abbatem q volebat in ecclesia quā patronus fundator ei cōtulerat habere tale ius ac si ipse fundasset ⁊ q̄le hēbat ī ceteris suis ecclesijs.⁊ ē simile.ff.de iure fis.fiscus.⁊.ō.de nō nu.pe.si itra.⁊.ff.ō iudi.hēs absens.⁊.ff. q.ex ea.in pos.ea.apud iul.sz ar.ꝓtra.J.de ꝑscrip.xxx.an.sicut .§.sz pupillari.

i ¶ Pupilli noie.immo videt q tuo possis noie nō alterius accusare vt.J.q accusa.nō pos.l.ij.q̄ est ꝓtra.So.hic similiter:ibi criminaliter .hec nō placet: q:.J.dicit de calū.⁊c.dic ergo nomine pupilli.i.propter pupillū:vel ad vtilitatem eius sed nomine tuo accusas.

k ¶ Transactum.pro portione sua cum heredibus.s.que trāsactio valet vt .ō.de transac.l.transigere.ac.

l ¶ Non obtinueris.i.succubueris:nam oz finiam ferri:vt.J.e.l.alia.

m ¶ Saluam factuz.per actionē tutele:vt.ō.de admi.tu.l.non est.

n ¶ Pupillo.vt indigno cū eius nomine appareat calūniosam accusationē istitutā:vt.J.e.alia.⁊.J.ad.l.cor.de fal.qui falsas.sed sibi legata tutor non pdit:q: necessitate officij fecit.vt.ff.de his qui.vt indig.l. tutorē.in pn. Sed certe iuto vī q eius etati parcat vt nō perdat:lz calūniosam accusationē istituit tutor:vt.ff.de his qui.vt indig.l.post legatū.§.etati.q ē ꝓtra:Rñ.duas bz vias vel pati amissim ⁊ agere ꝓtra tutorē vt B.vel petē restitutionē ī integrum vt sibi nō noceat accusatio:vt arg.ō.si tu.vel cu.inter.l. fi. Vel aliē loquitur ibi qñ tutor nō est soluēdo:alꝭ obtiet qō hic dicit:vt.J.vñ vi.l. meminerint.⁊.ō. de iudi.pperandū.in fi.l.Vel tertio pōt esse q ē soluēdo nec tñ tenet tutele:q: suadente matre ⁊ agnatis pupilli accessit ad dictā accusationē:vt.ff.de his q.vt indig.l.tutorē in pn.⁊ hoc casu loqt.§.etati.Vel quarto ꝓt eē q pditis instrumētis ⁊ mortuis testib⁹ obtinere nō potuit ꝓtra tutorē.vñ a principe petat restitui:vt.d.§.etati.Itē nō q caute hic dicē ptē pupilli amitti tñ.In aliē partē polle amittet:Rñ.hic innit eā ñ amitti: vt ar.ff.de his q.vt idig.post legatū.§.q accusauit.⁊ de vul.fib.l.ex facto.§.iul.Et est rō q: nec pro pte polle potuit dicē falsum:vt in prin.huius.l.dicit. Sed ar. ꝓtra.ff.de bōis li.q in seruitute.⁊.ff.de his q.vt indig.l.post legatū .§.si pat. ⁊.§.si filius.⁊.§.etati.in fi.⁊ de fideicō.li.l.si filius.§.j.Itē nō q hic dicit falsuz.secus si qs dicat nō iure factū:q: nō perdit licz succumbat vt.ff.de his qui.vt indig.l.post legatum.§.j.

o ¶ De calumnia.si sit evidēs non alꝭ:vt.ff.de his qui.vt idig.l.nam rem.⁊.J.qui accu.non pos.l.ij.

p ¶ Pupilli nomine.l.ad eius cōmodū:vt.ō.dici.

q ¶ Cū retractas.i.iterū tractas.i. ponis ī dubio:nec enim potes retractare pro parte polle:vt.ō.e.l.in princi.

§. Ea questio. Si aliē habētā qōnez de seruis super morte defuncti occisi a familia tabule testamēti aperte ⁊ recitate sunt:subaudi ⁊ hereditas adita sit illa auferri hēdib⁹ vt indignis nisi sint pupilli.b.d.ale.

r ¶ Filijs.q sūt tui proprioꝛes sobrint:vt insti. de gradibus.§.quinto.

s ¶ Habētur.ī domo non dico in iudicio.

t ¶ Et recitate sunt.et adita est hēditas.alioquin non ei auferitur vt ab indigno vt.ff. ad sill. l.fi.⁊.l.si quis in gran. .§. nō tñ. ⁊.l.necessarios.§.nō alꝭ ⁊.l.pp veneni. Sed alij dicūt aperturā sufficē.qō nō placet. Ob aperturuz tamē solaz statuitur in cū pena.c.aureorum vt.ff.ad sill.l.lege cor.§.fi.

u ¶ Fuerunt. tunc enīz non noceret eis:vt.J.eo. l.minoribus. ⁊ .ō. quibus causis in integruz restitutio.l.j.

Hereditas. Hereditas in codicillis directo adimi nō pōt.sed si in eis hēdes reputantur indigni auferitur eis hēditas ⁊ applicatur fisco.⁊ libertates in codicillis dari possunt.h.d.alex.

x ¶ Eidimi.sez directo.neqz dari sed per fideicō.sic:vt.J.n.i.l.ij.⁊ ibi codicillis .§. hereditas.nec ob .ff.de condi.insti.l.pe.§.fi.q: ibi in eunum cogitauit.

y ¶ Ad aliū.q: ille indignus cui fuerat relicta iaz aliēauerat. Vel dic q testator alij nō capaci reliqt:ppter qō priori videt adimi.licz secūdus nō habeat:vt.ff.de le.i.l.plane.in prin. Vel dic q in nullum alii transtulit.⁊ dic q non iure translata:q: nullo modo translata sed simpliciter instituto ablata.

z ¶ Vendicata est.q: indignus est qui non habet supremam voluntē:vt.ff.de his qui.vt indig.l.cum quidam.

a ¶ Peri poterūt.a fisco:vt.ff.de iure fis.l.dicit.⁊ ad hoc.J.de fideicō. l.⁊ in epistola. Itē ad id q dicit fisco vēdicata.est ꝓtra.ff.de adimē.le. l.ex pte.vbi remanet ei.sed b exprsse adimit:ibi tacite persequēdo inimicitias ⁊ aliud testrī incboādo. Est enī adeniptio expressa vt cū dicē nolo sibi legatū.vel cū facit aliud testrī pfectū in quo nō legat ei. Tacita cū dicit nolo testrī meū valere.vel dicit esse inimicitias inter se ⁊ eū cui reliqt. vel secūdū cepit facē ⁊ non fecit.nam nō ideo mutauit primum his tribus casibus.q: pōt eē q secundo loco vult esse bunc:vel res est dānosa.vnde magis vult eum habere q: inimici sunt vt sic gravet. Vel q: ibi dicit nō denegari actio instituto verū est contra extraneum sed aduersus fiscū denegabit. Pure legatū ō nō bz q: ē bōs vt ibi dicit.sz p:la tutor ē. Itē ꝗ.ff.si tabu.testa.nulle extabūt.l.i.§.pe. vbi dicit deferri venētibus ab intestato cū mutauit voluntatem cancellando vel quo alio mō.So.distingue vtrū ille q extitit indignus fit ī primiori gradu testatoris:⁊ tūc applicabit fisco:vt hic.an in remotiori ⁊ tūc nō vt ibi. Vel ibi oēs istituti erāt idigni ⁊ circa oēs mutauit voluntatē:vnde nnll⁹ eoz institutoz admittē ex testō ficq; locus est ab itestato.hic circa vnū tñ mutauit:vñ alij remanēt hēdes. si ergo portio deficiēs deferret ab intestato:inueniretur idē testatus ⁊ intestat⁹ decessisse qō eē nō bz vt isti.de hē.isti.§.hēditas.remanet q̄ hēs eius.sed ptē accipiet fiscus vt hic. Itē cōtra.ō.de testa.l.hac cōsultissima.§.pe. ī pn.So.vt ibi. Et vt plene scias cui det portio alteri ablata. dic cum institutus heres cape nō pōt aut pp delictū testatoris:aut pp suū:aut ideo q: alꝭ deficit testrī. Primo casu non fit fisco statim locus:q: quidam cognati ꝑsequūtur:vt.ō.de secundis nup .l.i.§.ꝓterea.⁊.§.commodi. ⁊ de n.a.li.l.i.⁊ de incest.nup.l.si quis incesti . In secūdo stati est locus fisco:vt .ff.de his qui.vt indig.l.claudius.§.j.⁊.l. mulierem.⁊ de leg.

possessores ante controversiaz illa tā vident fuisse q debitū officiū pietatis scientes omiserūt. ¶ Ex hēditate aūt rerū distractarum:vel a debitoribus accepte pecunie post motā litē bonorum vsuras inferant. Quod in fructibus quoqz locum habere:quos in predijs hereditarijs inuētos aut exinde perceptos vendiderint: proculdubio est. Vsuras autem semisses dependere satis est.

I Dem.aa.viro Polle.

Polla quidem liberam habuit administrandi patrimonij sui potestatē: nec iccirco q: pupillus illi heres extitit: ea q̄ ab ipsa finita sūt revocari in disceptationem oz. ¶ Sed si pupilli nomine falsuz dicere vis testrī:de quo per pollam transactuz est:potes experiri:dum memineris qdez si in causa nō obtinueris:⁊ portionē quam ex eo testamēto pupillus habet te ei saluā facturū:quā adimi pupillo necesse erit ꝗz iuris formā:⁊ de calūnia tua presidem deliberaturuz q̄ruis pupilli nomine agere videaris: cū retractas ea que finita sūt per coheredem.

I Dpera.Alex.antochiano.

Si ea q̄stio infertur filijs eius quam consobrinam tuam dicis:q: tabule testamenti patris eorum:qui a familia interfectus dicebatur:prius q̄z questio de seruis haberetur:aperte ⁊ recitate sūt. propter amplissimi ordinis consultuz hereditas a fisco vendicatur:⁊ iō agi causa apud procuratorem meum debet:quia nō eo tempore pupilli fuerunt.

I Dem.a.filio Muso.

Hereditas in testamento data per epistolam vel codicillos adimi verbis directis non potuit. Quia tamen testatrix voluntatem suam non mereri vnum ex heredibus suis ōclarauerat: merito ei portio non iure ad alium translata:a fisco vendicata est. Libertates autem in eadem epistola date peri poterunt.

I Dem.a.Tyranno.

Hereditas. Hereditas in codicillis directo adimi nō pōt.sed si in eis hēdes reputantur indigni auferitur eis hēditas ⁊ applicatur fisco.⁊ libertates in codicillis dari possunt.h.d.alex.

x ¶ Eidimi.sez directo.neqz dari sed per fideicō.sic:vt.J.n.i.l.ij.⁊ ibi codicillis .§. hereditas.nec ob .ff.de condi.insti.l.pe.§.fi.q: ibi in eunum cogitauit.

y ¶ Ad aliū.q: ille indignus cui fuerat relicta iaz aliēauerat. Vel dic q testator alij nō capaci reliqt:ppter qō priori videt adimi.licz secūdus nō habeat:vt.ff.de le.i.l.plane.in prin. Vel dic q in nullum alii transtulit.⁊ dic q non iure translata:q: nullo modo translata sed simpliciter instituto ablata.

z ¶ Vendicata est.q: indignus est qui non habet supremam voluntē:vt.ff.de his qui.vt indig.l.cum quidam.

a ¶ Peri poterūt.a fisco:vt.ff.de iure fis.l.dicit.⁊ ad hoc.J.de fideicō. l.⁊ in epistola. Itē ad id q dicit fisco vēdicata.est ꝓtra.ff.de adimē.le. l.ex pte.vbi remanet ei.sed b exprsse adimit:ibi tacite persequēdo inimicitias ⁊ aliud testrī incboādo. Est enī adeniptio expressa vt cū dicē nolo sibi legatū.vel cū facit aliud testrī pfectū in quo nō legat ei. Tacita cū dicit nolo testrī meū valere.vel dicit esse inimicitias inter se ⁊ eū cui reliqt. vel secūdū cepit facē ⁊ non fecit.nam nō ideo mutauit primum his tribus casibus.q: pōt eē q secundo loco vult esse bunc:vel res est dānosa.vnde magis vult eum habere q: inimici sunt vt sic gravet. Vel q: ibi dicit nō denegari actio instituto verū est contra extraneum sed aduersus fiscū denegabit. Pure legatū ō nō bz q: ē bōs vt ibi dicit.sz p:la tutor ē. Itē ꝗ.ff.si tabu.testa.nulle extabūt.l.i.§.pe. vbi dicit deferri venētibus ab intestato cū mutauit voluntatem cancellando vel quo alio mō.So.distingue vtrū ille q extitit indignus fit ī primiori gradu testatoris:⁊ tūc applicabit fisco:vt hic.an in remotiori ⁊ tūc nō vt ibi. Vel ibi oēs istituti erāt idigni ⁊ circa oēs mutauit voluntatē:vnde nnll⁹ eoz institutoz admittē ex testō ficq; locus est ab itestato.hic circa vnū tñ mutauit:vñ alij remanēt hēdes. si ergo portio deficiēs deferret ab intestato:inueniretur idē testatus ⁊ intestat⁹ decessisse qō eē nō bz vt isti.de hē.isti.§.hēditas.remanet q̄ hēs eius.sed ptē accipiet fiscus vt hic. Itē cōtra.ō.de testa.l.hac cōsultissima.§.pe. ī pn.So.vt ibi. Et vt plene scias cui det portio alteri ablata. dic cum institutus heres cape nō pōt aut pp delictū testatoris:aut pp suū:aut ideo q: alꝭ deficit testrī. Primo casu non fit fisco statim locus:q: quidam cognati ꝑsequūtur:vt.ō.de secundis nup .l.i.§.ꝓterea.⁊.§.commodi. ⁊ de n.a.li.l.i.⁊ de incest.nup.l.si quis incesti . In secūdo stati est locus fisco:vt .ff.de his qui.vt indig.l.claudius.§.j.⁊.l. mulierem.⁊ de leg.

NOn oportet vt indignis heredib' successiones auferri pretextu q' in sepultura suppremus iudicijs vel voluntatibus defuncto rum obtẽperatum non fuisset'.

I Dem. a. Acuusto.

QIn oribus vigintiquinq; annis heredibus nõ obesse crimen inulte mortis placuit. Cuz autem vos' etiam accusationem pruilisse' ⁊ quosdam ex reis punitos ponatis: licz is q mandasse cedem dõ, puocauerit: vereri non debetis ne quã hẽditatis pine a fisco meo qõnem patiamini. cõuenit' enim pietati vie rñdere' cãm appellationis reddẽti. ¶ Q si maioris etatis fuisset is etiã ex necessitate prouocationis certamẽ implere deberetis' vt posseris adire hereditatem.

I Dem. a. Vitale.

SI ideo vltio necis testatoris nõ est desiderata': q: cedis auctores reperiri non potuerit: obesse heredibus in quos nulla eorum culpa detegitur non oportet.

I Mpera. Gordi. a. Tacie.

HAc cã est eius qui falsi institutã accusatiõe' ad finẽ vsq; qõ insimulabat pdurit: ⁊ pterariã sniam meruit'. alia ei' q incohatã accusationem non pertulit: cuz in illius q dem partez succedat fiscus. hic ãt qui contrariam iudicis sententiam non sustinuit: siue parti nõ perdat' persecutionez. I Mpera. Diocle. ⁊ Mari. aa. Meliane.

QUm ffem tuũ veneno' peremptũ eẽ asseueras: vt effectus successionis eius tibi nõ auferatur: mortẽ eius vlisci te est necesse. licz enim hẽditatez eoz q clãdestinis insidijs perimuntur': hi q iure vocãtur adire nõ vetant': tamẽ si interitũ non fuerint vlti: successionez obtinere non possunt.

I Dem. aa. ⁊ cc. Siluane.

SOrorem fratris necez iure licito vindicantem euincere ab vxore scripta recte successionez nõ conuenit'. Fm que si fiduciam inocẽtie geris': ⁊ neqz dolo malo tuo maritũ necatũ: neqz als indignaz' te successione pbari posse confidis: aduersus oẽm calũniam maximã habes securitatem.

I Mpera. Justi. a. Jo. pre. pre.

QUm sillanianum' senatusconsultum ⁊ a nobis tam laudandum q̃z corroborandus est: nec nõ diui marci oratio' que circa id facta est. Inuenim' autẽ nullã mẽ

propter inopiam excusantur. sic. ff. man. si. procuratorẽ. §. si ignorantes.

S Ideo. Si occisores si reperiũt si pũit hẽs si eos si accusat. h. d. alex.

g ¶ Desiderata. i. cum desiderio vlta. ⁊ nota nõ imputat si facit qõ pt: vt. ã. de inoffi. test. l. contra.

A Lia causa. Accusans testũ de falso ita demũ pdit qõ in eo relictum est si pseuerauerit i accusatõe vsq; ad sniam diffinitiuam ⁊ succubuit: secus si ante sniaz destitit. h. d. alex.

b ¶ Accusatione. contra heredes.

i ¶ Meruit. idẽ etiã si pro se. q: cũ sit falsum nõ debentur ex eo legata: vt. j. ã fideicom. l. si veritas.

h ¶ Nõ pdat. sic distiguit. vt ff. de iof. test. l. papinia. §. meminisse. ⁊ ff. ã bõis lib. r. q cũ maior. §. accusasse. ⁊ i. l. i Fuitutẽ. §. ij. ⁊ j. de fal. qui falsas ⁊ accipiẽs relictũ nõ ageret ã inof. te. sz de falso vl' irruo sic vt. ff. de inoffi. te. si pars. ⁊ de bis q. vt indig. post legatũ. in prin. sz videt non amittẽ relictũ sz pdat: vt. ff. de le. ij. luci'. §. sempronia. q̃ est ꝓtra. Sotibi egit ꝓtra eũ q pbibuerat se istitui nõ ꝓtra testũ: h ꝓtra testũ. Jtẽ ꝓtra. ff. ã bis q. vt indig. l. post legatũ. §. j. sz illã intelige sz hãc vt cãz pegerit.

QUm fratrem. Si occisores ignorẽt põt hẽditas adiri ipũe. ⁊ cũ postea ad notiã deuenerit debẽt p hẽdes accusari si nolũt hẽditate priuari. h. d. alex.

l ¶ Veneno. clã nõ p vim: vt ff. ad sill. l. j. §. plãe si venenũ.

m ¶ Deruiũt. nõ a familia.

n ¶ Nõ vetant. añq; vidicẽt. Distigue ergo cũ testator sit occisus. siqdẽ a familia vindicare dz hẽs necẽ ãfuncti pũsq; adeat hẽditatẽ: vt ⁊ ã. c. si ea qõ. Si ab alio. si qdẽ clã statim adire pt: ⁊ postea vindicare vt hic. si palã. prio dz vidicare vt hic: ⁊ ff. ad sill. pp venen. ⁊ l. j. §. occisor. Sz az. nõ distinguit clã vel palã qñ ab ẽxneo. q: statim adit sed postea accusat. Vel dic prio casu qñ a familia: haberi qõnẽ de familia añq; adeat: sz accusatio differat: vt. d. l. si ea qõ. ã. c. ⁊ ff. ad sill. l. iij. §. si trñ. ⁊ l. necessarios. §. j. Jtẽ nõ hic q senatusconsultũ sillanianũ iponit penã fuis q dñz nõ inuerũt cũ possent. lex aũt correcta q̃ illud secuta ẽ dat pmiũ necem accusantib'. v. auri libras. fuis libertatẽ: vt. ff. ad sill. l. lex cor. ⁊ ã. de pẽa. iper. of. l. j. ⁊ j. p qbus. c. fui p. p. li. ac. l. j. ⁊ ff. q finẽ ma. ad liber. p. l. j. Et se. cõ. sil. dat acti. emptori q emit fuũ q postea vẽdicauit necem defuncti ⁊ sic puẽit ad libertatẽ. s. ad repetẽdũ pẽũ: vt. ff. ad sil. l. si qs. §. ex stipulatu. ⁊ l. si fuus a testatore. ⁊ l. p dño ⁊ j. p quibus ca. scr. p pre. ac. li. l. ij.

SOrorem. Non imputat heredi si non vindicat si ab alio fuit preuẽtus anteq; esset in mora. h. d. alex.

o ¶ Conuenit. ita trñ si vxor non fuit in mora. arg. ff. ad tertul. l. ij §. si iter. ⁊ §. cõfestim. ⁊ ff. de iure fi. l. edicto. §. cũ aũt. Jtẽ alia rõne. q: nõ ei sorori sz fisco applicaret: vt. ff. ad sil. si qris. i pn. ⁊ ã iure fi. luci'. ⁊ ã. c. l. j. ⁊ l. hẽditas.

p ¶ Ceris. o vxor.

q ¶ Indignã. qõ semp pslumit: vt. ff. de bis q. vt indig. l. indignũ. sz ⁊ si põas hẽdẽ instituũ concubuisse cũ vxore testatoris quondã videt idẽ indignus: vt ar. ff. de adimẽ. le. l. iij. in fi. ⁊ l. se. ⁊ l. ex parte.

QUm sillanianũ. Hilario ad vindicãdã necem defuncti nõ nocet hẽdi iteri morieti nec fuis libertati dõatis nec alijs legatarijs. h. d. alex.

r ¶ Cũ sillanianũ. qõ vetat adiri hẽditatẽ occiso dño a familia nisi prius qõ familie habeat: vt. ã. c. si ea. dicebat ⁊ alia vt dixim'. ã. eo. l. cũ fratrem.

r ¶ Cũ sil. vnũ dixit se. cõ. ⁊ aliud oratio diui marci que confirmatur hic. sz in qnq; ãficat oratio. s. i libertatibus ⁊ in legatis si ue in fideicom. Jtẽ in qñtis per seruos medio tempore iussos esse liberos. Jtem in partu ancillaruz que erant iusse esse libere. quinto si moriantur serui ⁊ habeat filios liberos: puta ex libera femina an succedant patri dicti liberi: in qbus omnibus suplet iustinianus.

s ¶ Oratio. quam non habemus. Vel dic q continebatur in ea vt si interi heres decedat anteq; habeat de familia questionem transmittat hereditatẽ non aditam ad heredem suum vt nullum damnum traberetur occasione dilationis circa hereditatem: vt. ff. ad sill. l. iij. §. eleganter. quod nõ esset si als adire impediretur q̃p per se. con. vt. e. l. iij. §. finali. hoc beneficium transmittendi ⁊ cuitãdi damni ⁊ in libertatibus ⁊ in legatis locũ habebit per hãc. l.

a ¶ Veteres.repete cum.
b ¶ De libertatibus.ecce primum.
c ¶ Accepissent.destinatione fz Jo. immo re ipsa.i.si manumissi essent fm Azo.vel dic directo.quo casu post aditā hereditatem essent liberi.ac.
d ¶ In medio.i.post mortē ⁊ ante aditā hereditatem.
e ¶ Poterant.ecce secū duz.
f ¶ Periclitabātur.i. piculū patiebātur i rebus medio tē pore quesitis.
g ¶ Adita.ab istitutis vel ab his ad quos transmittitur.
h ¶ Imperfectum.nō statuit princeps aliquod impfectū. vt hic.⁊.J.q ma.non pos.l.fi. ⁊ dic pbic.f.legalis:vt.ō.ō testamentis.omnium.
i ¶ Eius oratio. hoc tamē si fuerit adita hēditas ab intestato vel ab eo ad quē ēt nō adita trāsit. nā q̄si retro fuissent liberi hec oia cōsequentur.
k ¶ Restituat.ad hoc.ff.ō mino.l.fi tñ.⁊ de fideicō.li.l. cū ỳo.§.apparet igitur.
l ¶ Benitoz.nō q̄ suus habet heredē:sic ⁊.ff.ō suis ⁊ le. l.j.§.q̄ritur.⁊ J. ad orfi.l.fi.⁊ de le.ij.si qs suo.als non: vt insti.ō serui.cogna.⁊.J.cōmunia de suc.suus.sed hodie secus.vt.d.ti.institu. dici.fz ibi erāt liberi facti.ac.
m ¶ Merito enim.nō.sic.ff.ō bo.liber.qui cum maior.§.accusasse.⁊.ō.de emē. iusti.co.i prin.⁊ facit.ff.de ver. sig.solutēdo.⁊ q testa.sa. possunt furiosum.⁊.ff.de edē.l.j.§.pe.⁊ de ori.iur.l.j.⁊ i decretis.vij. q.j.c.nihil.⁊.ff.de iniur.l.Ite apud.§.abdurisse.fz ar.⁊ tra ff.ar.fur.ce.l.furti.§.⁊ si nō.
¶ Alis. Sicut puniūtur serui qui erāt sub eodē tecto in quo dōs fuit occisus vel erāt presentes ⁊ ipsi auxilium nō prestiterunt:ita etiam si erant in quocūq; loco vbi vocē clamāns audire potuerūt:⁊ insidias sentire quasi tūc saltis intelligantur eē sub eodem tecto seu presentes.hoc dicit Aler.
n ¶ Et pp seruos.ñ ipuberes qui solent ferula cedi ad inquirendum nō puniendus:vt.ff. ad silla.l.j.§.impuberes.⁊.l. exciptuntur.ac.
o ¶ Supplicio. q̄ ē pena capitis:vt.ff.e.l.j.in prin.
p ¶ Agro.facit.ō.ō ices.nup. cum ancilla.in fi.⁊ ad.l.totā cōcor.J.ad.l.cornel.ō sic.l.fi. ⁊.ff.e.l.j.§.hoc aūt.⁊.§.eodē autē.⁊.§.sequētib⁹.⁊.l.ij.§. ij.⁊.§.subuenitur:⁊.§.se.
q ¶ De codicillis. Post maiores voluntates sequit ō minoribus scilicet codicillis:qui ⁊ sine scriptis fieri possunt:vt ō.de bonis liber.l.fi.⁊ de sacrosan.eccle.generali.⁊.J.eo.l.fi.in fi.liez quidam dubitent quare dicuntur codicilli. Quandoq; tamen pōitur pro scriptura que a principe fit super cōferenda dignitate:vt in autē.vt iudi.sine quoquo suf.§.hoc autē.⁊.§.sic ergo.collatione.ij.

Apto. Natiuitate postbumi preteriti rumpitur testamentum:⁊ etiā codicilli ab eo dependentes rūpuntur.⁊ si testator testamentū ruptū ꝓfirmat cotā qnq; testib⁹ ipz iure codicillorū valē facit.b.d.aler.
r ¶ Agnatione.vt.ō.de postbu.here.l.j.
s ¶ Non venit.vt.ff.e.si qs cum.§.fi.⁊ dicūtur pertinere ad testamentū fi ue ante testamētū facti sunt siue post.siue expresse confirmati siue nō.nā sem p eorum iūs pendet ex testamento.vt.d.l.si quis cū.§.fi.⁊.l. ab intestato.i fi.

tionez in ea libertatis factā:⁊ veteres monit q̄dā de libertatibus re lictis in testō necati testatoris qō:ne cessariū nobis visum est ⁊ hanc dirimē.hi.n.q libertati fuerāt in hoc testō donati:⁊ si eā accepissent: lucruz qō eis in medio tpe accidit poterant sibi acqrere. Interea aūt procrastinatione,ppter necis vidictaz habita hoc minime ad eos pueniet: ⁊ postea in libertatē deducti piclitabantur. ¶ Sz ne mediuz tps fieret eis dānosuz:⁊ maxime si ancille in medio peperint:⁊ postea hēditas sit adita: bellissimum nobis videtur diui marci prudētissimi pncipis orationē ⁊ in libertatib⁹ pducere:ne princeps philosophie plenus aliqd videat imperfectū sanxisse:fz ita in hēditatibus ⁊ in legatis ⁊ in fideicōmissis: ⁊ maxime in libertatib⁹ quas semp philosophia amplectitur:extēdat ei⁹ oratio: vt ⁊ lucrum qō in medio accidit:eis post libertatem acceptam restituatur:⁊ partus liber ⁊ igenu⁹ eē intelligat:nullaq; machinatione huiusmodi ppeditio dānuz aliqō irrogare ꝓcedat:vt ⁊ libera eorū posteritas(si in medio fuerit ab hac luce subtracti) suorū genitorum ꝓmoduz ꝓsequat.merito.n.nobis sanctissimi marci per oia constitutionē replere placuit. Nihil etenz esse actum credimus dum aliquid superest addendum.

Idem.a.Joanni.pre.pre.

Talis de antiquo iure dubietas nostre serenitati suggesta est,pter senatusconsultum sillanianū: ⁊ propter seruos qui supplicio afficiuntur sub eodem tecto commorantes:⁊ non suuz auxiliū dōo per insidias occiso pbentes. Veteres enim certuz non faciunt quis intellectus de verbis sub eodē tecto significat:siue eodē cubiculo siue in triclinio vel porticu vl in aula hec appellatio accipi debeat:adijcientes si dōs in via vel in agro fuerit interfectus:eos seruos puniri qui presto erant ⁊ non auxilium ad,pbibendum periculuz prebuerunt:

nulla distinctione super q̄litate presentie seruorum vtentes. ¶ Nos igitur omnē eis occasionem ad declinanda supplicia super negligentia salutis domini sui amputantes: sancimus omnes seruos ex quocūq; loco siue in domo: siue in via siue in agro possint clamorē exaudire:vel insidias sentire:⁊ non auxilium tulerint:supplicio senatusconsulti subiacere. Oportet eteniz eos vbicunq; senserint dominum periclitantem ad prohibendas insidias concurrere.

¶ De codicillis. .xxxvj.

Imperato: Alexander.a. Decimio ⁊ alijs.

Rapto qdē testamēto postbumi agnatione:codicillos quoq; ad testamētum pertinentes non valere in dubium nō venit. ¶ Sz cū post ruptuz testamentum patrem pupillorum viorum litteras emisisse proponatis: quibus precedens iudicium confirmauit:pretor nihil contra ius fecit si nouissimam eius voluntatem secutus:relictuz testamento reipu. fideicommissum: vt ex codicillis relictum prestandum esse pronunciauit. Imperato: Philip.a.Asclepiodote.

Hereditatem quidem neq; dari neq; adimi codicillis posse manifestum est. verbis tamē precarijs per huiusmodi etiam nouissimi iudicij ordinationez iura non faciunt irritas volūtates. Si inefficaciter te codicillis rogatum esse: vt quibusdam rebus contenta portionem quaz testamēto fueras cōsecuta:alijs restitueres:falso nobi persuasum est.

Imperatores Diocle.⁊ Maxi.aa. Diacinto.

Cum proponatis pupillorum vestrorū matrē:diuersis tpib⁹ ac dissonis voluntatib⁹ duos codicillos ordiasse:in dubiū non venit id qō prior codicillo inscripserat pcum in quem postea secreta volūtatis sue contulerat:si a prioris tenore discrepat:⁊ contrariz volū-

Sed quid si nullum fecit testamentum:rñ.non rūpunt codicilli agnatione postbumi:vt.ff.eo.si quis cum.ij.respon.⁊.l.qui grauī.⁊.l.ab intestato.⁊.l.pe.in prin.
t ¶ Electorum.tutori loquitur sic.J.e.ti.cum proponatis.
u ¶ Litteras.in quibus aderant.v.testes als non valerent: q; nuda volūtate nō rescindunt testamentum ⁊ codicilli:vt.ff.ō fm ta.l.fi.⁊ J.eo.l.fi.in fin. ⁊ preter has litteras valet hodie relictum cum irrita retur testamentuz ex cā preteritōis:vt.ō.de lib. pre.autē.ex cā.
x ¶ Iudiciū.f.testamēto ⁊ per ꝓsequens codicillorū cū testrñ sempersequantur:vt .ff.e.si quis cum in fi.⁊.l.ab intestato.i fi. Sz quomodo poterit quinq; testēs cōfirmari quod factū erat coram septem ⁊ postea ruptū:rñ. vt debeat ex vltima voluntate nō ex testamēto.sicut cū dicitur:si non valet iure testamēti: valeat iure vltime voluntatis:vt J.eo. l.fi.in fi.sic ergo valebit vt exunc nō vt ex testamēto ⁊ .ff.ad trebel .l.fi.§. priori.⁊ insti.quib.mo. te.ifir.§. posteriore.li. §.⁊ de le.ij.l.j.§.j.
y ¶ Testamento.ergo fuerat in testō relictum. vel dic in codicillis relictum quod videtur testamento relinqui cum ex eo pēdeat ⁊ petatur vt ex nouis codicillorū litteras facti.ac.
z ¶ Codicillis.vlimus quos notauit.ō. epistolam.

Hereditatē. In codicillis ñ fit directo dari vel adimi hēditas fz p fideicōmissum sic:b.d.aler. Primo ortū bipertū.scdo iert ad q̄sitū.scdā ibi.vñ inefficaciter.Saly.
a ¶ Verbis tamen.nō directo datur sed per fideicōmissum:vt ⁊.ō.de necess.seruis.l.quidam §.j.⁊.ff.eo.l.ij.§.fi.⁊.l. quod per manus ⁊.ō. j.l.hereditas.⁊ insti.de §.pe.⁊ de condi.insti.l. pe.§.fi.⁊.ff.ad trebel.le uola.⁊.ō.de testamētis l.non codicillis.
b ¶ Falso.cur ꝓcos pl⁹ valent q̄s instrumēta:respō.q; nō tortū auferūt precēs:q; nō quartam.

Cum proponas. Per sequentes codicillos non derogatur precedentibus nisi quatenus inuicem sint contrarij.hoc dicit Aler.
c ¶ Contrariam.alioquin si nō essent cōtrarij ambo tenerent:vt insti. e.§.fi.⁊.ff.e.duus.§.codicillos.secus aūt in testamētis vt.ō.de testa.l. hac cōsultissima.§.fi.nisi in milite:vt.ff.de testa.mili.l. querebat. Sed quid si duo pferāturcodicilli:quorū i vno dicatur illuz fundū nolo legare.in alio illū vel eundē fundū eidē non lego.⁊ ignoretur qui posteriores facti sunt:qō iudiciū valeat:videt neutrū valere rōne incertitudinis vt arg.ff.de re.du.si fuerit.⁊ de te.tu.l.duo.Sed si econtra inueniatur idem duobus legatum ⁊ in diuersis codicillis:videt esse cōcursus:vt. ff.de le.j.si pluribus.⁊.J.de cadu.tollen.§.pe.

a Reuocatum esse. nec enim eā legē quis sibi pōt ponere vt a prio
r non liceat recedere: vt. ff. de leg. iij. si quis in prin.

Non icarco. Per vltimam voluntatē potest grauari absens
r ignorans. h. d. alex.

b De absente. non enī querun[t] cū quo de supremis iudicijs qs loq-
tur: sed in quē volūtas
mino dirigat: vt. ff. de
leg. ij. cū pater. §. dona
tōis. r. l. miles. r. §. co
dem. l. j.

Nec codicillos. Ei q negat aliquē
fuisse sane mentis incū
bit omnis probādi. hoc
dicit alex.

c Nec codicillos. non
solūz testamentum.

d Certissimi iuris ē.
vt. ff. e. l. a. §. furiosus.

e Si igit scriptura. qō
dicit in genē nunc dicit
in specie.

e Prolata. ad hoc
vt aliqd cē. r sic ō deter
minario vt aliqd ex hac
st. respicit procēdia. sz si
dicerer vt adimpleri ali
qd non possit: nūc ispice
re sequentia.

f Tuc. s. negantis. s.
ei fuisse compotē mētis.

g Idem ad esse pro
bari. probat ergo q ne
gat. r sic ē ptra. ff. de p
ba. l. ij. r. §. de proba. l.
actor. Sol. hoc negatio
p affirmatiōe pōt. cum
eū negat cōpotē mentis
affirmat furiosum. vir
cūz est aliū negatiua q
capolitē nō habeat af
firmatiū. pterea r si cēt
negatio tamen plūs prio
ones probātis ab vno
in alū trāferat: nā hic
est plusquāpio p diuersa
pte. presumitur enīz eē
sane mētis nisi cōtra p
betur: vt. §. qui testa. fa.
possunt. l. ij. Item ex sermōibus eius presumitur quis furiosus: vt. ff.
de pdi. insti. quidā. r de tu. r cu. da. ab his. l. his q. §. fi.

Sive. Codicilli confirmati in testō valent: siue precedat testamē
tum siue sequatur. h. d. alex.

b Siue in initio. h dicit siue prius fecerit testm̄ r mādauerit seruari
q codicillis erat relicturus: siue ecōtra prius fecit codicillos r postea
testō cōfirmet q dederat codicillis: idē est vt valeat: vt hic r. ff. e. sz cuz
ea. sed alter non valebant prius facti nisi confirmarent expssim: vt. ff.
t. ante. sed hodie contra. nā semper confirmati habētur: vt insti. e. §.
it valent: vt. ff. de condi. r demon. si ita. sed vt ex tpe codicillorū facto
rū. de testa. ma. l. j.

l Minus. s. in legatarius. ac.

Sed idem Illa q habent diuersa noia r que habēt diuersos tra
ctatus dicunt habere diuersos effectus. h. d. alex.

k His instrumentis. i. voluntatibus sic dicte q instruunt heredem
quid faciūt.

l Vocabulum. i. diuersis titulis. alioquin nō ē ratio. nam idem ē te
stamentum qō elogium: r tm̄ sunt diuersa vocabula. sed certe imo est
hōa q vix inuenitur aliquod nomen qō olno significet idē qō aliud.
semp oī plus vel minus vel aliter significat vel alio modo.

m Vna. vel nomen. vel aduerbium.

n Substituendi. vt directo valeat. sed trahitur ad fidei. vt. ff. ad tre
bel. l. seruola. r facit. §. e. l. ij. ac.

Si quis agere. Ex eadē scriptura nō pōt quis petere heredita
tē ex testō r ex codicillis. sed vna via itentata tollitur altera nisi
tractatus sit de cōiunctis psonis. r testm̄ ratione solēnitatis iperfectus
nō valet ēt iure codicillorū nisi sit dictū. Et in omni vltima voluntate
sufficiunt quinq testes excepto testō. si tm̄ vltima voluntas ficitur in
scriptis testes debent se subscribē. h. d. Saly.

o Si quis. extraneus.

p Voluerit. i. elegerit agere directo iure: vt. j. e. §. fi. dicens se directo
heredem.

r Persecutionē. quā petit ab aliquo precedēte in gradu qui ē hēs.

r Cupiens. s. postea. ac.

s Minime rē. sz nōne egit actio. psonali r cā expressa: ergo pōt ex alia cā
agē: vt. ff. de excep. rei iu. l. r an eadē. in prin. r. §. actōes: rm̄. hoc facit hic rō
cōtrariorū quorū vnū nō patit aliud q: sibi ptrarius est. Petēdo enī hēdita
tē dicit testm̄. petēdo fideicōmissuz dicit codicillos. Itē si egi de iofficio. possuz
postea ō falso testō agē r ecō
tra. vt. §. de iof. tes. l. cum q. r
vno mō petebā testm̄ rescidi
sicq valē dicebā: alio dicebā
nullū: q̄re b: rm̄. ibi ad rescin-
dēdū duo ꝓria iura apponūt.
hic vt valeāt. sz adhuc q̄re di
uersuz: Rm̄. ibi vtraq via est
directa. Itē itelligit hoc pn-
qm̄ nō dicit testato: vt p codi
cillis valeat: nā r si dicit lz ibi
videat r vna r alia agi: tm̄ ad
hoc idē ē vt sbijcit. tm̄ enī rē.

t Abest. s. a iure.

u Valē. dicit enī valeat iu
re testi r iure codicil. Quid
aūt si dicit. si nō valet iure te
stamēti valeat iure codic. nūc
m̄ bz nisi vnā viā. si enī testm̄
tz nō bz locū codicillus. si nō
tenet nūc bz locum codicill' r
adhuc dicā habē locū. l. istā.

x Potestatem. q eligat sz
necessitatē vt eligat: vt. ff. ō tu
tel. l. q bz. §. si pupillus. r sup
hoc interrogabit a iudice an
velit eligē: vt. ff. de iter. ac. l. si
defensor. §. illud. Itē hoc in
telligo siue volūtas erat talis
q vtroq mō poterat valē si-
ue vno mō tm̄. Sz videt nō
cōpelli eligē sz vtrūq possit
pponē vt. ff. quor le. l. i. §. q
aūt. So. hic iō eligit: q: semp
q petit hēditatē marie ipe he
res cert' de suo iure eē dz vt
ff. de acq. hē. sz r si de sua. §.
cū aūt. r. l. cū falsuz. sz ibi de
alteri' fcō pbabilē erat. Vel
sol. vt dicun' ff. de tribu. l. q
in hēdē. §. eligē. Et hic loq̄t
de pluralitate vt ita dicerim
causaruz. i. vbi sūt varie cāe:
ibi cū pluralitas ē actōnū. ac.

y Preduisse. rōne electōis ꝓtrariorū. Sz ꝓtra. §. de peti. hē. l. hēditas in
pn. So. si petij iure directo hēditatē ex testō. r pe. here. r succubui. si postea
ab intestato sitr directo velim petere possum vt ibi. r. ff. de iofficio. testa. l. ma
ter. r de pe. hē. l. legitimā. nec ob. ff. de except. rei iu. ex sertāte. in pn. q: ibi ge
neralit ppositum hē. pe. nō dicēs ex testō vel ab intestato. vm̄ in vtraq obstat
exceptio rei iu. cū sit i rē: vt. ff. ō except. rei iu. si mater. §. eādē. Si ō directo.
prio petij ex testō r postea peto ex fideicō. pp idem testm̄ ex eadē scriptura r
ciusdē testatoris reducēdo illō testm̄ ad codicillos: nō possuz: siue testator
nō expresserit vt p codicillis valēt: siue expssit vt hic: q: ꝓtrari' ē sibi q ex ea
dē scriptura petit tā ꝓtrarijs modis. Sz hoc fallit i qbusdā: vt. j. §. pri. pte-
rea in. l. illa hēditas. ab alia psona deferebat scōo hēditas eadē. Si ō petij
ex testō iure directo r succubui: r postea peto ex alia scriptura q̄si ex codicil
lis possum: q: ex alia vltia volūtate nūc expio: q̄ prio exptus suz. Alij tm̄ vt
P. in olb' pdictis dicūt me repellēdū si semel succubui. r caue tibi q: dicit
valeat iure testi. r iure codi. idē dicā si dicit si si valet iure testi. valeat iure co
di. licz ipropie sit ibi electio cū tm̄ vna habeat locum.

z Similes. vt extraordinariam septimam.

a Postulauerit. i. postulare proposuit.

b Ex more. vt. §. de edicto diui adri. tol. l. fi. Sz quō possessoriū tollit pe
titoriū: rm̄. illud possessoriū pambulū ē illi' peritorij tm̄ quo iure directo agi
tur: vm̄ pinde piudicat iure cauli p possessoriū sicut p peritoriū directū. Aln q
poterit petē mitti in pos. q ex codicillis bz hēditatē: rm̄. non cū eni habet vt
fideicōmissarius quasi legitimi videant rogati: vt. ff. e. l. cōficiuntur. ergo in
eo locū nō bz vt diximus. §. de edicto diui. adri. tol. l. fi. §. j.

c Petierit. i. ppositum petere. d Auspicia. idest initia.

e Propositum. i. eligat vel illā vtilē vel directā. non enī adhuc elegit.

f Requiuerit. sm̄ solennitatem iuris vel de facto.

g Defunctus. vt. ff. eodē. l. j. r. j. de testa. ma. l. si iure. r de vulg. substi. l. co
heredi. §. que ita. accur.

h Perdurante. quando est complexus vt valeat iure codicillorum.

i Voluerit. sub. r succubuit.

k Non possit. predicta in extraneis. si qs ō rē.

l Agnationis. itelligūt quidā in agnatis parētibus r liberis tm̄: nā r su-

periores.⁊ inferiores reperiuntur agnati quidã vt auus paternus ⁊ ex filio nepotes.⁊ alij cognati vt auus paternus ⁊ ex filia nepotes.nõ aũt dicẽ ẽ collateralib⁹.sed.ⁿ.ẽt de collateralib⁹ dicit.ar.j.pri.non eni ⁊c.ſ3 ſz differant hic agnati a cognatis hodie nõ differũt:vt in auẽ.de here.ab intesta.§.nullã.ſz illẽ cũ ab intesta.hic quodãmodo ex testõ:ſz quã actionez ꝓponit q ex codicillis hz hẽditatẽ vl legatũ:rũ. officiũ iudi. vt insti.de fideicõ.hẽ.§.j.vel vtilẽ ex testamẽto q̃ vim capũt ex testamẽto si qõ ẽ factũ:vel si nl lũ exhiberẽt vim testi q̃si sint legitimi ĩstituti:vt.ff.e.l.ab intestato ⁊.l.cõficiunt circa p̃n.

a Algens.ſ.iure directo.

b Sponte.forte nondũ superatus in directo.

c Cõuolare.alius hẽs p̃cedebat gradu.

d Debita.est enim tahũ cognatorũ hereditas vt debita vt ⁊.j.de adop.l.pen.§. omnia igitur.⁊ j.ẽ impo. lucra. de.l.j.circa p̃n.lib.x.⁊ .ẽ.de cur.fu.l.fin.§.ij.⁊ .ff.pro so.⁊ q.improp̃rie tamen cum possunt grauari in eo quod habent vltra debitum bonorũ subsidium.

e Lucra non.que ab extraneis omnino possunt adimi instituẽdo alios: vnde dz diuersuz statu:vt h.⁊ .ff.ẽ suc. e.l.j.§.largius .⁊.j. qui poti. in pig.ha.l.assiduis.in fi.

f Ultima volũtate.siue inter p̃sentes siue inter abſites.siue de omnibus bonis siue ẽ parte vel re certa. siue relinq̃tur suis siue extraneis p̃sonis vel collegiatis.

g Excepto testamẽto.i quo .vij.⁊ rogati iteruenire debẽt vt.ff.de testamẽtis hẽdes.§.i testamẽtis.preterq̃ inter liberos vt.ẽ.famil.hercis.l.fi.⁊ ẽ testamentis hac consultissima.§.ex imperfecto.nam ibi sufficiunt qualiacũq̃ indicia ẽt per duos testes fortuitos.

b Quinq̃.vt ⁊.j.de do.causa mor.l.fi.⁊.ẽ.de bis q in eccle.ma .l.fi. ⁊ isti tu.de fideicõ.here.§.fi.etiã femina cum nõ.pbibeatur.ar.ff.de testa.l.j.

i Scriptis.dic vt in rubrica.ẽ.eo.

k Subnotationẽ.i.subscriptionem.

l De legatis. Eidimus de testamentis ⁊ codicillis:nunc de his que i illis relinquuntur.ac.

Uãuis verbis. Conditio mixta deficiens per casum non facit deficere relictum alimentorum.h.d.alex.

m Quoad.i.donec.

n Claudio.proprium nomen.

o Post mortem.immo videtur q̃ non debeantur:vt.ff.de an.leg.l.scio. in p̃n.⁊ de cõdi.inser.l.si ea.Sed distingue cuius contemplatõe sũt relicta hic ergo contemplatione legatariorum quasi commodius possint percipere existentes apud eũ.sed in.l.contra.contemplatione eorum cuz quibus morari debeant:vnde deficit legatum p̃o parte si p̃o parte moriũt.vel ex toto si nõ habitet cũ eis.Et probatur hec distinctio in.e.ti.l.annua. in p̃n. ⁊ de condi.⁊ demon.illis.maxime q: simpliciter alimenta relicta ꝓpetuo relinq̃ intelliguntur:vt.ff.de alimẽ.lega.l.Caio.Itẽ adhuc contra.j.de cõdi.inser. l.legatũ.So.hic fauore alimentorũ.vel illud fuit conditionale relictuz hoc purũ.quod certã accepit legẽ fauore legatariorũ.at viuente claudio nõ hz nisi secum morarctur.

p Volueritſz defunctus.ac.

Uãuis heres. Uenditio hereditatis hereditem non liberat licet cõtra emptorem regressum habeat.h.d.alex.

q Ab eo.ſ.herede instituto.

r Possunt.remanet enim heres.vnde ipse conuenitur nisi in casu:vt.ẽ.ẽ here.ven.l.ij.⁊ fi.⁊ quod soluit ab emptore recuperat:vt.d.l.ij.⁊.ff.ẽ hẽ.vẽ. l.ij.§.siue.⁊.§.si quia publici.⁊ hic in fi.

s Et q̃ eo.ſ.legatariorũ vel fideicõmissariorum.

t Uenditor.hic est heres institutus.

u Fideiussoribus.quos venditor accepit:vt.ff.de hereditate ven.l.venditor ex hereditate.⁊ hoc si hereditas est soluendo:non als:vt.ff.ad.l.fal.l.ij. in principio.

x Eius.scilicet emptoris.ac.

y Poterit.heres institutus.ac.

Uli post. Testator non videtur reuocasse legatum si post testamentum rem legatam alteri obligauit.⁊ heres eam fuere tenetur.hoc dicit alex.

z Qui.testator.

a Post testamentum.aliud si ante obligatã postea legat: q̃ si sciebat obligatã fuit ab hẽde.si ignorabat a legatario vt.j.de fideicõ.l.§ dia.⁊.ff.de le.j.fi res.

Uãuis heres institutus hereditatẽ vendiderit:tamẽ legata vel fideicõmissa ab eo peti p̃nt. ⁊ q̃ eo nomine datũ fuerit: vẽditor ab ẽptore ⁊ fideiussoribus eiꝰ ⁊ petere poterit.

Idem.aa.Uictorino.

Uli post testamentum factuz p̃dia que legauit pignori vel hypothece dedit:mutasse volũtatem circa legatariorum personam non videtur.⁊ ideo etiam si in personam actio electa est:recte placuit ab herede p̃edia liberari.

Impera.anto.a.Sulpitio.

Seruis testamento dominoꝝ non data libertate:legatũ seu fideicommissum relictum non valet:nec ꝓualescere potest:licz post mortem testatoris libertatem aliqua ratione consecuti sunt.

Idem.a.Donato.

Non est dubiũ denegari actionẽ legatoꝝ ei p̃o p̃ornõe competẽti in his rebus quas subtraxisse cũ de hẽditate apparuerit.

Idem.a.Juliano.

Si legata relicta p̃mus legatarius agnouit:substitutio eorũ in p̃sona Põciane facta euanuit.

Idem.a.Faustino.

b Dedit. secus si alio mõ alienasset. nã tũc distinguit:aut ex necessitate rei familiaris:⁊ tunc p̃esumitur non ademptum.aut ex voluntate ⁊ tũc sic vt.ff.de adimẽ. le.l.rẽ legatã.q̃ diffinitio in donatione nõ cadit: vt.ff.de le.iij.fideicõmissa.§.si rem. aliud si vsu fruc.alienetur.

c Non videt.vt insti. de le.§.si rez.ſz videt q̃ sic:vt.ff. de dona. inter vir.⁊ vxo.cum hic stat §.si mariꝰ. ⁊.ẽ. de do. inter vir.⁊ vxo .l.si maritus.sed ibi soluti.

d In personam.ſ.ex testõ.nam cum rem suã testator legat tria cõpetunt legatario actiones.ſ.actio ex testõ. ⁊ actio rez.⁊ hypothe.vt.ff.de le.ij.cuz filius.§.varijs ⁊.j.cõtra ẽle.l.j.ac.

e Liberari.idem cum legauit p̃edium q̃ debebat tributum in p̃ceritũ vt.ff.de lega.j.apõ .§.heres.⁊ de leg. ij.l. qui concubinam.§.qui hortos.⁊.l. patronꝰ.§. iij.idem est cum quis rẽ vẽdit ⁊ postea obligat nam tenetur ex empto:vt.j.de euic.l.ex p̃edijs.ac.

Si quis. Legatũ factũ suo sine libertate nõ valet:nec cõualescit si post mortẽ testatoris efficiatur liber.h.d.alex.

f Non valet.contra.ẽ.de necess.ser.he.in.l.quidã.§.j. So.vt ibi.nec libertatẽ hz p hoc:vt.j.de fideicõ.l.ex fideicõmisso.nisi sit miles vt.ẽ. de testa.milit.l.ex his. Itẽ hoc.ſ.q̃ non valet legatũ istis seruis perdit nisi seruus alij legetur:vt.ff.ad. l.fal.plautius.⁊ de leg.j.seruus legato.vel manumittatur:vt.ff.ad.l.fal.plane.

g Post mortem.secus si eo viuo vt argumentum.ff.de iure fil.l.nõ intelligitur.§.diuus.⁊ de le.pref.l.interuẽit. ⁊ nota quod ab initio nõ valet non confirmatur postea:vt.ff.de reg.ca.l.j.⁊ de reg.iur.l.quod ab initio.ac.

Non dubium. Legatarius qui rem legatam occupat propria auctoritate cum vitio cadit ab omni iure suo. hoc dicit Alexander.

b Non est.potes ponere casum in herede vt non detrahat quartam in re quam subtraxit:vt.ff.de his quibus vt indig.l. rescriptum. ⁊ ad l.falcidiam.paulus respondet.⁊ in autentica de here.⁊ fal.§.hinc nobis.collatione.i.⁊ tunc dic actionem idest retentionem. Itẽ in legatario vt legatum amittat si illud subtrahat:vt etiam.ff.ad.l.falcidiã.l.j. §.j.ibi:eis autẽ ⁊c.sic enim euenit in fideicõmissario vniuersali:vt.ff.ad trebellia.l.paulus respondet si certa.⁊ hec bõa.Sed ꝓut in legatario itelligis est contra.ff.quorũ legat.l.j.in principio ⁊.j.quorũz legato.l. j.Solutio.hic subtraxit clam ibi palam:vt argumentum.ff.de administratione tuto.non extimo.⁊ de ritu nup.l.finali.Uel ibi ante adeam hereditatem hic post:⁊ post apprehensaz poss.alioquin idem esset q̃ ante aditam hereditatem:vt.ff.de acquirenda possessione.l.cum heredes.in principio.⁊ sic.ff.de crimi.expi.heredi.l.ij.Uel distingue aut putauit sibi licere:aut non:vt institu.vi bonorum raptorum.§.quia. media magis placet. Item videtur contra .j. de crimie expi.heredi.l.obtenta.sed ibi alij non legatarij occupauerunt. vnde non nocet legatarijs.

Si legata. Substitutio vulgaris facta in legato expirat p̃gnationem primi legatarij.h.d.alex.

i Primus legatarius.legauit Ticio.⁊ si non haberet :idem legauit sempronio vel pontiane. ⁊ facit .j. de impuberum ⁊ alijs substitutionibus .l. post adeam.

Sfortidianũ Coniuncti re faciunt sibi partem per concursuꝫ: ⁊ error: in nomine non viciat si de corpore ꝓstat.h.d.alex.

a ¶ Ac mox tibi.nõ animo adimendi illis:alꝰ ꝓta: vt insti.de adem. leg.§.transferri.⁊ tu semisses:⁊ illi alium semisseꝫ habebunt:vt ⁊.ff. de here.insti.tricius.⁊ de leg.j.plane.in prin.nam coniuncti loco vnꝰ habent.ad hoc.j.de ca. tollen.§.si vo.⁊.§.sin autẽ.fuerit.ff. de le.j.si plu ribus.

b ¶ Aliue nominũ. pro priorum. vel agnominum vel peronominum vt insti.de leg.§.si quis in nomine.⁊.§.de testa. si nomine.vel simili:vt ff.de leg.iij.l.patronus §.si.seruꝰ si erretur i appellationis nominibus: vt.ff.de leg.j.l.iij.acc.

Ab administratione Cõdicio in possibilis de iure nõ vitiat legatum sed ipsa vitiatur ⁊ rejicitur.hoc dicit alex.

c ¶ Religio.iurabat enim miles vt dicit.ff. ex quibus.ma.l.penult.

d ¶ Marcellum. militem.ac.

e ¶ Nobis. pupillis loquitur.

f ¶ Eripit.nisi essent filij conscriptiꝰ: vt.§.de testa.vtr.l.ij.ac.

g ¶ Nec enim.nota aliquem per impotentiaꝫ excusari: etiam in lucro captando:⁊ facit .ff. de testa.tuto.l. nesennius.

h ¶ Prohibeatur.propter minorem quam habet.⁊ nõ ꝙ hec cõdi.de iure est ipossibilis in milite ⁊ ideo remittitur: vt insti.de here.insti.§.si ipossibilis.⁊.§.de insti. ⁊ substi.l. reprehendenda.⁊ speciale ẽ in milite.secus in alio:vt.j.e.l.pe.⁊.ff. de testa.tu.l.q tutelam.in fin.⁊ de his qui.vt indig.l.post legatũ.§.amittẽ. Sed videt ẽ solui repetiꝰ:vt.§.de condi.ob cau.l.si militẽ. So.ibi ignoratur militẽ q dedit vt esset procurator: ideoqꝫ repetit:hic scilicet. Vel ibi sub cõdi.dedit si esset procurator: hic pure legauit:sed post assignauit eũ tutoꝛ. Vel dic ꝙ hic fuit relictum sub impossibili conditione que legatũ nõ vitiat.potio si detur ob cãꝫ impossibilẽ reperitur per ꝓdi.ob cãꝫ ei causa non possit impleri:vt.d.l.si militẽ.⁊.l.dictam.nam in eo ꝙ ibi dat.si non impossibilem cãm subaudi maxime.

Sfortidianũ fundũ primo pertuus fribus p ꝓceptionem:ac mox tibi legauit:concursu dõium eius tibi quoqꝫ querit. ¶ Error: autẽ nominum in scriptura factus:si modo de mãcipijs vel de possessionibus legatis non ambigitur: ius legati dari non minuit.

Idem.a.Demetrio.

Ab administratione tutele religio sacramẽti marcellũ quẽ vobis a patre tutorẽ datũ testamẑto ꝓponitis eripit:que res quominus legatuꝫ ꝓsequat nõ ipedit.nec enimꝰ iuste ab ea petitione repellit: cum etiam si vellet tutelã administrare prohibeatur.

Imperato: Alex. Antiocho.

Si in fraudẽ eorũ que testõ relicta sunt admissus est accusatorꝰ qui testamentum falsum diceret:preses prouincie fm iurisdictionis formã solui legata iubebit: interposita cautione si euicta fuerit hẽditas ea restituturꝫ: q̃uis alꝰ tunc cautioni locus sit quũ sine cõtrouersia legata soluantur.

Idem.a.Ingenue.

Cum alienã rẽ qs reliquerit: si quidẽ scies:tã ex legato q̃ ex fideicõmisso ab eo qui legatuꝫ seu fideicõmissum meruit peti potest.

¶ Q si suã eẽ putauit:nõ alr valet relictũ nisi prime psone vl vtoris vl alij tali psone datũ sit:cui legaturus eẽt ⁊ si scisset rẽ alienã esse.

Idem.a. Albiano.

Filia legatoꝝ nõ habet actionem:si ea que ei in testõ relicta: viuus postea pater in dotẽ dedit.

Idem.a.Marciano.

Cum responso viri prudentissimi papiniani q̃ precibus insertum est preceptionis legatuꝫ:etiam omissa parte hereditatis vẽdicari posse declaratur:intelligis desiderio tuo iuxta iuris formam esse consultum. Verba ꝓo respõsi hec sunt.filie mater prediuꝫ ita legauit. precipito sumito extra partẑ hereditatis.cum hereditas matris filia renunciasset nihilominus eã recte legatum vendicare visum est.

Impera.dio.⁊ max.aa.Seuero.

Proprias tuas res legari vel fideicommitti tibi nõ potuisse: manifestum est.

Idem.aa.Taciano.

Monumẽta qdẽ legari nõ posse manifestuꝫ ẽ:ius ãt mortuum iferẽdi legare nemo prohibetur.

Idem.a.Terentiano.

Item secus videtur de iure canonũ:vt extra de testa.c.filiꝰ.⁊.xxij.q.v.si episcopus.que sunt contra. Sed quid si testator rem cum alio cõmunẑ sciens cõmunẑ vel rem alienã in qua habet aliquod ius alicui legat:Rñ.q̃ tãtũ iuris habebit legatarius quantũ testator in eo habebat:vt.ff. de lega.j.l.serui electione.§.fi.⁊.l.si domus.§. fi.

s ¶ Peti põt.vt hẽs iusto ꝓcio redimat ⁊ pstet. vel si nõ potest prestet estimationẽ:vt insti.eo.§. non solum.⁊.ff de le.iij.non dubium.§.fi.

t ¶ Eiroti.vt .ff de aur.⁊ arg. lega.l.quintus.§.fi:⁊.j.de fideicõmis.l. predia obligata. ⁊ estimat iudex que sit ꝓuicta vt.j.de fideicõmis.l. voluntatis. Sed hoc fallit in libertate relicta seruo quẽ testator credit suum:nã indistincte debetur vt.ff.ad trebel.⁊ quidã.§. si quis filiũ. ⁊ ỏ fideicõmis.li. paulus respondet.sed i ea est speciale. Item si vni filiorũ prelegat pater rem quã suaꝫ credit:nõ videtur valere:licꝫ sit filius persona cõiuncta:vt ff.de leg.ij.cum pater .§.euictis.que est contra.So.ibi iõ ne nascatur inuidia inter fratres:vt ar.j.de bo.que libe.l. cum oportet.i.fñ. Vel verꝰ dic ibi tenet legatum :sed nõ tenet de euic.re euic. nec hic dicitur q̃ de euictis heredes teneantur si huiusmodi psonis legata euincant.sed certe limo videt de euict.agi ex testamento acti nec fit data:vt ff.de lega.j.l.non quotiqꝫ.j. respõ.⁊.§.j.⁊.l. si domus.§. j.Sed dic vbi certi hois credebatur:⁊ ab eo emit hẽs vt daret nõ tenet: si incerti tunc tenetur vt in dictis legibus. Item quid si testator rem alienam possidebat quam suam putabat:⁊ extraneo eam legauit:Respon.tenetur heres tradẽ:vt.ff.ỏ euic. .l.si is qui.

Filia Si legatum factum pro dote detur filie in dotem ab ipsomet patre viuente non potest amplius eo mortuo peti.h.d.alex.

u ¶ Postea.siue erat species siue quantitas.in hoc tamẽ differt q̃ vbi quãtitas duplicabit filie:si huiusmodi fuisse voluntatis probet.quod nõ sic facile est in specie legata:vt.ff.de iure do.l.cum pater.⁊ de leg.j.plane.§.j.Sed quid econtra si primo dedit in dotem postea legauit:Rñdeo idẽ videtur vt duplicare voluerit:vt argumentũ.ff.de legatis.ij.cuꝫ quidã vxori.⁊ de leg. j.huiusmodi.§.cũ pater.⁊ ad.l.falcidiam.l.cum quo.§.fi.Sed arguitur cõtra.ff.de iu.do.l.cum pater. sed ibi promiserat tñ ⁊ non dederat: alioqui esset quod dixi vt vtrunqꝫ deberetur .⁊ facit ad.l.ff.de lega.ij.l. lucius.§. impuberem.

Cum responso Heres qui partẽ hereditatis in qua fuit institutus repudiauit totum prelegatum consequitur.h.d.alex.

x ¶ Responso.cuius habes mentionẽ.ff.de leg.j.l.filio.⁊ idẽ dicitur in.l.se. ⁊.l.q filiabus.§.fi.⁊.l.se.⁊ de le.ij.l.miles.§.pro parte.

y ¶ Renunciasset.per quod videbatur portioni predij quã saltẽ iure hẽditario habebat renunciare. Itẽ cõtra.ff.de excep.doli.l.fi.§.fi. vbi filia nõ pot habere prelegata si hereditatem dimittit. So.ibi tam hereditatẑ q̃ legatũ habet sub conditione si debitum remittat:vnde nec legatum habet nisi remittat:vt.ff.de le.j.l.sed si non aliter.ac.

Proprias Res propria nemini potest legari.h.d.saly.

3 ¶ Non potuisse.quod enim tuum est amplius tuum fieri non potest vt insti.eo.§.sed ⁊ si rem. Itẽ hoc si pure legatur:secus si sub conditione:vt ff.ỏ legatis.j.l.cetera.§.j. Item hoc intelligẽ nisi testator aliquid iuris i illis rebus habuit:vt ff.de le.j.apud iul.§.si ticius.⁊.l.si domꝰ.§.fi.⁊.l.si sic.⁊.l. senatus.⁊.l.si tibi homo.§.fi.⁊ de legatis.ij.l.meuius.§.penul.Quid aũt si tpe testamẽti est legatarij:⁊ tpe mortis testatoris est alienata: videt valere. vt.ff.de reg.catho.l.j.in fi. Vel dic fm Joannem q̃ ibi sub conditione fuit legata:vt.d.l.cetera.§.j.accur.

Monumẽta Res litigiose relinqui non possunt sed ius quod qs habet in eis.h.d.alex.

a ¶ Monumenta.i.sepulchra vt probatur.ẽ.de relig.l.si sepulchrum. Sed nunquid si monumentum.idest sepulchrum vel legat vel vendit:ius inferẽdi concedere videtur:⁊ videtur q̃ sic:vt arg.ff.de contrahẽ.emp.l.q tabernas.⁊ de le.ij.l.meuꝰ.§.pe.⁊ de le.j.l.apud iul.§.si ticꝰ.⁊.l.si tibi homo.§.

ſi.⁊.l.ſi domus.§.ſi.⁊ de libe.le.l.j.⁊.l.nõ ſolti.§.j.accur.

Si vniuerſe Nõ valent legata ſi eo alienũ abſorbet totã hereditatẽ. ſz ſi aliqd ſupeſt valẽt vſq; ad illud ſalua falcidia.h.d.alex.

a ¶ Nihil.vt.ff.ad tre.l.j.§.is qui.⁊.j.ad.l.fal.ſucceſſores.

b ¶ Libertates.ſ.directe.naz fideicõmiſſarie ex ſolo euentu ipedirẽt vt.j.q ma.nõ poſ.l.j.ſecꝰ ſi debitor cõtẽd.ut pignora ſibi legata a creditore:vt.ff.ô.leg.iij.ſi mulierem.§.ſi.

c ¶ Quando.pro qt.

d ¶ Legata. hoc ad pecuniaria referas legata:ſed libertates nõ minuũt per fal.vt.ff.ô inof.te.pap.§. quarta.accur.

Creditor. Si debitor legat creditori rẽ pignoratã ſi teneꝫ creditor reſtituẽ eam heredi:et oblato vel ſoluto precio.h.d.alex.

e ¶ Minus.i.non.hoc enim neceſſe ẽ fieri.ſ.debitori offerri vt ff.de le.iij.l.creditorẽ. Sz qd ſi creditor debitori legat pignus:valet remiſſio licz debitor per hoc grauari ſi poſſit: vt.ff.de le.iij.ſi mulier.§.ſi.

Datum. Sicut legata fieri poſſunt ita ⁊ adimi.h.d.alex.

f ¶ Adimi.⁊ ſiqdẽ adimat in eodẽ teſtõ videtur nec fuiſſe datũ.ſi aũt i alio ⁊ ſolẽni ipo iure adimitur. ſi aũt min' ſolẽni volũtate ipſo iure debet: ſed obſtat exceptõ:vt.ff.ô adimẽ.le.l.xij.§.ſi.finaũt fiat ademptio per inductionẽ.ſiqdẽ fiat ante conſumationẽ teſtamẽti ipſo iure adimit:alioqn per exceptionẽ vt .ff.de lega. j.ſi ita ſit aſcriptũ.⁊ ô his que in teſt.ôlẽ.l.j.§.ſed ⁊ ſi legũ.⁊ .§.ſed ⁊ conſulto.⁊.l.pxi.

Ex legato. Ille cui legatur nomẽ debitoris bz vtilẽ actionẽ ſuo nomine: non aũt directam niſi ſit mãdata vel ceſſa.h.d.alex.

g ¶ Vtilibus. ſed qd differt vtilis a directa:⁊ dicũt quidã q; nihil:vt.ff.ô neg.geſ.actõ. Alij q; vtilis eſt datiua:directa natiua. Tertij q; ex cõtractu ex quo fit ceſſio naſcit vtilis:qõ nõ placet:qz ſi cedo tibi actionẽ furti: ex hoc ꝛtractu naſceret actio vtilis furti qõ ẽ falſuz:vt .ff.ô pac.ſi vn' .§. pactus. Illꝰ dic directa ex ẽbis ⁊ ex mente legis: vtilis ex mente tñ:vt in ſumma de actionibus:⁊.ff.de neg.geſt.l. actũ. Et no.hic ſex caſus in quibus datur vtilis actio ſolo cõtractu ſine ceſſione vt hic: ⁊.ô. de actio.⁊ obli.l.nominibus.⁊ qñ fiſcus vel priuatus.l.iſolutũ.⁊ de hẽ.vẽ. Lempto:.⁊.l.poſtq;.⁊.ff.ô pig.l.cum conuenit.⁊.j.de dona.l.j.

Non tantum Breuitas temporis quo matrimoniũ durauit non impedit ab altero coniugũ alteri poſſe legari.h.d.alex.

b ¶ Donationes.cauſa mortis.

i ¶ Anguſtia.qz modicum tempus eſt q; eam accepit.⁊ eſt ar.ff.de le.j.ſi mihi ⁊ tibi.§.j.

Xor. Si quis legat rem in qua vſufructũ habet:illud ius tñ qõ bz legaſſe videtur.licz morte finitũ ſit.h.d.alex.

k ¶ Res tuas.quo ad proprietatem.

l ¶ Non potuit.ſed nonne potuit rem alienam legare ?reſpon. vtiq;:ſed cũ nõ ſit ſua ms quod habet tñ legare videtur:vt.ff.de contraben. emp.l.qui tabernas.⁊ de le.ij.l.meums.§.pe.at ꝗ poſt mortẽ nullum ius remanebit: quare legatũ non habet:vt.ff.de le.j.ſi domus.§.ſi.ſic ergo qõ voluit.ſ.vſufructũ nõ potuit.⁊ quod potuit.ſ.proprietatem non dixit.ſicq; neuter valet vt.ff.de re.du.l.in ambiguo.quod eſt verum niſi poſtea ſit nacta proprietatem:vt.ff.de lega.j.l.qõ in rerum.§.j.

Legans Non refert per que verba loquatur teſtator dũmodo eꝰ intentio comprehendatur.h.d.alex.

m ¶ Et nihil.poteſt intelligi vt dicat non referre inter quatuor genera legatorũ:que ſunt inſti.eo.§.j.ſz hoc de nouo Juſtinianus fecit. Ud dic q; non refert directis an obliquis verbis vel cõmunibus legatur:vt ⁊ ô.de teſtamẽtis.l.qñ.⁊.ô.qui admit.ad bo.poſ.l.ſi.niſi i appellatiuis erraret:vt.ff.de leg.j.l.iiij.accur.

n ¶ Caſus.poteſt eſſe nominatiui ⁊ accuſatiui.ac.

Si vniuerſe facultates quas pater veſter reliquit debito fiſcali aut priuato abſumuntur:nihil ex eis que ex teſtõ eius aſcripta fũt valere poteſt. ¶ Q; ſi deducto debito in relictis bonis ſupfluum eſt: libertates impediri iuris ratio nõ permittit:quando etiam legata nec nõ fideicõmiſſa ſalua lege falcidia preſtanda ſunt.

Idem.aa.Sille.

QRedito: ſi a debitore ſuo rem quam pignoris nomine ſuſceperat:legatã ſibi contendit:etiã debito ab heredibus eius oblato quo minus restituat defendi poteſt.

Idem.aa.Euthiciano.

DAtum legatuz adimi tam pure q; ſub conditione non libertis tñ ſed etiam ingenuis placuit.

Idem.aa.Juſtino.

Ex legato nominis:actiõib' ab ijs qui ſucceſſerunt non mandatis:directas quidem actiones legatarius habere non poteſt: vtilibus antẽ ſuo nomine experietur.

Idem .aa.Piconi.

NOn tñ duorum menſuz ſed ⁊ minoris tpis maritus vxori teſtõ ſcriptus ſuccedit . nec legata vel fideicõmiſſa ſeu donationes tẽ poris huius anguſtia capi,prohibet.

Idem.aa.Euthiciano.

QXor patrui tui ſi teſtata deceſſerit:res tuas tñ vſufructum earum habens non potuit legare.

Imperator Conſtantinus.a.ad populum.

IN legatis vel fideicommiſſis verborum neceſſaria nõ ſit obſeruantia:ita vt nihil prorſus iter ſit quis talem voluntatem verborum caſus exceperit:aut qs loquẽdi vſus effuderit.

Imperator Juſti.a. Menne.pfecto pretorio.

IN annalibus legatis vl fideicommiſſis:que teſtator non ſolum certe perſone ſed etiam eius heredibus preſtari voluit: eorũz exactionum omnibus heredibus: ⁊ cor hẽdus hẽdib' ꝛſeruari p voluntatem teſtatoris precipimus.

Idem.a.Jul.pre.pre.

QUm queſtio talis de ſignificatione verborũ animos veterꝫ mouit.ſi qs cuidam agrum cornelianum puta vel aliuz quendã ſolidum legauerit:deinde alij partez eius dimidiam:quantam portionẽ primus quãtam ſecundus legatarius conſequitur. ¶ Simili dubitatiõe ⁊ in hẽditate ⁊ in fideicõmiſſis habita. Cum q; cõputationes multe ⁊ varie introducebant:⁊ multis ratiocinationib' digne:nos hmõi cõputationes quaſi ſupfluas ⁊ ꝛtrarias voluntati teſtatorũ omnes eſſe ſopiendas cenſimus. ¶ Luz enim manifeſtum eſt euz q ab initio duodecim vncias rei cuidaz reliquit: alij aũt poſtea ſex:receſſiſſe illuz q dem a prior voluntate . voluiſſe aũt minui eam ſex vncijs cum alij eas obtulit:⁊ preſens caſus exituz aperiſſime inuenit. ¶ Si qs itaq; vl agrum vl hẽditatem reliquerit. primo quidez in totum: ſecundo ãt in partẽ dimidiã:vtrũq; in ſex vncias eſſe vel dñz rei legate vl hẽdẽ. ¶ Et ſi tota re prio relicta: tertiaz prez ſcõo reliquerit.ẽm pdictũ modum octo quidẽ vncias vl agri vl hẽditatis apud primuz remanere: tertiam aũt partẽ idest quatuor vncias ad ſecũdũ migrare.⁊ ſic in oibus ſtatuendũ eſt idest in hereditatibus vel legatis vel fideicõmiſſis.

In annalibus. Appellatione hẽdis veniunt heredes infinitaz.hoc dicit.alex.

o ¶ In annalibus.puta annua.x.

p ¶ Voluit. ſecꝰ ſi hoc non dixit:vt.ff.de verb. ob.l.ſtichum.§.j.

q ¶ Conſeruari. etiam in infinitum:vt ⁊ .ff.de iure immuni.l. iij.⁊ de verbo.ſigni.l.heredis. ſecus in vſufr.legato tibi ⁊ heredibus tuis.nã de primis intelligitur: vt.ô.de vſuf.l.antiquitas.ne inutilis eſſet propriatas: vt.ff.de cond. ⁊ de.l.ticio.§.ticio.

QUm queſtio. Si vni legatũ totũ alteri poſtea pe eiusdem totius:cẽſet illa pe de toto adẽpta .h.d.vl q; ad.§. ſz ⁊ aliã. Alex. Et hec lex principalr decidit duas qões. ſcda i.§.ſed ⁊ aliã. Prima ſub diuidit in ãtuor.q; prio dubitatõez antiqui ponit.ſcõo antiquorũ alii catões reijcit rõne ãnecẽdo.tertõ qõne ſoluti. ãrto ſolutione ad aliuz caſuz extẽdit.ſcda ibi.cui q; tertia.ibi ſi qs ita.ãrta ibi.⁊ ſi tota re. Salſ.

r ¶ Xij.vncias.i.totam rem.

s ¶ Sex.i.dimidiaz ad ſecundum migrare.animo videtur transiſſe:ô ad dispendiuz:vt.ff.ad trebel.l.marcell'.in pn. ⁊.l. q ãdrimgenta. ⁊ de hẽ.inſti.l. interdũ.§.ſz ſi exceſſerit. ⁊.l.ſi ita.§. qdã.⁊ ô libe.⁊ poſ.ſi ita in prin.⁊ ad hoc dico q ꝗ corrigit. Ilꝰ verꝰ ſi ſtingue vtrũ certũ ſit teſtatorẽ excedẽ aſſem voluiſſe:an noluiſſe:an dubitatur. Prio caſu loqtur.d.l. interdũ.voluit enim ad dispendiũ trãſire:⁊ ex eo diuidi hẽditatẽ ſuã qõ potuit:vt iſti.de hẽ.iſti.§.hẽditas. Scõo.ſ.ſi noluit exceſſe excedẽ:locũ hz qõ hic dñ:vt tãtũ videat minuiſſe primo quãtũ cõtulit ſcõo:ſi ſcõo ꝛtulit minus aſſe:vt.ff.de lega.j. ſi pluribus. ſi võ prio cõtulit minus aſſe:ſcõo aſſez tñ.plus hz ſecũdus tacite quãtũ appareat amplius ei datũ.⁊ eadẽ diſtributio fiat in vacante pomõe :vt inſti.de hẽ.inſti.§.videamus.⁊.d.l. marcellus.ad treb.nã in eis plus ſcõo dederat. Et eſt rõ huius diuerſitatis:qz vbi legat mihi.xij.tibi.vj.intelligitur legaſſe.vj. de.xij.⁊ ita primuz minuiſſe legatũ.⁊ nõ videat duas fiſſe rẽ i.xviij.vncias. at vbi prio legat mihi .vj.poſtea tibi. xij. nõ põt dici q; legauerit.xij.de.vj.qz eſt ipoſſibile vt plus videat ademiſſe primo q; dediſſe. Et in his duobus vltimis calib' quãdo expreſſe: qñ tacite voluit excedere patet defunctum voluiſſe excedere aſſem quantum ad numerum vnciarum:qz.xij.⁊.vj.non inuenitur ſub aſſe:ſz non quo ad quantitatem. vbi autem noluit excedere aſſem ⁊ mihi plures q; tibi reliquit vncias:tamen plus habeo vel ex voluntate expreſſa vel ex preſumpta:vt dicta.l.de liberis ⁊ poſthumis. ſi ita. Tertio caſu.ſcilicet cum dubitatur voluit vel non excedere aſſem:preſumo q; noluerit excedere:per.l.iſtam.⁊ argu.ff.de here .inſtitu.qui nõ miliebat.§.filijs. Alio. Itez ⁊ vbi conſtat noluiſſe excedẽ vel e aſſem:ſi primo aſſem:ſecundo aſſem dedit:vocatur vterq; in medietatẽ:niſi contſtet teſtatorẽ voluiſſe primo adunere.vel niſi vtrũq; eorũ voluit teſta

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

vestigia enim voluntatis testatoris non aliter nisi p huiusmodi viā extimāda sunt. ¶ Sz ⁊ aliam discepptationem iuris antiqui non absimilē ꝓstituta decidē nobis humanum esse apparuit. Agitabatur enim si qs agrum cornelianum vl forte aliud vel quandam rem cuidam legauerit: ⁊ postea iterum vel sepiꝰ ei eādem rem per legatum vel fideicōmissum dederit. post alia aūt ꝓba testamēti Sēpronio eundē agrum vel aliā rē legauerit: vt sepius qdē Titij fuisset mentio: semel aūt tem pronij: quid statuēdū est. ⁊ quid iuris sit si coniunctim aut separatim eis relinquat: siue in legato hoc consistat siue in hēditate? Huiusmōi ergo decidētes antiquam ꝓtroversiā sancimus cuicunq; sit hēditas vel ager in memorans casibus: siue cōiunctim siue solim siue sepius eidem relictus: equa lance ⁊ hereditatem ⁊ agrum ⁊ aliam quācūq; rem diuidit: ⁊ ad dimidiam partem vnūquēq; vocari: nisi spāliter expresserit ⁊ dixerit testator: tantas quidē partes velle vnum: tantas autem alterū habere. In oibus etenim testatoris voluntatem que legitima ē dominari censemus.

I Dem.a. Joanni.pre.pre.

Cum quidā suum filium familias impuberē exheredatum fecit: alijs hēdibus scriptis: eidem āt pupillo aliū substitutum reliquit: maximam.s. ostēdēs ad suum filium affectionē: cui nihil quidē emolumenti reliquit: sed post exheredationis iniuriam etiam substitutionē ei addidit: ⁊ a substituto legatum reliquit. Querebatur si huiusmōi legatū vl fideicōmissum potest valē? Sed ⁊ si legatum eidem exheredato filio pater reliquerit: ⁊ substituerit ei exheredato facto aliquem extraneum: iterum certabat si saltē per eūdem modum fideicōmissum pōt relinquere? Cum igit antiquitas quidē hoc diuerse tractari malunt: nobis autē hmōi iurgia supuacua ē videri. Sācimꝰ nullo legato nullo fideicōmisso huiusmodi substitutum qui exhēdato pupillo datꝰ est pregrauari: nec si ipsam rē quam pupillo legauit a substituto eiꝰ vl legare vel fideicommittere voluerit.

I Dem.aa. Joanni.pre.pre.

Si legatariꝰ vel fideicōmissarius celauerit testamētum: ⁊ postea hoc in lucē emerserit: an possit legatū sibi derelictum is qui celauerit ex eo testō vēdicare dubitabat. Nō oino inhibēdum eē sancimꝰ: vt nō accipiat fructum siue calliditatē qui hēdē voluit sua hēditate ōfraudare. sed huiusmodi legatum illi quidem auferat. maneat autē quasi pro nō scripto apud heredem: vt qui alij nocendum esse existimauit ipse suā sentiat iacturā[m]. ¶ Quēadmodum si legatariꝰ cui ppter tutelam gerēdam aliquid relictum sit non fuerit tutelam: ei quidē legatum auferturⁿ: pupillo autē assignatur cui ille vtilis esse noluit.

I Dem.aa. Joanni.pre.pre.

Illud qō de legatis vl fideicōmissis tpalibusᵒ: vtpote irritis a legum ꝓditoribus diffinitum est: emendare, psperimus: sancientes ⁊ talē legatorum vel fideicommissorum speciem valere ⁊ firmitatem hēre. ¶ Cum n. iam ꝓstitutum est fieri posse tpales donationesᵖ ⁊ contractus: consequens est etiam legata vel fideicōmissa que ad tpa relicta sunt: ad eandē similitudinē cōfirmariᵍ: post completum videlicet tempus ad heredē hisdem legatis vel fideicōmissis remeantibusʳ: necessitatē habente legatario vel fideicōmissario cautionē in psonam hēdis exponere: vt ei post transactum tempus res non culpa eius deteriorˢ: facta restituatur.

¶ De verborum ⁊ rerum significatione. .xxxviij.

I Mpera. Anto. ⁊ a. Antipatre.

Redijs istructī legatis: q̄ p uis ex fructibꝰ vinū ⁊ oleū in codē fūdo habuit: tū si id venale fuerit[t]. Itē ea que ad tpa pp icursionē latronū tutele[t] causa in pdium transitata sunt legatoⁿ nō cedere iuris auctoribꝰ placuit. Ut testatoris ibi sunt parata gratia ipsius testatoris vel ipsius predij. hoc dicit cum.l.seq. Bald.

Redijs Legato fundi instructi non continentur vēalia neq; usu trāslata: sz q̄ ex ꝓposito

ut solidum legatū accipere: vt.ff. de leg.j. si pluribus. Quid si primo illum secundo sensisset: tertio sextante reliquit. numquid hic tertiꝰ diminuit de asse vel de semisse: an de vtroq;? quod probabilius est. s. q̄ de vtroq; diminuat.

¶ Sed et aliam. Plures nominationes de eodem vniformiter facientes non faciunt ipsum ad maiorem portionem vocari. d. alex.

a ¶ Similem .i. similem.

b ¶ Coniunctim .s. alijs legatis nō interpositis sed coniunctim dixit ter vel bis.

c ¶ Sunt soli .i. separatim.

d ¶ Sepiꝰ .i. quater vel plures.

e ¶ Relictus .s. cuilibet semel.

f ¶ Elocari. vt ⁊.ff. de legat. plane. §. j. de le. ij. mutus. §. cuz ⁊ de vsufructu. si ibi ꝓpter ius verborū enim multiplicatio nō necessaria nihil pdest: vt.ff. de auro ⁊ arg. leg. l. pedicul. §. loco. Sz contra. ff. de stipu. ser. l. iij. vbi seruus stipulatur omnibꝰ dōis ⁊ iicis specialiter. maiz plus ei acquirit q̄ si bis nominato. So. b contingit. Alij distinguūt b an proprii nomē vnuꝰ est expressum cui semel rē est legatum: an appellatiuum. Primo casu habet vnicam portionem: vt arg. ff. de stipu. ser. l. si cōmunis seruꝰ. quē non valet qt expressum. l. contraria fuit expressum proprium nomē. Alij dicunt illa in contractibus hec in vltima voluntate. Vel ibi nominatur bis nō hz plus ideo q̄ pluries fuit nominatus: sed qt voluit le seruus qui stipulabatur q̄ vni ex dōis i plꝰ ponit puidere vt .ff. de stipu. ser. seruus cōmūis. §. item. sed ⁊ hic habēt plus si testator vellet: vt hic subiicit: ⁊ .ff. de le. j. legata mutiter. §. si. ⁊ hic versor. Itē cōtra. ff. de peculi. le. l. dōis fūdi. §. dōis seruū. vbi semel tantum dum seruī cuidam legant. secundo aliam tantum eidem ⁊ alij. sed in manifesta est voluntas q̄ voluit vnum tres partes habē qt ibi vnuq; assignauit suam portionem.

s ¶ Tantas .i. tot.

Cum quidam. A substituto impuberis exheredati non potest legatum vel fideicōmissum relinqui: etiam si impuberi aliquid relictum sit. b. d. alex.

b ¶ Substitutum. relict qō potuit: vt insti. de pupil. sub. §. nō solum.

l ¶ Affectionem. per antiphrasim. i. per contrarium.

h ¶ Cui .s. filio.

i ¶ Voluerit .s. testator. sz ipse filius exhēdatus pōt grauari si ei sit aliquid relictum: alias nō: vt.ff. de vulgari substitutōe. l. coheredi. §. cū filie. ibi neq; fideicōmisso ⁊c. vt ⁊ j. ō fideicō. l. qdā. lz ab eo substituto si posset vt hic. ⁊ et pisco iure: vt.ff. ad. l. fal. q̄ fundū. §. q̄ filios. ibi nec ꝓtrariū ⁊c. ⁊ hec mīla. miles ita. §. si miles. ⁊ de le. iij. l. si pn. ⁊ hoc ē spāle. alias

eum sic a legatario posset relinquere: ⁊ ab hēde: vt.ff. de le. iij. l. v. §. si qs.

Si legatarius. Legatarius q̄ suscipit testm̄ cadit a legato tanq̄ indignꝰ. ⁊ quādo indignitas alicuius respicit fauorē certe psone illo qō si bi aufert applicat illi psone. b. d. alex.

m ¶ Iacturā. idē in hēde videt: vt.ff. de his que in testa. dele. l. j. §. hēditas. ⁊ j. ō fideicō. auē. hoc amplius sed arg. contra. ō. e. si in fraudem.

n ¶ Aufert. vt ⁊.ff. ō iure pa. si qs tutor. ⁊.ff. de excu. tu. legatariꝰ. ⁊. l. tutor petit. ⁊.ff. de his q. vt indig. l. post legatū. §. amittē. ⁊ de leg. j. l. ēt si pris. ⁊. ō. de ꝓdi. ob cāz. si militē. sz hoc fallit i milite: vt. ō. e. l. ab administratione. Itē fallit quādo alis legatarius erat vt.ff. de excu. tu. l. sz hec. ⁊. l. nesciunt. ⁊ de testa. tute. l. q̄ tutelā. Itē fallit quādo paratus est subire sz nō idoneꝰ inuenitur: vt.ff. ō leg. ij. cū filiꝰ §. non iure. que omnia cōtraria specialia sunt.

Illud. Valet relictum factū ad tēpus certū vel incertū. quo finito ad hēdem reuertitur: ⁊ ei de restituēda finito tempore caueri debet. hoc dicit alex.

o ¶ Tpalibꝰ. lego tibi fūdū illū vt vsq; ad. x. ānos teneas.

p ¶ Donationes. vt j. de donationē que sub modo. l. j. ij. ⁊. iij.

q ¶ Cōfirmari. pōt ergo legatū tpe finiri. ⁊ sic est cōtra ff. ō act. ⁊ obli. l. obligationū §. placet. So. ⁊ ibi quantitas ānua vsq; ad. x. ānos fuit legata q̄ ēt post tēpus debet lz exceptōe repellat: vt ibi dic. b aūt species fuit legatario data vt post tpa redderet. Vel dic hoc idē qō ibi: nam ⁊ post decē ānos poterit hēs ꝓuēiri vt adhuc pariat legatarius habē: sz vtet exceptōe vt ibi. Itē nota b q̄ ex voluntate defuncti certo tpe finit legatum. ⁊ sic ē ꝓtra. ff. ō le. j. nēo pt. Sol. vt vsq; ad certū tpa gaudeat qs beneficio ōfunctī: testator statuē pōt: vt hic. sed q̄ legatarius si cessat legatum petere repellatur nisi tpe in .l. statuto non potest facere testator: vt ibi.

r ¶ Remeantibus. ipso iure ex voluntate defuncti.

s ¶ Restituat. sic.ff. vsufruc. quē ad. ca. l. j. ac.

t ¶ De verborum ⁊ rerum significatione. Quia i testamētis quedam vocabula obscure ⁊ res inuenium: nō dicit de ver. signi. sed generalius dicit. ff. eo. ti. per totum.

u ¶ In eodem. ⁊ ex eodem: quod facit dubitationem.

x ¶ Fuerit. hoc tamen quandoq; non consideratur: vt in ar. cōtrario .ff. de rebus eorum. l. j. §. si defunctus.

y ¶ Tutele .s. defensionis ⁊c. ⁊ sic ad tpa: vt.ff. de leg. iij. l. si fundus. ⁊. l. si ita legatū. ⁊ ar. ff. de pig. l. debitor.

z ¶ Predium. in quo erat sortis domus.

a ¶ Legato. cur aliud si domus instructa legetur. vbi indistincte nō cōtinet vinū: vt.ff. de fun. instruc. si ita. §. domo. Jo. Sz rn̄. q: ex ipso fundo colligit vinum: vnde quādoq; cū eo legari videtur: sed nō cū domo. Vel dic illā in

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

telligi fm istam.scilicet si habet gratia domus cedat legato:vt.ff.eo.ti.l. que fundum.§.sed ⁊ si fundus.⁊.§.neratius.

Heindo. In legato fundi instructi veniunt instrumenta tam fundi q̃ patrisfamilias.b.d.Saly.

a ¶ Villicum .seruum.

b ¶ Homines.seruos.

c ¶ Ageret. vt libros in qb⁹ solatiabatur cum ibi erat.

d ¶ Instructus.vt istrumẽta fũdi.Et nõ q̃ refert dicat testator: lego prediũ instructus an fundũ cuꝫ instrumento:sive fundum ⁊ instrumentuꝫ. Prio casu continẽtur nõ solum ea que sunt ibi gratia fũdi colendi:sed eriaꝫ instrumẽta que habet cã sui paterfa. vt libros ⁊ vinum vel frumẽtum causa sui ⁊ familie.Alijs casibus continentur ea tm q̃ sũt ibi vt ager colatur:vt boues:aratruꝫ: ligones.falces. messorie.putatorie:⁊ similia. ⁊ probatur hec differentia B ⁊.ff.de fun. instruc .l. si cui:⁊ .l. quesitum.§.si fundus.fm Alꝫ.Vel aliter idẽ est si dicat fundum instructum.vel fundũ cũ instrumẽto. vel fundũ ⁊ instrumentum.nã in quolibet casu continetur instrumẽtuꝫ fundi ⁊ instrumentuꝫ patrisfamilias:vt hic dicit.Sed in hoc est differẽtia:q: ex hac scriptura fundũ cum instrumẽto:aliẽato fundo amoꝫuo testatore nil erit legatũ.sed in alijs remanet legatũ instrumẽti.s. patrisfamilias.nã fundi instrumentũ sequitur alienationem fundi vt.d.l.si cui. Tertij dicunt siue dicat fũdũ instructum: vel sicut istruct⁹ est:vel funduꝫ ⁊ instrumẽtũ: etiã patrisfamilias instrumẽtum continetur:nõ soluꝫ fundi:vt.d.l.q̃situm.§.sed si fundus.⁊.l.sequẽtib⁹.⁊ B.an fũdus cum instrumẽto.quo casu solum instrumentum fundi nõ etiã patrisfamilias continetur legato. ⁊ hoc placet: adiecta etiam illa differentia que fit in.d.l.si cui.

e ¶ Seruãdoꝫ.arche ⁊ fiscia vt.ff.loca .sꝫ addes.§.illud.

f ¶ Pascendi.ff.de ser.rusti. pre.l.pecoris.

Sancimus Cauti ois verbo simpler cautõ significatur.b.d.Et ẽ rõ q: qõ simplicit dicitur simpliciter intelligitur sine adiectiõe.bal.

g ¶ Cautionis.si testator precepit caueri.idem si lex.

h ¶ De satisdatiõe.que fit cũ fideiussore accipitur:vt .ff.qui satisda.cog.l.j.

i ¶ Pudam.a pignore vel fideiussore. nõ a stipulatiõe.sꝫ contra.ff.mã.si mãdato ricij. §.fi.So.ibi ẽ idõea. Itẽ ꝓtra ff.de col.bo.l.j.§.cãꝫ. so.cautio est genus:vt.ff.de reg.iur.l.plus cautionis.sed in vltima voluntate pro nuda ponitur:vt hic.⁊ eodem modo rsidi.ff.de procu.l.i.que est contra.

Quidam Diuisuncti.a apposita inter personas ponitur p̃ conuncta:secus si inter res.idẽ in cõtractibus.b.d .Et rõ differẽtie inter psonas ⁊ res ẽ talis q: si int psonas nõ accipet p̃ ꝓiuncta: puisio eẽt inutilis ratione incertitudinis.vt.ff.de stipu.ser.l.si seruus.§.fi.Bal.

h ¶ Cum quidam.circa quatuor tractat hec lex:institutioneꝫ:legatum:libertatem:tutelam.

i ¶ Ordinem.s.vt prior nominatus prius admittatur.ac.

num ꝗo quod in apothecis fuit si ió illic habuit vt cũ in prediuꝫ venisset paterfa.eo vteret:legato cedere ignorare non debes. Mpa. Diocle.⁊ Mari. aa. ⁊.cc.Rufino.

Hando sicut instructus est legato siue per fideicommissum relicto:villicum[a] quidez ⁊ boies[b] ⁊ oia que velit ipse pfamilias cũ ibi ageret[c]:vt fundus eẽt instructus[d]: nõ tpis cã in eo habuit: relicta esse iuris auctoritate diffinitũ est. Ea ẽt que tã fructuũ colligendorum q̃ seruandorum[e]. Itẽ pecora stercorandi vel pascẽdi[f] cã ibi constituta vt fructus de his capiantur:vel vt fundus sit instructus:fideicõmisso cedere certi iuris est.

Mpera.iusti.a.Juliano.pre.p.

Sancim⁹ cautõis[g] noie vl nõ eẽ fideiussoris datione iterp̃tãdã:nisi hoc spãliter vl in grecis vl in latinis verbis scriptũ fuerit.nisi enim vel generaliter de satisdatione[h] vel fideiussione spãliter sit notatum cautionem vel cautelã minime fideiussionem: sed nudam[i] promissionem significari. Dem.a.Jo.p.p.

Cum quidam[k] sic vel institutionem vel legatũ vel fideicommissum vel libertatẽ vel tutelã scripsisset:ille aut ille mihi heres esto. vel illi aut illi do lego vl dari volo. vel illũ aut illũ liberꝫ aut tutorẽ eẽ volo vel iubeo:dubitabat vtrũ ne inutilis huiusmodi istituto ⁊ legatuꝫ ⁊ fideicõmissũ:⁊ libertas:⁊ tutoris datio:an occupantis melior ꝓditio sit.an ãbo in hmõi lucra vl munera vocent.⁊ an fm aliqnem ordinẽ admittant.an vterqꝫ omni modo:cum alij[m] in institutionibus primũ quasi institutum admitti:secũdũ quasi substituꝫ:alij in fideicõmissis posteriorem[n] solum accepturum fideicõmissum existimauerunt:quasi recẽtiore volũtate testatoris vtẽtẽ.⁊ si quis eorũ altercationes sigillatiꝫ exponere maluerit:nihil phibet non leue libri volumen extendere:vt sic explicari possit tãta auctorum varietas:cum nõ solum iuris[o] auctores sed etiam ipse principales constitutiones quas ipsi auctores retulerunt iter se variasse vident.Melius itaqꝫ nobis visum est omni huiusmodi verbositate explosa:ꝓiunctionẽ aut: pro ⁊ accipi:vt videatur copulatiuo mõ eẽ pbata:⁊ magis ita vt ⁊ primã personam inducat: ⁊ secundã non expellat. Quẽadmodũ eni ꝗbi gra in iterdicto qõ vi aut[p] clam aut coniunctio pro ⁊:apertissime[q] posita[r] est:⁊ ita in oĩbus huiusmodi casibus siue institutionum:sive legatorum:siue fideicõmissoruꝫ vl libertatũ :seu tutelaꝫ hoc esse intelligendum:⁊ ambo veniãt equalance ad hereditatẽ. ambo legata similiter accipiant. fideicõmissuꝫ in vtrunqꝫ duuidatur.libertas[s] vtrũqꝫ capiat.tutoris ambo fungantur officio.sic nemo defraudetur a cõmodo testatoris.sic maior prouidẽtia pupillis[t] inferat:ne dum dubitatur apud quez debet esse tutela:in medio res pupillorꝫ depereãt. sed hec quidẽ sancim⁹ cuꝫ[u] in personas proferat scriptura. Si autem vna qdez est persona:res autẽ ita derelicte sunt. Illam aut illam rem illi do lego vel p̃ fideicõmissum relinquo:tunc fm veteres regulas ⁊ antiquas diffinitiões vetustatis iura maneant incorrupta[x].nulla inouatione eis exꝓstitutione hac introducenda.Qõ etiã in cõtractibus[y] locum habere censemus.

Dem.a.Joanni.pre.pre.

Suggestioni illiriciane aduocationis respondentes decernimus familie nomẽ talem habere vigorem.parentes ⁊ liberos: oẽsqꝫ propinquos ⁊ substantiaꝫ: libertos etiã:⁊ patronos:necnõ seruos per hanc apellationeꝫ significari. Et si quis p̃ suuꝫ elogium fideicõmissuꝫ familie siue reliquerit: nulla spãli adiectiõe sup qbusdaꝫ certis psonis fcã:nõ solũ ꝓpinquos sꝫ etiam bis deficientib⁹ generꝫ ⁊ nurũ. Eos.n.nobis bũanũ vl eẽ ad fideicõmissũ vocari:ita videlꝫ si mfimo nũ mortẽ filij vl filie fuerit dissolutũ:nllo ⁊ eni mõ pñt gener vl nur⁹ filijs viuẽtib⁹ ad tale fideicõmissũ vocari:cũ hi pculdubio eos afficedãt.⁊ ꝗ videlꝫ ḡdati fieri vt post[z] familie sonat in personis intelligitur de propinquis fm ordinem proximitatis:⁊ de quibusdam affinibus in subsidium vocandis.Sꝫ quando nomen familie sonat pro rebus intelligitur pro substantia bonorum.hoc dicit Bal.

m ¶ Cum alij.s.iurisconsulti dicebant.

n ¶ Posteriorem.vt ar.j.de fideicõ.l.dari.

o ¶ Juris.scilicet antiqui.

p ¶ Aut.pro ⁊ materialiter hic ponitur.

q ¶ Apertissime.vt argumẽtũ.ff.quod vi aut clam.l.is qui i puteũ.⁊ §.interdictuꝫ.⁊ in alijs casibus :vt.ff. de verborũ significatione.l.sepe ⁊ facit.ff.de testa.tute.l. tutor.

r ¶ Posita est.vt si primo incepit clam:⁊ prohibitus pseuerauerit.

s ¶ Libertas.idest vtrq̃ capiat libertatem.

t ¶ Pupillis.scilicet in tutela accipiendo hanc disiunctiuam aut:seu vl pro coniunctiua.

u ¶ Cum in personas. immo quandoqꝫ contra:vt .ff. de legatis.j. cum pater.§.penultimo. Solu.ibi fm codicem scripture intelligatur facta substitutio:vt ibi dicit.

x ¶ Incorrupta.vt bona habeat electionem vt.ff. de iure dotium.l. plerunque. ⁊ instru.de act.§.hinc.⁊ .ff.de contrahenda emptione.l.i in emptione.§.penultimo ⁊.l.si ita.⁊.ã.de cõditiõe indebiti.l. si quis Sed certe immo in rebus ponitur quandoqꝫ pro ⁊:vt.ff.de auro ⁊ argento legato.l. quotiens in fine. sed ibi speciale. Item contra in.l. si ita.que est eodem titulo. sed ⁊ ibi speciale. vel est ibi seu in qua et aliud q̃ in illa aut.

y ¶ In cõtractibus.licet quod dictum est in alternatione rerꝫ locatarum vt in predictis legibus continetur.Sed certe ⁊ in alternatione personarum ẽ idem q̃ .ã. vt aut pro ⁊ accipiatur: vt si vendam rem meam nbi aut illi: cum ambo presentes sint vt hic.nec obstat.ff.de contrahenda emptione.fundus. quia ibi non vtrq̃ vẽdebat:sed vni quisq̃ sibi ⁊ alteri volebat emere quod alteri non poterat.hic autem quando cum vtroqꝫ contrahit. Item nec ob.ff.de verborum obligatione.l. cum qui.§.qui sibi.quia ibi tm cum vno contrahit: ⁊ alter ponitur ad solutionem tm.

Suggestioni Quando verbꝫ familie sonat in personis intelligitur de propinquis fm ordinem proximitatis:⁊ de quibusdam affinibus in subsidium vocandis.Sꝫ quando nomen familie sonat pro rebus intelligitur pro substantia bonorum.hoc dicit Bal.

z ¶ Per suum.s.primum exemplum.

a ¶ Nulla speciali.nam tunc secus esset: vt.ff.de legatis.j.l. omnia.§. finali.

b ¶ Post eos.s.generum ⁊ nurum. Et nõ primo vocari liberos.Secũdo pentes.Tertio collaterales.Quarto generos ⁊ nur⁹.Quarto lo

ponere hic ⁊ ff. de lega. ij. l. peto. §. fratre. ⁊. l. cum pater. §. pe. ⁊ ad tre. beredes. §. fi.

a ¶ Prohibuerit. qs fit quando qz: vt. ē. de re. alie. non alie. l. fi. ⁊ j. de adim. legat. voluntas: ⁊. ē. de cōdi. ca. da. l. ea.

b ¶ Pro substātia. vt in fa. ber. iudicio. ⁊ alias hz significationes: vt ff. de verbor. significatione. l. pronunciatio.

c ¶ Si omissa sit causa. Si scripto herede: ⁊ hoc in fraudem relictor. seu libertatū. Et nō q̄ ppē ratū induxit hoc edictū. Pdo contra eū q̄ omit te adire ex testamento: ⁊ adit abintestato i fraudem legatariorum: vt. j. c. l. ij. in prin. ⁊. ff. e. l. ij. Secundo contra eum qui timent adire vt ad substituti transeat ⁊ in fraudem similiter: vt. j. codē. l. i. Tertio quādo ideo vt peruenīat ad le gitimum: vt. ff. eo. l. j. in fine. accur.

In fraudem Si institutus in necz legatario rum repudiat hereditatem: ⁊ vadit ad substitutum vulgarē: ipse substitut⁹ adhōc tenet ad legata ab instituto relicta si dolus fuit cōmissus participatus cū ipsorūpse et mitentes tenetur si pecuniam accepit. b. d. Et diuidit in duas partes. nā prio loquit q̄ dol⁹ illum fuit gratuit⁹. In sēda pte q̄ mediāte pecūia. Sēda ibi. plāc. bal.

d ¶ Legatorz. ab istitutore relictorz ⁊ instituto se ex hic fraudem ⁊ substitutus participauit vt fabricat. sed nōne substituendo videtur testator permittere omnia: Rñ. q̄ sicū principaliter ob iniuriam damnū pro priam facit: non si propter alterum maluz: vt arg. ff. de aqua plu. ar. l. j. §. denicz.

e ¶ Cum. l. substituturz. ⁊ eius heredē: vt. ff. e. de liberanibus. §. hēdu. sz videt directā dari eriā si nō fuit aliq̄ fraus cōmissa: cū legata ab istituto intelligāt tacite reperita a substituto: vt. ff. de leg. ij. si alienus fuus. ⁊ l. si pat. §. ab instituto. ⁊. ff. de le. j. licz. ⁊ j. ad treb. l. iiij. Rñ. hic testator voluit ēē reperita: q̄si nō tenereē substitut⁹: vt. d. l. lz. nisi pp hmōi fraudem. Sin autē institutus teneat cū ⁊ ipse fecerit fraudē: Rñ. sic i substituto. prius enim substitutus qui possidet est conueniendus: vt ar. ff. eis in fi. ⁊. l. si pecuniam. Vel dic non cōueniri institutū: nisi acceperit pecuniā pro omittendo: vt. d. l. lz. ⁊. l. si qs. ⁊. l. si non solus. §. fi. ibi. si autē sine pecunia ⁊c.

f ¶ Participatum. idem si non participasset fm pe. sed argumentuz contra. ff. e. l. fi.

g ¶ Accepia. quā accepit institutus vt hereditatem omitteret.

h ¶ Cogitur. l. institutus a se relicta. ⁊ substituturus similiter a substituto relicta: vt. ff. e. si nō solus. §. fi. ibi. Itē si solus ⁊c ⁊. j. de fideicō. h. l. j. in fi. Sed videt quēlibet insolidū teneri: vt. ff. e. si pecuniaz. ⁊. l. si a substituto. quē est ꝓra. So. ibi glibet possidebat. scilicet istitut⁹ ⁊ substitutus ab intestato: cū ambo essent legitimi. hic substitutus tñ: ⁊ ab vtro q̄ idē erat legatū quasi ambo insolidū essent grauati. ⁊ secus in duobus hēdibus omittētib⁹ ex testō: q: habētes ab intestato similiter vt pauo p̄ pribus tenētur: vt. ff. e. si duo. ⁊. l. si nō solus. i fi. Itē adhuc videt pro possessione hēditatis conuenēdū: vt. ff. e. l. licz. ⁊ l. si quis pecuniā. sed ibi qñ idē erat relictum ab instituto ⁊ substituto. si autē diuersa quilibet suis tenetur legatarijs: vt ibi dixi.

Etiam qm Si hereditas que adiri poterat ex testō repudietur in fraudem legatorum habet locum hoc edictum. h. d. Bal. Secus si nō potuit adiri ex defectu testamenti vel heredis instituti. saly.

i ¶ Non posse. vt ⁊. ff. e. de libertatibus. ⁊. ff. de ma. te. l. testamēto mānumisso ⁊. ff. de castren. pe. l. pater. §. pater. vel dicitur vsurpari: vt. j.

k ¶ Possessio. fm tab.

eos libti veniāt. ¶ Hoc eodē valēte. ⁊ si qs rē īmobilē cuidaz legauerit vt fideicōmiserit: eāq̄z aliena ri. phibuēit⁹: adijciēs vt si hoc fidei cōmissari⁹ pterierit: familie sue res acqranē. ¶ In alijs casib⁹ aūt nomē familie. p substātia⁹ oportet intelligi: q: ⁊ serui ⁊ alie res in patrimonio vniuscuiusq̄z putantur eē.

¶ Si omissa sit cā testamēti. xxxix.

Imperatores Seue. ⁊ Antoni. aa. Januarie.

Si in frandē legatorz⁹ transmissaz hēditatē ad substitutū. pbatura es: vtilis actio aduersus eū cū quo fraudis ꝓfiliū participatū ē: ꝓpetit. ¶ Plane si pecunia accepta⁹ omisit aditionē: legata ⁊ fideicōmissa p̄stare cogit⁹.

Imperator. Phil. a. ⁊ phil. c. Victorie.

Cum q cū ex testō posset obtinere hēditatē: ab intestato ius successiōis voluit āplecti: libertatibus eodē testō dat: obesse nō posse iā pdē placuit. ¶ Q̄ si (cū neq̄z adiri ex testō hēditas: neq̄z bonorz possessio⁹ peti possit) iudiciū defūcti nō vsurpabit⁹: ꝓ ad irritū iuris rōe vocatū ē: petitio relictorz nullo iure⁹ pcedit. ¶ Si vo iure fcō testō cessante⁹ hēde scripto: alter ab itestato adijt hēditatez: neq̄z libtates neq̄z legata ex testō posse prestari manifestum est⁹.

Imperator Dio. ⁊ max. Ap. ⁊ pie.

Si peculiana pū vio cuius estis hēdes: testō qd religt: ⁊ scripti⁹ iure ꝓ ei⁹ iudiciū: vl omissa cā testamenti successerint abintestato: aditus competens index quatenus legis falcidie modus patitur⁹: vobis⁹ relicta restitui iubebit.

¶ De indicta viduitate⁹ ⁊ lege iulia miscella tollenda. .xl.

Imperator. Gor. a. Bono.

Legatū alij sub ꝓditione sie relictum: si vxor⁹ nuptui se post motē mariti nō collocauerit: ꝓctis nuptijs ꝓditio deficit⁹. ideoq̄z peti legatū nequaq̄z pt.

Imperator: insti. a. Joan.

Ambiguitates legis iulie miscelle g̃iali lege tollentes nullum ꝓcedim⁹ fieri iuramētū ꝗz pdictaz legē: ꝗz penit⁹ ea vna cū mucia na cautione sup hac causa quiescē te⁹: licere mulieribus etiam maritorum suorum interminatione spreta⁹: que viduitatem eis indicit: ⁊ nō dato sacramento procreāde sobolis gratia: tamen ad secundas migrare nuptias: pena huiusmōi cessante: sine habeat liberos siue nō: ⁊ ea percipere que maritus dereliquit⁹: quorum⁹ omnium manifestissimum est dominium minime eas liberis existentibus habere: vsufructu tantūmodo apud eas manente: ⁊ ad liberos prioris thori ꝓprietate corz deferēda: fm ea que de se cūdis nuptijs ⁊ lucris q̄ ex his mulieribus statuta⁹ sunt: ne⁹ ex necessitate legis ⁊ sacramento colorato p iuriū cōmittat. ¶ Cum enim mulieres ad hoc natura⁹ progenuit vt partus ederent⁹: ⁊ maxima eis cupiditas in hoc cōstituta est: cur scientes prudentesq̄z periurium cōmitti patimur⁹: tale igit iuramentuz acqescat: ⁊ lex iulia miscella cedat cū muciana cautiōe sup hoc introducta a nra repu. separata. Augeri⁹ etenim magis nram rēpublicam: ⁊ in

l ¶ Nō vsurpabit. i. nō deducet in vsuz prauuz: vt. j. de fideicom. lib. l. j. ⁊ ō ma. te. l. ij. ⁊ de inof. tes. papinia. §. fi. vl die vsurpari quando pt adiri ex testō ⁊ omittī ⁊ accipit ab intestato. De bo. aūt possessione iō dicit q: qñq̄z ipsa petit ⁊ tñ testrñ nō valet de iure ei uilt: ⁊ dātur legata: vt insti. q. mo. te. infir. §. non tamē. ⁊. ff. de iniusto test. l. postumus.

m ¶ Nullo iure. ordiario vel extraordinario.

n ¶ Cessante. nō in fraudem creditorum: sed propter laborem euitandum.

o ¶ Manifestum. nisi in casibus: vt. j. de fideicō. l. cā. ⁊ ibi plene dices.

Ex proculiana Beneficium istius edicti trās mittit ad hēdē cū sua cā. b. d. Bal. vl sic. Falcidia ōtrahit ēt q̄ legata ex hoc edicto debentur. saly.

p ¶ Scripti. a proculiana.

q ¶ Parit. tenet ergo falci. p ptorē acti ex testō adisset: vt b ⁊. ff. e. duo. §. fi. ⁊ l. q autē. in pn. ⁊ ad. l. fal. l. j. §. ad eos. ac.

r ¶ Vobis. q estis hēdes legatarij: vt hic ⁊ ad hoc. ff. q̄ di. le. ce. l. fi. ⁊ j. de fideicō. li. l. in persona.

s ¶ De indicta viduitate. et le. iulia miscel.

Legatū Cōditio viduitatis non spernit si legatū non ascribit mulieri ꝗz alteri. b. d. bal.

t ¶ Legatū alij. secus si eidē vt. j. l. pri. ⁊. ff. de ꝓdi. ⁊ de. l. cū tale. §. fi arbitrio ⁊ §. mente. Vel ēt si alij si mō ad cā redire debeat: vel alia fiat fraus ad nuptias ꝓpediēdas: vt. ff. de ꝓdi. ⁊ ō. l. auia. §. ticio. ⁊. l. heres. §. fi.

u ¶ Si vxor. alicuius vl sua.

x ¶ Deficit. existere ât videt cū certū ē cā nubē nō pos. vt. ff. ō ꝓdi. ⁊ demō. l. hoc gen⁹.

Ambiguitates Cōditio que viduitatē inducit vitiat ⁊ nō vitiat ⁊. l. iulia miscella cū iuramēto ⁊ cautōe muciana q̄ p̄stabat cessat. b. d. saly.

y ¶ Quiescēte. lex iul. pmittebat mulieri licz vir phibuisset ⁊ aliqd ob hoc reliquerit quatenus ad secundas nuptias nō veniret: tñ ⁊ ad virū vēire post ānū ⁊ iurare tpe quo accepit legatū q: filioz cā hoc faceret si cōtigerit cā in futuro nubē: ⁊ hoc si infra annū. post annū vo accipiebat relictū p̄stita cautōe muciana: vt in auc. de nup. §. q: vo. colla. iiij. q̄ cautio generalis locū habebat quotiēs esset aliquid relictum sub conditione non faciendi de restituēda re cū fructibus si cōtrafecerit. vt. ff. de le. ij. cū filius. §. qui mucianā. ⁊. ff. ō ꝓdi. ⁊ de. l. muciane. Sz an per oīa est sublata cautio muciana per. l. istā: rñ. nō ino in alijs conditionibus de nō faciēdo locū hz. Et siquidē talis sit cōditio de q̄ certū sit q̄ nō possit impleri legatario viuente: vt si nō ascenderis capitolū tūc p̄stat cautio muciana. Si vo pōt ipleri eo viuēte: vt si nō dederis equū tuū ticio: nā ticio vel equo mortuo te viuēte est ipleta ꝓditio. ⁊ hoc casu cautio muciana remittit: nisi sit ꝓditio onerosa quā expectare durū sit: vt reliquo tibi mulieri si a liberis nō discesseris. est eni durū iō remitti cautionē q: possunt filij ꝓnori matri: ⁊ iō non pp hoc remittit predicta cautio: vt. ff. de condi. ⁊ demon. l. cum tale in prin. ⁊. §. ticius.

y ¶ Spreta. idest nō obstāte cōditōe a maritis sub infinitate apposita.

z ¶ Dereliquit. sed hodie percipit fm auē. quā lege hic: cui relictū ⁊c.

z ¶ Quorz. scz a marito relictorū.

a ¶ Statuta sunt. vt. ē. de secū. nup. l. femine. ⁊. l. hac edictali. §. bis illud.

b ¶ Ne. continua si maritus dereliquit.

c ¶ Natura. i. deus.

d ¶ Ederent. vt. ff. de edi. edi. l. quare. §. fi.

e ¶ Augeri. qō fit per

trimonia: vt. ff. so. ma. l. j. ⁊ de bon. dam. l. fi. ⁊ ff. de iure do. l. j.

a ¶ Punitur. vt ⁊ .ē. de arbi. l. ne in arbitris. in pn. ⁊ nō non dari viam mali gnādi: vt. J. vnde vi. l. meminerint. ⁊. ff. de trāſ. l. cū bi. §. ſi cū lis. ⁊. ff. quā admodū teſta. ape. l. j. §. diē. ⁊ inſti. vi bo. rap. §. q. ⁊ J. de lati. liber. tol. l. j. §. ille aūt ⁊. ff. de iudi. l. fi legationis. in fi. ⁊. l. cū qui. §. fi. ſequit auc. cui relictum.

¶ Autentica.

Q Ui relictum. Hodie conditio viduitatis in vidua non ſpernit. ⁊ legatuz ei forma hac. l. ſtatuta debet b. d. ſaly.

b ¶ Cui relictuz. ſumit ex autētico de nup. §. que vo. collatione. iij.

c ¶ Coniuge. i. a viro vroris vel ecōtra: vel etiam ab extraneo vt ſubijcit.

d ¶ Infra annuz. a tempore mortis teſtatoris.

e ¶ Deficiat. vt q: ſit monacha facta vel puerſa. vl ſacerdos ſi eſt vir: vt in cor. huius auten. ⁊ nō q̄ hec corrigit. l. codicis. fm Elzo. huius ti. q̄ permittebat ſtatim capere.

f ¶ Cū fructib⁹. ſ. preterit temporis. vel ſi erat pecunia ⁊ eā mutuat⁹ fuerit alicui reſtituētur quātū peceperit. ſed ſi i rē ſuā verſa tunc vſq̄ ad tertiā cēteſime. vel ſi fiat res āterior ſuſtiet mēdicitatē periculi: vt in cor. huius auc.

g ¶ Idonea. i. idoneā habeat ſubſtantiam: vt in cor.

h ¶ Contractis nup. ſ. ſecundis. ſed an idē in primis: vt ſi relinquo virgini ne nubat vl ei q̄ nūq̄ nupſit: Rñ. ſz Jo. legē veterez ſeruari: vt nubē poſſit ⁊ habē legatū vt. ff. de cōdi. ⁊ de. l. cū tale. ⁊ . l. quotiens. ⁊. l. ticie. q̄ ſunt cōtrarie. hec enī auc. tñ de ſecūdis nuptijs dicit. Alij vt Jr. dicunt idē in virgie multomagis: cū virginū vita ſit felicior q̄z cōtinentium: vt in auc. de leno. §. j. colla. iij.

L Egem. Cōditio que viduitatem inducit ſic ſpernitur in feminis ita ⁊ in maſculis. ⁊ relictū in caſu viduitatis future debet ſtatiz incuentū ipſius. b. d. ſaly.

i ¶ Promulgauimus. vt. ē. l. proxima.

k ¶ Expreſſim. nam aliter videtur eſſe neglectū: vt. ff. ō iur. l. Itē apud. §. hoc edicto.

l ¶ Senatuſconſultuz. quod non habemus.

m ¶ Relinquat. ab extrāeo nō a viro. vel etiam a viro.

n ¶ Legitimo. ſ. actione ex teſtamento vel hypothecaria.

mulris hominib⁹ legitimis progeniris frequentari: q̄z impijs periurijs affici volumus: cū ſatis eſſe inhumanum videtur p leges que periuria puniūt⁹: viaz puriys aperire.

¶ In auc. de nup. §. que vo nūc ſequitur. collatione. iij.

LON. Q Ui relictum[b] quid fuerit a coniuge[c] aut a qualibet pſona ne ſecūdas inneat nuptias: ifra[d] annum quidem nō petat niſi ſpes nuptiarum deficiat[e]: poſt vo capiat pſtita cautōe rē cū fructib⁹[f] reſtituē ſi ptrafecerit. Pro imobili re iuratoria fiat cautio cū hypothecis. p mobili ſi idonea[g] ſit pſona cadē fit cautio: aliogn ⁊ fideiuſſor exigit ſi pſtari pōt. Cōtract[h] nuptijs res data et vēdicari pōt. Q ō ſic admittit ſicut eſt ac ſi non ei relictum eſſet.

I Dem. aa. Joanni. pre. pre.

L Egem iuliam miſcellam quē admodum in feminis ſuſtulimus: ita ⁊ in maſculis eſſe ſublatā: ptinere qdem ad ſenſuz noſtre legis quā ſuper hoc pmulgauim⁹[i] non eſt incertum. Ne tamē quedā ambiguitas ſimplices animos moueat: etiaz expreſſiz[k] ſancim⁹ legem iul. miſcellam: ⁊ ſenatuſconſultuz[l] quod circa eā factū eſt: necnō mutianam cautionem que ſup talib⁹ nuptijs introducta eſt: nō ſoluz in feminis: ſed etiā in maſculis ceſſare. ¶ Sz q: apud vlp. in libris ſabiniianis inuenim⁹ q̄dam verba que fugiunt legis miſcelle obſeruationez: ne quis ⁊ ea ſublata eſſe putauerit: ſancimus cū huiuſmodi verbis mulierib⁹ aliqd relinquat[m]: ſi vidua erit: vel quotiēs vidua erit. vl econtrario maritib⁹ ſi amiſerit vrores. vel quando ad celibatum puenerint: non vetari ea vendicare vl legitimo[n] mō ſumere que eis derelicta ſunt. Neq̄z enim vt permaneant vl femine in viduitate: vl maſculi in celibatu videtur eſſe relictū: vt locuz vel ante noſtraz legez habeat lex iulia miſcella que iam perempta eſt. ſed cuz pimū hoc euenerit ilico competat talib⁹ pſonis et⁹ qō relictū eſt pſecutio[p]: q: relictum eſſe ſub ꝓditione videt: ſiue ſemel ſiue in ānos ſingulos hec libalitas fuerit cōſcripta quaſi p ſolatio ſue triſticie[q].

¶ De bis que pene nomine[r] in teſtamēto vl codicillis reliquunt. xlij.

I Mpator Juſtini. Menne. prefecto pretorio.

S Uperuacuam obſeruationē veterz per quam voluntates teſtatorz ad effectuz duci impediebant amputamus. pcipiētes nullū valere dicendo pene nomine quedam eſſe relicta vl adempta in ſupremis teſtantium voluntatibus ea infirmare. Sz licere teſtanti pro implenda ſua voluntate vl pecuniā dari precipere: vl aliā pecuniariā penā iferre quibus voluerit: tam in adimēdis hereditatibus vel legatis vel fideicōmiſſis vel libertatibus[o]: q̄z in pcipiendo ad alias perſonas eas tranſferri ab eo cui relicta ab initio ſunt. vl aliquid alijs ab eo dari: ſi min⁹[t] diſpoſitiōibus ſuis hfs vl legatarius: vl libertate donatus paruerit.

¶ Q ſi aliqd facē vl legib⁹ iterdictū: vl als pbroſū: vel etiā ipoſſibile iuſſus aliqs eorum fuit: tunc ſine vllo damno etiam neglecto teſtatoris precepto ſeruabitur[s].

¶ De fideicōmiſſis[x]. xlij.

I Mpera. Anto. a. Demetrio.

S I probaueris ōmetriū petiſſe de matre[z] hfdeq̄z ſua vt tibi alimēta menſtrua[a] ⁊ veſtiarium annuum[b] preſtaret: eāq̄z ſecutā voluntatem filij ſui per multū tēporis: idest nō minus in tali cā triēnio ea preſtitiſſe: vt in futurum quoq̄z ea preſtentur. ⁊ ſi qua in preteritum preſtita non ſunt vt exoluantur impetrabis[c].

I Dem. a. Eupatrie.

Superuacuā. Relictū vel in aliū trāſlatū pene nomine valet niſi ob turpē cāz vl ipoſſibile ꝓditionē nō ipleta relinquat. b. d. Diuidit. Prio ius antiquū tollit. Scō nouū inducit. Tertio a nouo excipit. Scōa ibi. ſed rē. Tertia ibi. q̄ ſi aliquid. ſaly.

s ¶ Libertatibus. ꝓtra. ff. de le. j. l. planc. §. fi. So. hic nō dicit valē ab eo relictum: ſz auferri libertatē ſi nō det reduniar. ff. ſi qs omiſ. cau. ac. l. ſiquis ſub condi.

t ¶ Si minus. i. ſi non. Sed videtur contra. ff. de condi. ⁊ de. l. multa. ⁊. ff. eo. l. j. vbi dicit relicta in penam non valere. Sol. hic corrigit. vel ibi nil pōt imputari gratuito in monumento q̄ alterius arbitrio facere debebat: ⁊ ideo relictuz ab eo in penam non valet vt ibi dicit.

u ¶ Aliqd. dic q̄ teſtator reliquit legatum nō capaci: vel precepit ſepeliri cum veſtibus: vel infligebat penā gratuito.

x ¶ Seruabit. ſ. emolumentum his qui impoſſibile facere iuſſi ſunt ro q̄ relictum eſt nomine pene non valente: vt h ⁊ inſti. de le. §. fi. in fi. ⁊. ff. de le. j. l. rurpiu. Sed videtur valere relictuz impoſſibile vel turpi q̄ cepto habito pro nullo vt inſti. de here. inſtituē. impoſſibilis. que eſt cōtra. So. ſz quoſdā hoc fm illā. ſ. vt impoſſibilitate remota valeat relictum. quod non placet. Sz dic impoſſibilis cōditio heredi ſiue gratito ipoſita variat vt hic ſed legatario ſiue honorato non variat ſed vitiatur vt ibi: ⁊. ff. de condi. ⁊ de. l. obtinet. Eodem modo reſpondeo ad. l. ē. de inſti. ⁊ fideic. l. repreheēda. q: ⁊ ibi honorato fuit impoſita Item cōtra. ff. de leg. j. ſimilibi ⁊ tibi. §. ſiquis. vbi impoſſibile pcepti valet. Sol. ibi non erat impoſſibile ſed difficile. ⁊ tibi poſit mortem mutuari. cuz viuente teſtatore romā vēire poterat ſed fuit.

y ¶ De fideicōmiſſis. Separatim ideo loquitur de fideicō. q: fm antiqua iura in multis differebant a legatis.

I probaueris. Preſtatio triēnalis alimentorū concurrente fauore vltime voluntatis facit legatū deberi etiā in futurum ex voluntate minus ſolēni. b. d. fm cōez lec. Vel ſic. Triennalis preſtatio alimētorū ex certa ſciētia fideicōmiſſum eorz robor: validā q̄lificat ⁊ declarat. ⁊ iſte caſus oēm lecturā cōprehendit. ſaly.

z ¶ De matre. i. a matre. ſic. ff. de arbi. l. ſi de meis.

a ¶ Menſtrua. i. ſingulis menſibus.

b ¶ Annum. i. ſingulis annis.

c ¶ Impetrabis. ſed oppono. aut tenuit hic voluntas: ⁊ tunc etiaz triennio non expectato valet voluntas. aut non tenuit: ⁊ tunc ſi ſciēs ſolum etiam ſemel: comprobauit voluntatem: vt. J. l. proxima. ⁊. ē. de teſta. l. non dubium. §. illud. ſed ar. Rñ. non: vt. ē. ne vr. pro m. ſed arg. contra. J. ad. l. fal. auc. ſed

Ab heredibus predictis.

Sz defuncti. vel dic heredib. ſuccedo. vt ⁊ ff. de fideicō. li. l. cū q

Sin ſecundum. Fideicōmiſſum ſi fit facta reſtitutio. ⁊ debitor: hoc dicit Saly.

Ex filiam. ſ. ancillam defuncte: quam adire hereditatem ⁊ ſibi reſtitui ⁊ arridita eidem erſidi fideicō. ⁊ ſi adeant ⁊ ſi pater filio. ⁊. l. mulier. §. non ſi ab fideicōmiſſum ſit relictum

Domus. ſ. ad heredes defuncte

Probibita vēditio

accipitur: vt. ē. de vbo.

priuat verior. Item ad id q̃ per tpa soluẽdo p̃iudicet in posterũ ẽ cõtra. d. de vsur. l. creditor. So. hic spãle fauore alimẽtorũ ⁊ vltie volũtatis. Item ad idem ꝓ ra. ff. ad. l. fal. qõ de bonis. §. ij. So. ibi duobus ãnis: sic tribus. vel ibi contra legẽ erat voluntas: ⁊ sic lex resistebat. hic aũt preter legem: ⁊ sic non resistebat lex. sed nõ assistebat: q̃ min⁹ solẽnis. vel hic in alimentis spã le. Item ad idem cõtra. ff. de pac. si certis an. So. ibi constabat nudũ iter esse pactum tñ: hic aũt dubium fuit voluntas solemnis esset vel ñ. vnde in dubio presumitur solennis: vel specialiter. Item ad id q̃ dicit in futuruz est contra. ff. de iudi non quemadmodum. ⁊ ff. de vsuris. l. j. §. j. So. hic pro futuro agitur sed ex iure presenti. sed ibi ex iure futuro. Item q̃z magis tempus videtur necessariuz: vt ff. de vsur. l. cum de in rem versoque est cõtra. So. ibi dicebat actor: sibi promissum. ad cuius promissionis probationẽ ⁊ annorum prestationẽ inducebat. hic autez cõstabat modo volũtatez minus bi solẽne inter cessisse. Et ꝰ hoc dic vt nõ i. d. l. cũ de rem vso. ff. de vsuris.

Θ Si inutiliter. Pdo põit dictũ. Scõ rationem remotiuam obiecti. Scõa ibi. cũ non ex ea. ⁊ hoc intẽdit. Volũtas vltia non solẽnis non reractatur in agrarius b. d. Saly.

a ¶ Inutiliter. propter mis⁹ solemnẽ volũtatẽ.

b ¶ Comperta. in hoc ergo differt hec lex a. l. j. qt ibi credebatur volũtas solẽnis: ⁊ tunc distinguit si est ignorantia iuris: non reperitur. si sa et reperitur nisi per triennium prestiti: vt ibi. ⁊ j. ad. l. fal. l. error. vel ibi si fuit scienz non preiudicaret in futurum: nisi in alimento fm quosdam.

c ¶ Prestiterunt. vel etiam pmiserunt: vt j. eo. si veritas. ⁊ j. ad. l. fal. l. ñ. ⁊ ff. de non nu. pe. l. cuz fidẽ. vel qualitercunq̃z agnouerint: vt ff. de testa. l. non dubium. §. illud. sed an in alia re quam non soluit piudicat sibi: Rñ. non: vt ff. ne vr. pro ma. l. ñ. ⁊ ff. de excu. tuto. l. volũtate. Sed arg. contra. j. ad. l. fal. auc. sed cuz testator. sed ibi fuerat solennis voluntas.

d ¶ Ab heredibus predictis.

e ¶ Eius. scz defuncti. vel dic heredibus eius. s. vnius heredis.

f ¶ Questio. vt ⁊ ff. de fideicõ. li. l. cũ quasi. §. ñ. ⁊ l. in testamento.

Q Ãm secundum. Fideicõmissuz vniuersale transmittitur licz non fit facta restitutio. ⁊ debitore succedente creditori cõfundit iuriõ. hoc dicit Saly.

g ¶ Crisidem. s. ancillam defuncte: quo casu poterit heredes istitutos cogere adire hereditatem ⁊ sibi restituere. Vel dic heredum omniũ a quibus erat relicta eidem crisidi fideicõmissaria hereditas: ⁊ tũc non poterit eos cogere adire. sed si adeant cogentur restituere: vt ff. ad trebel. l. cogi. §. si pater filio. ⁊ l. mulier. §. non est. secus tamen si ab vno liberatus ⁊ ab alio fideicõmissum sit relictum: vt ff. ad trebel. l. si res aliẽa. §. ñ. ⁊ l. sequen.

h ¶ Pertinet. s. ad heredes defuncte qui ⁊ mãumissores sunt. ⁊ dic p mter ex. l. papi. vt insti. de succes. liber. §. postea autem.

i ¶ Confusis actionibus. i. confusa actione. s. ex testõ. cũ debitor succesit creditori: vt ⁊ ff. de pac. debitori. ⁊ j. ad. l. fal. l. imponenda. nã nõ possunt sibiipsi debere. Sed pone vnũ instituti in dodrante ⁊ aliũ in quadrãte. ñ succedẽt liberte equaliter. ⁊ sic institutus in dodrãte tenebit alij restituẽ tertiã partem sue portõis. i. dodrãtis. nazin ea nõ ẽ cõfusa actio. sed tñ pro semisse. ac.

V Olũtas. Prohibita vẽditio extra familiã pbibet etiam dõatio nisi fiat in familia. b. d. Saly. ⁊ est notandũ q̃: quotidianum.

k ¶ Familiam. accipitur: vt ff. de vbo. sig. l. ñ.

l ¶ Non videtur. ⁊ tunc sororẽ partem sibi donatam cuilibet alienare põt: vt ff. de leg. iij. l. pater. §. quindecim. secus vbi quis ex volũtate defuncti admittitur vt reuocet partem alienatam: tunc enim cauet se proximiori de familia restituturũ: vt ff. de le. ij. l. petro. §. fratre. vel cum eligitur quis ab vno qui est rogatus vni de familia restituere cui voleat vt ff. de le. ij. l. vnuz ex familia. §. j. in ñ. ⁊ facit. ff. de re. alt. non alie. l. ñ. ⁊ j. e. l. quotiẽs. Sed ar. contra. ff. de transf. cũ hi. §. si pluribus. sed ibi speciale fauore alimentorum.

S I frater. Directa pupillaris expirat pubertate ñ fideicõmissaria. b. d. Sa.

m ¶ Cõfirmata. s. pupillaris substitutio.

n ¶ Ab heredibus. istitutis ab eo cum iam sit pubes.

o ¶ Non prohiberis: vt ⁊ ff. de impu. ⁊ aliis sub. l. precibus. ⁊ dic verbis fideicom. s. quandocunq̃z decederet.

P Redia. Obligata p fideicõmissum a testatore sciẽte relicta tenet heres luere: ⁊ si fuit distracta tenet precium soluere. b. d. Saly.

p ¶ Maxime. nã ⁊ cũ ignorauit heres in duob⁹ casibus Primus quando erat tantũdem relicturus si scisset: vt qz erat coniuncta persona: vt fubyeit. ⁊ arg. ff. ꝰ le. cũ alienã. ⁊ ff. de vsu ⁊ ha. plenuz. §. eq ij. Secũdus quãdo nõ plus valet q̃ sit debitum pro quo est obligata. lucre enim dz fideicõmissari⁹ pro quo ẽ obligata: vt ff. de leg. j. si res obligata.

q ¶ Si scisset. quam scientiaz legatarius debet probare: vt insti. e. §. non solũ. in ñ. ⁊ ff. ꝰ pba. l. verius.

V Olũtatis. Interpretatio vltime volũtatẽ spectat ad iudicẽ. b. d. Sal.

r ¶ Iudicis est. oppõitur. aut certuz est ita voluisse testatorẽ: ⁊ tũc nõ est in arbitrio iudicis: sed voluntas seruatur vt i auẽ. de nup. colla. iij. q̃ voluntas testatoris pro lege seruatur: vt ff. de condi. ⁊ de. l. in conditõibus. ⁊ ff. e. l. predia in ñ. aut nõ. ⁊ tunc a significatione verborũ nõ recedit: vt ff. de le. ij. non aliter. Rñ. quandoq̃z verba sunt certa ⁊ tñ testatoris i quirit volũtas: vt si precepit fieri monumentum ab aliquo: nazz estimabit iudex expensas: vt ff. ad. l. fal. l. j. in ñ. Item si. x. tibi legauit si cũ ticio steteris. vt ff. de le. l. j. ⁊ ff. de condi. ⁊ de. l. illis libertis. Item potest esse q̃ verborũz significatio ẽ multiplex: ⁊ tũc estimabit iudex ex cõiecturis vt ff. ꝰ le. j. l. si seruus pluriũ. §. ñ. Cũ aũt ex illis non apparet voluntas locus ẽ legi: vt ff. de le. iij. l. nũmis. Item potest esse q̃ non tractatur de verborũ significatõe sed tamen est dubium: vt ff. l. predia. ac.

Q Ui fideicõmissariã. Fideicõmissum relictum seruo cui libertas est legata cedit eodẽ tempore quo libertas. b. d. Saly.

s ¶ Prosequetur. contra videbatur quia libertas cedit ab adita hẽditate: vt j. de cadu. tol. §. in nouissimo. legatum a die mortis. sed tamẽ valet vt hic ⁊ ff. de le. ij. l. si quis seruum. ac.

A B eo. Non honoratus cõmodo pecuniario non potest grauari fideicommisso. b. d. Saly.

t ¶ Vel mortis. qui donatarius potest grauari: vt ff. de transf. cum hi. §. idẽ erit dicendũ. ⁊ de le. ij. l. cum pater. §. eorũ. ⁊ dic accepit. s. expresse vel tacite vt ff. de iure co. l. conficiuntur. in prin. ⁊ j. ad. l. cor. de fal. l. si docueris. ac.

u ¶ Nihil per fideicõmissum. vt j. cõia de le. l. j. in ñ. ⁊ de le. iij. sed ⁊ si sic in ñ. ⁊ de le. j. l. planc. la. ij. in ñ.

V Erbũ volo. Sensus itellectualis pficit orationẽ q̃ i suo ꝓstructu pfecta nõ est. b. d. bal. vel sic. Verbũ volo i testõ omissuz habet p apposito. b. d. Saly.

x ¶ Desit. hoc est enim scriptum lucio. x. dari.

y ¶ Pro adiecto. est ergo minus scriptũ ⁊ plus dictũ vt ⁊ i istitutõib⁹. q. d. non solũ in legatis fit: vt ff. de le. ij. l. vnũ ex familia. §. si omissa. ⁊ l. cũ pater §. cũ imperfecta. ⁊ de here. insti. l. j. in prin. ⁊ §. ij.

Q Uotiens ab oibus. Si alienationi consentiant qui reuocare possunt: amplius non admittuntur si reuocare velint. b. d. Saly.

z ¶ Ab omnibus. quoꝝ vni aliquid per fideicõ. relictum erat: ⁊ illius rei p̃hibuerat alienationẽ testator extra familiã. Vel dic tres istitutos grauatos vt nullus suã partẽ turris det vel alienet. Vel ẽt tribus dicas legatã eo mõ

A Si inutiliter[a] fideicommissuz relictum sit: tamen si heredes comperta[b] voluntate defuncti predia ex causa fideicommissi auo suo prestiterunt[c]: frustra ab heredibus[d] eius[e] de ea re questio[f] tibi mouetur Cum non ex ea sola scriptura: sed ex conscientia relicti fideicommissi defuncti voluntati satisfactum esse videatur.

I Dem. a. Rufine.

Q Um fm voluntatem defuncte Crisidem[g] puellam ab heredibus manumissam: eãq̃z prius q̃z ei restitueretur hereditas ite testatam vita functã proponas: ad manumissores eius[h] successio pertinet[i]. qui si adierint hereditatem eius: cõfusis actionibus[i] fideicommisso sũt liberati.

I Mperator: Alexander. a. Victorino.

Q Uoluntas patris prohibentis liberos fundos extra familiam[k] vendere vel pignori dare: fratrem sorori donare prohibuisse nõ videtur[l].

I Dem. a. Regine.

S I frater tuus postea q̃z heres patri extitit: pubes iam factus sine liberis decesserit: ex pupillari substitutione tibi hereditas eius delata non est. sed si verbis fideicommissi aliqua parte testamenti cõfirmata[m] est: fideicõmissũ ab hẽdibus[n] petere non prohiberis[o].

I Dem. a. Julio.

P Redia obligata: per legatum vel fideicommissum relicta heres luere debet: maxime[p] cuz testator conditionem eorum non ignorauit. aut si scisset[q] legaturus aliud tibi quod non minus esset fuisset.

¶ Si vero a creditore distracta sũt: preciuz heres exoluere cogitur: nisi contraria voluntas defuncti ab herede ostendatur.

I Dem. Septimo.

V Oluntatis questio defuncti in estimatione iudicis est[r].

I Dem. a. Masculo.

Q Ui fideicommissariam libertatem meruit: legata vel fideicõmissa a defuncto sibi data suo iure prosequetur[s].

I Mperator: Gor. a. Pauline.

A B eo qui neq̃z legatuz neq̃z fideicõmissum: neq̃z hereditatem: vel mortis[t] causa donationem accepit: nihil per fideicõmissum[u] relinqui potest.

I Dem. a. Firmio.

V Erbum volo licz desit[x]. tamẽ quia additũ perfectum sensuz facit: pro adiecto[y] habẽdum est.

I Dem. a. Papiniano.

Q Uotiens ab omnibus[z] q̃ alienatione facta ad fideicõmissi

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

vt nullus alienet.als alij vēdicēt. Et nō q̄ si talis ꝓhibitio vel p̄ceptū nudū ē non valet:q: nō exprimit cāz ꝗre hoc faciat:vt.ff.de leg.j.l. filiusfa.§.diui. si aūt ꝓtinet cām expressam vel ēt tacitā vt ꝑ subijcit q: vult illā in familia remanere:tūc si vnus de familia alienet partē suā iuniōr sequētes. Ite sequēte alienāte admittūt sequētes nō p̄cedētes q aliēauerūt:⁊ sic vltio alienāte nēo p̄cedentiū admittit:vt.ff.ō le. ij.l.cū pater.§.libertis.

a ¶ Petitionē.per rei vēdicationem contra emptorem.

b ¶ Cōsenserit.dic vt.ē.ō pactis.l.pactū.⁊.l.cū ꝓponas.

c ¶ Conuelli.i. annichilari.

d ¶ Nequaq̄ pōt.vt.ff.ō le.j. l.nihil.§.j.⁊ de le.ij.l.codicillis.§.insulam.⁊ arg.ff.q.mo. pig.vel hypoth.fol.l.luci⁹ in prin.⁊ facit.ē.c.l.volūtas.

Post mortē Rogatus de hereditate restituēda post ei⁹ mortē: pōt aū mortē illā restituē. h.d. saly.

e ¶ Suā.vel heredis.⁊ sic est ꝓditiōale vt interim decedēs fideicōmissarius nō trāsmittat vt.ff.qñ di.le.ce.l.cū hēs.

f ¶ Restituere.vt ⁊.ff.que in frau.cre.l.patrē.⁊ ar.ff.de so. l.sub ꝓditōe.⁊.ff.loca. sed ad des.§.si qs cū in annū. Sed videt ante tp̄s nō ōbere restituī:vt.ff.ō le.ij.cū pater.§.hereditatem.⁊.§.a filia.so. non soluit pri⁹.s.necessario vt ibi. ꝗz spōte sic vt hic.vel ibi ñ certe psone:sed cui tūc volet ex liberis: vñ poterit tūc velle aliū eligere:hic aūt certe psone. Ite ad idē ꝓtra ff.ad tre.sed si ante.So.si pure scriptus sub conditione casuali rogat:nulla est restitutio ante cōditionē.si aūt omnino est extrura vt hic erat ꝑ eo habet acsi ēt pure rogat⁹ vt.ff.de noua.si pupillus.§.qui sub cōditōe.Si aūt sub ꝓditōe est institutus:restitutio nulla est ante conditionē:vt.d.l.sed si aū.⁊.l. pe.⁊ ō le.ij.vtroq̄z.§.scia seū. In fideicō.aūt specialī post diē restituēdo distinguit in cuius fauore sit facta dilatio:vt altero casu possit fieri restitutio: altero non vt.ff.de leg.ij.l.si ita.§.pegasius.⁊ de an.le.l.cū.⁊ de vsur.i fidei commissi.§.cum pollidius.

Q Uoties principali Relicta a substituto nō debentur ab instituto adeunte.h.d.saly.

g ¶ Nō possunt.vt ⁊.ff.si quis omis.cau.te.l.si cadē.⁊ ar.ē.ō ipu.⁊ alijs sub. l.post aditā.sed contra ab instituto relicta tacite intelligūt a substituto repetita:vt.ff.de legatis.j.l.licet.⁊ de le.ij.l.cū pater.§.ab instituto.

Q Uam quam. Habet hec lex tres lec.duas in glo.aliaz extra. Prima fuit antiquoꝝ.fm quā hoc intendit. Ubi istitutio ē nulla ab initio vl hēditas nō adita:relicta ab istituto debētur a veniētib⁹ab itestato si sint expresse repetita nō als.h.d.⁊ hāc lec.ponit glo.pria .Sed glo.tertia reprobat istā lec.q: tex.iste nihil dicit de repetitione ab intestato:imo pbat ꝓtrariū ibi dū dicit.nō nullos ei voluerit substitutos ⁊c.Scēa igit lec.fuit azo.dicētis q: hic nulla fcā fuit repetito ab ite.⁊.h.d. Ubi istitutio p errorē testātis ē nulla:legata ⁊ fideicōmissa itelligūt repetita a veniētib⁹ab itestato.h.d.⁊ hec lectura est cōis ⁊ vera. Quas duas lecturas vna cū tertia ac eoꝝ differentijs magis clare vidē poteris p Saly.in p̄senti lege.

b ¶ Eā quā.als ē ea.⁊ dic frat tuus filiā nondū duodenam adoptauit:⁊ eādem instituit.⁊ de fideicōmisso totius hēditatis ticio ⁊ seio restituēdo rogauit tā ipam q̄ quencūq̄ futurū heredē:ēt ab intestato.secus ergo si hoc verbum esset omissum fm quosdā.s.etiaz ab intestato:q: tñ ex testō videnē hēdes rogati:vt.ff.de vulg.sub.l.qui liberis.§.hec vba.si ergo tenuit adoptio ⁊ institutio ⁊ per ꝓsequēs ipsa ⁊ eius hēdes tenētur ō fideicō.⁊ hoc si q̄sivit hēditatē. Si aūt nō quesiuit vel q: nō voluit vel q: nō tenuit adoptio:tenēt legitimi successores defuncti.⁊ fm hoc habeas.j.vel ab ipsius hēdibus vel ab ipsis ⁊c.⁊ sic duo vel.alij habēt vnū vel.s.sic vel ab eius hēdibus bōa intestati tenētibus.⁊ tūc dices q: nō tenuit adoptio nec institutio. Et q: dicit q̄ fita.i.adita.s.de facto.queri eni nō potuit.⁊ pōit vel pro saltē.q.d.hoc reme diū tibi deficere nō pōt.Alij hūt eam:⁊ tūc dic nil.phibet fideicō.peti caz.i. ab ea quā frater tuus instituit.sic.j.ad.l.fal.l.successores. Tel dic q: ē figura antiptosis:⁊ pōit casus pro casu sicut ibi.vbē quā statuo ⁊c.⁊ ibi fmonē quē audistis ⁊c.⁊ hic.s.q: ab ipsa petat fideicōmissuz put habes eā.⁊ impropie accipis vbi vnit ipsa ⁊ tenuit adoptio ⁊ istitutio. Et q: j.dicit.vl ab ei⁹ hēdib⁹ ⁊c.si habeas vnū vel:referī ad aliū casuz vbi nō tenuit istitutio:⁊ ad hoc referī.j.in fi.q: rescripsimus ⁊c.vel si habes duo vel:alterū mēbrū refertur ad casum vbi tenuit institutio:alterū ad casum vbi nō tenuit.

i ¶ Cum tñ.non quesita dico cum tamen ⁊c.

k ¶ Simpliciter.hoc.s.modo.ipsa ⁊ q̄cūq̄ mihi heres fuerit ēt ab intestato restituat hēditatē ticio ⁊ seio:vt.j.ibi.vt ēt ēt ab intestato ⁊c. Alij dicūt simplicī.i.filiā rogauit ⁊ nullū ab itestato veniētē.⁊ hoc inuit illō ꝓbū substitu

petitionem[a] aspirare possunt venditio celebratur:aut quibusdaz vēdentibus alij consenserint[b]: contractus auctoritas connelli[c] nequaq̄z potest[d].

Adperato: Philip.a.⁊.phil.c. Rufino.

Post mortem suam[e] rogatam restituere hereditatem:defuncti iudicio ⁊ anteqūz fati mun⁹ impleat:posse satisfacere.i.restituē[f] hereditatem:etiam quarta parte vel retenta vel omissa si voluerit:exploranti iuris est.

Idem.a.⁊.c.Sempronio.

Quotiens principali loco hēs institutus testatoꝝ succedit:legata seu fideicōmissa a substituto data posci iure non possunt[g].

Adpa. Valeri.⁊ gal.aa.falconi.

Cum quam[h] frater tuus instituerat:siue q̄sita siue nō quesita hereditate decesserit: cum[i] tamen simpliciter[k] anteqūz duodecimum etatis[l] annum impleuisset:verbis p̄ carijs testamēto facto nonnullos ei voluerit substitutos:nihil prohibet fideicommissum peti:vel ab ipsius heredibus vel ab ipsis qui bona intestati tenēt. Tūc eni locū habet q̄ō regulariter traditur[m].ea que in testamēto relinquūtur si ex testamento non adeatur hereditas[n]:non valere: cum verbis relicta[o] directis[p] adiri potuit hereditas: non cum illa ipsa sic est data[q] vt ēt etiā ab intestato a successoribus[r] postulanda[s].Quod rescripsimus[t] sequentes asseuerationem tuaz[u] quasi scripta heres nō fuerit iure adoptata[x]. Alioquin si in familia[y] relicta heres facta decesserit:⁊ consequenter ipsi heredes petitioni fideicōmissi respōdere coguntur[z].

Duodecimū etatis.i.ñ habebat.tij. an. pure tñ rogauit.vl dic si vtq̄ cā rogatā fstituē si ōcedat ifra duodecimū an.

m ¶ Tradit.hoc q: subijcit ea ⁊c.vt ⁊.j.e.ex testō.⁊ .ff.de his q̄ ī testa. de.l.pri.⁊ de le.ij.l.j.§.j.⁊ de reg.iur.si nēo.oppōit ergo filij ⁊ solut. q: fuerūt hec sic relicta vt ab intestato prestarēt.vel q: repetijt q̄ potuit:vt.ff.de inof.test.l.ricia.vel quia non potuit adire q: non fuit legitime adoptata.§.alias ergo hec regula ꝑ ōū repetūt ab inte. Ite secundo cum dicit vt etiaz in re cuiuslibet voluntatis vltime valeat testū: vt ē.de codicillis.l.j.⁊.ij. ⁊.l.fi.§.j.⁊ de le.ij.l.codicillis.§.fi. Tertio q̄ i fraudē omittit ex testō ⁊ accipit ab intestato vt .ē.si qs omis.cau.test.l. ij.⁊.ff.si quis omis.cau. te.l.j.i prin. Quarto q̄ ex cā petitionis vel ab hereditariōis est irritum testū:vt.ē. de lide.qui auē.ex cā. Quinto in q̄ busdā pōnis pena cōtra tab.bo.pos.vt.ff.de le.pres.l.j.i prin.⁊.l.ij. Sexto.ff.de le.ij.l.cum pater.§.filius. vbi apō omnes heredes pozzit p̄ces per iuramentū Septio si cācellauit nō illitutionē:vt.ff.de bo

que in testa.dele.l.pri.in fi.ibi.cā p̄sens ⁊c. Octauo.ff.de hē.insti.l.fi. vbi relicta in vltio testō valēt ꝗz ipm nō valeat.q: fuit factū falso rūore plato. Nono fauore libertatis:vt.ff.de fideicō.li.l.antonius.⁊ pp eadez cām insti. de eo cui liber.ca.bo.adijci.§.j. Decio pp pietatē ⁊ affectionē:vt.ff.de fideicō.li.l.in testō. Undecimo qñ hēditas indignis applicat fisco:vt.ff.ad sill.l.cū fisco.⁊ de iure fi.l.nō intelligūt.§.cū ex cā. ⁊.l.df. Est ⁊ duodecim⁹.ff.si qs aliquē te.p.l.j.§.sed si legatuz. Est ⁊ tertiusdecim⁹ qñ nō potuit adire pp errorē testantis vt hic:q: hec nō fuit legitime adoptata.

n ¶ Hereditas.⁊ sponte ipsaz hēs omitteret vt hic:⁊.ff.si qs omis.cau. te.l.ij.§.fi.secus si non potuit vel delicto hēdis:vel q: testator erauit credens filū qui nō erat:q: tūc valet etiā si nō fuit reperta vt hic:⁊.ff. de iure fi.l.df.⁊.l.auferī. Ite sec⁹ vbi sunt reperta ab intestato vt hic fuit. vbi aūt nō adit pp defectū solēnitatis nō valent:vt.j.co.l.si vnus ⁊.ff.de vul.sub.l.coheredi.§.cum filie.

o ¶ Relicta.sine repetitione ab intestato.

p ¶ Directis.s.in istitutū ⁊ ei substitutū.at hic nō valuit adoptio nec institutio.⁊ hunc casum tñ.pseqūt quādo nō tenuit:⁊ iō a legitimis est petēda marle si hoc p̄cepit testator:vt.ē.in prin.dixit.

q ¶ Sic data ē.s.inutiliter pp psonā hēdis.az.vel q: sunt reperta.ac.

r ¶ Successorib⁹.s.vt legitimi ad eam restituendā teneantur:⁊ sic postulanda legit passiue.

s ¶ Postulanda.q̄ō est in duobus casib⁹.s.cū sint reperta ab intestato. Item quando non potuit adire propter errorem testantis qui credidit legitime adoptatam.

t ¶ Quod rescripsim⁹.s.q̄ō dictū ē.ē.quando non quesita hereditas decessit:q: non potuit vt petatur a veniētibus ab intestato.

u ¶ Tuam.loqtur fratri testatoris.

x ¶ Adoptata.vt q: vel erat liberta aliena.vt.ff.de adop.si pater.§.fi. vel apud nō cōpetentē iudicem:vt.ē.de here.insti.l.nec apud.vel a feminā:vt.j.de prescrip.lon.tem.si is.ac.

y ¶ In familia.i.in agnaticia cognatione facta per adoptionē. q: tenuit adoptio ⁊ institutio.

z ¶ Cogunt.hoc indubitabilit si ipsa adit:vt.ff.ad tre.l.si eius.§.si qs rogatus. Sed si ipsa nō adierat:an heredes heredū cogāt adire ⁊ restituere:ar.q: sic.j.ad treb.l.pe.§.fi.vbi dicit sine successore.a cōrario sensu ibi sumpto.sed ecōtra argu.q: nō.ff.ad treb.l.alle a quo.§.si de testō in fi.§. Sed pōt distingui transiuserit ius deliberādi ad hēdē rogatus vel nō:vt.ē.de iure deli.l.cū antiqoribus.vt primo casu ifra ad tempus cogatur heres rogati:vt.d.l.j.ad trebel.secundo casu non:vt d.l.ff.ad trebel.l.alle.§.si de testō. Sed dices immo ⁊ tunc quādo nō transiuit videtur cogi.q: si istitutus ⁊ rogatus nullesies renuiciet tamen poterit cogi:vt.ff.ad trebel.l.nam q.§.j.sed illud est q: suo facto precludit sibi viam.at hic heres nihil fecit. Item queritur fm Jo.si institutus ⁊ rogatus de restituenda sit non capax an cogatur adire ⁊ restituere. Si enim partem capere potest certum est:vt.ff.ad trebe.cogi.§.hi qui solidum. Sed quid si nihil:videtur idez vt possit cogi per

Idem philocrati.

Quanuis simplicr te ac fratrem tuũ aliqs instituerit heredes: eiusqz hereditatis cõmodũ pater ex tua fratrisqz persona ꝑ portionibus vestris prãtis rõne quesierit. tamẽ q: inferioribus ẏbis testamẽti vos sui iuris facere testator curauit: intelligi potest restituendi hẽditatis cõmodi fideicõmisso patrem obstrictum esse.

Idpa. carus ⁊ cari. aa. Isodore.

Cum virũ prudentissimuz papinianũ respõdisse nõ ignoramus etiam legata huiusmõi fideicõmisso ꝓtineri. i. vbi hẽs rogatus fuerit qcqd ex hẽditate peruenerit post mortẽ restituere: aiaduertimus et preceptionis cõpẽdiũ testatoris ẏbis cõprehẽsũ eẽ. ¶ Sane quoniam in fideicommissis voluntas magis q̃z verba plerunqz intuenda sunt: si quas ꝑ rei ẏitate preterea ꝓbationes habes ad cõmendandaz hãc pĩs volũtatẽ quã fuisse asseueras: apud presidem ꝑuincie experiri non vetaris.

Imperatores diocle. ⁊ Max. aa. fortunato. pre. pre.

Si creditoris volũtas iure subnixa liberari te debito volentis doceri potest: et antecqz solẽniter tibi liberatio a successore prestetur: exceptionem tibi ex volũtate defuncti descendentem competere manifestum est.

Idpera. Anto. a. apolauto.

Cum necessitatẽ reddende rõnis defunctus remittẽdã tibi eẽ petierit: manifesti iuris est volũtatẽ defuncti imutatã eẽ debere.

Idem. a. amplidio.

Clari ⁊ aperti iuris est in fideicõmissis posteriores voluntates esse firmiores.

Idem. a. Firmio.

Etiam a pupillorũ tutoribus velut ab ipsis relicta fideicõmissa debentur.

Idpera. dio. ⁊ max. aa. tiberio.

Si in personã patris tui cui te successisse ꝑponis: fideicommissi dies vnliter cessit: lz tpe quo fuerat datũ necdũ te natũ ꝑbetur: pit distinctionẽ: vt. ff. ad tre. l. marcellus. §. quidã. secus si postea: vt. ff. ad. l. fal. l. ticia. Vel dic latius si q̃ras an plegatões sint restituẽde: ⁊ ꝑ qua parte iputanẽ in quartã. distingue an prius restituẽ ⁊ postea pcipere iussus est: an ecõtra. prio casu semp retinet pceptiones. ⁊ est rõ: q: nõ videt rogasse de eo qõ nõdũ dederat. ⁊ ẽ de hoc ar. ff. de ꝓtrahẽ. emp. l. in lege. Et si q̃ras. Pro q̃ pte sibi in q̃rtaz iputet eas hẽs. distingue an ex volũtate testatoris q̃rtã retinet hẽs an nõ. prio casu cõputat i q̃rtã solã duodecimã ptẽ rei plegate. i. q̃rtã ei prius q̃ iure hẽditario ei obuẽit: qñ i tertia ẽ istitut. Si vo sine volũtate: cõputat vncias q̃tuor rei plegate hoc ẽ hẽditariaz ptẽ: vt. ff. ad. l. fal. l. ticia. Si vo prio plegauit postea rogauit distinguo. aut est rogat simpliciẽ restituẽ portionẽ nõ faciẽdo mẽtionẽ hẽditatis. aut hẽditariã portionẽ ⁊ hẽditatẽ. primo casu restituet oia. secõo nõ vt hic: ⁊. ff. ad trebel. l. marcellus. §. qdã. ⁊. l. i fideicõmissariã. §. fi. ⁊ de le. ij. fi ticius.

g ¶ Voluntas magis. vt. ff. ad tre. vbi. §. te rogo. ⁊ ad. l. fal. pẽales. §. fi. plerũqz ãt dicẽ q: qñqz sola ẏba spectant: vt ff. de vsufru. le. l. si alij. quandoqz vtrũqz si scriptũ volũtati aptat: vt. ff. de le. ij. librorũ §. qõ tũ cassius. ⁊ de leg. q̃. l. vnũ. §. fi. als si prorsus ẏba discrepẽt a voluntate nõ valet: vt. ff. de le. a. l. iiij. §. j.

b ¶ Plerũqz. hoc ꝑpter. l. q̃ est de vsufruc. le. l. si alij.

i ¶ Habes. dirigit sinonem ad fideicõ. ⁊ dic q̃ ad hoc nõ cogitur. vel dirigit ad heredem ⁊ tunc cogitur: vt. ff. ad tre. l. lucius. §. qbus. ⁊ ad hoc. ẽ. de le. i. cum questio. in fi.

Si creditoris. Ex liberatione legata a creditore debitori ei dat actio ⁊ exceptio. h. d. saly.

k ¶ Subnixa. iuris solemnitate vallata. Et adsunt que adesse oz: ⁊ absunt q̃ abesse oportet.

l ¶ Solemniter. i. per acceptilationem.

m ¶ Ex voluntate. s. defuncti. ⁊ ad hoc q̃ liberatio põt debitori relinq concordat insti. de leg. §. si qs debitori. ⁊. ff. de do. excep. l. apud. §. pterea. ⁊ ẽ lib. lega. l. q̃ mihi. ⁊. l. ii qs decedẽs. §. nunc de effectu. ⁊. l. nõ solum. §. fi.

Cum necessitatẽ. Necessitas reddende rationis põt in testõ remitti. h. d. saly.

n ¶ Rationis. i. tutele preterite nõ future. Tu dic etiã future: vt cũ pater q tutores in testõ dedit necessitatẽ rõnis reddende remisit vt. ff. de adimi. tuto. l. qdam decedens.

o ¶ Tibi. tutori quondam vel curatori vel cuilibet administratori.

p ¶ Immutatã. i. nõ debent imutari. ⁊ hoc nisi dolose gesserat vel aliquid residet penes eũ. vel dolo fecerit quominus sit: vt. ff. de administratiõe tutorũ. quidã decedens. ⁊. ff. de libera. legata. l. aurelio. §. caius. ⁊. l. si quis rões.

Clara et aperta. Ultima derogant primis. h. d. saly.

q ¶ Firmiores. expressas: vt. ẽ. de codi. l. cũ proponatis. vel tacitas. vt ff. de adimẽdis legatis. l. iij. in fi. ⁊. l. ex parte. nisi per puorem posteriori derogetur: vt. ff. de legatis. i. l. si mihi ⁊ tibi. §. i. ⁊ de legatis. ij. l. si quis in principio. accursius.

Etiam. Relictum a tutore intelligitur relictum a pupillo. hoc dicit Salycetus.

r ¶ Tutoribus. si pupillum instituit. tam ab eo q̃ a tutore legare possum. ⁊ a pupillo video: legare vt hic: ⁊. ẽ. de rebus creditis. l. cum etiam. ⁊ de legatis. ij. l. peto. §. mater. ac.

In personam. Si dies fideicõmissi cessit viuente fideicommissario fideicõmissum transit ad eius heredem: ⁊ tunc in rerum natura nõ existente. hoc dicit saly.

s ¶ Si in pson̄ã. casus. Aluus fecit testrũ: nepotẽ instituit heredẽ. rogauit eũ vt qñ moreretur restitueret cuidã fratri. decessit auus: nec ille restituit. ⁊ ambo decesserunt. vxorẽ aũt ille q possidebat fideicõ. instituit heredẽ: alq̃ aũt filiũ suũ hẽdẽ instituit. filq̃ de restituẽdo fideicõ. ꝓuenire põt vxorẽ patrui sui. si aũt hẽditas patrui ad ipm deuenisset quocũqz casu fideicõmissum peti nõ põt. lz tota hereditas ab eo peti põt.

t ¶ Vtiliter cessit. secꝰ si nõ cessisset in pson̄a eiu s: q: tũc trãsmittet vt ff. de ali. ⁊ ci. le. l. iij. ⁊ j. de cadu. tol. §. sin aũt. ⁊ de leg. q̃. l. vnũ. §. rogo. i fi. ⁊. l. miles. §. i. ⁊ j. qñ di. le. ce. l. q̃. ⁊. ẽ. si omis. cã te. l. fi. Alij dicũt et si ñ cessit trãsmiti ad suos vt hic erat ⁊ j. de his qui ante ap. tab. l. j. ⁊ hoc verum.

u ¶ Datum. i. relictum.

a ¶ Patrui tui. scz tieij.
b ¶ Quem. s. patruum tuum.
c ¶ Successerit. s. vro: patrui ipsi patruo.
d ¶ Etiam tibi. non solum patris.
e ¶ Vedicãda. idest agẽ peti. hẽ. si prẽdit sep hẽde vl p possessore possidẽ. de fideicõmisso ñ habes quẽ cõuenias nisi teipsum ac.

Θ In epistola Fideicõmissum põt relinqui in qualibet vltima voluntate legitimo numero testium cõprobata. h. d. Saly.

f ¶ In epistola. s. missa inf absentes: vt ⁊ ff. de codicillis. l. j. ⁊ ff. de le. ij. l. miles. in prin.
g ¶ Libello. vt inter presentes codicillo puta scripto.
h ¶ Mutu. nõ legata mutu relinqui: vt h. ⁊ ff. de le. ij. l. cuz propõebatur. in fi. ⁊ de le. ij. mutu. Sed in institutõe heredis est aliud: vt. ff. de testamẽtis. l. iubemus. §. si vo.
i ¶ Testib⁹. quoq ad min⁹: vt ff. de codicillis. l. fi. §. finali.

Si veritas Ex minus solẽni volũtate nõ ꝓbẽtur fideicõmissa nisi p hẽdez scięter fuerit agnita. h. d. sal.

k ¶ Si veritas. q: nõ cõdidit defunctus testm̃.
l ¶ Vel solẽnitas. q: cõdidit minus solenne.
m ¶ Dedisti. vel alio modo agnouisti: vt. ff. de testa. l. nõ dubium. §. i.
n ¶ Stipulãtibus. i. stipulare volentibus.
o ¶ Nõ potes. nisi prius diffitearis relictũ. postea vo recurras ad solẽnitatẽ iuris dicẽs relictũ quidẽ ſz in min⁹ solẽni volũtate. quo casu cogeris soluẽ aut iurare: vt j. c. l. fi. in prin. que est ꝓtra ſz Jo. vel solue vt ibi.

Instrumenta Instrãa emptionalia nõ debent remanẽ penes auctorẽ nisi qñ ꝗ cuictõe tenet vl qñ pars rei remãet penes eũ. hoc dicit ſz vtrãq; lectura posita i pria ⁊ scõa glo. i pn. vel sic. Instrãa emptiõ alia rei legate debent remanẽ penes hẽdes ꝑhita cautõe de illis exhibẽdis cuz fuerit necesse. h. d. Saly.

p ¶ Instrumẽta. emptiõ alia. ⁊ dic relictoz pro parte: secꝰ si in totũ fm ꝓ.
q ¶ Nõ habent. ideoq; nec ẽ euic. heres tenet: vt. ff. de leg. i. si a substituto. §. fi. fm quosdã. Vel iõ q: autẽticũ ꝯz cẽ penes hẽdẽ vt subjcit: ⁊ ff. de act. emp. l. ticius. Sz ecõtra j. de lib. cau. sic datã. Sol. spãle ẽ in istꝰ mãumissiõis. secꝰ i istꝰ ẽptõis ẽt fui mãumissi. vl illó ẽ oio mãumissi.
r ¶ Proferãt. i. exhibeãt vt fiat describẽdi facultas: vt ar. ff. ꝗ act. emp. creditor. i pn. ⁊ ff. de edẽ. l. curator. ⁊ facit fm vnũ sensuz j. ad. l. fal. si pdiozꝯ. ac.

Heredum Testator potest ita legare rem heredis sicut propriam. h. dicit Saly.

s ¶ Heredũ. q. d. nõ solũ testatoris ſz ẽt heredis res ⁊c. vt insti. eo. §. nõ solũ. ⁊ etiã si ignoret esse heredis: vt. ff. de le. ij. l. vnũ ex. §. pe. secus si extrãei ẽ: vbi distinguit: vt. ff. de leg. l. cũ alicuã. parificat ergo res testatoris rei heredis: vt ⁊ als. ff. de manu. testamẽto. l. si ita legatus. §. j.

Θ Repudiatione Repudiatio p patris nõ nocet filio cui ẽ legatũ. h. d. Et põt legi fm iura antiqua ⁊ noua vt in glo. Saly.

t ¶ Doli mali. imo intentionis siue facti cũ actio sit nulla rapudiato legato: vt. ff. ad. l. aquil. nã sicut in prin. ⁊ si cer. pe. l. proinde.
u ¶ Justa. nõ dolo vel metu. Vel dic tũc qñ iam peti possit. als nõ ꝑt repudiari: vt. ff. de acq. hẽ. l. is põt. ⁊. l. q supstitis. ⁊ de leg. ij. si ita scriptũ. §. i. acc.
x ¶ Obesse põt. vt q: eras emãcipatus vel ẽt in prãte: ſz erat legatũ i castrẽsibus vel q̃si. sed hodie ẽt in adũcięs. Vl dic q erat legatũ sub ꝯditõe q nõ dũ extiterat. nõ ergo repudiat pat i ꝓiudiciũ filij vt h. ⁊. ff. ꝗ iure ꝓlib. l. reui

vrorem patrui tui[a] quem[b] cõtẽdis patri tuo rogatum fuisse si sine liberis decesserit ab auo relicta restituere. si ei successerit[c] de fideicõmisso cõuenire debes. Nã si patrui ẽt[d] hereditas tibi quesita est: non de fideicõmisso querendum ſz hereditas ab ea vendicanda[e] est.

Idem. aa. plociano.

Θ In epistola[f]: vl breui libello[g] vl sine scriptura: imo ẽt mutu[h] fideicõmissum relinq posse adhibitis testibus[i] nulla dubitatio est.

Idem. a. Stratonico.

Si veritas[k] vel solennitas[l] iuris deest: nec amplexus parẽtis voluntatem relicta dedisti[m]: vl transactiõis causa stipulantibus[n] promisisti: negocium q; integrum est: ad solutionẽ vrgeri nõ potes[o].

Idem. aa. ⁊. cc. menestrato.

Instrumenta[p] predio:um per fideicõmissum relicto:um: que ad probationem o:iginis eo:um pertinent: heredes p:estare necesse non habent[q]: tamen cautionez p:estare debent. Q; si opus fuerit legatario seu fideicõmissario: ipsa si habeant p:oferant[r].

Idem. aa. ⁊. cc. Juliane.

Heredum[s] etiam res p:op:ias per fideicommissum relinqui posse non ambigitur.

Idem. aa. ⁊. cc. Fo:tunato.

Θ Ex repudiatione fideicommissi doli mali[t] exceptio (iusta[u] causa intercedente) tunc opponitur quando ipse cui fideicommissum relictum est repudiatione vsus fuerit. Unde cum hoc non te sed patrem fecisse asseueras: qui tibi nocere non potuit: nihil tibi obesse potest[x].

Idem. aa. ⁊. cc. olimpiadi.

Fideicommissum eius qui reliquerat penitentia p:obata[y]: successo:es nunquaz p:estare compelluntur.

Idem. aa. ⁊. cc. Tyberio.

Θ Ex fideicommisso sub conditione sine libertate seruis p:o p:ijs inutiliter dato; libertas peti non potest[a].

Idem. aa. achileo.

Θ Ex testameato quod iure non valet: nec fideicõmissum[a] quidem: si non abintestato quoq; succedentes rogati p:obentur[b]: peti potest.

Imperato: Justinian⁹. a. demosteni. p:e. p:e.

Quiz acutissimi ingenij vir ⁊ merito ante alios excellens papinianus in suis statuit responsis[c]. si quis filium suum instituit heredez ⁊ restitutionis post mo:tem oneri subegit: nõ aliter hoc videri dispo suisse nisi cũ filius ei⁹ sine sobole vitam suam[d] reliquerit. Nos huiusmodi sensuz merito mirati: plenissimum ei donamus eu:entum: vt si quis hoc disposuerit non tm̃ filiuz heredem instituens: sed etiam filiam: vel ab initio nepotem vel neptem: vel p:onepotez vel p:oneptem: vel aliam deiceps[e] posteritatem: ⁊ eaz restitutionis post obituz grauamini subiugauit: non aliter sensisse videatur nisi hi qui restitutione onerati sunt sine filijs vel filiabus vel nepotibus vel neptibus vel p:oneponibus vel ꝓneptibus fuerint defuncti[f]. Ne videatur testato: alienas successiones p:op:ijs anteponere.

Idem. a. Joanni. p:e. p:e.

Quidam filium suum a sacris paternis[g] remisit: ⁊ postea testamento ꝯdito eum p:eterijt: nullo ei penitus relicto: alijs heredibus derelictis. Ipsuz aũt quẽ neq; heredem neq; exheredatum fecit voluit: vt j. de manu. testa. l. si non iure. ⁊. ff. de vulg. substi. l. cobredi. §. cum filie.

tẽte. ⁊ de repu. bo. pos. l. i. ⁊. ff. de reg. iur. l. non debet.

Fideicõmissum Sola penitentia reuocat fideicõmissum ⁊ legatum. h. d. Saly.

y ¶ Probata. p septẽ vel quinq; testes: vel p idẽ testũ eũ in eodẽ adeuerat qõ prio legauerat: vel in codicillis postea. ⁊ tũc ipso iure nõ debeat: vt nõ. ff. de le. dauis. Jõ aũt dixi i eodẽ testõ q: si qd post factũ testũ voluerit mutare vt debeat p non dato quãtũ ad se: ex integro ola ⁊c. vt. ff. de testa. hẽdes. §. j. Sz certe ⁊ si post factũ testũ pẽtuit eũ in voluntate nõ solẽm dicaz nõ deberi nõ ipso iure sz per excep. vt. ff. de adimen. leg. l. iij. §. fin. ⁊ de excep. do. l. apud. §. ꝓterea. ẽ enim ambulatoria ⁊c. vñ posteriores fuerit expressa: sine tacita. Sz qd si volũtatẽ nõ mutauit: sz tale qd fecit legatari⁹ q; si fecisset testator reuocasset: puta vtpote testatoris stuprauerit. nõ deberi ex tacita ꝓpria volũtate: vt. ff. de bo. qui. vt indig. l. indigni. ⁊. l. metallum ⁊. j. eo.

Θ Ex fideicõmisso Fideicõmissum licitum seruo proprio tenet q: libertatez non tribuit. h. d. Saly.

z ¶ Non potest. vt. ff. de necess. ser. l. quidam. §. illo. ⁊ de le. l. seruus. sed hoc fallit in nulle: vt. ff. de testa. milit. l. ex hoc in eo seruo cui est relictum legatum si heres non esset cuz pmo ꝓ instituitur vel substituitur: vt. ff. de mãu. testa. l. dimus. ac.

Θ Ex testõ Legata in testõ non valido non debẽtur nisi fuerint reperta ab auctore. h. d. Saly.

a ¶ Ex testõ. nec fideicõmissum. vt. ff. c. eo quam. ⁊. l. si veritas. §. fallit in casu: vt j. codz l. finali.
b ¶ Probẽtur. vt. ff. de in officioso testamento. ricia. quod est co ꝓ co ꝓ codicillis valet

fideicõmis
si vtile est
ta igitur ar
plosa: nob
emãcipat
fecerus nõ
sua psona
in alijs ps
cesse est lo
Idem. a
Quest
resc
mtoz. psp
scriptura
so derelict
gerit here
tan legat
quotiẽs
sus: siue v
necesse ha
rũ vel fid
rando de
subire⁸ ⁊ o
xare: vel s
sacfm: aut
fideicõm
si fo:sitã f
expectat⁹
missi subia
nem com
⁊ testis in
a fideicõm
stibus nul

Prestare. vt ꝛ.ẽ. de le. l. cum qdam. ꝛ est hoc verum etiaꝫ si filius
ꝛ habeat patris bona per cõtra ta. vt. ff. de le. iij. l. ij. nec ob. ẽ. de
bo. pos. contra ta. l. i. que est ꝓtra: qꝛ ibi ab instituris relicta prestantur
et qui habet contra ta. nõ autem relicta a preteritis vt ꝑ. vel hic extra
nio erat relictum. ibi cõiunctis. prima vera.

Personis. puta ne
potibus ꝛ proneporti
bus ꝛ similibus. ꝛ idez
in his qui extranei sũt.
nam quos non bono
rat non onero. vt. ẽ. eo.
de eo.

Electionem.
Dividitur in qua
tuor partes. primo po
nit tantum fium. se
cundo rõnem eius an
nexa. tertio obiectum
solue quarto similez in
dicit vel probat a simi
li. secunda ibi. cum ipe.
tenta ibi. cum enim. ꝗr
ubi. cum ꝛ in leges. ꝛ
habẽdit. Heres negãs
fideicommissum fore li
citus fideicommissario
volente stare eius iura
mento cogitur iurare
vel soluere. nec auditur
volens nunc se tueri ex
minus solenni volun
tate. hoc dicit fm lectu.
glo. vel sic. Ubi testator
est certus de sola fide
heredis cogit hẽs solu
ere legatum. ꝛ negãs
fideicommissum cogi
tur iurare vel soluere.
b. d. Saly.

t Si. i. quãtus.

d Heredẽ. negantis
a principio aliquid esse
relictum.

t Sine vniuersita
tis redde singla singu
lis caute. nam ab bere
de trõ vel fideicommis
sario generali potest relinqui generale relictuꝫ. sed legata ꝛ fideicom.
hereditatis a quolibet bonorato. vt hic ꝛ insti. de sing. re. per fideicõmis.
ratum in principio.

Postiro. ab eo qui defert sacramentum.

Subire. hoc iuramẽtum referri non potest vt hic dicit. Sed qd si
dicat se ignorare veritatem quia erat absens tempore quo testator le
gauit: rñ. nunc debet iurare ꝗ nil tale a testatore audiuit. vt institu.
de ẽ. h. no. ergo hic ex minus solenni volũtate necesse est vel dari vel
iurari. ꝛ sic est contra. ff. e. l. si veritas. ꝛ. l. ex testamẽto. sol. hic corrigit
illa fm quosdam. alij dicũt ꝗ hic sine solẽnitate relinquere voluit te
stam. ar. ẽ. de codicillis. l. fi. sed hoc non placet Jo. ar. insti. de fideicõ.
hereditatis. vbi idem casus ponit qui ꝛ hic. dicit de testatore qui solẽnem
condere voluit voluntatez. alij distinxerunt vt. B. an heres dicat nõ
esse ibi legatum. quo casu cogitur probare legatarius verum esse ꝛ so
lite vt in contrarijs. an dicat non potes petẽ quia minus solẽne est.
quo casu loquitur hec. l. nec hec placet quia sic expediret primo he
redi negare: vt ei solẽnitas probetur qõ esse non debet. vt. ff. ẽ tribu. l.
illi. ẽ. pe. Item fm euz in scõo membro ex imperfecta volũtate esset ciui
lis ꝛ naturalis obligatio si heres cõfiteꝫ. vt aut sez soluat aut iuret nõ
solẽne. Tu dic quarto modo fm Jo. refert ab initio confiteatur de re
lato ille qui est grauatus sez minus solẽne dicit ꝛ loquunt ꝓtraria. an
detrahi ꝛ cum ei est delatum tunc recurrit ad subtilitatem iuris. ꝛ tunc
compellitur soluere vel iurare. ꝛ sic nõ admittit penitentia. vt hic ꝛ in
fi. eo. in ẽ. vt sic ex mendatio puniat. vt ꝛ. ẽ. de nõ nu. pecu. auc. cõtra
qui ꝓpriam. ꝛ auc. de tri. ꝛ se. ẽ. studium. col. iij. lz per delationem sa
cramenti hoc fiat. ꝛ sic fit contra. ff. de iureiu. l. cum qui.

b Derelictam. s. vniuersalem.

l Expectat. i. petat.

k Omnimodo. etiam si penitere velit ꝛ fateri verum.

l Et testis. ꝓpprie dr̃ iudex ꝛ testis pp hoc. s. qꝛ eius iuramento cõ
mittitur vt hic subijcit cuius religio. ꝛc. vt. ff. quaꝫ reruꝫ act. nõ dat. l.
Lin princi. ꝛ sic nõ est ꝓtra. ẽ. de testibus. l. omnib⁹. ꝛ. ẽ. ne quis in sua
causa ius sibi di. l. i. sic ꝛ. ẽ. man. l. in re mandata.

n Minores. ꝛ pauciores.

n Cum. n. dici cuz qd petitur ex imperfecta voluntate. si aũt ex pfecta
aliter est. a50. vel supra ꝓfidit de sacramẽto heredis hic non. accur.

o Ostendit. i. ostendere vult legatarius. qõ est qñ legatarius non confidit
de sacramẽto heredis vel qñ ꝓficet heres relictũ ab initio sed dicit min⁹ solẽ
ne. vñ legatari⁹ q necesse bz ꝓbare sine dubio per legitimũ numerũ dz pba
re fm Jo. ꝛ. B. sz tu dic fm az. i. quũ qõ testat nuncupatiue ꝛ hẽs fatet reli
ctũ sed nõ solẽne tũc ꝛc. ꝛ sic collige hic ꝗ quũ est nũcupa
tiuũ redactũ in scriptis p tabellionẽ nõ ꝓbat illud instru
mẽtũ sz tñ est p legitimũ nu
merꝫ testiũ ꝓbatũ p huiusmo
di testiũ nũcupatiuuz. sz quũ
est in scriptis ꝓbatur ꝛ testi
bus. vij. ꝛ p scripturã insinua
taz. ꝛ p hoc. ẽ. de testamẽtis.
l. fi. ꝛ. l. hac consultissima. §. si
quis. Itẽ duo testes nõ pro
bant. ergo nec instr̃m qõ duo
rũ vicez sustinet. vt. ẽ. de fide
instru. i. in exercendis. nisi in
casib⁹ vbi plus scripture cre
dit. vt. ẽ. si mi. se ma. dix. l. iij.
Itẽ maior est auctoritas. vij.
testiũ ꝗ vnius instrumẽti qꝛ
tribus ad plus testibus equa
let tabellionis instr̃m. vt. J. qui
po. l pig. ba. l. scripturas. Itẽ
materia dare falso fabrican
do. vt. ff. quẽadmodũ te. ape.
l. ij. §. dicẽ. Alij dicũt vt Jo. ꝛ
. B. p illud instr̃m posse ꝓba
ri. ꝛ p eis est. ẽ. arbi. tut. l. fi. ꝛ
J. de dona. l. in donationib⁹.
ꝛ. ẽ. de edic. di. adri. tol. l. fi. ꝛ
. ff. quẽadmodũ te. ape. l. fi.
Itez tot testium auctoritatez
videt ꝓtinere instr̃m quot in
eo fuerint. vt pater in ceci te
stamẽto. vt. ẽ. qui testa. facere
pos. hac cõsulnissima. ꝛ in inu
ẽtario. vt. J. ad. l. fal. autẽ. sz
cũ testatõ. nã in inuẽtario. xx.
pñt esse legatarij quoꝫ oiuz
auctoritatẽ gerit instr̃m. Itẽ
si ea que fiunt in scriptis ꝓbã
tur p scripturaz vel testes in
auc. de fide instru. §. qꝛ ergo.
ꝛ. §. fiquis. ꝛ. §. si tñ qs. ꝛ. §. si instr̃ a. col. viij. ꝛ. ẽ. de testi. l. testiũ. nã ꝛ ibi eqꝛ
parat ꝓbatio scripture. v. testib⁹. ergo ecõtra q̃ fiunt sine scriptis ꝓbant p te
stes vl instr̃a qꝛ eadẽ est eoꝫ auctoritas. vt. d. l. in exercẽdis. ꝛ hec opi. Jo.
ꝓsuetudie approbat generali. lz ꝓma a30. validiora hẽat arg. Sz vt soli ꝓie
cure stãdũ sine hoc numero. ꝛ. ff. de le. ij. l. cũ ꝓponebatur. sz ibi est ꝓiectura
ꝓbatio. vij. testiũ. Itẽ hic est ar. p nobis in eo qõ no. ẽ. de secun. tab. l. ij.

p Compositum. s. testamentum.

q Cum aũt. nunc redit ad primum casum.

r Cum ꝛ in leges. bene dico recusato sacramẽto legatum soluendum. az.

s Justis. i. non iniustis. vt. ẽ. de his qui. vt indig. l. non oportet.

t Lucrum. si tñ testatores hoc dixerunt nõ alit. ꝛ sic nõ est ꝓtra. ẽ. de inof.
testa. l. fides in suo. in prin. que est ꝓtra. vl hic loquitur in extraneo herede q
plus punit non parens. qõ patet quia dicit lucruz. vt. ẽ. de codicil. l. fi. ibi in
suo. hoc nõ placet qꝛ ꝛ. ẽ. dixit sive sit pater ꝛc. vel hic nullo modo voluit pa
rere. ibi voluit. lz tarde: vel hic scibat esse relictũ. ibi dubitat. vel hic relictuz
erat venerabili loco ibi priuate persone. vel hic dicit ꝗ amittit lucrũ sz nõ di
cit totũ. vel lex ista refertur ad eas leges que nõ imponũt certã penã. arg. ff.
de verb. ob. l. doli. vel loquitur fm antiquas leges q̃si dicat sic erat olim. nõ
autẽ dicit ꝗ sic sit hodie. imo non ita hodie per. l. illã. sed p auc. hodie idez.
ꝛ iõ sequitur auc. hoc amplius ꝛc. que est de here. ꝛ fal. colla. i.

Autentica.

Hoc amplius. Heres post iussum iudicis infra annũ non exequẽs iu
stum testatoris iudicium priuatur omni lucro hẽditario psonis ꝑ enu
meratis applicandum. b. d. Saly.

u Hoc amplius. q. d. dixi qualiter puniat lex codicis. nũc dico hoc amplius
ꝗ qui iudicium ꝛc.

x Nõ repꝛesentatum. als nõ repꝛesentatum ꝛ als sine non. ꝛ ꝓmã lege qꝛ
secus si esset repꝛesentatum p legẽ. hoc est qõ defunctus voluit fieri: hoc lex
implet. vt in libertate vãda quã senatusco. repꝛesentat: vt nec iponatur pena
cessanti. vt. ff. de fideicõ. li. l. cũ ꝓo. §. pe. ꝛ antepe. ꝛ. l. si euz. §. siqs seruũ. ꝛ J.
si man. ita fu. ali. ne ma. l. fi. alia lr̃ a planius legũt. ꝛ dicꝛepñtatum. i. lege val
latum vel munitum vt aperte dr̃ in cor. §. bis igitur a nobis.

y Monitus. bis vel ter vt in auc. de ec. ti. §. sin aũt. col. ix.

z Infra annum. post admonitionem iudicis cõputandũ. vt in cor. §. siqs
aũt. sed in nouellis dr̃ a tẽpore quo pnunciatum est legatum esse prestãdũ.

A

fideicõmisso pregrauauit. q̃rebatur si vtile est bmõi fideicõmissuz. Tota igitur antiq̃ dubietate sup hoc ex plosa: nobis in hoc casu placuit vt emãcipatus vtpote iniuria a pie affectus nõ cõpellat fideicõmissuz a sua psona relictuz prestare. qõ ẽt ꝛ in alijs psonis⁹ quas exheredari necesse est locum habere censemus.

Item. a. Joanni pre. preto.

Q Uestionẽ ex fcõ emergentem resecantes: ꝛ voluntati mortuoꝝ ꝓspicientes sancimus: si fine scriptura ꝛ pñtia testiũ fideicõmisso derelicto fideicommissarius elegerit heredis⁵ iuramentũ: vel forsitan legatarij vel fideicommissarij quotiẽs ab eo relictũ est fideicõmissuz: siue vniuersitatis⁵ siue speciale: necesse habere heredẽ siue legatariũ vel fideicõmissariuz ꝑ ius iureiurando de calũnia ꝑstito⁵ vel sacr̃m subire⁶ ꝛ omni ingetudie sese relaxare: vel si recusandũ existimauerit sacr̃m: aut certã q̃ztitatẽ mãifestare fideicõmissario derelictã⁵ noluerit: si forsitã fideicõmissarius maiorez expectat⁵: oiinõ⁵ exactioni fideicõmissi subiacere ꝛ eum ad satisfactionem compelli. Cũ ipse sibi iudex ꝛ testis⁵ inueniat cui⁵ religio ꝛ fides a fideicõmissario electa est nullis testibus nullisq̃z alijs aduẽticijs probationibus regsitis. sed siue quinq̃z sint testes vel minores⁵ vel nemo cãm p illius sacr̃m vel dãduz vl recusandũ hꝛe tã suã firmitatez q̃z ex actionẽ: siue pꝛ sit q fideicõmissum dederit siue extrane⁹: vt eqtatis rõ cõiter in oẽs ꝓcedat. Cũ enim⁵ res p testiũ solẽnitatẽ oñditur⁵ tũc ꝛ numerus testiũ vl nimia subtilitas requrẽda est. lex eteni ne qd falsitat⁵ incurrat p duos forte testes ꝓpositũ⁵ testiũ maiorem numerꝫ testiũ exposcitulat: vt p ãpliores hoies pfectissima veritas reuelet. Cuz aũt⁵ is qui aliqd ex volũtate defuncti lucrat: ꝛ maxime ipse heres: cui sũma est auctoritas totius cause cõmissa: dicere cõpellitur veritatem p sacri religionem: qualis locus testibus relinquat: vel quẽadmoduz ad extraneam fidẽ decurrat ꝓpria ꝛ indubitata relicta? Cũ ꝛ in leges⁵ respeximus que instis⁵ dispositionibus testatoꝝ omnimodo heredes obedire cõpellũt: ꝛ sic strictius causam exigunt vt ẽt amittere lucruz⁵ hereditatis sentiant eos qui testatoribus suis minime paruerint.

In auten. de here. ꝛ fal. §. siquis autem non impleas. colla. prima.

EOD. Hoc amplius⁵ q defuncti iudiciũ lege non repꝛesentatuz⁵ monitus⁵ a iudice infra⁵ annum nõ

p Compositum. s. testamentum.

q Cum aũt. nunc redit ad primum casum.

r Cum ꝛ in leges. bene dico recusato sacramẽto legatum soluendum. az.

s Justis. i. non iniustis. vt. ẽ. de his qui. vt indig. l. non oportet.

t Lucrum. si tñ testatores hoc dixerunt nõ alit. ꝛ sic nõ est ꝓtra. ẽ. de inof.
testa. l. fides in suo. in prin. que est ꝓtra. vl hic loquitur in extraneo herede q
plus punit non parens. qõ patet quia dicit lucruz. vt. ẽ. de codicil. l. fi. ibi in
suo. hoc nõ placet qꝛ ꝛ. ẽ. dixit sive sit pater ꝛc. vel hic nullo modo voluit pa
rere. ibi voluit. lz tarde: vel hic scibat esse relictũ. ibi dubitat. vel hic relictuz
erat venerabili loco ibi priuate persone. vel hic dicit ꝗ amittit lucrũ sz nõ di
cit totũ. vel lex ista refertur ad eas leges que nõ imponũt certã penã. arg. ff.
de verb. ob. l. doli. vel loquitur fm antiquas leges q̃si dicat sic erat olim. nõ
autẽ dicit ꝗ sic sit hodie. imo non ita hodie per. l. illã. sed p auc. hodie idez.
ꝛ iõ sequitur auc. hoc amplius ꝛc. que est de here. ꝛ fal. colla. i.

Autentica.

Hoc amplius. Heres post iussum iudicis infra annũ non exequẽs iu
stum testatoris iudicium priuatur omni lucro hẽditario psonis ꝑ enu
meratis applicandum. b. d. Saly.

u Hoc amplius. q. d. dixi qualiter puniat lex codicis. nũc dico hoc amplius
ꝗ qui iudicium ꝛc.

x Nõ repꝛesentatum. als nõ repꝛesentatum ꝛ als sine non. ꝛ ꝓmã lege qꝛ
secus si esset repꝛesentatum p legẽ. hoc est qõ defunctus voluit fieri: hoc lex
implet. vt in libertate vãda quã senatusco. repꝛesentat: vt nec iponatur pena
cessanti. vt. ff. de fideicõ. li. l. cũ ꝓo. §. pe. ꝛ antepe. ꝛ. l. si euz. §. siqs seruũ. ꝛ J.
si man. ita fu. ali. ne ma. l. fi. alia lr̃ a planius legũt. ꝛ dicꝛepñtatum. i. lege val
latum vel munitum vt aperte dr̃ in cor. §. bis igitur a nobis.

y Monitus. bis vel ter vt in auc. de ec. ti. §. sin aũt. col. ix.

z Infra annum. post admonitionem iudicis cõputandũ. vt in cor. §. siqs
aũt. sed in nouellis dr̃ a tẽpore quo pnunciatum est legatum esse prestãdũ.

A

a ¶ Naturale.naturale ergo debitus ꝓpterea q̃ defũcto nõ obedit nõ amittit alia amittit:q: hic q̃si debitũ alia vt lucra censent.nec coꝝ par rõ est.vt.ꝑ. de codi.§.fi.l.fi.⁊ de cur.fur.l.fi.in pn. An idem si legi bẽs nõ obedit nõ faciẽdo iuctariũ.⁊ iõ amittat hãc falcidiã:in falci.debita iure institutiõis certũ est amitti:vt.J.ad.l.fal.anc.ſz cũ testator.ſz secus puto in hac.p auc. itam.

b ¶ Cautiõe.de cõplendo ea q̃ recte disposuerũt testatores vt in cor.§.siquis aũt nõ implens plures.colla.j.

c ¶ Substituti.nõ ergo expirat ſbstitutõ vulgaris ab adita hẽditate.⁊ sic est ꝓtra.ꝑ.de impu.⁊ alijs sub.l.post.fol.B corrigit ſz quoſdã.tu dic q̃ B admittit nõ ex vi substitutõis sed ex bẽficio legis.nã ⁊ legatarij ⁊ extrãei admittũt quos ꝓstat non fuisse substitutos. porro si hereditas nõ fuisset adita nõ haberet extraneus nisi admitteret cã libertatis cõseruãdaꝝ.vnde si nulle libertates essent relicte nullo modo admitteret.vt insti. de eo cui liber.ca.bo.adi.

d ¶ Potiori.sic J.de dõati. sancimus.§.sin aũt.

e ¶ Oibus.cum oẽs velint.

f ¶ Volentibus.cuꝝ qdã volunt:quidam non.

g ¶ Noiatus.semp inherẽte onere p̃dicte cautõis:vt i cor. §.si vo nullus coꝝ.⁊ no.hic de ordie fuãdo.vt.ff.de fideicõ. li.l.generaliter.§.siqs alie.⁊ de hẽ.insti.q soluẽdo.ſz arg.ꝓtra .ff.de sol.l.in his.§.fi. ⁊.l.se. ⁊ insti.de le.§.heres aũt.

h ¶ Respectis.nã nullo modo admittuntur si iuste exhẽdati sunt.vt in cor.§.exhẽdatos.ſz q̃re no vocat exhẽdatus inter notatos testamento cũ ipse notatus est:rñ.ad malũ fuit nõ lucrum aliq̃ vl bonum notatus. Itẽ nunqd admittat inter eos qui veniunt ab intestato cuꝝ ipe de illis sit ⁊ qdẽ primus:vt.ff.de suis ⁊ leg.l.filius:rñ.nõ nisi p querelam:vt.C.de inoffi.test.l.si heredũ qntiani.⁊.l.si filiam.⁊ est rõ q: videt adhuc testm̃ valere cũ lex faciat eos heredes loco repulsi vt in cor.§.in olbus ⁊ heres heredis.⁊c.vt.C. de here.insti.l.fi.⁊ q̃ dicit agnatum primum filium esse ad succedendum vex est nõ facto testõ.vel facto sed nõ adita hereditate:vt.ff.de ꝓtra ta.l.filium.§.sed cum exheredato. Item nunqd inter extraneos admittet vel ante:vel post fiscum:rñdent qdam non ꝓpter predictas rõnes.sed põt dici cõtra vt quasi qlibet admittat:vt.ff.de adop.si pater.§.qui duos.

i ¶ Extraneo.⁊ primo ipse q̃ fiscus.vt inuit in cor.⁊ ar.J.de ca.tol.§.fi. Itez extraneum itelligo quẽlibet cui nihil in testõ est relictũ siue de venientibus ab intesta.sit siue prorsus extraneus.

k ¶ Communia de legatis. Post q̃ sẽpãrata iura dirit legatorum ⁊ fideicom.nunc coniungit:vt insti.de le.§.sed ne in primis.

Quam hi qui. Pro re testatoris legata ⁊ ad grauatum puenta competunt tres actiones.ſ.actiões psonales ex testõ rei vendi.⁊ hypothecaria veritate legandi sublata.⁊ diuidit in ſex partes.primo exordiũ recitãdo ius antiquũ.scõo inferẽdo ponit statutũ suũ.tertio ꝓbat illud p rões. quarto ampliat.qnto tollit obiectũ.sexto limitat q̃ de actiõe hypothecaria dicerat.scõa ibi.recitus igit.tertia ibi.cũ enim.quarta ibi.⁊ hec disponimus.qnta ibi.cũ enim nõ aliter.sexta ibi.in omnibus aũt.Sal.

l ¶ Cuꝝ hi.quid differt prima a scõa lege:rñ.in prima vnit quatuor genera legatorum in scõa legata ⁊ fideicõmissa.

m ¶ Plerũq.q̃q.n.nõ habẽt puta q: deficit testm̃ solẽnitate iuris:vl q: nõ est capax vel q: legatarius possidet rem sibi legatã. Et nõ q̃ põt colligi ex his que hic dicunt.⁊ insti.de le.§.ij.quũ olim legabat p vẽdicationẽ habebat legatarius actio.in rem.quũ p sinendi modũ hẽbat excep.quũ vo p dãnationẽ vel preceptionẽ habebat tm̃ psonales que dicunt ex testõ:ſz forsan nõ sit testm̃ sed relictum nutu solo:vt.ff.de le.ij.l.nutu.

n ¶ Vendicationis.i.legati relicti p vendicationẽ:vt q: testator dixit.Dic vendicet talem fundum.

o ¶ Sinendi.i.legati relicti per sinendi modum dicendo heres meus sinat talem habere rem talem.

p ¶ Alioꝝ generum.puta p preceptionem vel damnationem.

q ¶ Posteritas.i.noua omnium consuetudo.

r ¶ Nec facile.i.nõ patienter suscepit q: nõ erat ei facile tale genus loquendi.sic.ff.de pba.l.siquis hominem liberum.

ſ ¶ Laudauit.sic.ff.de cõdi.inde.dñs.⁊.ff.vsufru.quemadmo.ca.l.si vsufru.mu.le.ij.rñ.

t ¶ In rem missionis. olim nõ poterat agi rei vẽ.nisi mitteret in pos. legatarius.

u ¶ Oibus vo.i.oibus legatis ⁊ fideicõ. poni eni genera singulorꝝ ⁊ nõ singula genera.⁊ si nõ est ꝓtra illũ.de ob.⁊ q̃si cõ.§.fi. Itẽ q̃ ad similat legata ⁊ fideicõ. dic.ſ.spãle.nã generalia offerũt cum hic statim mortuo testatore trãsiat dñium:vt.ff.de furaticio.vel saltẽ adita hereditate:vt.ff. de leg.l. si tibi hõ.§. cũ seruũ illũ.ſ.generaliõ denũ facta restitutione:vt.ff. ad treb.l.facta in pr. ⁊.l.si eũ.§.si quis. Itẽ ex primus nõ trabẽs ex aliqs sic: vt dicunt statiz.ſz ⁊ generaliter relinqui in forma spãli ⁊ seruabit q̃ in spãli:vt.ff.ad trebel.l.auctor.§.fina.

x ¶ Imponere.quãq; ad actiones.cõpõnes pro eis.

y ¶ Personalẽ. fuit testatoris erat res legata siue aliena. ſz in re cui esset testatoris:vt insti.eo.§.nostra autem.

z ¶ Sup his.i.p certitate eoꝝ que relicta sũt. sed in casu.ſ.quũ libertio est relicta nõ est necessaria hypotheca vel alia cautio cum habeat excep.vt.ff. vt in pcũ ga.l.i.§. si debitor.ſz ⁊ actionẽ ex testamento habet vt liberetur:vt.ff.de libe.le.l. si quis decedens.§.nunc.⁊.l.quod mihi.

a ¶ Cum.tres rõnes inducit quare hypotheca est danda.

b ¶ Multis.vt in dote:vt.ꝑ.de rei vxo.ac.§.i.⁊ in tutel.vt.ꝑ.de administ.tu.l.possessio.⁊ in alijs casib̃ quos habes.J.q ca.pi.ta.ꝓta.p toti.et nõ hic q̃ pre testatoris dat rei ven.⁊ psonalis:vt.ff.de leg.a.q.cũ ille §.varijs.⁊ de le.i.hmõi.§.fi.⁊ p eadem re nõ dat hypotheca ꝓta aliquẽ sed p alijs rebus defuncti:vt hic.in casibus tm̃ forte vtraq; datur:vt.ꝑ.de iure do.in rebus.⁊.J.ad treb.auc.ꝓtra rogatus.hoc tm̃ si si alij nõ sunt legate alie res defuncti similiter ne q̃ vni dat alteri denegatur.alie autẽ res quõdam testatoris possũt esse penes legatarium vt si alicui testator legauit plura prædia ⁊ ab eo reliqui centum.

c ¶ Precedente.i.si nihil dixisset testator.azo.

d ¶ Aliquid lucri.pecuniarij:vt ⁊.ꝑ.de fideicõ.ab eo.⁊ de leg.a.i.plane.la.ij.§.fi.⁊.l.sequen. Et ex hoc colligit.B.legatarium singularem detrahere fal.⁊ p eo.ff.ad.l.fal.penales.§.si ticio.sed certe hoc affert lucrũ:sed illud reddit.sic ⁊.ff.solu.matri.si cum dotem.§.si pater filia. vel dic nõ aliter valeat hypotheca ria nisi ⁊c.nam non datur contra legatarium nisi aliquid lucri a testatore habuit preter rem legatam:vt ⁊ in fi.huius.l.Itez q̃ dicit.d.l.penales.ideo detrahit q: ⁊ heres detraxerat ei.⁊ sic ex persona heredis non sua detrahit: scilicet id quod heres detraxerat.Joannes vo dicit non vti.⁊ pro eo.ff.ad.l.falc.l.ter fal.fi inter.§.nunquid.⁊ ad trebel.si patroni.§.qui fideicom.⁊.l.mulier.§.fi.⁊.l.nam quod.§.fi.⁊.l.i.§.is qui quadringen.⁊.l. lucius.§. heres.⁊.l.facta.§.si cuꝝ suspecta.⁊ de an.le.l.liberto.§.a liberto.⁊ de vul.sub.l.coheredi.§.cum filie.⁊ de le.ij.imper.generalis autẽ fideicõmissarius rogatus scõo restituere non retinet nisi in casibus:vt dices.J.ad treb.l.pe.§.fi.

e ¶ In olbus.nõ legatarium agere hypotheca cõtra heredes legatoris p rata nõ insolidũ:q̃ est spãle:vt nõ.J.ꝑ debito eiu.l.fi.ff.ꝑ.regularitẽ cõtra:vt.J. fi vnus ex plu.here.cre.l.ij.

a Ipsius heredis. nisi post. vj. menses: vt. J. vt in pos. le. l. certa. azo.
b Earum. s. omnium vsq ad eã quãtitatẽ qua competit persona-
lis vt. ã. proxi.

Hoc verbum. Exequata sũt legata ⁊ fideicõmissa vborũ varietate relicta. h. d. Prio dictũ. secũdo illatio. tertio rõ. seda ibi. Ut igitur. tertia ibi. Et nemo moriens. Sal.

c Directis. tunc dicũtur verba directa quãdo verba sunt preceptiua: non directa qñ deprecatiua: vt hic. vel directa qñ dirigit sermonẽ ad heredẽ. non directa qñ ad bonorũ: vt. ff. de leg. ij. l. miles in fi. l. rñ. ⁊. l. cũ pater. §. donationis. vel directa cuz libertatem reliquit seruo. nõ directa qñ p fideicõ. vt insti. de singulis re. p fideicõ. re. §. liberas.

d Juramentum. puta lego tibi. ⁊. si iuraueris nõ ascendere capitolium. quod iuramentũ hodie sublatũ est: vt. ff. de condi. insti. q̃ sub cõditione. nisi in duobus casibus: vt. ff. de ma. te. l. si quis libertatẽ. ⁊ de ꝓdi. ⁊ d. l. municipib⁹. vel pone q̃ rogauit beredẽ vt iureꝰ se daturũ: vt. ff. de le. ij. l. cũ pater. ⁊ filius matri.

e Dicẽte. volũtatem suã cuz iuramento.

f Insunt legatis. vt q̃ ab initio erigãtur. sed fideicõmissa pẽdebant olim ex fide heredũ: vt cogi nõ possent nisi p pudorẽ: vt insti. de fideicõ. hẽ. in p̃n.

g Legatorũ. vt q̃ ab intestato relinqui nõ possunt: vt insti. de fideicõ. here. §. preterea. Itez post mortẽ hẽdis vl legatarij: sz fideicõmissa sic: vt insti. de leg. §. post mortẽ. Itẽ non potest legari a legatario sed fideicõmitti sic: vt insti. de singulis re. p fideicom. re. in p̃n. ⁊ tot ⁊ alia vtia quã habes J. de cadu. tollẽ. §. vbi autem.

h In rẽ actiones. sic ergo si a legatario legatur alã rẽ puta illius propriam nõ eam quã elegauit ꝓpter illi alij legatario in illa re propria legatarij primi rei ren. ⁊ hoc sans vl expressiuz. ã. l. i. §. ⁊ hoc. sz qd si rogauit heredẽ vel legatariũ manumittere seruũ: puta reliquit seruo suo fideicõmissariã libertatẽ: nunqd poterit vt liber vendicare libertatẽ statim aut cẽ̃ manumittat: rñ. nõ videt sed secus in directa: vt. ff. de fideicõ. li. l. generaliter. §. fi. ⁊ l. cum vo. §. fi. ⁊ de testa. ma. l. testamẽto lib. Item dic idem in quolibet fideicõmisso q̃ in fideicõmissaria libertate quã a legatario relinquit. nã prius fit legatarij primi. ⁊ tunc transit statim in scõm sed in primũ immediate transit: vt. ff. de furtis a ticio. ⁊ de le. ij. imp. ⁊ est nõ. q̃ ⁊ si nõ huius rei aliarũ tñ fit dñs. sz legatarius primus nisi hui⁹ rei fiat non fiet alterius. ⁊ ideo non statim recta via in fideicõmissariũ transit. ⁊ ad hoc. ã. e. l. i. §. ⁊ hec disponimus. potest ergo dici incontinenti q̃ est. ff. de fideicõ. lib. l. cum vo. §. apparet. vbi traditur matri. ⁊ nõ fit statim liber. Itẽ q̃ hic dicit ad genera singulorũ non ad singula generum refert: nã ex legato quãtitatis non oritur in rem actio.

Item ex legato liberationis non oritur hypotheca: vt. ff. vt in possessio. leg. l. i. §. si debitor.

i Ex omnibus. personales. puta ex testamẽto. ⁊ hoc si relicta sunt in testõ. nã si ab intestato tunc pseculõe. i. offi. iudi. vt. ff. de actio. ⁊ obli. l. actio in rẽ. ffm quos dã. nam nil valent codicilli nisi testamẽtum fit cuz eis ex quo adeatur hẽditas: vt. ff. de iure codi. si quis cũ nullã. §. fi. sed certe ⁊ tunc dabo actiõẽz ex testõ: q̃ codicilli sunt testũ in larga significatiõe. s. testatio mẽtis: vt insti. de testamentis. in p̃n. ⁊. ff. de iure codi. l. conficiuntur. ⁊. l. ab intestato. vbi dicitur q̃ non facto testamẽto codicilli tenent vim testamẽti. ats si est factum ing sequũtur eius: vt. ff. de codicillis. l. si quis eum. ⁊. l. ab intestato. vel dicã dari cõdi. ex lege q̃ p iperatores iura codicillorũ prius inuẽta sunt: vt insti. de codicil. in p̃n.

k Hoc fidei. hoc ius cõtrarium est statutũ in fideicommissis.

l Prospiciat. s. vt eorũ volũtas seruet: vt ar. in auẽ. de here. ⁊ fal. §. hec cũ verba. ⁊ §. fi. col. j.

m Et legatũ. sz nõne etiaz veteri iure erãt executa. ff. de lega. i. l. i. i. rñ. sic snia seu effectu: sed hodie eriã nã sublata in rẽ missione: vt. ã. l. pri. vel respicit ad nouũ ius.

n Sed rebus. i. sensum nõ verba spectamus. sic J. de verbo. di. lib. tol. l. i. ⁊. ff. de adi. le. l. ij. §. cõditiõe. ⁊ J. que res pig. ob. pos. l. fi. ⁊. ã. de li. prete. l. ij. Sic.

Si duobus. Ubi plures quibus optio est relicta disco: dãt in eligẽdo sorte dirimit. h. d. vsq ad. §. sed ⁊ si qs. Prio ponit dubitationẽ antiquorũ. Secũdo eorũ statutũ ⁊ ꝓcissionẽ. Tertio ꝓcissionez circa estimationẽ declarat. secũda ibi. sancimus. tertia ibi. seruis quidẽ. Sal.

o Optio. i. electio. ⁊ sic accipit. ff. de adop. legata.

p Fortuna. sic ⁊. ff. fa. herc. l. si que cautiones. ⁊. ff. de iudi. l. sed cũ ambo. ⁊ insti. eo. §. optionis. ⁊ facit. ff. fa. herc. l. heredes. §. si incerto. sz qd si vni ẽ maior pars relicta q̃ alijs: rñ. forte illi⁹ electõi stari: vt ar. J. de do. l. sancim⁹. §. fin aut ãpliores. Itẽ ẽ ar. J. huic. ff. ꝗ lega. i. l. hui⁹. §. ei. ⁊ insti. ꝗ satisda. fin aut. vbi dicit ꝓtorẽ facẽ debere eos cõsentire vel ipm disponere. Itẽ aliud ar. ꝓtra. ff. qui. mo. vsu fru. amit. l. ij. §. fi. vbi videt perire relictum propter dissensum. sed in alijs casibus loquitur.

q Eliginti solidis. similis estimatio. J. de cõi ser. ma. l. i. sed dissimilis J. de do. si quis. ar. §. fin aut donator. ⁊ q̃ dicit. xx. tu dic nõ vltra: nã citra sic q̃ q̃. sed de qua moneta: rñ. tali q̃. lxxij. soli. vel aurei faciant librã auri: vt ⁊. J. de suscep. ⁊ ar. l. quot. li. x.

r Notarijs. i. scriptoribus. nã seruus nõ potest esse notarius: vt J. de tabularijs. l. generali. li. x.

Sed ⁊ si quis. Quãdo optio rei legate cõmittitur tertio: illo nõ eligẽte infra annũ vel morte preuẽto electio trãsfert in legatariuz qui non poterit eligere meliorẽ sed mediocrẽ. hoc dicit vsq ad. §. sed quia nostra maiestas.

s Ipsi legatario. secus statuitur in venditione vbi pro nihilo est: vt. ã. de contraben. emp. l. fi.

t Seruis. sic. ff. de le. ij. legato generaliter. ⁊. l. si heres. si autem ipsi legatario datur optio ab ipso principio optimũ eligit ffm Jo. alij ꝓtra: vt ff. de op.

le.l.ij. ⁊ facit.ff.qñ vi.leg.ce.l.nec semel.§.pe.

¶ Sed qñ nostra maiestas. Rei restõni subiecte pure vel sub certa die alienatio pignoratio ⁊ manumissio non tenet ipso iure.h.d. vsq3 ad.§. sinautem.Sal.

a ¶ Libertus est. vt.ff.e.l.j.

b ¶ Secõz veterẽ.que pmitebat alienari:vt.ff.ad tre.ticius.⁊ de pe. her.ſz ⁊ ti.§.qõ autẽ.tractat.n.taz de generali q̃z de ſpãli fideicõ. vt.j.proxi.§.sinautem.

c ¶ Alienũ est.sic.j. vnde vi. l.ñ. Itez intelige alienum re qñ puru erat:sed qñ sub conditione tunc ſpe.

d ¶ Posse trãsferre.imo videt q̃ teneat alienatio. nã heres rogatus si alienet dicit lex q̃ iputet in quartã suã qõ alienauit.⁊ si ꝓfirmauit alienatio ⁊ nõ venit in restitutionẽ: vt.ff.ad tre.l.marcell⁹.§. res q̃.⁊.l.si his istitut⁹.§.si hẽs. q̃ sunt ꝓtra.solu. hic corrigit illas. vel dic nõ tenet in eo qõ supra quartã est: vt hic.ſz in eo qõ ifra q̃rtã est sic vt ibi.vl dic tenet in quartã ⁊ nõ restituit vt ibi dicit.§.si voluerit fideicõmissari⁹ nõ alias vt hic ſz azo.vl dic ad.l.illã si his istitut⁹.§.si heres in aliẽatis nõ cẽ necessariã restõnez: qa illa deinerẽt cẽ hidus vnde nõ pdesset restõ ſz in aliqs q̃ habet adhuc debet fieri.

e ¶ Manumittere.imo vl q̃ possit manumittere: vt.ff.ad tre.l.qdam.§.si qs filia.que ẽ ꝓtra.sol.illa in libertate ⁊ est ſpãle.ſz cert e ⁊ de libtate hic dicit.dic ergo q̃ hic pure ẽbebat hẽditas:ibi sub ꝓditione erat restituẽda qua pendẽte his manumisit seruũ hereditariũ qõ fauore libertatis: vt ibi ꝑ est recipiẽdũ.ſz hoc nõ videtur va'ere:qz ẽt sub cõditione rogatus nõ põt iterum manumittere:vt.ff.de manu. seruum.⁊.ff.q ⁊ a qbus.l. generaliter.§.ñ.sed ille ꝓhibẽt inter viuos.in predcã aũt ad tre.l. quidam.manumisit heres in suo testamẽto. sed ꝑ ꝓhibitio fallit in casibus duobus:quos habetis in auten. res que.j.co.⁊c.

¶ Sinaũt sub cõditiõe. Res que subiacent restitutioni sub cõditione vel sub die incerta pñt interim aliẽari vl obligari:sed aduenientẽ casu restitutionis fingitur retro nullũ qõ est factum.h.d.vsq3 ad.§.emptor.Sal.

f ¶ Incerta.hec enim duo pãria sunt quo ad hoc dies incerta ⁊ cõditio:vt ⁊ j.de cadu.tol.§.i.⁊.§.sinautem.

g ¶ Propter spem.nõ debere cõsiderari qõ põt euenire:vt.ff.de aqua plu. ar.in diem.§.ñ.

h ¶ Celebrata.imo videtur q̃ medio tpe tenuerit aliẽatio rei singularis sub ꝓditione legate:vt.ff.quẽad.ser.ar.is cui.§.ñ.⁊.ff.de re.iur.l.plerũq3 in fi.ti. ⁊ de fideicom.liber.generaliter.§.quot.⁊ ô ser.leg.l.ñ fundum§.i.⁊ de leg.j. seruo leg.§.i.⁊ de le.ij.l.ñ.in.§.ñ.q̃ sunt cõtra ar.sol.dic q̃ ẽ tenuit.vt.ẽ.p. ꝓxi.⁊ ꝓxi.ibi melius qdem facit ⁊c.sed nũc fingitur non tenuisse:vt ita rẽ ⁊ fructus preteriti temporis restituat:vt in auẽ.de nup.§.que ẽo ibi.vnde sancimus.⁊ ibi qõ in oi ⁊c.col.iij.sic instit.qui.mo.ius pa.po.so.§.ñ ab hostibus. vl dic nouũ ius sed per auẽ.hic positam hoc est expeditũ vt nõ teneat alienatio. Itẽ hẽs de restituẽdo sub ꝓditiõe rogatus videt q̃ possit alienare qõ hic ꝓhibet.nã nõ trãseunt actiones nisi restituat hereditatẽ:vt.ff. ad treb.l. facta.in prin.⁊.l.si cius.§.ñ qs nisi i tribus casibus:vt.j.ad treb.l.pe.imo ⁊ ea restituta nõ videt q̃ fideicõmissarius hẽat rei ven.nisi in his rebus q̃ nõ sunt alienate.quare põt dici vt teneat iterim:vt.ff.i.inuit melius qdẽ ⁊c.sed ꝑ auẽ.hic positã nõ:vel dic hic nouum ius:vel dic tertio q̃ hic est ius vet⁹:vt habeat fideicõmissarius demum restituta hereditate rei ven.nam hodie habet etiã prius si est pure rogatus vel prius hz vtilẽ:sed ea restituta ⁊ directã hz.vel quarto qõ est melius pro rebus alienatis conditione existẽte hz rei ven.cum heres desinit cẽ dñs.⁊ sic nõ põt restituere.pro nondum alienatis non habet nisi facta restitutione.

dis cõmoda defraudentur. ¶ Sz quia nostra maiestas p multos casus legatarijs ⁊ fideicõmissarijs ꝓsperit:⁊ actiones tam personales q̃z in rem ⁊ hypothecariam dedimus:⁊ in rẽ missionis tenebrosissimus error abolitus est⁹ ⁊ ad hanc legẽ puenimus. Nemo itaq̃z hẽs ea que per legatũ vel pure vel sub certo die relicta sunt vel que restituui alijs disposita sunt vel substitutioni supposita:fm veterẽ⁹ dispositionez putet esse in posterum alienãda:vel pignoris vel hypothecae titulo assignanda:vel mãcipia manumittenda.sed sciat hoc qõ alienũ ẽ⁹ nõ liceat ei vtpote sui pmonij existens alieno iuri applicare:qz satis absurdũ est ⁊ irrõnabile rem quã in suis bõis pure nõ possidet eã ad alios posse⁹ trãsferre: vel hypothece pignoris sue noie obligare vel manumittere⁹:⁊ alienaz spem decipe. ¶ Sinaũt sub cõditione vl sub icerta⁹ die fuerit relictũ legatũ vel fideicõmissum vniuersitatis vel speciale vel substitutione vl re stitutione:melius quidez faciet ⁊ si in his casibus caueat ab omni venditione vel hypotheca:ne se grauioribus oneribus euictiõis nomine supponat. Sinaũt auaritie cupidus propter spẽ⁹ cõditiõis minime implende:ad venditionem vel hypothecã prosiluerit:sciat q̃ conditione ipleta ab initio cã in irritũ deuocetur:⁊ sic intelligenda est quasi nec scripta nec penitus fuerat celebrata⁹:vt nec vsucapio nec longi⁹ tpis prescriptio ꝓtra legatariũ vel fideicõmissariũ procedat.qõ simiiter⁹ obtinere censemus in huiusmodi legatis q̃ siue pure siue sub die certo siue sub cõditiõe siue sub incerta die relicta sunt:ſz in his oibus casibus legatario quidez vl fideicõmissario ois licẽtia patebit rez vẽdicare⁹⁹⁹

vt ⁊ de hoc dicit.J.ti.pri.qñq̃z cõditio que ponitur per si .⁊ de hoc di
cit.J.ti.ij.de condi.insc.

Verba testamẽti. Verba enunciatiua principaliter in vltima vo
luntate pp se emissa disponẽ inducunt nisi probent emissa p erro
rẽ.b.d.cõ.l.si dotẽ.J.eo.vel breuius.Cã coherens legato falsa,pbata
vtur legatum non ali
ter.b.d.Sal.

a Verba.q̃ forte erãt
alia.r.que nihi ricius
debebat q: soluit ab eo
cui vero vel similia:
vt.J.ti.ac.

b Fideicõmissi.quod
magis presumit:vt.J.õ
dona.si vo nario.⁊ de le
ga.ij.lucius.§. quisqs.

c Sigendaz est.mul
to magis excipi põt: vt
J.ti.ij.l.si creditoris.

d Eum.s.testatorez.

e Errore.s̃ videt q̃
huiusmodi cõfessio nõ stariz
probatur:s̃ saltẽ .xxx.
dies expectet:vt.ã.de
nõ nu.pecu. in ꝓtracti
bus.§.sup.que est ꝓtra.
so. illud in cõtractibus
hoc in vltimis volunta
tibus eorum fauore:vt
ar.ff.de reg.iur.l.in te
stamentis. Itẽ alia rõne
nõ ob.l.predicta de nõ
nu.pecu.q̃ q̃ cõfitetur
inter vnos tibi solutũ
esse sepe fuit spe future
numerationes.qui vero
in vltima voluntate
nequaq̃ expectat futu
ram numerationẽ sed ob
precedens meritum facit:
vt.ff.pro socio nec adie
cit.Itẽ videt q̃ nõ be
ns debeat probare er
rorẽ:vt hic.sed legata
rius voluntatẽ debeat
probare:vt.ff.de leg.ij.
lucia.§.caius semis:que est contra.sed ibi agitur de herede obligan
do hic de debitore liberãdo.qõ facilius fit:vt arg.ff.de acti.⁊ oblig.l.
emanus :vel dic q̃ res ille non erant penes vxorem s̃z essent in preto
rio aut in mo erant apud ipsum caium:forte in scrinijs eius. Itez ad
hoc videtur hec verba non inducere liberationem:vt .ã.de testa. mi
lit.bis que est cõtra.sol.ibi nõ fuerunt verba dande libertatis. sed si
fuisset in testõ cõfessus eum libertum stare in huic confessioni.⁊ sic ille
consequeret libertatẽ.ar.huius legis ac.

Tam. Falsa demonstratio non perimit legatum vbi certa quã
titas est expressa de se vel p rationem ad aliud.secus si omnino sit
incerta.b.d.cõ.l.sequen.⁊ cum.l. fi.quia penultima est sumata cũ pre
cedente.Sal.

f Debeo.dixit testator lego tibi.r.que tibi õ beo.⁊ sic in prima psona
certum.secus si incertum vt lego tibi quod debeo:quia nõ valet cuz
tibi debeam:vt.ff.de leg.i.si sic in.§.i. Itez secus si dixi in scõa persona:
veluti vt lego tibi quod mihi debes:vel lego quod sempronius de
bet:vel etiam ticio lego quod ipse ticius debet:naz his casibus nõ va
let etiam si certam quãtitatem ponã si nihil est in debito.⁊ est ratio in
bis quia si verum esset debitum teneretur heres meus ad liberationẽ
quando lego tibi quod mihi debes vel ad cessionem ad quã ⁊ nunc si
mitur nihil potest cedere vel liberare:vt.d.l.si sic.⁊ de le.i.l. nõ quo
diez modo.⁊.l.si creditori.⁊ insti.de leg.§. potest autẽ.⁊.§. huic.⁊.§.
longe.⁊ de libe.lega.l.legaui.

Si nõ designata. Iez iam summaueriz cuz precedẽti tñ ad tex.
die si marius legat dotez vxori certa quãtitate nõ expressa opor
tet vxorem pbare numerationem.qõ nõ habet necesse si certa quãti
tas sit expressa q: illa debetur.b.d.Sal.

g Peruenturũne esset.q: dos nõ erat data sed promissa quo casu
liberationẽ legasse videt: vt ⁊.ff.de do.prele.l.i.§.sed ⁊ si dotem.

h Numerate.i.q̃ tu mulier dotem viro dederis.⁊ sic valebit lega
tum pp repetitionez:q: cuz als dos soluere annua bima trima die
nõ statim debebit:vt.ff.de do.pre.l.i.§.verum est.⁊ instit.de lega.§. s̃z
⁊ vxori. Itẽ valet q: ammõ nõ retinebit dos ob res donatas vxori
a viro:q̃ fuerit als:vt.ff.de do.pre.l.i.§.est ⁊ illud.nõ aũt valet: vt ex
pensis in dotẽ facte minus retineant quiz vir legat q: videt legare q̃
dotis iudicio posset recuperare:s̃z secus esset vbi extraneus legat q: ẽt
expensas videt legare:vt.ff.de le.ij.l.meuio.§.a me. Itẽ nõ valet:vt fal. de
trahat de hoc legato:vt.ff.ad.l.fal.si vsufru.§.dotis.

i Debet.vt.ff.de ver.ob.si diuortio in fi.⁊ insti.de lega.§.sed ⁊ si.quã non
accepit.sed videtur nõ valere quãdo dos nulla fuit:vt.ff.de do.prele.l.i.§.
sed ⁊ si dotem.ibi naz ⁊ si quis ⁊c.que est cõtra vbi dicit si lego pro dote vxo
ri.c.que in archa habeo non
valere legatũ si nulla corpo
ra ibi erant.so.distinguit an
quãtitas exprimat vt corpus:
vt.ff.õ leg.i.l.plane.§.s̃z hoc
ita erit:⁊ tunc nõ debet quãti
tas vt ibi sicut nec corp̃ igno
tũ:vt.ff.de le.ij.l.lucius.§. qs
qs:an vt quãtitas certa in ge
nere:⁊ tũc falsa demõstratio
nõ nocet sicut nec nocet i cor
pore certo:vt hic.⁊.ff.de libe.
lega.l.legaui.⁊ de le.i. seruꝰ
le.§.q qnqz.⁊.l.s̃z ⁊ si certos.
⁊.l.si sic. Itẽ adhuc nõ videt
valere ẽt quãtitate adiecta:vt
ff.de le. pre.l. virilis.§. si qd
vxori.⁊.l.is qui in ptãte.§.ei
qui.que sunt ꝓtra.qbus.ll.dẽ
nõ deberi legatũ dotis:s̃z ibi
petita erat ꝓtra tab.vii s̃z ve
ra legata debeant quibusdã
cõiũctis psonis:vt in.e.ti.l.i.
huiusmodi legata tamẽ que
falsa demõstratiõe relinquũ
tur nõ valent:vt ibi.alij dicũt
ibi nõ fuisse quãtitatẽ adie
ctã: hic sic. sed prima placet.

Si dotem. Hanc.l. sũ
maui cuz prima.l. tñ.b.
d.s̃z Bal.mortua filia in ma
trimonio dos dz reddi patri
vel eius heredibus ⁊ ipse po
test legare liberationez.b.d.

k Superfit actio. vt insti.
q.mo.tol.ob.in prin.

l Exceptio.nisi contraria
defuncti voluntas pbet: vt
ã.e.l.i.que huic similis ẽ:im/
mo idem dicit.

Refert. Si legat dos fa
cta relatione ad instm dotis nihil aliud requirit nisi q̃ instm loquat.s̃z si
fit relatio ad dotem inquirit veritas.b.d.Bal.

m Largiter .aduerbium est qualitatis.

n Dotem.s.simpliciter non adijciendo quãtitatem.

o Probanti.mulieri.

p Possit.vt ⁊.ã.e.l.si nõ dsignata.⁊ isti.õ le.§.s̃z ⁊ si quã. ⁊ de le.i.l.si sic.

q De his que sub modo legati vel fideicõmissi.⁊c.

Si legatis. Modus ⁊ cõditio eqparantur in fine sed nõ in prin
cipio deducendi rem in esse.b.d.tex cum glo.Bal.

r Modus.q̃ fit p vt:vt lego tibi.r.vt nubas illi cõditio p si cã p
q̃:vt hic.⁊.ff.de cõdi.⁊ demõ.l.demonstratio.§.fi.

s Pro conditiõe.que ponit p si.⁊ p cũ:vt.ff.de ver.obli.quocũq̃.§.nõ so
lum.⁊ de condi.isti.l.q̃ pmisit.⁊ dic simile est inspecto eritu vt eni q̃ nõ pa
ret cõditioni.sic ⁊ qui nõ paret modo nõ bz relictũ:s̃z inspecto principio dif
ferũt.nã in ꝓditiõe nõ dat actio nisi extet cõditio.in mõ ecõtra.nã dat actio
sed cauebit de adimplendo:vt.ff.de an.le.l.liberto.§. lucꝰ.⁊ de cõdi.⁊ de.
l.q̃ heredi.§.fi.⁊.l.quibus diebus.§.fi.⁊.l.eas.⁊ de fideicõ.lib .cũ in testõ.⁊
de leg.iij.si tibi legatum.dic ergo obseruatur quo ad quid.

t Non obest.vt ⁊.ff.de reg.iur.l.iure ciuili ⁊ qñ di.le.ce. si post.§.item si
que.⁊.ã.de insti.⁊ sub.l.i.

Ex his verbis. Olim ex mõ nõ oriebat actio q: nõ adijcit pp se. hodie
oritur actio:si tñ ille cui dz impleri modus dz aliquã cõditionẽ imple
re oportet q̃ primo impleat.b.d.Bal.

u Vel insulam. disiunctio est legis nõ testatoris.

x Antea.i.ante hanc.l.sed videt ẽt ꝓm leges veteres idem fuisse:vt .ff.õ
le.ij.imperor.in prin.⁊ de le.i.ciuitatibus .§.fi.⁊.l.fideicõ.de le.iij.si legata
rius.nñ.tres casus sunt vel modi qbus legat qs a legatario.in vno bz qdez
actionem secundus.s.cũ a legatario primo lego alij scõo legatario: vt.l. il
la si legatarius.⁊.l.illa imp.⁊ de leg.iij.fideicõ.§.cũ esset qs. s̃z quid si pri
mus legatarius nõ agnouit:nñ.vnlẽ ac.bz secũdus noie suo ꝓm. Ꝑ.s̃z ali
os nullã:vt.ff.de le.ij.l.iper.in pn.scõs qõ lego ticie fundũ si dederit scio.r.
quo casu scius secũdus petere nõ põt:vt.ff.si quis.o.c.te.si quis sub cõditio
ne dãdoz. Tertius casus est cũ relinquo sub modo vt lego tibi.c.vt.r. illi
des. ⁊ de ꝗ casu añ gordianũ actio nõ dabat scõo nisi in libertatẽ:s̃z hodie
sic p.l.istã ⁊ ꝗ intellectꝰ est hui.l.vt pz vsq̃z ad.§.si vo. Alij dicũt dici õ ac.
cõpetẽti primo legatario vsq̃z ad.§.sin vo.⁊ ꝓm eos hec erat ratio q̃re non

Verba* testamenti q̃ inseruisti aut solutã pecuniã debitoz te statoz declarant aut voluntatem eius liberare volentis debitorẽ ma nifeste ostẽdũt.⁊ iõ aut peti qõ solutũ ẽ nõ põt aut ex cã fideicõmis si* vt debitoz liberet agẽdũ est*:nisi liquido pbari posset eũ* nõ liberari debitorẽ voluisse s̃z errore* lapsum solutam sibi pecuniã existimasse.

Imperator: Alex.a.faustine.

Etiam si veritas debiti* nõ sub est:falsa demonstratio non pe rimit legatuz :s̃z ex testamẽto eius quoq̃z nomine competit actio.

Idem.a.verine.

Si nõ designata certa quanti tate dotẽ tibi legauit maritus s̃z quodcũq̃z ad eũ dotis noie pue nisset puenturũue eẽt*:⁊ id ex testõ petis:necessaria probatio est nume rate* pecunie. Nõ si quantitatem expresserit:debet*⁊ si in dotez data nõ est quasi aliquod aliud legatuz non eo iure quo dos fungitur.

Imperator: Gordi. Alexandro.

Si dotẽ vt pponis defũcta in matrimonio vxore tua patri eiꝰ reddidisti:vel ẽt ea non reddita testamẽti verbis vt asseueras mu nitus ex qbus se recepisse dotem vniuersam quondam socer tuus significauit:ne hoc noie queniaris: sollicite agere non debes:cum aut soluta dote nulla supersit actio*: aut non reddita aduersus petentẽ iusta defuncti volũtatez parata sit exceptio*.

Imperator.dio.⁊ mari. aa.cc. Seuero.

Refert largiter* dotez* reddi ti bi maritus:an que instrumẽto dotali cõscripta sunt legati seu pca rijs verbis statuit.quippe superiore quidẽ casu datũ pbanti* repeti tñ:posteriore ꝗo nihil nocente fal sa demonstratione qõ significatuz est instõ postulari possit*.

De his que sub modo legati* seu fideicõmissi relinquunt. xlv.

Imperator. Anto.a.Saturnine.

A legatis quidẽ ⁊ fideicõ missis etiaz modus* ascri ptus,p cõditione* obserua tur.s̃z si per te non stat quominus voluntati testatoris pareas s̃z per eum cui nubere iussa esse: quomi nus id quod tibi relictum est obti neas non oberit*.

Imperator. Gor.a.amo.

Ex his verbis:ticio decẽmilia vl insulã* relinquo ita vt quin q̃z milia ex his vel eandẽ insulam Mevio restituat:s̃z antea* neq̃z le-

ri.c.que in archa habeo non valere legatũ si nulla corpo ra ibi erant.so.distinguit an quãtitas exprimat vt corpus: vt.ff.õ leg.i.l.plane.§.s̃z hoc ita erit:⁊ tunc nõ debet quãti tas vt ibi sicut nec corp̃ igno tũ:vt.ff.de le.ij.l.lucius.§. qs qs:an vt quãtitas certa in ge nere:⁊ tũc falsa demõstratio nõ nocet sicut nec nocet i cor pore certo:vt hic.⁊.ff.de libe. lega.l.legaui.⁊ de le.i. seruꝰ le.§.q qnqz.⁊.l.s̃z ⁊ si certos. ⁊.l.si sic. Itẽ adhuc nõ videt valere ẽt quãtitate adiecta:vt ff.de le. pre.l. virilis.§. si qd vxori.⁊.l.is qui in ptãte.§.ei qui.que sunt ꝓtra.qbus.ll.dẽ nõ deberi legatũ dotis:s̃z ibi petita erat ꝓtra tab.vii s̃z ve ra legata debeant quibusdã cõiũctis psonis:vt in.e.ti.l.i. huiusmodi legata tamẽ que falsa demõstratiõe relinquũ tur nõ valent:vt ibi.alij dicũt ibi nõ fuisse quãtitatẽ adie ctã: hic sic. sed prima placet.

Si dotem. Hanc.l. sũ maui cuz prima.l. tñ.b. d.s̃z Bal.mortua filia in ma trimonio dos dz reddi patri vel eius heredibus ⁊ ipse po test legare liberationez.b.d.

k Superfit actio. vt insti. q.mo.tol.ob.in prin.

l Exceptio.nisi contraria defuncti voluntas pbet: vt ã.e.l.i.que huic similis ẽ:im/ mo idem dicit.

Refert. Si legat dos fa cta relatione ad instm dotis nihil aliud requirit nisi q̃ instm loquat.s̃z si fit relatio ad dotem inquirit veritas.b.d.Bal.

m Largiter .aduerbium est qualitatis.

n Dotem.s.simpliciter non adijciendo quãtitatem.

o Probanti.mulieri.

p Possit.vt ⁊.ã.e.l.si nõ dsignata.⁊ isti.õ le.§.s̃z ⁊ si quã. ⁊ de le.i.l.si sic.

q De his que sub modo legati vel fideicõmissi.⁊c.

Si legatis. Modus ⁊ cõditio eqparantur in fine sed nõ in prin cipio deducendi rem in esse.b.d.tex cum glo.Bal.

r Modus.q̃ fit p vt:vt lego tibi.r.vt nubas illi cõditio p si cã p q̃:vt hic.⁊.ff.de cõdi.⁊ demõ.l.demonstratio.§.fi.

s Pro conditiõe.que ponit p si.⁊ p cũ:vt.ff.de ver.obli.quocũq̃.§.nõ so lum.⁊ de condi.isti.l.q̃ pmisit.⁊ dic simile est inspecto eritu vt eni q̃ nõ pa ret cõditioni.sic ⁊ qui nõ paret modo nõ bz relictũ:s̃z inspecto principio dif ferũt.nã in ꝓditiõe nõ dat actio nisi extet cõditio.in mõ ecõtra.nã dat actio sed cauebit de adimplendo:vt.ff.de an.le.l.liberto.§. lucꝰ.⁊ de cõdi.⁊ de. l.q̃ heredi.§.fi.⁊.l.quibus diebus.§.fi.⁊.l.eas.⁊ de fideicõ.lib .cũ in testõ.⁊ de leg.iij.si tibi legatum.dic ergo obseruatur quo ad quid.

t Non obest.vt ⁊.ff.de reg.iur.l.iure ciuili ⁊ qñ di.le.ce. si post.§.item si que.⁊.ã.de insti.⁊ sub.l.i.

Ex his verbis. Olim ex mõ nõ oriebat actio q: nõ adijcit pp se. hodie oritur actio:si tñ ille cui dz impleri modus dz aliquã cõditionẽ imple re oportet q̃ primo impleat.b.d.Bal.

u Vel insulam. disiunctio est legis nõ testatoris.

x Antea.i.ante hanc.l.sed videt ẽt ꝓm leges veteres idem fuisse:vt .ff.õ le.ij.imperor.in prin.⁊ de le.i.ciuitatibus .§.fi.⁊.l.fideicõ.de le.iij.si legata rius.nñ.tres casus sunt vel modi qbus legat qs a legatario.in vno bz qdez actionem secundus.s.cũ a legatario primo lego alij scõo legatario: vt.l. il la si legatarius.⁊.l.illa imp.⁊ de leg.iij.fideicõ.§.cũ esset qs. s̃z quid si pri mus legatarius nõ agnouit:nñ.vnlẽ ac.bz secũdus noie suo ꝓm. Ꝑ.s̃z ali os nullã:vt.ff.de le.ij.l.iper.in pn.scõs qõ lego ticie fundũ si dederit scio.r. quo casu scius secũdus petere nõ põt:vt.ff.si quis.o.c.te.si quis sub cõditio ne dãdoz. Tertius casus est cũ relinquo sub modo vt lego tibi.c.vt.r. illi des. ⁊ de ꝗ casu añ gordianũ actio nõ dabat scõo nisi in libertatẽ:s̃z hodie sic p.l.istã ⁊ ꝗ intellectꝰ est hui.l.vt pz vsq̃z ad.§.si vo. Alij dicũt dici õ ac. cõpetẽti primo legatario vsq̃z ad.§.sin vo.⁊ ꝓm eos hec erat ratio q̃re non

nascebatur actio afi hanc.l.q: modus habet pro conditione:vt.ſ.l.i. at in cõditiõe nõ põt peti nisi impleta cõditiõe. ꝓditio aũt ipleri nõ põt:vt.x. ex.c. det nisi primus legatarius hẽat legatũ.c.sicq; pp perplexitatẽ nõ valere dicebant:vt.ff.de cõdi.insti.l.si ticius.

a ¶ In libertate.puta lego tibi.x.vt seruũ tuũ manumittas: vel vt emas sticbum ⁊ manumitt as:vel lego ticio sticbum vt eũ manumittas.

b ¶ Siue ad coditionez. puta lego tibi.x.si ascenderis capitoliũ vl nauis ex asia venerit.⁊ sic est ista simplex cõditio.⁊ quod subijcit de modo .ſ.lego tibi.x. vt des illi.v.vl vt capitoliũ ascẽdas.⁊ sic est simplex mod⁹.⁊ hoc ꝯz quod dat.vel dic ad cõditionẽ subaudi.ſ.⁊ ad modũ vt lego tibi.x.si ascenderis capitoliũ:⁊ vt des illi.v.sequẽs articulus de modo nõ mutatur.

c ¶ Dandum.diuidit predicta ꝓm.B.

d ¶ Nascat. põt intelligi lex ista vsq; huc:vt loquatur de actio.dãda legatario ꝓmo cui aliquid relictũ est sub modo. vel de eo in cuius ꝑsona modus est adimplẽdus.⁊ dicimus dari ac.ad relictũ. qdaz tñ dixerunt dari actionẽ noie euictionis cũ scõo legatario esset euictum qõ est ei datuz vel relictum.

e ¶ Heredẽue suuz.ſ.testãtis. ⁊ dic exemplum lego tibi centũ:vt nõ petas equuz quẽ debeo tibi vel nõ petas.cc.a ticio tuo debitore.

f ¶ Ad quãtitatẽ.non vltra: vt.ſ.de fideicõ.ab eo.⁊ de iure do.l.cum patrem.

g ¶ De condi.inser. Dixit ꝯ cã ⁊ demonstratiõe ⁊ mõ adiectis legato:nũc de cõdi.

¶ Cum testatorez. Nõ decedit sine liberis q nepotẽ ex filia relinq heredẽ.vel sic nõ decedit sine hẽde q nepotẽ ex filia relinq hẽdẽ.b.d.Bal.

h ¶ Cũ testatorẽ.istituerat.marie:vt.ff.de le.i.si filiafa.§.cũ qs.

i ¶ Defecisse.que videbat extitisse:q: vnus tñ fuerat:sed hoc nõ facit eã existere:vt hic.⁊.ff.de verb.sig.l.nõ est sine liberis.⁊.j.qñ di.le.ce.l.cum vxori. Itez ⁊ ideo q: sui pñis ⁊ nõ aui materni sequit familiam:sed certe nec ꝑdest vt nõ deficiat:vt hic.⁊.ff.de ver.sig.cognoscere.§.liberoꝝ. Itẽ no.ꝑ appellatiõe liberoꝝ ẽt nepotes contineri:vt ⁊.ff.de ver.sig.l.liberoꝝ:⁊.j. ad tre.l. iubemus.§.pe.⁊.ſ.de insti.⁊ sub.l.generaliter.§.fi.

¶ Cum patrẽfa. Argumentũ a cõtrario sensu nõ sumit vbi resultat praeuus intellectus cõtra legem.b.d.Bal.

k ¶ Cum patrẽfa.ad huius.l.euidentiã no.q cũ qd relinqtur sub cõditiõe vel in diẽ:dz heres legatario satisdare q aduenientẽ die prestabit legatũ: vt ff.vt le.no.ca.l.i.nisi testator illã cõditionẽ remiserit:vt.j.vt in pos.le.l.scire. ⁊ dic casum huius legis sic.testator relinq funduz sempronio post annũ dãdum:filia herede instituta:⁊ precepit vt caueret sempronio sub hac ꝓditiõe si a viro nõ diuertisset.ipsa vo diuertit.petit ꝗ sempron⁹ sibi caueri.⁊ ecõtra illa se defendit.nã cũ testator precepit vt caueret si nõ diuertisset. ergo a cõtrario sensu voluit eam esse imunez si diuertisset:ſz ⁊ ea parata diuertere cõditio remittit vt turpis.⁊ sic videt q nõ teneat cauere.⁊ ad hoc rñ.q: B cõditio si diuertisset turpis est ergo pro nõ adiecta.dz haberi ergo hic nulla tacita intelligitur.cauet ergo ⁊ non diuertit.

l ¶ Hoie.duo fuerunt hic fideicõmissa fundi.ſ.⁊ cautionis:vt.ff.de vsufru. ea:re.que vsu con.l.tribus.sed scõm pro primo interponitur.

m ¶ Sed originẽ.i.preceptũ.ſ.testatoris qõ fuit vt caueret:vel.i. ꝑpetui edicti quo iubet pretor caueri:vt.ff.vt leg.no.l.i.in prin.

n ¶ Fuisset.i.acti nõ fuisset apposita conditio vel.i.acti nil dixisset de cauẽdo.nam eo ẽt non dicto debet caueri.

o ¶ Nec exemplũ.argumẽtabat.n.hic heres istituta sic.video q si alicui leget vel instituat heres hac cõditiõe si diuertit a marito spreta tali cõditione admittit ad legatũ vl hereditatẽ:vt.ſ.de insti.⁊ substi.l.repzehẽdẽda.⁊ hic videt mihi rdicta imunitas.i.vt nõ caueã si diuertaz .tacite ergo spreta tali cõditiõe debeo cõsequi imunitatem.

p ¶ Comparandz est.quasi cõuersiõne admissa. nam in dictis argumentis fuit expressa conditio hic non.

q ¶ Edicti.quidem de cauendo etiaz si nõ dicat a testatore:vt.ff.vt le.no.ca.l.i.q.d.ſz ex voluntate defuncti cogi nõ possit ad cauendũ pp impossibilitatem ꝓm allegationẽ filie tñ forma edicti negligi nõ debet cui pareri oportet etiaz si testator nil dixerit.⁊ p hac.j.de his q sibi ascri. l.i.est ⁊ alia ratio quare fit cauendũ:puta q: potuit accipi si ꝑ quãtis. Item tertio q: subaudi tus intellectus est prauus vnde pro nõ adiecto habet:vt oti.

r ¶ Voluntan.ſ. tacite ⁊ prauc quia est vt deuertat.⁊ nota hic prauum subaudituin intellectum non seruandz quo quis ad malefaciẽdum inuitatur:vt ⁊ ff. si quis.o.causa testa.l. qui autem.in prin.⁊ ff. de verb.obli.l.ticia §. idem respondet. Item nota q: qui apponit cõditionem:vult eam existere:vt ponit arg.ff.de mna.te.si qs locuplet in fi.⁊ de condi.cã da.de di.in fi.

¶ Ea conditione. Defectus conditionis per factum implere debentis eum impedit habere legatum. b.d.Sal.

s ¶ Voluit.ſ.ticio.

t ¶ Eius.testatoris vel legatarij vel socrus.

u ¶ Non adimitur.ſc eius autez si steriset per eum:vt hic.⁊.ff.de condi.⁊ demonstra. sicq ita lega.⁊ de lega.q.l. ticia.§.si ea.⁊ de an.lega.l.incuia.⁊.l.seo in princi.⁊ de ali.lega.l. bertis.⁊.l.sticbus.Sz contra.ſ.de lega.l.i.§ lu.vt ibi.

¶ Legatum Si conditio deficit per casum fortuitum contingentem in persona eius in cuius debet impleri deficit legatum.hoc dicit.Sal.

x ¶ Si filio.ex hoc patet q: als non erat relicturus.

y ¶ Mortuo.post mortem patrui .secus autem si ante. argu.ff.de lega.i.turpia.§.i.fin.B.dicebat enim q: hec conditio si nupserit est possibilis si filius moritur post mortem patris.⁊ ideo ea deficiente deficit legatum:sed si moritur viuente patre est impossibilis:⁊ sic pro non adiecta debet haberi:sed hoc dicere non placet: quia nõ refert quando moritur:naz vtraq; erat possibilis:vt.ſ.ꝯ insti.⁊ substi.l.si qs heredi. nec ob.l.d.turpia.q: ibi est impossibilis eo mortuo cuius arbitrio debet nubere viuo testatore.⁊ similiter eo mortuo postea ꝓpossibilis esset q: viduitatem inducit:vt.ff.de condi.⁊ demõ.l.cum tale.§.si arbitrio que viduitas hic non inducitur.

z ¶ Nulla rõne.vt ⁊.ff.de condi.⁊ demon.l.in testamento ita erat de an.le.l.scio.sed contra in co.ti.l.annua.⁊ de condi.insti.que sub conditione mortuo.⁊.ſ.de insti.⁊ substi.l.i.⁊ ibi plene solui oia.Itez cõtra.ſ.de le.l.i.so.vt ibi.

¶ Vxor Fideicommissum relictum mulieri cum nupserit acquirit patri in cuius erat ptãte tpe nuptiarum. sed si tunc erat sui iuris acquiritur mulieri ⁊ heredibus eius.b.d.Bal.

a ¶ Nuptiarum.ſ.contractarum.

b ¶ Ptãte.sic ergo tpe matrimonij vxor est in patris ptãte:vt b.⁊ ibi. ad tre.§.i.in fi.⁊.ſ.de col.l.filie.nisi quo ad debitum carnis ⁊ quo ad operandum:vt.ff.de ope.li.l.sicut.

c ¶ Actionem.modo rñdet.

d ¶ Sibi competentẽ.q: tunc cedit dies legati cum iam est mãcipata:vt ⁊.ff.de pig.si legati.⁊.ff.qñ di.le.ce.si post diem.§.fi.secus in cõtractibus vbi initium inspicitur:vt.ff.de ver.ob.si filius.⁊ de stipu.servorum.l.fi.⁊ de reg.iur.l.q legata.⁊ est rõ q: in legatis nullus inuenit actus

Si in pēte manentis sed in contractibus sic.

Si plures. Quando vna cōdicio reiterabilis addicur pluribus: non sufficit vnum implere vt prosit omnibus sed bene sufficit vt sibi prosit. b.d. Sal.

a ¶ Si plures. quidam habent hanc legem pro vltima huius ti.

I Mpato. Iu. a. Joan. pre. pto.

SI plures persone[a] vnā conditionem implere fuerint iusse: apud vlpianū dubitabat vtrū ne oēs simul eandē facere debēt[b]: an vnusquisq; totā conditionē implere cōpellitur: an singuli quasi soli implere eam cōpelluntur. videtur aūt nobis vnūquēq; necessitatē habere hanc conditionē[c] implere: ⁊ pro portione sibi ꝓtingente accipere qcqd ex hoc commodi est: vt hi quidem qui compleuerint iusta ad lucra vocentur: qui aūt neglexerit sibi imputent si ab huiusmodi cōmodo repellantur.

I Dem. aa. Joanni pre. preto.

QUam quidam testamento condito libertatem seruo suo dereliquit sub conditione si suo heredi certum numerū solidorū prestet vel aliam quandam spēm vel vicariū seruum: ille aūt seru[d] non in eodem loco constitutus vbi etiā heres fuerat herili[d] testamento cognito properabat ad heredē cū ipso quod iussus erat dare heredi: sed in medio latronū vel hostiū incursione vel alio fortuito casu[e] p emptum est qd portabat: querebat inter antiquos si ꝓpeditur libertas q: hoc dare seruus non pōt pp me moratū fortuitum casum. Itaq; veterū dubietate quiescēte nobis placuit: vt ⁊ libertas oimodo competat: ⁊ cōmodum qd heredi vel extraneo relinquitur nō abstrahatur. Ex quacūq; igit cā ipedia tur siue per heredē[f]: siue per eū cui dare aliqd iussus ē: siue per fortuitos casus: in libertatē qdē ipse oi modo pueniat nisi ipse seruus noluerit adiplere cōditionē[g]. obnoxius tū cōstituatur post libertatē heredi vel ei cui dare aliquid iussus est: nisi ⁊ ipe[h] oblatas pecunias nō suscepit: quod enim semel repudiatum ab eo est[i] reintagrari minime[k] concedimus: quatenus[l] hoc qd dare iussus est oimodo adiplere cōpellat vel in ipso mācipio prestando si estat vel in estimatiōe eī nō ampliū[m] q̄ in quindeci solidos computanda: vt in alia re si ⁊ ipsa appareat vel si nō existat eius va[n] est estimatio prestanda.

¶ De vsuris ⁊ fructibus legatorum seu fideicōmissorum .xlvij.

I Mperator: Seue. ⁊ Anto. aa. Maximo.

LEgatorū seu fideicōmissorū vsuras ex eo tpe quo lis cōtestata[p]ē exigi posse manifestū est: sz ⁊ fructus[q] rerū ⁊ mercedes seruorū qui ex testō debentur similiter prestari solent.

I Mpa. an. a. ad liberos cassiani.

ADversus eos qui sub obtentu legis falcidie legata morā tur notissimum est iuris auxilium. si igitur proposita stipulatione cauere cū satisdatione potestis vos restituturos quanto amplius q̄ p eam legem licet acceperitis: is iudex qui fideicommissis ius dicit solida vobis legata prestari iubebit. q: si satisdationem implere nō poteritis: arbitro dato[r] diem vobis prefinie[s] intra quem altera parte cessante partibus suis fungetur. ⁊ si constiterit legi falcidie locū non esse: ⁊ vsuras ⁊ fructus post litem[t] contestatam percipietis[u].

I Mpa. alex. a. paterno.

SI homines certi per fideicōmissum tibi relicti fuerit: post moram periculo[x] debitoris fideicommissi sunt.

I Mpa. gordia. a. vionysio.

IN legatis ⁊ fideicōmissis fructus post litis contestationem[y] non ex die mortis sequūtur siue in rem siue in personam agatur.

¶ Ad senatusconsul. trebellianū ⁊ de incertis personis. xlviij.

I Mpera. seue. ⁊ anto. aa. prono.

vt. ff. de so. qui. ꝛ. in prin. ⁊ l. si debitor. ⁊ de excep. do. l. si opera fm Jo. sed certe imo idē fm alios. nā ⁊ ibi re amissa post moā creditoris nō tenet debitor amplius soluere: vt in victis. ll. dī. in hoc tū est aliud q: hic de casu fortuito tenet sz nō precesserit mora vel culpa vl pacū ⁊ sz heres nō fuerit in mora ꝛcipiendi solutionē. at in cōtractibus aliud obseruat: vt. ff. de vbo. ob. l. si ex legati causa. Itē als ante impletaꝫ ꝓditionē nullus cōsequitur relictum: vt. ff. de ꝓdi. ⁊ de. q heredi. §. fi. ⁊. ā. ti. i. l. ij. hic fic. Itē als ex suo facto nō tenet liber factus: vt. ā. an fuuꝫ ex suo facto. l. pmisisse.

l ¶ Quatenus. reddit ad ꝑdicta. dixit. n. teneri. q̄tenus.

m ¶ Quindecim solidos. als estimat aliter: vt dixi. ā. cōiu dele. l. fi. in prin.

n ¶ Vera. i. iusta: vt isti. qui mia. nō pos. §. fenel. ⁊ de le. i. si fideiussor. §. fi.

o ¶ De vsuris ⁊ fructib legat. De rebus pincipaliter lega. dixi. ā. nūc de accessorijs ea ꝛ.

LEgatorū vsure legatorū debent a tpe lit. ꝓtest. si an rea bēs nō fuit in mora: ⁊ etiam fructus ⁊ mercedes seruorū. b.d. Sal.

p ¶ Contestatata. vbi mora heredis nō ꝓcessit. nā si ꝓcessit ex inde cōputant: sz q̄ oēs fere leges huius ti. faciūt mēnionē de li. ꝓte. dicas tū idē accipi a tpe more: vt ff. ō le. ij. si qs seruo. ⁊. l. ticia seia. §. vsuras. ⁊ de cōdi. ⁊ de. si cui in fi. ⁊. ff. vt le. no ca. l. i. §. bellissime. ⁊ idē qd dixi i vsuris. idē est in fructibus: vt hic. ⁊. ff. de vsuris. l. ego: q: bonefidei iudicis cōparant: vt. ā. in q. ca. in inte. resti. nō est necef. l. in minoꝛ. ⁊ idē in oi dāno: vt. ff. de le. ij. pfonus. ij. rnso. ⁊ hoc nisi habeat iustaꝫ cām litigādi heres: vt. J. e. l. ij.

q ¶ Fruct[q]. nisi fuerit bo. fi. po. credēs rē nō esse legataꝫ q: tūc nō tenet de fructibus: vt. ff. de acq. re. do. l. quesitū.

HDuersus. Heres excusatur ab vsuris ꝓpter dubiū. l. fal. nisi legatarius paratus sit satisdare de restituēdo quāto plus receperit. vel nisi iudex prefinierit certū diē infra quē si ꝓstiterit si falcidia reperiatur locum non habere. b.d. Sal.

r ¶ Arbitro dato. i. iudice de legato.

s ¶ Prefinie[t]. ad falcidiam cōputationē ⁊ remittit satisdatio: vt. ff. si cui plusq̄ p. l. falci. cum non facile.

t ¶ Post litem. ⁊ ante si ante fuit in mora: vt dixi. ā. l. pri.

u ¶ Percipietis. i. vos legatarij.

SI homines. Morosus tenet etiā de casu fortuito. b.d. Sal.

x ¶ Periculo. etiam fortuiti casus fm nos: vt. ff. de le. i. apud iul. §. itē ⁊ cum tres. §. fi.

IN legatis. Non ex die mortis testatoris sed a die litis contestate fructus rei legate debentur. b.d. Sal.

y ¶ Contestationeꝫ. vel morā: vt dixi. ā. l. i. ⁊ vsq; post sniam: vt. ff. de vsur. l. in fideicō. ⁊ hoc cum res erat aliena. si āt testatoris adita ab hereditate trā sit dominiū in legatarium: vt. ff. de furtis a ticio. ergo ex tunc pertinēt fructus ad legatarium: vt. ff. de vsur. l. berēnius. nisi excusetur heres pp bonā fidem: vt dixi. l. i. §. c. ti.

z ¶ Ad senatusconsul. tre. Qualiter legata ⁊ fideicōmissa augeant dixi. ā. ti. i. nūc q̄liter minuant p tre. qd nō placet q: nō singularia relicta: sed vniuersalia p tre. minuunt: vt insti. de fideicom. here. §. sed q: heredes. prima colū. dic ergo dixit. ā. de singularibus relictis. nūc de generalibus. Et nō q: sub hoc ti. non tractat de incertis pſonis: sed in greco forte dixit.

Per senatusco. Heres qui soluit creditoribus post hēditatē restitutā fideicōmissario repetit p rata.b.d.bal.

a ¶ Ex senatusco.s.treb.sz inuētū hoc fuit de retentione ārte p pegasianū.vt insti.eo.§.sed q: heredes ⁊.§.sed stipulationes.

b ¶ Quartā.sec⁹ si vnā certā rē vt insti.de fideico.here.l.sz si quis vna.

c ¶ Restituisti.qō solo verbo facē potuisti:vt.ff.e.restituta.

d ¶ Potes.act.neg.ges.Et hoc siue scies siue ignorās fuisti:q: eius negocium fecisti ipo gestu:vt.ff.de neg.ge.soluēdo.⁊.l.i.⁊ ad hoc.s.si cerpeta.l.i.⁊ de neg.ge.siue pro fratre.sequit autē.nisi rogati als contra rogatus:sed tu leges.j.eo.iubemus.

Heres. Fideicōmissari⁹ cui portio hereditatis restituit:p rata tenet ad oncra ⁊ legata.b.d.Sal.

e ¶ Pars.s. dimidia. ar.ff.ō ver.sig.l. nomē filiaꝝ.§.q. ⁊ sic ē plena hec lex.si aūt dicas ps.s.dodrās:tūc illud qō dicit p cōpetēti portione refertur nisi ad oncra.s.creditorum nō ad legata q: illa insolidū soluit fideicōmissarius:vt habes b.ff.e.l.i.⁊.§.pe.⁊.§.fi.⁊ l.cum hereditas.⁊.l.deducta.§.qui post.⁊.j.e.l.fi.⁊ insti.eo.§.sed si quis vna. Alij dicūt q ēt b onus diuidit vbi retinet sec⁹ vbi nō retinet vt.j. l.fi.vt ibi nō. In casu tamē cogit etiam ad legata heres sz azo.s.quando portio fideicōmissary nō sufficit ad ea solueda. Itē si es alienū absorbeat hereditatē nō detrahit quarta ⁊ insolidum cōuenit fideicōmissarius.⁊ tamen tenet fideico.vt.ff.e.l.i.§.pe.

Si per fideicōmissum. Etiam de hereditate rei pu.restuēda potest detrahi quarta.b.d.Sal.

Si ex senatusco sulto ārtaz ptē hēditat retinuisti ⁊ dodrātē fideicōmissario restituisti:qō creditoribus hēditarijs p nouē vncijs pstiteris:a fideicōmissario petē potes.

Impera.phil.a.phil.c.iuliano.

Ad eū cui ex trebelliano senatusconsulto pars hereditatis restituitur:successiōis onera sen legatorū prestationē pro competēti portione spectare idubitati iuris est.

Imperator ca.⁊ ca.⁊ num.aaa. zotico.⁊ alijs.

Si p fideicōmissum hereditas reip. relicta est:ex trebelliano se.con.qō ab intestato quoq locū hz quarte partis ⁊ fructus eius vobis restitutio competit.

Impa.dio.⁊ max.aa.quintianc.

Non iustaz te gerere sollicitudinez p fideicōmissum relicte portiōis hereditatis pspexim⁹ verentē ne fructū amittas relicti fideicōmissi:q: auia testatoris ex pte scripta heres ⁊ tibi rogata restituere calliditate ac fraude repudiauit vt ad aliuz nepotē eūdēq coheredē deuoluat portio a quo tibi notiatiz nō fuerat fideicōmissū relictū:⁊ coacta suspectā hereditatē adire prusq pro herede gereret rebus sit humanis exēpta. Cum diuo antonio penti nfo deberi ēt a substitutis fideicōmissū ꝛtēplatiōe iudicij testatoris qsi tacite ab his repetituz ia dudū placuit. Neq enim ārte retentionē:quā illa q repudiauerat hēditatē adire coacta vt suspectaz retinere non potuit timere debes.

Idem.aa.⁊.cc.verissimo.

Et sine scriptura p fideicōmissuz hereditas recte relinquit. igit si te vxor tua ⁊ priuignū suū in discrimine mortis pstituta designauit velle successionē obtinere vsq ad dodrantē eius voluntatez ratā seruari conuenit: cū ab intestato ei succedentes de restituēdo fideicōmisso cōuentos vltra quartaz ere alieno deducto quātuz penes eos sint ia senatusco sulti relinq precepit nisi obtinere posse constiterit.

Impera.zeno.a.dioscino.p.p.

Habem⁹ quotiēs pt vel mt filio seu filia filijs vel filiabus ex eqs vl ineqs parub⁹ heredib⁹ institutis inuicē seu simpliciter quosdā ex his aut quēdā rogauerit qui por sine liberis decesserit portionē hereditatis supstiti seu supstitibus restituere:vt oib⁹ mōis: retēta ārta p aūcte trebelliani senatusco sulti nō p iputationē redditurū hz b testator rogauerit vel inserit sed de ipis reb⁹ hēditarijs:dodrās restituit pro ārtum vel proprie.

Et sine scriptura successoribus ab intestato fideicōmissum potest relinqu ⁊ ab eisdem quarta retineri ⁊ quarta intelligitur id quod superest ere alieno deducto. hoc dicit.Sal.

f ¶ Reipu.s.cuiuslibet ciuitatis de romano imperio:vt.ff.eo.l.oibus.⁊ cōtra istitui respu.pōt ⁊ ēt cogi: vt.ff.e.recusare.§.si fisco.⁊.§.itē si municipes.

g ¶ Ab intest.puta si legitimū rogent:vt.ff.eo.recusare.§.meminisse

h ¶ Restitutio.solutū ergo erat per ignorantiā facti vnde dat ꝛditio inde: vt.j.ti.i.l.error.vel dic restitutio.i.retentio.si solutum nō erat.

Non iustam. Hec lex hz duas lēc.⁊ hoc intēdit fm vtrāq. Iussus deadeundo in persona heredis recusantis adire trāsfert onus restitutionis in substitutum vulgarē ⁊ coheredē eius sine quarte retentione. Diuidit in tres partes.q: primo ponit thema ⁊ motiū dubitandi.secūdo soluit dubiū circa fideicōmissariū.tertio soluit dubiū circa retentionē quarte.secūda ibi.cum diuo.tertia ibi.neq enim.Sal.

i ¶ Non iustaz.casus ticius instituit fratrē ⁊ auiam heredes ⁊ rogauit auiā restituere partē suā cuidaz extraneo puta Caio.⁊ vt ois amoueat obiectio dic q heredes inuicē substituit vulgariter.auia predicta suā partē repudiauit vt ad coheredē eundēq substitutū peruenirēt ⁊ fraudaret fideicōmissarius.tandē fuit ei preceptū vt adiret ⁊ restituerēt qō anteq faceret decessit. dicit b coheredē debere restituere portionē auie fideicōmissario etiā sine retētione eo q auia fuit coacta:nam sponte adeūntibus dat beneficiū quarte.

k ¶ Coheredem.s.auie.

l ¶ Coacta adire.i.iussa adire.si enī in veritate adisset substitutiōi locus nō fuisset:vt.ā.de inpu.⁊ alijs sub.l.post aditā.sed cur fideicōmissarius cogebat auiā adire que repudiauerat cū posset a coherede petere vt hic dicit.siue sit substitutus vt b erat siue nō:vt.ff.de lega.q.l.si ticio ⁊ mevio.§.iul.rū. q: forte intererat sua habere ab istituto magis q̄ a substituto :q: nō erat ita instituꝭ oneratus.ar.ff.e.recusare.§.ticius. Itē opponit instituta nō videt fraudulēter repudiasse cum fecerit ex volūtate defuncti qui ei dedit substitutū:vt.ff.si qs omis.ca.te.l.q: aūt circa prin.rū. hic nō erat als repudiatura nisi vt noceret fideicōmissario sicut ⁊ fuit.ā.si quis omis.ca.te.l.i.

m ¶ Repetitū.vt.d.l.de le.q.ticio.§.iul.⁊.l.cū pr.§.ab instituto.⁊ de le.i.sz. sz ar.ꝛtra.ff.de le.q.celsus.§.pe.vbi ab alio nō dat fideicō.q̄ a rogato etiā si fuit heres. Sed sz azo.dic ibi heres nō fuit vl nō extitit in rez natura tēpore testamēti.si ergo fuit prestabitur vt b si nō fuit nō vt ibi dicit.vl fm azo.ista corrigit per illā.l.ticio ⁊ mevio.§.iul.in eo.n. Item cōtra huic.ff.de le.q.l. i.§.fi.vbi relicta a legitimis nō videnī repetita a sequētibuz legitimis.s.o.ibi ñ būt ex volūtate ōfūcti sequēs legitim⁹ cū tpe mortis ali⁹ erat primior.nā primior nīi vt heres ex volūtate defūcti:vt.ff.ō iure eo.l.cōstitit.§.sz et iō.b aūt būt ex volūtate defuncti b heres idēq substitutus.

n ¶ Que repudiauerat.b obstat substituto coheredi ne detrahat ārtā vt.ff.eo.cogi.§.metianus. Alij dicūt obstare ei q: habet ex sua pōna integraz.hec nō placet vt.ff.ad.l.fal q: si alteruter. Tertij dicūt q hic substitutus fuit coactꝰ sed hoc est diuinare.p ma placet. Sed nōne licuit ei ante petere de eo quod repudiauerat ⁊ adire ⁊ quartaz retinere ⁊ respondeo licuit forte ante coactionē nō postea:vt.ff.e.l.nam q §. qui compulsus. vel dic nō pōt vnq̄ posq̄ repudiaui:vt.ā.de rep. pu.here.l.sicut.

o ¶ Obtinere.per fideicom.vanduz vobis ab illis qui sibi ab intestato succedūt qui recte possūt granari:vt ⁊.ā.e.l. tij.⁊.ā.de codicil.l.q.⁊ j. quādo vt.le.ce.l.si fideicomissum.

p ¶ Conuētos.scilicet vtili ac.ex testamēto vt nō ā.communia de.l.q.sed adire cogent ōs indi.vt.ff.e.l.alle.§.tempestiuum.cōuentos dico in eo quod est vltra quartam.quartam dico computādā ere alieno deducto.ac.

q ¶ Quantum. als q̄tum penes ⁊.c.⁊ als q̄.

r ¶ Posse.illam quartam.ac.

s ¶ Constiterit.i.preualuerit inter sapiētes vel cōstitit vl obtinuerit.

Iuventus. Liberi primi gradus de restituendo grauati etiam post tpe fratribus vel proprijs filijs vel multo magis ēncis priuilegiantur vt fructus non imputentur in quarta etiam si testator dixerit:et vt non teneat satisdare de fideicōmisso restituendo nisi in duobus casib⁹.⁊ vnicus filius vel nepos excludit substitutū sub cōditione si decesserit sine liberis.b.d.vel breuius. Liberi primi gradus nō nēt sibi fructus computare in quarta:nec tenēt satisdare de fideicōmisso nisi in certis casibus.b.d.Sal.

t ¶ Inuicem.hec verba inuicem ⁊ simpliciter determinantur ab inferiori verbo rogauerit.⁊ dic inuicem.i.vicissim grauauit vnum de restituendo alio.

u ¶ Simpliciter.i.specialiter.ac.

y ¶ Hereditarijs.scilicet quarta retenta.subaudi.sic ⁊.ā de inof.test. scimus.§.repletionem.sed contra.ff.de inof.test.pap.§.si sub cōdione vbi computantur fructus.so.hic corrigit fm quosdam.alij dicunt q hec in quarta trebel.illa in quarta nature:⁊ hoc propter querelam que est odiosa. Tertij dicunt q hic in liberis primi gradus est spālis: vt in fi.huius legis:secus aūt in alijs vt ibi:nam ⁊ als differunt: vt.ff. de here.insti.suus.⁊ .i sequen.§.i. Alij dicunt q ibi voluit testator b non que nō valet:quia hic dicit lez hic testator ⁊c.nisi dicas q ibi voluit tacite hic expresse inter quas voluntates est differentia vt.ff.ad.l. fal.l.ticia.⁊ de cōdi.⁊ demon.nonnunq̄. Tu dic q ibi certum tēpus statuit puta decennium infra quod certum erat q quarta ⁊ eius fructus habere poterat hic incertum.⁊ no.diligenter de huiusmodi fructib⁹ cū percipiunt a rogato:aut iudicio testatoris:puta rogauit vt restituat post tpe hereditatē:aut negligētia nō petēs:aut mora nō solutētis.primo casu cōputat in quartā ⁊ nil restituit etiā si superest aliqd vltra quartam.in secundo nec cōputat nec aliquid restituit.in tertio cōputat ⁊ superfluos restituit:vt.ff.e.mulier.§.si heres.⁊.l.in fideicom.in prin.⁊.ff.ad.l.falci.paulus rū.§.i.⁊.§.q.⁊ hoc in alijs heredibus q̄ in suis qui sunt primi gradus.nā possunt esse sui nepotes eiz nemo eos precederet.tamen non habet locum hec lex.sui etiā tāuz e-

tribus patris quartã detrahunt qõ in eis est speciale vt b dicit.

a ¶ Falcidie. nõ dicit de alia fal. q̃. ẽ. fm Io. sed mutat casũ cuz .ẽ. lo
ratus sit quãdo suis fratribus rogatus est restituere: hic aũt quando
filio proprio filio. s. testatoris nepoti. licz quidã dixerit de nepote roga
uit. in eo qõ dicit retineri fal. cũ pater rogatus restituit filio ẽ ꝓtra. ff.
de le. a. cum filio. §. ipsi
quoq. sol. ubi filius fue
rat institutus ⁊ cuz pa
ter ut acquisiturus fu
it rogatus pater vt filio
institutio restituat. quo
casu retinet vt pat nõ
vt heres. hic autez pa
ter fuit institutus ⁊ ro
gatus vt heres.

b ¶ Pater. vel mater.
institutus vel instituta
⁊ rogatus vel rogata
vt suo proprio filio re
stituat.

c ¶ Prohibeat. quẽ ordi
nem habes ex n. ff. vt le
gato. ca. ⁊ altero casu
cauet propter speciale p̃
cepti altero propter odi
um scõs nubentium: vt
in aut. de nup. §. placet.
col. iij. sed qualiter ca
uebit a patre filio: vt. ff.
ad trebel. iper. ⁊ illi. ẽ in
unã tripu. §. item inuti
lem. Ñ. hoc spãle bis
duobus casibus vt hic
tenuit.

d ¶ Cõdicio. quia nõ ẽ
sine liberis q̃ huiusmo
di habet prol: vt. ẽ. de
fideicõ. l. cum acutissi
mi. ⁊ ff. de polli. l. fin. ⁊
ff. de instit. ⁊ sub. l. gene
raliter. §. fi. ⁊ de condi.
insert. l. i. ⁊ nõ q̃ hic. §.
tuauit referitur ad pri
mum casuz. i. qñ frater
rogatus erat restituere
si decedat sine liberis.
tum debet restituere si
decedat sine filio vl ne
pote. si tamen intraret
monasterium videt ha
bere filium. ⁊ hoc addit
aut. quã hic lege nisi ro
gati ꝛc. vel aliaz si quis
sub cõdi. ꝛc. que sunt in
aut. de san. episco. §. sed
hoc presenti. col. ix.

e ¶ Concedenda. idest retinenda.

f ¶ In his personis. i. in liberis primi gradus. sed videt q̃ etiam ne-
pos qui est vltra filios non computet fructus in quartam: vt. ff. ad. l.
fal. quod de bonis. §. qõ autem que est contra. sed ibi non computat in
quartam quia eos compensat cuz debito. si aũt aliquos supra id ha
beat bene cõputaret. vt in. c. l. quod de bonis. §. fructus sequit auc.
nisi rogati. ꝛc. ¶ Auc.

D Si rogati. Si rogatus de restituẽdo si nuptias nõ ꝓtraxerit vl
liberos nõ habuerit ingrediat monasterium deficit fideicõmissũ
nisi alteri venerabili loco debeat restitui. b. d. Sal.

g ¶ Rogati. hanc auc. lege ⁊ aliam verbosam si quis sub con. que ⁊
de nouellis trahit. e. §. si qs sub con. omitte. ⁊ dic casuz dedi. s. inter vi
ros mulieri fundũ vt in dotẽ haberet vl viro: vt haberet in dona. pp
nup. vel in testamẽto reliqui in easdem causas. ⁊ rogaui vt si nuptias
nõ ꝓtraherent vel liberos nõ haberẽt q̃ restituerent ticio. his casib⁹
si monasterium intrent: fideicõmissi petitio deficit. ⁊ h nisi alij venera
bili loco relictum erat. ⁊ ita pure dat vel relinq̃t predictis psonis. ⁊ cõ
tra. idem si sub cõditione vt relinquo fundũ si nuptias ꝓtraxerit vl li
beros habuerit aliquin habeat alius.

h ¶ Venerabili. sec⁹ si capellã cũ seculo nõ renũciẽt sed ꝓpria hẽant:
sed mi in cor. vnde hec summ videt dicere ẽt in seculari ide cẽ. Item qd si
ingrediat mala fide vt fraudet fideicõmissariũ: videt teneri monaste
rium reuocatoria: vt. ff. que in frau. cre. l. oẽs. §. lucus. Item qd si nõ in
grediat ſz instituat mi locũ venerabilẽ: videt nõ deficere cõditio nec
bi ecclia. p filio primo qz leges ẽ ingredientibus nõ de instituendis
loquunt: vt in auc. de mona. §. illud colt. i. ⁊ in auc. hec constitutio. in
nõ. cõsti. col. ix. scõo qz iure liberos nõ hz. nec obstat q̃ ecclam instituit qz au
tẽ. b in corpore. §. sz b pãri. ⁊ in nouellis. e. §. si qs sub cõdi. dicit de ingredie
te ⁊ expẽdẽte ubi p̃dicta bona ad pia opa. ⁊ ipe dũ vixit in clericatu mãsit qõ
b nõ fuit. p̃terea testator de liberis mi sensisse videt vt arg. ff. ad trebel. l. ex fa
cto. §. fi. ⁊ sensus ⁊ mẽs testatoris magis q̃ vba sũt attendẽda: vt. ẽ. de lib.
pre. l. iij. ⁊ ff. ẽ adimẽ. le. l. iij.
§. cõditio. Item vba ad hoc fa
cint qz dixit sine libis. ⁊ a ver
bis nõ est recedẽdũ: vt. ff. de
le. ij. nõ aliter. Item pono q̃
sit loco filij ecclia cuius erat
filia nõ naturalis. ⁊ cuius fili
us nõ excludit hmõi fideicõ.
⁊ ff. de ꝓdi. ⁊ de. l. fideicõ. ⁊ ff.
de le. ij. si qs ita. §. is cui. ⁊ ar.
ẽ. de his q̃ ve. cta. l. fi. Item si
haberet p filio et alij eque ve
nerabili loco auferet qõ nõ ẽ
veruz vt in cor. ꝓtinet huius
auc. sequit ⁊ alia autẽtica cõ
tra rogat⁹ q̃ est de resti. §. vo
bis. col. viij. que sup pn. but⁹
l. legitur. ¶ Finis.

Q Quia rogatus. Ro
gatus de restituendo qõ
ei superit ex hereditate tenet
saltem quartam partem re
seruare ⁊ si eam permittit p̃
terq̃ in casibus hic permissis
de bonis eius suppletur. ⁊ in
subsidiũ cõtra acceptorẽ agi
tur. b. d. Sal.

i ¶ Contra. i. ecõtra. nã in le
ge codicis iubem⁹. in pn. di
ctum est dodrãtez restituẽdũ
⁊ q̃rtaz retinẽdã. hic vo quã
rogat restituere qõ superit ex
hẽditate post mortez: vt ⁊ de
le. ij. iper. in fi. ⁊ l. fi. ⁊ ita do
drãtẽ retinet ⁊ q̃rtã restituit.

k ¶ Huiusmõi. verbis q̃ sũt
apta ad hoc: vt insti. ẽ singu
lis re. p fideicõ. re. §. fi.

l ¶ Exponat. corrigit q̃ legez
iubemus. in eo q̃ dixerat ge
neraliter nõ caueri. vl verius
ibi dicit nõ caueri cũ frater fra
tri vel pi filio vel nepoti resti
tuere rogat sed si alq est restõ
faciẽda cauet vt b. Item nõ b
quẽ esse de bonis viuentis sol
licitũ vt. j. vt in pos. le. l. cum
archimodorẽ. ⁊ sic est arg. cõ
tra. ff. de vul. sub. l. ij. §. interdu
z de col. bo. l. i. §. in impu
beri. sed ad primã rñdeo: qz hic de cautiõe nõ de hereditate est sollicitus. ⁊
eodem modo rñdeo ad scõam. l ¶ Contingat. i. tangat.

m ¶ In rẽ. pro rebus hereditarijs q̃ cõtinẽtur in fideicõmisso. ⁊ hypotheca
riã hz. p eisdem qõ est mirabile: vt. ẽ. de iure do. in rebus: vel dic hypotheca
riã dari p alius rebus hẽditatis q̃ nõ cõtinent in fideicõmisso: vt. ẽ. cõta dele
ga. l. i. res enim que cõtinent in fideicõmisso: nõ possũt dici obligari fideicõ
missario cũ ipsius sint: vt. ff. de pig. ac. l. si rem alienam.

n ¶ Dotis. constituende vel exigende a grauata psona. vtrunq̃z probat in
cor. ⁊ dixi. ẽ. cõta deleg. in auc. res que. Et nõ q̃ in quatuor casibus pmittit
diminutionem quadrantis.

o ¶ Unde faciat. qz dodrãs nõ sufficit: secus puto si dodrãtẽ totũ iã dilapi
dauit: ⁊ tũc pp ipensas vult diminuere q̃rtam: vt in auc. de resti. ⁊ ea q̃ pa.
§. hec igit ota. col. viij. Item qd si nihil consumpsit sed tota superest: mi. heres
eius dodrantẽ retinebit vt ipse poterat: vt ar. j. ti. i. l. quãquam.

S Uncinus Soli tutori pot hẽditas restitui si pupillus nescit fari. idez
in curatore furiosi. ⁊ idem econtra si ipsi sunt de restituendo grauati. b.
d. vsq̃ ad. §. cum autem. Sal.

p ¶ Soli tutori. tanq̃ simplici procuratori: vt. ff. e. quãuis. ⁊ l. se. nõ aũt tanq̃
facto procuratori in rẽ suam: vt. ff. de iure do. l. si mulier. §. ex asse.

q ¶ Fideiussionis. s. de rato. Item et sine iudice. ⁊ hic est spãlis casus sicut sũt
alij qdaz: vt. ẽ. de admi. tu. scim⁹ in fi. ⁊ l. cõstitutionẽ. sed ⁊ infanti cũ aucto
ritate tutoris: vt. ff. e. seruo. §. a pupilio.

r ¶ Noscit. sec⁹ si cẽt pũs ⁊ minor infanti: qz tũc fieret ei cũ auctoritate tutoz
restõ: vt. ff. e. l. restituta. §. fi. ⁊ l. se. ⁊ ẽ. de iure delib. potuit. ⁊ l. si infanti.

s ¶ Minia. sic. rlix. di. e. hic ꝛcni. ꝛc. t ¶ Utroq̃z casu. ẽ pupillo ⁊ furioso.

u ¶ Pupilli. infantes: vt possint ipsi tutores restituẽ vt hic. ⁊ ff. e. l. restituta
§. fi. ⁊ l. se. sed hoc cũ alij est restituenda nõ tutori qz se auctore sibi non pot

stitutio fiat sub predictis conditionibus: seu in redẽptionẽ captiuorũ seu in egentium alimenta.

¶ In auc. de restitutionib⁹. §. vobis ergo recte col. ix.

LON. Contra rogatus quis vt sine liberis decedẽs qõ tũc ex he
reditate supest restituat vl alijs hu iusmodi. fideicõmissi verbis p̃gra uatus: quartã institutionis fideicõ missario seruare cogat. super hoc ergo ⁊ cautionẽ nisi a defuncto re missa sit exponat. ¶ Qõ si cõtin gat eaz diminui: aut ex ipsius sub stantia suppleat: aut ea deficiẽte in rẽ actio ⁊ hypothecaria fideicom missario pmittit aduersus res ac ceptores. ¶ Ex cã tñ dotis seu p pter nuptias donatiõis: seu capti uorũ redẽptiõis vel si nõ hẽat vñ faciat expensas permittitur huius modi quarte diminutio.

LMpa. Iusti. a. iul. pre. preto.

S Ancimus Soli tutori pot hẽditas restitui si pupillus nescit fari. idez
in curatore furiosi. ⁊ idem econtra si ipsi sunt de restituendo grauati. b.
d. vsq̃ ad. §. cum autem. Sal.

p ¶ Soli tutori. tanq̃ simplici procuratori: vt. ff. e. quãuis. ⁊ l. se. nõ aũt tanq̃
facto procuratori in rẽ suam: vt. ff. de iure do. l. si mulier. §. ex asse.

q ¶ Fideiussionis. s. de rato. Item et sine iudice. ⁊ hic est spãlis casus sicut sũt
alij qdaz: vt. ẽ. de admi. tu. scim⁹ in fi. ⁊ l. cõstitutionẽ. sed ⁊ infanti cũ aucto
ritate tutoris: vt. ff. e. seruo. §. a pupilio.

r ¶ Noscit. sec⁹ si cẽt pũs ⁊ minor infanti: qz tũc fieret ei cũ auctoritate tutoz
restõ: vt. ff. e. l. restituta. §. fi. ⁊ l. se. ⁊ ẽ. de iure delib. potuit. ⁊ l. si infanti.

s ¶ Minia. sic. rlix. di. e. hic ꝛcni. ꝛc. t ¶ Utroq̃z casu. ẽ pupillo ⁊ furioso.

u ¶ Pupilli. infantes: vt possint ipsi tutores restituẽ vt hic. ⁊ ff. e. l. restituta
§. fi. ⁊ l. se. sed hoc cũ alij est restituenda nõ tutori qz se auctore sibi non pot

restitui: vt.ff.e.l.i.§.quesitũ fuit.ſz cur aliud debituz a pupillo põt ſibi ſoluere ſe auctore: vt.ff.de admi.tu.l.quoniẽs.§.ſicut: rñ.q: ꝑ restituto ꝓtinet trãſlationem actionum: vt.ff.e.l.restituta.§.fi.

¶ Cum aũt. Si heres de restituendo grauatus pp contumaciam ſit abſens. vel ſi primus fideicõmiſſarius in restituẽdo ſecundo ſit morosus: vel qs eorũ anteq̃ restituat ſine herede decedat: ipſo iure trãſferunt vtiles actiões. b.d. vſqz ad finem. Sal.

a ¶ Cũ aũt. nõ. in tribus caſibus loqui. §. iſtum.

b ¶ Nullo herede. ſzqtio põt eſſe ſine herede cuz ſuperſint ſaltẽ legitimi: rñ. nullus eoz vult nec etiã fiſcus vel dic cũ eſſe ſine herede qui nõ bz heredẽ ſtatiz quũ moritur.

c ¶ Conſtituẽdũ. ſ. de nouo q̃ſi nõ ſit ꝓſtitutũ aliquo iure

d ¶ Per ꝓtumaciam. vl' añ litẽ ꝓte. vel poſt: vt. ã. poſuit. ⁊ ita videt q̃ añ lit. ꝓteſt. poſſit fieri ſnia diffinitiua: vt illo vocato ⁊ nõ veniẽte pnũciet restituendaz hereditatẽ. ⁊ ſic ipſo iure cõperunt vtiles actiones vt in libertate dicit. ff. de fideicõ. li. l. cum vo. §. ſubtentum vel dic nõ fieri ſniaz vt. J. de tem. ap. l. fi. §. illud. ſz iudex rediget in actis p tabellionẽ qualiter ⁊ pro quo ⁊ ad cuius petitionez ille eſt vocatus ⁊ nõ venit: ⁊ p hoc ſatisfiet fideicõmiſſario: vt hẽat vtiles actiões ſi probauerit poſtea fideicomiſſariam hereditatem ſibi restituendam.

e ¶ Ipſo iure eſt. vt quartus caſus. ſ. vbi rogat' alienauit nã in alienatis nõ puto neceſſariã restitutionẽ: q: rogatus nihil iuris bz in reb' illis qõ ꝓcedere poſſit. ⁊ hoc videt dicere lex. ã. e. de lega. l. fi. §. pe. ⁊. ã. e. auẽ. ꝓtra rogatus. Itẽ ſi a primo fideicõmiſſario nõ exigit ceſſio q: nõ bz directaz vt hic dr: ergo cũ rogatus in alienatis nullaz habeat actionẽ multo magis nõ exigit ceſſio cum ibi primus fideicõmiſſarius hẽat vtiles. Itẽ eſt ⁊ qntus: vt. ff. e. l. i. §. ſed quoticns. Itẽ ⁊ ſextus fm quoſdã: vt. ff. e. ita tri. §. §. ſi pẽ filiũ: ſz ibi videt q̃ fiat restitutio. Itẽ ad id qõ dicit ipſo iure trãſire actiões de vno fideicõmiſſario in aliũ: vt b ⁊. ff. e. l. ſi heres eſt ꝓtra. ff. e. l. i. §. de illo. ſo. hic corrigit: vl' oic trãſſert vt ibi quũ nõ fuit ꝓtumax. ſz nec prima nec ſcõa plz. dic ergo ibi erat rogatus ſub ꝓditiõe vel in diẽ. vñ diẽ restituit ſpõte. nec obſtat ff. e. l. ſed ſi ante. vbi dicit q̃ nõ trãſeunt ante diẽ: q: ibi fauore fideicõmiſſarij fuerat dies positus: vt ⁊ dixi. ã. de fideicõ. l. poſt mortez. hic aũt rogatus erat pure. ⁊ iõ lex ſublato circuitu trãſſert vtiles: q: ⁊ facta trãſlatio expreſſiz nõ trãſſert niſi vtiles: ſz rogatus põt cedere directas. ⁊ iõ ſpectat ei' ceſſio. Itẽ nõ primũ fideicõmiſſariũ ſi restituat ſcõo vt hic fit q̃ nõ retinet quartaz ex trebel. niſi quãdo primus rogatus voluerit retinere: vt. ff. e. l. i. §. idẽ neracius. vel niſi ſuſpectã dixit primus heres. ⁊ ſic coactus totã restituit nihilo detracto: vt. ff. e. l. marcellus. §. i. ⁊. l. facta. §. fi cũ ſuſpecta. Itẽ ⁊ in alio caſu: vt ff. e. l. ex aſſe in fi. imo eſt exceptio ab illo caſu vbi ſuſpectaz adyt.

Q Uidã. Rogatus de restituendo fideicõmiſſum vniuerſale ⁊ ſpeciale totũ dz restituere fideicõmiſſario generali abſq; ſpãli detractione ⁊ fideicõmiſſarius ſpãlis ꝓtra vniuerſalẽ cui restõ eſt facta põt agere. b. d. Sal.

f ¶ Illum aſit. hoc vez niſi in eo caſu q̃ſi heres deductus legatis iuſſus eſt restituere hereditatẽ in quo caſu heredi dat electio: vt. ff. eo. l. cogi. §. ingrit. vl niſi teſtator iniunxerit onus legatoz notatim heredi: vt. ff. e. l. marcellus alꝭ nõ vt hic ⁊. ff. e. l. i. §. his qbus. ⁊. §. fi. Sed qdã dicũt eſſe ſpãle qõ hic dicit pp hoc q: de tota vl' oi hereditate rogauit teſtator ⁊ heres nihil restituit alꝭ debẽt diuidi onera: vt dixi. ã. e. l. ij.

¶ Ad. l. falcidiam.

Cire debes. Soluẽs ſcienter qõ p falcidiã retinere poterat nõ dicit plus debito ſoluere. b. d.

¶ Scire debes. ſ. tu heres rogatus.

¶ Nõ videri. ſz certe imo q: fal. ipo iure diminuit legatũ: vt. ff. e. l. in quãtitate in fi. ⁊. l. plauci'. ⁊. l. linea. ⁊. ff. quoz lega. l. i. §. ſi qs ex mortẽ. ſz dicit nõ videri quo ad hoc: vt hẽat locũ ꝓditio inde. cũ ſciẽs fecerit: vt. ff. de reg. iur. l. cuius. ſec' ſi errore facti ſoluiſſet: vt J. e. l. error. ſz q̃ erat dubitatio: rñ. q: forte erat minor. xxv. an. ille q ſoluit pp qõ volebat repetere: vt. ã. ſi aduerſus ſol. l. ij. ſed ibi in iure erraut. hic ſciẽs fuit vel erat vir maior inſtitutus rogatus dare vxori legatũ. ⁊ ipſe poſtq̃ poſtitit defalcare volebat q̃ſi donatio fuiſſet inualida. ſz tñ nõ põt: vt. ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. l. ſi ſponſus. §. ſi qs rogatus. ⁊ in. §. precedenti.

H Alcidie. Falcidia minuit oia legata p rata. b. d. Sal.

h ¶ Omnes. ſ. legatarios: ⁊ fideicõmiſſarios. queſtuit rñ. Q. ſed nõ ſoluit an in vna re poſſit heres habere fal. vt retinẽ. qdaz q̃ ſic: vt. ã. fam. her. l. filũ quẽ. ſed illa in quarta trebel. Itẽ pro eis. ff. de leg. i. l. nõ amplius. §. fi. ſz illa loqtur in parte bonoz legata. item. p eis. ff. e. l. fi ex pluribus: ſed illud ẽ ꝓpter excep. quã habet heres in non ſolum. ad pro eis. ff. e. l. linea. ſed ibi vendicat vt falci. detrahat non vt totaz retineat. Tu ergo dic q̃ non põt retinere quartam in vna re: ſed in oibus legatis: vt b ⁊. ff. e. l. plancius. ⁊. l. in quãtitate. §. fi. ⁊ argu. J. e. l. pe. ⁊. ff. quoz leg. l. i. §. fi quis. q̃ſiq; tñ falcidia que dz detrahi ex vna re detrahitur ex altera vt. ff. e. l. plane. ⁊. l. ſeq. §. ſi ſolet. ⁊. l. ex aſſe. arz ſi res diuidi non poſſit pars offertur: vt. ff. e. l. lege fa. interueniente. ⁊ l. ſi is. §. fi.

Q Uam. Heres accõmodans fidez tacite restituendo nõ capaci priuatur omnino modo hereditario fiſco applicãdo qui tenetur ad legata. ſ. ⁊ falcidiã detrahit hic ſicut hẽs facẽ potuiſſet. b. d. Sal.

I ¶ Tacitum. fuit tacite non in apto rogatus vt cuidaz non capacit ſtitueret hereditatem: vt. ff. de iure fi. l. intelligitur. ⁊ in auc. q. mo. na. eſſi. ſui. §. diſcretis. col. viij.

m ¶ Administraſſe. i. ſoluiſſe cui iuſſus erat vel administraſſe. i. cõſentiſſe defuncto vt faceret predicta. ac.

n ¶ Fideicommiſſa. ſcilicet alia relicta capacibus. ⁊ dic prestantur a fiſco: vt b. ⁊. ff. ad filt. l. cuz fiſco. ⁊. ff. de fideicom. li. l. impera. §. fi. ⁊ hoc ſi fiſcus agnoſcat bona. alꝭ ipſe heres prestet: vt. ff. de lega. i. ſi ſeruus plurium. §. pe.

o ¶ Cum quartã. bñ dico ſalua falcidia cũ ꝛc. ⁊ caue q̃ hec lex nõ dicit de tribus pribus ꝓfiſcandis. p cõſtanti. n. ꝛc. vt. d. l. ff. de iur. fi. cũ tacitũ. ſed legatarijs dant. vnde nõ videnꝭ puenire ad fiſcũ: vt hic. ſic ergo ex totali hereditate bz fiſcus quartam ⁊ oia petit fiſcus pet. hereditanq̃ a predonibus: vt. ff. de pe. here. l. predonis.

p ¶ Auferi. vt indigno ⁊ applicat fiſco: vt hic ⁊. ff. ad. l. fal. l. beneficio §. i. ⁊ ad trebel. l. marcellus. §. i. ⁊ de his q. vt indig. l. heres. ⁊ de vſu. l. cũ quidã. §. in tacito. ab hac ꝓfiſcatiõe quarte excuſant filius ⁊ ſeruus q̃ habent neceſſe parere: vt. ff. ad. l. fal. fi tacitum. Item heres qui ſe deferet vt habeat tertiam illius quarte. ſed extraneus deferens bz dimidiã: vt. ff. de his qui ſe. de. le. i. fideicõmiſſarius nõ capax bz dimidiuz dodrantis ſi ſe deferat: vt. ff. de iure fi. l. cum tacitum.

q ¶ Legatarijs. dicebant. n. legatarij ſicut nõ remanſit quarta heredi ſic nec fiſco remanere dz: ſed ſecus eſt.

Q Tm legatis. De legatis pncipi dãdis detrahit fal. b. d. Sal.

r ¶ Placuit. idẽ ſi deo celeſti iure veteri: vt. ff. e. l. i. §. ⁊ ad municipiũ. ⁊ eõtra. pnceps inſtitutus retinet ſi vult ſz donare ꝓſueuerit adeo vt ſic facere debeat fm quoſdam: vt. ff. ad trc. l. ſi legatus. §. fi.

S I non mortis. De donatione cã mortis detrahitur falcidia. b. d. Sal.

ſ ¶ Diui. primo fuit lex fal. inducta ad legata ſed g ꝓſtitutionẽ diui ſeueri ad donatiões porrigit: vt hic ⁊ J. de dõa. cau. ſeueri aui

I Dem a

die on

etiaz qõ ip

debitũ fu

ditatis ꝓſta

aũt legata

cis cõficie

data ſint:

tis' p rata

reuocant

duz here

ginime co

I Dem.

I Vt tel

ius le

ea que ac

tenuit: bo

poſſunt.

cris alien

¶ In q̃

bis ⁊. §. l

COM.

preſſim

dus ſit ſ

ſat. ⁊ ſi

functo:

enumer

¶ Itẽ ſ

ſurã ſub

ſolidũ n

alijs pm

qd emer

locus eſt

fm mod

stitutiõe grauati ſũt. ¶ Cũ ãt' aliquis hereditatem restituere iuſſus eſt: ⁊ dolo malo vel poſt litẽ ꝓteſtatam vel antea ſeſe cõtumaciter celauerit: vl' ſi ſuppoſitus fideicõmiſſarie restitutioni anteq̃ restitueret hereditatez ab hac luce ſubtractus eſt nullo hẽde' vel ſucceſſore ei exiſtẽte: vel fideicõmiſſari' cui restituta ẽ ex treb. ſenatuſconſulto hereditas alij p fideicõmiſſum restituere iuſſus fuerit res hẽditarias: quẽ admodũ actionũ trãſlatio celebratur in iſtis trib' caſib' apud veteres dubitabat. ⁊ domicius vlpian' cõſtituẽdũ' eẽ ſup his putauit. Sancimus itaq̃ vt ſiue per cõtumaciaz' abfuerit is cui restitutio impoſita eſt: ſiue morte ꝓuẽtus nullo relicto ſucceſſore fuerit: ſiue a primo fideicõmiſſario i ſcõo trãſlatio celebrari iuſſa ẽ: ipo iure' vtiles actiões trãſferantur. I Dẽ. a. Joan. p. p.

Q Uidaz teſtõ ꝓdito iuſſit heredẽ' oẽm hereditatẽ quaz ei de reliqt alij restituere: ſpãle autem fideicõmiſſũ alteri aſcripſit: ⁊ q̃rebat ſpãlis fideicommiſſarius id quod ei derelictũ ẽ a quo ꝓſequi debeat: vtrũ ne ab hẽde vt poſt restitutionẽ ei' alias res vniuerſitatis fideicõmiſſarius accipiat: an vna cũ alijs reb' oporteat ⁊ hoc generali fideicõmiſſario aggregari vt ipſe fideicõmiſſario ſpãli hoc tradat: ſiue in reb' ſiue in pecunijs fideicõmiſſuz ſit. Sancim' itaq̃ totã qdẽ ſubſtãtiã ſz ſenetuſcõſulti treb. auctoritatẽ restitui generali fideicõmiſſario: illũ aũt' ſpãli fideicommiſſario id quod ei derelictum eſt dependere.

¶ Ad legem falcidiam'. xlix.

I Mpa. ſeue. ⁊ anto. priſco.

Cire debes' omiſſa falcidia quo pleniorẽ fidẽ restituende portiõis exhiberes nõ videri' plus debito eſſe ſolutuz.

I Dem. aa. ſauciano.

H Alcidie rationẽ aduerſus omnes' pro modo legatorum ⁊ fideicommiſſorum locum habere certi ⁊ explorati iuris eſt.

I Mpera. ale. bergamore.

Etiam ſi tacitum' fideicõmiſſuz heredẽ adminiſtraſſe' apparuerit: legata tñ ſeu fideicõmiſſa' que teſtõ relicta ſunt prestanda eſſe ambigi non oportet ad eũ videlicet modum quem lex falcidia patitur: cum quartam' que aufertur' heredi qui contra legem fidez ſuam obtulit legatarijs' proficere non placuit.

I Dem. a. phileuano.

Et in legatis principi datis legem falcidiam locum habere merito diuo adriano placuit'.

I Dem. a. dimoſate.

S I mortis cã imodicas donationes in ſororem tuam matrem contuliſſe pbare potes: legis falcidie ratione ſz ꝓſtitutionẽ diui'

a

b

seneri aui mei vti potes[a].

Idem a secundine.

IN imponēda rōne legis falcidie omne es alienum deducit[b] etiaz qō ipsi heredi[c] mortis tēpore debitū fuerit quātus adinōe hereditatis ꝓfuse sint actiōes[d]. ¶ Oia[e] aūt legata quātus in operib[o] publicis cōficiendis statuisq ponendis data sint: ad cōtributionē vodrantis[f], p rata sue cuiusq quantitatis reuocantur: nec si quid vltra modū heres prestiterit aut pfecerit: legitime computationi p̄iudicatur[g].

Idem. a. pū. ⁊ pom.

IN testamēto quidem militis[h] ius legis falcidie cessat. Sed si ea que ad vos ptinent defunctus tenuit: bonoruz eis videri minime possunt. ⁊ iō recte rōnem eoruz vt eris alienu' haberi desideratis.

¶ In auē. de here. ⁊ fal. §. hic nobis ⁊. §. sequentibus colla. j.

LON. SEd cū testator hoc expressim[k] vetuit nō ignorās[l] qs modus sit sui patrimonij: falcidia cessat[m]. ⁊ si heres in hoc nō pareat defuncto: deferī hereditas personis enumeratis sub titulo de legatis[n].

¶ Itē si q̄daz legata substātie mēsurā subtiliter[o] agnoscēs p̄stat insolidū neq ex his repetito nec ex alijs p̄mittit retēto nisi inopinatū qd emergat[p]. ¶ His cessantibus locus est falcidie si fiat inuentariuz fm modū tpsq statutū[q] in aditiōe:

Hac quoq adhibita obseruatiōe[r] vt in p̄ntia oiuz ipsi[s] ciuitatis in qua fiet legatariorum[t] aut pro eis agentium si persone ratio sit habenda vel si qs ex his abfuerit aut interesse noluerit: succedat presentia trium testiū[u] inidem ipsius ciuitatis locupletuz ⁊ bone opinionis: absq p̄iudicio tū veritatis inquirende p suoz qōne ⁊ heredis testiūq iusiurandū. Quo non seruato solida legata prestet ⁊ si fines hereditatis excedāt[v]. ¶ Nulla aūt taliuz questionuz vel litiū trāscendat annū[x].

¶ In auē. vt spo. lar. §. si quando collatione octaua.

LON. SEd ⁊ i ea re falcidia cessat que ita relicta est ne alienetur[y] sed permaneat apud successores eius cui relicta est.

¶ In auē. de eccle. ti. §. si quis aūt heres colla. ix.

LON. SImiliter falcidia cessat in his que ad pias cās[z] relicta sunt.

Idem. a. Aurelio.

IRritum quidem ꝓpterea testū fratris tui esse non potest q ex cā fideicōmissi obligatus fuit vt si sine liberis prior decederet: paternaz tibi hereditatē redderet. sed lz te heredē scripserit in imponenda tū legatorum rōne quibus te onerarum esse suggeris: fideicōmissuz debituz[a] eris alieni loco deduci oportet[b]. insupq in residuo[c] legis falcidie beneficium vendicabis.

h. d. Sal.

k ¶ Hoc expressim. s. ne detrahat falcidia.

l ¶ Nō ignorans. qō semper presumit: vt. §. de rescin. vē. l. quisqs. sed arg. cōtra instī. qui ma. nō pos. §. in fraudem.

m ¶ Cessat. olim nō sic cessabat: vt. ff. e. l. quod de bonis. §. i. ⁊. §. fi. itē q̄rtaz debitā iure nature nō pōt testator auferre: vt. §. ō mof. te. l. sciuus. ⁊. l. qm. Itē neq trebellianicaz: vt. j. e. l. si vt allegas. ⁊ instī. de fideicō. here. §. sed q: ac.

n ¶ De legatis. suban. ⁊ fideicom. vt. §. de fideicō. auē. hoc amplius.

o ¶ Subtiliter. vt. §. de testamētis nō dubiū. §. fi. ⁊ de fideic. l. n. ⁊. §. e. l. sec[o] aūt ū p̄tēdat facti errorē: vt. j. e. l. error. itē sec[o] bñ oia nō sūt legitime relicta: vt. §. ne vxor: pro ma. l. fi. i eo tū qō agnitu ē p̄iudicat: vt. §. ō fideic. l. i. ⁊. q.

p ¶ Emergat. qō sbstāiā minuat: vt in eor. dī. §. nō aūt. lz oliz ꝓtra erat hoc cāu qñ ēdā soluebat: qz ñ p̄iudicat i alios vt. ff. e. qō de bonis. §. nō iccir eo. ⁊. l. fi ex plrib[o]. q̄ sūt ꝓtra. vel dic q in illa fiet plurib[o]. nullū f uit integre solutū. hic enim loquit qñ integre ēdā soluunt: ⁊ aio oia soluēdi vnde nō pōt bone voluntatis nō penitere: vt in eor. d. §. non aūt.

q ¶ Statutū. s. vt j. xxx. dies. iripiat. ⁊ ifra alios. lx. finiat a tpe quo scuit se hēde: vt. §. ō iure deli. l. fi. §. finaūt dubi[o].

r ¶ Obseruanōe. s. noua p hāc auē. q nō erat i illa. l. sancim[o].

s ¶ Legatarioz. idez forte in creditorib[o] q certāt de dāno vitādo. ⁊ ideo eis magis subueniēdū: vt. §. de iure deli. l. fi. §. ⁊ p̄fata. ⁊ in auē. vt spō. lar. §. ad b. col. viij.

t ¶ Triū testium. bi iurant se nullius malignitatis cōsocios quātus dicēt negotia: vt in eor. §. fi vo absunt.

u ¶ Excedāt. nō p hanc auē. p̄stari legata vltra mēsurā sb stātie. lz oliz sec[o]: vt. ff. e. in rōne. §. qō vulgo in fi. §. ēt in testamēto milit[is]: vt. ff. ad tre. l. i. §. pe. in creditorib[o] tū oliz erat idē: vt. §. ō iur. deli. l. fi. §. cū igit quartā: tū debitā iure nature retinet cū tū ꝓtra legē faciat. nā ⁊ vbi ꝓtra legē ⁊ ꝓtra volūtatē fac: tū retinet: vt. §. ō fideicō. l. āplio[r] b. ⁊ē.

x ¶ Annū. hoc spāle est ꝓtra legē pperādū q statuit triēniū: ⁊ mēses tres. vel āni duo. quō ⁊ qñ incep. auē. qui scuel. vbi statuit ānus ⁊ mēses sex. Alij dicēt b ifra ānū fieri inuētariū ⁊ legata solui: ⁊ sic hic loq ⁊ menses sex. Alij dicēt b ifra ānū fieri inuētariū ⁊ legata solui: ⁊ sic hic loq ⁊ mensis sex. Alij dicēt b ifra ānū fieri inuētariū ⁊ legata solui: ⁊ sic hic loq tur nō q instantia iudicij anno finiat. prima placet. qz vnus annus dat instā tie ⁊ incipit ꝓtestatione litis: vt in eor. §. allud. alius annus ad soluēda legata q cōputat ab admonitiōe iudicis. ⁊ post annū amittit heres cōmodū hereditatis. ⁊ hoc dicit in eor. §. necessitatē. ⁊. §. initiū. sequit alia auē. s. in ea re que est in auē. vt spor. lar. §. fi. col. viij. ¶ Auē.

SEd in ea. De re pbibita p legatarium vel fideicōmissariū alienari nō detrahit falcidia vel trebellianica. ⁊ iste casus est valde nō. ⁊ quotidianus. tū aduocati ⁊ doc. cōiter non aduertūt hunc casum. Bal.

y ¶ Alienet. falcidia. n. dimittēdo legatarius rei partē alienare vi. Segtur alia auē. filr ⁊c. que ē de ec. n. §. si quis auē. col. ix. ¶ Auē.

SImiliter. De relictis ad pīa cām nō detrahit falcidia. h. d. Sal.

z ¶ Ad pias cās. vt. §. de epi. ⁊ de. si qs ad. §. lñiam. ⁊ dic pīa cām: vt ad ecclesiaz fabricādā vel reficiendā: vel pōtē vel aliqd tale. sec[o] si simplr ecclesie relinquat: vt. ff. e. l. i. §. ad municipū. que est ꝓtra. vel hec corrigit illā. ⁊ nō q ēt huiusmodi cāe nō minuūt quartā iure nature debitā: vt. §. de inof. te. l. qñ. Sed nūqd falcidia detrahēda ex his q ad pias cās relinquunt oneratis. Sed nūqd falcidia detrahēda ex his q ad pias cās relinquunt oneratis alios legatarios: qō vi: vt. ff. e. l. plāe. §. i. ⁊. l. ex asse. lz ꝓtradico: vt ar. ff. e. si a suo. ⁊. l. nō est dubiū. ⁊. l. se. itē sacz ē ceteros legatarios suo nōie onerari.

Irritum. Grauamē de restituēdo testatori in morte iniuriū nō facit irritum eius testū: sed fideicōmissum detrahit tanq̃ es alienuz: ⁊ de residuo soluunt legata detracta falcidia. h. d. Sal.

a ¶ Debitum. quod est dodrans hereditatis restituende

b ¶ Oportet. vt. §. e. l. in imponenda.

c ¶ In residuo. i. in quarta quā retinuit ex se. cō. vl iure nature habētis q̃rtā ⁊ ita quartā quarte. ⁊ fa. §. de pactis. l. pactuz quod do. ⁊. ff. de le. ij. cū pī. §.

cũ ticio.ꝛ.ff.e.l.si funduz.§.ij.ꝛ.l.qõ de bonis.§.cum fideicõ.ꝛ.j.e.l.ꝗ.ꝗ.

Error. Error facti non impedit quartã falcidie repeti: sed certa scientia vel iuris ignorantia sic.h.d.Sal.

a ¶ Facti. vt qꝛ credebat se plus habere q̃ haberet in hereditate: vt insti. q ma.nõ pos.§.preualuisse. igno.l.regula.§.si.ꝛ de iur.ꝛ fac.igno.l.cũ quis.ꝛ.ã.de cõdi.in.l.fideicom.

b ¶ Non impedit. vt.ff. de iur.ꝛ fac.

c ¶ Nõ hz. vt ꝛ.ã.de cõdi.in de.l.indebitũ.ꝛ.ã.e.l.i.ꝛ.ff.ꝰ inoffi.te.l.cum qui.§.i.

d ¶ Ignorauerit. vt qꝛ nesciebat se posse vti fal.ꝛ hoc nisi sit minor: vt.ã.si aduersus solutionem.l.indebito.

Quãquã. Heres granat⁹ de restituẽdo trãsmittit ad eius successores id qõ poterat retinere rõe legis falcidie.h.d.Sal.

e ¶ Legis falcidie. hoc ẽ trebellianice. debitũ ꝯo iure nature filius ante oia videt hẽre debere in quo nõ tenuit fidei cõmissum: vt in auẽ. de resti. §.quãobrem. col.vj.ꝛ sic due ãrte detrahunt. Item ẽ p hoc est q̃ dr si alicui legatũ ẽ vltra q̃ capere possit detrahit in primis fal.ac si totũ caperet. post detrahitur qõ capere p legẽ nõ põt: vt illa preter fal. hẽat heres: vt.ff.e.l. quotiẽs. qdã alij dicũt vnam detractionẽ sufficere p qbus est.ff. ꝰ inof. test.l.pap.§.si quis ex his.sz ꝛ pro eis est qõ dr vnã fal. in bonis patris ꝛ filij seruari: vt ff.eo.in rõe.§.qõ vulgo. Item facit pro eis in auẽ. de heredi.ꝛ fal.§.his igitur a nobis col.i.ibi quãtũ lex ꝛc.ꝛ extra de testamẽtis.c.raynutius: ꝛ c.raynaldus.ꝛ facit.ã.e.irritum. Itez p hoc qꝛ in natura li cõputat qcqd habet iure instituõis p auẽ.sz quartã tre. hz ita q̃ nõ timet pdere ergo cõputet. Item cũ pure rogat restituere vel post certuz tpꝰ vno pũcto cedit dies vtriq̃. sic ergo libet aueller de corpore alterius: distingue ergo an vno tpe incipiãt ambe an diuersis.

Si vt allegas. Rogatus de restituẽdo partẽ hereditatis certis rebus retẽtis si minus quarta valẽt residuum petere põt.h.d.Sal.

f ¶ Pro falcidia. s. trebellianica. speciebus q̃ in quarta. ꝛ sic nõ testatorẽ nõ ipedire hãc quartaz iure nature debitã: vt.ff.e.licia.ꝛ institu. de fideicõ.here.§.sz qꝛ.secus in quarta institutionis ex.l.detrahenda: vt.ã.e.auẽ.sed cũ testator.ꝛ facit.j.eo.si quis.

Si donationibus. In donationibus morte cõfirmatis hz locum falcidia.h.d.Sal.

h ¶ Factis. s. cã mor. vel morte cõfirmatis: vt.ã.de dona.inter vi.ꝛ vxo. ex vbis.ꝛ.l.donatiões. nã si inter viuos ꝛ stati valẽt: vt qñq̃ fieri põt: vt.ff.de do.iter vi.ꝛ vx.si spõsus.§.pcessa.ꝛ si posset ꝰtrahi fal. vt.ff.e.si vsuf.§.dos.

Sed. Ignoscens sibi relictum vt manumittat seruum proprium cogitur illum manumittere.ꝛ in legato falcidiam patitur lz minus iusto pcio cõsequat: non si rogetur extraneum manumittere: qꝛ tunc precium quo cogitur illum redimere debet consequi sine aliqua detractione: ꝛ ideo de eo tñ quod sup est falcidia detrahi põt.h.d.Sal.

i ¶ Si ca. ticius filium habens qui erat seruus cuiusdam dñe facit impatori qõnem sic. domina filij mei agnouit fideicõmissum de.x. ideo relictum vt filium meum manumitteret: sed ꝛ aliud fideicõ. de.xx. erat ei relictum vt redimeret quosdã seruos alienos ꝛ manumitteret: qõ ipsa similiter agnouit. respõdit imper. dñam esse cogẽdã manumittere seruũ suũ ꝓpriũ: qꝛ ignouit teruenient fal.ꝛ dicit primo deduci de bonis preciũ seruoꝝ alienorũ sicq̃ in eo qõ est necessariũ ad seruoꝝ redẽptionẽ nõ interueniet fal. cũ dña emere nõ possit nisi totuz fideicõ. hẽat: illo aũt deducto peter fideicom. vsq̃ ad eũ modũ quẽ patit substãtia bonoꝝ.ꝛ sic deducit fal.ꝛ talis ẽ dñe alienum.ꝛ.§.sicut.ꝛ.ff.e.sed si qs nõ seruus.ꝛ ad tre.l.ita tñ.§.ii.ꝛ facit.ad ẽ.ff.eo.si tibi seruus.cũ tribus se.ll.ꝛ de le.i.si funduz p fideicõ. §.iul.ꝛ de fideicõ.li.si ꝰ bitor.x.ꝛ de inof.te.pa pi.§.qñ aũt quarta.

k ¶ Vrgeri.i. si manus consecuta sit precio fui tñ cogitur manumittere nam ꝛc.

l ¶ Seruorum. alienorum: vt dixi.

Licet. Pro rata q̃ creditor succedit defuncto extinguit actio.ꝛ pro residuo cõtra cohẽdes cõpetit actio: sed vt sciat an legatum integrũ debeat: debitũ antea detrahit.ꝛ de residuo legatum prestat. h.d.Sal.

m ¶ Non phiberis. vt ꝛ.ã.de neg.ge.si ab eo.ꝛ de her.ac.si adulta.ꝛ j.de bo.auctoritate iu. possi.l. si vxor.ꝛ.ã.de pac.l.debitori.ꝛ ꝰ fideicõ.l.cum fm.

n ¶ Relictum alicui.

o ¶ Eatenus. i. quatenus.

p ¶ Residui. s. detracto ere alieno: vt.ã.e.in imponenda.

Si prediorum. Falcidia nõ ferebatur de chartulis. hoc dicit Sal.

q ¶ Si pdiorꝝ. i. prediorum que erant dos.

r ¶ Iure. qꝛ pact⁹ eras tu vir cuz vxore de vote lucranda si ipsa premoriatur.

s ¶ Instrumẽta. i. chartule.

t ¶ Põt. quid enim de chartul' quartã detrahere: pdesset certe nihil officeret. neq̃ enim licijs ꝛc. vt.ff. de re vẽ. l. in fundo. Alij autẽ ꝰ appellãt instrã ligones ꝛ aratra ꝛ silia que erãt data in dotem: vt.ff. de fundo in.l.ij.ꝛ dicos instrumẽtum dotis prediorum. i. instrã que sunt dos siue dotes prediorum.

Successores. Si es alienum absorbet totam defuncti substantiz legata nõ debent ꝛ frustra de falcidia querit.h.d.Sal.

u ¶ Successores. i. a successoribus.

x ¶ Iussio. vt.ã.de lega.l.si vniuerse.ꝛ.ff.eo.in ratione.§. quod vel go. ibi nec ad rem. rẽ.ꝛ.ff.si cui plusq̃. per .l.falcid.l.prima.§.in quibusdam.

y ¶ Trebelliani. vt.ff.ad tre.l.i.§.his qui.ꝛ nõ hic quedã verba esse q̃ regunt duos diuersos accusatiuos. s. posco: flagito: peto: vt hic.ꝛ.ã. de fideicom.l.eam quam.

A coheredibus. Et coherede detrahit falcidia.h.d.Sal.

z ¶ Legata. alijs coheredibus prestanda.

a ¶ Patit. nisi tantũ accipiat a coherede quãtuz desiderat deducere: vt.ff.e.l.nesennius.

Si quis. Sicut testator iure isto non potest phibere falcidiam directo ita nec per indirectum.ꝛ de mortis causa capione detrahit falcidia sicut de mortis cã donatione.h.d.Sal.

b ¶ Iusserit. in fraudem.l. fal.

c ¶ Adierit. post dationem.ꝛ dic vt adire voluerit.

d ¶ Dato. cum non excedit dodrantem.

e ¶ Ad retento. s. quãtum est vltra dodrantez sed dodrante dato.

f ¶ Beneficiuz. sic ergo detrahit fal. ex mortis causa capione: vt dixi

Mpera.go.d.a.mestriano.

Error. Facti quarte ex cã fidei cõmissi nõ retẽte repetitionez nõ ipedit. Is aũt q sciẽs se posse retinere vniuersũ restituit: ꝓditionez nõ hz: cũ ẽt si ins ignorauerit cessat repetitio. **Idem.a.diogeni.**

Quanquã pater tuus fratrem tuũ rogauerit vt si sine liberis diem suum fungeretur: portionez hereditatis tibi restitueret: tñ intestato eo diẽ suuz functo id qõ bũficio legis falcidie habere potuit ad successorẽ intestati ptinere: ideoq̃ nõ imerito sororem tuã que simul tecum abintestato ei successit emolumenti qõ retinere potuit: portionem sibi vendicare manifestũ est.

Idem.a.Max.

Si vt allegas pr tu⁹ cã portionẽ ex qua te fecit heredẽ: fratribus tuis restituere iussit: certusq̃ specieb⁹ p falcidia pcepit eẽ cõtentaz: auxilium legis falcidie qõ imploras apud suum iudicẽ non prohiberis flagitare.

Mpera.diocle.ꝛ Max.aa.Iust.

Si dõatiõib⁹ inter viruz ꝛ vxorẽ factis legẽ falcidiã habere locũ. qñ fideicõmissi partibus fungunt: nõnullis iuris placitis ꝓprehensũ est. **Idem.aa.ꝛ.cc.zelo.**

Si ea cui filiũ tuũ suũ significas ex iudicio defuncti quem dicis fideicõmissariã libertatem ei reliquisse: aliqd ꝓsecuta est: ad restituẽdaz fideicõmissariaz libertatez non immerito obnoxia constituta dz vrgeri. nã fideicõmissuz ei relictum vsq̃ ad eũ modũ potest petere: quẽ deducto pcio seruoꝝ q̃s fuerat rogata manumittere: relictorũ substantia patitur.

Idem.aa.ꝛ.cc.faustine.

Licet a dieris patris hẽditatez ꝛ cõfusione p parte qua eidez successeris extinguatur actio quaz tibi cõpetere eo q̃ ex administratione tutele multa eũ debuisse contendis: pro residuis tamẽ partibus coheredes ꝓuenire nõ phiberis: ꝛ fũdũ a te relictuz eatenus qõ deducta quarta residui substantiam patitur prestare necesse habes.

Idem.aa.ꝛ.cc.pomponio.

Si pdiorũ dotis apud te iure remanẽtis instrã verbis pcariis vel testõ vel codicillis vxor tibi mandauit: dari eius iudiciuz successores implere cõpelluntur: cuz instrãs pdiorum dño relictis falcidie nulla potest interuenire ãstio.

Idem.aa.ꝛ.cc.diomedi.

Successores legata vl fideicõmissa: si es alienuz hereditarium defũcti substãtie fides occupauerit legis falcidie iussio peti: item ꝛ trebelliani senatusc̃sulti pceptũ exigi nõ ꝓcedit. **Idem.aa.ꝛ.cc.ga.**

A coheredibus relicta legata quatenus modus legis falcidie prestitutus patitur posse peti certissimi iuris est.

Mpera.iusti.a.Ioãni.pre.prẽ.

Si qs quadrigentorum forte solidorum habens substantiã iusserit heredẽ non aliter adire hereditatem nisi pr trecentos octoginta solidos cuidam persoluat: vel aliaz quãtitatez que adminuere falcidie rõnem potest: sancimus hẽdez si adierit legis falcidie bũficio sustẽtatũ repleri qdẽ qõ ad falcidiã deest: ꝛ pus eo dato vl retento siue vna datio est q̃ celebrari disposita fuerit: siue in multas diuidit psonas: pfate legis imutilatũ hẽre bũficiũ. Si.n.quũ mortis cã dõa-

tio ꝓcedat: ⁊ hec vltra modꝫ legis falcidie excedat: heres post adi tionem repetit eas pecunias q̃ vltra modꝫ falcidie: corporaliter qdem data est lege' aut in pmonio testatoris permansit: quare nõ in pnti casu viuentib⁹ ⁊ morientibus, puidemus: si eorũ vltia elogia cõseruãtes: ⁊ cõmodũ hereditariũ nõ minuentes. I. Dem. a. Joanni. p. p.

QUm certũ sit' heredẽ q̃ plenã fidem testatori exhibet insolidũ legata dependẽtẽ nõ posse postea rõne legis pretẽdente falcidie repetitione vti: q: videl volũtates testatoris sequi, iubem⁹ hoc simili mõ firmũ hri ⁊ si cautionẽ sup integra legatorꝫ solutione fecerit: qõ ⁊ veteribus legib⁹ in ambiguitatẽ deducũ est. in vtroq; eteni casu. i. siue soluerit' siue sup hoc cautionẽ fecerit: equitatis ratio' similia suadere videt.

De caducis tollendis. .I.

I. Mpa. iusti. a senatui vrbis constantinopo.

AT nomen' ⁊ materiã caducorũ ex bellis ortã ⁊ auctã ciuilibus' que in se populus romanus mouebat: necessarium duximus patres⁹ conscripti in pacificis nostri imperij tpibus ab vrbe romana recludere: vt qõ belli calamitas introduxit: hoc pacis lẽitas sopiret. ⁊ quẽadmodũ^b in multis capitulis lex papia ab anteriorib⁹ principibus emãdata' fuit: vel per desuetudinẽ abolita: ita ⁊ a nobis circa caducorꝫ obseruationẽ inuidiosorꝫ^h: suum amittat vigorẽ: qui ⁊ ipsis prudentissimis' viris displicuit multas inuenientibus vias per q̃s caducũ ne fieret^m. Sz ⁊ ipsis testõꝝ cõditorib⁹ sic grauissima caducorũ obseruatio visa ẽ: vt ⁊ substitutiões introducerẽt ne fiãt caduca: ⁊ si fcã sint apud certas pnsonas recurrere disponerent^n vias reludentes quas lex papia posuit in caducis: quod ⁊ nos fieri ꝓcedim⁹^o.

Et cũ^p lex papia ius antiquum^q quod ante eã in oibus simpliciter versabat: suis machinationibus ⁊ angustijs concludẽs solis parentib⁹ ⁊ liberis testatoris vsq; ad tertium gradum si scripti fuerint heredes suum imponere iugꝫ erubuit ius antiquũ intactũ eis' cõseruans: nos oibus nris subiectis sine differentia personarũ concedimus^o. Cũ igit materiã ⁊ exordiꝫ caducorũ lex papia ab aditionibus' q̃ circa defunctorũ hereditates ꝓcedebãt sumpsit^r: ⁊ iõ' nõ a morte' testatoris sz ab aptura tabularũ' dies cedere legatorũ senatuscõsulta' que circa legẽ papiã introducta sunt cõcesserũt^t vt id' qõ in medio deficiat hoc caducꝫ' fiat. primꝫ hoc corrigentes ⁊ antiquũ^v statꝫ renouantes sancimus oẽs habere licentiã a morte testatoris adire hereditates^x: similiqz^a modo diẽ legatorũ vel fideicõmissorum pure vel in diem certaz^y relictorũ a morte testatoris cedere^z.

Et cuz triplici^b modo ea que in vltimis elogijs relinquunt contingebãt deficere: consentaneũ est ⁊ tpa eorũ ⁊ noia manifeste exponere vt qõ vel tollit vel reformatur nõ sit incognitũ^b. Ea. n. vel his relinquebant qui i rerꝫ natura tũc temporis cum cõdebantur extrema elogia non fuerant' forte hoc testatoribus ignorantibus: ⁊ ea ꝓ non scriptis esse leges existimabãt. Vel viuo testatore is qui aliquid ex testamento habuit^k post testamentum ab hac luce subtrahebatur: vel ipsum relictum expirabat forte quadã cõditione sub qua relictum erat deficiente^l: quod veteres appellabãt in cãz caduci. Vel

a C Lege. s. falci. vt. ff. eodꝫ le. l. i. §. siqs ex. ⁊ ut in auc. de her. ⁊ fal. sed aut. colla. i. ⁊. ã. de nouel. eo. l. i. ⁊. ã. eod. si mortis. ⁊ ꝗ. de dona. cãsum. l. secunda.

Qõim certum. Si heres promisit solutere integra legata tenetur adiplere sine falcidie detractione. hoc dixit Sal.

b C Cũ certũ sit. ꝑ plures leges: vt. ã. e. l. i. ⁊ de fideic. l. ũ. ⁊. ff. de cõdicio. si fideic. ⁊. ã. de testamentis. l. nõ dubiũ. ⁊. ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. l. si ponsus sponse. §. si quis rogatus.

c C Soluerit. hec. n. sũt pria vt b. ⁊. ff. de do. si patronus. ⁊ de cal. l. iũ. §. hoc dicto. sed qũ ꝓ nõ vt. ff. de re mili. l. nõ oẽs. §. ũ. q̃ est ar. pria ⁊ fl. ⁊ edi. l. q̃ si nolit §. in secũ. hi illud plane ꝛc. ⁊ ex qua' aliqs legibus uncis: vt. ff. de cõdi. indeb. l. nã. ⁊ de cõsti. pecu. l. ũ. in fi.

d C Ratio. no. vbi eadẽ ratio ibidẽ ius statuendi: vt ⁊. ff. de ꝓsti. pe. l. i. ff. ad. l. agl. l. illõ.

C De caducis tollen. Dixit qualiter legata pro parte minuunt. s. l. falcidia: qñq; in totũ deficiebãt vel efficiebãtur caduca: ⁊ non iuste qñq; ⁊ ideo de his tollẽdis dixit. ⁊ nõ ꝓ tres tũ modos pseqitur: sz multis modis efficiantur nulla: vt. j. e. l. §. ⁊ cũ replici.

I. nomẽ. In p̃ma pte põit penitus statuta legis papie ⁊ q̃dã senatuscõsulta corrigens ⁊ statuens: vt ante aptas tabulas cedat dies adeũde hereditatis ⁊ legatorũ ne obtentu caducitatis pp nõ apertas tabulas interim herede vl legatario defuncto hereditas vel legatũ deferat in fiscum. b. d. vsq; ad. §. ⁊ cum triplici. b.

e C Et nomen. legẽ papiã vult corrigere. v. rõnibus. hec est prima.

f C Ciuilibus. sepe. n. is cui reliquebat ante apturã tabularꝫ premoriebatur in bello. ⁊ sic deficiebat relictꝫ ⁊ fisco querebat: vnde lucanus de his bellis. Bella p emathios plusq̃ ciuilia campos.

g C Patres cõscripti. q: cõscripta erant eorꝫ nõia in diademate capitis sui. vel rõne etatis vel cure quã habebãt ad imperiꝫ vt patres.

h C Et quẽadmodum. scõa ratio.

i C Emendata fuit. vt ⁊. ã. de nup. si libertatem. ⁊ l. fi. ⁊ insti. de suc. libe. §. i. ⁊ §. fi. ac.

k C Inuidiosum. oẽs enim inuidebãt ei ꝓpter a q: iniquitas sua vigebat. vnde illud inuidiosus ego non inuidus esse laboro. ⁊ erat ei⁹ vigor vt legata fierent caduca si decederet legatarius ante aperturã tabularũ. Itez nec heres adire poterat ante apertas tabulas.

l C Prudentissimis. i. non tũ alijs sed etiam ipsis qui eam sequabãtur displicuit.

m C Ne fieret. i. vt non fieret.

n C Disponerent. ipsi testatores.

o C Concedimus. s. fieri. substitutos.

p C Et cum lex. quinta rõ.

q C Jus antiquum. s. bonum.

r C Eis. s. liberis.

s C Concedimus. s. ius antiquũ: vt possint adire ante apertas tabulas.

t C Ab aditionibus. non fierent ante aptas tabulas.

u C Sumpsit. vt nõ possit adire ante aptas tabulas.

x C Et ideo. i. ex hõ primo vitio nascitur hoc scõm.

y C A morte testatoris. hoc est fin dictũ. l. papie.

z C Tabularuz. vt nõ possit adiri añ aptas tabulas nisi in duobus casib⁹. prim⁹ qñ de liberis: vt. ã. pri. scõs qñ in totũ erat hẽs: vt. ff. ò iur. ⁊ fac. igno. l. i. §. fi. ⁊. ã. de iur. deli. l. iij. sz hodie sp et pus vt stbjẽ.

a C Senatuscõ. s. emihanum largianũ de quo fit mẽtio. j. de latina lib. tol. §. cũ igit. ⁊ insti. de suc. li. §. fi.

b C Concesserunt. ⁊ male.

c C Id. s. legatum.

a C Caducũ fiat. ⁊ fisco applicetur: vt. ff. de peti. here. ante veniunt. §. cum anteq̃.

b C Et antiquũ. nã ⁊ oli erat qõ modo statuemus.

c C Hereditates. b verũ ẽ nisi aliud impediat: vt. ã. de bis q. vt indig. l. si ea qõ. hic enim vult dicere. i. nisi impediat cũ aptura tabularum.

d C Similiqz. hic corrigitur sm dictum.

e C Certã. vt. ff. de vsufr. le. l. sempronio. sec⁹ si sub ꝓditõe vel die icerta: vt. j. e. l. §. nouissimo. ⁊. §. finaũt aliud. ⁊. ff. qñ dies le. ce. l. si post diem. ⁊. l. si dies. sec⁹ et in qbusdã puris legatis q̃ hẽs. j. e. §. in nouissimo. Si tũ dies icerta sit apposita in pnsona legatarij: puta cũ morieris lego tibi. x. pinde habet acsi in certũ diẽ sit relictũ: vt. ff. qñ dies. le. ce. si cũ hẽs. ⁊. ff. de ꝓdi. ⁊ de. l. hẽs. i. rñ. Itẽ ⁊ ꝓditio qñq; nõ hẽtur ꝑ cõditiõe: vt si sub eadem relinquat legatũ sub qua facta est institutio heredis: vt ff. qñ dies le. ce. l. si dies. §. fi.

f C Cedere. duobus modis dicitur cedẽ quo ad hoc: vt ⁊ tũc decedẽs legatarij trãsmittat ad heredes. ⁊ ita hic. ⁊. ff. qñ dies le. ce. p totũ. alibi vt dicatur deberi: vt. ff. de. v. fi. cedere. ⁊ sic nõ accipit hic. nã nõ ẽ statꝫ legatarij veritate ispecta nec ei debet cũ nulla pcesset obligatio: vt. ff. de dolo. l. eleganter. §. itẽ si seruũ. ⁊. ff. de le. i. si tibi. §. cũ seruus. sed fingit q̃ftũ ⁊ debitũ quũ postea venerit dicit: vt. ff. de furtis a ticio. ⁊ ar. ff. si cer. pe. l. proinde. sed in ꝓtractibus inter viuos vbi precessisset ꝓtract⁹ vel obligatio dt deberi sz nõ possit peti: vt. ff. ò vb. ob. l. eũ q̃ calẽdis. Itẽ sz dicat sibi modo i legato ⁊ in hereditate caue q: hereditas nõ relinq̃t ex die vel ad diẽ sed sub cõditiõe sic: vt. ff. de hẽ. instit. hereditas. ⁊ insti. de here. insti. §. hẽs. Itẽ nec trãsmittit heres hẽditatẽ nisi aditã: vt. j. e. l. §. in nouissimo. ⁊ b sec⁹ est in legato. sz ẽ sibitudo q: sicut añ aptas tabulas põt adiri hẽditas ita ⁊ cedit dies legatorꝫ quo ad trãsmissionẽ.

C Et cũ triplici. Hic iperator pseqit materiã deficientiũ volũtatũ. assignat primo diam noium dicẽs q̃ vltime voluntates que deficiunt ex pte bonorũ q̃ñq; sunt ꝑ non scriptis vz qñ relinquit iam mortuo: q̃ñq; sũt q̃ si caduce vt qñ legatarij decessit post testm̃ ante ꝓfirmationẽ ꝑ mortez testatoris. quedã sunt caduce: vt que post mortem testatoris deficiunt vel repudiantur. b. d. vsq; ad. §. in primo. Bal.

g C Triplici. s. inter ceteros modos. nã ⁊ multi alij sunt modi: sed de trib⁹ tractat ibi ti.

h C Incognitum. sic ⁊ insti. de testamentis. in pnn.

i C Non fuerant. in veritate: vel de iuris fictione vt q: erat ab hostibus captus ⁊ ibi decessit legatarius: vt. ff. de le. i. si seruo meo stichus. §. i.

k C Habuit. spe.

l C Deficiente. viuo testatore.

a ¶ Deficiebat. vel q: deficiebat legata res in rebus esse humanis. vel q: legatarius repudiabat. vel deficiebat cõditio vel moriebatur legatarius.

¶ In primo. Hoc exequit impator: mebra per ordinẽ ⁊ dicit. q: pro nõ scriptũ primo defertur substituto. secũdo cõiuncto. tertio remanet apud grauatum. ⁊ onus nõ cõmutatur ipsum q: nunq: habuit radicẽ fundamenti. b. d. vsq: ad. §. pro secũdo. Bal.

b ¶ Efficiebant. s. legata.

c ¶ Donasset. i. legasset. nãq: legatũ donatio est: vt isti. de le. §. i. ⁊. ff. de lega. i. l. legatũ.

d ¶ Maneant apud eos. imo videt q: nõ: vt. ff. de ꝓdi. ⁊ de mon. l. si quis eũ quẽ. vbi legatus seruus apud legatarium remanet: ꝛ nõ manumittat ex voluntate testatoris. sꝛ ibi valebat legatũ seruꝰ: ꝛ libertas nõ valeat: hic aũt nec legatũ valet. Item cõtra ad idẽ. ff. de le. ij. l. codicillis. in pn. vbi remanet penes legatariũ: ꝛ fit nullũ in psona ancille: sed ibi est nullum ꝓpter vtilitatẽ fideicõmissi iusta cõsideratione habita hereditatis ⁊ testatoris ⁊ eius cui relinquit fideicõ. i. ancille. nã legabat ancille testatoris a legatario dãdũ. B aũt est nullum alia ratione.

e ¶ Vacuaris. i. defectis vel q: mortui sunt.

f ¶ Ad illos. s. substituũ vel ꝓiunctum. sꝛ certe imo qñq: etiã ad nõ ꝓiunctum potius vadit q: ad eũ redeat a quo ẽ relictus: vt si ticio ⁊ posthumo lego. ⁊. nã ticius hꝫ totũ etiã si vtriq: nõ cõiunctim legauit: vt. ff. de le. i. l. si duobus. §. fi. que est cõtra. fol. hic corrigit. qõ nõ placet. q: hic dicit se nihil se corrigere de antiquo iure. Alij vt yr. q: ibi saltẽ verbis erãt ꝓiuncti: q: diceret ticio ⁊ posthumo. sꝛ nec hec placet: q: nõ semp syllaba ⁊: facit cõiunctionẽ: vt. ff. de here. insti. si ita qs heredes. tu ergo dic q: ibi posthumus: ꝛ nõ erat in rerũ natura: fructus tũ sperabat. hic nõ erat nec sperabat q: decesserat. Itẽ nõ q: in casibus ꝛ portio collegatarij mei videat eẽ pro nõ scripta nõ tamẽ mihi accrescit. primus si legas mihi ⁊ sticho seruo tuo sine libertate: vt. ff. de le. i. plane. §. si cõiunctim. secũdus si legas mihi ⁊ ticio fundũ meũ sticho. nã suã tũ partẽ hꝫ collegatarius. sed ego nihil. vt. ff. de lega. i. hmõi. §. si ticio. tertius si legas mihi ⁊ nõ capaci: vt. ff. de le. ij. l. si ticio ⁊ ei ⁊. ꝫ. de here. insti. l. j. ⁊. ff. de his que pro nõ scrip. ha. l. iij. ⁊. ꝫ. de his qui. vt indig. hereditas. q: nomina videnꝰ huic legi ꝓtraria sed specialia sunt.

g ¶ Nullo grauamine. imo semp cum onere iuncto legato: vt J. e. §. bis ita. sed ibi dicit in heredibus tũ. secus in legatarijs: vt. ff. de iure co. l. qdã referunt in fi. vel exponе ibi quocũq: modo. i. q: fit caducũ vel in causaꝫ caduci nõ pro nõ scriptũ. Itẽ ꝓtra ad idẽ. ff. de le. i. l. ciuitatibus. §. lucius. so. B corrigit. vel ibi ip:propie vꝰ pro nõ scriptũ. i. q: p codẽ habet ac si ille non fuisset scriptus: puta q: repudiauit hereditatẽ. Sꝛ hodie vꝰ corrigi qõ hic vꝰ: vt. ꝫ. de fideicõ. auẽ. hoc amplius. vbi dicit eũ onere semp redire. vel verius ibi in penã nõ obedientis sibi auferitur. secus aũt alibi vt hic.

h ¶ Nisi praro. nã qñq: supuenit grauamẽ: vt si seruus est legatus: vt manumittat. nã tũc cũ onere remanet: vt. ff. de fideicõ. lib. l. cum nec. §. si p non scrip. Itẽ quãdo aliqs sibi ascripsit iussu testatoris ⁊ cũ onere. nã cũ nõ valeat manet sed cum onere: vt. ff. de his que pro non scrip. l. fi. ꝛ ibi alia rõne vꝰ pro nõ scriptũ. Idez dicunt de legato dato alicui vt faciat ipensam funeris. qõ tũ nõ inuenitur lege expressum.

¶ Pro secundo. Oꝛ quasi caduca deuoluebant ad fiscũ. hodie deuoluuntur ad substitutum coniunctum vel grauatũ cũ onere suo. b. d. vsq: ad §. in nouissimo Bald.

b ¶ Vetus ius. qõ erat vt ad fiscũ puenirẽt: vt. ff. de pe. here. itẽ. ⁊. §. cũ aũt.

i ¶ Apud eos. imo nõ: vt. ff. de adimẽ. le. l. filio. §. matri. que est contra. sꝛ hꝫ corrigit. vel ibi electa fuit mater vt ministra: nõ vt legataria sicut ⁊ alꝫ. ff. de le. ij. si quis ticio. in pn. ⁊ de ali. lega. l. pecunie.

k ¶ Possunt. possunt aũt oes qui honorant cõmodo pecuniario: vt insti. de singulis re. p fideicõ. re. in prin. ⁊ ẽt debitor defuncti: vt. ff. de lega. i. l. si pecunia. ⁊ de ali. le. l. debitor defuncti.

l ¶ Substitutus. imo quandoqꝫ substitutus nõ admittit: vt. ff. de cap. l. q: si filius. vbi filius q: domi remansit patre capto predecessit. nã ei pupillariter substitut⁹ nõ admittit. sꝛ illud i pupillari substituto. B logt in vulgari ⁊ cõi. iaꝫ mortuo testatore hoc qõ relictũ est deficiebat qõ aperta voce caducuꝫ nuncupabat. ¶ In primo itaq: ordine vbi p non scriptis efficiebãtur ea que psonis iam ãt testm mortuis testator donasset: statutũ fuerat vt ea omnia bona mancãt apud eos a quibus fuerant dereliqta: nisi vacuatis vel substitut⁹ suppositus vel ꝓiunctus fuerat aggregatus: tũc. n. nõ deficiebãt: sed ad illos pueniebant nullo grauamine nisi praro in hoc pro nõ scripto superueniente: qõ ⁊ nostra maiestas quasi antique beniuolentie cõsentaneũ ⁊ naturali rõne subnixũ intactũ atq: illibatuꝫ precepit custodiri in oi euo valiturũ. ¶ Pro secũdo vero ordine in quo ea vertuntur q: in cãm caduci fieri contingebant: vetus ius corrigentes sancimus ea q: ita euenerint simili quidem modo manere apud eos a quibus sunt derelicta heredes forte vel legatarios vel alios qui fideicommisso grauari possunt: nisi ⁊ in hunc casum vel substitutus vel coniunctus eos anteceda. Sed omnes personas quibus lucrum per hunc ordinem defertur eas etiam grauamen qõ ab initio fuerat complexuꝫ omnimodo sentire fiue in dando sit cõstitutum fiue in quibusdam faciendis vel in modo vel conditionis implẽda gratia: vel alia quacunq: via excogitatũ. neq: enim ferẽdus est is qui lucruꝫ quidem amplectit: onus autẽ ei annexuꝫ contemnit.

¶ In nouissimo aũt articulo vbi propie caduca fiebant fm qõ prediximus: etiaꝫ clausis tabulis tam existere heredes q: posse adire: siue ex parte sint siue ex asse instituti: cẽsemus. ⁊ diem legatorũ ⁊ fideicõmissorũ fm qõ prediximus a morte defuncti cedere. Hereditatẽ etenim nisi fuerit adita trãsmitti nec veteres concedebant nec nos patimur. Exceptis videlicet liberorum personis de quibus theodosiana lex super huiusmodi casibus introducta loquitur: his nihilominus que super his personis que deliberantes ab hac luce migrant: a nobis constituta sunt in suo robore mansuris. ¶ Libertanbus proculdubio ⁊ post presentem sanctionem propter sui naturam que aditionem heredis expectant ab adita hereditate vna cuꝫ alijs: que seruis in testamento manumissis vel alijs legatis relicta fũt cõperẽtib⁹.

m ¶ Sentire. vt. ff. de vsufruc. le. l. si ab eo. ⁊. ff. de le. ij. si ticio ⁊ mevio. §. iul. Sed fm hoc qõ hic blãditur iustinianus. nã dicit corrigentes quasi ipse hoc inueniat de nouo. sed dic q: inuẽtuꝫ erat per iurisconsultũ. nõ p alij principẽ. sed videt contra. s. q: nõ cũ onere redeant ad substitutũ nisi sit expressum: vt. ff. de here. insti. l. sub conditione. vbi cõditio apposita institutio non intelligitur reperta in persona substituti. sed ibi erat conditio casualis que non dicitur onus. Item ꝓtra ff. de le. ij. cellus. §. pe. ⁊ §. fi. fol. illi referunt ius antiquũ qõ refert in. e. rit. l. si ticio ⁊ mevio. §. iul. ⁊ eodez modo potest respõderi ad id qõ dicitur de le. iij. l. i. §. vbi relicta a legatariis primioribus non intelligunt reperta a sequentibus. sunt ergo illa reperta. vel in illa. l. de le. iij. non venit ad substituti. nec dicit substitutus sequẽs agnatus q: de legatum⁹. vel pro dari generalis fol. vrsum per intelligantur reperta nisi pateat aliũ fuisse defuncti voluntatẽ: vt hic. ⁊. ff. de le. aꝫ. per. in fi. Sed quare illud in primo ordine q: nõ redeunt cuꝫ onere hic fit: rñ. q: ibi nec ab quo tẽpore tenuit legatuꝫ ideoq: nec onus. §. aũt cepit. arg. ff. de bo. insti. l. circa. mde est q: hic habet ex psona legatarij ibi nõ. ⁊ ad hoc arg. ff. de iniusto ruto. l. nam ⁊ sub conditione. §. rumpẽdo. ff. de verb. obli. l. in illa stipulatione. Itẽ quid si alicui fuit relictum ⁊ onus illicitum: onus autem adimpleri non possit virũ possit petere legatum: ad qõ rñ. fm. B. si onus tenuit a prin. potest petere: vt. ff. de lega. ij. l. pater. §. tusculanus. Si vo nõ tenuit nõ potest petere: vt. ff. de le. q. l. codicillis. in prin. sed ar. ꝓtra videt. ff. de condi. ⁊ demõ. l. si quis eꝫ.

n ¶ Faciendis. hic subdiuidit vel in modo ⁊c.

o ¶ Vel in modo. subdiuidit. ⁊ qõ dicit in faciendo intelligẽ si ponit p aliũ expediri: vt J. eo. §. ne autem.

p ¶ Ita. vt legauit ei cẽtum. ⁊ postea alio testamẽto vꝰ codicillis aliquid dare vel facere precepit.

q ¶ Cõtẽnit. vt ⁊. ꝫ. de fur. l. fi. in. §. sed cũ in secũda. ar. ꝓtra. ff. de negotio. ge. l. si negocia.

¶ In nouissimo. Hereditas põt adiri ẽt clausis tabulis. ⁊ quo ad adeundũ cedit dies a morte testatoris: sed quo ad trãsmittẽdum tura vetera seruantur vt legata ⁊ fideicõmissa transmittant. sed in heredibus seruantur vt non cedat dies quo ad transmittẽdum nisi ab adita hereditate. Item fallit quotiens ius deliberãdi transmittit. b. d. vsq: ad. §. libertanbus.

r ¶ Nouissimo. i. vltimo.

s ¶ Prediximus. ꝫ. eo. §. cum igitur.

t ¶ Cedere. hoc exponе: vt. ꝫ. eo. §. cũ igitur in fi.

u ¶ Patimur. vt ⁊. ꝫ. de iure deli. l. qm. nisi i casu. s. qõ retardauit heres aditionẽ ex necessitate vt qõnez de familia occisi haberet: vt. ꝫ. ad sil. si quis in graui. §. eleganter. ⁊. l. qui postbumos.

x ¶ Theodosiana. quã habes J. ti. i. l. i. que dicit trãsmitti nõ aditum ad liberos.

y ¶ His. s. exceptis.

z ¶ Super his. heredibus.

a ¶ Cõstituta sunt. vt vsq: ad annũ trãsmittat scicus: vt. ꝫ. de iure delib. l. cum antiquioribus.

¶ Libertanbus. Legatũ libertatis cedit ab adita hereditate. Itꝫ legatum quod dependet ex libertate. hoc dicit. vsq: ad. §. fin. antẽ aliquid. Bald.

b ¶ Libertanbus. sꝛ cõpetentibus: vt J. de testa. ma. l. iij. ne si dicerẽt a morte testatoris eas competere hereditate postea non adita reuocarentur quod esset absurdum. ⁊ fit exceptio ab eo quod dixerat ⁊ dies ⁊c. Ac.

c ¶ Heredis. redit ad eũ versum q: est. ꝫ. ⁊ dies legatorum ⁊c.

d ¶ Alijs legatis. seruis erant legata relicta. ⁊ postea legato: lega-

Excepto etiã vsuf. qui fui. nã ad heredes legatarij trãsmitti nõ patit: q: necꝫ a morte testatoris necꝫ ab adita hereditate quãtum ad transmissionẽ dies eiꝰ cedit. sed hec oia in his ꝓseruari sancimꝰ ſm ꝓfatam dispositionẽ q̃ pure vel in diem certã relicta fuerint. ¶ Sinaũt aliqd sub cõditione relinquat vel casuali vel ptãtiua vel mixta[a]: quam euentus ex fortuna[a] vel ex honorate psone volũtate vel vtrocꝫ pẽdeat: vel sub die incerta: expectari oportet ꝯditionis euentum sub qua fuerit derelictũ: vel diem: vt tunc cedat quũ vl ꝯditio[a] impleat vl dies incertus extiterit. Quod si in medio is qui ex testõ lucꝫ fortitus ẽ decedat vl eo supstite[a] ꝯditio defecerit hoc qõ iõ nõ preualuit manere disponum[a] simili mõ[a] apud eos a qb[a] relictũ ẽ: nisi ⁊ hic vel substitutus relictũ accipiat vel ꝯiũctus siue heres[a] sine legatarius hoc sibi acquirat: cũ certi iuris sit ⁊ in institutionibus ⁊ legatis ⁊ fideicommissis ⁊ mortis causa donatõibus[b] posse substitui.

¶ Sed vt manifestet[c] ꝑ qua parte manere oportet hoc qõ fuerit defectũ apõ eos a qb[a] sit derelictũ: sancimus si quidem ad heredes lucrũ pueniat pro parte hereditaria fieri eius distributionẽ: cũ ⁊ ab ipsis[b] simili mõ si valuisset ꝑstare[c]: nisi nominatim ab vno vl certis heredib[a] fuerit derelictũ: tũc enim quẽadmõdũ solus vel soli ꝑstabãt ita ⁊ lucrum sentiant. ¶ Sinaũt legatarij vl fideicõmissarij sint vl mortis cã donatiõe honorari vel alia forte psona[a] q̃ fideicõmisso pregrauari põt: ⁊ hoc euanescat: manere hic apud enumeratas personas sancimꝰ ꝑ virili[a] oimõ portiõe. i. pro numero psonarũ. ¶ Ne autẽ hoc qõ non ineleganter summi ingenij vir Ulpianus in hac pte cũ oi subtilitate disposuit pretereat: sanctõe nostra hic apertius inducimus. cũ enim iam statuimus[k] hoc cũ suis onerib[a] ad eũ q̃ lucratur peuenire: sancimꝰ si q̃ dem cõditio vel aliud grauamẽ in dãdo sit constitutũ: hoc oimõ[m] lucrantes pro mõ lucri agnoscere.

¶ Sinaũt in faciendo aliqd ipositũ est: fiqdẽ hoc ⁊ per aliũ impleri possit: simili mõ ⁊ a lucrante agnosci: puta si honorata psona iubeat insulã vl monumẽtũ vl aliud tale suis sumptib[a] facẽ vel hẽdi vel legatario vl alij forte cui testator voluerit: vl rẽ ab hẽde testatoris eme re: vel locationẽ vel fideicõmissiones subire: vel si quid hmõi facti simile sit: nihil enim refert siue ꝑ eum de quo testator locutus est siue per aliũ eiusdẽ lucri successorem adimpleat[a]. ¶ Sinuero talis est verborũ cõceptio ⁊ facti natura vt qõ relictũ est adipleri ab alio non possit tũc ⁊ si lucrũ ad aliquem pueneritnon tũ ⁊ grauamẽ seq: q: ℔ nec ipa natura ꝯcedit: necꝫ testator voluerit. qd enim si testator iusserit eum in certũ locũ abire[e] vel liberalibus studijs imbui vel domũ suis manibus cõstruere vel pingere vl vrorem ducere: que oia voluntas testatoris in ipsi[a] solius psona intelligit cõclusisse[p] cui ⁊ suã magnificentiã relinquebat: Hoc videlicet in omnibus[q] obtinẽte vt ⁊ pro simili pte ⁊ lucrum sentiãt: ⁊ grauamẽ vbi hoc possit ꝑcedere subeant. ⁊ hoc locũ qdẽ habẽte oimõ in his que in cãm caduci vel caduca ſm qõ supradictũ est fiebãt. In ꝑ nõ scriptis ãt nõ oibus sed qbusdã[a]: q: eorũ q̃dã ⁊ si talia sint: tũ cũ suo onere veniebant q̃ ⁊ nos in noui iuris[u] cõpositione spãliter enumerari iussimus: ne quis veteris iuris ꝑplexitatem q̃si nem: vt. ff. de dona. cã mor. l. ei qui. ⁊ J. de do. cã mor. l. ij. sed ar. cõtra J. eo. ti. l. i. ⁊ facit. §. de leg. si legata. ⁊. ff. de le. ꝑ. l. si ricio.

¶ Sed vt manifestetur. Omne qõ decisum est ab aliquo si ad sua intentia reuertit talie reuertit q̃liter emanauit ab illis. b. d. vsqꝫ ad. §. ne aut. bal.

b ¶ Ab ipsis. bona rõ: vt ⁊. ff. ad tre. l. quotiẽs. hec vera nisi testator ꝑpriis nominib[a] expressis grauauit vel honorauit. q: tũc virtes: vt. ff. ad trebel. l. nonnunq̃. ⁊ de lega. i. l. seruus. §. i. ⁊. l. si heredes.

i ¶ Pro virili. i. ꝑ equali: vt ff. de leg. pre. l. virilis ſz si mihi tres partes tibi quartã huiusmodi rei legauit testator ⁊ nos hãc rem. Meuio restituere totã iussit. si Meuius repudiat: nũqd ꝑ virili pte remanet apud nos: rñ. q̃ hic dẽ locum hꝫ forte in onere extrinseco iniuncto legatarijs ẽt sub appellatiuo noie: q: qõ ꝑ virilib[a] ꝑstamus ⁊ ꝑ virilibus apud nos remanet. sec[a] si res legata ꝯtineat fideicõ. nã tũc put legata est ita ⁊ apud nos remanet. hẽdes vo dãnati sb appellatiuo noie solnũt ꝑ hereditarijs: ⁊ ꝑ hereditarijs remanet apud eos. ac.

¶ Re autem. Iste. §. ẽ valde nõ. ⁊. b. d. On[a] qõ põt ꝑ aliũ impleri migrat de subiecto in subiectũ. i. ãbulat de legatario cui[a] ẽ legatũ caducũ vel q̃si in substitutũ vel ꝯiunctũ ei[a] vel grauatũ apud quẽ remanet emolumẽtũ. sec[a] in grauamine qõ ab alio ipleri nõ põt. nã illud nõ migrat ẽ subiecto in subiectũ. b. d. vsqꝫ ad. §. bis ita diffinitis. Bal.

k ¶ Statuimus. vt ⁊. §. §. ꝑ secũdo. ⁊. §. finaũt in eo q: dicit similitudo. ⁊c.

l ¶ Ad eũ. substitutũ vel cõiunctũ. vel ad eũ a quo erat derelictum.

m ¶ Oimodo lucrãtes. imo vl ꝯtra. nã filia succedens ab intestato ꝑter spẽ patris non soluit legata a filio relicta: ꝫ de lucro hẽat: vt. ff. ẽ iure co. Lq graui. ⁊ se. ⁊. l. qdam referũt. q̃ sũt ꝯtra. sol. hec regula obtinet in his q̃ lucrũ capũt ex volũtate defuncti. ꝫ ibi cõtra vel ꝑter volũtatẽ defũcti filia succedit. Itẽ ꝯtra J. e. §. finaũt ad deficiẽtis: vt. ff. ẽ ꝯdi. ⁊ de. si separatim. solu. ſm quosdã differũt: q: hic loquit de his q̃ sũt ꝯiuncti re ⁊ verbis vel verbis tũ. ibi de his q̃ sũt ꝯiuncti re tũ. vl ibi de his q̃ sũt ꝯiũcti re ⁊ ẽbis: ℔ de his q̃ tũ re: vl tũ verbis. vel tertio ibi de his q̃ sunt cõiuncti re ⁊ verbis vel re tũ: hic de his q̃ verbis tũ. vel quarto. ibi loqtur cũ onus erat iniũctum in persona deficiẽtis tũ: ⁊ onus nõ deficit: hic in psona omniũ legatariorꝫ ſm. ℔. prima placet.

n ¶ Adimpleatur. vt ar J. de ꝯtraben. sti. l. veteris. ⁊. ff. de cõdi. insti. l. si.

o ¶ Eum abire. s. ⁊ tũ eum.

p ¶ Conclusisse. vt ⁊. ff. de sta. h. l. si statulibero. §. si quis nõ dare. ⁊ de ver. ob. centissimis. §. i.

q ¶ In omnibus. i. omni genere legatorũ. i. siue sint caduca vel q̃si caduca.

r ¶ Procedere. nõ aũt potest procedere in pro non scripto nec in alijs si est factum quod per aliũ fieri noluit testator nisi per primum.

s ¶ Quibusdã. s. casibus spãlibus locũ habẽt predicta vt redeãt cum onere.

t ¶ Talia sint. s. pro non scrip.

u ¶ Noui iuris. nouum ius hic appellat totum corpus iuris: ideo dico spãliter iussimus enumerari ne qui ⁊c. ⁊ sunt positi isti casus qui sunt duo tũ. ff. de fideicõ. li. l. cum vero. §. si pro nõ scripto. ⁊. ff. de his qui pro nõ scrip. ha. l. si. ⁊ dixi. §. eo. §. in pro non scripto.

¶ Sed ita diffinimus. Iste. §. tractat aliam materiam iuris accrescẽdi ⁊ nõ decrescẽdi: ⁊ ideo hec materia est subtiliter pertractanda. Dicit ergo imperator q̃ nõ solũ cõiũctiuo modo q̃dã relinquunt sed ẽt disiunctiuo. i. leo: sũ ẽbis

a ¶ Nõ patitur. vt ⁊. §. de vsufr. ambiguitatẽ. ⁊. ff. qõ di. leg. ce. l. ij. ⁊ ij. Item ceape vsum ⁊ habitationem: vt. ff. qũ dile. ce. l. ij. ⁊ forte idem in ẽ seruitute ẽt reali: vt arg. ff. de serui. leg. l. si. ⁊. ff. cõtia pre. l. si. ⁊ ff. quẽ adm. for. amit. si p tem. §. i. sed ar. cõtra. ff. de serui. le. cã fundus in fin. Jo.

¶ Sinaũt aliquid. Dies legatorꝫ ⁊ fideicõmissorꝫ cedit a morte testatoris ⁊ fideicõmissum est puruꝫ. sed si cõditionale vel in diẽ incertum nõ cedit nisi adueniente conditione vl declarata. ⁊ si iteriꝫ de eodẽ legatarius vel fideicõmissarius nõ trãsmittit sed vadit ad substitutum vel cõiunctum vel remanet heredi testatoris. idẽ in donatione cã mortis in qua etiã substitui põt. b. d. vsqꝫ ad §. sed vt manifestetur. Bal.

b ¶ Vel mixta. de quibus habes exempla. ff. de obre. milit. seruꝰ quo q. §. puto generaliter.

c ¶ Et fortuna. redde singula singulis.

d ¶ Cõditio impleat. ante ergo nõ cedit vt trãsmittat: vt hic. ⁊. ff. de minor. l. in cause. ij. §. põpo. ⁊. §. de fideicõ. si in psona. ⁊ hoc verum nisi sit talis cõdio que oino est extinta adita hẽditate: vt des. ꝛ. si bẽs eris: vt. ff. de le. i. l. ij. vel que tacite insit: vt si a primo legatario lego alij: tamen intelligit si suum legatum agnouerit: vt. ff. de cõdi. ⁊ de. l. cõditio nes. idem si est oino extinta vt lego tibi. ꝛ. si morieris vel cũ morieris: vt. ff. qõ dies le. ce. si cũ heres. ⁊ de cõdi. ⁊ de. l. heres meus.

¶ Superstite. quid aũt si ciuiliter moritur: rñ. refert an fiat seruus: vt tunc deficiat. an nõ vt tũc nõ deficiat: vt. ff. de cõdi. ⁊ demõ. l. intercidit. Imꝫ ẽ si decedat naturaliter videt transmittere pendẽte cõdi. vt. ff. de acq. here. l. q patris. vbi institutus: idẽq̃ pupillo coheredi substituto si decedat post aditionem suam: sed ante mortem pupilli transmittit. sed illud qõ pupillus adiuit: nõ alias. ⁊ ꝑpter aliam partem acceptam cui adiungitur pupillaris.

f ¶ Simili modo. adest cum suo onere: vt ⁊. §. §. pro secundo. ⁊ J. eo. §. nam autem. in fine.

g ¶ Heres. ad quem reddit.

h ¶ Donatiõibus. no. ſz hec substitutio videt debere fieri ꝑ stipulationem: vt. ff. de dona. cã mor. l. ei qui. ⁊ J. de do. cã mor. l. ij. sed ar. cõtra J. eo. ti. l. i. ⁊ facit. §. de leg. si legata. ⁊. ff. de le. ꝑ. l. si ricio.

¶ Sed vt manifestetur. Omne qõ decisum est ab aliquo si ad sua intentia reuertit talie reuertit q̃liter emanauit ab illis. b. d. vsqꝫ ad. §. ne aut. bal.

b ¶ Ab ipsis. bona rõ: vt ⁊. ff. ad tre. l. quotiẽs. hec vera nisi testator ꝑpriis nominib[a] expressis grauauit vel honorauit. q: tũc virtes: vt. ff. ad trebel. l. nonnunq̃. ⁊ de lega. i. l. seruus. §. i. ⁊. l. si heredes.

i ¶ Pro virili. i. ꝑ equali: vt ff. de leg. pre. l. virilis ſz si mihi tres partes tibi quartã huiusmodi rei legauit testator ⁊ nos hãc rem. Meuio restituere totã iussit. si Meuius repudiat: nũqd ꝑ virili pte remanet apud nos: rñ. q̃ hic dẽ locum hꝫ forte in onere extrinseco iniuncto legatarijs ẽt sub appellatiuo noie: q: qõ ꝑ virilib[a] ꝑstamus ⁊ ꝑ virilibus apud nos remanet. sec[a] si res legata ꝯtineat fideicõ. nã tũc put legata est ita ⁊ apud nos remanet. hẽdes vo dãnati sb appellatiuo noie solnũt ꝑ hereditarijs: ⁊ ꝑ hereditarijs remanet apud eos. ac.

¶ Re autem. Iste. §. ẽ valde nõ. ⁊. b. d. On[a] qõ põt ꝑ aliũ impleri migrat de subiecto in subiectũ. i. ãbulat de legatario cui[a] ẽ legatũ caducũ vel q̃si in substitutũ vel ꝯiunctũ ei[a] vel grauatũ apud quẽ remanet emolumẽtũ. sec[a] in grauamine qõ ab alio ipleri nõ põt. nã illud nõ migrat ẽ subiecto in subiectũ. b. d. vsqꝫ ad. §. bis ita diffinitis. Bal.

k ¶ Statuimus. vt ⁊. §. §. ꝑ secũdo. ⁊. §. finaũt in eo q: dicit similitudo. ⁊c.

l ¶ Ad eũ. substitutũ vel cõiunctũ. vel ad eũ a quo erat derelictum.

m ¶ Oimodo lucrãtes. imo vl ꝯtra. nã filia succedens ab intestato ꝑter spẽ patris non soluit legata a filio relicta: ꝫ de lucro hẽat: vt. ff. ẽ iure co. Lq graui. ⁊ se. ⁊. l. qdam referũt. q̃ sũt ꝯtra. sol. hec regula obtinet in his q̃ lucrũ capũt ex volũtate defuncti. ꝫ ibi cõtra vel ꝑter volũtatẽ defũcti filia succedit. Itẽ ꝯtra J. e. §. finaũt ad deficiẽtis: vt. ff. ẽ ꝯdi. ⁊ de. si separatim. solu. ſm quosdã differũt: q: hic loquit de his q̃ sũt ꝯiuncti re ⁊ verbis vel verbis tũ. ibi de his q̃ sũt ꝯiuncti re tũ. vl ibi de his q̃ sũt ꝯiũcti re ⁊ ẽbis: ℔ de his q̃ tũ re: vl tũ verbis. vel tertio ibi de his q̃ sunt cõiuncti re ⁊ verbis vel re tũ: hic de his q̃ verbis tũ. vel quarto. ibi loqtur cũ onus erat iniũctum in persona deficiẽtis tũ: ⁊ onus nõ deficit: hic in psona omniũ legatariorꝫ ſm. ℔. prima placet.

n ¶ Adimpleatur. vt ar J. de ꝯtraben. sti. l. veteris. ⁊. ff. de cõdi. insti. l. si.

o ¶ Eum abire. s. ⁊ tũ eum.

p ¶ Conclusisse. vt ⁊. ff. de sta. h. l. si statulibero. §. si quis nõ dare. ⁊ de ver. ob. centissimis. §. i.

q ¶ In omnibus. i. omni genere legatorũ. i. siue sint caduca vel q̃si caduca.

r ¶ Procedere. nõ aũt potest procedere in pro non scripto nec in alijs si est factum quod per aliũ fieri noluit testator nisi per primum.

s ¶ Quibusdã. s. casibus spãlibus locũ habẽt predicta vt redeãt cum onere.

t ¶ Talia sint. s. pro non scrip.

u ¶ Noui iuris. nouum ius hic appellat totum corpus iuris: ideo dico spãliter iussimus enumerari ne qui ⁊c. ⁊ sunt positi isti casus qui sunt duo tũ. ff. de fideicõ. li. l. cum vero. §. si pro nõ scripto. ⁊. ff. de his qui pro nõ scrip. ha. l. si. ⁊ dixi. §. eo. §. in pro non scripto.

¶ Sed ita diffinimus. Iste. §. tractat aliam materiam iuris accrescẽdi ⁊ nõ decrescẽdi: ⁊ ideo hec materia est subtiliter pertractanda. Dicit ergo imperator q̃ nõ solũ cõiũctiuo modo q̃dã relinquunt sed ẽt disiunctiuo. i. leo: sũ ẽbis

seu oionibus separatis. Itē dicit q̃ in pari ꝓiunctione vel pari disiūctiōe pariter habet locum ius accrescēdi cū suo onere. Itē dicit q̃ aliq̃ sunt ꝓiūcti re ⁊ ⁊ verbis ⁊ aliq̃ verbis disiūcti. si deficit aliqs ex ꝓiūctis accrescit collegę. si ex disiūctis accrescit oibus. Itē dicit q̃ nō differētie ḡre magis accrescit ꝓiūctis est vnitas sermonis q̃ significat ꝓiunctos esse quasi vnū corpus. disiūcti aūt nō intelligunt vnū corp⁹: ⁊ separatorꝫ separata ē rō. Et hec vera sunt iter cohēdes qbus in uitis accrescit. h.d. vsq̃z ad. §. vbi aūt legatarij. Bal.

a ¶ Coniunctis. s. re ⁊ verbis. ⁊ sic intellige in tota hac. l.

b ¶ Vel disiunctis. verbis tm̄. sic accipitur per totam istam constitutionem.

c ¶ Quocūq̃z mō. i. caducū. vel in cā caduci. aliō si fit pro non scriptum. q̃ nō trāseunt tūc cū onere. vt. ē. e. §. in primo. vel aliud est in legatis vt ibi q̃ in hereditate vt h: q̃ ⁊ cū onere redeat. p nō scriptū. ⁊ sic ar. ꝓtra. ff. de le. ij. l. ⁊ cel sus. §. pe. ⁊. §. fi. ⁊ de le. iij. l. i. §. fi. fol. h corrigit. vt solue vt dixim⁹. ē. e. §. p scdo. Item ⁊ fallit hoc in casib⁹ illij trib⁹ in qbus quis facit partem lz nō admittatur ad partez vt dicimus. ē. e. §. in primo. in glo. substitutos vel coniunctos.

d ¶ Defuncti sunt. s. aūq̃ accrescat porꝛio vacuata. suam portionē tm̄ adierāt aī. sec⁹ in cohēde substituto: q̃ substitutōez nō trāsmittit lz adierit in re institutionis. vt h ⁊. ff. de cōdi. l. h scriptura. §. cum eadē. ⁊. ff. de le. here. l. si ex plurib⁹. ⁊ isti. ad orf. §. fi. ⁊. ff. de vugl. sub. l. sed si plures. in princ. ⁊ est rō in substitutione: q̃ ois substitutio est institutio. ff. ad. l. fal. l. in rōe. §. pe. nam sicut institutio nō trāsmittit hereditate non adita. vt. ē. e. §. in nouis. sic nec substitutio. vt. ff. acq. re. do. l. substitutio.

e ¶ Nolēntibus. qui iam suas partes adiuerant. secus in legatarijs quibus nō accrescit inuitis. vt. j. e. §. vbi autem. ⁊ est rō vt ibi dicam.

f ¶ Absurdum. vt. ff. de acq. hē. l. i. ⁊. ij. ⁊. l. qui ex duabus. §. fi. in fi. ⁊. ff. si pars her. pe. l. ij. lz tm̄ hec absurditas q̃ñq̃z tollerat si testator fuit miles. vt. ff. de testa. mili. l. si duob⁹. Itē cum creditores ꝓsentiūt heredi tm̄ suam partem volenti. vt. ff. de acqui. here. l. cū hereditate in fi.

g ¶ Decisionibus. vt. ē. de iure deli. l. qdaz elogio. ⁊ de impu. ⁊ alijs sb. l. in testamēto.

b ¶ Si vo. ad solos coniunctos. vt. ff. de her. insti. l. heredes. lz videt ad oēs. vt eo. ti. item q̃ sabinus. §. i. vbi vno ex. j. vncijs istituto ⁊ alijs duobus sine ptibus ⁊ ita in vncia que remanebat. si vnus eorꝫ q̃ siue parte erāt instituti deficit oibus remanentibus accrescit. lz dic q̃ ibi ēt illi duo nō erant ꝓiuncti vel re vl verbis alioquin secus. vt. d. l. heredes ⁊ hic.

i ¶ Onere. h est ꝓtra. j. eo. §. sinaūt ad deficientis. solue vt ibi.

k ¶ Disiunctos. als coniunctos.

l ¶ Quaz coniunctos. vt ⁊. ff. de hē. insti. l. liber homo. §. cū qs. ⁊ distingue de his ꝓiunctis ⁊ disiunctis vt diximus. ff. de vsufruc. ac. l. i. in fi.

¶ Vbi autem. Inter legatarios ⁊ fideicōmissarios est locus iuri accrescēdi. tm̄ nō accrescit inuitis. volēntibus aūt accrescit. p virilibus portionib⁹ cū suo onere. sed si sunt verbis disiuncti dī. ꝓpne accrescere sed nō decrescere ⁊ ideo non sentit onus q̃ non est ad suam personam appositum nec suo legato annexum. h.d. vsq̃z ad. §. que autem antiquis. Bal.

rebus necessariam vel. p eorꝫ resoluat scientia. ¶ His ita diffinitis cum in superiori pte nostre sanctionis in plurimis locis coniunctim fecimus mēntionē: necessariū esse duximus oēz suspicionē huius articuli latius ⁊ cuz subtiliori tractatu dirimere vt sit oib⁹ ⁊ hic aptissime ꝓstitutū: nō enīz tm̄ ꝓiunctiuo mō q̃dā relinquunt ſ ēt diuisiūctiuo. In his itaq̃z si quidē cohēdes sunt omnes cōiunctim⁹ vel oēs disiunctim⁹ vel instituti vel substituti: hoc q̃ fuerit quocūq̃z⁹ mō euacuatū si in pte hereditat vel ptibus ꝓsistat: alijs coheredibus cum suo granamine. p hereditaria parte etiā si iam defuncti⁹ sunt acquirat. ⁊ hoc nolētibus⁵ ipso iure accrescat si suas portiones tā agnouerint: cū sit absurdū⁶ eiusdē hereditatis partē q̃dem agnoscere: ptē respuere ꝗm q̃ in omnibus nr̄is nois decisionibus⁹ statutum est.

¶ Si vo q̃dā ex heredibus institutis vel substitutis permixti sunt: ⁊ alij ꝓiunctiz alij disiunctim nūcupati sunt: tūc si q̃dē ex ꝓiūctis aliquid deficiat: hic oimō ad solos⁵ ꝓiūctos cū suo veniat onere⁶. i. p pte heredi tatis q̃ ad eos peruenit. ¶ Sinaūt ex his qui disiunctim scripti sunt ali q̃d euanescat hoc nō ad solos disiunctos⁸ sed ad oēs tā disiunctos q̃z cōiūctos⁹ filr cū suo onere. p parte hēditatis pueniat. hoc ita taz varie q̃ cōiuncti q̃dem pp vnitatē ꝗmonis q̃si in vnū corpus redacti sunt: ⁊ partē cōiunctorꝫ sibi hereduz q̃si suā p̄occupant. disiuncti vo ab ipo testatoris ꝗmone aptissime sunt discreti: ⁊ suū q̃dē hēant. alienum aūt nō soli appetāt sed cuz oibus cohe redibus suis accipiāt. ⁊ hec in here dibus tm̄ mō statuenda sūt. ¶ Vbi aūt legatarij vl fideicōmissarij duo forte vel plures sint qbus aliq̃d relictū sit: si q̃dē hoc coniunctim relinquat: ⁊ oēs veniāt ad legatum: ⁊ p sua portione quisq̃z hoc hēat. Sin vo pars quedam ex his deficiat⁷: sancimus eam oibus si hē maluerint. p virili portione cuz omni suo onere accrescere⁸: vel si oēs nolue rint: tunc apud eos remanere a quibus derelictū est. Cum vo q̃dā voluerint q̃dam noluerint⁹: volentibus⁹ tm̄ mō totū accedere. ¶ Sin aūt disiunctim ⁹fuerit relictū: si quidem oēs hoc accipere ⁊ potuerint ⁊ maluerint suā q̃sq̃z partē. p virili⁶ portione accipiat. ⁊ nō sibi blandiat vt vnus quidē rem: alij aūt singuli solidā eius rei estimationē accipere desiderent: cum hmōi legatarioꝫ auariciam antiquitas varia mēte suscepit in vno tm̄ modo genere lagati eā accipiēs⁹: in alijs autē repudiandā eā esse existimās. nos aūt oimō repellimus: vnaz oibus naturā legat ⁊ fideicōmissis imponētes⁶ ⁊ antiquam dissonantiam in vnam trahētes cōcordiā. Hoc autem ita fieri sancimus nisi testator apertissime ⁊ expressim disposuerit vt vni quidē res solida: alijs autem estimatio rei singulis in solidū⁸ prestetur. ¶ Sin vo non oēs legatarij qbus separatim⁶ res relicta sit in eius acq̃sitione ꝓcurrant lz vnus forte eam accipiat: hec solida eius sit: quia sermo testatoris oibus prima facie solidum⁶: assignare videt alijs superuenientibus partē a prio re⁶ abstrahentibus vt ex alioꝫ quidem concursu prioris legatuz minuatur⁶. Si vo nemo alius veniat vel venire potuerit: tūc non vacat pars q̃ deficit: nec alij accrescit⁸ vt eius qui primus accepit legatū augeri videat: sed apud ipsum qui hz solida remaneat res nullius ꝓcursu diminuta. ⁊ ideo si onus fuerit in personam eius apud quem remanet legatū ascriptum: hoc oimodo adimpleat vt voluntati testatoris pareat. Si naūt ad deficientis pso naz hoc munus fuerit collatū: hoc nō sentiat⁶ is q̃ non alienuz: sed suum⁶ legatum tm̄ iminutuz hz. Sed vt varietatis non in occulto sit rō: ideo videt testator disiunctim hoc reliquisse: vt vnusquisq̃z suū onus non alienū agnoscat. nam si cōtrarium volebat nulla erat difficultas

m ¶ Deficiat. s. morte.

n ¶ Accrescere. vt insti. de le. §. si eadem res duobus. sed in eo q̃ dicit cum suo onere est contra. ē. e. §. in primo. sed illud in pto non scripto. hic in caduco ⁊ in eo q̃ est in causa caduci. vel hic onus fuit institum cuiliber legatario: tum. ibi soli deficienti. Item ⁊ fallit hoc q̃ dicit accrescere in illis casibus in quibuz quis facit partem licz non admittatur ad partem vt diximus. ē. e. §. in primo. Item contra. j. eo. §. sin autem ad deficientis. lz ibi soluo.

o ¶ Noluerit. per repudiationem.

p ¶ Volentibus. lz cur secus est in heredibus. vt. ē. e. §. is ita: tm̄. q̃ legatarij tm̄ grana ⁊ lucri cā non oneris legata relinquunt: lz heredilas ⁊ graria oneris ⁊ emolumēti relinquunt heredibus. azo. vt arg. ff. man. si hereditarij. Item q̃ hic distinguit coniunctos a disiunctis vt ⁊ statum subijcit. videtur contra. ff. de vsufru. ac. l. i. in fin. sed ibi in expositione interpretet solutio.

q ¶ Sinaūt disiunctis verbis tm̄ re tamen sint coniuncti.

r ¶ Pro virili. vbi fuerunt aliqui coniuncti nominati quo casu loco vnius numerantur. vt. ff. de lega. i. l. plane ij. rñ.

s ¶ Accipiens. forte in legato vendicationis.

t ¶ Imponentes. vt ⁊. ē. communia de lega. l. ij.

u ¶ Insolidum. vt ⁊. ff. de le. i. si pluribus. §. fi. ⁊ facit. ē. de lega. l. cum questio.

x ¶ Sin vo nō omnes legatarij. separatim. vt bis tm̄.

y ¶ Solidum. non in re accrescendi. sed suo nomine.

z ¶ A priore. i. ab eo q̃ primo agnouit legatū. ⁊ ad hoc. ff. de vsufruc. ac. l. i. §. ij.

a ¶ Minuatur. hoc cuz omnes voluerunt si vo nemo ⁊c.

b ¶ Accrescit. primo agnoscenti: quia totuz habet ex voluntate defuncti.

c ¶ Nō sentiat. hoc cōtra. ē. eo. §. pro secundo ⁊. §. ne autem. sol. hic in pto non scripto. ibi in caduco vel quasi caduco. hoc non placet. alij q̃ ibi redit cum onere scilicet ad illos a quibus fuit relictum. hic ad collegarium redit. hoc non valet. vl hic fuit onus impositum tm̄ deficienti. vt dixi in. d. §. ne autem. nec hoc valet. Item contra. ē. e. §. sin vo quidam. solu. ibi in coheredib⁹. vel hic vt dixi fuit onus tm̄ deficienti impositum. ibi omnibus. Item cōtra. ē. e. §. vbi autem. solut. si omnes coniuncti sunt re: ⁊ verbis: ⁊ onus omnibus est impositum. tunc obtinet q̃ ibi dicit. si autem deficienti tantū. tūc aut sunt tm̄ in re coniuncti qui appellantur in lege ita disiuncti: ⁊ tunc nō subeunt alij onus. si vo erant coniuncti re ⁊ verbis. vel verbis tantum subire tenentur. vt hic: ⁊ dicto. §. vbi. ⁊ hec est vera solutio ad omnia contraria predicta.

d ¶ Sed suū. sic ⁊. ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. l. nō spōsus. §. sigo rogat⁹.

s ¶ Coniuncti. re ⁊ verbis: vel. i. in vtriusq; ꝑsona assignare on⁹. ⁊ fa. ¶ de inof. test. si mater: ⁊ ff de here. instituendis. l. quidam tñ.

¶ Que aũt in antiqu . Jura de his que vt indignis ꝑ hanc. l. re uant intacta. h. d. vsq; ad. §. cũ aũt. Sal.

b ¶ Indignis. vt. ff. de his q. vt indi. ꝑ totum. ⁊ de le. l. pe.

¶ Cum aut. Hereditas nõ adita debet sub stricto ⁊ ex defectu ve nientibus abintestato ⁊ vltimo fisco. h. d. vsq; ad. §. hec autẽ oia. Saly.

c ¶ Erarium. prius tamen ad vroꝑ de iure pretorio vt. ff. vnde vir ⁊ vxor. l. i.

¶ Hec aũt omnia. Omnia in hac lege stata habent locum in quãlibet vltima voluntate post hanc legẽ facta. h. d. vsq; ad finem. Saly.

d ¶ Derelictum. i. in codicillis factis ab eo qui non fecit testamentum.

e ¶ Percipimus. quin cum suo onere ad eum redeant: vt. ff. de condi. ⁊ demõ. l. in facto.

f ¶ Augustum. i. imperiale.

g ¶ Fideicomini casus.

h ¶ Consonus. nõ vt ff. ꝑsona. ac. §. labeo. ⁊ in auc. de nõ ali. §. qꝫ vo verũ sen. ff. col. ij.

i ¶ Existimantes. sic in auc. de her. ⁊ fal. in pn. colla. vbi incurrũt ꝛc. ⁊ in auc. vt iudices sine quoquo suf. §. cogitanto colla. ij.

k ¶ De his q ãñ aptas tabulas ꝛc. Et per cõsequens anteq; adeãt. acqr.

p Et hãc He reditas ascendentũ ẽt non adita trãsmittit ad posteros ꝑ liberos instituto moriẽtes ẽt clausis tabulis. qõ obtinet in legatis ⁊ fideicõmissis. h. d. fal.

l ¶ Sanctionem. loquitur Theodosius.

m ¶ Filios. qui erãt in potestate aliud in emancipatis fm quosdã: vt. ff. de iure deli. l. ij. ⁊. l. cũ antiquioribus. vel forte idẽq; in oibus liberis ⁊ parentibus: vt. ff. ti. i. in li. §. i. ⁊. §. i nouissimo. ⁊ hic dicit ẽt de nepote et filia. quã cõstat non esse in potẽte aui. vt insti. de patria po. §. si.

n ¶ Substituti. filij cum nepotibus.

o ¶ In liberos. nõ ergo duo esse necessaria vt fiat transmissio ⁊ hẽat locũ hic ri. q; trãsmittẽs fit õ liberis ⁊ ille i quẽ trãsmittit fit de liberis. Itẽq; video q; ẽt ad superiorẽ fit trãsmissio: vt. j. de suis ⁊ le. l. apõ bonos. Sed qd si hi liberi scripti heredes nõ suos liberos sꝫ extraneos instituit liberis exheredatis: rñ. nec extranei nec exheredati liberi ad manent ex hoc testõ. Itẽ qd si nõ ex testõ obuenit his liberis sꝫ abintestato: hic dicit de relictis ex testõ sed tñ põt dici idem.

p ¶ Trãsmittere. nõ q; ipso iure posteritas sua fit hẽs: sꝫ põt dimittere vel remittere si vult de iure pretorio: sꝫ nõ sic de iure ciuili: vt insti. de her. qua. ⁊ dif. §. sed his: ⁊. ff. de libe. ⁊ posthu. l. in suis.

q ¶ Nulla hinõi. s. q; nõ cesserit dies legati: ⁊ hoc ad sequẽs: vel non fuerit aperte tabule. vel quia non fuerit hereditas adita: quod olim obstabat vt. ff. ti. i. §. i.

coniuncti ea disponere. ¶ Que aũt in antiqs legib⁹ dicta sũt de his q̃ vt indignis auferunt: ⁊ nos sicũ mõ intacta ꝓhamus siue in nostrũ fiscũ siue in alias ꝑsonas pueniãt. ¶ Cũ aũt in supiori pte legis non aditã hereditatẽ minime exceptis qbusdã ꝑsonis ad heredes defuncti transmitti disposuimus: necesse est si quis solidã hereditatẽ nõ adierit: hanc siqdem habeat substitutũ ad eum si voluerit ⁊ potuerit: peuenire. Quod si hoc nõ sit: vel abintestato successores eaꝫ suscipiãt: vel si nulli sint: vl accipe noluerit: vel. aliquo mõ non capiant: tũc ad nostrũ erarium deuoluat. ¶ Hec aũt omnia locũ habere cẽsemus in testamẽtis siue in scriptis siue sine scriptis habitis: q̃ in codicillis: ⁊ in oi vltimo elogio: vel si qd ab intestato fuerit derelictũ: necnõ in mortis cã donationib⁹: tñ etenim nobis superest clemẽtie q; scientes etiã fiscũ nostrũ vltimũ ad caducorũ vẽdicationẽ vocari: ita tũ nec illi pepercim⁹: nec augustũ priuilegiũ exercemus: sed qõ cõmuniter oibus, ꝑdest hoc rei publice nfe vtilitati preferendũ esse censem⁹: nostrũ esse, ꝓpriũ subiectorũ cõmodũ impialiter existimantes. ¶ Locuꝫ aũt huic legi cõstituimus in his defunctoꝝ elogijs que posthac cõposita fuerint: anteriores eteni casus suo marte discurrere concedimus. ¶ Nec omnia ad vos patres cõscripti duximus esse sancienda: vt nemini maneat incognitus nostre beniuolentie labor: sꝫ edictis ex solennitate a nostris magistratibus ꝓpositis omnibus innotescat.

¶ De his q ãñ aptas tabulas hereditatem transmittunt. lij.

I Idp. the. ⁊ va. aa. hormisd. ꝓꝓ.

Et hãc iubem⁹ sanctionẽ in posterũ filios seu filias nepotes aut neptes prone potes aut pneptes a pie vel matre auo vl auia, pauo vel proauia scriptos hẽdes: sꝫ nõ sint inuicẽ substituti: sꝫ cũ extraneo seu soli sint istituti: ⁊ ante aptas tabulas defuncti siue se nouerint scriptos hẽdes siue ignorauerit: in liberos suos cũ iuscunq; sexus sint vel gradus derelictam sibi hereditariã portionẽ posse trãsmittere: memoratasq; ꝑsonas: si tũ hereditatem nõ recusant: nulla hmõi prescriptione obstante sibi tanq; debitaꝫ vẽdicare. ¶ Nõ. s. etiã sup legatis seu fideicõmissis a patre vel a mre auo vel auia, pauo vel, pauia derelictis locũ hꝫ. Siqdeꝫ ꝓindignũ est fortuitas ob cãs vel casus hũanos nepotes aut neptes, pnepotes aut, pnepotes auita vel, pauita successiõe defraudari: aliosq; aduersus auitus vel, pauitũ desiderium vel institutũ inspato legan cõmodo vel hĩditatis gandẽ. habeãt ꝯo solaciũ tristicie sue qbus est merito cõsulendũ.

¶ Quando dies legati vel fideicommissi cedit. lij.

I Idpa. seue. ⁊ anto. aa. agrippe.

Si cõpetenti iudici annua legata vel fideicommissa tibi relicta probaueris: ab initio cuiuscunq; anni exigendi ea habebis facultatem.

I Idem. aa. Prisco.

Arum pluribus relictũ noia tim animaduertimus: ⁊ cautũ esse vt ad eũ qui superuixisꝫ res pertineret. quicunq; igit is fuerit: ad heredem suũ diuium trãsmisit: nec tali fideicommisso astrigitur.

I Idem. aa. Helie.

Si põcianilla ad eaꝫ etatẽ pueneritꝫ cui legatũ vel fideicommissuꝫ derelictũ erat: petitionẽ ad hẽdes trãsmisit sꝫ ãñ decesserit q̃ ꝓsequeret legatũ vl fideicõmissuꝫ.

I Idem. aa. annue.

Quam vroꝝ vsufructus prediꝝ legat. ⁊ eius proprietas quuꝫ liberos habuerit: nato filio statim proprietatis cedit dies legati: nec quicq; obest ⁊ si is decedat.

r ¶ De relictis. hodie idẽ ⁊ si ab extraneo relinquat legatũ: vt. ff. ti. i. l. i. §. cum igit. ⁊. §. in nouissimo. Itẽ nõ q; ar. hui⁹. l. dixerũt qdã q; si aliq; talũ ꝑsonaruꝫ scribat heres sub ꝓditione ⁊ decedat anteq; ꝓditio existat trãsmittit ad suã posteritatẽ. ⁊ idẽ dixerũt in qõne qua querẽ si duo filij restituant heredes ⁊ rogent ad inuicẽ restituẽ si alter decessit sine liberis: ⁊ vn⁹ decedat relictis filijs ãñq; cõditio alteri⁹ decedẽtis sine liberis existat transmittat ad filios: ⁊ sic postea existente ꝓditiõe q; alter decedit sine liberis petere possunt fideicõmissũ qõ nõ placet. arg. ff. de leg. ij. cuꝫ pater §. hꝫditatẽ. ⁊. l. vnũ. §. rogo. ⁊. ff. de fideicom. si in ꝑsona: nã hic nõ dicit q; fuerũt instituti sub cõdi. imo pure. sꝫ nõ cedebat dies nisi ab aptura tabularũ in alijs: sed in istis erat priuilegiũ vt cederet ante. erat ⁊ quidam casus olizquꝫ habes. ff. ad sill. l. iij. §. si. ⁊ alius est de contra tabu. l. sed ⁊ si decesserit.

¶ Qñ dies le. ce. Incidenter dixerat de hoc. ff. ti. cadu. tol. nũc ex ꝓposito, ꝓterea de duplici cessiõe hic dicit. s. qñ peti possit: vt. j. eo. l. i. ⁊ ex quo tẽpore transmittit.

Si cõpetenti. Legata ãnua ab initio cuiuslibet ãni sũt solue da. h. d. fal.

t ¶ Ab initio. vt. ff. qñ di. leg. ce. l. nec semel scõ rñ. sed videt cõtra. ff. de verb. obli. qui hoc anno. sed aliud est in stipulatiõibus. arg. tñ cõtra. ff. de cõdi. ⁊ demõ. si in annos. vl aliud est si stipulet q; hoc anno aliquid dari: ⁊ aliud si annuum vel singulis annis: vñ versus. Annua si debes tũc inspicies caput anni. Anno si debes in fine teneberis ãni. sꝫ arg. ꝓtra. ff. si cer. pe. l. lecta. vbi dicit menstruos.

Arum. Duas habet lecturas. fm primam. h. d. Si in legato pluribus relicto apponat conditio vt in sup uiuentes veniat: deficit cõditio si legatari⁹ filios reliquerit. fm aliam lecturã. h. d. Si in legato pluribus relicto apponat grauamẽ vt redeat ad superuiuentẽ superuiuẽs ad quem redit ad heredẽ suum solidus transmittit nec ad heredes collegatariorũ reuertitur. h. d. ⁊ fm hanc lectu. exponẽ q; cunq; is fuerit. s. q; superuixerit ⁊ hec bona in extraneis legatarijs. fal.

u ¶ Is fuerit qui supuixit: ⁊ sic ad euꝫ totũ peruenit legatũ vt hic. ⁊. j. de dona. cã mor. li. ⁊ de leg. ij. cum pater. §. libertis. ⁊. l. peto. §. fratre.

x ¶ Astringitur. etiã si redeat ad alium legatarium.

Si pocianilla. Si dies legati cessit legatarius ad eius heredes legatum transmittit sꝫ ipsum nudum consecutus fuerit. h. d. fal.

y ¶ Peruenerit. nõ enim querit an fuerit in vi cõditionis vel diei tempus appositum: ex quo ad eam etatẽ peruenit vt hic. sed si nõ puenisset ad etatem quereꝫ vt altero casu transmitteret: altero non: vt. j. e. ex his.

Quam vroꝝ. Licet mulier amiserit filium ꝓpter quem cõsecuta fuit legatum non ꝓpterea legatum pdit vel restituit. h. d. fal.

z ¶ Quum liberos. ex hoc oriebatur questio: ⁊ intelligit ẽt si vnũ habet sufficere: vt hic. ⁊. ff. de cõdi. insti. l. i. ⁊ de nascituris intelligit nõ natis: vt. ff. de condi. ⁊ demõ. l. solem⁹. viuo vel mortuo testatore nati sunt: vt. ff. de cõdi. ⁊ demon. l. si vir. ⁊. l. se. dũmodo ex eodẽ viro: vt. ff. e. ti. l. cum vir. ac.

a ¶ Decedat. sec⁹ si de tpe mortis intellectũ eẽt a testatore: vt. ff. ad tre. ex facto §. si qs aũt succe. fm Jo. Itẽ no. ar. ꝓtra pseuerãtiã. sꝫ arg. cõtra. ff. de adop.

l.in omni.⁊.ff.de in rem verso.l.fi.p parte.§.versum.

Ex his. Qñ tps certe etatis adijcit post precedentē dispositionē puraz: nō facit cōditionē:sed differt in tps plenū:⁊ ideo interim nō ipedit trāsmissionē.h.d.nō.fm bal. a Secunde.propria nomina sūt.

b Videt.vt.§.de vsufr.ambiguitates.⁊.ff.eo. firmio. sed certe imo videt ꝯtra:⁊ iō interim ad heredez nō trāsmittat:vt.ff.de te. ma. l.si ita scriptuz fuerit.⁊ de fideicō. li.l. fideicōmissaria.§. pe.⁊.ff.de le.i.si cui.⁊ de cōdi. ⁊ de.qbus dieb⁹ §.ij.fol. hic pure relict testator ſz die solutioni apposuit fm Jo.fic ⁊ als.ff.de leg.i.si mihi.§.i. sed in legibus ꝯtrarijs hoc agebat vt esset in die legatū non solū petitio.arg.ff.e.si cū p̄finitione.vl dic ex ꝯiunctione p sonaruz presumit q testator filie sue gr̄a distulit solutionē:sicut in.d.l. si cū p̄finitione ⁊ de ali.le.liberis.§.ab heredibus.appet fauore alimēto rū idē ꝯstitui vel melⁿ distingue an voluit testator facere ꝯdi.⁊ tūc hz locū lex.ff de le. i.si cui.cū suis cōcor.si aūt noluit aut distulit gratia heredis:⁊ tūc expectat tps ifra qd dirit lz p̄us moriat vt hic: qr filie fauore vi fecisse:aut gr̄a legatarij distulit vt q: pupillus nesciebat gubnare:⁊ tūc statiz:vt.ff.de ꝯdi.⁊ de.qbus diebus.cum suis cōcor.

c Legati.quod est a morte testatoris cedit:vt.§.ti.ij.§.in nouissimo.

d Non ceptū.bene dico implesset:nō ceptū enim ⁊c.

e Impletū.ar.contra.ff.ad trebel.q filiuz.§.sabinus. so. spāle ibi vt ibidem dī.ac.

Si fideicōmissum. Fideicōmissū ēt abintestato relictū post die ei⁹ cedētez transiminū ad heredē ēt per ignorātem salua quarta trebellianica.h.d.sal.

f Ignorāo.sic videt q̄ si alicui reliquit fūdus ēt eo ignorāte acqrit ei dñiuz:vt.ff.quē admo.ser.amit.l.si partē.§.i. ⁊.ff.de le.ij.l.cuz pater.§.fundo.⁊ ō le.i.si fundū.§.ticius. sed Aldricus dicit ꝯtra:vt.ff de cōd.insti.l.si qs ita. Item nō succedētes abintestato q̄rtam detrahere posse:vt.ff.ad l.fal.filiussa.⁊.§.si qs.o.causa te.l.fi.⁊.§.ad tre.si p fideicō.⁊.§. fami.her.l.filij.⁊.l.si cōgitatione.

g Ēt in possessionem legatorz.vel fideicōmissorum.⁊c.

Quoniam. Pro legato in diem relicto debet hēs satisdare. ⁊ an legatum debeatur sufficit iudici summatim cōstare.h.d.sal.

h Fideicōmissi.generalis vel specialis.

i Subtiliter.sed sūmatim:⁊ hoc nisi pactus sit heres incōtinēti ꝓbare nō deberi:vt.ff.e.si is a quo.in pn.⁊.ff.e.hec stipulatio.§.i.

k Ēt satisdetur.semel non amplius nisi aliquid inopinatuz emergat.vt ff.e.l.si is a quo.§.fi.⁊.l.fi.⁊ nō habet locū hec satisdatio in liberatione legata:vt.ff.eo.l.i.§.debitori.

Ipsis. Satisdatio de fideicōmissis ⁊ legatis prestandis pōt per testatorem remitti.h.d.sal.

l Remitti.vt ⁊.§.de cōdi. infer.l.ij.⁊.J.e.l.pe.⁊.ff de pac.l. pactuz.sed an hypothecam tollere possint tacitam:qd videt sicut inducit:vt.§. cōia dele. l.i.§.cum enim.sed arg.cōtra.ff.de le.i.l.nemo potest.

Ipsi postquā. Habens pignus pretoriū preferitur posterioribus diuersum titulum pretendentibus.h.d.sal.

m Inducto es.tali modo cōstituit pignus pretoriū:vt.ff de pigno. act.nō est mix.⁊.J.q po.in pig.ha.cū rem.sed cū hodie p Justinianuz omnia bona hereditaria tacite sint obligata legatario:vt.§.cōia dele ga.l.i.ēt sine inductione in possessione esset vez qd subijcit.

n Precedere.q̄ sūt diuersorum titulorum:vt.J.qui po.in pig.ha.l. ij.secus si ex eadē cā postea fiat pignoris.obligatio:vt.ff.e.is cui.§. si plures.⁊.§.q prior.

Cum archimedorum. Ante hereditatis restitutionem fideicommissarius non agit cōtra hereditarij debitorem.pōtē petere ab herede vt ei satisdet de fideicōmisso restituendo.h.d.Sal.

o Moreretur.s.archimedora.

p Non prohibuerit. quod potest:vt ⁊.§. ad trebel.auten.contra rogatus.⁊.§.eo.l.ij.⁊ noeriaz pro hereditate satisdari vt hic.⁊.ff vt le. no.ca.l. hec stipulatio. sed hic fallit quādo fratribus suis vel filijs rogatus est restituere: vt §.ad trebel.l.iubemus. Item videtur cōtra.ff de vul. sub.l.ij.§.i. sed hic non est follicitus de hereditate sed de satisdatione.

Si legati. Missus in possessionem non nāciscitur proprietatem sz debet adire iudicem qui ad soluendum compellat heredem.h.d.sal.

q Jus pignoris.nō tñ heredem expellet sz tedio forte recedet: vt ff.eo.l.is cui.in pm.

Certa est forma. Si non satisdatur de legato vel fideicommisso in rebus hereditarijs fit missio.⁊ si non satisfit eū petit in rebus ꝓprijs heredis mittit.h.d.sal.

r Mittitur.s.statiz dū modo interpellet heredē vel per euz nō remaneat quominⁿ interpellet vt.ff.eo.l.i.§.nō ergitur.

s Sex menses.ꝯtinuos: vt.ff.eo.ti. .l.is cui impator.⁊.§.sex mēsū. ⁊ facit.ff.q satisda.eo.l. die.§.pe.

Sive debens. Satisdatio de legato soluendo potest a testatore remitti non de vtendo fruēdo arbitrio boni viri.h.d.sal.

t Constituisse.vt.§.e.l.ij.⁊ idē dī.ff.de cōdi.⁊ de.auia.als est.l.q⁊ l.cum tale.§.qd ergo:⁊.ff.de pac.pactū.⁊ hoc vez est ēt si heres bona dissipet:vt.ff.vt le.no.ca.l.fi.in pnn.

u Posse.vt ⁊.ff.e.si pecunie:⁊.§.de vsufr.l.i.⁊ est rō q: prima satisdatio gr̄a defuncti ponit vnde ei renūciare pōt: vt.§.l.ij.⁊.§.de pac. l.fi.scōa nō:sed heredis:vt arg.ff.ad.l.fal.qd de bonis.§.fi.ita inuitare ad delinquendum.

Ontra. Pro legato reipublice tenent administratores satisdationem petere.qd si nō faciāt tenent ad interesse.h.d.Sal.

x Non esse.ideo q: non fuit satis acceptum.azo.

y Actionem.s.in factum:vt.J.de admi.rez ad ciui.per.l.ij.li.xi.⁊.ff de magi.cō.l.fi.⁊ facit.§.de magi.cō.l.i.⁊.ij.⁊.iij.

Ipa.Alex.a.mar.

Ex his ꝓbis:do lego helie seuerine filie mee ⁊ secūde decem que legati noie accipe ōbebūt quū ad legitimū statū puenerint:nō cōditio fideicōmisso vt legato inserta:sed petitio in tps legitime etatis delata vt. Et ideo si helia seuerina filia testatoris cui legatū relictū est:die legati cedēte vita fūcta est: ad hēdē suū actionē trāsmisit:scilz vt eo tpe solutio fiat quo seuerina si rebⁿ humanis subtracta nō fuisset.xxv.annū etatis implesset:non ceptum enim annū sed impletuz si de emolumento relicti fideicōmissi tractatur expectandum esse uiris prudentissimis placuit.

Ipa.dio.⁊ mari.aa.eusebio.

Si fideicōmissum abintestato fuerit sorori tue relictuz codicillis:⁊ postea q̄z dies fideicōmissi cessit rebus humanis lz ignorans fideicōmissuz decesserit: actionem hmōi acquiri potuisse dissimulare nō poteris salua .s.abintestato succedenti quarta portione.

Ut in possessionē legatorz vl fideicōmissorz seruandorz cā mittatur:⁊ qñ satisdare debeat. liij.

Juus pius saluio.

Quoniā nihil actor amplⁿ postulat q̄z vt fideicōmissi noie satisdet:non debet is qui iuri dicendo preest subtiliter cognoscere debeat necne fideicōmissū:sz nñ decernere vt satisdet.

Juus Marcus strato.

Ipsis rez exprimētis cognouimus ad publicā vtilitatem pertinere:vt satisdationes que voluntatis defunctorum tuende gratia in legatis ⁊ fideicōmissis introducte sunt:eorundez voluntate remitti possint:quocunq̄z enim iudicio voluntaris cautio legati seu fideicommissi remitti potest.

Ipa.seue.⁊ anto.aa. siphoro:

Si postq̄z seruandi legati seu fideicōmissi gr̄a in possessionē inductⁿ es:pignoris obligatio aut venditio ab herede interuenit: p̄cedere cām tuā quā iure pretorio vl vt pignⁿ habuisti manifestuz est.

Idem.aa.pithagore.

Cum archimedorā pri pupilloz tuoz heredē extitisse proponas:q̄zuis vt fideicōmissariam hēditatē his cum moreretⁿ restitueret petita sit:nullā tamē aduersus debitores hereditarios hñt pupilli tui actionē.plane vt satis fideicōmissorum noie archimedora det si modo testator id fieri non prohibuerit:apud suum iudicē cōueni:

Ipa.Alexan.a.pauline.

Qui legati siue fideicommissi causa in possessionem mittuntur:non proprietatem nanciscunt sz ius pignoris. Ut autem ⁊ post acceptum pignus satisfiat defuncti voluntati competens iudex te adeunte prouidebit.

Idem.a.donato.

Certa est forma iurisditionis qua fideicommissi seruādi cā in possessionem rez que in cā hereditaria sunt aut dolo malo esse desierint:is cui legati vel fideicommissi noie satis nō datur:mittitur. Uel in ꝓprias res heredis si fideicommisso satis non fecit post sex menses q̄z peti ceperit fm diui antonij patris mei constitutionem.

Idem.a. Proculiano.

Scire debetis fideicōmissi quidem ⁊ legati satisdationez remitti posse diuum marcuz ⁊ diuuz commodum constituisse. Ut autē boni viri arbitratu is cui vsufructⁿ relictuz est vtatur fruatur:minime satisdationem remitti in testamento posse.

Idem.a.zenodoro.

Contra eos siue successores eorum qui rempublicam administrantes per officij necessitatē ciuitati sub conditione relicti fideicommissi satis accipere debuerūt: quanti rei publi.intererit satis acceptum non esse:dirigendam certū est actionem.

a De suis ⁊ legitimis Hucusq; vixit de successionibus testamentariis: nūc de his que abintest. deferunt. ⁊ primo de linea inferiori ⁊ superiori vsq; ad titu. de le. here.

Ifratri Heres legitimus a succedendo nō excluditur centum diebus. h. d. Sal.

b Legitima. vt quia et eodēm patre nata cēt sed si ex eadem mre tm cognata esset: vt ist. de le. agn. fac. §. sunt autē. ⁊ sic repellitur vterina centum diebus elapsis vt. §. qui adm. ad bonorum pos. l. ij. ⁊ ff. vn de cog. l. i. in pn. sz hodie cuiq; vterina admittitur: vt. j. de le. here. l. §. sed nec fratrem. cū dūmodō tm per auē. vt postponat vterinq; cōtra: vt. j. cōia de suc. ab intest.

c Non excluderis. cū de iure ciuili. ff. l. xij. tabu. admittaris: vt insti. de exhe. ⁊ temp. ac. in pn. ⁊ hic melius stare sub illo. j. de legi. here.

Nepotes. Nepotes ex diversis filijs succedūt auo in stirpes. h. d. Bal.

d Numeri. ex vno vel ex alio ros vl quatuor.

e Succedunt. vt insti. eo. §. cū filius. ⁊ in auē. de her. abinte. §. relinquunt. col. ij.

Ut intestato. Filius filij premortui simul cū equaliter auo cum superstite eius filio. h. d. Bal.

f Cauetur. vt insti. e. §. cum filius.

g Sequitur. dando vnde liberi bonorum posit.

Intestato. Filius posthumus preferitur soceri defuncti. hoc vide. Bal.

h Defuncto. s. patre.

i Sororem. defuncti.

k Factus. vt insti. de her. q. abinte. in pn.

l Rumis. i. valde

Sic parentis. Adoptivus admittitur ad successionem cū filijs legitimis ⁊ naturalibus tam naris ante adoptionem q̄ post. h. d. Bal.

m Naturalibus. subaudi ⁊ legitimis: ⁊ hoc si tempore mortis naturalis patris non est ab adoptivo patre emancipatus: vt insti. de here. que abinteſta. §. at hi.

Ex libera. Natus ex libera ⁊ seruo non succedit vt spurius lz paternis dignitas superueniat. h. d. Sal.

n Filius. vt cuiret tormenta: vt. j. de penis. l. decurionum filij.

o Natalibus. als non fuisset ad honores admissus: vt. j. ad. l. iul. mi. fal. l. i.

p Potest. tempore conceptionis circa statum patris inspecto: vt. ff. de lege. l. emancipatum. §. si quis.

Filium. Libertus filium habet in ptāte: ideo ad eius successionē admittitur vt legitimus. h. d. fm Sal.

q Non prohibetur. vt. j. de ser. reipu. si decretum: vt de pa. po. libertos.

r Nuptijs post manumissionem cōtractis. sed quid si ante ⁊ postea filius est procreatus: nīl. idē ar. §. de nup. ⁊ si ꝓtra. ⁊. ff. de ritu nup. si qs in senatorio. ar. ꝓtra. ff. man. si pcuratorē: sed secus in casu. l. §. ꝓtori.

Apud hostes. Existentia sui heredis operat trāsmissionem de filia in mfem. h. d. cōiter fm doc. vel sic. Si filia se immiscuit bonis patris apō hostes defuncti heres extitit lz certitudinaliter mortē eius tūc nesciuit. h. d. Sal.

s Nobis. matri loqtur.

t Nō postulat. s. vere: vt insti. de her. q. abinte. §. posthumi. sz scire dz qui fuit capat: qr tūc presumitur mortuus.

u Successionē. vt. ff. de iure fis. l. lucius. trāsmittit ergo hereditas et ad supiores: lz nō adita: sicut ad iferiores: vt. §. de his qui ante aper. ta. l. i. ⁊ est argu. ff. de inof. test. l. nā ⁊ si par. trib. ⁊ de hac materia dī. ff. de acq. here. l. ventre.

Si defunctus. Auo vl auie abintestato morientē succedunt nepotes ex filia cū auunculis ⁊ materteris cū di minutione tertie partis ei portionis in qua parēs succederet si viueret: ⁊ eis preteritis vel exheredatis cōtra testamentū cōpetit idem ius qō parenti eorum cōpeteret si viueret. h. d. Sal.

r Defunctus. aliqs masculus: ⁊ hic puncta.

γ Ex filia. secus si ex filio.

ʒ Accrescat. vt insti. ō her. que abintest. §. vetustas. ⁊. §. de col. illā. sz hodie ꝓtra vt. j. vt in auc. ibi posita.

a Equitate. sine nepotes ex filio sive ex filia relinquant. sz indecedēte masculo distinguitur ex filio vel an ex filia relinquat: vt. d. i. illam.

b Elogia. idest testamētum in quo instituerit nepotes secit deleri vel cōburi vc. ⁊ eos vera ⁊ iusta cā pterierit vl ex heredauit insecūdo testamēto: vnde nō possūt agere querela: vt in auē. de her. ⁊ fal. §. exheredatos. collatione. i.

c Preterierint. sine causa.

a Eadem. s. iura seruamus. s. que sequuntur.

b De re. i. here. pe. proponēda. ac.

c Vel de li. i. de q̄rela inofficiosi testamēti si ipsi cēnt exheredati.

d Legis. s. huius.

e Modum. que de supplenda quarta dicit: vt. ff. de inof. test. l. omodo. ⁊. l. si quis. qō est falsū: cū ille sint post istaz: de seipsa ergo dic vl de alijs tractantibus de inofficiosis.

f Que. s. actiones.

Ubi auiarum. Emancipatio nō excludit a successione eius qui emāciparū nō habuit in ptāte: sed emancipantis tm. h. d. Sal.

g Ubi auia γ. tractat. n. an filij filij emāciparī succedat a uie pī ne vl mī ne.

h Diminutio. s. minima vt emacipatio.

i Tractat. sed mulier nō pōt ptāte hī e familie: vt insti. de adop. §. femine.

Si matre. Patri ⁊ matri filius ⁊ filia ipso iure succedunt. h. d. fm bal. vel sic. In successione abintestato primo admittunt descēdētes q̄ ascēdentes. h. d. Sal.

k Succedant. exclusa matre: quia prima causa est in successione filioγ: vt insti. de her. abinte. in pri.

l Nepotibus defuncti. qui sunt pnepotes ad eam cui preferantur.

Quotiens. Descendentes et quibus nō cōpetit bonoγ possessio vnde liberi potiores sunt de iure ciuili q̄ collaterales agnati. h. d. Sal.

m Nepotibus. ex filia vel filio cū de hēditate femine agit. vl ex filia cū de hereditate mīis. nā illis nō cōpetit vīl liberi. qr vnde liberi datur illis qbus

De suis ⁊ legitimis liberis: ⁊ ex filia nepotibus abintestato venientibus. liij.

Impera. Seue. ⁊ anto. aa. crispine.

Si fratri tuo legitima bīs esse potes: centū diez prefinitione nō excluderis ad acquirendam hereditatem.

Impera. dioc. ⁊ mari. aa. auie.

Nepotes ex diversis filijs varij numeri auo succedētes ab intestato: non virilibus portionib sed ex stirpibus succedunt.

Idem. aa. frontoni.

Ut intestato defuncto filius ac nepos ex alio q mortis eius tpe rebus humāis nō inuenīt manentes in sacris pariter succedant: euidenter. l. xij. ta. cauet: qō etiam bonorarij iuris obseruatio segtur.

Idem. aa. frontoni.

Intestato defuncto posthumū suū heredē q̄ sorores licet ꝓsanguineā haberi potiores: ordo successionum lege. xij. ta. factus nimis euidenter demonstrat.

Idem. aa. appiano.

Si te parēs in cui fuisti ptāte solēniter in adoptionē dedit: cuz filijs naturalibus adoptiui patris ante vel post quesitis defūcto intestato succedere potes.

Idem. aa. Possidonio.

Ex libera cōceptus ⁊ seruo velut spurius habet: neq; vt decurionis filius: q̄ nis pater ei natural manumissus ⁊ natalibus suis restituus hūc fuit adeptus honorem: defendi potest.

Idem. aa. Hemiliane.

Filium habere suum libertus in ptāte non prohibetur: cuz ob preteritum statum ex legitimis nuptijs ingenuorum exemplo hī e filios liberto non sit interdictum.

Idem. aa. carino.

Apud hostes patre defuncto filia cōmunis vobis: quo casu scientia mortis non postulatur: heres extitit sua ⁊ ad te transmisit successionem.

Impa. Valen. ⁊ Theo. ⁊ archa. aaa. Constantino. p. p. galie.

Si defunctus: cuiuscūq; sexus aut numeri reliq̄rit filios ⁊ ex filia die functa cuiuscunq; sex aut numeri nepotes: eius partis quaz defuncta filia supstes pī inter fratres suos fuisset habitura duas pte ꝓsequant nepotes ex eadē filia tertia pars sororib fratribusue ei que defuncta est. i. filijs filiabusq; eius de cuius bōis agitur auūculis scilz sine materteris eoγ quoγ cōmō legez sancim accrescat. Nec eadē que de aui materni bonis cōstituimus ⁊ de auie materne sive ēt paterne filij equitate sancimus: nisi forte auia elogia inurēda impijs neptibus iusta semotis rōe direxit: ⁊ hoc fuerit legibus approbatum. Nō solū autē si intestat auus auia ue decesserit: hec de nepotibus que sancim iura seruamus: sz ⁊ si auus vel auia quib bmōi nepotes erāt testati obierint ⁊ pterierint nepotes aut exheredauerint: eadē ⁊ de iniusto auoγ testō ⁊ si q̄ filie poterāt vl de re vel de lite competere actiones nepotibus deferimus sz iustū nostre legis modum quē de parētum inofficiosis testamentis competunt filijs.

Impe. bono. ⁊ theo. aa. maximo

Ubi auiarum successio morte interueniente discutit. capitis diminutio querēda nō est. tūc enim in huiusmodi hereditatib filiorum status aut psona spectat quotiens de eius bonis qui potestatez familie potuit habere tractatur.

Impa. theo. ⁊ val. aa. max. p. p.

Si mre supstite filius vl filia q queue moriē filios dereliquerit: oimō pī suo mīne sue ipso iure succedant. qō sine dubio ⁊ de p nepotibus fuandū esse censemus

Impa. Justinian. a. mēne. p. p.

Quotiens aliqs vel aliqua intestatus vel intestata mortu vel mortua fuerit nepotib vel pro nepotibus cuiuscūq; sexus vl de-

Ex libera. Natus ex libera ⁊ seruo non succedit vt spurius lz paternis dignitas superueniat. h. d. Sal.

n Filius. vt cuiret tormenta: vt. j. de penis. l. decurionum filij.

o Natalibus. als non fuisset ad honores admissus: vt. j. ad. l. iul. mi. fal. l. i.

p Potest. tempore conceptionis circa statum patris inspecto: vt. ff. de lege. l. emancipatum. §. si quis.

Filium. Libertus filium habet in ptāte: ideo ad eius successionē admittitur vt legitimus. h. d. fm Sal.

q Non prohibetur. vt. j. de ser. reipu. si decretum: vt de pa. po. libertos.

r Nuptijs post manumissionem cōtractis. sed quid si ante ⁊ postea filius est procreatus: nīl. idē ar. §. de nup. ⁊ si ꝓtra. ⁊. ff. de ritu nup. si qs in senatorio. ar. ꝓtra. ff. man. si pcuratorē: sed secus in casu. l. §. ꝓtori.

Apud hostes. Existentia sui heredis operat trāsmissionem de filia in mfem. h. d. cōiter fm doc. vel sic. Si filia se immiscuit bonis patris apō hostes defuncti heres extitit lz certitudinaliter mortē eius tūc nesciuit. h. d. Sal.

s Nobis. matri loqtur.

t Nō postulat. s. vere: vt insti. de her. q. abinte. §. posthumi. sz scire dz qui fuit capat: qr tūc presumitur mortuus.

u Successionē. vt. ff. de iure fis. l. lucius. trāsmittit ergo hereditas et ad supiores: lz nō adita: sicut ad iferiores: vt. §. de his qui ante aper. ta. l. i. ⁊ est argu. ff. de inof. test. l. nā ⁊ si par. trib. ⁊ de hac materia dī. ff. de acq. here. l. ventre.

Si defunctus. Auo vl auie abintestato morientē succedunt nepotes ex filia cū auunculis ⁊ materteris cū di minutione tertie partis ei portionis in qua parēs succederet si viueret: ⁊ eis preteritis vel exheredatis cōtra testamētuz cōpetit idem ius qō parenti eorum cōpeteret si viueret. h. d. Sal.

r Defunctus. aliqs masculus: ⁊ hic puncta.

γ Ex filia. secus si ex filio.

ʒ Accrescat. vt insti. ō her. que abintest. §. vetustas. ⁊. §. de col. illā. sz hodie ꝓtra vt. j. vt in auc. ibi posita.

a Equitate. sine nepotes ex filio sive ex filia relinquant. sz indecedēte masculo distinguitur ex filio vel an ex filia relinquat: vt. d. i. illam.

b Elogia. idest testamētuz in quo instituerit nepotes secit deleri vel cōburi vc. ⁊ eos vera ⁊ iusta cā pterierit vl ex heredauit insecūdo testamēto: vnde nō possūt agere querela: vt in auē. de her. ⁊ fal. §. exheredatos. collatione. i.

c Preterierint. sine causa.

a Eadem. s. iura seruamus. s. que sequuntur.

b De re. i. here. pe. proponēda. ac.

c Vel de li. i. de q̄rela inofficiosi testamēti si ipsi cēnt exheredati.

d Legis. s. huius.

e Modum. que de supplenda quarta dicit: vt. ff. de inof. test. l. omodo. ⁊. l. si quis. qō est falsū: cū ille sint post istaz: de seipsa ergo dic vl de alijs tractantibus de inofficiosis.

f Que. s. actiones.

Ubi auiarum. Emancipatio nō excludit a successione eius qui emāciparū nō habuit in ptāte: sed emancipantis tm. h. d. Sal.

g Ubi auia γ. tractat. n. an filij filij emāciparī succedat a uie pī ne vl mī ne.

h Diminutio. s. minima vt emacipatio.

i Tractat. sed mulier nō pōt ptāte hī e familie: vt insti. de adop. §. femine.

Si matre. Patri ⁊ matri filius ⁊ filia ipso iure succedunt. h. d. fm bal. vel sic. In successione abintestato primo admittunt descēdētes q̄ ascēdentes. h. d. Sal.

k Succedant. exclusa matre: quia prima causa est in successione filioγ: vt insti. de her. abinte. in pri.

l Nepotibus defuncti. qui sunt pnepotes ad eam cui preferantur.

Quotiens. Descendentes et quibus nō cōpetit bonoγ possessio vnde liberi potiores sunt de iure ciuili q̄ collaterales agnati. h. d. Sal.

m Nepotibus. ex filia vel filio cū de hēditate femine agit. vl ex filia cū de hereditate mīis. nā illis nō cōpetit vīl liberi. qr vnde liberi datur illis qbus

ꝓtra ta. dari nõ põt: vt. ff. si ta. testa. nulle ex. l. i. §. recte. ⁊. §. labeo. ⁊ ĩstis cõpetere nõ põt cõtra ta. ff. de contra ta. l. illud. §. ad testamenta.

a ¶ Agnatis. in tertio vel quarto gradu: vel deinceps: vt insti. de here. que abintesta. §. si.

b ¶ Quartã. sed nec tertiã habẽt hodie per auẽ. vt dixi in. l. si defũctus.

¶ Authentica.

IN successiõe mortui. Hodie successionẽ defuncti primo vocantur liberi sublata differẽtia sexus ⁊ patricptãtis. h. d. Sal.

e ¶ Primi quidẽ gradus. vt sunt filij.

d ¶ Equaliter. i. pro virili.

c ¶ In stirpes. hoc etiã olim erat: vt. ã. ¦. nepotes. secus in collateralib⁹ vt in corpore. §. sinaũt defũcto. vel die vt no. in auẽ. cessante. de leg. here.

f ¶ Sola inspecta. hic videt corrigi qõ de adoptiuis dicit ꝙ cũ naturalibus succedant vt insti. de adop. §. ſz hodie. qõ nõ plz: nã vbuz sola ꝑ posituz diuiz ptãtis ⁊ sexus ⁊ cognationis tm tollit: sic. ã. de iurisd. om. iu. l. ij. tm puto ꝙ hec vba sublatũ esse edictũ ꝑ cõiungendis cũ emã. li. Item vsqz ad quẽ gradũ admittit cognatus: nũqd vt oliz vt insti. de suc. cog. §. si. rm. non qr sic differret agnatus a cognato: sed permittã in oibus successionez vsqz ad graduz decimũ. Itẽ nũqd dñs cognato serui sui succedet: rm. nõ: qr nec hoc ꝙ pretorez fiebat qui tm naturalẽ cãm intuebat: vt ff. vnde cog. l. ij. ⁊ insti. de seruili co. ⁊ no. qꝙ ꝑ vba sola naturali ꝛc. nõ fuit de cor. auẽ. ſz Ir. vel. W. posuit.

g ¶ Ad senatusc̃ũsultũ tertullianũ.

Licet. Mater succedit filio infanti abintestato morienti. ⁊ ecõtra. b. d. Sal.

b ¶ Per se. sed ꝙ tutorẽ põt ẽt infans: vt. ã. de iure deli. l. infanti. ⁊. l. potuit.

i ¶ Cõcesserint. i. decesserint.

k ¶ Posse. sed qd de patribus: rm. pater vel habebat filium in ptãte: ⁊ sic iure veteri nõ habet heredẽ abintestato vel emãcipauerat ⁊ succedebat ei si cõtracta fiducia emãcipasset: vt insti. de leg. ag. suc. §. si. ⁊. j. l. proxi.

IN successiõe filij. Pater preferr matri in successione filij. h. d. Hodie aũt cõcurrunt vt in auẽ. defuncto. j. codẽ. Sal.

l ¶ Filij. emãcipati.

m ¶ Manumissor. i. emancipator: vt. ff. qñ ac. de pe. est anna. l. i. §. i.

n ¶ Seruatum. qr emãcipauit contracta fiducia. ac.

o ¶ Preferr. vt insti. e. §. preferunt. sed secꝯ in auo vl' auia: vt. ff. e. l. ij. obijcit nisi in casu qñ. s. est ⁊ pater ⁊ auus: vt. ff. e. l. equissimum. §. si.

MAtres. Exceptio tutoris nõ petiti non excludit matrem a successione filij postea facti adulti. h. d. Sal.

p ¶ Puberes. s. erictẽtes ipse mres: qõ non plz: dic ergo ad filios referri: secus ergo si impuberes decesserunt vt hic. ⁊. j. e. l. olim: vt insti. e. §. si. ⁊. j. de le. here. sciãt: excusatur ergo mater si factus est pubes vt hic. Itẽ si interesse filij videat nõ petere tutorẽ. Item si alius preuenit eã petere volẽtẽ. Itẽ si filius haberet aliũ tutorẽ puta legitimũ. Item si mater esset minor. alie quoqz cause numerant. ff. eo. l. ij. §. confestim. ⁊. §. si mr. ⁊. ã. si aduersus delic. l. ij. ⁊. ff. qui petant tu. l. ij. in prin.

q ¶ Prescriptione. i. exceptione.

r ¶ Eorum. puberum.

s ¶ Prescribi. i. excipi.

SI qua festinatione. Mulier nubẽs iter tpa luctus efficit infamis: nec valet remissio ifamie ⁊ ceteraꝝ penaꝝ facta a pncipe vbi liberos ex pore viro habuit nisi oium suaruz facultatum tempore secundarum nuptiarũ certantiũ medietatẽ sine aliqua ꝓditione eis dederit. ⁊ eoꝝ altero decedente ad supstitẽ debet peruenire. ⁊ oibus abintestato mouẽtibus ad matrem debet redire. h. d. Sal.

t ¶ Festinatione. qꝝ ante cõpletum annũ nupsit post mortẽ viri.

u ¶ Infamis. vt ⁊. ã. ex qui. cau. infa. ir. l. decreto. ⁊. ff. ꝑ bis q no. infa. L. prima.

x ¶ Permittim⁹. hoc sine aliqua conditione.

y ¶ Penaruz. que numerantur. ã. de secũdis nup. l. i. in fi.

z ¶ Facultatuz. ipsius mulieris.

a ¶ Medietatez. totius substantie: vt in auẽ. de nup. §. i. in fi. §. collatione. iij.

b ¶ Obeũtibus. s. sine filijs. Itez bene dicit intestato. quia in testamẽto cui voluerint possit relinquere cum ⁊ donare ⁊ vendere possint: vt in auten. de nupciis. §. hinc nobis. collatione iij.

MAter. Mater que succedit filio si alteri non nubat hereditatem retinet pleno iure. Si vo nupserit bonis a marito pro ventibus solũ habet vsufructuz in alijs ius plenum. h. d. Sal.

c ¶ Omnia. s. bona.

a ¶ Coniugium. mortuo iam filio. ⁊ nõ. qꝝ refert nubat mater ante mortem filij vel post. si ante succedit in totum licet filijs seruare debeat: vt. ã. de secũdis nup. l. femine. §. si vo postea tunc extrinsecus ꝑ sita filio solida habet. paterna vero quo ad vsufruc. vt hic ⁊ j. auẽ. de nõ eli. secundo nup. §. non solum. collatione. quia minus delinquit postea nubẽs. sed postea hoc corrigitur: qꝝ indistincte nubat ante vel post succedit in proprietate in paternis emã vt in auten. de non eli. §. cum igitur. sed ⁊ dictus. §. non ergo corrigitur per auẽ. de nup. §. hinc nobis. vbi reditur ad distinctionem huius. l. Item ⁊ alia de nup. dicunt quidam corrigi in auten. de here. abintesta. §. consequens colla. ix. quia nulla fit mentio secundarum nuptiarum: sed hoc non placet. sed intellige eam ꝓm distinctionem predicte auten. de nup. ⁊ ꝑ hoc est. j. eo. ti. l. fi. in fi.

b ¶ Potiatur. ſz si hec mater legatis erat granata: an minuãt qꝝ sua portio minuit: rm. non: qꝝ suo delicto est ei minuta: secus si alio modo esset minuta: vt. ff. de ꝓdi. ⁊ demõ. plancius.

ONem. Mater tutrix filij puatur eius hereditate si transiuit ad scõa vota anteqꝝ tutuorẽ aliuz fecerit ei ordinari. h. d. Sal.

c ¶ Substitutionis. qꝝ pater substituit eã filio.

d ¶ Si ea. s. mater.

e ¶ Legitima. i. ꝓm legez non tamẽ ex. l. xij. ta. vt nõ. ã. qñ mu. m. off. fun. potest. auten. matri.

f ¶ Sacramentum. iurabat eni nõ trãsire ad scõas nuptias: ſz hodie non iurat. vt. ã. qñ mu. tu. off. fun. potest. auẽ. sacramẽtum.

g ¶ Deste. s. male.

h ¶ Soluerit. vt ⁊ j. de le. here. sciant. ⁊ j. qui. ex cau. pi. ta. contra. l. si mater. hec ergo lex loquit quũ non est testamento data. secus autez si

impiale bñficiũ ei remittat. ¶ Siãt ei filij erũt seu filie: ⁊ ipetrauerit indulgẽtiã: ei infamie abolitionez pmittim⁹ꝛ: ⁊ ceteraꝝ penaꝝ ꝑ antiq̃tionẽ: si facultatũ oiuz que fuerunt tpe nuptiaꝝ medietatẽ filio vl filie filijsue seu filiab⁹ donauerit: quos hẽat ex viro pore susceptos: pure. s. omni donationis solẽnitate iplenta: nec retento quidem vsufructu. ¶ Quẽ quidẽ semisse ez si duob⁹ filiis seu filiab⁹ pluribusue donauerit ⁊ sorte fatali vn⁹ vel vna seu ali⁹ vl' alia ex ipsi dẽ intestatus vel intestata obierit: semp ad supstites ffes vel sorores volum⁹ pertinere. Sin aũt vniuersi vel vniuerse itestati diem obierint: dure fortune ad mfez solatia ex integro reuertant: ita scilz vt hũc semissez quẽ filijs seu filiabus donauerat: itestato diẽ obeũtibus rursus ipsa separati ab vltimi filij vel filie hereditate ꝑsumat.

IMp. thc. ⁊ valẽtinia. aa. sen atni

MAter que ꝓfuncto filio filiaue sine liberis ex testõ vel abintestato succedet: si mrimoniuz scõm post mortẽ filij vl filie nõ ꝓtraxerit oia filij seu filie mortue delata vel derelicta pleno iure cõquirat. Sin vo alterius mariti ꝓiugium elegerit: extrinsec⁹ qdẽ q̃sita filio filieue filij firmitate possideat: rerum vo pnaꝝ defuncti solo vsufructu humanitatis cõtẽplatione potiatur: ꝓprietatem sororibus ⁊ fratribus transmissura defuncti.

IDem. a a. Florino.

OMnẽ mfi sine abintestato sine iure substitutionis: si filius impubes moriat: denegãdã volumus successionẽ: si ea legitima liberoruz tutela suscepta ad scõas ꝓ sacrz pstitũ aspiranit nuptias aliq̃ ei tutorẽ aliũ fecerit ordinari: eiqꝝ qõ ꝓbet ex rõe tutele geste soluẽt

IMp a. Justi. a. menne. pre. pre.

§. hinc nobis. vbi reditur ad distinctionem huius. l. Item ⁊ alia de nup. dicunt quidam corrigi in auten. de here. abintesta. §. consequens colla. ix. quia nulla fit mentio secundarum nuptiarum: sed hoc non placet. sed intellige eam ꝓm distinctionem predicte auten. de nup. ⁊ ꝑ hoc est. j. eo. ti. l. fi. in fi.

b ¶ Potiatur. ſz si hec mater legatis erat granata: an minuãt qꝝ sua portio minuit: rm. non: qꝝ suo delicto est ei minuta: secus si alio modo esset minuta: vt. ff. de ꝓdi. ⁊ demõ. plancius.

OMnem. Mater tutrix filij puatur eius hereditate si transiuit ad scõa vota anteqꝝ tutuorẽ aliuz fecerit ei ordinari. h. d. Sal.

c ¶ Substitutionis. qꝝ pater substituit eã filio.

d ¶ Si ea. s. mater.

e ¶ Legitima. i. ꝓm legez non tamẽ ex. l. xij. ta. vt nõ. ã. qñ mu. m. off. fun. potest. auten. matri.

f ¶ Sacramentum. iurabat eni nõ trãsire ad scõas nuptias: ſz hodie non iurat. vt. ã. qñ mu. tu. off. fun. potest. auẽ. sacramẽtum.

g ¶ Deste. s. male.

h ¶ Soluerit. vt ⁊ j. de le. here. sciant. ⁊ j. qui. ex cau. pi. ta. contra. l. si mater. hec ergo lex loquit quũ non est testamento data. secus autez si

testamento patris data esset: tali similitudine: qr sicut quũ mr abintestato succedit filio si ineat scõas nuptias punit ẽt in successiõe vt pio ri bẽat vsufru. mr. Itẽ cũ ex testamẽto ei succedit in nullo punit lz cõ mabat secũda vota: vt in auc. de nup. §. hic nos. colla. iiij. sic ⁊ si ex le gr vocẽ ad tutelã si ineat secũda vota statim desinit esse tutrix: ⁊ si ex testõ nãciscat tutelam nõ desinit esse tutrix lz postea trãseat ad secũda vota: ⁊ hoc fz quod dicit Jo. ⁊ Azo. contra. nam in testamento fm hoc iura dari non pũtantur: vt. ff. ỏ tute. t. l. mater: nisi in casu: vt. ff. de tutel. l. fi. ⁊ de hoc diximus. ff. quando mul. tuto. offi. fun. potest autem. matri. ac.

Si quis. Fratres defuncti non excludunt eius matrem sed cum ea succedunt pro viri. Sorores vo in sti pite: si simul concurrãt cum matres fratres ⁊ sorores tunc omnes admittuntur pro viri patruo excluso: ⁊ b vo pater defuncti non concurrat: si vo concurrat alter seruatur si defunct' erat sui iuris alter si potestate. hodie seruani autentice b po ste. h. d. sal.

a ¶ Tenor. vt instit. e. §. soro.

b ¶ Constitutionibus. quas ꝓstitutiones vt leges non habemus.

c ¶ Videtur. inspecto tertulliano: vt instit. co. §. pater

d ¶ Pro besse. immo videt in totum pfi acq rere. l. ti. ij. l. de emanci pati: que est contra. so. vt hic sequit autẽ. ⁊ cuz solus. que est in auẽ de nup. §. ⁊ qñ. colla. iiij. ⁊ corrigit leges istas in aliquo.

¶ Autentica.

Et cum solis. Cum fratribus ⁊ sororibus defuncti filij succedit mater in viri lib. d. Sal.

e ¶ In virilez. hoc sal tẽ in casibus: vt. ff. eo. si qua. §. quod qdem. ⁊ ff. e. l. pror. ⁊ in auẽ. de nuptis. §. qñ firmas. ⁊ §. hic nos. Sequitur alia auten. in testõ ⁊c. que est vt cuz de ap. co. §. sancimus. ⁊ §. fz hec quidem. col. viij.

¶ Autentica.

In testamento. In testõ filij nõ debet pater hodie exherede dari. nisi ex causa iusta in iure expressa. als rũpit testamẽtũ quo ad institutionem tñ. b. d. Sal.

f ¶ Ceteris. f. legatis ⁊ fideicõ. vt ⁊. ff. de li. pre. vel ex. auẽ. non lz. ⁊ nõ hic q̃ si filiussa. testetur qõ non facit nisi in castrensi vel quasi detrahit pater sal. sic ⁊ als est in quasi castrensi: vt. ff. de episco. ⁊ cle. autẽ. presbyteros. que est contra leges veteres: vt. ff. de inoff. testa. l. fi. ⁊ ff. si a pariẽte quis ma. fuc. l. i. §. est ⁊ alius. Sequit alia autẽ: defuncto ⁊c. q̃ est de hereditatibus que defe. abinte. §. consequẽs. ⁊ §. ⁊ hoc quidez colla. ix.

¶ Autentica.

Defuncto. Filio hodie sine liberis defuncto succedũt parentes fratres sorores forma hic scripta. b. d. Sal.

g ¶ Liberis. nam tunc seruares autẽ. quã habes. ff. ti. i. in successiõe.

h ¶ Soli. sine fratribus ⁊ sororibus vtrinqz cõiunctis.

i ¶ Gradus. pater ergo excludit auum maternũ cũ mater defuncti nõ sup sit ⁊ mater auum paternũ cũ pater nõ supersit: lz aliud sit in filio meo ⁊ nepote ex alio filio premortuo: vt. ff. ti. i. l. vt intestato ⁊ in auẽ. in successione.

k ¶ Dispar. ergo si est auus maternus ⁊ auia mrna ⁊ solus auus pnus tantũ hz hic solus quãtum illi duo.

l ¶ Vocant. nõ aũt eoz filij p hanc autẽ. vt in cor. e. §. sin autẽ cũ frib⁹. col. ix. sed p aliam autẽ. que corrigit hãc: vt in auten. vt fratrum. fi. §. fi. collatione. viij.

m ¶ Proximis. idest cuz patre ⁊ mre tñ fm quosdaz nõ auo: imo ipsi soli remoto auo vt innuit autẽ. in cor. §. consequẽs. ibi ⁊ si pater ⁊c. Itẽ cũ admittant cuz patre ⁊ pater repellit auum: vt. j. proxi. ⁊ j. de leg. here. l. in successiõe: ergo ⁊ ipi fratres repellũt auũ: vt. ff. de diuer. ⁊ tẽpo. pre. l. ỏ accessionibus. vl dic fz Jo. proximus est quẽ nemo pcedit ⁊ sic ẽt auus ⁊ proauus si nullus eos precedat: vt. ff. de ver. sig. l. pri. ⁊. ff. vñ cognati. l. i. §. proximo. ⁊ de suis ⁊ legi. l. ij. §. hereditas. pdicta aũt regula si vinco. ⁊ cetera: que est in dicta. l. de accessionibus: fallit in multis casib⁹ qui bis legibus notãtur. ff. e. l. ij. §. obijcit. ⁊. l. equissimum §. i. scõus est. ff. q po. in pign. ha. l. claudius. tertius in cor. e. §. sin aũt cũ fratribus. ⁊ ad idẽ. ff. qui po. in pign. ha. l. si pign⁹ ⁊. l. interdũ. ⁊. ff. de na. li. auten. lz. ⁊. ff. de priuile. credi. qõ quis.

n ¶ Ubi nulla. ista sunt verba Yr. ⁊ est sensus q̃ cũ nubũt dicatur de scõo nubentibus omnia de his dicta corrigantur hic: vl dic fm Jo. q̃ remanent in suo statu que dicunt in aurẽtica de nup. §. hic nos colla. iiij. que ẽ. ff. de secũdis nup. autentica ex testamento quod verius est argu. l. fi. bu ius ti. in fi. ac.

o ¶ Ad senatusco. orphicianum. Succedit matri filius p orphicianuz inuidiaz portãs cõtra tertulianum.

Si intestate. Ad successiõẽ mris p mo vocat filu⁹ q̃ defuncte mr vel pr. b. d. sal.

p ¶ Cõsanguinei. scilicet fratres.

q ¶ Orphiciano. ⁊ idẽ est fm alia ciuilia iura: vt. ff. ti. ij. l. in testato. ⁊. l. si matre. ⁊ in auẽ. in successione.

Si qs vel si qua matre supstite ⁊ fratre vel legitimo vel sola cognationis iura hũte intestatus vel intestata decesserit: non excludi a filij successione matrez: lz vna cũ fratre mortui vel mortue: si superstes vel filius vl priuignus ipsi us sit: ad eũ puenire ad similitudinem soror mortui vl mortue. Ita tamen vt sigdez sole sorores agnate vel cognate ⁊ mater defuncti vl defuncte subessent: sub veterẽ legũ tenore dimidiã qdem mater: alteram vo dimidiam partem oẽs sorores habeant. ¶ Sin vo matre supstite ⁊ fratre vl fratrib⁹ solis vl etiam cũ sororib⁹ intestat⁹ qs vl intestata moriat: in capita distribuat ei⁹ hereditas: nec liceat matri occasione soror mortui vl mortue amplioreẽ partẽ sibi vẽdicare q̃ rata portio capitũ exigit. Patruo scilz mortui vel mortue ⁊ ei⁹ filio vl nepote nullũ ius ad ei⁹ hereditatem matre ei⁹ herede existente habentibus: nec ex veterib⁹ legib⁹ vl ex cõstitutionib⁹ partem matris minui. ¶ Si naũt defuncta persona non solũ matrẽ ⁊ ffes ⁊ sorores superstites habeat: sed etiã patrẽ: sigdez sui iuris decessit: q̃ patris persona interueniens mris iura supare videt: omnib⁹ pio animo puidẽtes sancim⁹ fratres qdẽ ⁊ sorores mortue psone ad successionez ꝓprietatis solas pro virili portione vocari: patri ãt ⁊ matri vsufructum totius successionis pro besse competere equa lãce inter patrẽ ⁊ matrẽ diuidendum: reliqua parte vsufructus apud fratres ⁊ sorores remanẽte. ¶ Sin vo defuncta persona in sacris patris constituta decesserit: pater siquidem vsufructũ quẽ ⁊ viuẽte filio habebat teneat donec viuat incorruptũ: mater aũt q̃ hũc vsufructũ habere viuẽte patre nõ potest totũ apud patrez constitutum vna cũ fratrib⁹ defuncte psone ad ꝓprietatez vocetur. s. cuz sororib⁹ sola in dimidiã: cũ fratrib⁹ vel promiscui generis fm supradictaz distributionẽ in virilẽ portionẽ: omnib⁹ videlicet que de mulierib⁹ ad scõas nuptias migrãtibus sancita sunt in suo statu durantibus.

¶ In auẽ. de nuptijs. §. ⁊ quoniã mater. colla. iiij.

LON. Et cum solis fratribus ⁊ cum solis sororibus: item cum p mixtis vocatur mater in virilem portionem.

¶ In autentica vt cuz de ap. cog. §. sancimus itaq̃ ⁊. §. si autez hoc collatione. viij.

LON. Testamento quoq̃ liberis non licet parentes excludere vl exheredare nisi iusta causa exheredationis inseratur: que septenario numero noua distribuit constitutione: alioquin rescindit testamentum circa institutiones: naz in ceteris perseuerat.

¶ In auẽ. de here. abintestato. §. consequens. ⁊. §. se. collatione. ix.

LON. Defuncto sine liberis parentes si soli sunt succedunt sal ua gradus sui prerogatiua. Si pari gradu sunt pariter succedũt. paternis quidem dimidia: maternis quoq̃ dimidia delata lz disparis sit eorum numerus. Sed si cuz parẽtibus fratres ⁊ sorores vtrinq̃ defuncto coniuncti superfint: vocantur cũ ascendentibus in gradu proximis ita vt viriles fiant portiões exclusa prorsus omni differentia sexus ⁊ patrie potestatis vbi nulla secundarum nuptiarum fit mẽtio.

¶ Ad senatusconsultuz orphicianum. lvj.

I Opera. Alex. a. Euangelio.

Si intestate mulieri psanguinei existãt ⁊ mater ⁊ filia ad solã filiã ex senatusconsul. orphiciano hãditas pertinet.

I Operator Diocletia. ⁊ Maxi. aa. ⁊. cc. metrodare.

Non pro numero superstitum mortis matris tpe: sed succedentiũ mrna scinditur hereditas. Quapropter si mater via te ⁊ vno fratre emancipatis: duob⁹ aũt alijs in patria positis pãte supstitib⁹ diẽ functa est ⁊ hi q̃ in pãte patris fuerunt priusq̃ mrnaz hereditatem sibi quererent rebus humanis exẽpti sunt: inter duos tñ viriles non ambigitur factas portiones'.

I Dem. aa. Juliane.

Non pro numero. Pro numero succedentiuz diuiditur hereditas matris nõ p numero supstantiũ tpe mortis. ⁊ hẽs nõ suus hereditatẽ nõ aditã nõ trãsmittit ad superiorem. b. d. sal.

r ¶ Portiones. sed q̃re nõ trãsmiserũt alij ad heredes suos portiões suas lz adhuc nõ esset adita hereditas: vt. ff. de his q̃ aũ ap. ta. l. i. que ẽ ꝓra. sol. ỏ nõ erat posteritas: vel hec illã corrigit. fz certe imo illa istã. vel ibi loqt de hereditate adueniẽte ex testõ. hic abintestato. fz certe fm hoc iñ ⁊ si nõ trãsmiteret hereditatẽ deberẽt trãsmittere ius deliberãdi ⁊ adeũdi: vt. ff. de iure delib. l cũ antiquioribus. vel ỏ iñ repudiauerũt hereditatẽ anteq̃ decederẽt. als ẽt ad supiores trãsmitterẽt: vt. ff. ti. y. l. apud hostes. ⁊ ỏ placet.

MAtri. Matri intestate succedit filia citra agnationem bonorum possessionis.b.d.Sal.

a ¶ Citra bonor. vnde cognati cōpetit ei: vt.ff. vnde cog.l.i.§.si qua.⁊ vñ leg.vt ibidē.nā cū sit agnata facta p orphi.vt legitima admittet: vt hic:⁊.ff. vñ leg.l.ij.§.fi.⁊.l.iij.qō non est in alio cognato: vt citra bo.pos. admittat: vt.ff. vnde cog.l.i.in pin.

O Vtiens. Descēdentes preferunt ascēdentibus.b.d.bal.

b ¶ Concedat. vt ⁊.ē.e.l.i.in prin.⁊.ē.ti.ij.si matre.⁊.l.intestato.

SI Iuna illustris. Mulieri illustri spurius legitimis extātibus nō succedit. sed eius si ex legitimo cōcubitu si natus ⁊ ex illustri.b.d.bal.

c ¶ Incertus. meretrix ergo.

d ¶ Colēdaz. ar.in auē. quomodo op.ap.in princi.⁊.j. de dediti.li.tol.l.i.

e ¶ Concubina. illustris.

f ¶ Cuz legitimis. abintestato.fz an ꝓtra testm̄ agē possit si nō sint istituti.ij.nāles: forte nō fz quodā.fz vī q̄ sic vt arg.ff.de inof.te.l.si suspecta §.i. Et nō filiū spuriū succedere m̄ri fiē legitimū: vt isti. e.§.nouissime. ⁊ de suc. cog. §.vulgo.nisi sit illustris mat vbi distigues sint legitimi vl nō: vt hac.l.di. Quid de ice stuoso: qdā dicūt idē: ⁊ auc.ō tnce.nup.loquat de hēditate pfna nō m̄na.fz veri⁹ dic nō succedē oēz illū q ex tali coitu est nat⁹ q pt accusari: vt adulterij ieest⁹ nefarij: vt i auē.q. mo.na.ef.sui.§.fi.si āt ñ ex tali: succedit: vt defū est m̄ri nō pri: cū hēat incertū. nā si hēat certū succedet nisi in duabus vncijs abintestato nō extātib⁹ legitimis: als in nihilū vt in auē.q.mo.na.eff.sui.§.discretis.ibi si qs ergo hās filios legitimos.col.viij.

O Vidam ancille. Nati ex ancilla manumittēda scā iā mora libertati nascunt ingenui ⁊ successibiles actiue ⁊ passiue.b.d.bal.

g ¶ Pepit. adita hēditate.

h ¶ Esse. nunc rñdet.

i ¶ Ingenuū. sic ergo nō post morā nasci ingenuū ex ancilla: vt hic.⁊.ē.ō his q.vt idi.l.cū sillanianū.circa finē: ibi ptus liber.⁊c.⁊.j.de fideicō.li.l. cū libertatē.⁊.ff. de fideicom.. liberta.l.si qs rogatus.⁊.ff. de sta.ho.l.berēnius.

k ¶ Posse ei. huius.l.auctoritate. Itē senatuscō.orphi.⁊ hoc suꝑiecit.saluo iure ⁊c.

l ¶ Veniēt⁹. fz nūqd alijs suis ꝓsanguineis poterūt succedere: rñ.nō: vt insti.de fui li.cō. Itē q̄ro qd i ꝓcept⁹ post mortē auie m̄ne: vl q̄ nepos nō possit succedere ei: nec.n.fuit primus cognat⁹ auie vel auo in cuius vita nōdum fuerat animal: vt.ff. vñ cog.l.i.§.si qs.pla.cū admisit naturali cā inspecta.p auē.de here.abinte.col.ix.⁊ p co.ff. de gradibus cog.l.si filiū.§.si filio. fz cōtra euz placētinū est q̄ ptor in bo.pos. vnde cog. respiciebat naturalē cām: vt.ff. vnde cog.l.i.in prin.⁊.§.ij.⁊ tñ repellebat eum vt dictū est.

m ¶ De legitimis hēredibus. Dixit. de his qui sunt ex linea inferiori ⁊ superiori: nūc incipit de transuersali.

In successione. Titulo consanguinitatis vel cognatiōis ita succedit soror: ēt dotata sicut frater.b.d.bal.

n ¶ Consanguinitatis. i. agnationis: nā iter se fr̄es ⁊ sorores agnati sunt: ⁊ hoc euz succedūt iure ciuili: vel p vñ agnati: q: sunt ex eodē pr̄e. idez tñ ⁊ si de iure ptorio p bo.pos. vnde cog. qñ ex eadē mre tñ: vt subiicit. ⁊ q̄ dicit pa

MAtri intestate defuncte fm orphicianū senatusconsultuz citra bonor⁹ possessionē filia pro hē de gerēdo succedere nō prohibetur

I Mperator. Valē. Gra. ⁊ theo. aaa. ad Mylarium.

Q Votiens de emancipati filij si liene successione tractatur filijs ex his genitis deferat intacta pro solido successio: neqz vlla defuncti defūcteue pñi mñiqz ꝓcedat intestate successionis hereditas.

I Mpa. Iusti. a. demosthe. p. p.

SI qua illustris mulier filiuz ex iustis nuptijs ꝓcreauerit: ⁊ alterū spuriū habuerit cui pater iceratus sit: quē admoduz res mñne ad eos pueniant siue tñmodo ad liberos iustos siue etiaz ad spurios dubitabat. Sancim⁹ itaqz vt neqz ex testō neqz abintestato neqz ex liberalitate inter viuos habita iustis liberis existentib⁹ aliqd penit⁹ ab illustribus matribus ad spurios perueniat: cuz in mulierib⁹ ingenuis ⁊ illustribus quib⁹ castitas obseruatio p̄cipuū debituz est: ⁊ nominari spurios satis iniuriosū satisqz accerbum ⁊ nostris tp̄ibus indignū esse indicam⁹: ⁊ hāc legē ipsi pudicitie quā semper colēdaz⁹ cēsemus merito deducam⁹. ¶ Sinaūt ꝓcubina libere ꝓditionis ꝓstituta filium vel filiā ex licita ꝓsuetudine ab homine libero habita, ꝓcreauerit: eos ēt cū legitimis liberis ad m̄ṅna venire bona q̄ iure legitimo i suo patrimonio possidet nulla inuidia ē.

I Dem. a. iul. pre. pre.

Q Vidā ancille sue libertatem p fideicōmissuz relīqt. eo autē a quo libertas relicta est moraz in libertate p̄stāda faciēte pepit⁹ ancilla: ⁊ esse⁹ quidē ingenuū puerū vel puellā qui post morā nati sunt oēs veteris iuris auctores ꝓsentiūt: dubitabat autē inter eos si matri morienti possit succedere: hmōi itaqz dubitationē coꝝ decidentes vlterius eā, ꝓcedere nō patimur: fz sancimus eandez matris progenie bere de iure. f. in successione mortui fratris. quod subiicit lz nō eadez ⁊c. hodie ꝓtra: vt.j.cōia de suc.auē.itaqz.

o ¶ Amitas vestras. loquit filius alterius fratris mortui querēbus noie patris nō suo: cū amite eis preferant hoc iure: vt ⁊.j.l.cōsanguinitatis. sed hodie nō: vt in auē. cessante.

redē abintestato posse⁹ ei existere: saluo iure legitimo ex auctoritate senatuscō. orphiciani, pli seruādo ⁊ tā m̄fe ex senatuscon. tertuliano q̄z. ple ex orphiciano se. consul. intuicē ad suas hēditates veniēntibus.

¶ De legitimis hēdib⁹.

I Mp. alex. a. casso. ⁊ etbēnone.

IN successiōe que titulo cōsanguinitatis: vl in bonorū possessione que, primitatis noie cōpetit: tā fratres q̄z sorores pari iure eē: lz nō eadez m̄fe suscepti sunt: ius certū est: nec huic derogat q̄ amitas vestras ab auo vestro dotatas fuisse proponitis.

I Dem. a. traiane: ⁊ alijs.

SI ei⁹ q vos hēdes instituit pñi nō q̄sistis hēditatē: posteaqz mortuo pñe ac repudiata ei⁹ hēditate defūcte successionē agnouistis ea q̄ bonor sūt defūcte ab his separari q̄ patris vestri fuerūt preses prouincie non ignorabit.

I Mpera. deci⁹. a. asclepiodote.

O Nsanguinitatis iure ⁊ feminas ad intestatorz successionē admitti posse explorati iuris ē. pinde cū frīs tui itestati mortui ad te sanguinitat iure hēditas pineat: nulla rōe alteri⁹ fratris tui filij ad eādē successionē aspirare desiderāt: nāqz ⁊ cessante iure agnatiōis in pſona oiuz prētorij iuris bñficio ad te poti⁹ q̄ scōz gradū obtines hēditas pinet: q̄z ad fratris tui filios qui tertio gradu constituti sunt.

¶ In auē. de here. abintestato. §. reliquum. ⁊ vt fra. fi. §. j. collato. ix.

CON. O Essante successiōe linee descēdentis ⁊ eius que sola fit ascēdentis: vocatur primo frater fratrisqz pmortui filij in stirpez: dico aūt de fratre ciusqz frīs filijs qui ex vtroqz parēte ꝓtingunt eū de cui⁹ hēditate agit: que pſone veniūt ⁊ sine defuncte nūc pſone parentib⁹ ⁊ cū primis gradu ascendentib⁹. Et quidē predicti fratris filius ⁊ si tertio gradu sit p̄fertur fratrib⁹ defuncti qui ex vno tñ parēte ꝓiūcti

p ¶ Dotatas. q̄ nō vident habere tanto minus ō hereditate q̄ debeant cōferre: vt.ā. de col. auē. quod locū. sed illud obtinet cū agitur de hereditate pñi non fratris vel sororis vt ō erat.

SI eius. Postq̄ filij repudiauit hereditatē pñaz pōt ꝓtraneā sibi vacante pñe delatā adire ⁊ separationem bonorum petere.b.d.sal.

q ¶ Hereditatez. quia nōdū adiūtis.

r ¶ Nō ignorabit. vt ⁊ ē. si vt ab here. se abstī. l.ij.⁊.ē. vnde li.l.ē.

O Nsanguinitatis. Soror fratris filio anteferatur ciuili ac ꝓtorio iure ex gradus ꝓximitate.b.d.bal.

s ¶ Cōsanguinitatis. i. agnationis.

t ¶ Admitti posse. ō iure ciuili.

u ¶ Ad te sororez. que es agnata nihilominus ⁊ cognata.

x ¶ Constituti sunt. hodie ꝓtra. ⁊ ideo lege hoc auē. cessante. quē de here. abinte. §. rchquū. ⁊ in auē. vt fra. fi §. i. col. ix. ¶ Aut.

O Essante. Vbi nō subsistunt descendentes vel ascēdentes fratres ⁊ sorores vtrinq̄z coniuncti ⁊ eorū qui ex his pmortui sūt filij reliquos agnatos ⁊ cognatos omnibus preferuntur qui fratrez filij vocantur in stirpes b.d. vsqz ad versiculū ⁊ cum proximis. ibi autem dicit q̄ vocant ez ascendentibus in gradu proximis vsqz ibi ⁊ quidē: ibi aūt dicit q̄ filius fratris vtrinqz cōiunctus preferit fratribus ⁊ sororibus communis ex vno latere tñ: vnde nō seruat gradus sed qualitas cōdiciōis sororis ⁊ duplicis: quia due rōnes vincūt vna. b.d.Bal.

y ¶ Cessante. q̄ sola. hic versus ⁊ eius q̄ ⁊c. nō est in cor. in. §. si igit de functus. ⁊ planius legit fine co. vl dic cessante: q: nō hz filios. ⁊ cessante repete. i. repudiante linea ascendēntium q̄ sit sola. i. sine liberis defuncti: verbum ergo semel positum iterū subauditū diuersos sensus habet vt hic. ⁊.ff. de pe. here. nec illa. §. omnibus.

z ¶ In stirpem. hoc cum succedunt cum patruis: si aūt nō sint patrui sed soli filij duorum fratrum in capita succedunt fm Alz. vt in co co. autē. §. si aūt defūcto. ex eadem tñ auē. in. §. si ꝓo. videntur etiā nūc vocari in stirpes: q: ita dicit neqz filios fratrum ⁊c. vnde videt q̄ illi vocarentur in stirpes si superessent.

a ¶ Que pſone. f. fratres vtrinqz ꝓiuncti. vel dic. i. filij fratruz. sequ alia auē. co. §. his aūt. ⁊. §. illud palam. que autē incipit post fratres.

b ¶ Et cū primis gradu. f. q̄ filij fratrū succedant cū ascendentibus

non est ex hoc cor. de here. abinte. §. si vo. cuz fratrib⁹. sed ex illo vt fratrum si. §. si.

¶ Autentica.

Dit fratres ex vtroqz. Deficientib⁹ ascẽdentib⁹ ⁊ descẽdẽtibus ⁊ fratribus vtrinqz cõiunctis ⁊ eoꝝ filijs veniũt fres nõ ex vtroqz parente cõiuncti ⁊ coꝝ filij q filij excludũt patruos. ⁊ auũculos defunct. h.d. Sal.

a ¶ Vno latẽ. vt si vnus ex sanguineus: alter vterin⁹ ambo admittũtur in bonis a defũcto agnatis. ⁊ hoc dicit.

b ¶ Eorum filij. si tamẽ relinquat aliqs fratres quosdã cõsanguineos nõ ⁊ quosdã vterinos relinq̃t nõ⁹ maternis p̃ferunt vterinis in rebus paternis preferuntur consanguinei: vt. J. e. l. de emãcipatis. si vo relinquat quosdam ex eodem patre ⁊ matre: ⁊ alios ex patre tñ etiam in rebus paternis preferuntur fratres eusdẽ matrimonij. i. vtrinqz oriunt. et idẽ in matre poneẽs quosdam ex patre ⁊ mre ⁊ alios ex patre tñ relinq̃t ⁊ querantur ꝗ bonis maternis: vt J. communia de succ. l. k. ⁊ auc. in qz.

c ¶ Similibus. scilicet auũculis ⁊ matertera ⁊ amitis. nũ cui pares essent fratribus defuncti nõ pertinẽt patruus cui sint in eodem gradu cuz eis: vt in eadem auten. § illud. Sequitur alia auten. post fres. ⁊. c. eodẽ cor. §. si vero qz fratres.

¶ Autentica.

Dit fratres. Omnia fratres ⁊ filios fratrum vocantur gradum proximiores in capita ⁊ non in stirpes. h.d. Sal.

d ¶ Filios. ⁊ filiorũ filios fm pe. qõ nihil est fm Jo.

e ¶ Spectatur. quere hoc dicimus. ẽ. de suis: leg. her. auc. in successione.

Si aut nullum. Circa bonoꝝ pos. de iure ciuili potest adiri hereditas cõsobrini. h.d. vel sic. Hereditas agnationis delata põt adiri de iure ciuili sine agnatione bonoꝝ pos. h.d. Sal.

f ¶ Nepos. qui erat tibi pronepos sororis⁹: vt in in th. de gradibus. §. quoꝝ idẽ patruelis eẽt: vt. ẽ. qui testa. facere pos. lã frater.

Ad intestati. De iure sto agnati preferuntur cognatis. h.d. hodie secus: vt. ẽ. e. auten. post fratres. Saly.

g ¶ Proximitatis. i. cognatõs: vt ⁊ J. l. patruo. sed hodie contra per auten. post fratres.

modo lectam.

Defunctis. Filijs se abstinentibus vel repudiãtibus frater defuncti admittitur. h.d. Sal.

b ¶ Defunctis. est datiui casus.

Patruo. Jure isto potiores sũt agnati q̃ cognati: ⁊ ideo patruus p̃ferunt mtere. sal.

i ¶ Patruo. ⁊ hec corrigit per autẽ. post fratres.

h ¶ Intestati. s. filij. fratris.

Si his. Agnati vocãtur ad successionem defuncti apud hostes beneficio. l. cor. h.d. Sal.

l ¶ Beneficiuz. quo fingitur mortuus ante horam captiuitatis. ⁊ sic in libertate.

In successione. Soror preferitur auo ⁊ auie maternis. hodie corrigit. Bal.

m ¶ Quã autẽ. quia auia cognata: soror agnata est: vt. ẽ. l. patruo. lex tñ alia videt apte preferre fratrez et vterinũ: vt. J. de bo. que. li. quecunqz. sed rñde vt ibi dixi Jo. Jtez hec hodie corrigit p auc. de suncto: que est. ẽ. ad tertul.

Siant oẽs. Si succedere valẽtes pupillo ei ifra annum a morte testatoris numerãdũ tutorẽ non petierint priuant eius successiõe si moriat i pupillari etate. h.d. sal.

n ¶ Impubes moriẽ. secus si factus pubes moriẽ: vt. ẽ. ad tertu. l. matres. ⁊ est rõ q: eo tempore quo deliquit vel in id tñ in quo deligt debet puniri nõ in alia. arg. J. de penis l. sancimus. sed ⁊ hec fallit in casibus quos dixi. ẽ. ad tert. l. oẽz. sz ꝓtra huic. l. ff. q petãt tu. l. fi. §. si vo marit⁹. sz forte illõ in singulari fideicõ. qõ nõ amittit. vel corrigit p ipsã.

o ¶ Denegandam. sed excluso eo admittit sequẽs fisco exclusoꝝ vt. ff. ad tertul. l. ij. §. fi.

Si ab eo. Rescriptũ pncipis reseruãs emãcipato iure agnatiõis siue ius succedẽdi itelligit reseruare tam actiue q̃ passiue. h.d. ⁊ nõ sa.

p ¶ Cõstõnem. quã hẽs J. de emanci. li. l. iubemus.

q ¶ Petitum. a principe.

r ¶ Intacta. hodie intacta remanẽt et si nõ sit spãliter peritus: vt insti. de le. ag. suc. §. fi. ⁊ de leg. tu. l. iiij. ⁊ J. e. l. vlt. ⁊ ẽ. de cu. fu. l. ne lucrum. ac.

Si maior. Partus natus ex muliere et qnquagenaria ẽ legitim⁹ ad successionẽ admittit. h.d. Sal.

s ¶ Nostra lege. vt. ẽ. ẽ nup. l. sancimus: ⁊ est ar. ꝓtra. ff. ẽ le. ⁊ se. con. l. nã ad ea.

De emãcipatis. Si filius emãcipat⁹ p sacruz rescriptũ decesserit superstitibus patre ⁊ fratrib⁹ pf eius hereditatis hz vsufructũ. fratres vo ꝓprietatẽ exceptis bonis mfnis in qbus vterini p̃ferunt alijs fratrib⁹. h.d. sal.

t ¶ Noscẽ fuare. s. iter se quo ad tutelã: vt. ẽ. de le. tu. l. iij.

u ¶ Elliarũ. puta ex materiali ꝓuero de quibus lex ⁊c. quã habes J. communia. de iuc. l. fi.

x ¶ In totum. immo

sunt. In hac successione cessat oĩs differentia sexus: ⁊ emãcipatiõis.

¶ In auc. de hẽ. abinte. §. hic aũt non. ⁊ §. illud. colla. ix.

LOA. Post fratres ex vtroqz parente ⁊ eorum filios admittuntur fratres sororesue ex vno latẽ cum quib⁹ ⁊ eorum filij⁹ siqui ex eis iam decesserit. hi autez fratruz filij cuz pares sint fratrib⁹ defuncti preferuntur proculdubio patruis eiusdem defuncti ⁊ alijs similib⁹. In his successionib⁹ omnino cessat sexus ⁊ agnationis ratio.

¶ In auc. de hẽ. abintest. §. si vo nequz. collatio. ix.

LOA. Post fratres fratrumqz filios vocantur quicunqz gradu sunt, primiores: vt pares in gradu pariter admittant sublata differentia masculorum ⁊ feminarum: sola nãq̃ cognitio in talibus spectat. fiat ãt diuisio in capita: ⁊ nõ in stirpes.

Imperator: Diocletia. ⁊ Maxi. aa. ⁊ cc. cecilio.

Si aut nullum testamẽtum nepos patrui tui ordinauit: aut intra quatuordecim annos constitutus fecit: ⁊ agnationis iure successio eius tibi delata est: etiã citra bonorum possessionis subsidium legitimo iure subnixus es.

Idem. aa. ⁊ cc. cirille

Ad intestati successionẽ agnationis iure q̃ primitatis⁸ venientes haberi potiores certũ est.

Idem. aa. ⁊ cc. claudiano.

Defunctis⁵ suis extantib⁹ heredibus ⁊ abstinẽtib⁹ vel repudiantib⁹ hereditatẽ frater iure consanguinitatis succedere potest.

Idem. aa. amiano.

Patruo⁴ ac matertere tertio cõstitutis gradu non pariter intestati successio deferitur: sed patris frater agnationis iure sororis matris anteponitur.

Idem. a. ⁊ cc. Sillario.

Si his de quorum successione agitur apud hostes defunctis fm legis cornelie beneficium⁴ iure agnationis adita hereditate vl petita bonorũ possessione successisti: eorum substantiam vendicare nõ prohiberis.

Idem. aa. ⁊ cc. damagore.

In successione intestate sororẽ q̃ auiam⁷ vel auum maternũ haberi potiorem non ambigitur.

Imperator. Theo. ⁊ Valen. ad Florianum. prefec. preto.

Sciãt omnes qui ad successionez vocantur pupilli mortui si defuncto eius patre tutorẽ ei fm leges nõ petierint intra annũ: oẽm eis siue abintestato siue iure substitutionis successionem eius si impubes⁹ moritur denegandam⁹ esse.

Impa. Anastasi⁹ ꝓstantino. p. p.

Si ab eo qui ex sacro rescripto fm nostram constitutionem⁹ fieri postulauerit emancipationez liberorum: peritum⁹ fuerit quatenus ei qui emancipandus emancipãdaue erit minime legitima iura per emancipationem extinguãtur: eadem iura tam emãciparo vl emãcipate contra personas alias hoc modo sibi coniũctas q̃ ittidẽ contra eum vel eam in heredi-tatibus vl successionib⁹ ⁊ tutelis nec non ceteris seruentur intacta⁷.

Imperator iusti. augustus ioanni prefecto pretorio.

Si maior qnquagenaria partũ ediderit: si debet huiusmodi soboles suo pũ succedere ⁊ hẽditatem eius nancisci: a cesariana aduocatione interrogati sum⁹. Et sancimus: licz mirabilis hmõi partus inueniatur ⁊ raro contingat: tamen nihil eorum que probabiliter a natura nascuntur esse producta respuit: sed qõ omne ius ex quacũq̃ lege liberis prestitũ est hoc merum atq̃ immutilatum huiusmodi filijs vel filiabus seruari in omnibus successionibus siue ex testamento siue abintestato: ⁊ summatim non absimiles alijs fient quos natura efficit similes: maxime cuz ⁊ anteriore nostra lege⁸ huiusmõi nuptias permisimus: impares eas videri minime concedentes.

Idem. a. Joanni. pre. pre.

De emancipatis filijs q ex sacro rescripto patribus impertito hoc a suis genitoribus meruerunt dubitatum est. Cum enim anastasiana lex iura fratribus legitima noscitur⁷ seruare si quis ex his sine testamẽto ⁊ liberis decesserit: vtrũ ne ad fratrem vel sororem eius successio deuoluatur an ad superstitem patrem: huiusmodi dubitationem compendioso respõso duximus esse finiendaz. Ideoqz sancimus ad similitudinem maternarum rerum aliarumqz⁸ de quibus iam a nobis lex posita est: ⁊ huiusmodi hereditatem iure quidez dominij ad fratres vel sorores in totum⁷ peruenire: vsufructum autez ei⁹ patri totuz siue priorem thorum seruauerit: siue ad secũdas migrauerit nuptias acquiri: siue per sacrum oraculum emancipatio procedat: siue modo alio legitimo a sacris paternis fuerint absoluti: cum etenim ⁊ pater vtitur vsufructu: ⁊

videtur in medio esse: vt. ff. ad tertul. l. fi. §. sinautē defuncta. sol. B ꝓtracta fiducia emãcipauit ibi nõ. hec non valet: q: hodie semper contracta fiducia videt emãcipare: vt diximus. ff. cod. si ab eo. Alij q̃ hic p principem emãcipauit ibi corã alio iudice. hec nõ valet q: hic dicit siue alio legitimo modo. Tertij q̃ ibi superat mater: hic non: nec hec valet q: magis deberet esse ꝓtrarium. dic ergo illaꝫ corrigi per istam: nã ⁊ hec est iustiniani.

a ¶ Votuꝫ. nõ votũ pfis: vt ⁊. ff. vnde lib. scripto in fi. ⁊ ꝯ bonis d. am. l. cum ratio.

b ¶ Quapropter. i. quare.

c ¶ Fratribꝰ. circa tutelaꝫ: vt dixi in prin. p. l. §. de le. i. l. iij.

d ¶ Exceptis. de hoc plene dices. J. cõia de suc. in auc. ita qꝫ. Item no. q̃ hec lex corrigit p auc. defuncto sine liberis

e ¶ Fratres. s. tales vterini.

f ¶ Supersint. s. tales vterini fratres dixit vocari oẽs fres excipi in bonis q̃ hẽbat emãcipatus a matre: in quibus p̃ferunturvterini.

g ¶ Rerũ. nõ maternaꝝ. ac.

Lege duodecim tabularum. Femine iure gnationis pariter vt masculi admittunt sublato quodã iure ꝓtrariuꝫ disponente post legẽ. xij. tabu. Et filij sororis cõsanguinee vel vterine cuꝫ de hereditate patrui vl auũculi tractatur: ⁊ tunc frater nec soror defuncti supsit: iura agnationis consequuntur. ⁊ successio inter filios fratrũ diuidit in capita. h. d. Et primo cõmendat legem. xij. tab. vsq̃ ibi. sed posteritas ibi arguit ⁊ vituperat mediã iuris prudẽtiã vsq̃ ibi: eiusmodi. ibi tertio ponit statutũ nouũ reducendo nos ad ius antiquũ ⁊ rõnes ãnecit vsq̃ ibi. bis igitu. ibi quarto vnum graduꝫ agnatiõis addit cognatiõi p cedẽdo in dispositiõe sui noui statuti vsq̃ ibi ceteris. ibi ꝓfirmat alias successiões i statuto nouo non cõprehensas vsq̃ ibi. si qui. ibi vltimo dicẽdãc. l. locũ habere in futuris casibus vsq̃ ad finem. Sal.

h ¶ Lege. xij. tab. olim agnata vel agnatus per. l. xij. tab. vocabat. secundo tpe nõ nisi filia vel soror agnata q̃ duabus rõnibus remouet vna q̃ si admittitur filius fratris ergo ⁊ ipsa filia fratris ⁊ si patruus ergo ⁊ amita. secũda cuꝫ agnati succedũt ei: ergo ⁊ ipsa eis. vltimo filios sororis cõsanguinee ⁊ vterine: lꝫ cognati sint ponit inter agnatos.

i ¶ In liberis. agnatorum.

k ¶ Et alter. s. corpus.

l ¶ Posteritas. s. media iuris prudẽtia. ⁊ habes hec oia insti. de le. ag. suc. §. ceterum: vsq̃ ad. §. si plures.

m ¶ Successionibus. subaudi existẽtibus: al's ex testõ.

n ¶ Germanas. i. sorores ex

votum[a] eius ẽ ad alios filios suas res peruenire. Quapropter[b] cũ ex lege anastasiana in alium articulũ fratribus[c] prospectuꝫ est: nũc a nobis in hac specie plenius eis subuenitur: vt pater habeat vsufructuꝫ: fratres autem vel sorores dominiũ rerum relictarum: exceptis[d] maternis rebus in quibus si ex eadem matre fratres[e] vel sorores sint eos solos vocari oꝫ. Sinaũt nõ supsint[f] tunc ad similitudinẽ aliaꝝ rerꝝ[g] in totaꝫ fraternitatẽ dñiuꝫ eaꝝ cedere: vt sit aptissimꝰ in oibꝰ tractatus: ⁊ nõ per differentiam personarũ vl rerum[h] vacillare noscatur.

Idem. a. Joanni. pre. pre.

Lege duodecim tabularuꝫ[i] bene humano generi prospectũ est que vnam consonantiam tã in maribus q̃ꝫ in feminis legitimis ⁊ in eorum successionibus necnon ⁊ in liberis[k] obseruandam esse existimauit nullo discrimine in successionibꝰ habito: cuꝫ natura vtrũq̃ꝫ corpus edidit vt maneat suis viribus immortale: ⁊ alteruꝫ[l] alterius auxilio egeat: ⁊ vno semoto alterũ corrumpatur. Sed posteritas[m] ouꝫ nimia vtitur subtilitate non piam induxit differentiã: sicut Julius paulus in ipso p̃ncipio libꝫ singularis quem ad senatusconsultũ tertullianum fecit aptissime docuit. Cui. n. ferendum est abintestato successionibus[n] suas quideꝫ filias ad similitudinem masculine sobolis in parentis vocari successionem. ⁊ iterũ germanas[n] iure ꝓsanguinitatis eãdem sibi vendicare prerogatiuã[o]: deinceps autem legitimas[p] feminarum personas si iura ꝓsanguinitatis[q] non possident a successione legitima repelli: cuꝫ maribus eadem successio pateat. Quare. n. patris soror nõ ad successionẽ filij fratris sui vna cum masculis vocat: ẽ aliud ius in amitis aliũ in patruis obseruatur? Vel qua rõe fratris filius ad successionẽ patrui vocatur: germana autem eius ab eadem successione recluditur? Huiusmodi[r] itaq̃ꝫ legis antique reuerentiaꝫ ⁊ nos anteponi nouitati legis censemus: ⁊ sancimus omnes legitimas personas idest per virilem sexum descendẽtes siue masculini siue feminini generis sint: simili mõ ad iura legitime successiõis abintestato vocari ꝓ gradus sui prerogatiuã: non ideo excludendas quia ꝓsanguinitatis iura ꝓ germane obseruationem nõ habeãt. cuꝫ eni vnꝰ sanguinis iura remaneãt per virilem sexuꝫ incorrupta: quare naturam offendimꝰ ⁊ legitimo iure derogamus: cum ⁊ aliaꝫ maximã iniuriam res ipse continet plerisq̃ꝫ quasi vulnus intestinũ incognitũ: cum enim ad earum mulieruꝫ successionem masculi iure agnationis

vocantur: quis patiatur earuꝫ quidem hereditateꝫ ad eos legitimo iure deferri: ipsas ꝛo neq̃ꝫ inuiceꝫ sibi neq̃ꝫ masculis posse eodem iure succedere: sed propter hoc solũ puniri q̃ femine nate sunt ⁊ pater no vitio si hoc vitium[s] est prolẽ innocentem grauari. In his igit casibus legem duodecim tabu. sequẽtes ⁊ nouuꝫ ius nouissimo iure corrigentes: etiam vnum graduꝫ pietatis intuitu trãsferri a iure cognationis in legitimam volumus successionem: vt non solum fratris filius ⁊ filia ꝓ m quod iam diffinimus ad successioneꝫ patrui sui vocentur: sed etiam germane cõsanguinee vel sororis vterine[t] filius ⁊ filia soli ⁊ nõ deinceps pone vnacuꝫ his ad iura auunculi sui peruenant: ⁊ mortuo eoꝰ qui patruꝰ quidem est fratris sui filijs: auunculꝰ autem sororis sue soboli: simili modo ab vtroq̃ꝫ latere succedant: tã q̃ꝫ si omnes legitimo iure veniãt: scilicet vbi fratres ⁊ sorores superstites non sint. His etenim personis precedentibus ⁊ hereditatẽ ad mittentibus ceteri gradus remãeant penitus semoti. Illo proculdubio obseruando vt successio nõ in stirpes sed in capita[x] diuidat: ⁊ hic gradus in ordinẽ legitimũ transferatur. ceteris aũt oibus successionibus ꝓ ius vsq̃ꝫ ad p̃sens tp̃s obseruatũ in suo statu manẽtibꝰ. Si qs aũt casus iã euenerit ꝓ qõ pristina iura volebant eoꝝ fiat distributio

Idem. a. Joanni. pre. pre.

Meminimus antea diuinam p mulgasse constõneꝫ[y] p quam ad vestigia legis duodeciꝫ tabularum totã pgenie ex legitima sobole descendentẽ siue masculinã sine femininã legitimo iure hereditatẽ adipisci sancimꝰ: vt quẽadmoduꝫ ipsis a personis legitimis succedit ita ⁊ ipse legitimarum personarũ amplectantur successionẽ. In qua constitutione vnũ gradũ ex cognatis in ius legitimũ reducimꝰ: idest germane consanguinee filios ⁊ filias: ⁊ sororis vterine filios ac filias: quã ꝓstõneꝫ in suo robore permanere censemus: cuꝫ ⁊ in nostris institutionibus[z] tenor eius a nobis relatꝰ est. Sꝫ subtiliore tractatu habito necessariũ duximꝰ ⁊ si quid ex prætoria iurisditione frugi inuentuꝫ est: ⁊ hoc cuꝫ perfectissima diffinitõe disposito nostras leges amplia ri. ¶ Cũ igitur prætorẽ filiũ emancipatum: lꝫ subtili iure capite fuerat diminutꝰ: attamen in patris successioneꝫ sine vlla diminutiõe vocare manifestũ est[a]: non eodem ãt iure ẽt ad fratruꝫ suoꝝ successiões ab eo vocabat: sed nec filij eius iure legitio suis patruis succedebãt: necessariũ duximꝰ hoc[b] primũ corrigẽ: ⁊ legẽ anastasianũ iusto[c] icre-

eodem tñ patre natas nã be ꝓprie dicunt germane.

o ¶ Prerogatiuꝫ. in succe. pfis defuncti.

p ¶ Legitimas. idest agnatas.

q ¶ Consanguineaꝫ. i. sororiat'. vt ita dicã.

r ¶ Huiusmodi. l. f. xij. tabu.

s ¶ Vitiũ. est. i. si ab aliqua vitium dicatur. sic ff. de inof. test. si matr. Item no. nõ esse penã vbi delictũ nõ est: vt J. de penis. l. sancimus.

t ¶ Vterine. quã ꝓstat vt agnatam vocari: vt J. l. pri. §. sed nec.

u ¶ Eo. hoc põt referri ad patruum: ⁊ sic ad inferiora: vel ad nepotẽ: ⁊ sic ad superiora.

x ¶ Sed in capita. hodie in stirpes: vt. ff. e. autẽ. post fratres. ⁊ dixi insti. de le. ag. su. §. hoc etiam.

Meminimus. Primo ex eodem do ponit effectum ꝓhibitionis precedẽtis vl qꝫ ibi: cuꝫ igit. ibi secũdo statuit filiuꝫ emãcipati pariter succedẽ cũ suis tam patri q̃ fratribus ⁊ sororibus vsq̃ꝫ ibi: sꝫ nec fratreꝫ. ibi tertio statuit fres vterinos admitti ad successionẽ fratris. ⁊ cũ fratribus defuncti admittunt filij fratruꝫ emancipatoꝝ: sed etiã filij fratris vterini vl sororis vterine vsq̃ꝫ ibi: quas aũt. ibi quarto disponit q̃ q̃ vocantur ad successioneꝫ vocant ad tutelã. h. d. fal.

y ¶ Constitutioneꝫ. vt ff. l. pri. ⁊ breuiter reꝯ memorat eam hic.

5 ¶ Institutiõibus. vt insti. de leg. ag. suc. §. ceterum. vsq̃ꝫ ad. §. si plures.

a ¶ Cum igit. manifestũ est. vt insti. e. §. emãcipati.

b ¶ Hoc. vt frater fili.

c ¶ Iusto incremento. dicit enim illa tñ de iure tutelarum: vt. ff. de legatu. tu. l. iij. vt saluum sit eis: quod non placet q̃ de illa faciat memoriam hic sed de quadã

mēto perfectam ostēdere: vt emā cipatus filiⁿ ⁊ filia nō solū in pater nis bonis ad suoꝝ similitudinē succedant: sed etiam in fratrū vl' soro rū suaꝝ successione: siue oēs sui sive oēs emācipati sunt: siue pmixti sint cum emancipatis inuicē equo iure sibi succedant: ⁊ nō fm legeꝫ anastasianā parte aliqua diminuta. Et hec quidem de filijs emācipatis sancire bellissimuꝫ est nobis visum. ¶ Sed neqꝫ fratrē vel soro rem vterinos ꝓcedimⁿ in cogna tionis loco relinqui: cuꝫ enim tam primo grādu sint: merito eos sine vlla differētia tāq̄ꝫ si cōsangui nei fuerāt cū legitimis fratribⁿ ⁊ so roribus vocādos esse sancimⁿ: vt secūdo gradu' cōstituti ⁊ legitima successione digni reperti alijs omnibⁿ qui sunt vlteriōris gradus ꝗ legitimi sint precellant. Et hoc qui dem de secūdi graduꝫ successione satis abūdeqꝫ a nobis cuꝫ summa vtilitate dispositā sunt. ¶ Cū autem tertio gradu ex trāsuersa linea fuerit locus: vbi patruus ⁊ filijs fra trumᵇ ⁊ sororuꝫ locū antiquitas ō dicauit vna cuꝫ illis taꝫ emācipati fratris q̄q̄ emācipate sororis filiuꝫ tūmodo' ⁊ filiā siue emācipatos siue suos suis patribⁿ constitutos: ⁊ neminē aliuꝫ vlterius: necnō fra tris vterini ⁊ sororis cōsanguinee vel vterine filiū vel filiā tūmodo ex legitimaᵈ linea inuicē vocari cē semus: sicut iā sanximusᵉ: vt oēs q vel antiquo iure vl' a nostra libera litate in legitimorum quidem positi sūt prerogatiua ⁊ eodē tertio gra du sūt simili iure vocenī: successio nis videlꝫ iure ⁊ in hac parte fuā do: vt si qui ex secūdo gradu voca ti renūciauerint hereditati ⁊ volue rint eaꝫ adire: nulluseqꝫ alⁿ sit in se cundo gradu qui succedere ei po test ⁊ vult: tūc hi quos p̄senti lege enumerauimus ex tertio gradu in locū recusantiū succedāt'. Illo ēt obseruādo vt successio nō in stir pem sed in capitaᵍ diuidat: ceteris successionibⁿ fm ius vsq̄qꝫ ad pre sens tempⁿ obseruatū ꝓcedēnbⁿ: ⁊ nullo ex cognatis supra memo ratos gradⁿ ad iuris agnaticij for maꝫ redigēdo: sed suū ordinē suā q̄qꝫ primitatē retinēte incorruptaꝫ.

¶ Quas aūt personas ex iure co gnationis in legitimas successiōes trāsuerimus: eas ⁊ tutele grauami ni vicissim supponimⁿ. ſ. si masculi sint ⁊ perfecte etatis fm nr̄m ꝓsti tutiōisʰ tenorē: vt nō soluꝫ lucrum sentiāt: sed etiā grauamini subiun geni. Si qui āt casus iā euenerit ⁊ per iudicialem sniam vel amicabi lem trāsactionem sopiri sunt: nullā sentiāt ex hac lege retractionem.

¶ Cōis de successionibus'. Ivtij.

IAdp. dio. ⁊ ma. aa. ⁊. cc. variāe.

Cire debuisti fratre emāci pato potiorem eāⁿ que in familia mansit in alterius emancipati bonis nō hēri: sed eos paruerⁱ si solenniterⁿ petierint bo norū possessionem succedere.

IDē augusti ⁊ cesares apolinari.

Si pater tuus sobrinoᵒ tuo ꝓ pior agnato constituto: ⁊ in testato defūcto: ciuili iure adita be reditate: vel hoc ab initio nō inter neniente': seu capitis diminutione perempto: solēniter bonorum pos sessiōe admissa successit: ac tibi pa tris tui quesita hereditasᵖ est: adire presidem prouincie debes: ac tuto res eiusᵍ de tutela conuenire.

IDeꝫ augu. ⁊ cesares: vlpiano.

Vicrico' puigni successionem intestati ciuili vel bonorario iu re non deberi certissimum est.

IDem. aa. ⁊ cesa. asterio.

Seruⁿ hēre nō pōtⁿ successores.

IDem. aa. ⁊. cc. iustine.

Adite' cui successisse filios su os ꝓponis hēditatē tuo noie nō recte petis. ſ. qm̄ hos ēt intesta tos dē functos asseueras: siquidē hi quos puignos eusdē amite dicisᵏ eoꝝ ꝓsanguineiˡ fuerit ffes: taꝫ agnationis q̄q̄ cognationis iure scō gradu ꝓstitutos tibi pferri nō ambi gitᵐ. Nāⁿ si amitinis tuis alio ēt pa tre natis nūq̄qꝫ eorum mris puigni sūt: admisisse te bonoꝝ possessiōeꝫ pbās eoꝝ vendicasᵒ successionē.

IDem. aa. ⁊. cc. publicano.

Aunculo priorᵖ qui est in ter tioᵍ gradu: q̄q̄ consobrino qui sequētem' occupat: deferri succes sionem intestati certi iuris est.

IDem. aa. ⁊. cc. nicolao.

Affinitatis iure nulla successio pmitritᵗ. IDē. aa. ⁊. cc. iuste.

Vteq̄qꝫ scriptⁿ hēs cuiuscūq̄qꝫ portiōis capax repudiet here ditatē: vl' alia rōe querēde faculta tē amittat: ei q testm̄ reliqt itestato nemo succeditᵘ. Igit pspicis q̄ te stamētarie successionis spe durāte

r ¶ Vicrico. hic puncta. ⁊ fa. ſ. e. l. affinitatis.

Serms. Seruo nemo succedit. b. d. Itē in monacho: vt in auc. igresi. ⁊ oia iura loquētia in seruo habēt locum in monacho fm Inno. in. c. cum olim. extra de priuilegijs. bal.

s ¶ Nō pōt. fallit in casibus: vt. ſ. ad silf. l. pe. ⁊. ſ. de suis ⁊ le. apud. ⁊. ſ. ri. i. si is. ⁊. ſ. ad orphi. l. fi. ⁊. ff de suis ⁊ le. l. i. circa pn. ⁊. §. q̄ri. ⁊. ff ad tertul. l. i. in pn. ⁊. §. interdum. nec eōtra seruus vl' dōs p eū cognatis fuit: vt in sti. de seruili co. ⁊ ſ. e. ancille.

Adite. Ad successionem amite pmo vocant filij q̄q̄ nepotes. ⁊ in successione ami tinoꝝ potiores sūt eoꝝ sorores ꝓsanguinei tūm vel vterini q̄q̄ eoꝝ amitini. ⁊ frib⁹ nō extāti bus amitini vocāt. b. d. Sal.

t ¶ Amite. ſ. tue.

u ¶ Etiā nō solū amitā pus.

x ¶ Dicis. q̄ maritus amite habuit ex alia pcedēti vxore.

y ¶ Cōsanguinei. puta nati ex eodē pre: ex alia tūm matre.

z ¶ Nō ambigit. vt. ſ. ti. i. l. i.

a ¶ Nā si. ꝓstrue: nā si puigni mris eoꝝ. ſ. amitinoꝝ nūq̄q̄ sunt. i. nō attinēt amitinis tu is alio etiā pīe natis. i. ex alio viro quē ante vel post habuit nō ex eo ex quo puigni nati sūt nō solū ex alia mre admi sisse te ⁊c. qō hodie fit q̄quo mō agnoscat: vt. ſ. q admit. ad bo. pos. l. fi. ⁊. l. pe. Pre p cedēte. ſ. amite mee. nō ex pīā ti vnde sunt priuigni.

b ¶ Vēdicas. p vñ cognati: q̄q̄ mater eoꝝ sit agnata: vt insti. de le. agna. tu. §. i. ac.

Aunculo. Auunculus preferr filijs matertere. b. d. Sal.

c ¶ Priori. i. prius.

d ¶ Tertio. vt insti. de gradi. §. iij.

e ¶ Sequentem. ſ. quartū: vt insti. de gradi. §. iij.

Affinitatis. Affines qui habent rōne vxoris viro nō succedūt. b. d. Sal.

f ¶ Permittit. vt. ſ. co. l. vi ctrico. sed hoc fallit iter vi. ⁊ vxo. q succedūt inter se quuꝫ alij ōficūt: vt. ſ. vñ vir ⁊ vxor l. i. itē in alio casu q ē ibidē in auc. pter ea. Itē in tertio succe dit maritⁿ vxori cū filijs eius emācipatis a pre ⁊ cū nepoti bus ex filia ⁊ viriles hēat p tes vsufr. vt j. ti. i. l. pe. q vir ⁊ vxor vidēt affines: vt. ſ. cōis vtriusq̄qꝫ in. l. possessionū. ⁊ ff de ꝓdi. cā da. q̄q̄ si seruⁿ. ſ. ꝗ verius est q̄q̄ nō sunt affines: cū affinitas nō fit nisi aliqua psona mediāte: ſ. mrimonīū facit causaꝫ affinitatis: vt ff de gradi. l. non facile. §. affi nes. ⁊ sic nullo modo fallit.

Ateguā. Quādiu succedi pt ex testō cessat suc cessio abintestato. b. d. Sal.

g ¶ Succedit. q̄diu ergo ⁊c. vt hic. ⁊. ſ. de secundis tabu. l. i. ⁊ vñ liberi. l. ij. ⁊. ff de acq̄ bere. l. q̄diu. ⁊ ō re. in. l. quādiu. sed hoc fallit in cāu: vt in stituo te heredē: si legitimus meus noluerit: vt ff de hē. inst. l. si qs ita heres instituat. Itē in alio: vt ff vñ li. l. pe. q̄ est ꝓtra. sol. ubi fuit filius istitutⁿ sub ꝓditiōe emācipatiōis si emāci pare infra certū tp̄s ⁊ iam erat elapsū quū adiuit abintestato. ⁊ sic ex testō

eodem tū pari ratione nā he ꝓpinquitatis gra mane.

o ¶ Porogatiua. ꝓ succe. pīs ⁊ dōnat.

p ¶ Legitimus. idē agnatus.

q ¶ Consanguineus. i. sororum. ⁊c.

r ¶ Duinsmodi. l. fin. tabu.

s ¶ Vtrū. est. i. si is de qua vtrum dicatur. ſ. ſ. de inof. test. ſ. mater. Item no. nō esse pōl vbi delictū nō cōm. ſ. de penis. l. sanctimo.

t ¶ Vterine. quā vlt vt agnatam vocatur ſ. l. pori. §. sed nec.

u ¶ Eo. hoc pīt fe ri ad patruum: et fcā inferiora: vel ad ipsū tē: ⁊ sic ad superiora.

x ¶ Sed in capita. bo die in stirpes: et ſ. ⁊ ten. post fratres ⁊ ꝓ insti. de le. ag su. hoc eriam.

Mmirinus. Primo enim do ponit effectum ins tutionis precedētis q̄q̄ ibi: cuꝫ igit. di. fe stat. fuit filius emāci pat. pariter succedit cū tam patri q̄q̄ fratribus ⁊ sororibus vsq̄q̄ ad nec fratres. ubi ⁊c. tuit fres vterinos ad mitti ad successionē tris. ⁊ cū fratribus fūcti admittit filios truꝫ emancipatos. ſ. etiā filij fratris vterini vl' sororis vterine. ubi: quas aūt. di. quo to disponit q̄q̄ vocā tur ad successionē ⁊ cant ad tutelā. b. d. Sal.

y ¶ Constituimus. ⁊ ſ. l. pri. ⁊ breuiter ⁊c. memorar cum hic.

5 ¶ Instituētibus. ⁊ insti. de leg. ag. su. ſ. ter. vsq̄q̄ ad §. ij. pro ros.

a ¶ Cum igit. mali stū est. vt insti. e. §. emāci pati.

b ¶ Hoc. vt frater fi

c ¶ Iusto iure. ⁊ dicit enim illa ⁊c. re tutelarum: vt. ſ. de ga. tu. l. iij. vt fidiu sit eis: quod non plāe q̄q̄ de illa facit mentio nem hic sed de quadra

m ¶ Hereditas. ⁊ p cō sequens illius propioris sobrini.

q ¶ Eius. propioris sobrini.

Vicrico. Vicrico nō defertur priuigni successio. b. d. Sal.

A succedere non poterat.

Ancille. Dñs ancille nõ succedit ei cũ quo ꝓtuberniũ fecit.b.d.sal.

a ¶ Non potest.vt.j.de lib.cau.si liber.

Utritoribus. Aliũ non succedit alens.b.d.sal.

b ¶ Hereditas.siue dicas nutritorem alũnum quẽ pueri bononiẽses pfem appellant:siue eũ qui colligit erp̃ sitũ:vt.j.de ifa.l. fi.ꝛ.ã.de epis.ꝛ cle.l. nemini. sed iure hospitãdi vl hospitationis ex cõsuetudine qdam vẽdicant sibi successionẽ. qõ hodie corrigit per auẽ.nouã frederici quã hic lege.oẽs peregrini.ꝛc. ¶ Auẽ.

Omnes peregrini.

Si aduene pegrini decedãt testati:eorꝫ volũtas seruari dꝫ: ꝛ si intestati:veniũt primiores sibi.ꝛ bona que secũ hũt ẽpo loci ẽbẽt tradi successoribus defuncti fuaturo vl in pias cãs errogaturo. hospitãtib̃ eos ab eorꝫ bonis sb pena tripli semotis .b.d. sal.

c ¶ Peregrini.in bonã partẽ accipe:vt insti.de here.insti. §.fi.nõ ꝓ deportatis vel relegatis sicut accipiunt.ã.ô hẽ. insti.l.i.q nõ hospitãt vbi volunt sed tenere debẽt insulaꝫ sibi assignataꝫ:alꝫ puniunt: vt eis augeat pena:vt.ff de penis.l.relegati.

d ¶ Libere.apud eos q volunt recipe:nã nemo cogit recipẽ:vt.ff.naufra.cau.l.i.§.i.

e ¶ Liberã.dũmodo fm ius cõe testent:vt.ã.de inoffi.testa.l.fi qñ.nec obstat ꝙ nil videatur facere hec cõcessio cũ ꝛ hoc ante habebãt:vt.ff. de le.i.fi quando:qꝛ imo de cõsuetudine non habebant :vt hic subjcit.

f ¶ Consuetudine.mali enim moꝛes ꝛc.vt i auẽ.vt nulli indi.§.i.colla.ir. Itẽ no.contra statuta terraruum.sic ꝛ.ã. de sa.san.ecc.sup.l.priuilegia.autenti.cessa.

g ¶ In eo puniant.no.quꝫ puniri in eo in quo deliqꝛ :sic in auẽ.ô nõ alie.§.siquis aũt p donationem.col.ij.

Ancinus. Iuꝫ isto ad successionẽ fratris ẽt in ptãte morientis tꝫ in lucris nuptialibus ꝙ in bonis maternis ꝓmo venit eius liberi.secundo eius fratres. tertio pater.vsufructus tñ debet ei in cuius sunt ptãte.b.d.Sal.

h ¶ Maritali.vt dotes vir ex pacto vel donationẽ ꝓnup.mulier fiꝛ ex pacto.ꝛ idẽ si quodlibet legatũ vel donationẽ inter se faciũt que valeat:vt.j.de bo.que li.l.quecũq.in prin.ꝛ arg.ff.de castrẽ.pecu.l.castrẽse.ꝛ.l.fi forte.

i ¶ Destinatus.p leonem:vt.d.l.de bo.que li.l.quecũq.

k ¶ Ex eodem.i.vtrinq conuinctos.

l ¶ Ex materna.ideo de his dicit qꝛ tempoꝛe istꝫ legum nõ acquirebant filijs in potestate cõstitutis ex causa aducticia nisi res materne:hodie ergo cum aduenticia nõ acquirant patri:vt.j.de bo.que li.l.cum oportet:idez in eis seruaret qõ in istis seruat: vt in auẽ.de consan.ꝛ vteri.fra.§. ꝛ hoc conueniens collatione.v.

m ¶ Vsufructu reꝫ.ꝛ est hic rõ qꝛ defunctus erat in ptãte:vt hic.ꝛ.ã.ad tertu.l.fi.in fi.alioqn pater viuẽte filio nõ hẽret vsufru.sz eo mortuo hẽret ꝙ bessse vna cũ matre:vt.ã.ad tertu.l.fi.§.finaũt defuncta.sed p aliũ.l.ã.de le.here.l.de emãcipatis.que corrigit illaz ad tertu.hꝫ totũ vsufr.sz hodie lex ista est ꝓsus correcta cũ pt admittat ad successionẽ ẽt extãtibus fribus:vt.ã.ad tertul.autẽ.defũcto.ꝛ.ã.ti.i.auẽ.cessante.Itẽ ꝛ qꝛ fit hic mẽtio de fribꝰ vtrinq ꝛ ex vno latere tñ fibi cõiunctis qualꝫ inter se succedãt ponit hic auẽ. ita qꝫ.que est in auẽ.de cõsan.ꝛ vteri.fra.§.i.col.vj. ¶ Autentica.

Iaqꝫ mortuo. Fratres ex vtroqꝫ parẽte cõiuncti in successione fratris intestati ꝓfrunt alijs ex altero tñ parente coniunctis in oibus bonis.b.d.Sal.

n ¶ Patre.lex enim codicis loquitur patre viuente tñ.

o ¶ Filius.post mortem patris.

p ¶ Intestatus.vnus de liberis.

q ¶ Qui ex vtroqꝫ.dic mortuo aliquo qui fratres habet:aut enim sint vtrinqꝫ coniuncti ꝛ succedũt ei:aut ex vno latere tñ puta veterini tñ: vel consanguinei tñ:ꝛ tunc idem: vt in autenti.cessante.aut consanguinei tñ.Itẽ ꝛ vterini tñ:ꝛ tunc pariter admittuntur quia agnatio non differt a cognatione:vt.d.autenti.cessante.ꝛ hoc in bonis a se quesitis. In bonis autem a patre quesitis preferuntur consanguinei:in quesitis a matre preferuntur veterini:vt ã.titu.i. de emancipatis in fi. Item ꝛ in eo. huius autenti.in fi. dicit seruanda vetera iura. sed Pd. dixit illam l.de emancipatis.in fi. esse correctam:nam hic indistincte dicit vtrinqꝫ coniunctum preferri illis qui ex altera parte tantum coniuncti sunt ꝛ sic in paternis ꝛ maternis:ergo ꝛ ibi vbi sũt vterini tñ et consanguinei tãtũ non debet fieri bonum bonorum distinctio. Item.d.autenti.cessante dicit vterinos ꝛ consanguineos simul admittendos cum non differat agnatio a cognatione:nec distinguit paterna bona a maternis: vel ab his que aliunde quesiuit. sed hoc non placet :nã ꝛ ibi aliqua habet differẽtia inter vtrinqꝫ cõiunctos ꝛ eos q ex vno latere tñ.aut sũt vtrinqꝫ coniuncti cũ cõsanguineis tantum vel cũ vterinis tñ vel cũ vtrãqꝫ ꝛc.vtrinqꝫ coniuncti preferũtur in bonis vtdecũqꝫ quesitis: vt hic qꝫ duplicia iura habentes ꝓferunt vnuꝫ habẽtibus tñ:vt in cor.§.boia.ꝛã.de edi.di. adri. l.fi.§.i.

Fratres ex alijs nuptijs ꝓcreatos: quũ nemo eorꝫ fuerit relictꝰ tũc ad patrẽ pueniat:Ita ꝛ de his que ex mfna linea ꝓ quãcũqꝫ occasionẽ vel inter viuos vl per vltimas dispositiões vl abintestato descẽdũt similis ordo seruet.ꝓmo in filij vl filie successionẽ eius posteritate vocãda:eaqꝫ non inuẽta fraterno cõsortio eiusdez vel alieni mfimonij fm predictũ ordinẽ accersito:tunc ad vltimũ locuꝫ pater a legibꝰ conclamet:ꝛ sui filij nõ grataꝫ hereditatẽ relictã:sz triste lucrũ sibi lugeat acquisituꝫ. In oibꝰ videlz casibꝰ insupstite sobole liberoꝝ: ꝛ fratribus adhuc viuẽtibꝰ qui ad hẽditatem defuncti pfem aũcedunt: vsufructu rerum quarũ dñiũ ad eos pueniat:apud parentes remansuro.

¶ In auẽ.de cõsangui.ꝛ vte. fra. §.vult hec lex.coll.vj.

LON. Iaqꝫ mortuo quoqꝫ pñe si filiꝰ intestatꝰ decedat sine liberis:relictis fratribꝰ ꝛ sororibus: alijs vterinis: alijs cõsanguineis: alijs qbusdã ex vtroqꝫ parẽte ꝓiũctis:i eos solos trãsmittet hẽditatẽ q ex vtroqꝫ parente cõiũcti fuerit.

¶ De bonis maternis ꝛ materni generis. lix.

Iopera.Const ã.a.ꝓsuli Lybie.

Res q ex matris successiõe siue ex testõ siue abintestato fuerint ad filios devolute ita sint in parẽtũ ptãte vt fruẽdi dũtaxat hẽant facultatez:dñio videlz eaꝫ reꝫ ad libos pti nẽte. ¶ Parentes ãt apud quos mfnaꝫ rerũ vtẽdi fruẽdiqꝫ tñ prãs est:oẽm debẽt vtẽdi rei diligentiã adhibere:ꝛ qõ iure filijs debẽt in eam ine ꝓ se vel per ꝓcuratoꝛẽ poscere ꝛ sũpt ex fructibꝰ impigere facere:ꝛ litem

r ¶ De bonis maternis. Dixit.ã.de iure qõ habemus in bonis meꝛtuorum:nũc vult dicere de iure quod habemus in bonis viuentium in hoc ꝛ sequen.titu.vel dic ꝙ specialia quedam seruantur in successione delata filijs a linea materna:ideo de ea successione specialiter dicit:nam nõ qꝛeritur patri sicut alie successiones ei delate fm hec tempoꝛa ante iustinianum.

Res que. In rebus maternis delatis filio in ptãte ꝓstituto pater habet hodie solum vsufructum.ꝛ pro ipsis rebus pl quẽdis ẽt in iudicio pater habet legitimã pſonam ac si eorꝫ pfectum haberet dñium:nõ tñ põt illas alienare in ꝓiudiciũ filiorꝫ sz fiat sic:ꝛ eius fideiussoꝛes.b.d. Diuiditur. primo ponit qõ ius hꝫ pater ꝛ filius in bonis maternis.Secundo cui cõperat eorum administratio. Tertio interdicit eorꝫ alienationẽ.secunda ibi:parentes.tertia ibi.ita vt.Sal.

s ¶ Res que.ius antiquum omnia acquisita per filiosfami.preter castrense vel quasi dabat patribus:sed hic.l.statuit cõstantinus nouũ ius in omnibus que veniunt a matre:sequens lex extendit ad omnia que ex materno genere.per iustinianum ad omnia aduenticia:vt.j.n. i.l.cum oportet

t ¶ Procuratoꝛẽ.ordinatum a se lite cõte.vel a filio cũ volũtate patris:vt arg.ã.de procur.l.neqꝫ.vel dic ordinatum ad negocia siue petitiones extra iudicium:vt.ff.mã.si procuratorem.§.i.

inferentibus resistere: atqꝫ ita oia agere tanqꝫ solidũ perfectũqꝫ dñium eoꝝ eis acqsitum fuisset: ⁊ pso nã gerãt legitimam[b]. ¶ Ita vt si quã rẽ alienare voluerint: emptor vl is cui res donatur: obseruet: ne vnqꝫ partẽ earꝝ rerꝝ quas alienari ꝓhibitũ est: sciẽs accipiat vl ignorans[c]. Docere[d] oꝫ enim pater ꝓprij iuris eam rẽ esse quã donat aut distrahit: ⁊ emptori si velit fideiussores licebit accipere[e]: quia nullam poterit prescriptionem[f] opponẽ filijs qũcunqꝫ rem suã vendicantibus[g].

¶ In auẽ. de nup. §. si vo expecter versi. interminatur. colla. iij.

LOA. D. Si tricẽnale tps transeat quo possessor dñs[h] fit: ⁊ detentatio accipiẽtes dños faciat: tpe incipiente filijs currere ex quo sue potestatis apparuerint[i]: nisi tamẽ aliquem impuberem[k] etas adiuuet.

IMp. arcb. ⁊ bono. aa. flo. p̃. p̃.

QUicquid auus ⁊ auia: pauus ⁊ pauia ex materna linea venientes: nepoti nepteue: ꝓnepoti ꝓ nepteue: testõ: fideicõmisso: legato: donatione. vel alio quolibꝫ titulo largitionis: vel etiã intestati successione contulerũt: pater filio filiaue integra illibataqꝫ custodiat: vt vendere: donare: relinquere alteri obligare sicut nec mẽna bona non possit: vsufr. dũtaxat ad eũ ꝓnenere: ita vt quẽadmodũ ipse[l] iuꝑ his rebus licentiam[m] totius potestatis amittit: defuncto eo[n] filio filiaue p̃ cipua computẽtur: nec ab illis qui ex parte[o] sunt. cobẽdes vẽdicent[p].

IMP. peratores. Tbe. ⁊ Valentini. aa. ad senatum vrbis rome.

SI vna matre emãcipati sunt filij: ⁊ postea ꝺcesserit mater: qui omni cõmodo destituitur[q] pi: nec retinet vsufr. viriles ei inter filios siue vn[o] siue plures sint vsufr. tribuim[o] portiones. Sin vo mulier moriens ex filijs alios emancipatos a patre alios in patria potestate dimiserit: in ꝗ cãu dispari vtetur maritus defuncte bẽficio quo casu vtriqꝫ p̃scriptimus[r]: idest circa eorum quidem portionẽ qui ad hũc in sacris retinentur vsufruc. ex auctoritate legũ retinebit pater ⁊ premiũ delate emancipationis: quum volet accipiet[t]: in eorũ vo parte quos exisse de ptãte vna matre constiterit: vsufru. virilis inter eos portionis ꝓm prescripta[u] percipiet. ¶ In nepotibus[x] etiam vel neptibus hoc obseruandum esse censemus: vt marit[o]q vxore mortua non existentibus filijs cum solis nepotibus vel neptibus ex hac lege[y] ad emolumentũ vocand[o] est si vnus vna pluresue nepotes ex filio vno vel pluribus qui in potestate defecerunt procreati sunt: hoc iure utatur quod de filijs constitutum[a] est. nam licet hoc nouum presens lex constituat[b] in nepotes non tamen ab re est vt in hoc casu deteriores[c] esse nepotibus filij non sinantur. Habeat[d] igitur auus veniens cum nepotibus in potestate durantibus vsufructum bonorũ omnium que ex defuncte auie successione delata sunt. Cum vo his quoqꝫ libertatẽ emãcipatione largitur: similiter ab ipsis sicut de filijs constitutum est premiũ[e] manumissionis accipiat. Vel si ex pluribus alteros manumittit[f]: alteros retinet ex parte manumissorum legitimum premium: ex parte vo in potestate manentium retineat vsufructũ. ¶ Quod si nepotes[g] sint neptesue aut ex emancipato[h] filio aut ex filia procreati. aut ab ipso[i] auia viuẽte sacris dimissi sunt: idem auus virilis cum ipsis portionis habeat vsufructum. ¶ Si vo ex nepotibus neptibusue tempore quo in auie successionem vocantur alij sunt in aui potestate: idẽ marito defuncte: alij sui iuris sunt: circa personas quidem eorum qui in potestate ꝓsistũt ⁊ in vsufructu ꝓsequẽdo ⁊ in emãcipationis premio cõquirendo ratio supradicta seruet. ¶ Eadem aũt ⁊ de ꝓnepotibus serus vtriusqꝫ sancimus: manẽte diffinitiõe q̃ de singulis sancita est si filij sint pariter ac nepotes[k].

IMperator. Leo. augu. calistra.

¶ Ita omnia. subaudi predicta als falsum esset qꝫ vendere nõ põt vt subiecit: qõ posset si esset dñs.

b ¶ Legitimã. ergo de calũ. iurabit cũ hẽat legitimã administrationem: vt. §. de iuramen. ca. l. ij. §. i. ⁊ ibi plene dixi. Itẽ an erit cõcipiẽdus libellus de filio: qõ videt: vt. ff. de admi. tu. l. i. §. sufficit. ⁊ de epl. ⁊ de. auẽ. causa. an de pare: quod videtur: vt §. de epsco. ⁊ de. oẽs q §. subiciimus obseruando. ⁊ auẽ. sed hodie sed quocũqꝫ modo hoc nõ est vis qꝫ pater semp respondet ⁊ de calũ iurat.

c ¶ Sed ignorans. qui vendere non põt tamẽ actiões exercere potest vt hic. sed arg. cõtra. ff. de iure delib. l. ait prete. §. est. n. absurdum.

d ¶ Docere. docet eꝫ mentiri. ⁊ dicꝺ si vult iurare emptorem.

e ¶ Accipere. etiam vẽdere multo: quasi iuniat cuicio in lumine cõtractus: vt ⁊ §. de euic. si post. fac ⁊ als dat vendito: fideiussorem iuratus: vt in auten. de fideiusso. §. quod autẽ. in fi. colla. a. Item nota tenere cõtractus in preiudicium patris ⁊ fideiussoꝝ nõ in preiudicium filij: vt ⁊ §. predijs mi no. ⁊ fis: tũc non obstat. §. de leg. ⁊ cõ. l. nõ dubium.

f ¶ Prescriptio. nisi xxx. an. quã dicunt currere etiam eo posito in ptãte: quod nõ placet: vt §. de anna. exce. l. i. §. i. ⁊ hic in fi. adiunge autẽ. nisi ꝛc. que est de iuꝑ. §. si vo expecter. colla. ⁊ determinat qõ hic dicit.

g ¶ Vẽdicãtibus. que ꝛc vt. §. de rei ven. cum anatre.

¶ Autentica.

D. Si tricennale. Ita autẽ. dicit ex pte q̃ possessor dicitur dominus completa prescriptione que tamen non currit filio in potestate posito. hoc dicit Bal.

h ¶ Dominus. no. pro op. ꝗ. quem fieri dominum directe per prescripti. xxx. ann. vel. xl. an. hic. ⁊ ff. de dã. infec. fluma. m. §. iulia. ⁊ l. dam. infec. an prin. ⁊ ff. de vsuca. l. eum qui. circa prin. ⁊ insti. de vsuca. circa prin. sed Io. dicit vtile queri dñium. B. effectum dñij quod satis in id recidit. ⁊ ad p̃dictas leges rñdet vt semper subaudiat quasi dicunt ergo vsucapione acquiri dñium directũ: vt. §. de pac. traditionibus. sed prescrip. xxx. vel. xl. an. si bonafide possedit habet exceptionẽ ⁊ publicianam actionem imo vtilẽ in rem: ⁊ ita acqrit vtile dñium vel effectum dñij. ⁊ pro hoc. ff. de pig. l. i. §. cum predii ⁊ §. de pre. lon. tempo. super. ⁊ ff. de iureur. l. si duo. §. iul. si vo malafi. acqrit solam excep. in prescriptiõe vo. x. vel. xx. an. habet vtrunq: vt §. de prescrip. xxx. an. si quis emptionis.

i ¶ Apparuerint. nõ aũt prius cum agere non possint: vt hic. ⁊ §. ti. i. quecunqꝫ. §. fi. ⁊ de an. excep. l. i. in fi.

k ¶ Impuberem. nã ꝓra ipuberẽ uõ currit talis p̃scriptio: vt §. de prescrip. xxx. an. sicut in rem. at ꝓra alium minorẽ currit p̃scrip. xxx. an. sed restituit vt diximus. §. in quibus. cau. in inte. resti. nõ est necc. l. fi. ⁊ et. d. l. sicut in rem. Item no. qꝫ hec auẽ. loquit in lucris nuptialibus tñ: sed hoc trahi

Omnus fm Io. ⁊ oẽs ad omne aduenticium lucrum.

Quicquid. Prouenta filio ex genere materno quocũ titulo p̃ii acqruntur solũ quo ad vsufructum eius morte finiendũ. ⁊ ideo p patrẽ nõ possunt alienari nec eo mortuo tenet filio illa cõferre. h. d. Sal.

l ¶ Ipse. s. filius.

m ¶ Licentiam. vtendi ⁊ fruendi.

n ¶ Defuncto eo. s. pre. ⁊ sic est plana. sꝫ P. dixit eo mortuo. s. filio asserẽs morte filij finiri vsufructũ patris: qõ est falsum: vt. §. ad tertu. l. fi. ⁊ in autẽ. de here. abite. circa pn. ⁊. §. ri. p: ori. l. fi.

o ¶ Ex parte. als ex pte: als patre.

p ¶ Vendicent. vt. §. ꝺ col. l. fi. ⁊ §. ri. i. quecũqꝫ. ⁊. l. cũ oꝫ.

Si vna. Si omnes filij quibus aliqd puenit ex successione materna sũt in ptãte pater totius hꝫ vsufructum: si aũt oẽs sunt emancipati in vsufructu admittẽ ꝓ virili. si vo sũt mixti vsufructũ portionis eorꝝ q̃ sũt in ptãte retinet in totũ: emãcipatorꝝ vo ꝓ virili. ⁊ hec habẽt locũ in nepotibus ⁊ pnepotibus. h. d. sal.

q ¶ Destituitur. fm ius antiquum.

r ¶ Vtriqꝫ. s. casui.

s ¶ Prescripsimus. i. dixim[o] qd iuris sit.

t ¶ Accipiet. i. dũmitẽdo eos in sacris.

u ¶ Prescripta. dicta hac. l. sꝫ nũqd idem in ceteris aduẽticijs hodie: rñ. nõ: qꝫ hec. l. ideo hoc admittit: qꝫ decessit vxor: huius viri q̃ vnuꝫ corpus erat cũ ea: ⁊ cuius fruebat bonis ea viuẽte. ⁊ sic nota casũ quo succedit vir vxori in aliquo vt nõ. §. cõia de suc. l. affinitatis.

x ¶ In nepotibus. qcqd sequtur vno verbo dicisse potuit. s. idẽ ẽ in nepotib[o] ⁊ pnepotibus ⁊ ceteris in ptãte cõstitutis vel emãcipatis.

y ¶ Ex hac. l. s. si nepotes isti sũt emãcipati vt ꝺ filijs dixit: als totuꝫ hꝫ pr̃ vsufru. vt. §. ad tertul. l. fi. §. fi. ⁊. §. pri.

z ¶ Vocãdus. in bonis vxoris q̃ est auia nepotũ. ⁊ dic vl in totũ veluti si sunt in ptãte vl in virilem si emãcipati.

a ¶ Constituũ est. fm distinctionem sint in ptãte vl non.

b ¶ Constituat. s. in eos. i. in necem eorum.

c ¶ Deteriores. vt filioꝝ q̃dã iura p patres minuant. nepotum vo imutilata seruentur.

d ¶ Habeat. nunc separat: sed. §. coniunxit.

e ¶ Premium. que est hodie dimidia vsufru: vt §. ti. i. l. cum oportet. §. cuꝫ aũt. ⁊ insti. per quas perso. no. a. §. hoc quoqꝫ.

f ¶ Manumittit. post mortem auie ⁊ semp dic. i. emancipat: vt. ff. qũ ac. de pec. est anna. l. i. §. i.

g ¶ Quod si nepotes. dixit de neponibus filij q̃ remansit in ptãte: nũc ponit de neponibus filij emancipati vel filie.

h ¶ Emancipato. post eius emancipationem. ⁊ sic nõ sunt in ptãte aui. vt insti. qui. mo. ius pa. po. sol. §. fi.

i ¶ Ab ipso. auo.

k ¶ Sic nepotes. ex altero filio. ac.

Omnem ambiguitatis Pater p transitum ad secunda vota nō p̄dit vsufructum sibi quesitum in rebus filiorum.h.d.sal.

a ¶ Firmitatem.vt bona eius eo cōuolante ad secūdas nuptias filīs noīe rex maternax sint obligata:⁊ reseruent hec cōmoda filīs primi mrimonij: vt.ſ.de secūdis nuptijs.ſi qs ꝑtis.§.in illo.vl dic q̄ facit mētionē de trib⁹ ſupiorib⁹ legibus.

b ¶ Uocc.vt.j.ti.i.l.cū oportet.§.non autem.

c ¶ De bōis.q̄ fi.in po.cō.⁊c. Generalior est ti.iste q̄ superior cuz ſupior de delatis a linea mrna:hic generaliter vn decūq; veniant.

Cum venerāde. Lucra nuptialia nō querūt pri p filiū nisi quo ad vsufructū:sicut nec bona materna.h.d.sal.

d ¶ Cum venerāde.q̄ sūt.ſ. ti.i.l.i.⁊.ij.ecce ergo quomodo hec lex ampliat ius illud.

e ¶ Filijs.supple maternis.

f ¶ Quocūq; ti.restringe vt inter viuos vel cā mortis nō ex cā dotis vel donatiōis añ nu.⁊ j.l.prori.certe imo ⁊ ex cā dotis:vt.j.l.iij.in pri. ⁊ j.l. pri.nō a cōiuge sz a pre pue nerat dos ⁊ donatio ⁊ ad eū redierat:vñ plene ad eū redit

g ¶ Nullatenus.nisi quo ad vsufru.vt.j.l.pr.in fi.

Quistinimonus. Quātis lucruz ex cōiugio filio in ptāte quesitū patri non acquirit nisi quo ad vsufru. tū dos vel donatio pp nupt. eidem lucrāti ab ipso pre data vel cōstituta ad patrem redit.h.d.Sal.

b ¶ Sancimus.idest ꝓfirmamus.alij subaudiūt circa capitulum.⁊ facit mētionez de prima.l.huius ti.

i ¶ Collata.inter se.

h ¶ Retardet.vt ⁊.ſ.de donante nup.ſi ꝓstante.circa pn. ⁊ in autē.vt liberti dece.§.ſi qs aūt.col.ix.ibi nā ſi ea ⁊c. ⁊ sūt hec ar. vt dos ad prez redeat et liberis extātibus:vt ⁊ ff.de iure do.l.iure in princi.

l ¶ Premium.dimidiaz vsufru.oliz tertiā dominij:vt.j.e. cum oportet.§.cū aūt.

Quod sins. Ista lex est aliquātuluz difficilis ⁊ vtilis ⁊ habet duas ptes pn cipales.secūda ibi.Sinaūt ⁊ hoc intendit. Filiusfamilias in lucris nuptialibus liberos suos hz heredes.h.pimo.Si liberi postea moriunt auus eox patern⁹ in dictis lucris retinet vsufru.matern⁹ vō au⁹ eox in proprietate a se datox succedit.h.d.Sal.

m ¶ Sitis.i.statutis vel legibus.ſ.l.i.⁊.ij. ibi ceterarū rerum que ex substantia ⁊c.

n ¶ Notez acgri.intellige cū pacti erāt de lucrando quocūq̄ modo matrimoniū soluerentur.

o ¶ Ad liberos.preferuntur.ꝗ.filij in succedendo:vt.ſ.cōta de suc.l.ſi.

p ¶ Peculij.quod est alibi cū-ſ.filios nō habet:vt.ff.de castren.l.ij.

q ¶ Acquirende.iure proprietatis:sed vsufru.sic.

r ¶ Sinaūt.prosequitur in filia lucrante trū:cum.ſ.dixerat de filio.

s ¶ Tam patre.lucrantis nō suo nepotis.

t ¶ Ex matre.lucrata ex pacto lz premortua.nam sic pactum fuerat.

u ¶ Linea.lucrante.

x ¶ Sed ad patrez.qui proximior est in gradu:vt ⁊ in auē de here.abintest. §.ij.collatione.ix.

y ¶ Eius.lucrantis:qui est auus morientis.

z ¶ Seruando.non ergo perit vsufru.pri vel auo premortuo ꝓprietario lz hoc dixit. Ꝓ.vt diximus.ſ.ti.i.l.ij.

Quocūq;. Lucra nuptialia vel alia quelibet filijs obuenta quē runtur quo ad vsufructū parentibus qui habent in potestate lucrātes:⁊ si dicti lucrantes postea moriunt nihilominus perseuerat:sz ꝓprietas primo deferetur liberis lucrantis.secundo fribus ꝓsanguineis ⁊ vterinis.tertio vterinis trū.quarto ad parentes proxime defunctorum.quinto iure peculij reuertit ad parentes:q; lucrantes in potestate habuerūt.alienatione vz iterum ut dicta hēntibus vsufructum.h.d.bal.

a ¶ Inter dicta.nisi p vtilitate filij: vt.j. eo.l. fi.⁊ ad hoc.ſ. de secundis nup.ſi quis prius §.fi.

b ¶ Ad filios.ſ.lucrantes.

c ¶ Et nepotes. succedētes pribus suis q lucrati fuerant occasione maritali.

d ¶ Ex eodem matrimonio.ex quo lucrū ad filios peruenit.

e ¶ Non sint.isti nepotes vel pronepotes: ad filios eni lucrātes referri non potest.multo magis ergo pertinet si procreati cēnt ex eodē. ⁊ in eo casu quādo sit vnius matrimonij vel non si vnus eorum decederet.primo suis liberis.scōo fribus vtrinq; coniunctis.⁊ sic eiusdem matrimonij.tertio fratribus alterius matrimonij.vltimo deferetur hēditas auo vt subūcit.⁊ sic frater defuncti preferk auo p hec iura. vt ⁊.ſ. cōmunia de successi.l.finali.⁊ de l. heredibus.l. de emancipat⁹.quod hodie corrigitur per autenticaz. defuncto.⁊ autenn. cū sante.ſ.ad tertullianū. ⁊ de leg.here. Item vl detur q̄ etiam iure autenti. hic parens possit lucrari quantum lucrari posset ex pacto nō existentiuz liberorum: vt.ſ.ō secūdis nuptis. autentica sed ⁊ si quis. sed certe ubi loquit qui parens qui lucratus est dotem vel donationez propter nuptias trāsit ad secunda vota tunc enim filius adipiscitur illud lucrum:qui filius si moriatur sine sobole reddit ad patrem lucrū illud pro pacto non existentium liberorum.at lex ista loquitur quum filius ipse vel filia lucratus est aliquid ex matrimonio suo sibi quo ad ꝓprietatem:patri quo ad vsufru.

f ¶ Fratres.predictos vtrinq; coniunctos.

g ¶ Eisdem.ex eodem matrimonio natis.

h ¶ Ex alio.sed nunquid ad eos primo qui sunt ex eadem matre si lucra ista veniunt a matre vel ascendentibus a matre? Immo videtur parificare vterinos ⁊ consanguineos non distincto vnde bona veniunt.⁊ sic est pro. Ꝓ.ad id quod notaui.ſ.communia de successione in autentica itaq;.

Omnē ambiguitatis ꝓfusionem amputātes hac liquida ⁊ ꝓpēdiosa lege sancim⁹ circa vsufructū mrnax rex nullā esse differentiaz siue in priore matrimonio pri ex quo filios habuit permanere voluerit:siue nouercā filijs supinduxerit:legibus que de mrnis bonis late sunt suā habentib⁹ firmitatez⁹. Patres igitur vsufru.maternarū rex etiā si ad scōas migrauerint nuptias sine dubio habere debūt:nec vllā filijs vl quibuslibet ex psona eox ꝓtra pres iproba voce⁹ accusationem posse cōpetere.

¶ De bonis que liberis in ptāte cōstitutis ex matrimonio vl alr acquirūt:⁊ eorum administratiōe.lx.

Imperator. Theo. ⁊ va.aa. ad sena. vrbis rome.

Cum venerāde leges vetuerint patrib⁹ iuri ptātis acquiri qcqd eox filijs au⁹ vel auia,pau⁹ vel,pauia a linea materna veniētes quocūqz titulo ꝓtulissent:hoc quoq; ꝓuenit obseruari: vt qcqd vl vxor marito nō emāpato vel vxori marit⁹ in ptāte posite quocūq; titulo vel iure cōtulerint seu trāsmiserint:⁊ hoc pri nullatenus acquirat:atq; ideo in eius trū cui delatum est iure durabit.

Idem.aa.Die.pre.pre.

Constōnis noue capitulū clariore interptatiōe sancimus vt que p filios nepotes,pnepotes: itēq; filias neptes ⁊ ,pneptes:quātuis in ptāte sint:minime acgri decernimus a marito vel vxore quocūq; titulo collata sive vltima trāsmissa volūtate:nullus ad id quoq; pertinere existimet:qd ab ipso parente datū vl dotis vel ante nupti. donatiōis cā pro vna ex memoratis psonis pstitū fuerat: vt minime ad eū si casus tulerit reuertat.,pspiciendū est eni ne hac iniecta formidine parentū circa liberos munificētia retardet:sz vt his ptātis iure ad parētes reuersis: ceterarum rerū q̄ ex substātia spāli ꝓiugis ad superstitez pueuerāt:q̄uis idē in sacris sit vsufru.tū solo atq; vsu parentibus deputato:dūium ei qui a conīuge vel que a marito meruit reseruetur:parente pp emācipatiōis beneficiū si voluerit sicut in mrnis rebus vel que per eandem lineaz venūt premium habituro.

Idem.aa.florentino.

Quod sins priorib⁹ ꝓtinentur nec a filia que in ptāte est donationez añ nuptias pri:nec a filio dotē acgri:eo adito ꝓfirmam⁹: vt defunctis his adhuc in ptāte pris si liberis extantib⁹ moriantur ad liberos eox eedē res iure hēditatis nō ad pres iure peculij trāsmittātur:nec per nepotes auo videlz acquirende. ¶ Sinaūt idez nepos superstitib⁹ tā pre q̄z auo paterno diez suū sine liberis obierit:eorum dūium que ad ipm ex matre vl ab ei⁹ linea peruenerūt:nō ad auuz sz ad patrez eius peruenīat: vsufructu videlicet ex huiusmodi casib⁹ auo dum supererit seruando.

Impa.leo.⁊ an.aa.eritrio.p.p.

Quecūq; res ad filiū vel filiaz nepotes siue,pnepotes vtriusq; sexus in ptāte ꝓstitutos:ex pore vel scōo aut tertio seu coniugio numerosiore puenerint ex dote vl ex q̄cunq; donatione seu hereditate:legato vel fideicōmisso:eax rerum vsq; ad diem vite sue pater vl auus vl proau⁹ vsufructū habeāt: easdez res quocūq; mō alienandi vl pignoris seu hypothece iure obligandi facultate eis penitus interdicta:dūio videlz earuz ad filios⁹ ⁊ nepotes sive pronepotes utriusq; sexus permanēte etiam si ex eodem matrimonio pcreati nō sint ex quo eedē res ad parētes eorum qui queue in ptāte sunt:fuerint deuolute. ¶ Eo videlicet obseruando ut morientiū fratrum sororūue portiones:qui q̄ne ex eodē matrimonio,pgeniti uel ,pgenite sunt:p mo quidē ad liberos eox ut dcñ ē si tū fuerint:deinde his nō extantibus ad supstites trūmō fratres vl sorores eox pueniāt:aut ad supstitē si ex hisdē frib⁹ sive sororib⁹ un⁹ unaue remāserit. Oib⁹ aūt q ex eodē ꝓiugio fuerint,pcreati defūctis: tūc demū ad eos q ex alio⁹ sūt mrimonio pertinent ꝓprietas primo deferetur liberis lucrantis.secundo fribus ꝓsanguineis ⁊ vterinis.tertio vterinis trū.quarto ad parentes proxime defunctorum.quinto iure peculij reuertit ad parentes:q; lucrantes in potestate habuerūt.alienatione vz iterum ut dicta hēntibus vsufructum.h.d.bal.

a ¶ Inter dicta.nisi p vtilitate filij: vt.j. eo.l. fi.⁊ ad hoc.ſ. de secundis nup.ſi quis prius §.fi.

b ¶ Ad filios.ſ.lucrantes.

c ¶ Et nepotes. succedētes pribus suis q lucrati fuerant occasione maritali.

d ¶ Ex eodem matrimonio.ex quo lucrū ad filios peruenit.

e ¶ Non sint.isti nepotes vel pronepotes: ad filios eni lucrātes referri non potest.multo magis ergo pertinet si procreati cēnt ex eodē. ⁊ in eo casu quādo sit vnius matrimonij vel non si vnus eorum decederet.primo suis liberis. scōo fribus vtrinq; coniunctis.⁊ sic eiusdem matrimonij.tertio fratribus alterius matrimonij.vltimo deferetur hēditas auo vt subūcit.⁊ sic frater defuncti preferk auo p hec iura. vt ⁊.ſ. cōmunia de successi.l.finali.⁊ de l. heredibus.l. de emancipat⁹.quod hodie corrigitur per autenticaz. defuncto.⁊ autenn. cū sante.ſ.ad tertullianū. ⁊ de leg.here. Item vl detur q̄ etiam iure autenti. hic parens possit lucrari quantum lucrari posset ex pacto nō existentiuz liberorum: vt.ſ.ō secūdis nuptis. autentica sed ⁊ si quis. sed certe ubi loquit qui parens qui lucratus est dotem vel donationez propter nuptias trāsit ad secunda vota tunc enim filius adipiscitur illud lucrum:qui filius si moriatur sine sobole reddit ad patrem lucrū illud pro pacto non existentium liberorum.at lex ista loquitur quum filius ipse vel filia lucratus est aliquid ex matrimonio suo sibi quo ad ꝓprietatem:patri quo ad vsufru.

f ¶ Fratres.predictos vtrinq; coniunctos.

g ¶ Eisdem.ex eodem matrimonio natis.

h ¶ Ex alio.sed nunquid ad eos primo qui sunt ex eadem matre si lucra ista veniunt a matre vel ascendentibus a matre? Immo videtur parificare vterinos ⁊ consanguineos non distincto vnde bona veniunt.⁊ sic est pro. Ꝓ.ad id quod notaui.ſ.communia de successione in autentica itaq;.

a Principe.als accipere iure peculij olim:hodie iure hereditario:vt
n.i.l.ij.
b Excludat. vt ⁊ J.de an.exce.l.i.§. fi.⁊.ā. de bonis mater.auc.nisi.
Vt in fine Sicut quesita a marito vxori nō acqrit patri nisi quo ad
vsufructū sic nec quesita a sponso.h.d.Sal.

c Non sine .mulier a sponso lucrata erat donationem vel hereditatem parte viuo:frater cū ea postea patri succedens potest hoc cōcari quā usolidum patri quādōquidem mulier dicit se habere peccipuū vt habēti si a viro habuisset habuerat.n.a sponso
d Nomen. illi soli.s. interdum imponere qō
dij.
e Constitutiōis.quā habes.ā.codex.l.i. ac.
f Aegri.subaudi quo ad proprietatem ꝗ quo ad vsufru.
g Arbitratus sit .vt
de fun. do.l.iij.⁊ J.
ad.l.iul.de adulter .l.
propter.

Oportet. Hodie bona vnde cumqz quesita dummodo nō ex pīis substantia filiofamilias nō q̄rit pīs nisi quo ad vsufructum.excepto castrēsis filios vel quasi que plenio iure tenent filijs. ⁊ excepto alijs trib⁹ casibus in auc.hic positis.h.d. vsqz ad.§. nō
uit hypotheca.Sal.
h Oportet.i.licet qō
dam Constitutionis in rebus maternis.⁊ Archadius in omnibus ex linea materna venientib⁹: vt.ā.ti.l.i.⁊.ij. Theodosius ⁊ Leo in dote ⁊ donatione nupti ali. ⁊ in ceteris donationib⁹: legatis quoqz ⁊ fideicōmissis inter cōiuges relictis:vt.ā. eo.l.i.⁊.ij.⁊ ii.⁊.l.quecūqz.idē dicit hic iuliani⁹ in omnibus ceteris aduentitijs.⁊ dic oportet.i.decet ⁊ sic accipitur.ff. de iuris.⁊ iu.l.i.in prin.
i Veteris.nō vetustissimi quia vetustissimo omnia querebantur:vt
ulp.p quas perso.no.
ac.in princ.sed de iure
q̄ erat ante se iustinianus dicit.
k Quemadmodum.
replicatione.
l Ex eius substantia.
patris ē videl. si aliqd cōtemplatione patris datū est filio:vt ar.ff.de acqui.here.aditio.⁊ de vul.sub.ꝗ si plres.§. in arrogato. Itē si pater dedit ei fūdum vt inde se aleret:⁊ inde postea q̄ suu fructus dicunt ex re pīis vt.ff.ad treb.l.balista.⁊ ō vsuris in fidei cōmissis.§.nonnunq̄. Sed qd si pecuniam dedit:ipse autem inde vsuras acqsiuit:videtur idem:nā dicitur isti.per quas perso.no.ac. ex re patris vel eius rei occasione.pro hoc est dicta.l.sed si plures.§. in arrogato.ꝗ sit ar.⁊ tra.ff.de ver.sig.l.vsura pecunie.itē q̄ sic large accipiat ex re pīis:habes.ff.de iure do.l.v.vsqz ad.§.si pi.Item qd si dubitetur vnde acqsierit:rñ. Jo.hoc presumi ex qualitate pōnarum.qd eni

si filius nihil scit opari:⁊ negligēs sit ⁊ pater diues fit: presumā ex re patris tūc esse.⁊ ecōtra si studiosus filius ⁊ pater paup pōsumā ex aduēticia cā q̄sitū.arg.ā.arbi.tu.si defunctus. ꝗ in vxore pōsumit semp ex bonis viri habē: vt.ā.de do.iter vir.⁊ vxo.l.ēt ⁊.ff.de dona.iter vi.⁊ vxo.l.qntus. vel dic re fert qs petat an frater vt cōicet an ipe q q̄siuit petat vt pecipuū hēat ⁊ sic qui agit pbet:vt.ff.de pba.ei qui.
m In sacris.s.vinculis.ac.
n Birauī⁹. vt h J.c.l.§.sin autē res:⁊.ff.de le.ij.cū pater §.euictionis.
o Excepto peculijs.hic nō q̄ quoddā peculiū ē pfecticiū qō acqrit filiusfa.de reb⁹ pīnis de quo dixi:q̄ pīs ex toto q̄rit.ē castrēse qō in castris q̄ritur:vt.ff. de castren. pe.l. si castrense.⁊.l.si forte.cit ⁊ q̄ si castrense qō in ciuitate queritur ex publica causa:vt salaria ex publico.ā.de inof.te. l.fi.⁊ de his subijcit h:⁊ ē ad uēticiū de quo modo dixi.
p Accesserūt. castrēsia ergo ⁊ q̄si nō q̄runt pīsbus ēt q̄ ad vsufru. sunt ⁊ alij casus in qbus similit pī nō hz vsufr.⁊ sic lege h auc. excipit ⁊c. q̄ ē in auc. vt li.matri ⁊ auie. i pīn.col.viij. Auc.
Excipitur. Cōtra volūtatem testatoris vel ꝗtra hētis patri non acquirit vsufructus.h.d.Bal.
q Perueniat.s.vsufruct⁹. vt in cor.⁊ dat curator: huius modi rei cū pater nō habens vsufru.nō sit legitim⁹ administrator vt in eo. cor.⁊ ē ad hoc q̄ hmōi lex possit apponi in auc. de ali.⁊ emphi.§. sanctissimas.colli.ix.⁊.J. pri. auc. Itē hēditas in fi. quā lege post ustā.⁊ est illa sumpta de here.abintesta.§.si vo cū.

Autentica.
Item hereditas. Q̄ si pater hz cōsortium pprietatis nō habet vsufructū in filij portiōe.h.d.bal.
r Itez hēditas.q̄ nō hz.s. pater vsufruc.in parte filij.⁊ hoc si filij⁹ erat ꝗunctus desūcto ex vtroqz parēte:vt i cor. cōtinet.vl dic hereditas.s.deferet filio pleno iure.
s Forsan.h vsus male h ponit:dic ergo q̄ dz esse in fi.su priores auc.nā ex illo cor.ē .s. vt li. ma. ⁊ auie. circa pīn.ibi. h itaqz nō solū ⁊c.acti dicat sicut mater vel auia dare pōt hac.l. vt vsufr.nō acqrat pīs sic ⁊ extraneus.ꝗ forte Jr.q̄ sic disposuit itellexit q̄ h ex eneus instituit me ⁊ filiū meū q̄ in sua portione nō habeā vsufructū sicut si successisset cū eo alteri filio.⁊ sicut cū filius meus emācipatus instituit a nisi vt ab aliquo ascēdēte per matrem:vt.ā.de bo. mater.l.iij.excipitur etiā alius casus qui est in auc. idem est quā hic lege:que ē in cor.

Autentica.
t Lege.s.ista vt in cor.⁊ etiam antiqua: vt ⁊.ā.de diuor.l.consensu.§. pe. mittunt enim dissoluentes matrimoniū in monasteriū cū tertia parte rerum:⁊ due filijs suant in qbus pater vsufru.nō hz. An aūt in ceteris reb⁹ aduēti cijs taliū filiorum pater retineat vsufru.puto q̄ sic:nam nō immittit in monasteriū vt fiat monachus: sed quasi penitētiam acturus. Itē si pater fructuarius monachat vt perpetuo ibi moretur non ex casu predicto an extinguit

monio edicti easdem res pro virili parte peruenire statuimus. Nulla autem ex memoratis personis existente parentes eorum eas percipe⁹.

Parentibus vero quorum sub potestate sunt vsufructus dūtaxat habituris memoratas res iure potestatis alienādi vel obligandi licētiam denegamus:non prohibendis ipsis liberis qficunqz sui iuris fuerint:nulla tpali prescriptione obsistente:easdē res oibus modis vēdicare nisi forte postēqz potestate parentum eos contigerit liberari: tantum temporis effluxerit: vt ex continua ⁊ inconcussa tenētis possessione eorum intentio excludat⁹.

Idem.aa.nepoti.

Non sine ratione de negocio qō inter matrēfamilias cuius vestra suggestio meminit:⁊ germanū eius vertit:magnitudo tua diuersis legibus ex vtraqz parte prolatis nfaz credidit ꝗsulendam esse clementiā:cum mulier diuersis iuris lectionib⁹ idē intelligi maritū ⁊ sponsuz niteret.pbare: germanus aūt mariti nomē⁴ illi soli q nuptias cōtraxit:ex recitatione cōstitutōis⁵ duorum retroprincipuz theodosij ⁊ valentiniani:qua cauetur quicqd maritus vel vxor in potestate ꝗstituti inuicem sibi reliquerint:nō patri acquiri⁶:sed ad eorum ius pertinere:imponere.q̄zuis ergo significatione nominis maritus vel vxor post ceptū matrimoniū intelligatur:ex quo videlicet inducta est dubietas:attamen qr consequens est ambiguis atqz legū diuersis interpretationib⁹ titubantes causas benigne atqz naturalis iuris moderamine temperare:non piget nos in plenti quoqz negocio: de quo sublimitas tua suggessit:equitati conuenientē iuliani tante estimationis viri atqz disertissimi iuris piti opinionem sequi:qui de dotali predio tractatu,pposito idē ins tā de vxore q̄z de sponsa obseruare arbitratus⁸ sit:ꝗ lex iulia de vxore tm loq̄tur. Qua ratione taz sponsaliam donationē q̄z hereditatē quā memorat⁹ spōsas suā sponsaz lucrari voluerit:nō acqri patri:sed ad eaz peuenire benigne esse perspexim⁹.

Imperatores Justi.a. demonstheni.

Quam oportet⁹ similē ,prudentiam tā patribus q̄z liberis deferri:inuenimus aūt in veteris¹ iuris obseruatione multas esse res q̄ extrinsecus ad filiosfamilias veniunt ⁊ minime patribus acquiruntur:quēadmodum² in maternis bonis vl que ex maritali lucro ad eos peruenium:ita ⁊ in his que ex alijs causis filijsfamilias acquirunt certam introducimus diffinitionem. Si quis itaqz filiusfa. vel patris sui vel aui vel proaui in ptāte cōstitutus aliquid sibi acquisierit nō ex ei⁹ substantia¹ cuius in ptāte sit sed ab alijs quibuscūqz causis que ex liberalitate fortune vel laboribus suis ad eū peruenium:ea suis parentibus non in plenum sicut antea fuerat sancitū:sed vsqz ad solum vsufru.acquirat:⁊ eorum quidem vsufr. apud patrem vel auū vel proauū quorum in sacris⁷ sit constitutus permaneat:dñiuz autez filijsfamilias inhereat ad exempluz tam maternarum q̄z ex nuptialibus causis filiusfa.acquisitarum reruz.sic eteni ⁊ parenti nihil derogabit vsufructum rerum possidenti: ⁊ filij nō lugebunt que ex suis laboribus sibi possessa sunt ad alios trāsferenda aspicientes: vl ad extraneos: vl ad fratres suos:qō ēt grauius⁸ multis esse vf. Exceptis⁹ castrensib⁹ peculijs quoruz nec vsufru.patrez vel auuz vl proauū habere veteres leges cōcedunt:in his eteniz nihil innouamus sed vetera iura intacta seruamus:eodē obseruando etiā in his peculijs q̄ q̄si castrensia peculia adnitar castrēsis¹⁰ peculij accesserunt¹⁰.

In auc. vt liceat matri ⁊ auie. in prin. collatione. viij.

LON. Excipitur quod eis datur aut relinquitur ab aliquo parēte hac cōditione adiecta ne ad patrem perueniat⁹ vsufructus.

In auc. de hē. abinte.§.si vo cū collatione.ix.

LON. Itez hēditas¹ frīs sororiue:ad quā vna cū pīe admittit fortasse⁹ ⁊ si aliūde q̄rat lege pdicta.

In auc. vt nulli iudicum.§.qua vo aliqui.collatione.ix.

LON. Idē est in his q̄ ex lege¹ vt nulli iu.§.q: vo.col.ix.

Idem est. Hic habes casus in qbus patri nō querit vsufructus.Bal.

Lege.s.ista vt in cor.⁊ etiam antiqua: vt ⁊.ā.de diuor.l.consensu.§. pe. mittunt enim dissoluentes matrimoniū in monasteriū cū tertia parte rerum:⁊ due filijs suant in qbus pater vsufru.nō hz. An aūt in ceteris reb⁹ aduēticijs talium filiorum pater retineat vsufru.puto q̄ sic:nam nō immittit in monasteriū vt fiat monachus: sed quasi penitētiam acturus. Itē si pater fructuarius monachat vt perpetuo ibi moretur non ex casu predicto an extinguit

vsufru.quē habet:vt ꝗ sic:cū pro mortuo habet:vt.ā.de epis.⁊ de.deo nobis .§.i.ſz certe nō quo ad comedēdū est mortu⁹.⁊ iō nō finit.sic ergo no.casus qbus non queritur patri vsufru.ſ.in castrensi.Item in quasi castrensi:vt in.l.cum oportet.§.exceptis.Itē in tribus his canbus quos habes in tribus auē.⁊ sic ſūt.v.est ⁊.vi.si pater remittat: vt in hac.l.§.finautē.Item septimus quando adit aliquā hereditatez patre nolente:vt J.e.l.fi.§.finautez patre.est ⁊ octauus qſi alio legat seruū vt cum manumittat:vt J.e.l.fi.§.fi.Item nonus.ſ.si vsuf. legā filio.nā seruitus seruitutis cē non pōt:vt.ff.de vsufr. le.l.i.item dicimus si donatit impera.filiosa. vt.J.e.l. cū multa. vel forte hoc casu pt hz cōmoditatē fructuum.

a Sub hac.statuta ſūt.ā.e. l.quecūq;.⁊ sic corrigit hec in aliquo sicut illa p auē.desinente ⁊ p auē.cessante.

Non aūt Pro rebus filij quas pater administrat rōne sui vsufructus filij hypothecā nō hz in rebus paternis:nec rōnez administrationis a patre pōt exigē:nec patrem impedire de acquisitis ex p̄dictis rebus quomodo voluerit disponere.⁊ si pater remiserit vsufructum filio:ceteri filij ab eo nō possūt petere et p̄mortuo.h.d.vsq; ad §.cum aūt.Sal.

b Nōaūt hypothecam.nō duo dicit de administratiōis rōe ſi reddēda:sic ⁊.ā.ō epis. ⁊ de.l.orphanotrophos.⁊.J. eo.l.fi.§.hoc peculdubio.sed ar.ꝯtra.J.l.fi.§.si aūt es alienū aliō q̄ bona p̄ris filio nō sunt obligata p mala administratiōe:cui scōo dicto est cōtra.J.e.l.fi.sol.hoc corrigit. vl hic loqtur de expressa ibi de tacita obligatione.vl illud in rebus mīni generis ⁊ in reb⁹ nuptialibus :hic in alijs. vel verius nō hz filius hypothecā q: male sit pater vsus vel male gubernet:vt hic dicit.ſz vt rez alienatā a patre vl ci⁹ pretium consequat:vt ibi ⁊.J. e.l.fi.§.nō habente lītiam.

c Patria ptās.vt eū.ſ. corrigat verberādo:vt.J. ō p̄ria po.l.iij.⁊ ff.de fur.l.serui ⁊ filij .erubescit.n.lex filios fieri castigatores parentū:vt hic. ⁊ in auē.de nup.§. si vō expecter.col.iij.ibi ⁊ circa talium ꝛc. ⁊.ā.ti.i.l.fi.sed ar.ꝯ.ff.de ꝯdi.ob cāz.l.iij.§.ij.Itē fallit in casu qō hic dicit vbi p: plenissimā ptātem nō hz:vt.J.de sniam passis.l.fi.

d Mobiles vel imobiles. ſz an extinguat vsufru. p̄ris rez mutatione: si pater edificat domū in solo filij:rñ. nō cū adhuc durat aduēticiuz:⁊ sic vsufruct⁹ durat: secus in alio fructuario:vt.ff.de vsufru.quotiens.§.fi.

e Ipse lucret.ſi explicat an tencat remissio vel diuturna donatio viuēte p̄re: sed morte eius dicit eam confirmari.

Cuz aūt constantiniana. Pater hz solum hodie diuidiā vsufructus in p̄miū emācipatiōis:etiaz si mihi in emācipatione dictū fuerit.h.d.vsq; ad.§.sed cum tacitas.Sal.

f Constantiniana.quā nō habemus.

g Nō solet.ſz q̄ ſūt q̄ nō acquirūt tpe ꝯstāntini:rñ.a patre delata:vt ā.ti.i.l.i.⁊ idē qō hic habes inſti.per quas perso.no.ac.§.hoc quoq;

h Maiores.i.parentes.

deferuntur liberis:parentibus p̄re sumentibus soluere matrimoniuz sine causis lege diffinitis. Finis autentice. Tex.C. Sub hac tamen diffinitione hunc legis articulus inducimus: vt in successione quidem earundez rez que extrinsecus filijfa.acquirūtur iura eadez obseruentur que in maternis ⁊ nuptialib⁹ reb⁹ statuta sunt. Non autem hypothecam⁹ filijfamilias adversus res patris viuentis adhuc seu iā mortui sperare audeāt:neqz ratiocinia ei super administratione inferre:ſz tm̄modo alienatiōe vl hypotheca suo nomine patrib⁹ denegata:rerum hēat parēs plenissimam potestatez vti fruiq; his rebus que per filiosfa. ſm predictuz modum acquiruntur:⁊ gubernatio rerum earum sit penitus impunita:⁊ nullo modo audeat filiusfa. vl filia vl deinceps persone vetare eū in cuius potestate sūt easdē res tenere vel quomō voluerit gubernare:vel si hoc fecerint patria potestas⁹ in eos exercenda ē: ſz habeat pater vl alie persone que supius enumerate sūt plenissimā potestatem vti frui:gubernareq; res que predicto mō acqſite sunt. Et si qd ex vsu earum pater auus vel proauus collegerit :habeat licentiam quēadmodum cupit hoc disponere:⁊ in alios heredes transmittere vl ex earum rerum fructibus res mobiles vel immobiles⁹ vel se mouentes cōparauerit:eas etiaz quo modo voluerit habeat ⁊ transmittat:⁊ in alios trāsferat:siue extraneos:siue liberos:seu ad quālibet p̄sonam. Sinaūt res sibi memorato modo acquisitas parēs noluerit retinere:sed apud filium vel aliam vel deinceps personā reliquerit nullam post obitū eius licentiā habeant heredes alij patris aut vl proaui eundem vsufru. vel quod ex hoc ad filiosfa.peruenit:vt pote patri debitū sibi vendicare:ſz quasi diuturna dōatiōe in filiū celebrāda q vsufru.detinuit quē p̄ez habere oportuerat:ita cā itellīgatur: vt vsufru.eūdē post obitū p̄ris ipe lucret⁹:parēte ius exactiōis q̄si sibi debite a filio q vsufr.ꝯsensu ei⁹ possidebat sue posteritati vl successiōi minime trāsmittēte: quaten⁹ in oī pace iter se successio ei⁹ pmaneat: nec altercationis cuiusdā maxime inter frēs oriat occasio. Cū aūt cōstātiniana⁹ lege cautū erat si filijfa.ab his q eos in ptāte habeāt:ne xu p̄no p emācipationez liberent debere pfez tertiā ptē bonoz q̄ acquiri nō solet⁹ q̄si remunerationis gr̄a a filio accipe vl retinere. Et ex hac cā iterū ps nō minima substātie liberoz adimebatur: sancimus hmōi casu iteruenīte:⁊ emācipatiōe liberis iposita:nō tertiā ptē dominij rez minime acqſitarū: ſz dimidiā vsufruc.apud maiores⁹ qui emācipationē donāt residē: exceptis ⁊ in hoc casu castrēsib⁹ ⁊ q̄si castrēsib⁹ tm̄modo peculijs qb⁹ nihil ex hac cā diminuat.Sic.n.neq; liberis cuiuscūq; sexus aliqd vsuij auferet: ⁊ p̄sib⁹ amplioris⁹ p̄rimonij vsufru.assignabit. Hoc obtinēte ⁊ si emācipatiōe sibi parētes hoc minime seruauerint:sed⁹ nisi spāliter vl in emācipatiōe huic p̄mio renūciauerit: vel dōatiōe facta sese ⁊ ab hmōi bēficio alienauerit:⁊ in liberos hoc trāstulerit:manere ad eos etiā tacentes ius ⁊ bēficium vsufru.retinēdi:vt post obitum eoz ⁊ vsufru.in oib⁹ memoratis causis ad eos⁹ perueniat quoz dīiū est sei ſz ſm qō iā dirim⁹ ⁿ in successionibus eoz oib⁹ seruādis q̄ de mīnis ⁊ nuptialib⁹ bonis ꝯsultissimis legib⁹ ⁿ diffinita sūt. Sz cū tacitas hypothecas tā veteres leges in q̄busdā certis casib⁹ introduxerit⁹: q̄z nos⁹ in mīnis ceterisq; q̄s ſuare necesse ē:⁊ ⁹ dubitabat⁹ ex q̄ hypothecas cōpetē oz: vtz ne ab initio an ex eo tpe ex quo male aliqd gestū ē:cōpēdiosa narratiōe iterp̄tamur initiū gerēde vl deferēde⁹ administratiōis vl obſuatiōis⁹ cē ſuādū:⁊ nō tp̄s ex q̄ male fuit aliqd gestū.

Idē.aa. Juliano.p̄.p.

Cum multa p̄uilegia imperialibus donationib⁹ iā p̄stita sūt⁹: dignū incremētuz ⁊ his ꝯferre nīa dignata est clementia. Si qs igit a serenissimo principe vel a pissima augusta siue masculus siue femina donatiōes sit ꝯsecut⁹ vl consecute siue mobiliū siue immobiliuz siue se mouentiuz rez: filiusfa.tm̄ ꝯstitutus vel ꝯstituta:hēat huiusmōi res oi acquisitiōe absolutas:⁊ nemini eas acquirat:neq; eaz vsufru. p̄ vl au⁹ vel auus sibi vēdicēt: sed ad filitudinē castrēsis peculij oēm facultatē in eas filij vl filiefamilias habeant:vt eniz impialis fortuna oēs superniet alias⁹:ita oz ⁊ p̄ncipalitates culmē p̄bere p̄cipuum.

Idem.a. Joanni.p.p.

Cum nō solum in mīnis reb⁹ que filijsfa. deferunt:sed ēt de alijs oib⁹ que acqſitionē effugiūt:

i Amplioris .quia dimidiaz vsufructus habebat.in oibus adūticiis nō solaz in mīnis.

k Sed nisi.ē.vt ⁊ J. de emācip.li.i.fi. sed in eo q̄ manumittit seruz ꝯtrariū seruat:q̄ videtur donare peculii nisi expsse retineat: vt J. de pecu.eius qui liber.ac. l.prima.

l Aid eos.ſcilz filios emancipatos.

m Dicimus.ā.de bonis mīnis.l.i.⁊.ij.⁊.iij.

n Legib⁹ .ā.e.l.iij. ⁊.iij.ac.

Sed cuz tacitas. Tacita hypotheca in rebus p̄ris filio concessa cōperit a tpe incēbate administratiōis nō a tpe male gestiōis.h.d. vsq; ad finē.Sal.

o Introduxerint. vt p tot um n.C.⁊.ff.q.ca. pig.ta.cōtra.

p Nos .vt ⁊.J.q po. in pig.l.fi.⁊.ā.de secūdis nup.si quis pcens §.fi.habet ergo pro cōstāti res patris filio obligari.⁊ sic est cōtra ā. ea.l.§.non autem.sol. vt ibi.

q Et repete.con.

q Dubitabat.in nostro casu quo eodē modo constat ꝯtractaz hypothecam.

r Initium.sic ergo pignoris obligatio pcedit personalem sicut fideiussor:vt inſti.de fide iuſ.§.i.⁊ ad hoc.ff.qui po.in pi.l.i.

s Deferēde.i. tempore quo filij⁹ quesiuit: nā tūc potest gerere vl nō gerere.

t Observationis.pro eodem: ideo quia per gestionem bona seruātur.

Cum multa. Donata a principe vl ab augusta non queritur patri etiam quo ad vsufru.sicut nec castrēsia.h.d.Sal.

u Prestita sunt. vt ā. de dona.inter vir. ⁊ vxo.l.pe.⁊.ij de donasancimus.§.i.⁊ sic de similibus ad similia procedit.

x Aliias .ſ.fortunas.

Cum nō solum. Filio in potestate maiore an.xxv. hereditatē recusante adire vl quererc id qō quesiuz q̄rerek p̄ti quo ad vsufru.p̄ solus potest sibi q̄rere ⁊ ei vt in eum vabunt actiones :non in

Illum.similiter ⁊ ecōtra.cogitur tñ pater cōsentire filio in iudicio agē
b.d.vsq ad.§.sin autē in scōa.sal.
c Legem.quam habes.ē.e.cum oportet.
d Adire hēditatē.puta vel dic adire gnālr.i. lucrū inire vl agere.
e Recusante filio.in hoc corrigit ius vetus:nam non aliter poterat
adm.nalis hereditas q̄
rum precedente iussu
patris filius adeat: vt
d.e.acq.here.si qs mi
h bona.§. iussum.⁊.ff.
ad rch.seruo inuito.in
fine.Iterz an hēat hoc
ius.si filius habeat
filiū:arg.q̄ sic.J.
ca.h.nam ⁊ pater ⁊ fili
us eadem pſona repu
tantur:vt.ē.de impu.⁊
ibi sub.l.ii.Itē an idē
i vtrq absentato fili
o vtrq̄ q̄ nō:vt J.e.
ii.§.ij adhuc puto idē
propter predictā ratio
nem:quē eadem persona
cum filio videt. Itē an
idem in seruo vt eo nō
volente adire q̄ poteſt
etiā dño volente: vt.J.
admittatur dominus:
vt.nā patere.ē.de he
r.instit.l.cuz ponas.
Item an idem in quere
la filius dolentem sibi
quendam rogaſſet an de
ferat patri:l.ab vt.ff.
de inoff.testa.papi.in
princ.
d Vanda.creditori
hereditario vel simili.
e Contractus.nō er
goeſt hic ler spālis in
hereditate nīs.J.in his
que in vltima volunta
te relinquunt:sed ēt
in contractibus inter vi
uos vt J.e.§.ii.⁊ sic ē
cōtra.ff.de peculio.l.si
q̄ seruuz.§.cētā.vbi di
cit in vel dēm tene
ri.sed non tenet
in solidum:vt hic:sed pe
culiorius:vt ibi.
f Filū simili modo.
hoc eſt nouum ius. nā
olim ex quatuor vel qn
q̄ immo sex actiones
competebant filiofa.vt
ff.de act.⁊ obli.l.filiusfa
l.i.in factum.sed hodie omnes ex aduenticia cā:vt hic.⁊ habes.ff
de iudi.si longius.§.i.
g Necessitate.iponēda capitis pignorib⁹:vt insti.de fat.tu.⁊ cu.§. q
bus ex stipulationib⁹:vel in dicendo mulctā:vel alijs remedijs p̄tōris:vt
ff.de ventre inspi.l.i.§.qd ergo.arg.tñ ⁊tra.insti.de acqsi.p arg.§.fi.
qd ergo si pater interpellatus nō cōsentit ⁊ iudex pcedit in cā an vale
at iudicū:vl valere quasi sufficiat pēm sup hoc interpellari.ar.ff. vt
in pcle.l.i.§.nō exigit.ecōtra q̄ nō:q̄ cū effectu debet ⁊sentire.arg.
ff.q̄ quisq̄ iuris.l.i.in fi.qō vl verius.sed si pī compulsus consentit
vidēt iudicium nō valere:vt.ff.de iudi.l.ij.circa prin.⁊.ff.de auc.tuto.
l.i.§.fi.sol.illud qñ quis compellit agere vel defendere:hoc aūt agen
do consentire. Itē si pcurator:in noie agat filius qō poteſt:vt.ff.de pcur.
filiofa.§.ipse quoq̄ filius.an egeat pīis consensu:nō vl cuz nō agat
ex peculiū sicut hic loquit.ecōtra q̄ sic.J.q̄ egeat:q̄ qui non admit
tur p se nec pro alio sine consensu pīis:nam nemo admittit pro alio
quantum pro se admittat:sed aliqui pro se admittunt qui p alio nō:
vt.ff.de postu.l.i.§.ij.⁊ est rō fm. ⁊D.q̄ videt filius nō esse integer bo
nis ad agēdū sed medius:vnde nec prescriptio ei currit:vt.J.de an.ex.
l.iii.§.sed per pīis consensum reintegrat qō in seruo nō pōt esse cuz
q̄ nec medius homo sit:⁊ ideo nō agit ēt dño cōsentiente:vt.ē.de iu
di.serus.qd in tutore:dic q̄ pōt sine cōsensu pīis:vt.ff.de in ius vo.
l.fili. Itē qd in precepto facto ei ⁊fitenti in iudicio:vl q̄ nec hoc va
let nīs ⁊ pater cōsentiat cū snia fit:⁊ ex eo actio in factum detur. ⁊ snia
di preceptū:⁊ tpa quadrimestria dant:vt.ff.de iudi. si debitori.ecōtra
q̄ tenetur ēt sine patre:⁊ nec fit snia cuz nulle sint partes iudicis ⁊c. vt
ff.ad.l.agl.pinde.§.i.solu.pōt distingui an det in confessum extra iudiciū
⁊ sic nō di snia:an post cōtestationē litis ⁊ pbationes vel cōfessiōes iductas
⁊ tūc sit snia:vt.d.l.si debitori.⁊ alia.d.l.pinde. Item an corā arbitrio filio
agente debeat cōsentire pī:videt q̄ sic:vt.ff.de arbi.l.i.iz puto ⁊tra:vt .ff.de
peculio.l.iij.§.iz si filius. Itē an lite ⁊test.dz cōpelli si forte tūc quoquo mō
fuit omissum vel an valeat si
postea cōsentiat:rū.nō cōpel
lit.nec spōte cōsentiēs pficit
q: sterit in iudicio sine volun
tate:nec obstat.ff.de pecu.l.q:
ibi bz ratuz cuius noie agit.
hic filiꝰ suo nō pīis noie age
bat. Itē opponit de eo qō ē
ē.de col.auē.qō loc.vbi admit
tit ēt sine cōsensu in qbusdaz
casibus. sed ibi spāle fauore
dotis. Itē opponit.ff.de mi
no.deniq̄.§.sed vtrū ibi. ⁊ q
dez iuuto pīe ⁊c. Sz dic illud
in actiōe in factū q̄ dat p ere
curione.hic aūt de cā principa
li:q: cōsenserat in prima. Itē
si agat filius in cā castrēsi vel
quasi an exigit pīis ⁊sensus:
vl q̄ nō:vt ar.ff.ad macedo.
l.ij. Ecōtra q̄ sic per.l.istam
qō puto verz. Itē an in pub
ca ac.quā filius facit:rū.idez
rōne pdicta:⁊ sic corrigit.ff.de
adul.iter liberas.§.pe.⁊.l.fili
uz.vl aliud in accusatiōe.ar.
ff.ad trebe.l.nam qō.in prin.
Itē an ⁊tra ipsū prez agēdo
⁊sentiet pī:qō pōt filiꝰ agere
qñq̄:rū.nō puto:q: oē bñficium legis est progādū:vt.J.
auē.⁊sti.q̄ de dig.§.illud col.
ij.qdaz tñ vt otto.dixerūt q̄
nūq̄ exigit ⁊sensus pīis nisi
qñ pī nō q̄rit vsufru.q: non
vult.tunc.n.dz ⁊sentire in fi
gnū repudiatōis vsufr.si aūt
vsufr. nō q̄rat pī q: nō pōt
agit filiꝰ sine ⁊sensu vt p.d.l.
de mino.l.deniq̄.⁊ p.d.auē.
ē.de col.⁊ p alia.l.ff.de nora.
l.noxali.⁊.l.sequēti.⁊ insti.de
nox.§.fi.sed ibi pater cōsen
sit fm nos vel corrigit in hoc
vt debeat hodie ⁊sentire.
b Etatis .xxv.an. vt.ē. de
bis qui.ve.e.l.fi.
c Sinaūt in secūda eta
te. Filio minore annis.xxv.
recusante adire adit pī ⁊ ecō
tra ⁊ vtrq̄ casu filiꝰ pōt re
stitui ⁊ pīe nolente bona filij
administrare dz curator cis dari.h.d.vsq̄ ad.§.similiq̄ modo.sal.
i Etate.i.ante.xxv.an.sed post.vij.nam de infantili etate dices.J.e.§. vbi
autē puerilis etas.
k Hoc facere.ēt sine auctoritate alicuius .nā curatorē nō hz q: nec posset
bfe cū sit in pīis ptāte vt statim dices.nec pī auctorizat: q: nec eā volebat.
l Hereditati.nō.nā filio nō dat cū sit in pīis ptāte tutor vel curator: vt.ē.
de cu.fu.l.fi.i.rū.⁊ insti.de tutelis.in pn.sz dat hereditati sicut ⁊ alis dat bo
nis:vt.ff.de cur.bo.da.l.i.⁊.ff.q.ex cau.ma.l.ab hostib⁹.in pn.⁊.J.de capi.l.
iij.sz qd si est res singularis puta legata a ticio filiofa.⁊ pī nō vult eā intēde
re:rū.⁊ tūc datur curator illi rei singulari:vt ⁊.J.auē.vt li.ma.⁊ a.§.i.in pn.
colla.viij.
m Casu.quādo repudiauit filius ⁊ pater accepit:vel
econtra qñ accipit filius patre repudiante.
n Denegādo.sz vl nō dari:vt.ē.q ⁊ aduersus quos.l.fi.sol.spāle est hic.
vel dic restituit nō aduersus parētē sz aduersus res ipsas.i.aduersus ipam
repudiationē quā fecit.vl dic restituit si pī adhuc nō adiuetat:alis nō vt ibi.
Similiq̄ modo. Si filius miles recuset adire hereditatem castrēsez
pater ad adeūdū admittit tāq̄ heres institutus.h.d.vsq̄ ibi.vbi aūt.Sal.
o Ab initio fuisset.qd ad rem cū his pī nihil bfet.q.d.in aduenticia erat
habiturus vsufr.vnde nō est mirum si vocat pater filio repudiante:hic ni
hil filius erat habiturus.rū.imo posset olim occupare iure peculij filio inte
stato mortuo:vt.ff.de castren.pe.l.i.sed hodie secus:vt.ē.e.ti.l.iij.
Ubi aūt voluntas. Ubi voluntas pīis ⁊ filij ⁊currit in adeundo pa
ter hz tñ vsufructum ⁊ actiones intentat cōsensu filij ⁊ suptus facit de suo
ppio.h.d.vsq̄ ad.§.sinaūt es alienum.Sal.
p Ubi aūt voluntas .h est secunda pars.

⁊ maxime post nouellaz nīsi numi
nis legem⁽ᵃ⁾:que oia que extrinsecꝰ
ad filiofa.peruenium:⁊ nō ex pa
terna substantia sunt:nō esse acqui
renda patribus statuit:nisi tñmo
do ad vsufru.varie altercationes
sint exorte:⁊ varius euētus:varius
q̄z continet tractatus:⁊ semper in
iudicijs versantur:necesse est vtili
ter apertissimeq̄z omnia dirimere.
Sancimus itaq̄z in oibꝰ rebus
que effugiunt quidē dominij acq̄
sitionem:sed vsufr.tñ patri offert
vel alijs parentibus a filiofa.cuius
cūq̄z gradus vel sexus:sine pī adi
re filiūfa.integre etatis compellit ⁊
ille reclamandū existimat:siue fili
usfami.adire cupit ⁊ pater in ⁊:iuz
inclinat:liberam habere licentiam
⁊ patrē ipsuz sibi adire hereditatē⁽ᵇ⁾
recusante⁽ᶜ⁾ filio:⁊ omne siue dānuz
siue lucrum in suā habere fortunā
nullo ex hoc p̄iudicio filio generā
do:siue ecōtrario patre recusante
filius adire hereditatem voluerit:
nullā acquisitionez nec vsufru.pa
tri offerri:sed ipsuz filiū sibi impu
tare si quid ex hoc cōtigerit: nulla
actione neq̄z ⁊tra pīez danda⁽ᵈ⁾ vbi
aduersus eius voluntatem filiꝰ ad
huc hēditatē vel legatū vl fideicō
missuz vel quicq̄z ex quocūq̄z titu
lo siue donatiōis siue ⁊ctus⁽ᵉ⁾ alteri
us sibi acquirere maluerit:neq̄z ad
uersus filium simili mō actione ex
tedēda vbi recusante eo sua pī au
ctoritate hec sibi vēdicet:huiusmo
di aditionis tramite ex presenti le
ge patri competēte:sed habeat pa
ter omnē licentiā ⁊ actiōes moue
re ⁊ ab alijs pulsari vbi ad eū totū
commoduz aduenit:⁊ filius simili
modo⁽ᶠ⁾ in agēdo ⁊ pulsando solus
habeat detrimentū ⁊ commodū:
necessitate⁽ᵍ⁾ per offiñ iudicis patri
imponenda tñmodo filio consen
tire vel agenti vl fugiēti:ne iudiciū
sine patria volūtate videat ⁊sistere:
⁊ hoc quidē si plene etatis⁽ʰ⁾ filiꝰ
est qui paternā voluntatē sequi nō
patit. Sinaūt in secunda etate⁽ⁱ⁾
adhuc filius est:⁊ hereditate dela
ta pater ⁊sentire adeūdi hereditatez
noluerit:vel patre volēte ipe re
clamauerit.siquidē recusauerit fili
us lītiam damus patri simili mō
hereditatē adire:⁊ eaz pleno iure
hfe:his oibꝰ que supius dixim⁽ᵒ⁾ lo
cū hñtibus. Sinaūt pīe recusante
filiꝰ adire maluerit: damꝰ quidem
licentiā ei hoc facere⁽ᵏ⁾:pīe aūt nolē
te res filij gubernare:pp cause ne
cessitatē habeat facultatē filiꝰ adire
cōpetentē iudicē:⁊ ab eo petere cu
ratorē hēditati⁽ˡ⁾ dari:per quem gu
bernatio rez in eū ōlataz pcedat.
In vtroq̄z casu⁽ᵐ⁾ in integz restōnis
auxilio minime ei denegando⁽ⁿ⁾.
Simili mō ⁊ in milite filiofa.q
recusauerit aditionē hereditatis q̄
ei ex castrensib⁹ actionib⁹ peruenia
t patri danda licentia adire here
ditatē:vt ad ipsuz perueniat pleno
iure taz per vsufru.q̄z per dñium
eandē hēditatem possessuz: quasi
ipse pater ab initio⁽ᵒ⁾ fuisset hēs insti
tutus:eo videlz subiacēte oibꝰ one
ribus hēditarijs:⁊ omnia ⁊modo
habituro:⁊ ad filiū nullo periculo
redūdante:⁊ hec quidē in his casi
bus obseruanda sunt quibꝰ discor
dia inter patrem ⁊ filium vertitur.
Ubi aūt⁽ᵖ⁾ volūtas eoz in vnuz
cōcurrerit ⁊ pī vsuf. ⁊ filiꝰ habeat

a Emphoris.quam
midiuz vsufructus.ha
bebat.in oibus adi
cijs nō solum in mu
b Sed nīs.ē.vt.l.
de emāc.p.l.i.§.fol.
co q̄ mamumitte fu
⁊ aūā seruū.q̄ ma
tur donare peculio
expſse retineat:vt.l.
pecu.cum quidam
l.prima.
l Aid eos.scilz filios
emancipatos.
m Dumnus.ē.de le
nis mīnus.l.i.c.q̄ ⁊
n Legib⁹ ē.l.i.q̄
⁊.iiij.ac.
Sed cuz tacita
Tacita hypotheca
rebus pīis filio emp
ta cōpetit a tpe mo
te administratōis q̄
tpe male gesthōis.h.d.
vsq̄ ad finē.Sal.
o Introduxerunt
ptorum ti.C.⁊ ff.q
pig.ta.cōtra.
p Nos.vt ⁊.J.q̄ p
in pig.l.fi.⁊.ē.de fi
dius nup.si quis pro
§.fi.habet ergo pro
stāti res patris filio
ligari.⁊ sic est cōtra.l.
ea.l.§.non autem.fi.
vt ibi.
q Et repete.ex.
q Dubitabat in no
stro casu quo ccl no
do constat ⁊tracta
potbecam.
r Iniurium.sic ergo p
gnoris obligatio pro
dit personalem fiunt
denuo:vt insti.de obli
inst.§.i.⁊ ad hoc.ff.q̄
po.an pī.l.i.
f Deferēde.i. tempo
re quo filiꝰ quesitus
tūc potest gerere vsu
gerere.
t Observationis pro
eodem:ideo quia pe
gestionem bona serui
tur.
Quam multa. De
nata a principe vl
ab augusta non quri
tur patri etiam quo ad
vsufru.sicut nec cātri
sia.h.d.Sal.
u Prestita sunt.vt
ē. de dona.inter vr.⁊
vro.l.pe.⁊ J. de dona.
sancimus.§.i.⁊ sic de
mulibus ad simulu pro
cedit.
x Ellias .l.fortuitas.
Quam nō solum.
Filio in potestate
maiore an.xxv. hereditatē recusante adire vl
quererede q̄ quadraz
q̄rere pīi quo ad vsu
fru.pī solus potest ibi
q̄rere ⁊ ei vt in eum da
bunt actiones non in

a ¶ Moueat. hoc fallit in casu. s. qñ vult filiusfa. agere p dote quã dedit pater vel auus: vt. ã. de col. auẽ qõ locũ. Sed cũ hic dicit pñem act. mouere: an satisdabit iudicatũ solui: vel de rato: videt q̃ nõ cũ agit vt legitimus administrator: vt. ã. de admi. tu. l. fi. §. defensionẽ: secus si vt extraneum euz defendit: vt. ff. qui satis. co. si filius: vbi de hoc dixi.

b ¶ Propter reruz incremẽta. i. qz fructus percipit etiaz si sumptus faciat: vt. ff. de vsufru. l. hactenus.

c ¶ Dependere. q. d. nulla.

¶ Si autẽ es alienum. Si es alienum est in hereditate aduẽticia vt soluat pmittit pñi bona vẽdere: q si sit in mora cogit de suo vsuras solucre. legata vo ꝛ fideicõmissa annalia ex redditib⁹ si sint sufficientes debent solui. als bona minoris reddit⁹ lz sint pciosiora debẽt vendi. ꝛ mãcipia hereditaria p ipsuz patrẽ debẽt ali: ꝛ a redditibẽ rõnũ ꝛ a cautiõe fructuaria pater releuat. h. d. vsq̃ ad. §. ipsum aũt. sal

d ¶ Supsederit. vt ꝛ. ff. de iure do. l. mulier. in prin. ꝛ. ff. de verb. sig. l. substitutũ. §. bona. ꝛ. l. hereditatis appellatio. ꝛ. ff. de col. bo. l. cũ emãcipati. in prin. sed ar. ꝗtra. ff. ad trebe. l. cogi. in prin.

e ¶ Noie filij. nõ cãm alienãdi: sic ꝛ. ff. ó vẽtre in pos. mit. l. i. §. diminutio: ꝛ. ff. de pe. bere. diuus.

f ¶ Cõpellit. hic ergo exiget filius ratiocinia a pñe: qõ est ꝗtra. ã. c. ti. cũ oz. §. nõ aũt hypothecam. ꝛ. i. prox. §. sed lex hoc facit nõ filius.

g ¶ Contineat. s. substantia.

h ¶ Filij. vt. §. sup iori: ubi filij noie. ꝛc.

i ¶ Vtere. fm dignitatẽ mancipiorum: vt ꝛ. ff. de vsufru. lz ꝛ si qd. §. mãcipiorum.

k ¶ Deteriorẽ facit. sic ó quolibet fructuario: vt. ff. de vsufru. l. si cuius. §. fructuarius.

l ¶ Reuerẽtia: scc⁹ q̃ in mre: vt. ã. de scõis nup. hac edictali. §. his illõ. ꝛ sic nõ casũ vbi fructuari⁹ nõ satisdat. sũt ꝛ alij vt. ff. quẽ ad. vsufr. ca. l. si vsufr. §. plane. Item de rõcinijs nõ reddẽdis nõ. vt. ã. co. ti. cũ oz. §. nõ aũt. ꝛ. ã. ó scõis nup. si quis prioris. §. fi.

m ¶ Omnibus. qz nõ finit illis modis oib⁹ vt ꝛ als subau. s. re. q. d. morte finit.

n ¶ Cõstitutiõis. quã b ebes ã. co. cũ oportet. §. nõ aũt.

¶ Ipsuz aũt filiũ. Pater tenet alere filios ꝛ ecõtra. nec põt pñ lz hẽat vsufructũ bona filij aliẽare nisi in solutiõe eris alieni. vel si sint onerosa hereditati. nec econtra filij⁹ bona in q̃bus pñ hz vsufructũ põt alienare ꝑter eiꝰ cõsensũ. h. d. vsq̃ ad. §. vbi aũt puerilis. sal.

o ¶ Imperauerũt. s. vtriq̃: vt subijcit. ꝛ. j. de pa. po. l. filia. ꝛ. ff. de lib. agno. l. si qs a liberis: ꝛ. ã. de alẽ. li. l. i. ꝛ. iij. ꝛ. iiij.

p ¶ Ex vtraqz. disiunctiue. i. ex hac vel ex illa: nõ ꝗiunctiue: qz si ambo eẽnt inopes vnus aliũ alere nõ teneret: vt de alẽ. li. l. ij. silis est lectura. ff. de pac. rescriptũ. §. si pacto. ꝛ. ff. de li. ꝛ po. l. si ita scri. ꝛ. ff. de ꝗtrahẽ. emp. sz celsus §. i. circa fi. §. ꝛ ita hec dictio vtraqz ponit disiunctiue: vt. ff. cõi di. l. pe.

q ¶ Trimodo. nõ als vt. ã. de bo. ma. l. i. ꝛ. ij.

r ¶ Supponere. i. obligare pignori.

s ¶ Laqueos. qz nõ valet venditio.

t ¶ Ut preciuz earuz. ꝛ hic videt pater subijci ratiocinijs sicut ꝛ habuisti. ã. co. §. vbi autem in vnum.

u ¶ Dũtaxat. nã in his q̃bus nec vsufru. nec aliqd patri acquirit puta in castrẽsib⁹ vel quasi bene possũt testari vt isti. q̃bus nõ est per. facet. te. circa prin. ꝛ. ã. qui te. fa. po. l. nemo. sed de his aduentijs testari non possunt qz testamẽti factio publici iuris est non primati: ꝛ ideo etiã cũ cũ mortis põt si hoc expressum ei cõcedit a patre. ff. de do. cau. mor. nazbis. §. filiusfa.

p̃prietatẽ: ꝛ in agentib⁹ ꝛ in fugiẽtib⁹ pater quidẽ suscipiat actiones ꝛ moueat cuiuscũq̃ etatis filius inueniatur. adhibeat aũt filioꝝ consensus: nisi adhuc in prima fũt etate constitutt: vel longe abfũt. Sũptibus videlz a patre propter reꝝ incremẽta faciẽdis. cũ eni nuda p̃prietas apud filiũ inuenit: ex q̃ substantia possib. le est euz sumptus litis depẽdere? ¶ Sinaũt es alienũ ex defuncti pſona descendit: cũ etiã apud veteres hec substãtia eẽ intelligat que post detractũ es alienuz supsederit: habeat pater licentiaz ex hereditarijs primũ quidem mobilibus: sinaũt non sufficiunt ex immobilib⁹ sufficientẽ partez noie filij venundare: vt illico reddat es alienũ ꝛ non vsurarũ noie pregraueur. Quod si pater hoc facere supersederit: ipe vsuras vel ex redditibus vl substantia sua oimõ dare compellitur. ¶ Sinaũt legata vl fideicommissa: siue annalia siue semel relicta imminent hmõi personis: siquidem tales redditus sunt qui sufficiant ad annalia legata: pater ex hmõi redditibus hec dependere compelletur. Sinaũt non habeat substantia sufficientẽ redditũ ad legatorum vel fideicommissorũ prestationẽ: vel minime redditus vel alias accessiones cõtineat: sint tamen res mobiles sine immobiles: steriles quidem: non tamen inutiles: veluti dom⁹ in prouincia preciose: vel vbicunq̃ posite: vel suburbane: ex quibus hmõi legata possint explicari: licentia dabit pñi sufficientẽ partẽ eorũ similiter filij⁹ nomine vendere ꝛ satisfacere legatis. ¶ Hoc, pculdubio seruando vt ꝛ mãcipia ipse vsufructuari⁹ alere debeat: ꝛ oia circa vsufru. facere q̃ nullo mõ p̃prietatẽ possint deteriorẽ facere: pñna reuerentia eũ excusante ꝛ a rõcinijs ꝛ a cautionib⁹ ꝛ ab alijs oib⁹ que ab vsufructuarijs extraneis a legib⁹ exigunt fm nre cõstitutionis tenorẽ quam sup hmõi casib⁹ tulim⁹. ¶ Ipsum aũt filiũ vel filiaz ꝛ deinceps alere pñi necesse est: nõ pp hẽditates sed pp ipsaz naturã ꝛ leges q̃ ꝛ a parẽtibus alẽdos esse liberos impauerũt: ꝛ ab ipsis liberis parẽtes si inopia ex vtraq̃ pte vertit. Sz pñ qui dez in ꝑdictis tñmõ causis habeat lñtiaz rite res filiorũ fa. vẽdere si lij noie: vel si emptorẽ nõ inuenerit rite pignori supponere: nullo mõ lñtia ꝗcedenda filijs easdẽ vẽditiones vl hypothecas retractare. Nõ aũt parentib⁹ lñtia dãda extra memoratas causas res quarũ dñium apud eoꝝ posteritatẽ est alienare: vl pignori vl hypothece titulo dare. Sz si hoc fecerint sciturís q̃ necesse est eos in legũ laqueos ꝛ icidere q̃bus hmõi vẽditiones vl hypothece sũt iterdicte. exceptis videlz reb⁹ mobilibus vl imobilibus illis que onerose hẽditati sunt vel quocũq̃ mõ dãnose: q̃s sine piculo vẽdere pñi cũ pñna pietate lz: vt ꝑciũ eaꝝ vl in res vel in cãs hẽditarias ꝗcedat: vl filio fuerit. ¶ Filijs aũt familias in his dũtaxat casib⁹ in q̃bus vsufr. apud parẽtes ꝗstituus est: donec parẽtes viuũt nec testari de eisdẽ reb⁹ pmittim⁹: neq̃ citra volũtatẽ eoꝝ quoꝝ in ptãte sũt vl la lñtia ꝗcedẽda dñiuz rei ad eos ptinẽtis alienare vl hypothece titulo dare: vl pignori assignare: melius eni ẽ coartare iuueniles calores ne cupiditati ödit⁹ tristẽ exitũ senti ant q̃ eos ꝗz leges ꝛ nãz cõpellant: q̃re ad vẽditiõez reꝝ suaꝝ p̃silire deliberãt? ¶ Ubi aũt puerilis etas pñi lñtiã p̃stat ẽt sine ꝗsensu filij hẽditatẽ eiꝰ noie adire: si h̃ fecerit pñdam⁹ qdez filio in integꝝ restõnẽ postq̃ pñia fuerit ptãte liberat⁹ vel adoleuerit: pñez ãt onerib⁹ hẽditarijs: lz noie filij adijt modis oibus alligam⁹. q̃re eni talẽ hẽditatẽ adiit q̃lez nec ipse nũc nec filius idoneam sibi eẽ existimat? Nõ aũt filio⁸ ultrus vel sui iuris effectus põt restõnem implorare qua concessa amplius non auditur ẽt beneficio etatis pater tri qui adiuit vbi filius repudiauit solus onerib⁹ remanet iplicat⁹. h. d. vsq̃z ad. §. in seruus. sal.

q ¶ Voluntatẽ. sed nũ quid cum volũtate patris vel etiã si iuramento confirmet. fm. D. videtur q̃ nec tunc: vt. ff. de vsufr. sed ꝛ si qd. §. fi. sed nñ. sic cũ ac. concedat pñe cõsentiente. vt. ã. e. l. §. i. ꝛ hec sunt patria actionẽ intendere ꝛ rẽ alienare: vt. ff. de iure deli. ait pre. §. i.

r ¶ Dñium. quia hec erat filij ꝛ ideo de eo ꝛ debatur. Sz quid si pignus remittat vel precariũ in quo habet vtile dñium: cũ ibi nõ habeat dñium cessat. sed adhuc puto idẽ vt arg. ã. de rebus alienis. l. ali. l. fi. ꝛ hoc prime annuit: nã per hoc prendicaret fructuario sua in seruitute debita fundo quã non remittit p̃prietarius: vt. ff. de vsufru. sed ꝛ si quid. §. fi. nec seruitutẽ. sed arg. contra qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. i. ꝛ de hyp. in frau. cre. l. fi digna.

s ¶ Alienare. nec erp in emphiteosis dare: generale verbũ fit alienare: vt. ã. de fũdo ro. l. i. ꝛ in auten. de non alie. §. alienationis. cũ la. ij.

a ¶ Melius. s. q̃ nõ coartare.

b ¶ Medini. s. filij.

c ¶ Sentiant. s. pñs.

d ¶ Qui eos. s. patres. melius enim est in tempore. ꝛc. vt ꝛ. ã. in qua cau. in integ. restit. non est necessa. l. fin. ꝛ cui do vnicuiq̃ sine tuto cedat se vin. l. liberan.

e ¶ Dictum est. ã. pro primo.

f ¶ Desiderant. interrogatiue. quasi. d. non est ratio.

¶ Ubi aũt puerilis. Pater hereditatem filij santi delatam potest filius infantis noie adire vel repudiare. adeo tamẽ repudiationis vel aditionẽ filius ad

g ¶ Puerilis. i. infantilis. qõ probat. per id qõ sequit: qz hec etas est illa que prestat pñi lñiam etiam fine ꝛc. vt hic subijcit. ꝛ. ã. de iure deliberandi. li. si infanti. in prin. Itẽ patet ex eo quod est. j. e. l. ibi. si vo pater hereditatez infante filio ꝛc. Itẽ ꝛ per hoc: qz. s. hucusq̃z dixit de eo q̃ est in secunda etate. ab illo. §. sinautẽ in scõa etate.

h ¶ Restitutionem. ad eam repudiandam.

i ¶ Adoleuerit. ergo pubes factus põt habere ꝛ nõ habere ratuz. ff. de noua. si pupillus. in prin.

k ¶ Nõ aũt filio. spãle est hoc casu ꝑpter pñnaz verecũdiã ꝛ ne legata sint ludibrio: nã als põt minor sepius ad adeundũ ꝛ abstinendũ restitui: vt. ff. ó minoribus ait ꝑtor. §. restituitur. Itẽ h nõ sufficere sanad

de iure deli. l. fi. §. antepe. ⁊ ẽ. de epis. au. l. iij. Item nõ de ludibrio
legum vt. ff. de iudi. ii pretor. ⁊ ff. de adop. l. adoptare. §. eum.

a Cupienti. s. ci.

b Existimauit. q. d. non est ferendus: vt. ff. de neg. ge. pompo.

c De iudicio. generãdo: sic. ẽ. qui admi. ad bo. po. l. j. ⁊ de repu. bo. po. l. i. ⁊ de iure deli. l. remanet.

d Enumerauim⁹. vt t. de. l. §. siue ecclesiario
parte et. circa fin. legis

e Matrimonio. a vi
no vxori filiesa. vel econ
tra. nam tali casu va
lit donatio: vt. ff. de do.
inter vir ⁊ vxo. l. cũ aũt
§. fi. ⁊. ẽ. de do. inter vi
rum ⁊ vxorẽ. maritus.
Set ad hoc. ẽ. de dolo. l.
cum proponas.

f Deficiat. si vsufru
ctus dicatur.

g Momẽto. momen
tum appellat quod daz
ejs. qõ magis ĩtellectu
poni põt et. vt. ff. de so.
rum. in istanti. n. hoc
et nõ põt. ⁊ fa. ff. de no
na. fi. fideiub. §. si quis
ta. Et nõ q⁹ b est vnus
de casibus q⁹ non que
rur pti vsufr. vt nõ. ẽ.
ut. idem est in his.

h De heredib⁹ de
curiones.

Ipsis Nec. l.
cum sequentib⁹
dic q collegiũ
succedit collegiato de
cedẽti ab intestato sine
alio herede excluso fis
co. Bal. Item ecclesia
succedit clerico excluso
fisco vt. ẽ. de episc. ⁊ cle.
Apostolyter.

i Si qs. regularier i
successione ab intestato p⁹
vxorẽ admittit fiscus in
quacũq; ciuitate qs de
cedat: vt. j. de bonis va
cã. l. j. ⁊. r. Sz fallit in ca
sib⁹ huius ti. vbi in qua
libet lege habes vnuz.
Set est ⁊ ali⁹ vt. j. si ipe
tualis liberali. soci⁹ sine
blde decesserit. l. j. li. r.
⁊ dicuntur nauicularij
q habent societatẽ i na
uibus faciendis ⁊ repa
randis. Vel dic q naui
cularij dicuntur qui na
uibus bladũ ducũt. qui
priuilegia habẽt multa
vt. ff. de iure immu. l. sem
per. §. negociatores.

k Vniuersis. corpo
ra quedam mili
tum ponit que sibi suc
cedunt fisco excluso nõ
vxore.

l Si qs. facit ad hãc
l. ⁊ ad alias hui⁹
ti. ẽ. de episc. ⁊ cle. l. si qs
presbyter. ac.

m Si qs fabricẽsis.
fabricenses erãt
deputati armis facien
dis ⁊ reparandis ⁊ ven
dendis: vt in auc. de ar
mis. col. vj.

n Creditores. als curatores.

o Incipit liber septim⁹. De vindicta libertate ⁊ apũd ꝓcilium mãumissione.
Dixit superiori libro de relictis pecuniarijs: nũc de libertatibus, ⁊ pri
mo de directis: premittens de his que inter viuos dantur.

p Et apud. ⁊ pro id est.

Datum Decretum ex falsa causa interpositum fauore libertatis
non rescinditur. h. d. Saly.

q Cõcilio. i. plidẽtes i ꝓcilio
⁊ differt a iudicio: cũ hoc inter consentientes: iudicium nõ fz in inuitũ vt. ff. de
vbo. ob. inter stipulantez. §. j.

r Falsa. i. ñ iusta. q: bñ ei cã
tauerat: vt isti. q manumittẽ
si pos. §. semel. ⁊. ff. e. iusta. sic
⁊. ff. ñ. sc. j. si fideiusso: §. j. ⁊ ñ
lite. resti. l. ij. Alij dicũt spãle
fauore libertatis: vt ex falsa cã
data nõ retractet. sec⁹ i alijs:
vt. j. si ex falsis istr. p totũ. qõ
nõ plz cũ falsa cã nõ sit cã: vt
. ff. de vbo. sig. l. paulus.

Nihil. Libertas semel
pstita nõ reiterat nec au
getur. h. d. Saly.

s Certissimũ. vt isti. de ige.
§. fi. ⁊ sic i sacramẽto baptis
matis: vt. ẽ. ne sanctũ baptis
ma reitere. ⁊ i decre. lxviij. di.
c. sicut. ⁊. §. qõ ergo.

Nec mulierẽ. Nec mu
lier p procuratorem nec
p maritũ mãumittit. h. d. Sal.

t Procuratorẽ. s. simplicẽ
nã si sit fact⁹ in rẽ suã bñ pt. ⁊
sic intelligũtur iura ꝓtraria. ẽ.
de dolo. l. cũ pponas. ⁊. ff. so.
ma. fi vo negociũ. ⁊. ff. de do.
inter viz ⁊ vx. q aũt. als cũ ãt.
§. fi. ⁊ idẽ i dotalib⁹ quos ma
numittit vir viuẽte vxore: vt
ff. so. ma. l. si pstãte. §. fi vir. nã
viri sũt vt isti. qb⁹ ali. li. i pn.

u Vindicta. nec p aliũ mo
dũ: lz qdã alio mõ pcedãt. sũt
aũt multi modi: vt ĩsti. ẽ liber
tinis. §. multis. ac.

x Iuris. q: mãumissio ñ ẽ
in administratiõe pãimonij vt
. ff. de mãu. l. fatus furiosi. sz
p filiũ fieri potest: vt. j. cõia de
ma. l. j. in fi. ⁊. ff. e. l. surdi.

Apud conciliũ. Apũd
plides ⁊ magistrat⁹ ma
numissio fieri põt. h. d. Saly.

y Nostrũ. i. apud pncipez.

z Ius ẽ. s. ꝓcessuz spãli vel
gnãli ꝓcessiõe vt i ofensore ci
uitatz bẽs: vt i auc. ẽ ofen. ci.
§. nlla. col. iij. ⁊ ẽt apũd eꝝ ordi
narũ iudicẽ: vt. ff. e. ctã. §. fi.

a De testamentaria mãu.

Ad codicillos. Cõfir
matio codicillorꝫ futu
rorꝫ fcã tpe ibabili nõ
ꝓdit libertatẽ postea i eis p
stari tpe ꝓgruo. h. d. Saly.

b Si codicillos. minor. xx.
an. ñ pt mãumittẽ pp legem
elascẽtiã vt. j. ti. ij. l. minor. ⁊ i
stitu. q ma. ñ pos. §. cadẽ. fecit
aũt hoc testm̃ agẽs. xviij. an. ⁊
ꝓfirmauit codicillos futuros
qõ facẽ obiuit vt. ẽ. ñ codicill.
siue. ⁊ p⁹. xx. an. fecẽ codicillos
i qb⁹ libtatẽ relict. ⁊ vz qdẽ i
specto iudicio. i. volũtate ha
bita i codicill. ñ ptãre iurꝫ qõ
trahit codicillos ad testm̃: vt
. ff. ñ inf codi. ab intestato. i fi. ⁊
ñ bẽdib⁹ isti. l. asse. ac. Et ca
ue vbi. q: B lex loqt fz antiq
iura. fz hodie stati cũ pt testa
ri pt i testõ libtates relãqre vt
. j. q ma. ñ pos. auc. fz hodie.

c Nõ adita. nisi in casibus quos

d Nõ intercidit. qõ euenit in crie lese

Ipsum
eps alere
ates sed
⁊ a parẽ
impaue-
tes si ino
sz pt qui
sis habe
ẽdere si
iuenerit
ullo mõ
ẽ vẽditio
tare. Nõ
extra me
ũ dñium
alienare:
titulo da
ris q ne
os icide
vl hypo
s videlz
ibus illis
vel quo
piculo vẽ
: vt pciũ
ditarias
Filijs aũt
ãsib⁹ in q
ostituit
ec testari
ecz citra
ãte sũt vl
i ad eos
ebece ti-
nare: me
s calores
ritũ senui
ectat pti
parẽtes
ellanf: q
psilire de
ilis etas
u filij bẽ
ecerit pt:
restõnẽ
erat⁹ vel
⁹ hẽdita
is oibus
ditatẽ adi
us idone
aũt filio
restõnem implorare qua concessa
etatis pater tñ qui adiuit vbi filius
et iplicat⁹. h. d. vlgz ad. §. in forma
probat. per id qõ sequit: q: hoc
fine ⁊c. vt hic subjcit. ⁊. ẽ. de
eo quod est. j. e. l. ibi. si vo pater
er hoc: qz. s. hucusq; vtur de eo
in scõa etate.
udiandam.
ctus põt habere ⁊ nõ habere
casu ppter pfnaz verecũdiã ⁊ ne
septus ad adeundũ ⁊ abstinendũ
. §. restituitur. Item bnõ sufficere

dam⁹ licentiam si in integrũ restituõ
nem petat respuendã credens esse
hẽditatez: adhuc minor⁹ curricu
lis instantib⁹: itez per aliã restitutio
nẽ adire pfatã hẽditatẽ: ne ludibrio
legis ei fiãt sepi⁹ ⁊ amplecti eãdez
⁊ respuendã hereditatẽ cupient⁹.

Si. n. qõ pt fecerit ratũ nõ habu
it: ⁊ pp hoc restitut⁹ est: qũo ferendus videat itez iudiciũ amplectẽs qõ ⁊ post pãis voluntatẽ ꝓria affectione aspnandũ esse existimauit⁹?

Sin vo pater qdem hẽditatez repudiauerit infante filio ꝓstituto: ipse aũt filij⁹ postea vel adhuc in sacris ꝓstitut⁹: vel pãia ptãte liberat⁹: adeundam esse crediderit eãdem hereditatem: licentiaz dam⁹ ei: vel si sui iuris efficiat: tutor ib⁹ ei⁹ vel curatorib⁹ eius: hẽditatẽ adire: nullo ꝓiudicio ex recusatione pãna ei generãdo. Simili mõ ⁊ in hac pte nulla ei vel tutorib⁹ vel curatorib⁹ ei⁹ licentia cõcedenda ꝓ priorez suã volũtatẽ in integꝫ restitutionẽ petẽ.

Que ⁊ in legatis ⁊ in fideicõ. tãl spãlib⁹ cz per vniuersitatẽ relictis: ⁊ in alijs causis quas supra enumerauimus: fillibusqz eis obseruãda sunt. In seruis aũt qui filijs vel filiabusfa. donant. siue ꝓstante matrimonio siue ab extraneis: sub ea ꝓditione vt statiz eos in libertatem perducãt: nullũ impedimentũ pãna faciat auctoritas. Qualis enim vsufru. põt ei acquiri qui momentari⁹ esse ostẽditur? Si. n. i ipso momẽto necesse bẽat eũ ⁊ possidere ⁊ libertati dõare: in talem hominem qualis vsufru. patri potest acquiri?

De hẽditandus decurionũ. lxj.

Imperator. constan. a. masticbiano. pre. annone.

Si qs nauicularij sine testõ ⁊ liberis vel successorib⁹ defunct⁹ sit hereditatem eius non ad fiscũ sed ad corp⁹ nauiculariorũ ex quo fatali sorte subtract⁹ ẽ: deferri precipimus.

Idem. a. bonoso. magfo eqtũ.

Vniuersis tã legiõib⁹ cz vexillationib⁹ comitatensib⁹ seu cuneis insinuare debebis: vt cognoscant quũ aliqs fuerit rebus humanis exemptus atqz intestatus sine legitimo herede decesserit: ad vexillationem in qua militauerit res eiusdem necessario peruenire.

Idem. a. rufino. pre. pre.

Si qs cohortali ꝓditione gratus: sine testõ vl quoliber successore vltimũ diẽ obierit: successionez ei⁹ nõ ad fiscũ fz ad ceteros cohortales eiusdez, puicie ptinẽ iubem⁹.

Impa. the. ⁊ va. aa. Flor. p. p.

Intestatorꝫ curialiũ bona: si sine hẽde moriant: ordinib⁹ patrie eorꝫ adipisci precipimus.

Idem. aa. ⁊. cc. aureliano comiti rerum priuatarum.

Si qs fabricensis sine liberis vel legitimo herede decesserit nõ cõdito testõ: ei⁹ bona cuiuscũq; summe sint ad eos pinere q velut creditores decedẽtium attinentur: q fisco, p intercepto rẽdere cogunt. Hoc. n. facto cõtigit vt reip. rõ salua pmaneat: ⁊ fabricẽses collegarꝫ suorũ solacijs pfruant: q dãnis ac ãtrimẽtis retinent obnoxij.

Explicit liber sextus.

Incipit liber septimus. De vindicta libertate: ⁊ apud⁹ concilium manumissione.

Imperator. Anto. Tertio.

Omnes qui apũd ꝓciliuz manumittuntur: post cãz a iudicib⁹ ꝓbataz: ⁊ manumissionẽ secutam: nõ solet status in dubium reuocari: si dicantur falsa demonstratione liberati.

Impera. dio. ⁊ maxi. aa. salu.

Nihil ciuitati romane semel pstite vel addere vel detrahere secundam manumissionem potuisse: certissimum est.

Idem. aa. ⁊. cc. atonite.

Nec mulierem per maritum: nec alium per procuratorem vindicta manumittere posse: non est ambigui iuris.

Impera. constan. a. maxi. p. p.

Apud conciliũ nrm: vel apũd consules. pretores. presules. presides. magistratusue earum ciuitatum: quib⁹ huiusmodi ius est: adipisci potest patronorꝫ iudicio sedula seruitus libertatem.

De testamentaria mãumissiõe. ij.

Impa. seue. ⁊ anto. aa. primo.

Si codicillos maior. xx. annis fecisset: ꝓfirmatiõis tps libertati nõ nocere certũ ẽ. nec. n. ptãs iuris fz iudicij ꝓsiderat.

Idem. a. phileto.

Ex testõ defuncti libertates prestari nõ pũt hẽditate non adita. Vl si rei memoria pp crimẽ qõ morte nõ intercidit damnata est.

Ex testõ. Nõ adita hereditate libertates relicte nõ debent. idẽ si memoria defuncti dãnat. h. d. Saly.

nõ. ẽ. de fideicõ. l. eã quã. ac.